

Utbildning och universitetsforskning

16

Förslag till statsbudget för 2001

Utbildning och universitetsforskning

Innehållsförteckning

1	Förslag till riksdagsbeslut	17
2	Lagförslag	21
2.1	Förslag till lag om ändring i skollagen (1985:1100)	21
2.2	Förslag till lag om ändring i lagen (1999:1402) om ändring i skollagen (1985:1100)	22
2.3	Förslag till lag om ändring i lagen (1991:1108) om statens skolor för vuxna	23
2.4	Förslag till lag om ändring i högskolelagen (1992:1434)	24
2.5	Förslag till lag om ändring i lagen (1993:792) om tillstånd att utfärda vissa examina	26
	Författningskommentar	27
3	Utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning	29
3.1	Omfattning	29
3.2	Utgiftsutvecklingen	29
4	Utbildningspolitik	31
4.1	Omfattning	31
4.2	Utgiftsutveckling	33
4.3	Mål	36
4.4	Politikens inriktning	36
4.4.1	2000-talets skola och vuxenutbildning	36
4.4.2	Högre utbildning i 2000-talet	42
4.4.3	Ett reformerat studiestöd	46
4.4.4	Vissa gemensamma områden	46
4.5	Insatser	47
4.5.1	Statliga insatser inom politikområdet	47
4.5.2	Insatser utanför politikområdet	76
4.6	Resultatbedömning för politikområdet utbildning	76
4.6.1	Övergripande resultatbedömning	76
4.6.2	Förskola och skola	83
4.6.3	Vuxenutbildningen	87
4.6.4	Universitet och högskolor	92
4.6.5	Studiestöd	108
4.7	Revisionens iakttagelser	111

4.8	Budgetförslag	111
4.8.1	25:1 Statens skolverk	111
4.8.2	25:2 Utveckling av skolväsende och barnomsorg	112
4.8.3	25:3 Forskning inom skolväsendet	114
4.8.4	25:4 Program för IT i skolan	115
4.8.5	25:5 Statens institut för handikappfrågor i skolan	116
4.8.6	25:6 Skolutveckling och produktion av läromedel för elever med handikapp	116
4.8.7	25:7 Specialskolemyndigheten och resurscenter ¹	117
4.8.8	25:8 Särskilda insatser på skolområdet	118
4.8.9	25:9 Sameskolstyrelsen	119
4.8.10	25:10 Maxtaxa i barnomsorgen m.m. ¹	120
4.8.11	25:11 Bidrag till personalförstärkningar i skola och fritidshem ¹	121
4.8.12	122	
4.8.12	25:12 Bidrag till viss verksamhet motsvarande grundskola och gymnasieskola	122
4.8.13	25:13 Bidrag till svensk undervisning i utlandet	123
4.8.14	25:14 Statens skolor för vuxna	123
4.8.15	25:15 Bidrag till viss verksamhet inom vuxenutbildning	124
4.8.16	25:16 Särskilda utbildningsinsatser för vuxna	125
4.8.17	25:17 Uppsala universitet: Grundutbildning	127
4.8.18	25:18 Uppsala universitet: Forskning och forskarutbildning	128
4.8.19	25:19 Lunds universitet: Grundutbildning	130
4.8.20	25:20 Lunds universitet: Forskning och forskarutbildning	131
4.8.21	25:21 Göteborgs universitet: Grundutbildning	132
4.8.22	25:22 Göteborgs universitet: Forskning och forskarutbildning	134
4.8.23	25:23 Stockholms universitet: Grundutbildning	135
4.8.24	25:24 Stockholms universitet: Forskning och forskarutbildning	136
4.8.25	25:25 Umeå universitet: Grundutbildning	137
4.8.26	25:26 Umeå universitet: Forskning och forskarutbildning	139
4.8.27	25:27 Linköpings universitet: Grundutbildning	140
4.8.28	25:28 Linköpings universitet: Forskning och forskarutbildning	141
4.8.29	25:29 Karolinska institutet: Grundutbildning	143
4.8.30	144	
4.8.30	25:30 Karolinska institutet: Forskning och forskarutbildning	144
4.8.31	25:31 Kungl. Tekniska högskolan: Grundutbildning	145
4.8.32	25:32 Kungl. Tekniska högskolan: Forskning och forskarutbildning	146
4.8.33	25:33 Luleå tekniska universitet: Grundutbildning	147
4.8.34	25:34 Luleå tekniska universitet: Forskning och forskarutbildning	148
4.8.35	150	
4.8.35	25:35 Karlstads universitet: Grundutbildning	150
4.8.36	25:36 Karlstads universitet: Forskning och forskarutbildning	151
4.8.37	25:37 Växjö universitet: Grundutbildning	152
4.8.38	25:38 Växjö universitet: Forskning och forskarutbildning	153
4.8.39	25:39 Örebro universitet: Grundutbildning	154
4.8.40	25:40 Örebro universitet: Forskning och forskarutbildning	155
4.8.41	25:41 Mitthögskolan: Grundutbildning	156
4.8.42	25:42 Mitthögskolan: Forskning	158
4.8.43	25:43 Högskolan i Karlskrona/Ronneby: Grundutbildning	158

4.8.44	25:44 Högskolan i Karlskrona/Ronneby: Forskning och forskarutbildning.....	160
4.8.45	25:45 Malmö högskola: Grundutbildning	161
4.8.46	25:46 Malmö högskola: Forskning och forskarutbildning.....	162
4.8.47	25:47 Högskolan i Kalmar: Grundutbildning	163
4.8.48	25:48 Högskolan i Kalmar: Forskning och forskarutbildning.....	164
4.8.49	25:49 Mälardalens högskola: Grundutbildning	165
4.8.50	25:50 Mälardalens högskola: Forskning och forskarutbildning ¹	166
4.8.51	25:51 Danshögskolan: Grundutbildning	167
4.8.52	25:52 Dramatiska institutet: Grundutbildning	167
4.8.53	25:53 Högskolan i Borås: Grundutbildning	168
4.8.54	25:54 Högskolan Dalarna: Grundutbildning	169
4.8.55	25:55 Högskolan på Gotland: Grundutbildning.....	171
4.8.56	25:56 Högskolan i Gävle: Grundutbildning.....	172
4.8.57	25:57 Högskolan i Halmstad: Grundutbildning	173
4.8.58	175	
4.8.58	25:58 Högskolan Kristianstad: Grundutbildning	175
4.8.59	25:59 Högskolan i Skövde: Grundutbildning	176
4.8.60	25:60 Högskolan i Trollhättan/Uddevalla: Grundutbildning	177
4.8.61	25:61 Idrottshögskolan i Stockholm: Grundutbildning.....	178
4.8.62	25:62 Konstfack: Grundutbildning.....	179
4.8.63	25:63 Kungl. Konsthögskolan: Grundutbildning	180
4.8.64	181	
4.8.64	25:64 Kungl. Musikhögskolan i Stockholm: Grundutbildning.....	181
4.8.65	25:65 Lärarhögskolan i Stockholm: Grundutbildning.....	181
4.8.66	25:66 Operahögskolan i Stockholm: Grundutbildning.....	183
4.8.67	25:67 Södertörns högskola: Grundutbildning.....	183
4.8.68	25:68 Teaterhögskolan i Stockholm: Grundutbildning.....	185
4.8.69	25:69 Enskilda och kommunala högskoleutbildningar m.m.	186
4.8.70	25:70 Särskilda utgifter inom universitet och högskolor m.m.	192
4.8.71	25:71 Forskning och konstnärligt utvecklingsarbete vid vissa högskolor m.m.....	193
4.8.72	25:72 Ersättningar för klinisk utbildning och forskning.....	194
4.8.73	25:73 Universitets och högskolors premier för de statliga avtalsförsäkringarna	195
4.8.74	25:74 Högskoleverket.....	195
4.8.75	25:75 Verket för högskoleservice	197
4.8.76	25:76 Centrala studiestödsnämnden	198
4.8.77	25:77 Överklagandemyndighet	199
4.8.78	25:78 Internationella programkontoret för utbildningsområdet ¹ ...200	
4.8.79	25:79 Distansutbildnings-myndigheten	201
4.8.80	25:80 Kostnader för Sveriges medlemskap i Unesco m.m.	202
4.8.81	25:81 Utvecklingsarbete inom Utbildningsdepartementets verksamhetsområde.....	203
	Anslag under utg.omr.16	204
	Politikområde 11 Storstadspolitik	204
	11:1 Förstärkning av utbildning i storstadsregionerna.....	204
	Regeringens överväganden	204
5	Forskningspolitik.....	207
5.1	Omfattning.....	207

5.2	Utgiftsutveckling.....	207
5.3	Mål	209
5.3.1	Mål för 2001	209
5.3.2	Tidigare mål.....	209
5.4	Politikens inriktning.....	209
5.5	Insatser	212
5.5.1	Statliga insatser inom politikområdet.....	212
5.5.2	Insatser utanför politikområdet.....	212
5.6	Resultatbedömning.....	213
5.6.1	Resultat.....	213
5.6.2	Analys och slutsatser	225
5.7	Revisionens iakttagelser	226
5.8	Budgetförslag	226
5.8.1	26:1 Vetenskapsrådet: Forskning och forskningsinformation ¹	226
5.8.2	26:2 Vetenskapsrådet: Förvaltning ¹	227
5.8.3	26:3 Rymdforskning	227
5.8.4	26:4 Institutet för rymdfysik	228
5.8.5	26:5 Kungl. biblioteket	228
5.8.6	26:6 Polarforskningssekretariatet	229
5.8.7	26:7 Rådet för forsknings- och utvecklingssamarbete inom EU	230
5.8.8	26:8 Sunet	230
5.8.9	26:9 Särskilda utgifter för forskningsändamål	231

Tabellförteckning

Anslagsbelopp	17
3.1 Utgiftsutvecklingen inom utgiftsområdet Utbildning och universitetsforskning.....	29
4.1 Utgiftsutvecklingen inom politikområdet Utbildningspolitik.....	33
4.6.1 Fakta om grundläggande högskoleutbildning 1997–1999.....	93
4.6.2 Examinationsmål i grundläggande högskoleutbildning	93
4.6.3 Förslag till mål för antalet magisterexamina	94
4.6.4 Mål och planeringsförutsättning för antal civilingenjörsexamina	96
4.6.5 Antal helårsstudenter per lärosäte 1997–1999 – uppdrag och utfall.....	99
4.6.6 Högsta antal helårsstudenter som kan avräknas inom konstnärliga utbildningsområden 2001.....	101
4.6.7 Anslagsutveckling avseende forskning och forskarutbildning vid universitet och högskolor	103
4.6.8 Examinationsmål i forskarutbildningen	103
4.6.9 Mål för antal examina i forskarutbildningen 2001-2004	104
4.6.10 Mål för antal examina i forskarutbildningen 2001-2004	104
4.6.11 Preliminära mål avseende könsfördelningen bland nyrekryterade professorer (andelen kvinnor)	105
4.6.12 Ersättningsbelopp för helårsstudenter och helårsprestationer	107
4.6.13 Antal studiestödstagare totalt och per kön 1999	109
4.6.14 Antal studerande och utbetalade belopp 1999	109
4.25:1 Anslagsutvecklingen för Statens skolverk	111
4.25:1 Beräkning av anslaget för 2001	112
4.25:2 Anslagsutvecklingen för Utveckling av skolväsende och barnomsorg.....	112
4.25:2 Beräkning av anslaget för 2001	114
4.25:3 Anslagsutvecklingen för Forskning inom skolväsendet	114
4.25:3 Beräkning av anslaget för 2001	115
4.25:4 Anslagsutvecklingen för Program för IT i skolan	115
4.25:4 Beräkning av anslaget för 2001	116
4.25:5 Anslagsutvecklingen för Statens institut för handikappfrågor i skolan.....	116
4.25:5 Beräkning av anslaget för 2001	116
4.25:6 Anslagsutvecklingen för Skolutveckling och produktion av läromedel för elever med handikapp	116
4.25:6 Offentlighetsrättslig verksamhet.....	117
4.25:6 Beräkning av anslaget för 2001	117
4.25:7 Anslagsutvecklingen för Specialskolemyndigheten och resurscenter.....	117
4.25:7 Offentlighetsrättslig verksamhet.....	117
4.25:7 Beräkning av anslaget för 2001	118
4.25:8 Anslagsutvecklingen för Särskilda insatser på skolområdet	118
4.25:8 Beräkning av anslaget för 2001	119
4.25:9 Anslagsutvecklingen för Sameskolstyrelsen	119
4.25:9 Offentlighetsrättslig verksamhet.....	119

4.25:9 Beräkning av anslaget för 2001	120
4.25:10 Anslagsutvecklingen för Maxtaxa i barnomsorgen m.m.	120
4.25:10 Beräkning av anslaget för 2001	121
4.25:11 Anslagsutvecklingen för Bidrag till personalförstärkningar i skola och fritidshem.....	121
4.25:11 Beräkning av anslaget för 2001	121
4.25:12 Anslagsutvecklingen för Bidrag till viss verksamhet motsvarande grundskola och gymnasieskola.....	122
4.25:12 Beräkning av anslaget för 2001	122
4.25:13 Anslagsutvecklingen för Bidrag till svensk undervisning i utlandet.....	123
4.25:13 Beräkning av anslaget för 2001	123
4.25:14 Anslagsutveckling Statens skolor för vuxna.....	123
4.25:14 Budget för uppdragsverksamhet i Norrköping	124
4.25:14 Budget för uppdragsverksamhet i Härnösand.....	124
4.25:14 Beräkning av anslaget för 2001	124
4.25:15 Anslagsutveckling Bidrag till viss verksamhet inom vuxenutbildning	124
4.25:15 Beräkning av anslaget för 2001	125
4.25:16 Anslagsutveckling Särskilda utbildningsinsatser.....	125
4.25:16 Ekonomiskt bemyndigande för kvalificerad yrkesutbildning.....	126
4.25:16 Beräkning av anslaget för 2001	127
4.25:17 Anslagsutvecklingen för grundutbildning vid Uppsala universitet	127
4.25:17 Examinationsmål för grundutbildningen.....	127
4.25:17 Resursfördelning för grundutbildningen.....	128
4.25:17 Beräkning av anslaget för 2001	128
4.25:18 Anslagsutvecklingen för forskning och forskarutbildning vid Uppsala universitet	128
4.25:18 Examinationsmål för forskarutbildningen.....	128
4.25:18 Resultat, forskning och forskarutbildning	129
4.25:18 Resursfördelning för forskning och forskarutbildning	129
4.25:18 Beräkning av anslaget för 2001	130
4.25:19 Anslagsutvecklingen för grundutbildning vid Lunds universitet	130
4.25:19 Examinationsmål för grundutbildning.....	130
4.25:19 Resursfördelning för grundutbildningen.....	131
4.25:19 Beräkning av anslaget för 2001	131
4.25:20 Anslagsutvecklingen för forskning och forskarutbildning vid Lunds universitet	131
4.25:20 Examinationsmål för forskarutbildningen.....	131
4.25:20 Resultat, forskning och forskarutbildning	131
4.25:20 Resursfördelning för forskning och forskarutbildning	132
4.25:20 Beräkning av anslaget för 2001	132
4.25:21 Anslagsutvecklingen för grundutbildningen vid Göteborgs universitet.....	132
4.25:21 Examinationsmål för grundutbildningen.....	133
4.25:21 Resursfördelning för grundutbildningen.....	133
4.25:21 Beräkning av anslaget för 2001	133
4.25:22 Anslagsutvecklingen för forskning och forskarutbildning vid Göteborgs universitet	134
4.25:22 Examinationsmål för forskarutbildningen.....	134
4.25:22 Resultat, forskning och forskarutbildning	134
4.25:22 Resursfördelning för forskning och forskarutbildning	134
4.25:22 Beräkning av anslaget för 2001	135
4.25:23 Anslagsutvecklingen för grundutbildning vid Stockholms universitet.....	135

4.25:23 Examinationsmål för grundutbildningen.....	135
4.25:23 Resursfördelning för grundutbildningen.....	136
4.25:23 Beräkning av anslaget för 2001.....	136
4.25:24 Anslagsutvecklingen för forskning och forskarutbildning vid Stockholms universitet.....	136
4.25:24 Examinationsmål för forskarutbildningen.....	136
4.25:24 Resultat, forskning och forskarutbildning.....	137
4.25:24 Resursfördelning för forskning och forskarutbildning.....	137
4.25:24 Beräkning av anslaget för 2001.....	137
4.25:25 Anslagsutvecklingen för grundutbildning vid Umeå universitet.....	137
4.25:25 Examinationsmål för grundutbildningen.....	138
4.25:25 Resursfördelning för grundutbildningen.....	138
4.25:25 Beräkning av anslaget för 2001.....	139
4.25:26 Anslagsutvecklingen för forskning och forskarutbildning vid Umeå universitet.....	139
4.25:26 Examinationsmål för forskarutbildningen.....	139
4.25:26 Resultat, forskning och forskarutbildning.....	139
4.25:26 Resursfördelning för forskning och forskarutbildning.....	140
4.25:26 Beräkning av anslaget för 2001.....	140
4.25:27 Anslagsutvecklingen för grundutbildning vid Linköpings universitet.....	140
4.25:27 Examinationsmål för grundutbildningen.....	140
4.25:27 Resursfördelning för grundutbildningen.....	141
4.25:27 Beräkning av anslaget för 2001.....	141
4.25:28 Anslagsutvecklingen för forskning och forskarutbildning vid Linköpings universitet.....	141
4.25:28 Examinationsmål för forskarutbildningen.....	142
4.25:28 Resultat, forskning och forskarutbildning.....	142
4.25:28 Resursfördelning för forskning och forskarutbildning.....	142
4.25:28 Beräkning av anslaget för 2001.....	143
4.25:29 Anslagsutvecklingen för grundutbildning vid Karolinska institutet.....	143
4.25:29 Resursfördelning för grundutbildningen.....	143
4.25:29 Beräkning av anslaget för 2001.....	143
4.25:30 Anslagsutvecklingen för forskning och forskarutbildning vid Karolinska institutet.....	144
4.25:30 Examinationsmål för forskarutbildningen.....	144
4.25:30 Resultat, forskning och forskarutbildning.....	144
4.25:30 Resursfördelning för forskning och forskarutbildning.....	144
4.25:30 Beräkning av anslaget för 2001.....	145
4.25:31 Anslagsutvecklingen för grundutbildning vid Kungl. Tekniska högskolan.....	145
4.25:31 Examinationsmål för grundutbildningen.....	145
4.25:31 Resursfördelning för grundutbildningen.....	145
4.25:31 Beräkning av anslaget för 2001.....	146
4.25:32 Anslagsutvecklingen för forskning och forskarutbildning vid Kungl. Tekniska högskolan.....	146
4.25:32 Examinationsmål för forskarutbildningen.....	146
4.25:32 Resultat, forskning och forskarutbildning.....	146
4.25:32 Resursfördelning för forskning och forskarutbildning.....	146
4.25:32 Beräkning av anslaget för 2001.....	147
4.25:33 Anslagsutvecklingen för grundutbildning vid Luleå tekniska universitet.....	147
4.25:33 Examinationsmål för grundutbildningen.....	147
4.25:33 Resursfördelning för grundutbildningen.....	148

4.25:33 Beräkning av anslaget för 2001	148
4.25:34 Anslagsutvecklingen för forskning och forskarutbildning vid Luleå tekniska universitet	148
4.25:34 Examinationsmål för forskarutbildningen.....	149
4.25:34 Resultat, forskning och forskarutbildning	149
4.25:34 Resursfördelning för forskning och forskarutbildning	149
4.25:34 Beräkning av anslaget för 2001	149
4.25:35 Anslagsutvecklingen för grundutbildning vid Karlstads universitet	150
4.25:35 Examinationsmål för grundutbildningen.....	150
4.25:35 Resursfördelning för grundutbildningen.....	150
4.25:35 Beräkning av anslaget för 2001	151
4.25:36 Anslagsutvecklingen för forskning och forskarutbildning vid Karlstads universitet	151
4.25:36 Examinationsmål för forskarutbildningen.....	151
4.25:36 Resultat, forskning och forskarutbildning	151
4.25:36 Resursfördelning för forskning och forskarutbildning	151
4.25:36 Beräkning av anslaget för 2001	152
4.25:37 Anslagsutvecklingen för grundutbildning vid Växjö universitet	152
4.25:37 Examinationsmål för grundutbildningen.....	152
4.25:37 Resursfördelning för grundutbildningen.....	153
4.25:37 Beräkning av anslaget för 2001	153
4.25:38 Anslagsutvecklingen för forskning och forskarutbildning vid Växjö universitet	153
4.25:38 Examinationsmål för forskarutbildningen.....	153
4.25:38 Resultat, forskning och forskarutbildning	154
4.25:38 Resursfördelning för forskning och forskarutbildning	154
4.25:38 Beräkning av anslaget för 2001	154
4.25:39 Anslagsutvecklingen för grundutbildning vid Örebro universitet	154
4.25:39 Examinationsmål för grundutbildningen.....	154
4.25:39 Resursfördelning för grundutbildningen.....	155
4.25:39 Beräkning av anslaget för 2001	155
4.25:40 Anslagsutvecklingen för forskning och forskarutbildning vid Örebro universitet	155
4.25:40 Examinationsmål för forskarutbildningen.....	156
4.25:40 Resultat, forskning och forskarutbildning	156
4.25:40 Resursfördelning för forskning och forskarutbildning	156
4.25:40 Beräkning av anslaget för 2001	156
4.25:41 Anslagsutvecklingen för grundutbildningen vid Mitthögskolan	156
4.25:41 Examinationsmål för grundutbildningen.....	157
4.25:41 Resursfördelning för grundutbildningen.....	157
4.25:41 Beräkning av anslaget för 2001	158
4.25:42 Anslagsutvecklingen för forskning vid Mitthögskolan	158
4.25:42 Resursfördelning för forskning	158
4.25:42 Beräkning av anslaget för 2001	158
4.25:43 Anslagsutvecklingen för grundutbildning vid Högskolan i Karlskrona/Ronneby	158
4.25:43 Examinationsmål för grundutbildningen.....	159
4.25:43 Resursfördelning för grundutbildningen.....	159
4.25:43 Beräkning av anslaget för 2001	159
4.25:44 Anslagsutvecklingen för forskning och forskarutbildning vid Högskolan i Karlskrona/Ronneby	160

4.25:44 Examinationsmål för forskarutbildningen.....	160
4.25:44 Resultat, forskning och forskarutbildning.....	160
4.25:44 Resursfördelning för forskning och forskarutbildning.....	160
4.25:44 Beräkning av anslaget för 2001	160
4.25:45 Anslagsutvecklingen för grundutbildning vid Malmö högskola	161
4.25:45 Examinationsmål för grundutbildningen	161
4.25:45 Resursfördelning för grundutbildningen	161
4.25:45 Beräkning av anslaget för 2001	162
4.25:46 Anslagsutvecklingen för forskning och forskarutbildning vid Malmö högskola.....	162
4.25:46 Examinationsmål för forskarutbildningen	162
4.25:46 Resultat, forskning och forskarutbildning.....	162
4.25:46 Resursfördelning för forskning och forskarutbildning.....	162
4.25:46 Beräkning av anslaget för 2001	162
4.25:47 Anslagsutvecklingen för grundutbildning vid Högskolan i Kalmar	163
4.25:47 Examinationsmål för grundutbildningen	163
4.25:47 Resursfördelning för grundutbildningen	164
4.25:47 Beräkning av anslaget för 2001	164
4.25:48 Anslagsutvecklingen för forskning och forskarutbildning vid Högskolan i Kalmar	164
4.25:48 Examinationsmål för forskarutbildningen	164
4.25:48 Resultat, forskning och forskarutbildning.....	164
4.25:48 Resursfördelning för forskning och forskarutbildning.....	164
4.25:48 Beräkning av anslaget för 2001	165
4.25:49 Anslagsutvecklingen för grundutbildning vid Mälardalens högskola.....	165
4.25:49 Examinationsmål för grundutbildningen	165
4.25:49 Resursfördelning för grundutbildningen	166
4.25:49 Beräkning av anslaget för 2001	166
4.25:50 Anslagsutvecklingen för forskning och forskarutbildning vid Mälardalens högskola.....	166
4.25:50 Resursfördelning för forskning och forskarutbildning.....	166
4.25:50 Beräkning av anslaget för 2001	166
4.25:51 Anslagsutvecklingen för Danshögskolan.....	167
4.25:51 Resursfördelning.....	167
4.25:51 Beräkning av anslaget för 2001	167
4.25:52 Anslagsutvecklingen för Dramatiska institutet	167
4.25:52 Resursfördelning.....	168
4.25:52 Beräkning av anslaget för 2001	168
4.25:53 Anslagsutvecklingen för Högskolan i Borås.....	168
4.25:53 Examinationsmål.....	168
4.25:53 Resursfördelning.....	169
4.25:53 Beräkning av anslaget för 2001	169
4.25:54 Anslagsutvecklingen för Högskolan Dalarna	169
4.25:54 Examinationsmål.....	170
4.25:54 Resursfördelning.....	170
4.25:54 Beräkning av anslaget för 2001	171
4.25:55 Anslagsutvecklingen för Högskolan på Gotland.....	171
4.25:55 Resursfördelning.....	172
4.25:55 Beräkning av anslaget för 2001	172
4.25:56 Anslagsutvecklingen för Högskolan i Gävle.....	172
4.25:56 Examinationsmål.....	172

4.25:56 Resursfördelning	173
4.25:56 Beräkning av anslaget för 2001	173
4.25:57 Anslagsutvecklingen för Högskolan i Halmstad	173
4.25:57 Examinationsmål	174
4.25:57 Resursfördelning	174
4.25:57 Beräkning av anslaget för 2001	174
4.25:58 Anslagsutvecklingen för Högskolan Kristianstad.....	175
4.25:58 Examinationsmål	175
4.25:58 Resursfördelning	176
4.25:58 Beräkning av anslaget för 2001	176
4.25:59 Anslagsutvecklingen för Högskolan i Skövde.....	176
4.25:59 Examinationsmål	176
4.25:59 Resursfördelning	177
4.25:59 Beräkning av anslaget för 2001	177
4.25:60 Anslagsutvecklingen för Högskolan i Trollhättan/Uddevalla.....	177
4.25:60 Resursfördelning	178
4.25:60 Beräkning av anslaget för 2001	178
4.25:61 Anslagsutvecklingen för Idrotthögskolan i Stockholm	178
4.25:61 Resursfördelning	179
4.25:61 Beräkning av anslaget för 2001	179
4.25:62 Anslagsutvecklingen för Konstfack	179
4.25:62 Resursfördelning	180
4.25:62 Beräkning av anslaget för 2001	180
4.25:63 Anslagsutvecklingen för Kungl. Konsthögskolan.....	180
4.25:63 Resursfördelning	180
4.25:63 Beräkning av anslaget för 2001	180
4.25:64 Anslagsutvecklingen för Kungl. Musikhögskolan i Stockholm	181
4.25:64 Resursfördelning	181
4.25:64 Beräkning av anslaget för 2001	181
4.25:65 Anslagsutvecklingen för Lärarhögskolan i Stockholm	181
4.25:65 Examinationsmål	182
4.25:65 Resursfördelning	182
4.25:65 Beräkning av anslaget för 2001	183
4.25:66 Anslagsutvecklingen för Operahögskolan i Stockholm	183
4.25:66 Resursfördelning	183
4.25:66 Beräkning av anslaget för 2001	183
4.25:67 Anslagsutvecklingen för Södertörns högskola.....	183
4.25:67 Examinationsmål för grundutbildningen.....	184
4.25:67 Resursfördelning	184
4.25:67 Beräkning av anslaget för 2001	185
4.25:68 Anslagsutvecklingen för Teaterhögskolan i Stockholm.....	185
4.25:68 Resursfördelning	185
4.25:68 Beräkning av anslaget för 2001	185
4.25:69 Anslagsutveckling för anslaget Enskilda och kommunala högskoleutbildningar m.m.....	186
4.25:69 Fördelning på anslagsposter för enskilda och kommunala högskoleutbildningar	186
4.25:69 Examinationsmål för grundutbildning vid Chalmers tekniska högskola AB	186
4.25:69 Examinationsmål för forskarutbildningen.....	187
4.25:69 Resultat, forskning och forskarutbildning	187

4.25:69 Examinationsmål för grundutbildningen vid Stiftelsen Högskolan i Jönköping.....	188
4.25:69 Examinationsmål för forskarutbildningen.....	188
4.25:69 Resultat, forskning och forskarutbildning.....	188
4.25:69 Bidrag per landsting/kommun budgetåret 2001.....	191
4.25:69 Beräkning av anslaget för 2001.....	191
4.25:70 Anslagsutveckling för anslaget Särskilda utgifter inom universitet och högskolor m.m.....	192
4.25:70 Fördelning på anslagposter för anslaget Särskilda utgifter inom universitet och högskolor m.m.....	192
4.25:70 Beräkning av anslaget för 2001.....	193
4.25:71 Anslagsutveckling för anslaget Forskning och konstnärligt utvecklingsarbete vid vissa högskolor m.m.....	193
4.25:71 Fördelning på anslagposter för anslaget Forskning och konstnärligt utvecklingsarbete vid vissa högskolor m.m.....	194
4.25:71 Beräkning av anslaget för 2001.....	194
4.25:72 Anslagsutveckling för anslaget Ersättning för klinisk utbildning och forskning.....	194
4.25:72 Medicinsk utbildning och forskning.....	195
4.25:72 Odontologisk utbildning och forskning.....	195
4.25:72 Beräkning av anslaget för 2001.....	195
4.25:73 Anslagsutveckling för anslaget Universitets och högskolors premier för de statliga avtalsförsäkringarna.....	195
4.25:73 Beräkning av anslaget för 2001.....	195
4.25:74 Anslagsutvecklingen för Högskoleverket.....	195
4.25:74 Uppdragsverksamhet.....	196
4.25:74 Beräkning av anslaget för 2001.....	196
4.25:75 Anslagsutvecklingen Verket för högskoleservice.....	197
4.25:75 Uppdragsverksamhet.....	197
4.25:75 Beräkning av anslaget för 2001.....	198
4.25:76 Anslagsutvecklingen Centrala studiestödsnämnden.....	198
4.25:76 Offentligrättslig verksamhet.....	198
4.25:76 Nyckeltal för CSN:s verksamhet.....	199
4.25:76 Beräkning av anslaget för 2001.....	199
4.25:77 Anslagsutvecklingen Överklagandemyndighet.....	199
4.25:77 Beräkning av anslaget för 2001.....	200
4.25:78 Anslagsutvecklingen för Internationella programkontoret för utbildningsområdet.....	200
4.25:78 Beräkning av anslaget för 2001.....	201
4.25:79 Anslagsutvecklingen.....	201
4.25:79 Beräkning av anslaget för 2001.....	202
4.25:80 Anslagsutvecklingen för Kostnader för Sveriges medlemskap i Unesco m.m.....	202
4.25:80 Beräkning av anslaget för 2001.....	203
4.25:81 Anslagsutvecklingen för Utvecklingsarbete inom Utbildningsdepartementets verksamhetsområde.....	203
4.25:81 Beräkning av anslaget för 2001.....	204
4.11:1 Anslagsutvecklingen för Förstärkning av utbildning i storstadsregionen.....	204
4.11.1 Beräkning av anslaget för 2001.....	205
5.2 Utgiftsutvecklingen inom politikområdet.....	207

5.26:1 Anslagsutvecklingen för Vetenskapsrådet: Forskning och forskningsinformation	226
5.26:1 Beräkning av anslaget för 2001	226
5.26:1 Bemyndiganden om ekonomiska förpliktelser för Vetenskapsrådet	227
5.26:2 Anslagsutvecklingen för Vetenskapsrådet	227
5.26:2 Beräkning av anslaget för 2001	227
5.26:3 Anslagsutvecklingen för Rymdforskning	227
5.26:3 Beräkning av anslaget för 2001	228
5.26:4 Anslagsutvecklingen för Institutet för rymdfysik	228
5.26:4 Beräkning av anslaget för 2001	228
5.26:5 Anslagsutvecklingen för Kungl. biblioteket	228
5.26:5 Beräkning av anslaget för 2001	229
5.26:6 Anslagsutveckling för Polarforskningssekretariatet	229
5.26:6 Beräkning av anslaget för 2001	229
5.26:7 Anslagsutvecklingen för Rådet för forsknings- och utvecklingsarbete inom EU	230
5.26:7 Beräkning av anslaget för 2001	230
5.26:8 Anslagsutvecklingen för Sunet	230
5.26:8 Budget för avgiftsfinansierad verksamhet	231
5.26:8 Beräkning av anslaget för 2001	231
5.26:9 Anslagsutvecklingen för Särskilda utgifter för forskningsändamål	231
5.26:9 Fördelning av anslaget för 2001	232
5.26:9 Beräkning av anslaget för 2001	232

Diagramförteckning

4.1 Andel deltagare i förskoleverksamhet samt på grund- och gymnasieskolenivå per åldersgrupp, år 1998 (Källa: OECD)	76
4.2 Andel deltagare i all reguljär utbildning per åldersgrupp 18 år och äldre, år 1998 (Källa: OECD)	77
4.3 Utbildningskostnad i procent av BNP, år 1997 (Källa: OECD)	77
4.4 Förändring av antal deltagare i högskoleutbildning inom EU-länder 1985/86-1997/98	78
(Källa: OECD och EU-Keydata)	78
4.5 Arbetslöshet per utbildningsgrupp i Sverige och OECD, 1989 och 1998, åldersgruppen 25-64 år (Källa: OECD)	79
4.6 Invandring och utvandring bland sysselsatta respektive icke sysselsatta, år 1987-1999 (Källa: SCB)	79
4.7 Förmåga att lösa kvantitativa uppgifter i olika åldersgrupper (Källa: OECD, IALS)	80
4.8 Sökande till högskolan per hösttermin och högskolenybjörjare per läsår (Källa: SCB)	81
4.9 Högskolans expansion, prognos 2000-2003.....	100
4.10 Antal nybjörjare och examina i forskarutbildningen läsåren 1989/90-1998/99	103

1 Förslag till riksdagsbeslut

Regeringen föreslår att riksdagen

1. godkänner de föreslagna målen för politik-områdena utbildningspolitik (avsnitt 4.3) forskningspolitik (avsnitt 5.3),
2. antar regeringens förslag till lag om ändring i skollagen (1985:1100),
3. antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1999:1402) om ändring i skollagen (1985:1100),
4. antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1991:1108) om statens skolor för vuxna,
5. antar regeringens förslag till lag om ändring i högskolelagen (1992:1434),
6. antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1993:792) om tillstånd att utfärda vissa examina,
7. bemyndigar regeringen att under 2001 ifråga om ramanslaget 25:16 *Särskilda utbildningsinsatser för vuxna*, besluta om bidrag till viss kvalificerad yrkesutbildning som inklusive tidigare åtaganden innebär utgifter på högst 1 652 000 000 kronor under åren 2002–2005 (avsnitt 4.8),
8. bemyndigar regeringen att under 2001, i fråga om ramanslaget 26:1 *Vetenskapsrådet: Forsknings- och forskningsinformation*, göra ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden innebär utgifter på högst 2 810 000 000 kronor under åren 2002–2006 (avsnitt 5.8),
9. för budgetåret 2001 anvisar anslagen under utgiftsområde 16 *Utbildning och universitetsforskning* enligt följande uppställning:

Anslagsbelopp

Tusental kronor

Anslag	Anslagstyp	
11:1 Förstärkning av utbildning i storstadsregionerna	ramanslag	220 000
25:1 Statens skolverk	ramanslag	305 737
25:2 Utveckling av skolväsende och barnomsorg	ramanslag	449 206
25:3 Forskning inom skolväsendet	ramanslag	30 000
25:4 Program för IT i skolan	ramanslag	652 856
25:5 Statens institut för handikappfrågor i skolan	ramanslag	125 292
25:6 Skolutveckling och produktion av läromedel för elever med handikapp	ramanslag	21 788
25:7 Specialskolemyndigheten och resurscenter	ramanslag	411 774
25:8 Särskilda insatser på skolområdet	ramanslag	278 526
25:9 Sameskolstyrelsen	ramanslag	29 666

25:10	Maxtaxa i barnomsorgen m.m.	ramanslag	150 000
25:11	Bidrag till personalförstärkningar i skola och fritidshem	ramanslag	500 000
25:12	Bidrag till viss verksamhet motsvarande grundskola och gymnasieskola	ramanslag	114 540
25:13	Bidrag till svensk undervisning i utlandet	ramanslag	74 195
25:14	Statens skolor för vuxna	ramanslag	40 427
25:15	Bidrag till viss verksamhet inom vuxenutbildning	ramanslag	163 535
25:16	Särskilda utbildningsinsatser för vuxna	ramanslag	4 156 379
25:17	Uppsala universitet: Grundutbildning	ramanslag	860 073
25:18	Uppsala universitet: Forskning och forskarutbildning	ramanslag	1 011 513
25:19	Lunds universitet: Grundutbildning	ramanslag	1 086 137
25:20	Lunds universitet: Forskning och forskarutbildning	ramanslag	1 018 384
25:21	Göteborgs universitet: Grundutbildning	ramanslag	1 059 240
25:22	Göteborgs universitet: Forskning och forskarutbildning	ramanslag	827 059
25:23	Stockholms universitet: Grundutbildning	ramanslag	724 666
25:24	Stockholms universitet: Forskning och forskarutbildning	ramanslag	842 831
25:25	Umeå universitet: Grundutbildning	ramanslag	795 773
25:26	Umeå universitet: Forskning och forskarutbildning	ramanslag	576 946
25:27	Linköpings universitet: Grundutbildning	ramanslag	788 230
25:28	Linköpings universitet: Forskning och forskarutbildning	ramanslag	391 052
25:29	Karolinska institutet: Grundutbildning	ramanslag	276 092
25:30	Karolinska institutet: Forskning och forskarutbildning	ramanslag	641 421
25:31	Kungl. Tekniska högskolan: Grundutbildning	ramanslag	804 754
25:32	Kungl. Tekniska högskolan: Forskning och forskarutbildning	ramanslag	559 400
25:33	Luleå tekniska universitet: Grundutbildning	ramanslag	437 315
25:34	Luleå tekniska universitet: Forskning och forskarutbildning	ramanslag	199 590
25:35	Karlstads universitet: Grundutbildning	ramanslag	340 190
25:36	Karlstads universitet: Forskning och forskarutbildning	ramanslag	97 246
25:37	Växjö universitet: Grundutbildning	ramanslag	295 088
25:38	Växjö universitet: Forskning och forskarutbildning	ramanslag	97 361
25:39	Örebro universitet: Grundutbildning	ramanslag	349 346
25:40	Örebro universitet: Forskning och forskarutbildning	ramanslag	97 476
25:41	Mitthögskolan: Grundutbildning	ramanslag	477 412
25:42	Mitthögskolan: Forskning	ramanslag	86 761
25:43	Högskolan i Karlskrona/Ronneby: Grundutbildning	ramanslag	187 386
25:44	Högskolan i Karlskrona/Ronneby: Forskning och forskarutbildning	ramanslag	34 228
25:45	Malmö högskola: Grundutbildning	ramanslag	479 430
25:46	Malmö högskola: Forskning och forskarutbildning	ramanslag	54 380
25:47	Högskolan i Kalmar: Grundutbildning	ramanslag	274 773
25:48	Högskolan i Kalmar: Forskning och forskarutbildning	ramanslag	34 156
25:49	Mälardalens högskola: Grundutbildning	ramanslag	347 694
25:50	Mälardalens högskola: Forskning och forskarutbildning	ramanslag	2 000
25:51	Danshögskolan: Grundutbildning	ramanslag	24 404
25:52	Dramatiska institutet: Grundutbildning	ramanslag	61 784
25:53	Högskolan i Borås: Grundutbildning	ramanslag	224 312
25:54	Högskolan Dalarna: Grundutbildning	ramanslag	255 661
25:55	Högskolan på Gotland: Grundutbildning	ramanslag	86 301

25:56	Högskolan i Gävle: Grundutbildning	ramanslag	246 202
25:57	Högskolan i Halmstad: Grundutbildning	ramanslag	180 680
25:58	Högskolan Kristianstad: Grundutbildning	ramanslag	198 585
25:59	Högskolan i Skövde: Grundutbildning	ramanslag	183 721
25:60	Högskolan i Trollhättan/Uddevalla: Grundutbildning	ramanslag	163 603
25:61	Idrottshögskolan i Stockholm: Grundutbildning	ramanslag	35 888
25:62	Konstfack: Grundutbildning	ramanslag	102 912
25:63	Kungl. Konsthögskolan: Grundutbildning	ramanslag	48 817
25:64	Kungl. Musikhögskolan i Stockholm: Grundutbildning	ramanslag	93 235
25:65	Lärarhögskolan i Stockholm: Grundutbildning	ramanslag	337 852
25:66	Operahögskolan i Stockholm: Grundutbildning	ramanslag	15 142
25:67	Södertörns högskola: Grundutbildning	ramanslag	211 604
25:68	Teaterhögskolan i Stockholm: Grundutbildning	ramanslag	23 994
25:69	Enskilda och kommunala högskoleutbildningar m.m.	ramanslag	1 845 764
25:70	Särskilda utgifter inom universitet och högskolor m.m.	ramanslag	362 066
25:71	Forskning och konstnärligt utvecklingsarbete vid vissa högskolor	ramanslag	199 887
25:72	Ersättningar för klinisk utbildning och forskning	ramanslag	1 631 811
25:73	Universitets och högskolors premier för de statliga avtalsförsäkringarna	ramanslag	1 164 969
25:74	Högskoleverket	ramanslag	168 899
25:75	Verket för högskoleservice	ramanslag	12 790
25:76	Centrala studiestödsnämnden	ramanslag	351 995
25:77	Överklagandemyndighet	ramanslag	5 000
25:78	Internationella programkontoret för utbildningsområdet	ramanslag	39 711
25:79	Distansutbildningsmyndigheten	ramanslag	60 843
25:80	Kostnader för Sveriges medlemskap i Unesco m.m.	ramanslag	37 129
25:81	Utvecklingsarbete inom Utbildningsdepartementets område m.m.	ramanslag	17 432
26:1	Vetenskapsrådet: Forskning och forskningsinformation	ramanslag	1 777 101
26:2	Vetenskapsrådet: Förvaltning	ramanslag	100 722
26:3	Rymdforskning	ramanslag	144 817
26:4	Institutet för rymdfysik	ramanslag	41 710
26:5	Kungl. biblioteket	ramanslag	228 004
26:6	Polarforskningssektariatet	ramanslag	23 170
26:7	Rådet för forsknings- och utvecklingssamarbete inom EU	ramanslag	12 154
26:8	Sunet	ramanslag	128 592
26:9	Särskilda utgifter för forskningsändamål	ramanslag	116 931
Summa			34 845 518

2 Lagförslag

Regeringen har följande förslag till lagtext.

2.1 Förslag till lag om ändring i skollagen (1985:1100)

Härigenom föreskrivs att 5 kap. 4 d § skollagen (1985:1100)¹ skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

**5 kap.
4 d §²**

Elever på det estetiska programmet, naturvetenskapsprogrammet och samhällsvetenskapsprogrammet har rätt till minst 2 150 undervisningstimmar om 60 minuter och elever på övriga nationella program har rätt till 2 370 timmar om 60 minuter (garanterad undervisningstid).

Elever på det estetiska programmet, naturvetenskapsprogrammet och samhällsvetenskapsprogrammet har rätt till minst 2 180 undervisningstimmar om 60 minuter och elever på övriga nationella program har rätt till 2 430 timmar om 60 minuter (garanterad undervisningstid).

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om garanterad undervisningstid för specialutformade program samt om avsteg från den garanterade undervisningstiden enligt första stycket.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2001.
 2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande i fråga om utbildning som har påbörjats före den 1 juli 2001.

¹ Lagen omtryckt 1997:1212.

² Senaste lydelse 1999:180.

2.2 Förslag till lag om ändring i lagen (1999:1402) om ändring i skollagen (1985:1100)

Härigenom föreskrivs att 5 kap. 33 § skollagen (1985:1100)³ i stället för dess lydelse enligt lagen (1999:1402) om ändring i nämnda lag skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

5 kap. 33 §

Till elever i gymnasieskolan som behöver inackordering till följd av skolgången skall hemkommunen lämna ekonomiskt stöd. Skyldigheten gäller till och med det första kalenderhalvåret det år då ungdomarna fyller tjugo år. Stödet skall avse boende, fördyrat uppehälle och resor till och från hemmet. Stödet skall ges kontant eller på annat lämpligt sätt enligt kommunens bestämmande. Om stödet ges kontant, skall det utgå med lägst 1/30 av basbeloppet enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring för varje hel kalendermånad under vilken eleven bor inackorderad. Beloppet får avjämnas till närmast lägre hela tiotal kronor.

Första stycket gäller dock inte de elever som avses i 27 § och som genom statens försorg får särskilda omvårdnadsinsatser. Första stycket gäller inte heller i fråga om utlandssvenska elever som erhåller inackorderingstillägg enligt studiestödslagen (1999:1395).

Första stycket gäller dock inte de elever som avses i 27 §. Första stycket gäller inte heller i fråga om utlandssvenska elever som får inackorderingstillägg enligt studiestödslagen (1999:1395).

I 31 a § finns bestämmelser om hemkommunens skyldighet att utge ersättning för vissa kostnader för elever som genomgår Rb-anpassad utbildning.

³ Lagen omtryckt 1997:1212.

2.3 Förslag till lag om ändring i lagen (1991:1108) om statens skolor för vuxna

Härigenom föreskrivs att 2 § lagen (1991:1108) om statens skolor för vuxna skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

För varje skola skall finnas en styrelse.

Regeringen får föreskriva att den kommun där en skola ligger skall utse en sådan styrelse som kommunen har för sin kommunala vuxenutbildning att också vara styrelse för skolan.

2 §

För skolorna skall det finnas en gemensam styrelse som utses av regeringen.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2001.

2.4 Förslag till lag om ändring i högskolelagen (1992:1434)

Härigenom föreskrivs i fråga om högskolelagen (1992:1434)
dels att 1 kap. 11 § skall ha följande lydelse,
dels att det i lagen skall införas en ny paragraf, 1 kap. 11 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

11 §⁴

Regeringen föreskriver vilka examina inom grundläggande högskoleutbildning som får avläggas. Högskoleverket beslutar vid vilka högskolor dessa examina får avläggas. Regeringen föreskriver dock vilka examina som får avläggas vid Sveriges lantbruksuniversitet.

Ett tillstånd att utfärda examina får lämnas bara om utbildningen uppfyller de krav som ställs på grundläggande högskoleutbildning enligt detta kapitel och de särskilda krav som regeringen föreskriver. Dessutom skall det i ett rikstäckande perspektiv finnas ett allmänt intresse av att examina får utfärdas.

11 a §

Om det inte längre finns förutsättningar enligt 11 § andra stycket första meningen att utfärda en generell examen i ett visst huvudämne eller med en viss inriktning eller en yrkesexamen, skall Högskoleverket anmoda högskolan att inom viss tid avhjälpa bristerna.

Finns bristerna helt eller till väsentlig del kvar efter den tid som sägs i första stycket, får Högskoleverket besluta att högskolan inte längre får utfärda en sådan examen som bristerna avser. Om det meddelas ett sådant beslut, får dock högskolan också därefter utfärda examen för de studenter som har påbörjat sin grundläggande högskoleutbildning vid den högskolan före beslutet. Detta gäller dock bara om utbildningen omfattar ett program eller en kurs som kan leda fram till en sådan examen som beslutet avser.

Frågor som avses i andra stycket

⁴ Senaste lydelse 1997:797.

skall avgöras av regeringen, om de avser Sveriges lantbruksuniversitet. Därvid får regeringen ta hänsyn också till om det i ett rikstäckande perspektiv finns ett allmänt intresse av att examina för utfärdas vid Lantbruksuniversitetet.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2001.

2.5 Förslag till lag om ändring i lagen (1993:792) om tillstånd att utfärda vissa examina

Härigenom föreskrivs att 5–7 §§ lagen (1993:792) om tillstånd att utfärda vissa examina skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

5 §

En enskild utbildningsanordnare som fått tillstånd att utfärda examina är skyldig att medverka i uppföljningar och utvärderingar av utbildningen.

En enskild utbildningsanordnare som *har* fått tillstånd att utfärda examina är skyldig att medverka i uppföljningar och utvärderingar av utbildningen. *Utbildningsanordnaren är skyldig också att varje år upprätta en skriftlig kvalitetsredovisning. Regeringen får meddela ytterligare föreskrifter om sådan kvalitetsredovisning*

6 §⁵

Tillstånd att utfärda examina lämnas av regeringen.

Innan beslut fattas i tillståndsfrågor skall yttrande begäras in från Högskoleverket

7 §⁶

Ett tillstånd att utfärda examina får återkallas, om de krav som uppställs i 2 eller 3 § inte är uppfyllda. Detsamma gäller om sådana villkor som har ställts upp med stöd av 4 § inte iakttas eller om utbildningsanordnaren *inte iaktar sin skyldighet enligt 5 § att medverka i uppföljning och utvärdering av utbildningen.*

Ett tillstånd att utfärda examina får återkallas, om de krav som uppställs i 2 eller 3 § inte är uppfyllda. Detsamma gäller om sådana villkor som har ställts upp med stöd av 4 § inte iakttas eller om utbildningsanordnaren *i väsentlig utsträckning åsidosätter sina skyldigheter enligt 5 §.*

Beslut om återkallelse av tillstånd fattas av regeringen efter framställning av Högskoleverket. Innan Högskoleverket gör en sådan framställning skall utbildningsanordnaren ha getts tillfälle till rättelse.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2001.

⁵ Senaste lydelse 1995:818.

⁶ Senaste lydelse 1995:818.

Författningskommentarer

Förslaget till lag om ändring i högskolelagen (1992:1434)

1 kap.

11 §

Andra stycket är nytt. Innebörden av bestämmelsen är att ett tillstånd att utfärda examina kan lämnas bara om utbildningen uppfyller de krav som ställs på grundläggande högskoleutbildning enligt 1 kap. denna lag och de särskilda krav som regeringen föreskriver. På detta sätt klargörs att de allmänna kvalitetskrav som anges i 1 kap. med avseende på grundutbildning skall vara uppfyllda. Vidare skall de särskilda kvalitetskrav som anges i examensordningen för varje särskild examen vara uppfyllda. Regeringen kan enligt det föreslagna bemyndigandet också föreskriva om andra särskilda krav som skall vara uppfyllda.

Det skall dessutom finnas ett i ett rikstäckande perspektiv allmänt intresse av att ett examenstillstånd skall utökas. Detta motsvarar vad som i tidigare sammanhang har beskrivits som ett "nationellt intresse" av att examenstillståndet utvidgas – dvs. det allmänna samhällsintresset av att vissa utbildningar finns i landet och kan leda till examen.

11 a §

Paragrafen är ny och det förutsätts att den skall tillämpas restriktivt i fråga om återkallelse av examenstillstånd. När de allmänna eller de särskilda kvalitetskraven inte längre är uppfyllda aktualiseras ett förfarande som syftar till att bristerna skall avhjälpas. Ytterst kan det dock bli fråga om ett beslut som innebär att en högskola inte längre får utfärda en viss examen. De examina som berörs är dels generella examina i ett visst huvudämne eller med en viss inriktning, dels yrkesexamina.

Ett beslut om återkallelse av tillstånd är av en så ingripande natur att högskolan måste beredas tillfälle att inom en viss tid rätta till de påtalade bristerna. Detta regleras i *första stycket*. I normalfallet måste det förutsättas att en sådan rättelse kommer att kunna ske. En anmodan om att vissa brister måste avhjälpas inom en viss tid skall innehålla tydlig information till högskolan om bristerna, vilka krav som ställs på högskolan och

hur bristerna skall kunna avhjälpas. Av anmodan skall framgå att om bristerna inte avhjälpas kan frågan uppkomma om att beslut skall fattas om att högskolan inte längre får utfärda en viss examen. En högskola som har anmodats att inom viss tid avhjälpa vissa brister kan behöva samråda med Högskoleverket. Sådant samråd kan ske inom ramen för vad som sägs om samverkan mellan myndigheter i 6 § förvaltningslagen (1986:223).

Om Högskoleverket efter en förnyad granskning finner att bristerna inte avhjälpats inom den angivna tiden måste det likväl enligt *andra stycket* finnas en möjlighet att besluta att en högskola inte kan behålla ett examenstillstånd som inte längre har fog för sig. I förslaget används uttrycket *får* beslut meddelas, inte att det *skall* meddelas. Uttrycket har valts med hänsyn till att ett lärosäte kan komma att åtgärda flera påpekade brister men kanske inte alla inom den stipulerade tiden. Om viktiga brister hinner avhjälpas kommer återkallelsefrågan i ett nytt läge och Högskoleverket får göra bedömningen om skäl för återkallelse föreligger i den nya situationen eller om det inte gör det.

Även om det meddelas ett beslut om att examenstillståndet återkallas, får högskolan fortsätta att examinera studenter som redan före tidpunkten för beslutet har påbörjat sin grundläggande högskoleutbildning vid högskolan. En förutsättning för detta är dock att studenten redan har påbörjat en utbildning vid den aktuella högskolan som kan läggas till grund för den examen som återkallelsebeslutet avser.

I *tredje stycket* ges vissa särbestämmelser i fråga om Sveriges lantbruksuniversitet. Högskoleverket skall handlägga kvalitetsfrågor även beträffande Lantbruksuniversitetet. Beslut om återkallelse av examenstillstånd skall dock fattas av regeringen och inte av Högskoleverket. Dessutom får regeringen i sin prövning inte bara väga in kvalitetsfrågorna utan också om det i ett rikstäckande perspektiv finns ett allmänt intresse av att examen får utfärdas vid universitetet. Någon motsvarande prövning av allmänintresset skall inte göras av Högskoleverket, när en fråga om indragning blir aktuell vid en annan högskola.

Av 1 kap. 1 § andra stycket framgår att det som sägs i bl.a. 11 a § om högskolor avser också universitet.

Förslaget till lag om ändring i lagen (1993:792) om tillstånd att utfärda vissa examina

5 §

Förutom en språklig ändring i första stycket görs ett tillägg som innebär att en enskild utbildningsanordnare är skyldig att årligen upprätta en skriftlig kvalitetsredovisning.

Vidare ges regeringen ett bemyndigande att meddela ytterligare föreskrifter om kvalitetsredovisning.

6 §

Ändringen består av att *andra stycket* tas bort. Av 7 kap. 2 § regeringsformen framgår att vid beredningen av regeringsärenden skall behövliga upplysningar och yttranden inhämtas från berörda myndigheter. I ärenden om tillstånd för enskilda utbildningsanordnare att utfärda examina behöver regeringen vanligtvis inhämta yttrande från Högskoleverket för att få verkets bedömning av i vad mån den aktuella utbildningen uppfyller de stipulerade kvalitetskraven. I den utsträckning ett ärende kan avgöras mot bakgrund av t.ex. om det finns statsfinansiella förutsättningar för ett nytt examenstillstånd eller om det ligger i linje med regeringens utbildningspolitiska bedömning behöver något yttrande från Högskoleverket inte regelmässigt inhämtas.

7 §

En ändring görs i *första stycket* med den innebörden att ett tillstånd att utfärda examina kan återkallas bl.a. om en utbildningsanordnare åsidosätter sina skyldigheter enligt 5 §. Den nya lydelsen innebär att en återkallelse kan bli aktuell också om utbildningsanordnaren inte har upprättat en årlig kvalitetsredovisning eller inte följt de ytterligare föreskrifter om kvalitetsredovisning som regeringen meddelat. När det är fråga om föreskrifterna i 5 § förutsätter en återkallelse att den enskilda utbildningsanordnaren har satt sina skyldigheter åt sidan i väsentlig utsträckning.

3 Utgiftsområde 16

Utbildning och universitetsforskning

3.1 Omfattning

Utgiftsområdet avser förskoleverksamhet, skolbarnsomsorg och skola, vuxenutbildning, kvalificerad yrkesutbildning, högskoleutbildning och forskning samt centrala

myndigheter inom Utbildningsdepartementets område. Utgiftsområdet delas mellan politikområdena Utbildningspolitik och Forskningspolitik samt del av politikområdet Storstadspolitik.

3.2 Utgiftsutvecklingen

Tabell 3.1 Utgiftsutvecklingen inom utgiftsområdet Utbildning och universitetsforskning

Miljoner kronor

	Utfall 1999	Anslag 2000 ¹	Utgifts- prognos 2000	Förslag anslag 2001	Beräknat anslag 2002	Beräknat anslag 2003
Politikområde Storstadspolitik ²	35	265	70	220	185	0
Politikområde Utbildningspolitik	26 656	29 884	29 189	32 052	37 864	40 172
Politikområde Forskningspolitik	2 457	2 386	2 484	2 573	2 702	3 030
Totalt för utgiftsområde 16	29 148	32 535	31 743	34 846	40 751	43 202

¹ Inklusive beslut till följd av förslag till tilläggsbudget till statsbudgeten för budgetåret 2000 i samband med den ekonomiska vårpropositionen.

² Politikområdet ligger under utgiftsområde 17.

4 Utbildningspolitik

4.1 Omfattning

Politikområdet Utbildningspolitik omfattar:

- Förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg
- Förskoleklass
- Grundskola
- Gymnasieskola
- Specialskola
- Särskola
- Sameskola
- Kommunal vuxenutbildning (komvux)
- Vuxenutbildning för utvecklingsstörda (särvox)
- Svenskundervisning för invandrare (sfi)
- Folkbildning
- Viss kompletterande utbildning med enskilda huvudmän
- Försöksverksamhet med kvalificerad yrkesutbildning
- Statens skolor för vuxna
- Universitet och högskolor inklusive Sveriges lantbruksuniversitet
- Centrala myndigheter inom studiestöds-, skol- och högskoleområdet
- Medlemsavgiften till Unesco och verksamheten vid Svenska unescorådet
- Studiestöd

Den samlade driftskostnaden/motsvarande inom politikområdet uppgår till närmare 180 miljarder kronor. Av detta täcker anslagen under politikområdet ungefär 30 procent vilket sammanhänger med att huvudmannaskapet för den

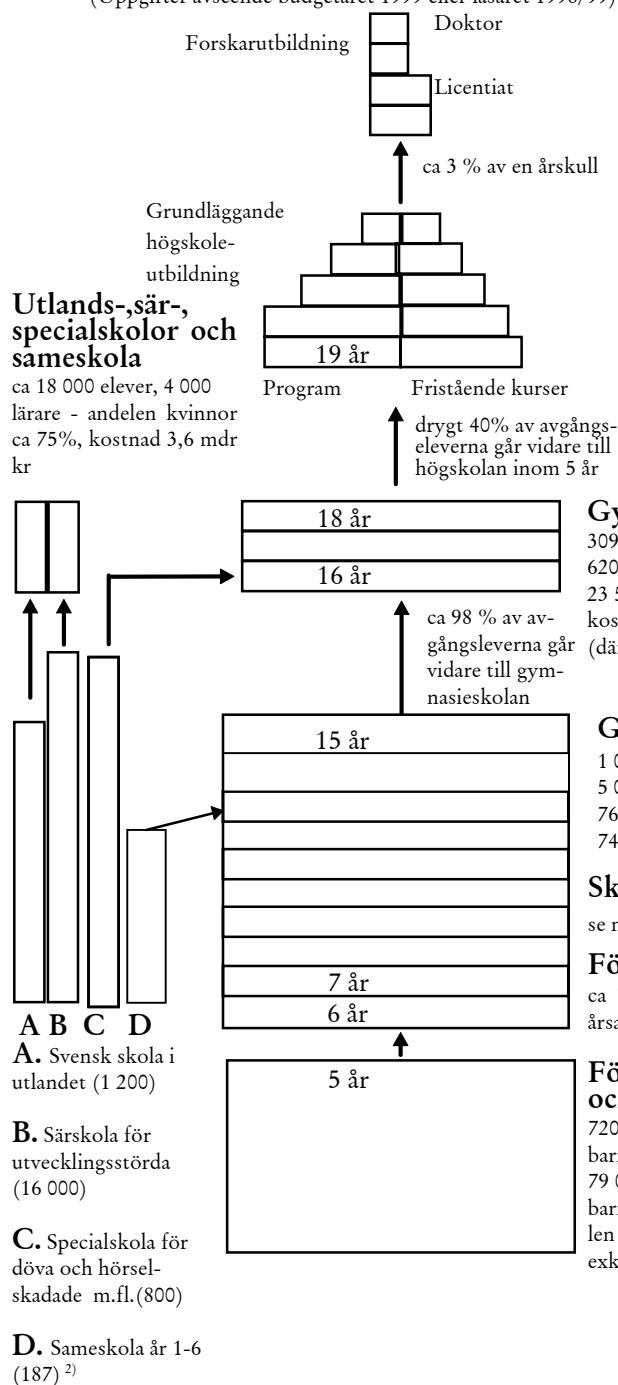
verksamhet som ingår i politikområdet delas mellan stat, kommun, landsting och enskilda huvudmän.

Ungefär 40 procent av anslagna medel utgår till studiestöd, som är ett statligt åtagande. Staten är huvudman för flertalet universitet och högskolor men det finns inom politikområdet även ett antal enskilda högskolor samt högskolor med landsting som huvudman. Kommunerna är huvudmän för förskoleverksamhet, skolbarnsomsorg, skola och vuxenutbildning (komvux, särvox och sfi). Det finns dock ett växande inslag av enskild verksamhet på dessa områden. Inom folkbildningen (folkhögskolor och studieförbund) är den enskilda verksamheten av hävd helt dominerande. I övrigt är andelen enskild verksamhet relativt stor inom förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg och begränsad inom universitet och högskolor. Anslagen inom politikområdet finansierar helt och hållet studiestödet och nästan helt och hållet grundutbildningen vid universitet och högskolor medan den statliga finansieringsandelen är låg när det gäller förskoleverksamhet, skolbarnsomsorg och skola. Förskoleverksamhet, skolbarnsomsorg, skola och kommunal vuxenutbildning finansieras främst med kommunalskattemedel men även med statliga bidrag till kommunerna. Avgifter svarar för en del av finansieringen när det gäller studiecirklar inom folkbildningen och förskoleverksamheten och skolbarnsomsorgen men har i övrigt en högst begränsad roll.

Nedanstående figur ger en kvantitativ översikt över politikområdet.

SVERIGES UTBILDNINGSVÄSENDE

(Uppgifter avseende budgetåret 1999 eller läsåret 1998/99)

Högskola

256 000 helårsstudenter i grundutbildning samt ca 20 000 aktiva studerande i forskarutbildning, ca 22 000 lärare och forskare varav 35% kvinnor, 8 000 med forskarutbildningstjänst, 18 000 övrig personal, 50-tal högskolor. Kostnad inklusive forskning ca 42 miljarder kronor (därav studiestöd 7,7 mdr kronor)

Folkbildning

147 folkhögskolor med 30 000 helårsstuderande och ca 2 400 lärare varav 50 % kvinnor samt 11 studieförbund med totalt 1,75 miljoner kursdeltagare. Statsbidrag ca 3,4 mdr kr (varav studiestöd ca 0,9 mdr kr)

Vuxenutbildning

271 000 elever¹⁾ och ca 9 000 lärare - andelen kvinnor ca 61% i komvux, sårvox, statens skolor för vuxna (SSV) och sfi. Kostnad ca 15 miljarder kronor (varav studiestöd ca 8 mdr kronor)

Gymnasieskola

309 000 elever, 620 skolor, 23 500 lärare - andelen kvinnor ca 48%, kostnad ca 22,5 miljarder kronor, (därav studiestöd ca 2,3 miljarder kronor)

Grundskola

1 010 000 elever, 5 000 skolor, 76 500 lärare - andelen kvinnor ca 74%, kostnad ca 53,6 mdr kr

Skolbarnsomsorg, 6-12 år

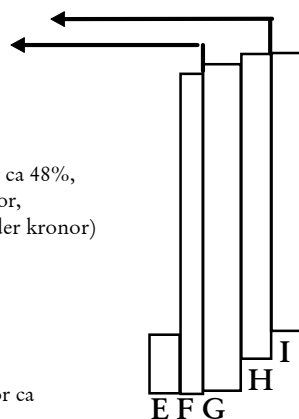
se nedan

Förskoleklass²⁾

ca 112 000 elever, ca 9 000 hel-årsanställda, kostnad ca 3,6 mdr

Förskoleverksamhet och Skolbarnsomsorg

720 000 hel- och deltidinskrivna barn, ca 18 000 institutioner, ca 79 000 anställda som arbetar med barn (exkl. dagbarnvårdare), andelen kvinnor ca 92%, nettokostnad, exkl. avgifter, ca 39 mdr kronor

E. Svenskundervisning för invandrare, Sfi (35 000¹⁾)

F. Vuxenutbildning för utvecklingsstörda (4 000¹⁾)

G. Komvux, samt statens skolor för vuxna (232 000¹⁾), Kvalificerad yrkesutbildning, KY (8 700)

H. Folkhögskola (30 000)

I. Studieförbund (ca 1 750 000 deltagare sammanlagt på kurser av varierande omfattning)

Personal- och studerandeantal avser helårsekvivalenter (helårsstudenter m.m.) om inte annat anges. Andelen kvinnor avser tjänstgörande lärare på hel och deltid. ¹⁾ avser antal elever inklusive deltid. ²⁾ avser läsåret 1999/00.

Kostnadsuppgifterna för 1999 är delvis preliminära bedömningar. **Total driftskostnad** för stat, kommuner och landsting är ca 183 miljarder kronor. I detta ingår medel från forskningsråden mfl, vilka ingår i politikområdet forskningspolitik. **Utbildningar som inte finns med i uppställningen är bl.a.:** Polishögskolan, försvarsmaktens utbildningar, arbetsmarknads- och personalutbildning (varav personalutbildning omfattade uppskattningsvis 100 000 helårsekvivalenter kalenderåret 1998). **Kommunernas kostnader** för skolväsende och barnomsorg täcks till en del genom ett generellt statsbidrag via utgiftsområde 25. **Folkbildningen** redovisas inom utgiftsområde 17.

4.2 Utgiftsutveckling

Tabell 4.1 Utgiftsutvecklingen inom politikområdet Utbildningspolitik
Tusentals kronor

	Utfall 1999	Anslag 2000 ¹	Utgifts- prognos 2000	Förslag anslag 2001	Beräknat anslag 2002	Beräknat anslag 2003
<i>Anslag under utgiftsområde 16</i>						
25:1 Statens skolverk	273 391	301 568	316 864	305 737	311 983	318 733
25:2 Utveckling av skolväsende och barnomsorg	197 675	313 799	317 576	449 206	476 488	201 321
25:3 Forskning inom skolväsendet	8 069	8 115	8 124	30 000	30 538	31 150
25:4 Program för IT i skolan	315 291	501 254	522 426	652 856	170 000	0
25:5 Statens institut för handikappfrågor i skolan	119 724	123 098	129 019	125 292	127 991	130 852
25:6 Skolutveckling och produktion av läromedel för elever med handikapp	25 743	21 470	22 111	21 788	22 228	22 705
25:7 Specialskolemyndigheten och resurscenter	436 069	453 129	463 061	411 774	371 510	379 749
25:8 Särskilda insatser på skolområdet	266 497	276 353	272 033	278 526	288 140	296 670
25:9 Sameskolstyrelsen	35 061	34 990	35 500	29 666	30 272	30 927
25:10 Maxtaxa i barnomsorgen m.m.	Nytt anslag			150 000	4 400 000	5 600 000
25:11 Bidrag till personalförstärkningar i skola och fritidshem	Nytt anslag			500 000	1 500 000	2 500 000
25:12 Bidrag till viss verksamhet motsvarande grundskola och gymnasieskola	99 124	123 793	109 977	114 540	117 759	120 510
25:13 Bidrag till svensk undervisning i utlandet	70 232	73 091	77 001	74 195	75 570	77 112
25:14 Statens skolor för vuxna	36 304	41 834	43 617	40 427	41 265	42 167
25:15 Bidrag till viss verksamhet inom vuxenutbildning	147 555	140 701	162 184	163 535	166 802	170 342
25:16 Särskilda utbildningsinsatser för vuxna	4 153 738	4 307 844	4 210 500	4 156 379	3 808 713	2 655 285
25:17 Uppsala universitet: Grundutbildning	762 942	802 766	799 153	860 073	909 892	946 179
25:18 Uppsala universitet: Forskning och forskarutbildning	971 152	976 369	976 369	1 011 513	1 042 379	1 075 387
25:19 Lunds universitet: Grundutbildning	992 064	1 029 776	1 025 520	1 086 137	1 145 556	1 189 714
25:20 Lunds universitet: Forskning och forskarutbildning	977 719	983 709	983 709	1 018 384	1 051 052	1 084 812
25:21 Göteborgs universitet: Grundutbildning	931 726	984 972	975 390	1 059 240	1 116 192	1 158 517
25:22 Göteborgs universitet: Forskning och forskarutbildning	795 590	799 136	799 136	827 059	854 724	883 509
25:23 Stockholms universitet: Grundutbildning	658 626	685 183	685 181	724 666	758 417	784 590
25:24 Stockholms universitet: Forskning och forskarutbildning	787 066	798 090	798 090	842 831	870 828	899 965
25:25 Umeå universitet: Grundutbildning	696 244	742 064	738 083	795 773	841 484	874 824
25:26 Umeå universitet: Forskning och forskarutbildning	551 157	553 758	553 758	576 946	599 222	624 387
25:27 Linköpings universitet: Grundutbildning	669 449	729 320	722 560	788 230	854 149	898 134
25:28 Linköpings universitet: Forskning och forskarutbildning	359 011	360 441	360 441	391 052	409 350	430 277
25:29 Karolinska institutet: Grundutbildning	259 895	259 942	259 942	276 092	291 956	303 519
25:30 Karolinska institutet: Forskning och forskarutbildning	612 081	624 371	624 371	641 421	660 067	679 856
25:31 Kungl. Tekniska högskolan: Grundutbildning	688 532	735 243	741 781	804 754	876 547	923 933
25:32 Kungl. Tekniska högskolan: Forskning och forskarutbildning	524 621	527 383	527 383	559 400	576 303	594 236
25:33 Luleå tekniska högskola: Grundutbildning	365 143	398 973	398 973	437 315	473 490	497 680

25:34 Luleå tekniska högskola: Forskning och forskarutbildning	182 953	184 019	184 019	199 590	208 806	223 779
25:35 Karlstads universitet: Grundutbildning	276 653	314 527	293 328	340 190	362 060	377 578
25:35 Karlstads universitet: Forskning och forskarutbildning	52 913	75 405	75 405	97 246	120 170	133 303
25:37 Växjö universitet: Grundutbildning	236 421	270 279	254 351	295 088	315 695	329 982
25:38 Växjö universitet: Forskning och forskarutbildning	53 025	75 518	75 518	97 361	120 309	133 463
25:39 Örebro universitet: Grundutbildning	289 597	323 509	323 509	349 346	370 980	386 407
25:40 Örebro universitet: Forskning och forskarutbildning	53 136	75 630	75 630	97 476	120 439	133 605
25:41 Mitthögskolan: Grundutbildning	401 016	453 409	394 292	477 412	509 092	527 696
25:42 Mitthögskolan: Forskning	52 628	75 118	75 118	86 761	98 975	106 361
25:43 Högskolan i Karlskrona/Ronneby: Grundutbildning	134 605	161 113	161 113	187 386	213 128	228 951
25:44 Högskolan i Karlskrona/Ronneby: Forskning och forskarutbildning	21 381	23 580	23 580	34 228	45 309	51 487
25:45 Malmö högskola: Grundutbildning	359 160	429 665	429 665	479 430	528 130	559 442
25:46 Malmö högskola: Forskning och forskarutbildning	50 915	51 388	51 338	54 380	55 493	59 824
25:47 Högskolan i Kalmar: Grundutbildning	205 064	246 915	249 517	274 773	295 029	308 909
25:48 Högskolan i Kalmar: Forskning och forskarutbildning	0	23 509	23 509	34 156	45 280	51 494
25:49 Mälardalens högskola: Grundutbildning	295 865	314 951	314 951	347 694	380 129	401 273
25:50 Mälardalens högskola: Forskning och forskarutbildning	Nytt anslag			2 000	2 000	14 500
25:51 Danshögskolan: Grundutbildning	22 730	22 942	22 942	24 404	24 920	25 471
25:52 Dramatiska institutet: Grundutbildning	54 675	56 200	56 200	61 784	67 253	70 855
25:53 Högskolan i Borås: Grundutbildning	167 212	192 351	192 351	224 312	243 505	260 417
25:54 Högskolan Dalarna: Grundutbildning	186 722	229 635	223 478	255 661	275 520	292 102
25:55 Högskolan på Gotland: Grundutbildning	48 990	69 957	66 321	86 301	99 260	110 234
25:56 Högskolan i Gävle: Grundutbildning	192 828	220 567	224 713	246 202	265 927	282 342
25:57 Högskolan i Halmstad: Grundutbildning	136 227	156 075	156 075	180 680	199 049	214 007
25:58 Högskolan Kristianstad: Grundutbildning	155 330	171 620	174 670	198 585	217 320	232 673
25:59 Högskolan i Skövde: Grundutbildning	126 093	158 076	140 135	183 721	202 226	218 352
25:60 Högskolan i Trollhättan/Uddevalla: Grundutbildning	113 502	139 532	129 347	163 603	181 665	196 279
25:61 Idrottshögskolan i Stockholm: Grundutbildning	34 884	35 208	35 208	35 888	36 646	37 978
25:62 Konstfack: Grundutbildning	98 599	99 516	99 516	102 912	105 906	108 652
25:63 Kungl. Konsthögskolan: Grundutbildning	46 461	46 893	46 893	48 817	49 782	50 839
25:64 Kungl. Musikhögskolan i Stockholm: Grundutbildning	87 506	88 319	88 319	93 235	96 863	99 855
25:65 Lärarhögskolan i Stockholm: Grundutbildning	283 396	305 055	263 145	337 852	354 941	370 961
25:66 Operahögskolan i Stockholm: Grundutbildning	13 477	13 856	14 107	15 142	15 464	15 806
25:67 Södertörns högskola: Grundutbildning	158 231	172 114	173 802	211 604	239 926	260 509
25:68 Teaterhögskolan i Stockholm: Grundutbildning	22 332	22 540	22 540	23 994	24 492	25 027
25:69 Enskilda och kommunala högskoleutbildningar m.m.	1 473 850	1 544 146	1 570 989	1 845 764	1 944 362	2 023 509
25:70 Särskilda utgifter inom universitet och högskolor m.m.	440 964	391 293	573 000	362 066	403 955	961 432
25:71 Forskning och konstnärligt utvecklingsarbete vid vissa högskolor	198 838	192 178	176 834	199 887	204 356	209 029

25:72 Ersättningar för klinisk utbildning och forskning	1 056 161	1 600 913	1 600 913	1 631 811	1 689 323	1 740 029
25:73 Universitets och högskolors premier för de statliga avtalsförsäkringarna	0	1 557 530	870 000	1 164 969	1 191 959	1 219 846
25:74 Högskoleverket	132 824	131 775	137 500	168 899	172 278	179 086
25:75 Verket för högskoleservice	13 067	12 171	12 231	12 790	13 033	13 304
25:76 Centrala studiestödsnämnden	341 226	363 250	374 493	351 995	359 115	366 839
25:77 Överklagandemyndighet	Nytt anslag			5 000	5 116	5 236
25:78 Internationella programkontoret för utbildningsområdet	10 236	18 663	17 609	39 711	40 516	41 389
25:79 Distansutbildningsmyndigheten	Nytt anslag			60 843	29 354	29 942
25:80 Kostnader för Sveriges medlemskap i Unesco m.m.	33 078	37 629	38 646	37 129	37 129	37 129
25:81 Utvecklingsarbete inom Utbildningsdepartementets område m.m.	22 561	22 805	21 868	17 432	10 846	17 955
Äldreanslag						
95/96 08A4 Stöd för utveckling av skolväsendet	5 614	0	0			
95/96 08A6 Fortbildning m.m.	7 937	0	0			
95/96 08A7 Genomförande av skolreformer	6 675	0	0			
95/96 08A17 Avvecklingskostnader avseende ASSE	200	0	0			
95/96 08C45 Vissa särskilda utgifter inom universitet och högskolor	58 538	0	0			
95/96 08C46 Övriga utgifter inom grundutbildning	423 870	0	0			
95/96 08C47 Övriga utgifter inom forskning och forskarutbildning	25 766	0	0			
95/96 08F2 Utvecklingsarbete inom utbildningsdepartementets område	2 746	0	0			
Totalt utgiftsområde 16	26 656 169	29 883 879	29 188 571	32 052 317	37 863 898	40 172 180
<i>Anslag inom övriga utgiftsområden</i>						
Utgiftsområde 15						
25:1 Studiehjälp	2 122 007	2 397 807	2 382 800	2 696 483	2 737 310	2 774 600
25:2 Studiemedel m.m.	8 472 857	9 806 694	9 310 400	8 478 256	12 084 556	12 842 522
25:3 Studiemedelsröntor m.m.	Nytt anslag			4 522 690	5 159 700	6 179 760
25:4 Vuxenstudiestöd m.m.	8 459 478	7 655 998	6 710 999	5 812 172	4 256 470	2 803 219
25:5 Bidrag till kostnader vid viss gymnasieutbildning och vid viss föräldrautbildning i teckenspråk	37 118	67 242	44 083	61 520	61 520	61 520
25:6 Bidrag till vissa studiesociala ändamål	23 894	23 935	23 935	24 462	24 950	25 450
25:7 Bidrag till vissa organisationer m.m.	Nytt anslag			26 223	40 241	40 241
Utgiftsområde 17						
25:1 Bidrag till folkbildningen	2 493 811	2 489 073	2 489 073	2 513 068	2 541 313	2 531 522
25:2 Bidrag till vissa handikappåtgärder inom folkbildningen	66 665	72 377	72 377	73 422	74 953	76 582
25:3 Bidrag till kontakttolkutbildning	9 032	9 106	9 106	9 237	9 413	9 607
Utgiftsområde 23						
25:1 Sveriges lantbruksuniversitet	1 080 919	1 175 012	1 166 379	1 199 121	1 224 286	1 251 215

Äldreanslag						
15 A6 Särskilt vuxenstudiestöd för vuxna vid vissa lärarutbildningar	54 331	69 642	58 237			
15 A7 Särskilt vuxenstudiestöd till studerande vid vissa naturvetenskapliga och tekniska utbildningar	506 421	420 324	367 846			
Totalt Politikområde 25	49 982 702	54 071 089	51 823 806	57 468 971	66 078 610	68 768 418

¹ Inklusive beslut till följd av förslag till tilläggsbudget till statsbudgeten för budgetåret 2000 i samband med den ekonomiska vårpropositionen.

4.3 Mål

Regeringens förslag: Målet för utbildningspolitiken är att Sverige skall vara en ledande kunskapsnation som präglas av utbildning av hög kvalitet och livslångt lärande för tillväxt och rättvisa.

4.4 Politikens inriktning

Sverige går in i 2000-talets kunskapssamhälle som en ledande utbildningsnation. Utbildning blir en allt viktigare framtidsfråga såväl för den enskilde som för samhället i stort. En välutbildad befolkning är en förutsättning för välfärden genom att den lägger grunden för sysselsättning och tillväxt samt för utvecklingen av ett hållbart samhälle. För den enskilde bidrar en god utbildning till förbättrade möjligheter såväl i arbetslivet som i samhällslivet i övrigt. Utvecklingen av ett hållbart samhälle är ett ansvar som alla delar. Utbildningens roll i strävan att uppnå ett hållbart samhälle är att utrusta människor med kunskaper, insikt och vilja att som globala medborgare göra ansvarsfulla val för att behålla och öka livskvaliteten för egna och kommande generationer.

Regeringens politik bryter väg för kunskaps-samhället. Internationellt framstående utbildning och livslångt lärande för alla – från förskolan till högskolan och i vuxenutbildningen – är kraftfulla verktyg för jämlikhet. Förstärkt forskarutbildning och forskning samt förnyelse och utbyggnad av utbildningen på alla nivåer från förskolan till högskolan är centrala delar i en politik för att modernisera Sverige.

Kvinnors och mäns lika rättigheter och möjligheter måste aktivt främjas. Internationellt utbyte skall uppmuntras, eftersom kontakter med omvärlden ger ny kunskap, möjligheter till rörlighet och en vidgad arbetsmarknad för den en-

skilde samt ökar förståelsen för främmande länder och kulturer.

4.4.1 2000-talets skola och vuxenutbildning

Visionen om en skola för alla måste realiseras och vidgas till en möjlighet till ett livslångt lärande för alla. Utbildning och kunskapsutveckling är av central betydelse för demokratin och medborgarnas delaktighet i samhället. Arbetslivets snabba förändringar medför krav på nya kunskaper och ny kompetens. Att kunna utvecklas och lära nytt hela livet blir därför allt viktigare. Genom reformen med maxtaxa och allmän förskola för fyra- och femåringar lägger regeringen grunden för en tidig start för ett livslångt lärande. En ungdomsskola med välutbildad personal och god personaltäthet blir vägen till livslångt lärande liksom till högskolestudier för allt fler ungdomar och motverkar social snedrekrytering. Vuxenutbildningen ges ett bredare uppdrag och bidrar därmed på ett kraftfullt sätt till att minska kunskapsklyftorna.

2000-talets skola skall vara en skola i tiden. Det måste ske en kontinuerlig utveckling av arbetsmetoder och pedagogik så att de svarar mot dagens och morgondagens utmaningar. Synen på lärande har förändrats och ställer nya krav på arbetssätt och arbetsorganisation. Regeringens förslag till ny lärarutbildning innebär att lärarnas kompetens breddas och anpassas till dagens syn på lärande. Skolledarens roll i det sammanhanget är särskilt viktig. Det behövs tydliga pedagogiska ledare i skolan som tar ansvar för att undervisningen utvecklas så att eleverna ges förutsättningar att nå målen. Lärarnas fortsatta lärande är en förutsättning för elevernas lärande.

2000-talets skola skall vara en skola för livet, för ett livslångt lärande genom ungdomsskolan, i vuxenutbildningen, i högskolan och i arbetslivet. Det är en av skolans viktigaste uppgifter att göra undervisningen intresseväckande, så att barnens

nyfikenhet och lust att lära bibehålls och utvecklas.

2000-talets skola skall vara en skola där eleven står i centrum. Eleven har rätt till en god lärmiljö utifrån sina egna förutsättningar. En ömsesidig respekt måste genomsyra verksamheten i skolan. Jämställdhet och tolerans skall vara självklara ledstjärnor i skolans vardag. Sexuella trakasserier skall motarbetas aktivt. Genom att alla i skolan arbetar med värdegrundsfrågorna kan man förebygga mobbning och annan kränkande behandling. Ungdomarna har rätt till inflytande över sin situation i skolan. Elevernas kapacitet måste tas tillvara inte bara för det egna lärandet utan också för att påverka och utveckla arbetet i stort.

2000-talets skola skall vara en skola mitt i samhället – en skola som angår och berör alla. Det omgivande samhället är en resurs som skall tas tillvara. Skolan klarar inte allt på egen hand. Föräldrarnas betydelse för barns och ungdomars motivation att lära är stor. Därför skall skolan sträva efter att i största möjliga mån involvera föräldrarna i skolans arbete. Genom regeringens förslag att återinföra kontaktdagarna förbättras möjligheterna för föräldrar att ta aktiv del i sina barns vardag. Arbetslivet kan bidra med en verklighetsanknytning som ökar elevernas motivation och lust att lära. Föreningar och organisationer som deltar i skolans arbete bidrar med kunskaper om samhället.

Ungdomar har kunskaper om och kontakter med ungdomar i andra länder i en helt annan omfattning än tidigare. Regeringens satsning på IT i skolan ökar bl.a. möjligheten att i undervisningen anknyta till ungdomars internationella intresse och bidra till att fördjupa kunskaper om och kontakter med omvärlden.

Vi ser i dag konsekvenserna av 1990-talets svåra ekonomiska situation i skolan. De ekonomiska resurserna minskade samtidigt som barnkullarna ökade och vi hade en stor flyktinginvandring. De elever som i dag går i grundskolans senare år är de som har drabbats hårdast. De ökade statsbidragen till kommunerna tillsammans med den ökade tillväxten gör att möjligheterna har förbättrats för de flesta kommuner att åter satsa på skolan.

Det är varje kommuns ansvar att analysera sina resultat och vidta åtgärder så att alla barn och ungdomar kan nå målen. Staten ger bättre förutsättningar bl.a. genom ett riktat statsbidrag till personalförstärkningar och genom fortsatta satsningar för att förstärka personalens kompetens. Det riktade statsbidraget utgår första gången

med 0,5 miljarder kronor höstterminen 2001 och ökar därefter successivt med en miljard kronor per år tills nivån fem miljarder kronor uppnås. Detta blir sedan en nivåhöjning av det generella statsbidraget. Denna massiva satsning innebär att skolsektorn tillförs 17,5 miljarder kronor under perioden 2001-2006. Under perioden 1998-2002 har regeringen avsatt cirka fyra miljarder kronor för att stödja skolutveckling och lärarnas kompetensutveckling bl.a. genom ITiS – IT i skolan. Tillsammans med regeringens satsning på reformen maxtaxa och allmän förskola för fyra- och femåringar innebär detta en unik satsning på barn och ungdomar.

Det kommer dock att ta tid innan påtagliga effekter kan märkas eftersom det handlar om långsiktiga åtgärder för att förbättra såväl lärares kompetens som lär- och arbetsmiljön i skolan.

Alla skall nå målen i förskola och skola

Ansvaret för förskola och skola har decentraliserats under 1990-talet. Det nya styrsystemet innebär att staten sätter mål, utvärderar och följer upp resultat, medan huvudmannen ansvarar för genomförande och utveckling av verksamheten. Regering och riksdag har i läroplaner och Skolverket i kursplaner formulerat vilka kunskaper, färdigheter och värden som barn och ungdomar skall tillägna sig. Kommunerna och övriga huvudmän för förskola och skola har ansvaret för att målen förverkligas. Barn och ungdomar har rätt till en verksamhet som ger dem förutsättningar att nå målen i alla avseenden, såväl när det gäller kunskapsmålen som de övergripande värdegrundsmålen. Alla barn och ungdomar når dock inte målen, vilket inger oro. Ett brett spektrum av insatser är nödvändigt för att förbättra skolans möjlighet att ge varje barn förutsättningar att nå målen.

Mer personal till skola och fritidshem

Under 1990-talets början genomfördes många och genomgripande förändringar inom skolans område. Samtidigt minskade resurserna, vilket också drabbade förskolan, fritidshemmet och skolan. Detta har på många håll lett till att nya arbetsformer prövats med goda resultat, men också till större barngrupper och färre vuxna.

Resurserna till skolan ökar nu åter, om än långsamt. Dock finns det stora skillnader mellan

olika kommuner och mellan olika skolor. I en del kommuner fortsätter nedskärningarna, och det finns oroande signaler om arbetsbelastningen och om svårigheter att leva upp till de mål som anges i läroplanerna och andra styrdokument. Alla elever kan inte läsa, skriva och räkna tillräckligt bra när de lämnar grundskolan. För vissa elever känns skoltiden svår. Resurserna för att hjälpa elever i behov av särskilt stöd har varit otillräckliga.

Regeringen anser att det nu behövs en kraftsamling för att förbättra resultaten och arbetsmiljön för barn och vuxna i ungdomsskolan och fritidshemmen. Ett riktat statsbidrag till skolsektorn införs därför i syfte att öka personaltätheten. Regeringen kommer att successivt, från och med höstterminen 2001, tillföra kommunerna utökade resurser under en femårsperiod. Därefter skall medlen inordnas i det generella statsbidragssystemet som får en varaktig nivåhöjning på 5 miljarder kronor. Förstärkningen kommer att ha stor betydelse för de elever som behöver stöd för att nå målen.

Bidraget skall vara frivilligt för kommunerna, men för de kommuner som önskar ta del av bidraget gäller de villkor som regeringen ställer upp. Ett ömsesidigt åtagande mellan staten och respektive kommun etableras. Kommunerna bestämmer själva vilka personalkategorier som pengarna skall användas för. Skolverket kommer att få i uppdrag att följa upp att medlen används för avsett ändamål.

Maxtaxa och allmän förskola

De allra flesta barn har i dag en plats inom förskoleverksamheten eller skolbarnsomsorgen. Förtroendet är stort bland småbarnsföräldrar och verksamheterna efterfrågas också för nästan alla barn.

Regeringen anser att förskolan, i likhet med skolan, föräldraförsäkringen, barnbidraget och hälso- och sjukvården skall vara en del av den generella välfärden och erbjudas alla barn och barnfamiljer. Målet är en avgiftsfri förskola.

Ett stort steg i den riktningen är att införa allmän förskola för fyra- och fem-åringar, rätt till förskoleverksamhet för barn till arbetslösa eller föräldralediga samt en maxtaxa i förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg. Den föreslagna reformen kommer i stort sett alla barn till del och avgifterna blir så låga att ingen utestängs. För att förstärka kvaliteten har regeringen avsatt

500 miljoner kronor per år som skall fördelas till de kommuner som inför maxtaxa inom förskoleverksamheten och skolbarnsomsorgen. Medlen är avsedda att användas för personalförstärkningar samt för kompetenshöjande åtgärder för personalen.

Basfärdigheter för alla

Så länge det finns ungdomar som lämnar grundskolan utan tillräckliga baskunskaper när det gäller att läsa, skriva och räkna fullgör inte skolan sitt uppdrag. Tillräckliga basfärdigheter är helt avgörande för möjligheterna till inflytande i samhällslivet och till ett fortsatt framgångsrikt lärande.

Läs- och skrivförmåga är inte något som man enbart tillägnar sig under den första tiden i skolan och sedan behåller livet ut. För att upprätthålla och vidareutveckla den krävs kontinuerlig och meningsfull språkanvändning under hela skoltiden.

Det är viktigt att eleverna möter goda läs- och skrivmiljöer i alla ämnen under sin skoltid. Efter som lust att läsa är en viktig drivkraft för språkutvecklingen är även satsningar på skolbiblioteken nödvändiga för en positiv språkmiljö.

Regeringen har avsatt medel för särskilda utvecklingsinsatser under år 2001 och 2002 med syftet att främja inläringen av basfärdigheterna, dvs. att läsa, skriva och räkna. Satsningen skall främst inriktas på grundskolans tidiga år.

Regeringen har i budgetpropositionen för 2000 anslagit medel för kompetensutveckling bl.a. för undervisning av elever i behov av särskilt stöd t.ex. elever med läs- och skrivsvårigheter/dyslexi. Det är angeläget att satsningen fortsätter och att även lärare för de senare åren i grundskolan ges möjlighet till kompetensutveckling.

Ökad specialpedagogisk kompetens

Situationen för barn i behov av särskilt stöd måste förbättras. I dag finns det inte tillräckligt många lärare med specialpedagogisk utbildning. Det är oacceptabelt att barn och ungdomar som är i behov av stöd för att nå målen inte kan få detta.

Med förslaget till ny lärarutbildning kommer det specialpedagogiska kunnandet att öka hos

lärarna, men brister måste också åtgärdas på kort sikt.

För att öka antalet specialpedagogiskt utbildade lärare kommer staten att inom ramen för avsatta medel ge några lärarutbildningar i uppdrag att anordna kompetensutveckling för redan utbildade och verksamma lärare i specialpedagogisk grundkompetens. För att deltagarna skall kunna kombinera utbildning och yrkesverksamhet under studierna bör utbildningen erbjudas på deltid och genom distansutbildning.

Satsning på förskoleklassen och samarbete i arbetslag

Utvecklingen mot en ökad samverkan och integrering mellan förskolan och skolan måste fortsätta utifrån en gemensam syn på lärandet. Avsikten är att skapa en kontinuitet i det livslånga lärandet så som det uttrycks i läroplanerna. Förskola, förskoleklass och skola skall vara en sammanhållen helhet med en genomtänkt utvecklingslinje för barns och ungdomars lärande.

Förskoleklassen fungerar som en mötesplats mellan förskolans och skolans kulturer. Samverkan i arbetslag och en pedagogisk integration mellan förskoleklass, grundskola och fritidshem syftar till att skapa ett gemensamt ansvar för att utveckla lärmiljöer av hög kvalitet som främjar barns utveckling och lärande. Förskolepedagogikens arbetssätt bör få större genomslag i såväl förskoleklassen som i grundskolans tidigare år.

Regeringen planerar insatser i syfte att stärka den fortsatta pedagogiska integreringen och samverkan mellan personal med olika yrkeskompetenser.

Mer tid för undervisning i gymnasieskolan

I dag går så gott som alla ungdomar vidare från grundskolan till gymnasieskolan. Målen för gymnasieskolan formulerades senast av regeringen i de nya program mål som gäller från och med hösten 2000. Det finns dock elever som har svårigheter att nå gymnasieskolans mål. Lösningen ligger emellertid inte i att sänka ambitionerna. I stället har regeringen vidtagit flera åtgärder för att förbättra resultaten, t.ex. ökade möjligheter till stödundervisning och möjlighet till etappindelning av vissa kärnämnen. Regeringen bedömde senast i 2000 års ekonomiska vårproposition att det finns starka skäl att ge eleverna i gymna-

sieskolan bättre möjligheter att nå utbildningsmålen. En ökad total undervisningstid i gymnasieskolan ger eleverna bättre förutsättningar att nå målen, främst i kärnämnen där nuvarande resultat behöver förbättras.

Regeringen föreslår nu att antalet undervisningstimmar utökas, dels generellt för samtliga nationella och specialutformade program med 30 timmar, dels ytterligare 30 timmar för program med yrkesämnen, eftersom andelen som inte når målen är större på dessa program.

Satsning på barn och ungdom med utländsk bakgrund

Regeringen kommer att fortsätta satsningarna i syfte att förbättra situationen för barn och ungdomar med utländsk bakgrund. Genom storstadssatsningen främjas barns och ungdomars språkutveckling i förskola och skola.

Många barn lever i miljöer där få människor har svenska som modersmål. För att kunna lära sig svenska behövs också att man utvecklar sitt eget modersmål. Kompetensutvecklingen av lärare i skolor med elever med många nationaliteter och språk skall fortsätta. Intressanta exempel på hur olika arbetssätt används i undervisningen i dessa skolor måste spridas för att inspirera och stimulera en fortsatt utveckling.

Regeringen har för avsikt att inom ramen för avsatta medel vidta åtgärder för att förstärka modersmålsundervisningen i förskolan och skolan.

Regeringen avser vidare att under hösten lägga en proposition som ger asylsökande barn och barn som beviljats tidsbegränsat uppehållstillstånd samma rätt till förskoleverksamhet, skolbarnsomsorg och skola som barn bosatta i Sverige.

Jämställdhet och andra värdegrundsfrågor

Läroplanerna markerar tydligt de grundläggande värdena för skolans arbete och verksamhet. Värdegrunden skall genomsyra hela verksamheten i förskola, skola och utbildning för vuxna. Den handlar om hur vi bemöter och värderar varandra. Värdegrunden är också en pedagogisk fråga som ställer krav på kunskap och kompetens. För att stärka demokratin i skolan och i samhället, främja jämställdhet och jämlikhet, förebygga och motverka mobbning, sexuella trakasserier, våld och andra brott, främlingsfientlighet och diskri-

minering måste värdegrunden sättas i fokus. Det krävs en ständigt pågående process som omfattar alla i skolan och det är nödvändigt att skolan samverkar med det övriga samhället.

Värdegrundsfrågorna har hög prioritet. Under Värdegrundsåret 1999 vidtogs särskilda åtgärder för att stödja och stimulera det lokala arbetet med värdegrunden i förskolan, skolan och vuxenutbildningen genom regeringens värdegrundsprojekt. Styrdokumenten för skolan ger mål och riktlinjer för vad värdegrunden skall representera i skolan men det är på kommunnivå och i den enskilda skolan som arbetet måste omsättas i det dagliga arbetet.

Jämställdhet är en viktig del av värdegrundsarbetet i förskolan och skolan. Regeringens arbete för jämställdhet i skolan har som en följd av signaler om kränkande behandling och sexuella trakasserier i skolorna under det gångna året främst inriktats mot insatser för att motverka kränkande behandling. Frågor om jämställdhet och hur pojkar och flickor uppträder mot varandra har uppmärksamats särskilt i samband med Värdegrundsåret.

Skolverket fick 1999 i uppdrag att göra en kvalitetsgranskning om hur skolorna bedriver sex- och samlevnadsundervisning, främst ur ett jämställdhetsperspektiv. Detta ledde i sin tur till ett nytt uppdrag, att ta fram en långsiktig, strategisk planering för verkets arbete med de grundläggande demokratiska värdena. Uppdraget skall redovisas under hösten 2000.

I de nyligen reviderade kursplanerna för grundskolan, bl.a. i de samhällsorienterande ämnen, markeras att tid skall avsättas för att diskutera och reflektera över begrepp som identitet, sexualitet, kärlek och jämställdhet. Jämställdhetsombudsmannen (JÄMO) har också arbetat med insatser för att motverka sexuella trakasserier i ett särskilt skolprojekt och nyligen givit ut en handbok i ämnet.

Regeringen överväger fortsatta insatser inom området, t. ex. genom att sprida kunskap och lärande exempel, särskilt beträffande jämställdhet och sex och samlevnad.

Elevinflytandet måste förbättras

Elevernas inflytande över sin situation i skolan måste förbättras. Erfarenheter från den pågående försöksverksamheten med lokala styrelser med elevmajoritet inom gymnasieskolan sprids och elevrådsarbete uppmuntras i skolorna. Variatio-

nera är dock stora. Enligt Skolverkets attitydundersökning från 1997 anser eleverna sig ha störst inflytande över vilka arbetsätt de använder, medan möjligheterna att påverka sin situation i skolan och att planera undervisningens innehåll upplevs som sämre.

Regeringen avser att inom ramen för avsatta medel fortsätta de uppskattade satsningarna på kompetensutveckling i syfte att öka skollärans kunskaper om skolans demokratiska värdegrund, t.ex. varför elevinflytande är viktigt och hur man aktivt kan arbeta med frågor som rör elevers möjlighet att påverka sin vardag i skolan.

Regeringen avser också se över elevers möjlighet att påverka sin arbetsmiljö.

IT i undervisningen – ITiS

Användningen av informationsteknik (IT) i skolan skapar helt nya förutsättningar för lärandet.

Den pågående satsningen på IT i skolan (ITiS) berör nära hälften av antalet hösten 1997 verkssamma lärare i förskoleklassen, grundskolan, särskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och de svenska utlandsskolorna. Regeringen anser att det är angeläget att utvidga satsningen till att omfatta fler lärare i de berörda skolformerna liksom till lärarna inom den kommunala vuxenutbildningen. Därigenom stärks förutsättningen för att barn, ungdomar och vuxenstudenter får möjlighet att tidigt lära sig att använda IT som ett verktyg för sitt eget kunskapsökande och lärande.

Regeringen anser att IT-satsningen bör fortsätta även år 2002 och beräknar inom ramen för tidigare avsatta medel resurser för att ytterligare ca 13 000 lärare skall kunna genomföra kompetensutveckling. Regeringen vill redan nu anmäla sin avsikt att göra det möjligt för lärare inom den kommunala vuxenutbildningen att från och med år 2001 delta i kompetensutvecklingsinsatser inom ramen för ITiS.

ITiS-satsningen ligger i linje med det initiativ som Europeiska kommissionen lagt fram för Europeiska rådet för att möta de förändringar som informationssamhället för med sig. Europeiska rådet uppmanar i sina slutsatser från mötet i Lisabon medlemsstaterna att se till att alla skolor inom EU har tillgång till Internet och andra multimediala hjälpmedel före utgången av år 2001 samt att alla lärare har kunskapen att an-

vända IT i undervisningen senast i slutet av år 2002.

Kvalitetsredovisningarna förbättras

Varje skola liksom kommuner och landsting är sedan 1997 skyldiga att årligen upprätta skriftliga kvalitetsredovisningar. Kvalitetsredovisningen är ett led i den kontinuerliga uppföljningen och utvärderingen av målen för utbildningen. Kvalitetsredovisningarna är ett viktigt underlag inför kommunens prioriteringar och beslut om budgeten. Dessutom fyller kvalitetsredovisningarna en viktig funktion för kommunen och skolan som underlag för diskussioner om verksamheten med medborgarna och föräldrarna. Fortfarande har dock inte alla skolor gjort någon kvalitetsredovisning och fortfarande finns det brister i utformningen. Skolverket arbetar med riktade stödinsatser för att utveckla kvalitetsredovisningarna.

Regeringen kommer att vidta åtgärder för att kvalitetsredovisningarna skall utvecklas ytterligare till ett effektivt instrument i arbetet med att förbättra kvalitet och utveckla skolorna. Bland annat kommer förordningen om kvalitetsredovisningar att ses över.

Forskning inom skolans område

Skolforskningen skall bidra till att utveckla förskolan och skolan i överensstämmelse med samhällets behov och politiska förutsättningar. Den skall framför allt bidra med kunskap om hur skolan kan ge alla barn och ungdomar en bra start i sitt livslånga lärande och en god grund att stå på som samhällsmedborgare.

Det lokala förändrings- och utvecklingsarbetet, ett förändrat ansvar och nya krav och roller även för barn och ungdomar har accentuerat förskolans och skolans behov av forskningskunskap samt kontakter, samverkan och samarbete med forskare och forskning.

Skolans vetenskapliga bas och personalens forskningskompetens behöver stärkas, liksom deras kunskap om aktuell forskning. Regeringen föreslår därför en avsevärd ökning av anslaget *Forskning inom skolväsendet*.

Forskning rörande vuxnas lärande är även det ett angeläget område som behöver förstärkas. Regeringen avser att återkomma till detta i den kommande propositionen om vuxnas lärande.

En aktivare roll för Skolverket

Det är angeläget att skolutvecklingsmedel i högre utsträckning än hittills används för att hävda en likvärdig skola. Regeringen kommer därför inom kort att ge Skolverket i uppdrag att utveckla och pröva nya former för att stödja skolutveckling. Genom riktade insatser skall verket mer aktivt verka för att kommuner och skolor där många elever inte når målen ges stöd för att utveckla verksamheten. Det skall vara möjligt att koppla särskilda utvecklingsmedel till skolorna för att t.ex. genom kompetensutveckling öka måluppfyllelsen och få en mer likvärdig skola. Särskild tonvikt kommer att läggas vid basfärdigheterna, att alla elever skall kunna läsa, skriva och räkna.

Detta innebär att Skolverkets roll när det gäller skolutveckling får en annan profil. Projektansökningsmodellen tonas ner till förmån för mer riktade insatser av främjande karaktär som skall vara inriktade på att förbättra resultaten. Initiativ till insatserna kan ta sin utgångspunkt i det underlag som verket förfogar över genom sin omfattande uppföljnings-, utvärderings- och tillsynsverksamhet samt från kvalitetsgranskningsnämndens arbete. Genom den ändrade inriktningen kan man nå fler skolor och härigenom öka förutsättningarna för att fler elever skall kunna nå målen.

Proposition om vuxnas lärande

Vuxenutbildningen befinner sig i ett intensivt reformskede. År 1997 inleddes den femåriga satsningen på vuxenutbildning, kunskapslyftet, som bl.a. har inneburit en kraftig ökning av den kommunala vuxenutbildningen.

Regeringen avser att i en kommande proposition lämna förslag om vuxnas lärande. Underlag för detta arbete är Kunskapslyftskommitténs slutbetänkande och ett omfattande uppföljnings- och utvärderingsarbete.

Regeringen avser också att återkomma med ett samlat förslag om den eftergymnasiala yrkesutbildningens framtid, grundat på den försöksverksamhet med kvalificerad yrkesutbildning som pågått sedan 1996.

Regeringen gör bedömningen att en successiv minskning av kunskapslyftet bör inledas under år 2001. Motivet är dels ett lägre antal sökande under våren 2000, dels behovet av att anpassa utbildningsorganisationen till den lägre nivån under 2003. En sådan åtgärd bör också bidra till att

något begränsa bristen på lärare, främst i gymnasieskolan. Regeringen avser att i propositionen om vuxnas lärande återkomma till hur minskningen skall kunna genomföras, utan att den pågående förnyelsen av vuxenutbildningen avstannar.

Utvärdering av folkbildningen

Styrningen av folkbildningen förändrades radikalt 1991. Från att ha varit en centralstyrd angelägenhet med detaljerade regler ändrades styrningen till att staten endast angav vissa syften med statsbidraget.

Det har nu gått drygt fem år sedan den senaste statliga utvärderingen av folkbildningen slutfördes. Regeringen gör därför bedömningen att det är dags att initiera en ny utvärdering. Regeringen avser att återkomma i denna fråga i propositionen om vuxnas lärande.

4.4.2 Högre utbildning i 2000-talet

I 2000-talets högskola är det långsiktiga målet att hälften av en ungdomskull skall ha börjat högskolestudier vid 25 års ålder. 1964 sattes målet att gymnasiet och fackskolan skulle dimensioneras för hälften av en ungdomskull. Det innebär att dagens unga får en utbildning som till sin omfattning vida överträffar tidigare generationers. Denna höga ambitionsnivå är ett kraftprov för den svenska högskolan när det gäller organisation och rekrytering av kvalificerad personal. Därför krävs en förnyelse av den högre utbildningens arbetsformer och pedagogik.

2000-talets högskola måste präglas av minskad snedrekrytering och ökad mångfald. I globaliseringens tid måste internationaliseringen av den högre utbildningen vidareutvecklas och studentrörligheten över gränserna öka. Men expansionen innebär också en utmaning för lärosätena vad gäller rekrytering av studenter. Samtidigt måste en mångfaldens högskola bättre avspegla det svenska samhällets olika delar. Att minska den sociala och etniska snedrekryteringen är en fråga om rättvisa men också om kvalitet. Det nya studiestödet som införs hösten 2001 med förbättrade villkor i form av högre bidragsdel, pensionsgrundande studiebidrag och högre fribelegg, är en viktig del i detta arbete. En högskoleutbildning blir rikare och en bättre förberedelse för ett liv i ett allt mer globaliserat

samhälle om studenterna har olika bakgrund och erfarenheter. Av samma skäl är det angeläget att motverka den starka könsuppdelningen i högskolans utbildningar. Arbetet för att få fler kvinnor på ledande positioner i högskolan måste med kraft gå vidare.

Diskriminering måste motverkas effektivt i 2000-talets högskola. För att nå ett jämlikt samhälle präglad av kulturell mångfald måste insatser mot diskriminering prioriteras. Det handlar om det mest grundläggande kravet av alla: rätten att bli behandlad som en individ med lika rättigheter och skyldigheter som andra.

2000-talets högskola måste ge en utbildning, av hög internationell kvalitet, som hela tiden förnyas. Ambitionerna för kvalitetsarbetet i högskolan ökas nu radikalt. All högskoleutbildning kommer att utvärderas för att driva på kvalitetsutvecklingen och säkerställa att samtliga utbildningar håller hög kvalitet. Studentinflytandet stärks för att studenterna bättre skall kunna driva på utbildningens kvalitet och förnyelse. Den pedagogiska förnyelsen av högskoleutbildningen behöver utvecklas. Distansutbildningen behöver expandera inte minst för att möta utbildningsbehov utanför högskoleorterna och för att öka möjligheterna till studier på mer flexibla villkor i tid och rum. Informationstekniken skapar nya möjligheter för pedagogiken och för distansutbildningen. Högskolan måste samarbeta med det omgivande samhället, inte minst för att kunna möta arbetsmarknadens behov av kompetens.

Forskning och forskarutbildning är av central betydelse i det moderna samhället. Sverige skall fortsätta att stärka sin position som framstående forskningsnation. Forskning är en viktig tillväxtfaktor. Samtidigt som den bidrar till samhällets sociala, kulturella och demokratiska utveckling är den av central betydelse för näringslivet.

Sverige avsätter, inklusive näringslivets betydande insatser, närmare fyra procent av BNP till forskning och utvecklingsarbete, vilket är mer än något annat land i världen. Staten har ett särskilt ansvar för att garantera forskningens frihet och att stödja vital grundforskning och forskarutbildning.

Forskarutbildningen har blivit en strategiskt viktig utbildning i 2000-talets kunskapssamhälle. Behovet av forskarutbildade ökar både inom högskolan och i det övriga samhället. Därigenom kan forskningsanknytningen i högskoleutbildningen och därmed utbildningens kvalitet stärkas. Genom att öka antalet forskarutbildade

främjas spridningen av kunskaper och forskningsresultat i hela samhället.

Svensk forskning måste kraftsamla inom anslagna forskningsområden, förbättra villkoren för unga forskartalanger och fortsätta öka andelen kvinnor på alla nivåer inom forskarvärlden. I denna proposition föreslås ytterligare resurser för att anställa nyexaminerade forskare samt satsningar på bioteknik, IT, materialvetenskap, humaniora, det konstnärliga området, utbildningsvetenskap, vårdvetenskap samt forskning om miljö och hållbar utveckling.

Anslagen till högre utbildning, studiestöd och forskning ökar kraftigt. Under en fyraårsperiod ökas anslagen till högskolans grundutbildning med drygt 3,8 miljarder kronor. De statliga anslagen till forskning höjs under samma tid med nära 1,3 miljarder kronor. Tillsammans med den beslutade reformeringen av studiestödet innebär det att regeringen höjer anslagen till högskolesektorn med mer än 9 miljarder kronor under mandatperioden. Det är en satsning på högre utbildning och forskning av historiskt sett unik omfattning.

Utbyggnaden och antalet sökande till högskolan

Utbyggnaden av högskolan fortsätter i hela landet. Under perioden 1997–2003 tillförs universitetet och högskolorna resurser för närmare 100 000 nya permanenta högskoleplatser. Det långsiktiga målet är att hälften av en årskull skall ha börjat på högskolan vid 25 års ålder.

Antalet högskolenyborjare läsåret 1998/99 var 66 700, vilket är den högsta siffran någonsin. Antalet sökande som ej tidigare läst i högskolan är hösten 2000 omkring 110 000. Trots expansionen är antalet sökande alltså långt större än antalet nybörjarplatser.

Omfördelning av högskoleplatser medger bl.a. designsatsning

Under den kraftiga expansionen av högskolan sedan 1997 har tyngdpunkten – cirka hälften av expansionen – legat inom naturvetenskap och teknik. Många högskolor och universitet har aktivt och framgångsrikt rekryterat studenter till dessa områden. Läsåret 1995/96 fanns ca 50 000 studenter inom det tekniska området. Tre år senare, 1998/99, hade antalet ökat till nära 64 000

studenter. På det naturvetenskapliga området ökade antalet studenter samtidigt från ca 68 000 till ca 82 000.

Flera lärosäten möter nu svårigheter i att fortsätta den kraftiga expansionen inom naturvetenskap och teknik. Regeringen har därför beslutat att ge lärosätena rätt att omvandla utbildningsplatser från naturvetenskap och teknik till platser inom samhällsvetenskapliga, humanistiska och juridiska ämnesområden om högskolan eller universitet bedömer att utbildningsuppdraget inte kan fullgöras, vad avser naturvetenskapliga och tekniska utbildningar.

Designområdet utvecklas starkt. Det ökade intresset för att använda formgivning som ett sätt att höja produktkvaliteten, och därigenom stärka svenska produkters internationella konkurrenskraft, har bidragit till en ökad efterfrågan på kompetens inom designområdet. Regeringen bedömer att det finns behov av ny utbildning på området och en utökning av antalet platser.

Regeringen gör bedömningen att det behövs en ökning för några av de lärosäten som har olika former av designutbildning eller olika utbildningar med inslag av design att tillämpa ersättningsbeloppet för utbildningsområdet design.

Media är ett annat område med stor utvecklingspotential och hög efterfrågan på kompetens. Regeringen bedömer dels att fler lärosäten bör få tillämpa ersättningsbeloppet för utbildningsområdet media, dels att området bör utökas genom fördelning av nya utbildningsplatser till området media.

Rymd- och miljöetsatsning i Kiruna

Den rymd- och miljövetenskapliga utbildningen och forskningen i Kiruna är av stor betydelse för Sverige. Regeringen gör i denna proposition en förstärkning på dessa områden i Kiruna bl.a. genom 150 nya utbildningsplatser och en forskarskola i rymdteknik.

Studentinflytande och kvalitet i högskolan

Fokus måste läggas på kvaliteten inom den högre utbildningen. Det sker dels internt inom högskolan genom att studenternas inflytande över verksamheten stärks, dels genom att Högskoleverkets roll som extern kvalitetsgranskare utvecklas.

Vidare ges studenterna nya förutsättningar att påverka högskolan och utbildningarna. För att detta arbete skall lyckas måste studenterna vara delaktiga och medansvariga för verksamheten och kvalitetsutvecklingen i högskolan. Regeringen kommer att nära följa hur högskolorna och studentkårerna utvecklar studentinflytandet, inte minst när det gäller enskilda studenters möjligheter till inflytande. Enligt propositionen Studentinflytande och kvalitetsutveckling i högskolan (prop. 1999/2000:28) skall lärosätena i sina årsredovisningar redovisa hur studentinflytandet utvecklas och studentkårerna ges rätt att framföra erfarenheter och synpunkter i direkt anslutning till årsredovisningarna.

I propositionen angav regeringen att den skulle återkomma med förslag till reglering av formerna för återkallande av ett examenstillstånd. Denna möjlighet fyller en central funktion i det nationella systemet för kvalitetssäkring av den högre utbildningen. Ett lärosäte vars utbildning inte svarar mot kvalitetskraven får en tydlig signal om att kvaliteten måste höjas – i annat fall kan examenstillståndet återkallas. Detta understryker kvaliteten hos de examina som får avläggas och ger en tydlig signal till presumtiva studenter, arbetsgivare och samhället i övrigt, såväl nationellt som internationellt, om att svensk högskoleutbildning håller genomgående hög kvalitet.

Regeringen föreslår att högskolelagen (1992:1434) tillförs, i enlighet med det förslag som remitterats, nya bestämmelser som reglerar förfarandet när det finns kvalitetsmässiga brister i grundläggande högskoleutbildning, (se avsnittet Kvalitet Statliga insatser). Målet är att universitet och högskolor skall vidta åtgärder så att utbildningen lever upp till kvalitetskraven, men om så inte sker kan examenstillståndet återkallas. De studenter som redan har påbörjat utbildningen skall dock kunna slutföra sina studier på berört lärosäte. Lärosätet måste då vidta åtgärder så att utbildningen kan slutföras med god kvalitet. Därmed tryggas såväl utbildningens kvalitet som studenternas rättssäkerhet.

Den öppna högskolan

För att öka rekryteringen till högskolan, men också för att höja kvaliteten inom utbildningen och forskningen, måste den ojämlika rekryteringen till utbildning minska på alla nivåer. Universiteten och högskolorna måste arbeta mer

medvetet med att bredda rekryteringen för att uppnå större social och etnisk mångfald i den högre utbildningen. Förslag i dessa frågor som bl.a. innebär flexibla urvalsregler och mer aktiv rekrytering remissbehandlas för närvarande. Regeringen avser att återkomma till riksdagen med förslag som syftar till att öka mångfalden, minska snedrekryteringen och öka andelen ungdomar i högskolan.

Jämställdhet

Högskolan är i hög utsträckning könssegregerad. Ett stort antal utbildningar har en mycket ensidig könssammansättning och alltför få kvinnor finns på de högre positionerna i högskolan. Regeringens insatser för att uppnå jämställdhet mellan kvinnor och män inom högskolan inriktas på att öka andelen kvinnor inom lärar- och forskarkåren, att bryta de könsbundna studievalen samt att integrera genusperspektiv i undervisningen och stödja genusforskning.

Universitet och högskolor har sedan 1997 i uppdrag att vidta åtgärder för att åstadkomma en jämnare könsfördelning. Inom framför allt det tekniska området har högskolorna bedrivit ett målmedvetet arbete som har givit goda resultat. SCB redovisar att antalet nybörjare på civilingenjörsutbildningar ökade med 780 mellan 1993/94 och 1998/99. Av denna ökning var 570 kvinnor och 210 män. På utbildningarna till högskoleingenjör står kvinnorna för nästan hälften av ökningen. Det finns däremot ingen motsvarande inbrytning av män där kvinnor av tradition har varit överrepresenterade. Det är därför angeläget att högskolorna gör ytterligare ansträngningar för att öka antalet män på utbildningar inom områden som undervisning och vård med mycket stor andel kvinnor.

Andelen kvinnliga lärare i högskolan är låg, särskilt på professorsnivån. Regeringen presenterar nu höjda preliminära rekryteringsmål för kvinnliga professorer för de kommande åren. Målen kommer att omfatta fler högskolor än tidigare. Det yttersta ansvaret för jämställdhetsarbetet ligger på universitet och högskolor. De nya organisationerna för forskningsfinansiering föreslås aktivt verka för jämställdhet inom forskningen. En forskarskola med inriktning mot genusforskning föreslås.

Lagregler mot diskriminering av studenter

Studenter omfattas i dag inte av lagarna om förbud mot diskriminering på grund av kön, sexuell läggning, funktionshinder eller etnisk tillhörighet. Dessa gäller endast i arbetslivet. Eftersom högskoleutbildning har en så avgörande betydelse för den enskilde och för samhällets utveckling är det viktigt att stärka studentens skydd mot diskriminering.

Regeringen bedriver ett arbete i syfte att få fram lagregler som skyddar studenter mot diskriminering på grund av kön, sexuell läggning, funktionshinder eller etnisk tillhörighet. Ett förbud mot diskriminering kan utgöra basen för det fortsatta arbetet för en öppen högskola som behandlar alla lika, en högskola där studenterna har ett starkare skydd, bättre stöd och en tydlig väg att driva sin sak.

Studenter med funktionshinder

Alla personer har lika rätt till högskoleutbildning även om de har funktionshinder. Studenter med funktionshinder bör därför ges bättre förutsättningar att bedriva högskolestudier. Universitet och högskolor skall beakta behovet av stöd för studenter med funktionshinder.

Läroutbildning på förstärkt vetenskaplig grund

Regeringen har lagt en proposition om en framtida läroutbildning på förstärkt vetenskaplig grund. En förnyad läroutbildning (prop. 1999/2000:135) som behandlas i riksdagen under hösten. Förslaget betonar vikten av djupa ämneskunskaper i läroutbildningen, en bättre verksamhetsanknytning samt kraftigt förstärkt forskning kring lärande vilket ger alla lärare en gemensam gedigen utbildningsvetenskaplig grund.

I enlighet med propositionen om en ny läroutbildning lägger regeringen nu förslag om att anslagen för utbildningsvetenskaplig forskning ökas med 90 miljoner kronor. Dessutom föreslås två nya forskarskolor inom det utbildningsvetenskapliga området.

Forskning och forskarutbildning

I denna proposition föreslås en fördelning av 939 miljoner kronor av de närmare 1,3 miljarder kronor till forskning och forskarutbildning under perioden 2000-2003 som riksdagen tidigare beslutat om. Förslag till fördelning av resterande 340 miljoner kronor har tidigare föreslagts riksdagen.

Generationsskiftet

En betydande del av de ökade anslagen avses att användas till att bygga ut och förstärka forskarutbildningen. Antalet doktorander och forskarexaminerade har ökat kraftigt under senare år. Sverige har i dag lika många doktorander som det fanns gymnasister i början av 1950-talet. Men för att klara det förestående generationsskiftet inom svensk forskning och den ökande efterfrågan på personer med forskarutbildning, behövs ytterligare satsningar. Regeringen lägger förslag om sexton forskarskolor inom ett brett spektrum av ämnen. De ökade resurserna till humanistisk forskning förbättrar förutsättningarna för forskarutbildningen i humaniora. Vidare tillförs Rådet för högskoleutbildning 5 miljoner kronor för att bl.a. utveckla handledningen inom forskarutbildningen. Regeringen avser också att föra in en bestämmelse i högskoleförordningen (1993:100) som innebär att varje lärosäte som anordnar forskarutbildning skall anordna utbildning av handledare inom forskarutbildningen.

För att klara generationsskiftet behövs även särskilda satsningar på unga forskare. Regeringen föreslår därför att 110 miljoner kronor avsätts för rekryteringstjänster för unga forskare och särskilda medel till framstående unga forskare.

Ökade forskningsresurser till universitet och högskolor

Regeringen har tidigare inlett en omfattande satsning på att förstärka forskningen och forskarutbildningen vid de tre nya universiteten i Karlstad, Växjö och Örebro, vid Mitthögskolan samt vid högskolorna i Kalmar och Karlskrona/Ronneby som tilldelats vetenskapsområde. Regeringen har redan tidigare aviserat att anslagen till dessa lärosäten höjs med sammanlagt 250 miljoner kronor under perioden 2000-2002. Dessa högskolor tilldelas nu ytterligare sam-

manlagt 45 miljoner kronor 2003. Dessutom får Mälardalens högskola, som tilldelats vetenskapssområdet teknik, 2 miljoner kronor 2001 och 12,5 miljoner kronor 2003 i höjda anslag.

De statliga anslagen för forskning och konstnärligt utvecklingsarbete vid övriga högskolor ökas med sammanlagt 70,5 miljoner kronor. Universiteten i Uppsala, Lund, Stockholm, Göteborg, Umeå och Linköping samt Luleå tekniska universitet får sammanlagt 37 miljoner kronor i höjda anslag för humanistisk forskning. Linköpings universitet och Luleå tekniska universitet får dessutom förstärkta resurser för teknisk forskning med sammanlagt 8 miljoner kronor.

För att förnya forskarutbildningen och utveckla samarbetet mellan lärosätena lägger regeringen förslag om sexton forskarskolor. För dessa forskarskolor tillskjuts sammanlagt 214 miljoner kronor.

Viktiga forskningsfält

Det är angeläget att främja kraftsamling och ökat gränsöverskridande mellan olika vetenskapliga discipliner samt att utveckla spetskompetens inom viktiga forskningsfält. Under perioden 2001-2003 tillförs successivt nya resurser till forskning och forskarutbildning (inkl. forskarskolor) inom bioteknik och biovetenskap om 120 miljoner kronor, informationsteknik och IT-forskning om 120 miljoner kronor, materialvetenskap och materialteknik om 35 miljoner kronor, humaniora och samhällsvetenskap om 128 miljoner kronor, vård- och omsorgsforskning om 35 miljoner kronor, forskning och utvecklingsarbete inom det konstnärliga området om 20 miljoner kronor samt forskning om miljö och hållbar utveckling om 20 miljoner kronor. Ett annat angeläget forskningsområde är forskning kring kunskapsutveckling, utbildning och lärande. I propositionen En förnyad lärarutbildning (prop. 1999/2000:135) har regeringen föreslagit omfattande satsningar inom detta forskningsfält. Anslagen till denna forskning föreslås höjas med sammanlagt 114 miljoner kronor (inkl. forskarskolor).

Samverkan med det omgivande samhället

Högskolans samverkan med det omgivande samhället bör utvecklas på alla områden och integreras i utbildning och forskning. Universitet

och högskolor bör fortsätta att utveckla strategier och handlingsprogram för samverkan med det omgivande samhället. Utifrån varje lärosätes förutsättningar är det angeläget att de medverkar i det fortsatta arbetet med de regionala tillväxtavtalen.

4.4.3 Ett reformerat studiestöd

En bredare rekrytering till högre utbildning och vuxenutbildning förutsätter ett bra studiestöd. Den 1 juli 2001 införs ett reformerat och sammanhållet studiestöd som ersätter dagens studiemedel, svux (särskilt vuxenstudiestöd) och svuxa (särskilt vuxenstudiestöd för arbetslösa). Det reformerade studiestödet innebär bl.a. att bidragsdelen och fribeloppet i studiemedlen höjs, att återbetalningen reformeras och att studiebidraget blir pensionsgrundande. Studiebidraget vid heltidsstudier är i dag 1 984 kronor per månad och kommer att höjas med 478 kronor till 2 462 kronor, en höjning med 24 procent. Fribeloppet ökar från 54 900 kronor per år till 91 500 kronor (2000 års prisnivå).

4.4.4 Vissa gemensamma områden

Främja intresset för naturvetenskap, teknik och matematik

Regeringen har under lång tid understrukit betydelsen av naturvetenskap och teknik för samhället och har också gjort stora satsningar för att stimulera intresset för studier i dessa ämnen i både ungdomsskolan och högskolan.

Regeringen har inrättat nationella resurscentrum i kemi, fysik, teknik och matematik, med ett nationellt ansvar att bl.a. arbeta med utvecklingen av undervisningen i dessa ämnen och ge stöd till lärare och elever. Vidare får ett flertal teknik- och naturvetenskapscentra finansiellt stöd. På regeringens uppdrag bedriver Statens skolverk och Högskoleverket det s.k. NOT-projektet som bl.a. har i uppdrag att påverka elevers attityd och intresse för naturvetenskap, teknik och miljö. Dessutom har regeringen satsat på tekniskt-naturvetenskapligt basår för att ytterligare underlätta rekryteringen till högskolan inom dessa områden.

Utvecklingen inom det naturvetenskapliga forskningsfältet går mycket fort och nya kunskaper och nytt tänkande måste tas tillvara i un-

dervisningen för att fånga upp barns och ungas intresse. Det gäller inte minst biotekniken med alla dess tillämpningar.

Arbetet med att stödja undervisningen i naturvetenskap, teknik och matematik är långsiktigt och behöver öka. Bl.a. kan särskilda insatser genomföras inom ramen för de nationella resurscentra som finns i kemi, fysik, teknik och matematik.

Regeringen avser att ta initiativ till lämpliga åtgärder för att främja intresset för naturvetenskap, teknik och matematik, t.ex. genom nya samarbetsprojekt eller stimulansåtgärder.

Utbildning för hållbar samhällsutveckling

Regeringen har slagit fast att Sverige skall vara en ledande nation när det gäller utvecklingen för ett hållbart samhälle. Utbildning och kunskapsutveckling är en grundläggande faktor i strävan för en hållbar samhällsutveckling. Utbildningsministrarna i Baltic 21-regionen har beslutat att inrätta ett sektorsnätverk för att utveckla en Agenda 21 för utbildning i Östersjöregionen. Sverige har här en utmärkt möjlighet att påverka utvecklingen av utbildningen för ett hållbart samhälle i regionen.

En hållbar samhällsutveckling omfattar ekologiska, sociala och ekonomiska aspekter. Dessa tre aspekter är ömsesidigt beroende av varandra och för att uppnå hållbar utveckling krävs att de integreras. Utmaningen för en framgångsrik utveckling av det hållbara samhället är att naturvetenskap/teknik, humaniora och samhällsvetenskap samverkar på ett integrerat sätt. Det innebär en stor omställning för lärarnas sätt att arbeta, på alla nivåer i utbildningssystemet, och får alltså inverkan på såväl lärarutbildning som kompetensutveckling av redan aktiva lärare.

Ordförandeskapet i Europeiska unionen våren 2001

Under det svenska ordförandeskapet i EU våren 2001 kommer utbildnings- och forskningsfrågorna att spela en viktig roll. Vid Europeiska rådets extra möte i Lissabon om sysselsättningen formulerades det strategiska målet för Europeiska unionens arbete under den närmaste tioårsperioden "att bli världens mest konkurrenskraftiga och dynamiska, kunskapsbaserade ekonomi med möjlighet till hållbar ekonomisk tillväxt, med fler

och bättre arbetstillfällen och en högre grad av social sammanhållning". Utbildning är ett centralt område för insatser som syftar till att uppfylla detta mål. Uppföljningen av slutsatserna från Lissabon, och förberedelserna inför toppmötet om sysselsättningen i Stockholm i mars 2001, blir därför en mycket viktig uppgift inom utbildningsområdet under ordförandeskapet.

Andra viktiga delområden i uppföljningen av Lissabonslutsatserna är utveckling av användningen av informationsteknik i all utbildning samt främjande av livslångt lärande och rörlighet och utbyten över gränserna. Arbetsprogrammet kommer även att omfatta frågor som rör utbildningens kvalitet, utveckling av samarbetet med kandidatländerna och språkinläring. Första halvåret 2001 svarar Utbildningsdepartementet för ett tiotal tjänstemannamöten och expertkonferenser som förläggs till olika orter i Sverige och med teman som anknyter till arbetsprogrammet.

Satsningar på både utbildning och forskning är väsentliga för utvecklingen av ett kunskapens Europa. Därför kommer utbildnings- och forskningsministrarna för första gången sedan 1994 att ha ett gemensamt informellt möte vilket äger rum i Uppsala den 1-3 mars 2001.

I slutet av juni 2001 genomför det svenska ordförandeskapet i samarbete med Lettland och EU-kommissionen en konferens i Riga för utbildningsministrarna från EU och kandidatländerna. Konferensen kommer bl.a. att ha den särskilda handlingsplanen för användning av informationsteknik inom utbildningsområdet, eLearning, som tema.

4.5 Insatser

4.5.1 Statliga insatser inom politikområdet

Såväl huvudmannaskap, finansieringsformer som statliga insatser varierar inom politikområdet. Insatserna består av:

- *Finansiering och anslag.* Totalt uppgår den direkta statliga finansieringen inom politikområdet till ca 30 procent av driftkostnaderna vilket medför att detta inte är den dominerande styrformen. Anslagen utgår till studie-stöd, statlig verksamhet samt som bidrag till kommunal och enskild verksamhet. Anslagen

till högskolans grundutbildning är delvis prestationsrelaterade. Anslag utgår inte bara till löpande verksamhet utan används också som kompletterande finansiering för att förändra, utveckla, förnya och komplettera den befintliga verksamheten. Viktiga exempel på detta är kunskapslyftet inom vuxenutbildningen, försöksverksamheten med kvalificerad yrkesutbildning (KY), IT i skolan (ITiS), kompetensutveckling för lärare och den i juni 2000 framlagda propositionen om maxtaxa och allmän förskola m.m. (prop. 1999/2000:129).

- *Reglering och uppställande av mål.* För hela politikområdet utom för folkbildningen fastställs mål och vissa regler i lag och andra författningar. För folkbildningen fastställer staten endast syften medan mål och regler fastställs av folkbildningen själv genom Folkbildningsrådet. För förskoleverksamhet, skola och vuxenutbildning gäller skollagen (1985:1100) och läroplaner. För universitet och högskolor gäller högskollagen (1992:1434) och för studiestödsområdet studiestödslagen (1973:349 och 1999:1395). Dessa lagar och i förekommande fall läroplaner är också giltiga för den enskilda verksamheten på respektive område. På högskoleområdet gäller dock en särskild lag för enskilda utbildningsanordnare (1993:792).
- *Uppföljning.* De centrala myndigheterna Statens skolverk, Högskoleverket och Centrala Studiestödsnämnden har uppföljnings- och statistikansvar på sina respektive områden. Statistiska Centralbyrån svarar för gemensam utbildningsstatistik.
- *Utvärdering, kvalitetssäkring och granskning.* De ovannämnda centrala myndigheterna har samtliga ett utvärderingsansvar på sina områden och har omfattande utvärderingsprogram. Folkbildningsrådet svarar för kontinuerlig utvärdering av folkbildningen och staten tar vart femte år initiativ till en statlig utvärdering. Arbetet med kvalitetssäkring, kvalitetsredovisning och kvalitetsutveckling pågår inom kommuner, skolor och högskolor. Skolor och kommuner skall årligen upprätta kvalitetsredovisningar. Vid Skolverket finns en kvalitetsgranskningsnämnd och Skolverket genomför sedan 1998 årliga kvalitetsgranskningar på områden som fastställs av regeringen. Universitet och högskolor arbetar med kvalitetsutveckling vilket är ett åläggande en-

ligt högskolelagen. Arbetet följs upp av Högskoleverket. Högskoleverket granskar löpande examensrätter vid alla universitet och högskolor och kan dra in dem eller göra påpekanden. Högskoleverket genomför nationella utvärderingar som kan vara inriktade på ett ämne, ett program eller särskilda aspekter.

- *Tillsyn.* Tillsynen inom politikområdet utövas av de centrala myndigheterna. Kommunerna utövar tillsyn över enskild förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg inom kommunen. Folkbildningsrådet utövar tillsyn över folkbildningen.
- *Internationellt samarbete.* Det internationella samarbetet på det utbildningspolitiska området är en viktig del av de statliga insatserna.

Förskola och skola

Insatser inom kompetensutvecklingsområdet

Under ett antal år har regeringen avsatt särskilda medel för skolutveckling, framför allt kompetensutveckling av lärare. Avsikten från regeringens sida har varit att underlätta för kommunerna att ta sitt ansvar för personalens kompetensutveckling och skolans utveckling. Insatserna har av regeringen bedömts nödvändiga för att påskynda skolutvecklingen och skolans arbete för att nå de nationella målen.

Därutöver har i 2000 års ekonomiska vårproposition (prop. 1999/2000:100) 100 miljoner kronor avsatts under vardera åren 2001 och 2002 för insatser i syfte att förbättra målpuppfyllelsen i grundskolan.

Skolverket har i uppdrag att följa upp och redovisa projektens genomförande. Med hänsyn till den omfattande ekonomiska satsning som dessa särskilda insatser innebär samt det omfattande utvecklingsarbete som härigenom initieras och stimuleras, bör Skolverket få i uppdrag att göra en mer samlad redovisning av projektens genomförande och redovisa de effekter av de statliga insatserna som kan påvisas.

Regeringen har också satsat närmare 1,5 miljarder kronor på skolutveckling genom projektet ITiS – IT i Skolan. Projektet innebär omfattande insatser för kompetensutveckling av lärare i arbetslag. I projektet ingår även att förbättra skolors tillgänglighet till Internet, e-postadress till alla lärare och elever samt andra instanser.

Från och med 1998 har regeringen avsatt cirka fyra miljarder kronor för att stödja skolutveckling och lärarnas kompetensutveckling.

Insatser för elever i behov av särskilt stöd

I 1999 års ekonomiska vårproposition (prop. 1998/99:100) aviserade regeringen avsikten att även i fortsättningen prioritera arbete med kvalitet och likvärdighet i skolan. Elever i behov av särskilt stöd, såväl i grund- som i gymnasieskolan måste ges förutsättningar att nå målen. Som redovisas under avsnittet ovan har under första året medel fördelats för att förstärka stödet till kompetensutveckling för undervisning av elever i behov av särskilt stöd samt för att stödja och stimulera arbetet med språkutveckling, med inriktning på att förbättra läs- och skrivmiljöerna.

Regeringen har tillsatt en expertgrupp som har i uppdrag att analysera behovet av insatser för att stärka måluppfyllelsen och den individuella planeringen i grundskolan. Expertgruppen skall bl.a. studera hur insatser i skolan för elever i behov av särskilt stöd ingår i planeringen, uppföljningen, utvärderingen och resursfördelningen.

Mot bakgrund av det stora behovet av forskning och utveckling disponerar Skolverket sammanlagt 6 miljoner kronor under en treårsperiod för att stimulera och stödja pedagogisk forskning inom området specialskolor och resurscenter.

Därtill har regeringen, som redovisas nedan, tillsatt en organisationskommitté för att se över statens stöd i specialpedagogiska frågor till kommunerna (Dir 2000:9).

Skolverket har i uppdrag att analysera orsakerna till att elever lämnar grundskolan och gymnasieskolan utan fullständiga betyg och orsakerna till att elever vid det individuella programmet inte går vidare till studier på nationellt eller specialutformat program. Skolverket skall därvid särskilt uppmärksamma elever med utländsk bakgrund och elever med funktionshinder. Uppdraget skall redovisas senast den 1 maj 2001. En delredovisning av uppdraget skall lämnas senast den 1 oktober 2000.

Specialskolan m.m.

Den 1 juli 2000 inrättades en särskild myndighet, Specialskolemyndigheten, som skall samordna resurser, utvecklingsarbete m.m. i syfte att stärka utvecklingen av skolornas inre arbete för att bidra till en ökad måluppfyllelse. Dagens regionala

specialskolor samt Åsbackaskolans skoldel är inordnade i den nya myndigheten. Därmed har dessa skolor upphört att vara egna myndigheter.

I kommittédirektiven för *Statens stöd i specialpedagogiska frågor* (Dir. 2000:9) ges en särskild utredare i uppdrag att förbereda ombildandet av Statens institut för handikappfrågor i skolan (SIH) till en ny myndighet för statens stöd i specialpedagogiska frågor. Åsbackaskolans, Ekeskolans, Hällsboskolans och Tomtebodaskolans resurscenter skall inordnas i den nya myndigheten. Därmed upphör dessa resurscenter att vara egna myndigheter. Till myndigheten skall också föras de statliga bidragen för landstingens hörselvårdskonsulenter, vissa kunskapscenter och datapedagogerna vid de regionala dataresurscentren, de s.k. REDAH-centren.

Myndigheten skall svara för såväl stöd som utvecklingsverksamhet. Syftet med förändringen är bl.a. att bidra till ökad måluppfyllelse och flexibilitet i statens organisation för stöd i specialpedagogiska frågor samt förbättra samverkan mellan stat, kommun och landsting i frågor som rör barn och ungdom med funktionshinder.

Särskolan

Antalet elever i särskolan och då främst i grundsärskolan har fortsatt att öka under det senaste året. Skolverket har i uppdrag att analysera orsakerna till ökningen. Uppdraget skall redovisas den 1 oktober 2000.

Regeringen har även uppdragit åt Skolverket att utöka sin tillsyn av särskolan samt att ytterligare analysera särskolans verksamhet för att öka kunskaperna om hur skolformen svarar mot elevernas behov och förutsättningar. Uppdraget skall redovisas under 2001. Skolverket genomför för närvarande också en revidering av särskolans kursplaner.

Riksdagen har bifallit regeringens förslag om en förlängning av försöksverksamheten med ökat föräldrainsflytande över utvecklingsstörda barns skolgång, som innebär att barn som bedöms inte kunna nå upp till grundskolans kunskapsmål därför att de är utvecklingsstörda får tas emot i särskolan endast efter vårdnadshavarnas medgivande (prop. 1999/2000:68, bet. 1999/2000:UbU16, rskr. 1999/2000:229). Förlängningen gäller till utgången av juni 2005. Skolverket har i uppdrag att fortsatt utvärdera och fördjupa följande verksamheten och att utvärdera alternativet att vara inskriven i särskolan men integrerad i en klass i grundskolan. Uppdraget skall redovisas senast den 1 mars 2002.

Värdegrundsfrågor

Barns och ungas attityder och värderingar utvecklas tidigt och i hög grad genom samspelet med andra barn och unga. Det är därför viktigt att utveckla och stärka skolans och lärarnas, pedagogernas och skolpersonalens förmåga att förstå och värdera barns och ungas relationer samt vardagliga och mänskliga situationer i undervisningen. I detta arbete är skollärans ansvar och engagemang avgörande. Förskolan och skolan, som är samhällets största sociala mötesplatser, kan genom ett medvetet och aktivt arbete motverka negativa attityder och fördomar och bryta stereotypa könsrollsmönster.

Regeringen kommer de närmaste tre åren att satsa sammanlagt 12 miljoner kronor för att bredda och höja skolväsendets vetenskapliga kunskapsbas och kompetens samt göra forskningen tillgängligare inom värdegrundsområdet. Göteborgs universitet och Umeå universitet i samarbete med Ersta Sköndal högskola har fått projektmedel för detta ändamål.

Allmän förskola

En viktig insats för att utveckla det livslånga lärandet är den läroplan för förskolan som gäller från 1998. Genom läroplanen har förskolan förts in som det första steget i samhällets samlade utbildningssystem för barn, ungdomar och vuxna. Förskolans läroplan har samma syn på barns och ungdomars utveckling och lärande som övriga läroplaner. För fritidshemmen och familjedaghemmen finns det riktlinjer i form av allmänna råd som har en tydlig anknytning till läroplanerna. Reformarbetet innebär att det pedagogiska perspektivet blivit tydligare.

Försöksverksamhet utan timplan i grundskolan

I höst startar en femårig försöksverksamhet med utbildning utan timplan i grundskolan. 79 kommuner kommer att delta i försöksverksamheten, som innebär att man kan arbeta utan den nationella timplanens uppdelning i viss tid per ämne eller ämnesgrupp. Kursplanerna för de olika ämnena skall dock följas. Den minsta garanterade undervisningstiden för grundskolans nio år gäller också. Syftet är att pröva om och hur en avskaffad timplan kan medföra en bättre måluppfyllelse för olika elevgrupper. Avgörande för om timpla-

nens indelning i tid kan tas bort kommer bl.a. att vara om kommunernas och skolornas uppföljning, utvärdering och egentillsyn är tillräcklig för att garantera kvalitet och likvärdighet i undervisningen.

Gemensamt ansvar för skolutveckling

Med den s.k. Avsiktsförklaringen påbörjades ett brett samarbete som syftar till att utveckla förskolan och skolan och göra dem till attraktiva arbetsplatser. Avsiktsförklaringen undertecknades av Utbildningsdepartementet, Lärarförbundet, Lärarnas Riksförbund, SKOLLEDARNA och Svenska Kommunförbundet i augusti 1998.

Projektet Skolan – en utvecklande organisation (Attraktiv skola) har inletts. Samtliga kommuner har inbjudits och ett trettiootal kommuner kommer att väljas ut att delta i projektet, som syftar till att finna nya utvecklings- och karriärmöjligheter för lärare.

Särskild lärarutbildning (SÄL) som påbörjades 1999 enligt Avsiktsförklaringen innebär en snabbare väg in i läraryrket för människor med god kompetensmässig bakgrund och en möjlighet att förena lärararbetet och studier till lärare. Regeringen bedömer det som angeläget att denna utbildningsform utvidgas som ett led i arbetet att minska bristen på lärare.

Samarbete skola – arbetsliv

Ett utvecklat samarbete med arbetslivet både på nationell och lokal nivå är en viktig och nödvändig förutsättning för att förbättra gymnasieskolans, främst yrkesutbildningarnas, kvalitet. Utbildningsdepartementet har därför tillsatt en särskild arbetsgrupp med arbetsmarknadens parter. Arbetsgruppen har till uppdrag att redovisa förslag, som bl.a. syftar till att öka arbetslivets möjligheter att dels påverka yrkesutbildningarnas utformning, dels delta vid genomförandet av yrkesutbildning.

Gymnasieskolans framtida utbud av studievägar utreds

Regeringen har tillkallat en parlamentarisk kommitté med uppdrag att utreda och lämna förslag till en framtida utformning av gymnasieskolans utbud av studievägar (dir. 2000:35).

Gymnasieskolan skall även i fortsättningen omfatta en sammanhållen utbildning under minst tre år, men bör omfatta färre program med ett bredare innehåll än i dag. Programutbudet bör analyseras med utgångspunkt i den framtida arbetsmarknadens behov, individens personliga bildningsbehov samt behovet av förberedelse för vidare studier. Gymnasieskolans nya struktur bör stödja en breddad rekrytering till högskolan och ett ökat antal studerande inom områdena naturvetenskap och teknik. Systemet med rikskrekryterande utbildningar skall granskas. Kommittén skall redovisa uppdraget senast den 1 oktober 2001.

Tilläggsdirektiv till Kommittén för uppföljning av resursfördelning till fristående grundskolor

Kommittén har fått i uppdrag att utreda de ekonomiska konsekvenserna för kommunerna och de fristående gymnasieskolorna av de nuvarande reglerna för bidragsgivning till de fristående gymnasieskolorna (dir. 1999:76). Kommittén har även fått i uppdrag att utreda eventuella följder av att privata vinstintressen styr etableringen av en del fristående skolor och om det finns problem med huvudmän som driver flera skolor. I uppdraget ingår även att lämna förslag till regler för bidragsgivning. Utredningens arbete skall redovisas senast den 1 mars 2001.

Utökad undervisningstid i gymnasieskolan

Regeringens förslag: 5 kap. 4 d § skollagen (1985:1100) skall ändras så att den garanterade undervisningstiden för elever på det estetiska programmet, naturvetenskapsprogrammet och samhällsvetenskapsprogrammet ökas med 30 timmar till 2 180 undervisningstimmar och för övriga nationella program med 60 timmar till 2 430 undervisningstimmar.

Skälen för regeringens förslag: Gymnasieskolan skall kvalificera eleverna för personlig utveckling, ett demokratiskt samhällsliv, ett utvecklande arbetsliv och ett livslångt lärande. En gymnasieutbildning utgör i dag en nödvändig förutsättning för att kunna komma ut på en arbetsmarknad som i allt högre grad kräver kompetent och välutbildad personal.

I propositionen *Växa med kunskaper* (prop. 1990/91:85) angavs motiven för att höja ambitionsnivån för den gymnasiala utbildningen, nämligen att höja den allmänna utbildningsnivån och förbereda alla för ett livslångt lärande, där återkommande utbildning blir allt vanligare och möjligheterna för alla att gå vidare till högre studier är reella. De grundläggande motiven till dagens gymnasieskola bör enligt regeringens uppfattning ligga kvar.

Alla nationella och specialutformade program är treåriga och har en gemensam kärna av allmänna ämnen. Gymnasiereformen har inneburit en ambitionshöjning framför allt för yrkesutbildningen. Framför allt har dessa fått ett ökat innehåll vad gäller allmänna ämnen som svenska, engelska och matematik, till en omfattning som elever i gymnasieskolan för ett halvt decennium sedan läste i betydligt mindre omfattning.

Regeringen prioriterar arbetet för att resultaten i gymnasieskolan ytterligare förbättras och att andelen elever med slutbetyg ökar. Fortsatta åtgärder för att stimulera kvaliteten och likvärdigheten i gymnasieskolan är nödvändiga för att Sverige skall kunna fortsätta att mäta sig med de främsta kunskapsnationerna.

Det nationella uppdraget för en kommun när det gäller gymnasieskolan handlar om elevens rätt till en likvärdig utbildning av hög kvalitet. I det decentraliserade och målstyrda skolsystemet skall den nationella skolpolitiken genomföras på lokal nivå. Skolhuvudmännen måste därför tillgodose elevernas behov och deras rätt enligt skollagen (1985:1100) att få en likvärdig utbildning. Kommunerna har således ett stort ansvar för gymnasieskolans måluppfyllelse.

Gymnasieskolan är i dag i realiteten en obligatorisk skola. Målen för gymnasieskolan har en hög ambition. Dessa formulerade regeringen senast i de nya program mål som gäller från och med hösten 2000. Många elever har dock svårigheter att nå gymnasieskolans mål. Andelen 20-åringar som har en fullföljd gymnasieutbildning är i dag lägre än för fem år sedan. Detta är främst en effekt av denna högre ambition för gymnasieskolan. Regeringen har vidtagit flera åtgärder för att förbättra resultatet, t.ex. ökade möjligheter till stödundervisning och möjlighet till etappindelning av vissa kärnämnen. Regeringen bedömde senast i den ekonomiska vårpropositionen (prop. 1999/2000:100), att det finns starka skäl att ge gymnasieskolan bättre möjligheter att nå utbildningsmålen. En ökad total undervisnings-

tid i gymnasieskolan ger bättre förutsättningar för eleverna att nå målen.

Skälen för en utökning är att undersökningar från Skolverket visar att det finns elever i gymnasieskolan som har svårt att nå målen. Detta gäller framför allt elever på program med yrkesämnen i kärnämnen svenska, matematik och engelska. En ökning av undervisningstiden skapar bättre förutsättningar för eleverna att nå målen, främst i kärnämnen där nuvarande resultat behöver förbättras. Om fler elever når målen minskar kostnaderna för senare åtgärder, t.ex. i form av gymnasial vuxenutbildning och arbetsmarknadsinsatser. I den kommunala budgeten minskar belastningen för socialbidrag m.m. Resurser som sätts in tidigt i utbildningssystemet har därtill en bättre effekt, vilket torde medföra en samhälls-ekonomisk nettovinst. Det finns därmed en dynamisk effekt i regeringens förslag.

Enligt regeringens förslag skall antalet undervisningstimmar för program med yrkesämnen ökas med 30, dvs. till 2 400 timmar. Därutöver skall antalet undervisningstimmar ökas för samtliga nationella och specialutformade program med 30, dvs. en garanterad undervisningstid på 2 180 respektive 2 430 timmar. Denna utökning motiveras främst av att det krävs mer resurser för projektarbetet, som införs fr.o.m. hösten 2000. Regeringens förslag innebär att 5 kap. 4 d § skollagen (1985:1100) måste ändras. För att kompensera kommunsektorn kommer utgiftsområde 25 att tillföras 110 miljoner kronor, som i beräkningarna i 2000 års ekonomiska vårproposition (prop. 1999/2000:100) avsattes för en utökad undervisningstid i gymnasieskolans samtliga program.

Ändring i skollagen

Regeringens förslag: En ändring skall göras i 5 kap. 33 § skollagen (1985:1100) som innebär att av riksdagen tidigare beslutade ändringar i bestämmelsen samordnas.

Skälen för regeringens förslag: I prop. 1998/99:105 *Elever med funktionshinder – ansvar för utbildning och stöd* som överlämnades till riksdagen i maj 1999 föreslog regeringen en ändring i 5 kap. 33 § skollagen. I september 1999 föreslog regeringen i prop. 1999/2000:10 *Ett reformerat studiestödssystem* en ändring i samma

paragraf. Det senare ändringsförslaget föranledes av förslaget om införande av en ny studiestödslag, vilket innebar att endast en följdändring behövde göras i 5 kap. 33 § skollagen. I studiestödspropositionen uppmärksammades inte det ändringsförslag som överlämnats till riksdagen genom prop. 1998/99:105.

Riksdagen beslutade i enlighet med regeringens förslag i prop. 1998/99:105 och en lag om ändring i skollagen utfärdades den 4 november 1999, 1999:886. Lagen trädde i kraft den 1 juli 2000. I december 1999 beslutade riksdagen om en lag om ändring i skollagen i enlighet med regeringens förslag i studiestödspropositionen. Lagen utfärdades den 16 december 1999, 1999:1402 och träder i kraft den 1 juli 2001. Lagen (1999:1402) om ändring i skollagen medförde alltså att den ändring som riksdagen beslutade genom lagen (1999:886) upphävs den 1 juli 2001. Som redan nämnts var detta inte avsikten med förslaget i studiestödspropositionen. För att samordna de ändringar som tidigare behandlats av riksdagen bör den nu föreslagna ändringen göras i 5 kap. 33 § skollagen.

Gemensamma insatser inom förskola, skola och vuxenutbildning

Utveckling av läroplanerna som styrinstrument

Utvärderingar visar att de övergripande målen i läroplanerna i alltför liten utsträckning styr verksamheten på det sätt som var avsett. Andra styrdokument som kursplaner och betygs-kriterier väger ofta tyngre än läroplanerna. Läroplanernas funktion som styrdokument ses över i syfte att identifiera insatser som kan förstärka läroplanens ställning. Uppdraget skall redovisas den 31 maj 2001.

En stärkt skolledarroll

Utvärderingar har visat att skolledare på vissa håll inte får tillräckligt goda förutsättningar för att leda det pedagogiska arbetet. Skolledarens roll behöver stärkas för att rektor på ett tydligt sätt skall kunna ta skolans ansvar för barns och ungdomars lärande och utveckling.

En expertgrupp har tillsatts för att diskutera skolledares roll i det decentraliserade utbildningssystemet. Gruppen skall bl.a. definiera skolledares ansvar och befogenheter i syfte att

skapa bättre förutsättningar för ett effektivt ledarskap. I gruppens uppdrag ingår också att överväga hur kommunikationen mellan staten, kommunledningar och skolledare kan förbättras t.ex. genom att erbjuda någon form av mötesplats för informations- och erfarenhetsutbyte. Uppdraget skall redovisas den 30 maj 2001.

Kvalitetsgranskningsnämnden

Den 1 juli 1999 inrättades en kvalitetsgranskningsnämnd inom Skolverket på regeringens initiativ med uppgift att genomföra nationella kvalitetsgranskningar på uppdrag av regeringen. Nämnden har nyligen lämnat sin första rapport som omfattar tre granskningar: En likvärdig betygssättning, Det kommunala ansvaret för helheten i utbildningen – övergångar och skolbyten samt Kvaliteten i utbildning som anordnas på entreprenad. Rapporten bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Kvalitetsindikatorer

Sedan 1998 har Skolverket i uppdrag att utveckla indikatorer som belyser kvalitetsutvecklingen i såväl barnomsorg som skola. År 1999 redovisade verket ett förslag till indikatorsystem. Samtidigt inledde verket en pilotstudie med kvalitetsindikatorer på lokal nivå. En första rapportering har skett. Verket avser dock att genomföra en andra etapp. Regeringen avser att efter en samlad bedömning ta ställning till inriktningen av det fortsatta arbetet.

Kommittén för översyn av skollagen m.m.

Kommittén för översyn av skollagen m.m. skall föreslå hur skollagen (1985:1100) kan moderniseras genom att förenklas och förtydligas samt bättre anpassas till ett målstyrt skolväsende och till den ansvarsfördelning som råder mellan stat och kommun. Kommittén skall vidare överväga hur skollagen bör utformas för att tydliggöra det kommunala ansvaret för utbildningens kvalitet och likvärdighet. Uppdraget skall redovisas senast den 1 maj 2001.

Vuxenutbildning

Utvecklingsinsatser

Under 2000 har den särskilda satsningen på vuxenutbildningen, kunskapslyftet fortsatt på i stort sett oförändrad nivå. Försöksverksamheten med Kvalificerad yrkesutbildning har under 2000 pågått i samma omfattning som 1999. Verksamheterna kommer att redovisas i den kommande propositionen om vuxnas lärande.

Statsbidrag till enskilda utbildningsanordnare

För att erbjuda ett brett utbud av utbildningar lämnar regeringen bidrag till kompletterande utbildningar enligt förordningen (1996:1206) om fristående skolor men även vissa speciella bidrag till Katrineholms Tekniska skola, Nordiska scenografiskolan, Konstskolan Linnea och Svenska hemslöjdsföreningarnas riksomfattande kursverksamhet.

Insatser för funktionshindrade, tolkutbildning och kontakttolkutbildning inom folkbildningen

En av de prioriterade grupperna för statens stöd till folkbildningen är de funktionshindrade. Folkhögskolan har öppnat många möjligheter för människor med funktionshinder genom att erbjuda anpassad undervisning, socialt stöd och ofta en tillgänglig miljö. Flera skolor har särskilt anpassade kurser för personer med funktionshinder. Regeringen avsätter medel för särskilt kostnadskrävande insatser vid folkhögskolor för deltagare med funktionshinder. För att stödja de folkhögskolor som erbjuder funktionshindrade utbildning har Folkbildningsrådet avsatt tio procent av statsbidraget till folkhögskolorna i form av ett s.k. förstärkningsbidrag. År 1999 motsvarade detta bidrag drygt 120 miljoner kronor.

Många folkhögskolor har inriktning mot teckenspråk och teckenspråkstolkning. Regeringen avsätter särskilda medel för stöd till tolkutbildning och teckenspråkslärarutbildning samt kontakttolkutbildning. För 1999 uppgick dessa medel till 43 miljoner kronor.

Den nationella särvoxatsningen

I december 1999 beviljade regeringen 4 miljoner kronor till en nationell särvoxatsning. Regeringen har, inom ramen för satsningen, avsatt medel för budgetåret 2000 till pilotprojekt inom särvox för att stödja utvecklingen och stärka kvaliteten. Satsningen är föranledd av de brister som Skolverket påpekade i "En utvärdering av särvox" (dnr 96:565). Få skolor kvalitetssäkrar sitt arbete och kursplanerna används endast som riktlinjer. Rapporten visar också att det finns stora brister bland annat vad gäller undervisningstid och utbildningens genomförande.

Kunskapsveckan

Under vecka 15 2000 genomfördes en nationell informationssatsning med fokus på vuxenutbildning. Utbildningsdepartementet gav tillsammans med myndigheter och intresseorganisationer inom vuxenutbildningsområdet stöd till kommunerna i form av initiering och samordning för att lokalt genomföra olika former av aktiviteter riktade för att öka kunskaperna om möjligheterna att studera som vuxen. 210 kommuner har lämnat svar på en utvärderings enkät där det stora flertalet var positiva till satsningen.

OECD-studie om vuxnas lärande

I OECD:s regi genomförs en studie om vuxnas lärande. En bakgrundsrapport om det svenska vuxenutbildningssystemet har tagits fram inom utbildningsdepartementet. Bakgrundsrapporten har utgjort underlag för den granskning av den svenska som en internationell expertgrupp har genomfört. Gruppens bedömning kommer att ligga till grund för en jämförande analys av vuxenutbildningen i tio OECD-länder.

En styrelse för statens skolor för vuxna

Regeringens förslag: Lagen (1991:1108) om statens skolor för vuxna skall ändras så att det för skolorna skall utses en gemensam styrelse. Regeringen skall utse styrelsen.

Skälen för regeringens förslag: Enligt 2 § lagen om statens skolor för vuxna i dess nuvarande lydelse skall det för varje skola finnas en styrelse.

Statens skolor för vuxna (SSV) utgör en viktig resurs i utvecklingen av den kommunala vuxenutbildningen. De resurser och den kompetens som finns vid skolorna måste utnyttjas på ett sådant sätt att skolornas samlade verksamhet kan utgöra ett effektivt stöd för utveckling av ett flexibelt lärande. Regeringen föreslår därför att en gemensam styrelse skapas för de båda skolorna. Regeringen skall utse styrelsen.

Regeringen avser att återkomma om skolornas framtida verksamhet i den proposition om vuxnas lärande som skall lämnas till riksdagen i slutet av året.

Ett utökat ansvar för Folkbildningsrådet

Regeringens förslag: I lagen (1976:1046) om överlämnande av förvaltningsuppgifter inom Utbildningsdepartementets verksamhetsområde införs det en bestämmelse som ger Folkbildningsrådet rätt att pröva frågor om fördelning av statsbidrag mellan studerandeorganisationer inom folkhögskolan.

Ärendet och dess beredning: Utbildningsdepartementet har under våren 2000 utarbetat en promemoria om att överlämna förvaltningsuppgifter till Folkbildningsrådet (PM 2000-06-27, dnr U2000/2715/V). I promemorian föreslås att Folkbildningsrådet ges rätt att pröva frågor om fördelning av statsbidrag mellan studerandeorganisationer inom folkbildningen. Promemorian har remissbehandlats.

Gällande bestämmelser: Fördelning av statsbidrag till folkhögskolor och studieförbund.

Ett nytt statsbidragssystem för folkbildningen dvs. den verksamhet som bedrivs av folkhögskolor och studieförbund – infördes efter förslag i propositionen (prop. 1990/91:82) om folkbildning. Den tidigare detaljregleringen upphörde och i stället ställer nu riksdag och regering upp vissa övergripande mål och riktlinjer som ligger till grund för beviljande av statsbidrag. Inom dessa gränser handhar folkbildningen själv fördelningen av statsbidrag genom ett av Folkbildningsförbundet, Rørelsfolkhögskolornas in-

tresseorganisation och Landstingsförbundet bildat Folkbildningsråd.

Enligt lagen (1976:1046) om överlämnande av förvaltningsuppgifter inom Utbildningsdepartementets verksamhetsområde prövar Folkbildningsrådet frågor om fördelning av statsbidrag mellan folkhögskolor och studieförbund (7 b §). Vidare föreskrivs i förordningen (1991:977) om statsbidrag till folkbildningen att statsbidrag enligt förordningen kan lämnas till folkhögskolor och studieförbund och att frågor om sådana bidrag prövas av Folkbildningsrådet (1 § första och andra stycket).

Remissinstanserna: Remissinstanserna är delade i sin uppfattning till förslaget. Rörelsefolk- högskolornas intresseorganisation och Folkbildningsrådet (FBR) instämmer med promemorians förslag. De anser att det är positivt att studerandeorganisationer får möjlighet att söka medel för insatser som främjar studerandeflytande och det demokratiska arbetet. Riksrevisionsverket (RRV) anser att förslaget kan utifrån administrativa utgångspunkter framstå som ändamålsenligt men att förslaget från verksamhetsmässiga synpunkter kan vara mer tveksamt. RRV menar vidare att folkbildningen redan har ett uppdrag om deltagarinflytande och demokrati. Ett särskilt bidrag skulle då tas som intäkt att tillräckliga åtgärder kan genomföras inom ramen för detta bidrag.

Skälen för regeringens förslag: För att stärka det demokratiska arbetet i det offentliga skolväsendet har särskilda medel avsatts till elev- och föräldraorganisationer under utgiftsområde. 16, Utbildning och universitetsforskning anslag A2 *Utveckling av skolväsende och barnomsorg*. Intill utgången av 1998 fördelade Statens skolverk medel från nämnda anslag till Sveriges folkhögskolestuderandes förbund (SFEF), som är en rikstäckande sammanslutning av studentkårer på folkhögskolor runt om i Sverige och har till uppgift att bevaka de studerandes intressen. Eftersom förbundet inte återfinns inom det offentliga skolväsendet, beslutade Skolverket att från och med 1999 inte tilldela förbundet statsbidrag. Sedan 1999 har regeringen tilldelat förbundet medel genom särskilda regeringsbeslut.

I budgetpropositionen för 2000 (prop. 1999/2000:1, utg.omr. 17) har regeringen emellertid aviserat att Folkbildningsrådet bör få ansvar att fördela medel till Sveriges folkhögskolestuderandes förbund för att stimulera studeran-

deflytandet och det demokratiska arbetet i folkhögskolorna. Medel motsvarande 200 000 kr har förts över från anslaget 25:2 (tidigare utg.omr. 16, A2) till 25:1 (tidigare utg.omr. 17, L1) *Bidrag till folkbildningen*.

Eftersom Folkbildningsrådet har etablerade kontakter med berörda intressenter bör rådet ges den uppgift som Skolverket tidigare hade, nämligen att fördela medel även till andra studerandeorganisationer inom folkhögskolan. Rådet kan säkerställa att studerande organisationer inom folkhögskolan uppfyller en hög kvalitet och att medlen används för avsett ändamål.

Regeringen föreslår att Folkbildningsrådet får fördela medel till inte bara Sveriges folkhögskolestuderandes förbund utan även till andra studerandeorganisationer inom folkhögskolan. Ett överlämnande av en sådan förvaltningsuppgift kräver dock lagstöd.

Eftersom Folkbildningsrådet enligt lagen (1976:1046) om överlämnande av förvaltningsuppgifter inom Utbildningsdepartementets verksamhetsområde endast har möjlighet att pröva frågor om fördelning av statsbidrag mellan folkhögskolor och studieförbund, krävs en lagändring.

Regeringen föreslår därför att det i lagen (1976:1046) om överlämnande av förvaltningsuppgifter inom Utbildningsdepartementets verksamhetsområde införs en bestämmelse som ger Folkbildningsrådet rätt att pröva frågor om fördelning av statsbidrag mellan studerandeorganisationer inom folkhögskolan. Lagförslaget redovisas under utg.omr. 17.

Det bör ankomma på regeringen att meddela närmare föreskrifter om villkor för statsbidraget.

Universitet och högskolor

Kvalitet

Inledning

I propositionen om studentinflytande och kvalitetsutveckling i högskolan (prop. 1999/2000:28, bet. 1999/2000:UbU12, rskr. 1999/2000:180) redovisade regeringen sin syn på hur systemet för att garantera och utveckla kvaliteten i högskolans verksamhet bör förstärkas ytterligare för att motsvara de krav som ställs på dagens och framtidens utbildning. Det är angeläget att förtroendet för utbildningen vid svenska universitet och högskolor upprätthålls.

Genom ändringar i högskolelagen (1992:1434 ändr. 2000:260) och högskoleförordningen (1993:100 ändr. 2000:651) har studenternas inflytande stärkts. Det framgår av högskolelagen att kvalitetsarbetet är en gemensam angelägenhet för lärosätenas personal och studenter. Universiteten och högskolorna skall verka för att studenterna tar aktiv del i arbetet med att vidareutveckla utbildningen.

Studenternas medverkan i kvalitetsarbetet är nödvändig. Studenterna kan påverka högskolans verksamhet genom sitt direkta deltagande i utbildningen, via sina representanter i olika organ och genom sina organisationer. Engagemang från studenternas och studentkårernas sida är en av de avgörande förutsättningarna för ett verkligt studentinflytande.

Den svenska högskolan skall erbjuda likvärdig utbildning av hög kvalitet i alla delar av landet. Varje lärosäte och dess ledning har det yttersta ansvaret för att utveckla och säkra kvaliteten i sina utbildningar. Statsmakternas uppgift är att stödja det arbetet och kontrollera att kvaliteten inom olika områden av utbildning och forskning upprätthålls. Högskoleverkets utvärderingar och tillsynsansvar är ett led i detta arbete.

Kvalitetsstöd och kvalitetskontroll sker genom olika typer av nationella utvärderingar, prövning av förutsättningar att utfärda examina i grundutbildningen och forskarutbildningen samt granskning av lärosätenas kvalitetsarbete. Härutöver avser regeringen att ge Högskoleverket i uppdrag att genomföra ämnes- och programutvärderingar av samtliga utbildningar för generella examina och yrkesexamina, inklusive forskarutbildningen.

Nationella utvärderingar

Under 1999 och 2000 har Högskoleverket slutfört de nationella utvärderingarna Rätt juristutbildning? (Högskoleverkets rapportserie 2000:1 R), Journalistutbildningarna i högskolan (2000:3 R), Utbildningar inom vård och omsorg (2000:5 R), Utvärdering av socionomutbildningar (2000:6 R) och Designutbildningar i Sverige (2000:11 R).

Sedan den förra utvärderingen av vård- och omsorgsutbildningarna gjordes av Högskoleverket (Vårdutbildningar i högskolan, 1996:7 R) har det skett ett omfattande och målmedvetet arbete för att utveckla utbildningarna. Utvecklingsarbetet, som fortfarande pågår, karaktäriseras främst av att lärarkompetensen höjs, den kliniska och praktiska utbildningen har förbättrats samt

att landstingens utbildningar integreras med utbildningar som anordnas av statliga högskolor. Av de program som utvärderades uppfyllde några inte kvalitetskraven, vilket resulterade i att Högskoleverket drog in sex examenstillstånd.

Högskoleverket konstaterar att samtliga socionomutbildningar uppfyller de krav som kan ställas på högre utbildning utifrån högskolelagen och den s.k. examensordningen i högskoleförordningen (1999:100 bil 2). Verket anser att ett viktigt mål för utbildningen bör vara studenternas personliga mognad, ökad självkänedom och ett professionellt förhållningssätt grundat på empatisk förmåga. Examensordningens målformulering bör därför enligt verket ges ett tillägg med ett sådant innehåll.

I rapporten om journalistutbildningarna konstaterar Högskoleverket att dessa utbildningar inom högskolan behöver ytterligare bredd och fördjupning. Samverkan med andra ämnesområden inom högskolan bör enligt verket öka och forskningsanknytningen stärkas. Utbildningarna bör också få en betydligt mer internationell prägel. Vidare är den sociala snedrekryteringen ett problem.

Högskoleverket anser att det är viktigt med en tydlig definition av begreppet design, inte minst för kvalitet på utbildningen. Som redovisas under avsnittet Konstnärlig högskoleutbildning anser verket att den decentraliserade ordningen för utbildningsplanering och resursfördelning är fullt tillräcklig för att tillgodose behovet av designutbildning.

Lärosätesbedömningar

I och med utgången av 1998 hade Högskoleverket genomfört kvalitetsarbetsbedömningar av samtliga lärosäten. Högskoleverkets kvalitetsarbetsbedömningar har till uppgift att bl.a. bidra till förändring och förnyelse. För att öka erfarenhetsutbytet mellan universitet och högskolor har verket under 1996–1999 arrangerat seminarier, genomfört internationella studieresor och analyser. Verksamheten har också varit ett sätt för verket att utveckla metoder för kvalitetsbedömningar.

Verkets granskningar av lärosätenas kvalitetsarbete har fungerat väl och skall fortsätta. I den andra omgången, som har påbörjats, förskjuts bedömningen från kvalitetsarbetet till kvalitet samtidigt som formerna för bedömning kommer att förenklas. Högskoleverket beslutar om den närmare inriktningen och periodiciteten av lärosätesbedömningarna. I den andra omgången har

Högskoleverket hittills genomfört förnyad granskning och bedömning av kvalitetsarbetet vid Stockholms Musikpedagogiska Institut, som ej tidigare granskats, Högskolan i Borås, Högskolan i Karlskrona/Ronneby, Högskolan i Jönköping, Högskolan i Gävle och Operahögskolan i Stockholm.

Effekter av redan gjorda bedömningar har konstaterats. Lärosätena har utvecklat sina kvalitetsutvecklingsprogram inklusive utvärderingsformer och åtgärdsprogram. En medveten satsning på att rekrytera kvalificerade lärare har gjorts. Vidare har förnyelse av undervisningsmetoder och lärarfortbildning skett.

Ämnes- och programutvärderingar

En samlad bild av utbildningens kvalitet i förhållande till målen kräver att såväl förutsättningar som genomförande och resultat granskas ur ett brett perspektiv. I enlighet med propositionen Studentinflytande och kvalitetsutveckling i högskolan (prop. 1999/2000:28, bet. 1999/2000: UbU12, rskr. 1999/2000:180) avser regeringen att uppdra åt Högskoleverket att med en periodicitet om sex år genomföra ämnes- och programutvärderingar av samtliga utbildningar för generella examina och yrkesexamina, inklusive forskarutbildningen. Dessa utvärderingar kommer även att omfatta provningar av examenstillstånd. Syftet med ämnes- och programutvärderingarna är att medverka till att studenterna oberoende av var i landet de studerar skall kunna garanteras utbildning av god kvalitet. Högskoleverkets granskningar bör även omfatta enskilda utbildningsanordnare med examenstillstånd.

Kvalitetssäkring och examenstillstånd

Regeringens förslag: Det skall finnas en uttrycklig reglering i 1 kap. 11 § högskolelagen (1992:1434) av förutsättningarna för att få utfärda examina inom grundläggande högskoleutbildning.

Högskolelagen skall tillföras en ny paragraf, 1 kap. 11 a §, som reglerar det fallet att förutsättningarna för examenstillstånd inte längre föreligger.

5 § lagen (1993:792) om tillstånd att utfärda vissa examina skall tillföras en föreskrift om att enskilda utbildningsanordnare skall vara skyldiga att årligen upprätta en skriftlig kvalitetsredovisning. En ändring skall också göras i 7 § så att ett tillstånd att utfärda examina kan återkallas, om den enskilda utbildningsanordnaren i väsentlig

utsträckning åsidosätter sina skyldigheter enligt 5 §. Vidare skall det inte finnas någon särregel i 6 § andra stycket om att yttrande skall begäras in från Högskoleverket innan beslut fattas i tillståndsfrågor. I stället skall regeringsformens allmänna regler gälla.

Ärendet och dess beredning: En arbetsgrupp inom Utbildningsdepartementet har under våren 2000 utarbetat promemorian Kvalitetssäkring och examenstillstånd i högskolan (Ds 2000:25). I promemorian föreslås en tydligare koppling mellan kvaliteten i den grundläggande högskoleutbildningen och tillstånd att utfärda examen. Enligt promemorian bör det finnas en uttrycklig reglering av förutsättningarna både för att bevilja examenstillstånd och för att återkalla ett tillstånd inom grundutbildningen. Det föreslås därför ändringar i högskolelagen som innebär att ett tillstånd att utfärda en examen bara får lämnas om den grundläggande högskoleutbildningen uppfyller kraven enligt 1 kap. högskolelagen och de särskilda krav som regeringen föreskriver. Dessutom skall det i ett rikstäckande perspektiv finnas ett allmänt intresse av att examen får utfärdas.

Ett lärosäte skall alltid ges möjlighet till rättelse innan ett återkallande av ett examenstillstånd kan bli aktuellt. Ett påpekande från Högskoleverket om att allvarliga kvalitetsbrister föreligger inom en viss utbildning eller ett visst ämne skall ses som en varning om att ett återkallande av examenstillståndet kan bli aktuellt om bristerna inte åtgärdas. Lärosätet måste få möjlighet att under rimlig tid åtgärda bristerna. Om Högskoleverket vid en förnyad granskning kan konstatera att de påtalade bristerna inte åtgärdats skall Högskoleverket eller regeringen som en sista åtgärd kunna återkalla ett examenstillstånd. Ett beslut om återkallelse av examenstillstånd inom grundläggande högskoleutbildning kan avse yrkesexamina och generella examina i ett visst huvudämne eller med en viss inriktning. Ett sådant beslut behöver inte vara permanent.

Det är viktigt att studenternas intressen beaktas när det beslutas att ett lärosäte inte längre får utfärda en examen. Om utbildningen omfattar ett program eller en kurs som kan leda fram till en sådan examen som beslutet avser, skall lärosätet få utfärda examen för de studenter som har påbörjat utbildningen vid lärosätet före beslutet.

Det konstateras i nämnda promemoria att gällande regelverk och Högskoleverkets utvärderingsverksamhet ger goda garantier för en hög kvalitet i forskarutbildningen. Någon lagändring när det gäller forskarutbildningen bedöms därför inte vara påkallad. Regeringen har alltid möjlighet att återkalla ett beslut om tilldelning av ett vetenskapsområde enligt 2 kap. 5 § högskolelagen (1992:1434), om det skulle visa sig att de krav för att anordna forskarutbildning som anges i bestämmelsen inte längre uppfylls. Ett sådant återkallande medför att lärosätet inte längre kan utfärda examina i forskarutbildning inom området.

Enligt promemorian bör kraven på kvalitetsredovisning även omfatta den verksamhet som bedrivs av enskilda utbildningsanordnare med examenstillstånd. Eftersom enskilda utbildningsanordnare skall innefattas i Högskoleverkets periodiskt återkommande kvalitetsutvärderingar bör de på motsvarande sätt vara skyldiga att upprätta en skriftlig kvalitetsredovisning varje år. Om utbildningsanordnaren inte uppfyller sina skyldigheter i fråga om kvalitetsredovisning skall ett tillstånd att utfärda examina kunna återkallas.

Enligt 6 § andra stycket lagen (1993:792) om tillstånd att utfärda vissa examina skall yttrande begäras in från Högskoleverket innan beslut fattas i tillståndsfrågor. Detta är att ses som en särbestämmelse till den allmänna regeln i 7 kap. 2 § regeringsformen, där det sägs att regeringen vid beredningen av sina ärenden skall hämta in behövliga upplysningar och yttranden från berörda myndigheter. Dessutom skall sammanslutningar och enskilda lämnas tillfälle att yttra sig i den omfattning som behövs. I promemorian föreslås att nämnda särregel i lagen om tillstånd att utfärda vissa examina tas bort.

Remissinstanserna: En sammanställning av remissyttrandena finns tillgänglig i Utbildningsdepartementet (dnr U2000/1473/UH). De flesta remissinstanser tillstyrker de förslag som läggs fram i promemorian. När det gäller förslagen om ändringar i högskolelagen och lagen om tillstånd att utfärda vissa examina föreslår några av remissinstanserna tillägg eller förtydliganden. I svaren betonas vikten av tydliga kriterier för under vilka förutsättningar ett examenstillstånd kan återkallas och att samråd och samverkan sker med Högskoleverket. Vikten av tydliga regler som tillgodoser studenternas rättssäkerhet betonas också. I svaren tas även möjligheten upp att slutföra studierna vid annat lärosäte, formerna

för samverkan med andra lärosäten, vikten av information om indraget examenstillstånd och ekonomiska konsekvenser t.ex. beträffande studiemedel. Bedömningen att gällande regelverk ger goda garantier för hög kvalitet i forskarutbildningen delas av flera remissinstanser. Det rimliga i att enskilda utbildningsanordnare kan få examenstillstånden indragna vid utebliven årsredovisning ifrågasätts av några remissinstanser.

Skälen för regeringens förslag: I nu gällande ordning anges inte i föreskriftsform vilka krav som skall vara uppfyllda för att ett examenstillstånd skall meddelas. Ett tillägg till 1 kap. högskolelagen bör därför göras som innebär att Högskoleverket får lämna tillstånd att utfärda examina endast om utbildningen uppfyller de förutsättningar som anges i 1 kap. högskolelagen samt även de särskilda krav som regeringen föreskriver. De särskilda kraven bör främst utgöras av de särskilda målen för generella examina och yrkesexamina som anges i bilaga 2 till högskoleförordningen (1993:100), den s.k. examensordningen, och i bilagan till förordningen (1993:221) för Sveriges lantbruksuniversitet. Därutöver kan regeringen föreskriva om andra särskilda krav. Ett av syftena med examensordningen är att tillhandahålla ett instrument för kvalitetskontroll genom de särskilda målformuleringar som anges för varje examen (prop. 1992/93:1 s. 35).

Av framför allt rättssäkerhetsskäl är det viktigt att det tydligt framgår under vilka förutsättningar ett examenstillstånd kan återkallas. Högskolelagen skall därför tillföras en ny paragraf som reglerar förfarandet, när det finns kvalitetsmässiga brister i den grundläggande högskoleutbildning som finns vid ett lärosäte med examenstillstånd. Högskoleverket skall anmoda lärosätet att inom viss tid avhjälpa brister som avser en generell examen i ett visst huvudämne eller med en viss inriktning eller en yrkesexamen. Skulle bristerna helt eller till väsentlig del finnas kvar efter den tiden, får Högskoleverket besluta att lärosätet inte längre får utfärda en viss examen. Högskoleverket skall även handlägga kvalitetsfrågor som rör Sveriges lantbruksuniversitet och vid behov anmoda universitetet att inom viss tid avhjälpa vissa brister.

Det är viktigt att studenternas intressen beaktas, när det beslutas att ett lärosäte inte längre får utfärda en examen. Det skall därför införas en bestämmelse i högskolelagen om att det aktuella lärosätet får utfärda examen för de studenter som

har påbörjat sin grundläggande högskoleutbildning vid lärosätet före beslutet. Detta skall dock gälla bara om utbildningen omfattar ett program eller en kurs som kan leda fram till en sådan examen som beslutet avser. För att samtidigt tillgodose studenternas berättigade krav på hög kvalitet i utbildningen, måste det lärosäte som förlorar examenstillstånd vidta åtgärder så att utbildningen kan slutföras med god kvalitet och i samverkan med annat lärosäte med motsvarande utbildning. Det kan t.ex. vara fråga om att lärosätet genom överenskommelse anställer lärare från ett annat lärosäte för undervisning eller examination. En självklar förutsättning är att det andra lärosätet medverkar till en lösning av den uppkomna situationen.

Statsmakterna ansvarar för att forskarutbildning bedrivs i sådana former att garantier skapas för att utbildningen genomgående har en hög kvalitet (prop. 1992/93:1 s. 49). Som sägs i promemorian Kvalitetssäkring och examenstillstånd i högskolan ger gällande regelverk goda garantier för en hög kvalitet i forskarutbildningen. Någon lagändring när det gäller forskarutbildningen behövs därför inte. Vetenskapssamhället har en stor del i ansvaret för kvaliteten i forskarutbildningen. Det ansvarar för att utbildningen håller en hög vetenskaplig nivå. En initial kvalitetsgranskning sker när fakultetsnämnden, i vilket flertalet ledamöter skall vara vetenskapligt kompetenta, beslutar att anordna forskarutbildning i ett visst ämne. En kontinuerlig kvalitetsgranskning sker sedan bl.a. genom de offentliga disputationer som äger rum i ämnet. Minst en av ledamöterna i betygsnämnden skall då komma från en annan fakultetsnämnd eller ett annat lärosäte. Som ett resultat av den kontinuerliga, inomvetenskapliga granskningen kan fakultetsnämnden t.ex. besluta att dra in ett visst ämne eller ändra ett visst ämnes inriktning.

Det nationella kvalitetssäkringssystemet bör även omfatta den verksamhet som bedrivs av enskilda utbildningsanordnare med examensstillstånd. Eftersom kvalitetskraven är desamma för enskilt och offentligt bedrivna högskolor är det rimligt att kontrollen av kvaliteten också sker på ett likartat sätt för de olika verksamhetsformerna. En bestämmelse om att enskilda utbildningsanordnare skall vara skyldiga att årligen upprätta en skriftlig kvalitetsredovisning bör därför införas.

Enligt 6 § andra stycket lagen (1993:792) om tillstånd att utfärda vissa examina skall yttrande begäras in från Högskoleverket innan beslut fat-

tas i tillståndsfrågor. Denna särregel bör tas bort. I stället bör handläggningen följa regleringen i regeringsformen och de allmänna principer om beredning av ärenden som brukar tillämpas i Regeringskansliet. Härigenom ges möjligheter att anpassa beredningen till vad som behövs i varje enskilt ärende.

Av lagen om tillstånd att utfärda vissa examina följer att ett examenstillstånd kan återkallas under vissa förutsättningar genom beslut av regeringen. Det får därvid ligga på regeringen att beakta studenternas intresse av att kunna slutföra en utbildning med en examen.

Pedagogisk förnyelse av den högre utbildningen

Antalet grundutbildningsstudenter har sedan 1989/90 ökat med 86 procent. Regeringens långsiktiga målsättning är att öka direktövergången från gymnasieskolan till högskolan från 35 procent 1998/99 till 50 procent av en ungdomskull vid 25 års ålder (prop. 1999/2000:1 utg.omr. 16 avsnitt 5.1).

För att möta de nya krav på den högre utbildningen som bl.a. den stora ökningen av antalet utbildningsplatser har inneburit är det nödvändigt att utveckla såväl utbildningens former och medel som högskolelärarnas pedagogiska och didaktiska medvetenhet och förmåga. Bedömningen av den pedagogiska meriteringen vid anställning som lärare inom högskolan är därför av vikt i detta sammanhang.

Regeringen har tillkallat en särskild utredare med uppdrag att kartlägga och analysera den pedagogiska utvecklingen och det pedagogiska förnyelsearbetet inom den högre utbildningen (dir. 2000:24, U 2000:04). Utredaren skall bl.a. lägga fram förslag om att stötta den pedagogiska utvecklingen och att tillgodose behov som kan uppkomma när nya grupper söker sig till högskolan. Utredaren skall analysera hur informationsteknik utnyttjas inom högskolan för att underlätta studenternas självständiga lärande och föreslå hur den pedagogiska förnyelsen kan främjas genom IT-användning. Vidare skall förslag lämnas om bl.a. pedagogisk utbildning för olika lärarkategorier inom högskolan, särskilda pedagogiska insatser för att stödja nya studerandegrupper inom högskolan samt spridning av resultat av forskning och utveckling kring högskolepedagogik. Slutligen ingår i uppdraget att lämna förslag på eventuella organisatoriska förändringar av Rådet för högskoleutbildning. Uppdraget skall redovisas till regeringen senast den 15 februari 2001.

Jämställdhet och genusperspektiv

Fortfarande präglas universitet och högskolor, liksom samhället i stort, av en starkt könsstrukturerad ordning. Den tar sig uttryck i segregering av kvinnor och män inom högskolesektorn både vad det gäller studieval och karriärvägar. Förhållandet mellan kvinnor och män studeras bl.a. inom genusforskning och den kunskap som genereras inom detta ämnesområde bör inte minst kunna tas till vara i högskolans eget jämställdhetsarbete.

Sedan 1997 har berörda universitet och högskolor i uppdrag att vidta åtgärder för att åstadkomma en jämnare könsfördelning på utbildningar med ojämn könsfördelning, såsom naturvetenskapliga och tekniska utbildningar samt vissa lärar- och vårdutbildningar. Åtterrporteringen visar på en fortsatt ojämn könsfördelning. Det är viktigt att alla utbildningar som bedrivs vid universitet och högskolor är attraktiva för båda könen för att på sikt kunna motverka en könsuppdelad arbetsmarknad.

Andelen kvinnliga lärare vid universitet och högskolor är fortfarande låg och det krävs ett långsiktigt arbete för att kunna uppnå en jämn könsfördelning inom lärarkåren. Detta gäller speciellt professorsnivån. Mål avseende andelen kvinnor bland nyrekryterade professorer för samtliga universitet och Mitthögskolan sattes för perioden 1997–1999. Regeringens bedömning av måluppfyllelsen och förslag till nya mål återfinns i avsnittet Forskning och forskarutbildning, Resultat.

Det yttersta ansvaret för jämställdhetsarbetet åvilar universitet och högskolor. Regeringen anser emellertid att detta är en viktig fråga och har därför avsatt resurser för att stödja utvecklingen mot en jämställd högskola. Högskoleverket har på uppdrag av regeringen gjort en uppföljning av vissa av dessa jämställdhetsåtgärder (U2000/2200/UH). Uppdraget omfattade anställningar som forskarassistenter för underrepresenterat kön, doktorandanställningar för kvinnor, gästprofessorer samt postdoktorala stipendier för kvinnor. Högskoleverket bedömer att samtliga åtgärder har varit positiva för jämställdheten även om de långsiktiga effekterna är svåra att bedöma. Under beredningsarbetet har synpunkter inhämtats dels vid en hearing anordnad av Regeringskansliet i juni 2000, dels genom sedvanligt remissförfarande.

I budgetpropositionen för 2000 (prop. 1999/2000:1 utg.omr. 16 avsnitt 5.5.2) uttryckte

regeringen sin avsikt att ge Högskoleverket i uppdrag att utveckla genusperspektiv i undervisningen inom vissa utbildningar, såsom tidigare skett för jurist- och ekonomutbildningarna. Uppdragets utformning bereds ännu inom Regeringskansliet. Resurser har tidigare anvisats för anställningar med inriktning mot genusforskning inom olika ämnesområden (prop. 1996/97:5, bet. 1996/97:UbU3, rskr 1996/97:99). Regeringen följer med intresse utvecklingen av detta viktiga forskningsområde.

Det är också viktigt att denna forskning får möjlighet att förgrena sig till andra områden samt inom grundutbildningen. Genusforskning bedrivs bl.a. vid centrum och forum för kvinno- och genusforskning.

Inom ramen för sin verksamhet arbetar Högskoleverket på olika sätt med att stödja högskolan i arbetet med att bredda rekryteringsunderlaget för innehavare av olika sorters ledningsuppdrag. Regeringen följer med intresse detta betydelsefulla arbete.

Samverkan med det omgivande samhället

Regeringens bedömning: Universitet och högskolor bör i ökad utsträckning integrera samverkan i utbildning och forskning och arbeta interaktivt med det omgivande samhället. De bör fortsätta att utveckla strategier och handlingsprogram för samverkan med det omgivande samhället. De bör vidare utnyttja de medel och instrument som kan stödja samverkansprocesser.

De bör medverka i det fortsatta arbetet med de regionala tillväxtavtalen utifrån de särskilda förutsättningar som varje lärosäte har. Universitet och högskolor bör vidare öka sin beredskap för det livslånga lärandet och utveckla flexibla studieformer för att göra det möjligt för enskilda individer att i ökad utsträckning utveckla sin kompetens inom högskolans ram.

Samverkan med det omgivande samhället ingår som en naturlig del i högskolans utbildning och forskning. Den bör komma högskolans alla grupper och verksamheter till del. Samverkan är av ömsesidig nytta för högskolan och det omgivande samhället och bör ske med respekt för de skilda samverkande parternas förutsättningar och egenart. Lika viktigt som spridningen av resultat

och information från högskolan är inflödet av idéer och problemformuleringar till högskolan.

Det är viktigt att högskolan utnyttjar de medel och instrument som finns både nationellt och internationellt för att stödja och förstärka samverkansprocessen, exempelvis de regionala tillväxtavtalen, EU:s utbildningsprogram Leonardo da Vinci, EU:s strukturfonder, ramprogrammen för forskning m.m.

Mot bakgrund av det bristfälliga deltagandet av universitet och högskolor i den första etappen av programmet Leonardo da Vinci och det stödprogrammet bör vara för det fortsatta arbetet med att utveckla högskolans samverkan med det omgivande samhället, anser regeringen att Internationella programkontoret för utbildningsområdet bör verka för att universitets och högskolors medverkan i programmets andra etapp ökar.

Högskoleverkets rapport: Högskoleverket har i rapporten Högskolans arbete med sin samverkansuppgift (Arbetsrapport 2000:2 AR) granskat hur högskolan uppfyller regeringens krav på samverkan med det omgivande samhället och att informera om verksamheten. Syftet har också varit att belysa de möjligheter och problem som kan uppstå vid en ökad samverkan mellan högskolan och dess omvärld, att sprida kunskap om olika samverkansformer inom högskolesektorn samt att undersöka olika intressent- och avnämargrupperns syn på högskolans samverkan med det omgivande samhället.

I rapporten konstateras att lärosätena med sina många och komplexa kontaktytor mot omvärlden i stort uppfyller regeringens krav på ökad samverkan med det omgivande samhället. Samtidigt återstår ett fortsatt arbete med att bl.a. stärka interaktiviteten i samverkan samtidigt som samverkansuppgiften i högre grad integreras i forskning och utbildning. Incitamenten för högskolans anställda att engagera sig i samverkan bör stärkas. Fler ”ingångar” till högskolan och en tydligare struktur för samverkan behövs. Lärosätena kan också bli tydligare i sin kommunikation med omvärlden. Högskolan bör ge en så realistisk bild som möjligt av sin förmåga att samverka.

Rapporten visar också att floran av olika samverkanstjänster och samverkansformer vid landets lärosäten är rik. Det är rimligt eftersom det finns behov av såväl rikstäckande system och mönster för samverkan som specifika lösningar anpassade till varje lärosäte. Lösningarna bör ut-

formas med hänsyn till lärosätets roll både regionalt, nationellt och internationellt.

Lärosätenas strategier och handlingsprogram för den s.k. tredje uppgiften: I regleringsbrev för budgetåret 1998 avseende anslag till universitet och högskolor m.m. begärde regeringen för första gången in ett särskilt handlingsprogram för högskolans samverkan med det omgivande samhället. I enlighet med en ändring av regleringsbrevet för budgetåret 1999 avseende anslag till universitet och högskolor m.m. (U1999/2361, 3373/UH) skulle universitet och högskolor senast den 1 april 2000 till Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) redovisa en strategi och ett tydligare handlingsprogram för samverkan med det omgivande samhället. Sveriges lantbruksuniversitet inkommer i oktober med en sådan strategi till Regeringskansliet (Jordbruksdepartementet). De universitet och högskolor som i redovisningen endast ansåg sig behöva göra mindre justeringar jämfört med de program som lämnades till regeringen i maj 1999 skulle omnämna detta särskilt.

Samtliga lärosäten har inkommit till Utbildningsdepartementet med redovisningar av den s.k. tredje uppgiften. Majoriteten av lärosätena har dock lämnat in en redovisning enligt den ursprungliga lydelsen i regleringsbrevet som innebär att de skulle redovisa åtgärder som vidtagits och satsningar som gjorts med anledning av det handlingsprogram som lämnades till regeringen 1999. Under respektive myndighetsanslag finns en beskrivning av vilken typ av redogörelse respektive lärosäte har lämnat till regeringen.

De redovisningar som inkommit till Utbildningsdepartementet under våren 2000 har generellt sett blivit mer konkreta i förhållande till föregående år, vilket medfört större möjligheter till uppföljning. Några lärosäten har genomfört ett visions- och strategiformuleringsarbete kring den s.k. tredje uppgiften inför årets redovisning, i flera fall med omorganisation av verksamheten som följd. På andra lärosäten pågår ett sådant arbete. Redovisningarna visar på en bredd i ambitioner, aktiviteter och målgrupper som omfattar alltifrån rekrytering av nya studerandegrupper till samverkan i forskningsprojekt. Även om en del lärosäten integrerar samverkan i verksamheten och arbetar interaktivt och med ömsesidighet gentemot det omgivande samhället, så saknas dessa perspektiv i alltför hög grad hos andra. Det är viktigt att universitet och högskolor fortsätter

att utveckla strategier och handlingsprogram för samverkan med det omgivande samhället.

De regionala tillväxtavtalen: Kompetensutveckling, högre utbildning och forskning tillhör de mest framträdande insatserna i de regionala tillväxtavtal som lämnades till regeringen den 15 februari i år. Universitet och högskolor framhålls som "motorer" för den regionala utvecklingen, genom den roll de har att förse arbetslivet med den arbetskraft som efterfrågas och att överföra forskningsresultat och innovationer till näringslivet.

Ökad samverkan mellan högskolan och det omgivande samhället är högt prioriterad i merparten av alla tillväxtavtal. I några län finns universitetet eller högskolan med som finansierare, ibland med relativt betydande belopp, trots att högskolans resurser inte ingår i det regionala tillväxtkapitalet. Regeringen anser att lärosätena bör medverka i det fortsatta arbetet med tillväxtavtalen utifrån de särskilda förutsättningar som varje lärosäte har.

Regeringsuppdrag till Riksrevisionsverket: I utredningen Forskningspolitik (SOU 1998:128) uttrycks ett behov av en översyn av de organisationer som inrättats med ändamålet att förbättra samverkan mellan universitet och högskolor samt samhället i övrigt. I Riksdagens revisorers förstudie Styrningen av bolag under myndigheter och stiftelser bildade av myndigheter (Rapport 1998/99:3) konstateras också att en granskning av bolag och stiftelser bildade av universitet och högskolor är önskvärd. Riksdagens revisorer skriver vidare att det saknas styrning av verksamheten från regeringens sida. Även Riksrevisionsverket har pekat på att verksamheten i teknikbrostiftelser och holdingbolag bör bli föremål för en mer samlad utvärdering (Riksrevisionsverkets årliga rapport 1999 till regeringen, RRV 1999:22). I Högskoleverkets rapport Högskolans arbete med sin samverkansuppgift (Arbetsrapport 2000:2 AR) lyfts också behovet av en översyn av olika samverkansformer fram.

Regeringen avser att inom kort ge Riksrevisionsverket i uppdrag att genomföra en översyn av verksamheten som bedrivs av teknikbrostiftelserna och de holdingbolag, inklusive hel- eller delägda bolag, som inrättats vid universitet och högskolor.

Högskolans roll i det livslånga lärandet

Demografiska och snabba tekniska förändringar medför ett ökat behov av möjligheter till livslångt lärande. Förmåga att tillgodose individens behov av fortbildning och vidareutbildning blir allt viktigare för att individens ställning i arbetslivet skall stärkas, samtidigt som arbetsmarknadens kompetensbehov skall tillgodoses.

För universitet och högskolor ställer behovet av livslångt lärande krav på anpassning, förnyelse och flexibilitet i flera olika avseenden. Det handlar om urval och strukturering av kunskap, den interna organisationsstrukturen, rekryteringen av och mötet med nya studerandegrupper, nya distributionsformer för nya typer av utbildningsuppdrag samt samverkan eller konkurrens med andra utbildningsanordnare på både regional, nationell och internationell bas. Utbildningens form och innehåll bör i ökad utsträckning utarbetas i nära samverkan med arbetslivet för att svara mot arbetsmarknadens behov.

De pågående utredningarna om individuellt kompetenssparande, om pedagogisk förnyelse av den högre utbildningen, om validering av vuxnas kunskaper och kompetens och förslaget om den framtida utvecklingen av den eftergymnasiala yrkesutbildningen (Ds 2000:33) är exempel på regeringsinitiativ som kan komma att förändra kraven på högskoleväsendet. Den ökande internationaliseringen och de allt större möjligheterna att genomgå utbildningar vid universitet i andra delar av världen samt strävan att minska den sociala och etniska snedrekryteringen ökar också behovet av förnyelse. Universitet och högskolor strävar i dag efter att anpassa sig till dessa nya krav och behov.

EU satsar genom strukturfonder och socialfondens Mål 3 avsevärda medel på bl.a. kompetensutveckling i arbetslivet och utbildning som en väg ut ur arbetslöshet. EU har tilldelat Sverige cirka 6 miljarder kronor för Växtkraft Mål 3 i syfte att stärka kompetensutvecklingen för arbetsplatser och individer under de närmaste fem åren. I sitt program för Mål 3 har Sverige lagt stor vikt vid kompetensutveckling av yrkesarbetare i syfte att stärka deras ställning på arbetsmarknaden.

Enligt regeringen är det viktigt att universitet och högskolor ökar sin beredskap för det livslånga lärandet och utvecklar flexibla studieformer såsom t.ex. distansutbildning för att göra det möjligt för enskilda individer att i ökad utsträckning utveckla sin kompetens inom högskolans

ram. Personer som på detta sätt kommer i kontakt med högskolan kan också på egen hand återvända för att komplettera sin utbildning.

Studenter med funktionshinder

Regeringens förslag: Ett tillskott av resurser om 1,9 miljoner kronor skall anvisas för stöd till studenter med funktionshinder. Medlen överförs från anslaget 25:70 Särskilda utgifter inom universitet och högskolor m.m.

Regeringens bedömning: Universitet och högskolor bör beakta behovet av stöd för studenter med funktionshinder. Universitetens och högskolornas ansvar för studenter med funktionshinder bör tydliggöras.

Universitet och högskolor bör se över sina definitioner av begreppen funktionshinder och handikapp så att de stämmer överens med definitionerna i FN:s standardregler.

Enskilda utbildningsanordnare, som har tillstånd att utfärda examina, skall avsätta 0,15 procent av sina anslag från staten för att vid behov ge stöd åt studenter med funktionshinder. Dessa utbildningsanordnare bör kunna ansöka om bidrag för de kostnader som överstiger nämnda 0,15 procent från Stockholms universitet.

Antalet studenter med funktionshinder har ökat vid universitet och högskolor för sjätte året i rad från närmare 500 studerande 1993/94 till drygt 1 600 studerande 1999. Nästan 60 procent av studenterna med funktionshinder erhöll medel för särskilda stödåtgärder såsom assistent, lektor, teckenspråkstolk, anteckningshjälp eller extra undervisning. Under 1999 uppgick kostnaderna totalt till 26,1 miljoner kronor. I första hand täcks kostnaderna genom att universitet och högskolor enligt bestämmelser i regleringsbrevet avsätter 0,15 procent av anslagen för grundläggande högskoleutbildning samt av ersättning från landsting för vårdutbildning för stöd till studenter med funktionshinder. Kostnader som överstiger detta belopp kan efter ansökan delvis täckas av de medel som disponeras av Stockholms universitet som särskilt åtagande. Medlen kan även användas för stöd till forskarstuderande.

Högskoleverkets utredning: Regeringen gav i november 1998 Högskoleverket ett uppdrag rörande studenter med funktionshinder (U1998/4203/UH). Uppdraget redovisades i januari 2000 (U2000/133/UH). Högskoleverket konstaterar att de flesta universitet och högskolor tar ett stort ansvar för sina studenter med funktionshinder. Full delaktighet och jämlikhet för studenter med funktionshinder framhålls som mål. Utredningen visar dock att det finns mycket att arbeta vidare med för att nå dessa mål.

Högskoleverket anser att det ansvar som universiteten och högskolorna har för att studenter med funktionshinder skall nå full delaktighet och jämlikhet i enlighet med FN:s standardregler tydligt bör framgå i förordningstext och föreslår att det i högskoleförordningen införs en föreskrift som tydliggör detta ansvar. Högskoleverket anser därför att högskolorna bör se över sina definitioner av begreppen funktionshinder och handikapp. Även studenter med psykiska funktionshinder bör enligt verket få ta del av det stöd som högskolorna erbjuder.

Universiteten och högskolorna arbetar kontinuerligt med att förbättra tillgängligheten till lokalerna och har i dag särskilda handläggare som ansvarar för informationen om den fysiska tillgängligheten på lärosätet.

Enligt Högskoleverket upplever studenter med funktionshinder många gånger att lärosätets information om möjligheterna att studera vid lärosätet är bristfällig. Universiteten och högskolorna försöker emellertid på många olika sätt att ge denna information. De har ibland problem med att avgöra vilka hjälpmedel som de själva skall ansvara för och vilka som faller under annan huvudmans ansvar. Landstinget skall ansvara för hjälpmedel för den dagliga livsföringen. Högskoleverket anser att detta är en komplicerad fråga som bör utredas särskilt.

Högskoleverket anser att enskilda utbildningsanordnare, som har fått tillstånd att utfärda examina enligt lagen (1993:792) om tillstånd att utfärda vissa examina, skall få ta del av de medel som Stockholms universitet disponerar som särskilda medel för studenter med funktionshinder. Detta förutsätter enligt verket att de enskilda utbildningsanordnarna måste avsätta 0,15 procent av sina anslag från staten för att vid behov ge stöd åt studenter med funktionshinder.

Enligt Högskoleverket är finansieringen av stöd åt funktionshindrade studenter med ett eget avsättningskrav för lärosätena på högst 0,15 pro-

cent av grundutbildningsanslagen och möjligheter att erhålla ytterligare medel, en lämplig avvägning mellan en solidarisk finansiering och eget ansvar.

Talboks- och punktskriftsbiblioteket (TPB) har bl.a. ansvaret för att synskadade och andra läshandikappade studenter i högskolan får sin kurslitteratur på ett för dem anpassat medium. Detta ansvar finns inte angivet i TPB:s instruktion. Högskoleverket föreslår därför att TPB:s ansvar för studenter med funktionshinder klargörs genom ett tillägg i instruktionen.

När det gäller möjligheterna att koncentrera utbildning för vissa studenter med funktionshinder, främst döva och hörselskadade studenter, till vissa lärosäten, anser Högskoleverket att en viktig förutsättning är att det bygger på studenternas fria val.

Remissinstanserna: Högskoleverkets redovisning av uppdraget har remitterats till handikapporganisationerna. Remissinstanserna är överlag positiva till Högskoleverkets förslag och delar verkets bedömning att lärosätena behöver se över sin definition av begreppen funktionshinder och handikapp. Utgångspunkten bör vara definitionen i FN:s standardregler.

Skälen för regeringens förslag och bedömning: Universitet och högskolor har att beakta behovet av stöd för studenter med funktionshinder. Regeringen avser att göra en ändring för att tydliggöra universitetens och högskolornas ansvar för studenter med funktionshinder. För denna studerandegrupp är den IT-stödda distansutbildningen med dess flexibla utformning och individanpassning av särskild betydelse.

Regeringen anser vidare i likhet med Högskoleverket att Talboks- och punktskriftsbibliotekets ansvar för studenter med funktionshinder behöver klargöras och överväger därför att göra ett tillägg i bibliotekets instruktion.

FN:s standardregler för att tillförsäkra människor med funktionsnedsättning delaktighet och jämlikhet antogs av FN:s generalförsamling 1993. Tanken är att länderna på olika sätt skall ta ansvar för att reglerna tillämpas och arbeta för principerna om full delaktighet och jämlikhet. Högskoleverket finner att det är uppenbart att lärosätena inte lever upp till FN:s definition av begreppet funktionshinder. Enligt Handikappombudsmannen är Högskolan i Halmstad det enda lärosäte som har utarbetat ett handlingsprogram för handikappfrågor med utgångs-

punkt i FN:s standardregler. Regeringen delar Högskoleverkets bedömning att universiteten och högskolorna behöver se över sin definition av begreppen funktionshinder och handikapp, så att de stämmer överens med definitionerna i FN:s standardregler.

Enskilda utbildningsanordnare med undantag av Chalmers tekniska högskola AB och Stiftelsen Högskolan i Jönköping har i dag inte något uttalat ansvar för stöd till studenter med funktionshinder. Regeringen avser att besluta att de enskilda utbildningsanordnare som har tillstånd att utfärda examina skall avsätta 0,15 procent av sina anslag från staten för att vid behov ge stöd åt studenter med funktionshinder. Dessa utbildningsanordnare skall kunna ansöka om bidrag från Stockholms universitet för de kostnader som överstiger nämnda 0,15 procent för stöd till studenter med funktionshinder.

Regeringen föreslår att medlen för ändamålet under anslaget 25:23 Stockholms universitet: Grundutbildning höjs med 1,9 miljoner kronor till 16 569 000 kronor.

Som redovisats i propositionen Från patient till medborgare - en nationell handlingsplan för handikappolitiken (prop. 1999/2000:79, bet. 1999/2000:SoU14, rskr. 1999/2000:240) kan hjälpmedelshanteringen fördröjas och försvåras på grund av bl.a. oklarheter i kostnads- och ansvarsfördelningen. Regeringen avser därför att tillsätta en utredning som skall se över hjälpmedelsförsörjningen för funktionshindrade studerande inom hela utbildningsområdet.

I propositionen En förnyad lärarutbildning (prop. 1999/2000:135) pekar regeringen på att utbildning till lärare i teckenspråk för hörande rymms inom den föreslagna strukturen för lärarutbildningen. Den föreslagna strukturen för lärarutbildning ger också goda möjligheter att förstärka skolans samlade specialpedagogiska kompetens och att utveckla olika alternativ till specialpedagogiska utbildningar, både vad gäller innehåll och omfattning. Erfarenheter visar på ett behov av förstärkt utbildning av specialpedagoger med inriktning mot dövhet eller hörselskada.

Redovisning av miljöledningsarbete

Regeringen angav i regeringsförklaringen i september 1996 att statsförvaltningens miljöarbete skall utvecklas till att vara ett föredöme. Under 1997 startades ett pilotprojekt med uppdrag att påbörja utveckling av miljöledningssystem vid 25

myndigheter, för att få erfarenheter av hur miljöledningssystem bäst bör införas i statsförvaltningen. Lunds universitet, Stockholms universitet och Mitthögskolan var bland dessa pilotmyndigheter.

Under 1998 och 1999 fick ett större antal myndigheter över hela Sverige i uppdrag av regeringen att införa miljöledningssystem. Universitet och högskolor som fick uppdraget 1998 var Göteborgs universitet, Umeå universitet, Linköpings universitet, Kungl. Tekniska högskolan, Mälardalens högskola, Högskolan i Gävle samt Sveriges lantbruksuniversitet. Även Högskoleverket fick detta uppdrag 1998.

Under 1999 utökades antalet lärosäten med miljöledningssystem till Uppsala universitet, Karolinska institutet, Växjö universitet, Örebro universitet, Högskolan i Kalmar, Högskolan i Borås, Högskolan i Halmstad, Högskolan Kristianstad samt Högskolan i Skövde. Chalmers tekniska högskola AB och Handelshögskolan i Stockholm tillfrågades om de ville medverka på frivillig basis samma år. Dessa har valt att organisera sitt miljöarbete utifrån egna interna riktlinjer.

Miljöledningssystem innebär systematiserat miljöarbete, tydliga riktlinjer och mål i bl.a. centrala styrdokument, klargjorda ansvarsförhållanden samt rutiner för uppföljning och redovisning. Nästan samtliga lärosäten som startade sitt miljöledningsarbete 1997 och 1998 redovisar i sina rapporter att arbetet med miljöutredning, fastställande av miljöpolicy och handlingsplan har genomförts. De nya lärosäten som inledde arbetet med miljöledningssystem under 1999 har i de flesta fall genomfört eller i vart fall påbörjat en miljöutredning.

Genom regelbundna utvärderingar höjer lärosätena kontinuerligt sin ambitionsnivå och sätter nya mål för det fortsatta arbetet. Många lärosäten har tillsatt en miljösamordnare och i vissa fall en miljöchef, för att driva arbetet. Högskoleverket arbetar aktivt med att i den externa verksamheten främja utvecklingen av goda idéer och stimulera diskussionen kring miljöfrågor och hållbar utveckling.

De viktigaste direkt miljöpåverkande faktorerna i högskolan är upphandling eller inköp av varor, miljöförroeningar och energiförbrukning orsakade av personalens tjänsteresor samt avfall och kemikaliehantering. När det gäller indirekt miljöpåverkan har högskolan en större långsiktig påverkan på omvärlden än de flesta andra myndigheter, framför allt genom sin grundutbild-

ning, forskarutbildning och forskning. De flesta universitet och högskolor rapporterar att de inom grundutbildningarna har utvecklat ett flertal miljöinriktade utbildningsprogram och kurser. Miljöforskningen är bred och omfattande.

Mitthögskolan certifierade en av sina studieorter, Bispgården, enligt miljöledningssystemet ISO 14001 redan 1998. Mälardalens högskola blev i april 1999 som första svenska statliga myndighet miljöcertifierad enligt ISO 14001.

Högskolans personal och studenter visar ett stort engagemang i miljöfrågor och är viktiga pådrivare i utvecklingen av arbetet för hållbar utveckling vid lärosätena. De initiativ som tagits av vissa lärosäten till att införa miljöutbildning för alla, såväl personal som studenter, kan framhållas som ett sätt att uppmuntra till ytterligare ansträngningar för att uppnå miljömålen.

En redovisning av innehållet i årets miljöledningsrapportering från statliga myndigheter till regeringen ges i Miljödepartementets årliga skrivelse Hållbar utveckling, vilken föreläggs riksdagen i samband med att denna budgetproposition presenteras.

Vårdhögskoleutbildningar

Landstingen har genom avtal lämnat utbildningsuppdrag till statliga universitet och högskolor. Sedan den 1 januari 2000 genomförs all vårdhögskoleutbildning i landet, med undantag för den som bedrivs av Jönköpings läns landsting och tre enskilda utbildningsanordnare, inom den statliga högskolan. I budgetpropositionen för 2000 (prop. 1999/2000:1 utg.omr. 16 avsnitt 5.3.4) framför regeringen att den har för avsikt att inleda diskussioner med landstingen.

Mot bakgrund av detta bemyndigade regeringen i april 2000 chefen för Utbildningsdepartementet att tillkalla en förhandlingsdelegation. Den tillkallade förhandlingsdelegationen har i uppdrag att i förhandlingar med landstingen och Gotlands kommun klargöra under vilka förutsättningar som det samlade huvudmannskapet för landstingens vårdutbildningar kan överföras till staten. Arbetet i förhandlingsdelegationen har i överläggningar med Landstingsförbundet koncentrerats på att inhämta ett för regeringen och landstingen gemensamt beslutsunderlag inför fortsatta diskussioner.

Konstnärlig högskoleutbildning

Regeringens bedömning: Några lärosäten bör ges möjligheter att öka den grundläggande högskoleutbildningen inom utbildningsområdena design och media.

Eftersom en samlokalisering av de konstnärliga högskolorna i Stockholm för närvarande inte är aktuell, bör de lokamedel som tidigare reserverats för detta ändamål fördelas mellan dessa högskolor fr.o.m. 2001.

Skälen för regeringens bedömning: Designområdet utvecklas för närvarande starkt. Detta tar sig många olika uttryck. Många företag strävar efter att höja sin designkompetens såväl beträffande utförande som beställning. Det finns ett ökande intresse för att genom god formgivning höja produktkvaliteten och därigenom stärka svenska produkters internationella konkurrenskraft. För att möta denna efterfrågan utvecklar allt fler lärosäten utbildningar inom design och formgivning; för in olika sådana inslag i befintliga utbildningar eller utvecklar kombinationsutbildningar där design och formgivning ingår som en del.

Högskoleverket har på regeringens uppdrag (U1999/3829/UH) sett över och utvärderat de svenska designutbildningarna i högskolan i rapporten Designutbildningar i Sverige – En utredning och utvärdering (Högskoleverkets rapportserie 2000:11 R). När det gäller behov av nya utbildningar anser Högskoleverket att den decentraliserade beslutsordningen i högskolan har varit mycket ändamålsenlig på det här området. Med hänsyn till den dynamiska utvecklingen på området har Högskoleverket dragit slutsatsen att det finns ett behov av ny utbildning, såväl på grundutbildningsnivå som i form av vidareutbildning av redan yrkesverksamma. Verket har dock inte funnit skäl att lämna konkreta förändringsförslag eftersom de anser att den decentraliserade ordningen för utbildningsplanering och resursfördelning är fullt tillräcklig för att utveckla nya utbildningar.

För att öka möjligheterna att möta efterfrågan på utbildningar med inslag av design från studerande och näringsliv gör regeringen bedömningen att flera lärosäten som har designutbildning, kombinationsutbildningar där design ingår eller utbildningar inom andra utbildningsområden med inslag av design bör få tillämpa ersättnings-

beloppet för utbildningsområdet design (se avsnittet Grundläggande högskoleutbildning, Resultat). Flera lärosäten har i sina budgetunderlag presenterat förslag på satsningar inom designområdet. Dessa satsningar har i några fall fått hög prioritet i de regionala tillväxtavtalen. Vissa kan förverkligas om lärosätena får större möjlighet att tillämpa ersättningsbeloppet för utbildningsområdet design.

Detta gäller t.ex. förslaget från Högskolan i Kalmar att i samarbete med Nybro kommun starta en treårig designutbildning. Regionens näringsliv har många små och medelstora företag inom såväl verkstadsindustri, glas- och träindustri som många nya företag inom IT-området, vilka är intresserade av att samverka med högskolan när det gäller att utforma en utbildning utifrån de behov som finns.

Växjö universitet prioriterar en satsning på en treårig utbildning i industridesign. På sikt finns planer att knyta denna utbildning till det planerade museum som går under arbetsnamnet Museum Vandalorum i Värnamo. Växjö universitet har uttalat sin avsikt att förlägga en del av den treåriga utbildningen i industridesign till Museum Vandalorum (U1999/1540/UH). Satsningen skulle innebära att museet och universitetet i nära samverkan med det lokala näringslivet kan bidra till kunskapsutvecklingen inom designområdet. Om planerna på Museum Vandalorum förverkligas kan Växjö universitet med en utökad möjlighet att tillämpa ersättningsbeloppet för utbildningsområdet design, knyta ett antal utbildningsplatser till museet.

Vidare gör regeringen bedömningen att Konstfack 2001 respektive 2002 bör tilldelas medel för ytterligare fem helårsstudenter och helårsprestationer inom utbildningsområdet design.

Media är ett annat utbildningsområde där det råder stor efterfrågan från såväl arbetsliv som studerande. Det gäller både utbildningar som syftar till traditionellt konstutövande och de som mera inriktas mot den kommersiella mediavärlden.

Regeringen bedömer att medel bör satsas på en utbyggnad av mediaområdet, bl.a. genom att Dramatiska institutet tilldelas medel motsvarande tio helårsstudenter och helårsprestationer 2001 och ytterligare tio helårsstudenter och helårsprestationer 2002 för kurser i interaktiva medier m.m. Dramatiska institutet har under några år bedrivit försöksverksamhet med kurser i interaktiva medier i samverkan med bl.a. Stockholms universitet, Kungl. Tekniska högskolan,

Lärarhögskolan i Stockholm och Högskolan på Gotland. Sökandetrycket har varit stort och en utvärdering visar att det finns en mycket stor efterfrågan på denna typ av utbildning med inriktning mot berättande och gestaltning. Kurserna skall omfatta 40 poäng och vara en vidareutbildning och rikta sig mot yrkesverksamma inom media, konst, musik, pedagogik och lärande samt teknik och naturvetenskap.

Regeringen bedömer vidare att satsningar inom utbildningsområdet media bör göras genom att Göteborgs universitet, Högskolan i Kalmar och Högskolan Dalarna får möjlighet att tillämpa ersättningsbeloppet för utbildningsområdet media (se avsnittet Grundläggande högskoleutbildning, Resultat) samt att Göteborgs universitet 2001 respektive 2002 tilldelas medel för ytterligare fem helårsstudenter och helårsprestationer inom utbildningsområdet media. Regeringen gör även bedömningen att Högskolan på Gotland bör få tillämpa ersättningsbeloppen för utbildningsområdena konst och musik.

Tidigare har regeringen som en planeringsföresättning reserverat medel för kostnader i samband med ett eventuellt byggande av ett campus för konst i Stockholm (prop. 1992/93:169). Frågan har utretts i närmare ett kvarts sekel. I budgetpropositionen för 2000 (prop. 1999/2000:1 utg.omr. 16 avsnitt 5.3.6) meddelade regeringen sin avsikt att tillsätta en organisationskommitté för att förbereda bildandet av en Konsternas högskola i Stockholm. Syftet var att förbereda en organisatorisk samordning och en bas för samarbete inom det konstnärliga utvecklingsarbetet mellan de konstnärliga högskolorna i Stockholm. Utbildningsministern meddelade dock i november 1999 de berörda högskolorna att det inte för tillfället är aktuellt att föra beredningsarbetet vidare i frågan om en eventuell samordning mellan de konstnärliga högskolorna, varken organisatoriskt eller lokalmässigt. De extra medel om 8,7 miljoner kronor som reserverats för en lokalmässig samordning bör fr.o.m. 2001 fördelas till Danshögskolan, Dramatiska institutet, Konstfack, Kungl. Konsthögskolan, Kungl. Musikhögskolan i Stockholm, Operahögskolan i Stockholm och Teaterhögskolan i Stockholm (fördelningen framgår av respektive högskolas anslag). Denna förstärkning motiveras i första hand av att dessa högskolor står inför omförhandlingar av sina hyresavtal till följd av att de har avvaktat en lösning i frågan om ett campus för konst.

Ny lärarutbildning

En proposition om den framtida lärarutbildningen, En förnyad lärarutbildning (prop. 1999/2000:135), lades på riksdagens bord i maj 2000 och kommer att behandlas under hösten. Regeringen avvaktar riksdagens ställningstagande till förslagen i propositionen.

Högskoleverket har i juni 2000 redovisat det särskilda uppdrag om forskningsanknytning av lärarutbildningar samt kompetensutveckling av lärarutbildare som verket arbetat med under tre år (U2000/2701/UH). De åtgärder som genomförs mot bakgrund av Högskoleverkets rapport behandlas som en ny satsning i avsnittet Förstärkt forskning på lärarutbildningens område.

Regeringen ser med oro på rapporter om brist på lärare, framför allt i matematik, naturvetenskapliga ämnen och teknik. Inte minst är de regionala variationerna i tillgången på lärare oroande mot bakgrund av kraven på en nationellt likvärdig skola.

För att öka rekryteringen till lärarutbildningen med inriktning mot matematik, naturvetenskapliga ämnen och teknik har regeringen vidtagit en rad åtgärder. Förordningen (1992:819) om behörighetsgivande förutbildning vid universitet och högskolor har genom en ändring anpassats till lärarstudenternas situation. Universitet och högskolor har stimulerats att genomföra åtgärder som förbättrar rekryteringen. Flera lärosäten har redovisat hur deras erbjudande till studenterna att friare kombinera matematik, naturvetenskapligt ämne eller teknik med t.ex. samhällsvetenskapligt ämne har ökat intresset bland studenterna att välja matematik, naturvetenskapliga ämnen eller teknik.

Inom Statens skolverks ram har avsatts 75 miljoner kronor för en särskild satsning på kompetensutveckling av lärarna inom området naturvetenskap, teknik och miljö. En annan viktig åtgärd för att allmänt öka rekryteringen till högskolans kurser och program med naturvetenskap, teknik eller miljö är NOT-projektet (se avsnittet Politikens inriktning).

Regeringen kommer efter årets antagning att analysera utvecklingen av rekryteringen till lärarutbildning med inriktning mot matematik, naturvetenskap och teknik för att bedöma om ytterligare åtgärder är nödvändiga.

En viktig förutsättning för att förse skolan med erforderligt antal lärare är att de examinationsmål som regeringen har angivit för högsko-

lan vad gäller antalet examinerade lärare av olika kategorier uppnås. Examinationsmålen har dock inte uppnåtts även om förbättringar har åstadkommit i jämförelse med tidigare. Examinationsmål för grundskollärarexamen med inriktning mot undervisning i årskurserna 4–9 har för perioden 1997–99 uppnåtts till 68 procent och för gymnasielärarexamen till 82 procent.

I avvaktan på riksdagens ställningstagande till propositionen En förnyad lärarutbildning (prop. 1999/2000:135) förbereder regeringen en precisering av målen för de inriktningar av lärarexamen för vilka examinationsmål kommer att anges. I detta arbete medverkar Statens skolverk, Högskoleverket och Statistiska centralbyrån.

Examen för röntgensjuksköterskor och specialistsjuksköterskor

Regeringen har genom lagen (1998:531) om yrkesverksamhet på hälso- och sjukvårdens område fastställt att från den 1 juli 2000 skall den som genomgår en direktutbildning inom diagnostisk radiologi om sammanlagt 120 poäng erhålla yrkestiteln röntgensjuksköterska. För denna yrkeskategori har Socialstyrelsen fastställt målbeskrivningar för utfärdande av legitimation som röntgensjuksköterska. Regeringen har också genom ändring i förordningen (1998:1513) om yrkesverksamhet på hälso- och sjukvårdens område beslutat att den som meddelats legitimation som sjuksköterska med inriktning mot diagnostisk radiologi enligt äldre bestämmelser skall jämföras med legitimerad sjuksköterska. Som en konsekvens av detta avser regeringen att i bilaga 2 till högskoleförordningen (1993:100 bil 2), den s.k. examensordningen, införa en ny yrkesexamen, röntgensjuksköterskeexamen, om sammanlagt 120 poäng.

Regeringen har i budgetpropositionen för 2000 (prop. 1999/2000:1 utg.omr. 16 avsnitt 5.3.4) uttryckt sin avsikt att inrätta examina som specialistsjuksköterska. Högskoleverket har på regeringens uppdrag i samråd med Socialstyrelsen utarbetat målbeskrivningar för ett antal specialistsjuksköterskeexamina med specificerad längd. Målbeskrivningarna har varit föremål för diskussioner och revideringar och utifrån synpunkter som framkommit anordnade regeringen i november 1999 en hearing för att ytterligare penetrera frågan. Regeringen avser att inom kort fastställa specialområden för specialistsjuksköterskor och besluta om att införa en ny yrkesex-

amen, specialistsjuksköterskeexamen i högskoleförordningen (1993:100 bil 2).

Rymd- och miljövetenskaplig utbildning i Kiruna

Regeringens förslag: De av riksdagen fr.o.m. budgetåret 2000 anvisade medlen avsedda för 200 ofördelade decentraliserade studieplatser motsvarande 10 miljoner kronor, skall omvandlas till medel motsvarande 150 helårsstudieplatser avsedda för rymd- och miljövetenskapligt anknutna utbildningar som anordnas av Umeå universitet och Luleå tekniska universitet i Kiruna. De båda universiteten skall tilldelas resurser motsvarande lika många helårsstudieplatser vardera för att utbildningsverksamheten skall vara fullt utbyggd 2003.

Skälen för regeringens förslag: Rymd- och miljövetenskapsverksamheten i Kiruna består av flera delar, Institutet för rymdfysik, Miljö- och rymdforskningsinstitutet samt institutioner under Umeå universitet och Luleå tekniska universitet. I anslutning till forskningen i Kiruna har båda universiteten lokaliserat de tillämpade delarna av sina rymd- och miljöutbildningar till Kiruna.

Regeringen avser nu att samla dessa olika verksamheter inom Kiruna rymd- och miljöcampus. Organisationsfrågor med anknytning till detta samarbete beskrivs i den forskningspolitiska propositionen (prop. 2000/01:3).

De av riksdagen fr.o.m. budgetåret 2000 anvisade medlen avsedda för 200 ofördelade decentraliserade studieplatser, baserade på ersättningsnivåerna för 50 procent naturvetenskapligt-tekniska och 50 procent humanistisk-samhällsvetenskapliga helårsstudenter, bör omvandlas till 150 helårsplatser inom det naturvetenskapliga och tekniska utbildningsområdet avsedda för rymd- och miljövetenskapligt anknutna utbildningar i Kiruna.

Regeringen avser att i regleringsbrevet för 2001 ge denna nysatsning på rymd- och miljövetenskapligt anknutna utbildningar i Kiruna som ett särskilt åtagande till Umeå universitet och Luleå tekniska universitet. Utbildningarna förväntas vara fullt utbyggda 2003. I satsningen ingår även en forskarskola i rymdteknik (se vidare avsnittet Forskarskolor).

Ny inriktning på magisterexamen

Högskoleverket har i rapporten Ny inriktning inom magisterexamen (Högskoleverkets rapportserie 1999:16 R) tagit fram förslag på en ny inriktning på magisterexamen. Den nya inriktningen bygger på att den studerande har avlagt kandidatexamen om 120 poäng eller motsvarande svensk eller utländsk universitetsexamen. Enligt förslaget skall den nya magisterexamen omfatta minst 40 poäng varav 10–20 poäng skall utgöras av ett självständigt examensarbete.

Rapporten har varit ute på en bred remiss. Ärendet bereds för närvarande inom Regeringskansliet och regeringen avser att senare besluta i fråga om en ny examen.

IT i högskolan

En fortsatt satsning på utbildning och forskning inom IT-området är nödvändig för att stärka den svenska högskolan så att den står sig väl i internationell konkurrens. Behovet av kompetens på IT-området har ökat, t.ex. inom området nätutbyggnad och IP-teknik (Internet Protocol). Universitet och högskolor bör beakta detta i dimensioneringen av utbildningen av IT-specialister av olika slag.

Som ett led i utvecklingen av nya samverkansformer inom mikroelektronik, elektronik och närliggande IT-områden har regeringen tidigare föreslagit stöd till uppbyggandet av ett kluster (grupper av institutioner och företag) med inriktning mot kiselteknik (prop. 1999/2000:86, bet. 1999/2000:TU9, rskr. 1999/2000:256). För att möta behovet av forskning och utveckling inom internetteknikområdet har regeringen även föreslagit ett kompetenscentrum för internetteknik med delvis virtuell struktur inom högskolesektorn. Centret föreslås etableras i anslutning till Kungl. Tekniska högskolans IT-satsning i Kista.

Studenter och anställda vid universitet och högskolor använder informationsteknik i ökande omfattning, både i grundutbildning och forskning. Trots detta är det angeläget att ytterligare utveckla användningen av informationsteknik inom dessa områden. Inte minst är det viktigt att IT-pedagogik utvärderas och utvecklas. I regeringens budgetproposition för 2000 (prop. 1999/2000:1 utg.omr. 16 avsnitt 5.5.5) uttrycktes målsättningen att under hösten 1999 tillsätta en utredning med uppgift att granska användningen

av IT i högskolan inom en rad områden. I utredningsuppdraget om pedagogisk förnyelse av den högre utbildningen (dir. 2000:24, U 2000:04) som skall redovisas till regeringen senast den 15 februari 2001 (se avsnittet Kvalitet, Pedagogisk förnyelse av den högre utbildningen) ingår bl.a. att föreslå hur IT-användningen kan främjas inom högre utbildning. Regeringen avvaktar resultatet av denna utredning innan en eventuell ytterligare utredning tillsätts.

Distansutbildning

Distansutbildning är en viktig del i arbetet med en öppen och flexibel högre utbildning. Utbildningsformen kan skapa nya förutsättningar för studier, bl.a. genom att attrahera nya grupper till högskolan. Ny teknik och pedagogik öppnar också möjligheterna för distansutbildning som en del i det livslånga lärandet. I detta arbete har högskolan en viktig roll, inte bara genom att erbjuda bra utbildningar, utan också genom att driva på utvecklingen inom området. Det är viktigt att utvecklingen i vårt land håller minst jämna steg med den internationella utvecklingen.

Distansutbildningsmyndigheten som inrättades den 1 juli 1999 har bl.a. till uppgift att främja utveckling och användning av IT-stödd distansutbildning inom högskolan. En utförligare redogörelse för myndighetens verksamhet finns i avsnittet Distansutbildningsmyndigheten.

Nya satsningar på forskning och forskarutbildning vid universitet och högskolor

I den forskningspolitiska propositionen (prop. 2000/01:3) behandlar regeringen bl.a. forskning och forskarutbildning vid landets universitet och högskolor samt konstnärligt utvecklingsarbete vid de konstnärliga högskolorna.

Anslagen till forskning och forskarutbildning vid universitet och högskolor bör öka. Samtidigt vill regeringen betona vikten av att lärosätena i ökad utsträckning samverkar med varandra. Särskilt angeläget är det med samverkan i forskarutbildningen. Universiteten samt högskolorna med vetenskapsområde bör därför främja samverkan med högskolor utan vetenskapsområde och underlätta för studenter från dessa lärosäten att bedriva forskarutbildning.

Det är vidare angeläget att framhålla betydelsen av att lärosätena i ökande grad profilerar sin verksamhet och prioriterar forskning inom de områden där förutsättningarna att bygga upp hög vetenskaplig kompetens bedöms som särskilt goda och som är strategiska för lärosätet ur ett såväl nationellt som internationellt perspektiv.

Genom profilering och samverkan kan lärosätena åstadkomma en arbetsfördelning mellan sig, vilket är särskilt angeläget inom små ämnesområden och inom områden som kräver stora investeringar.

I 1999 och 2000 års ekonomiska vårpropositioner (prop. 1998/1999:100 och 1999/2000:100) och i budgetpropositionen för 2000 (prop. 1999/2000:1) beslutade riksdagen efter förslag från regeringen att under perioden 2000–2003 förstärka forskningsresurserna med cirka 1,3 miljarder kronor. Inom ramen för de cirka 940 miljoner kronor som ännu inte fördelats föreslår nu regeringen en rad satsningar. Den 1 januari 1999 inrättades tre nya universitet, Karlstads universitet, Växjö universitet och Örebro universitet. Regeringen föreslår en fortsatt uppbyggnad av de nya universiteten för att dessa skall kunna bedriva en internationellt konkurrenskraftig forskning och forskarutbildning inom ett antal profilområden som de själva bedömer som strategiska.

Den 1 januari 1999 tilldelades Högskolan i Kalmar naturvetenskapligt vetenskapsområde, Högskolan i Karlskrona/Ronneby tekniskt vetenskapsområde och Malmö högskola medicinskt vetenskapsområde. Regeringen har den 31 augusti 2000 beslutat att Mälardalens högskola skall tilldelas tekniskt vetenskapsområde. Forskningen och forskarutbildningen inom respektive högskolas vetenskapsområde bör förstärkas.

Inom ramen för ovanstående finansiering föreslår regeringen att anslagen till forskning och forskarutbildning vid de nya universiteten, högskolorna med vetenskapsområde samt Mitthögskolan under perioden 2001–2003 förstärks med totalt 64,5 miljoner kronor.

Regeringen föreslår vidare att forskningen vid övriga högskolor utan vetenskapsområde, utom de konstnärliga högskolorna, under perioden 2001–2003 tilldelas totalt 59 miljoner kronor av ovanstående finansiering för att stärka forskning, grundutbildningens forskningsanknytning samt möjligheterna att bygga upp forskningssamarbete med andra forskningsutförare och övriga myndigheter. Högskolorna bör prioritera forsk-

ning inom ett fåtal väl definierade profilområden som respektive högskola bedömer som strategiska och inom vilket högskolan har utvecklat hög vetenskaplig kompetens.

För att stärka det humanistiska området föreslår regeringen att totalt 37 miljoner kronor av ovannämnda finansiering fördelas under 2001 och 2003 till det humanistisk-samhällsvetenskapliga vetenskapsområdet vid Uppsala universitet, Lunds universitet, Göteborgs universitet, Stockholms universitet, Umeå universitet, Linköpings universitet och Luleå tekniska universitet.

Regeringen har i budgetpropositionen för 2000 förstärkt den tekniska forskningen vid Linköpings universitet, Campus Norrköping med 8 miljoner kronor. Regeringen föreslår att ytterligare 5 miljoner kronor avsätts till denna forskning.

Regeringen finner det angeläget att den gruvrelaterade forskningen vid Luleå tekniska universitet kan utvecklas. För att täcka hela det gruvrelaterade området bör en verksamhet inom malmgeologi byggas upp. Luleå tekniska universitet föreslås tillföras 3 miljoner kronor från 2003 inom ramen för ovannämnda finansiering.

Tekniskt vetenskapsområde till Mälardalens högskola

Sedan den 1 april 1999 är det regeringen som beslutar om det skall finnas vetenskapsområde vid en högskola som inte är universitet. Dessförinnan var det Högskoleverket som fattade sådana beslut. Ett beslut om att det skall finnas vetenskapsområde vid en högskola får meddelas om grundutbildning och forskning vid högskolan är av en sådan kvalitet och omfattning inom vetenskapsområdet att forskarutbildning kan bedrivas på en hög vetenskaplig nivå. Vidare kan beslut om att det skall finnas ett vetenskapsområde fattas bara om det finns statsfinansiella förutsättningar för ett sådant beslut och om det ligger i linje med regeringens forskningspolitiska bedömning.

Mälardalens högskola ansökte hösten 1998 hos Högskoleverket om tekniskt vetenskapsområde. Högskoleverket har med eget yttrande lämnat över ärendet till regeringen. I sitt yttrande förordar verket att ansökan tillstyrks. Regeringen har gjort samma bedömning som Högskoleverket och har därför den 31 augusti 2000 beslutat att tekniskt vetenskapsområde skall fin-

nas vid Mälardalens högskola (U2000/2331/UH). För budgetåret 2001 föreslås därför ett nytt anslag, 25:50 Mälardalens högskola: Forskning och forskarutbildning.

Förstärkt forskning på lärarutbildningens område

Regeringens bedömning: Samtliga universitet och högskolor med lärarutbildning bör i årsredovisningen redovisa de åtgärder som vidtagits för att förstärka forskningen och forskarutbildningen inom lärarutbildningens område.

Skälen för regeringens bedömning: Lärarutbildningen inordnades i högskolan 1977 och har sedan dess omfattats av kravet på forskningsanknytning. Trots att drygt tjugo år har förflutit är andelen forskarutbildade lärare och antalet forskarstuderanden inom lärarutbildningen alltjämt lågt.

I propositionen En förnyad lärarutbildning (prop. 1999/2000:135) är därför utgångspunkten att universitet och högskolor måste ta ett större ansvar för att stärka den vetenskapliga grunden för lärarutbildningen. Enligt regeringens bedömning fordras det att universitet och högskolor avsätter betydligt större resurser än hittills för att stärka lärarutbildningens forskningsanknytning. Det är vidare angeläget att forskning och forskarutbildning breddas i förhållande till dagsläget samt att den forskningskompetens som lärosätena besitter inom kunskapsutveckling, utbildning och lärande får en stark anknytning till lärarutbildningen. Senast 2004 avser regeringen att initiera en genomgripande utvärdering för att utröna om lärosätena avsatt tillräckligt med resurser inom området.

Högskoleverket har under tre år haft särskilda medel att fördela till forskning med relevans för skola och lärarutbildning samt till kompetensutveckling av lärarutbildare. Uppdraget redovisades i juni 2000 (U2000/2701/UH). Regeringen noterar att satsningen har inneburit en positiv och lovande utveckling av forskningen på lärarutbildningens och den pedagogiska yrkesverksamhetens område. Även i forskningsstrategierna som universitet, högskolor och andra organ har utarbetat framgår att utbildning och lärande numera prioriteras högre vid flera lärosäten.

I propositionen En förnyad lärarutbildning föreslår regeringen även att forskning i anslutning till lärarutbildningen och den pedagogiska yrkesverksamheten skall främjas genom att en utbildningsvetenskaplig kommitté inom det av riksdagen beslutade Vetenskapsrådet ges i uppdrag att fördela medel till forskning och forskarutbildning som i nationell konkurrens bedöms hålla hög vetenskaplig kvalitet och som bedrivs i utbildningsvetenskapliga nätverk. Förslaget behandlas närmare i den forskningspolitiska propositionen (prop. 2000/01:3).

I regeringens forskningspolitiska proposition (prop. 2000/01:3) presenteras en särskild satsning på forskarskolor (se avsnittet Forskarskolor). En av dessa forskarskolor är avsedd att inrättas för teknisk och naturvetenskaplig didaktik och en för pedagogiskt arbete. Även dessa skall byggas upp som nätverk mellan universitet och högskolor.

Konstnärligt utvecklingsarbete

Regeringens förslag: En förstärkning av medel till konstnärligt utvecklingsarbete skall göras genom att 4 miljoner kronor som tidigare reserverats för detta ändamål fördelas mellan de konstnärliga högskolorna i Stockholm.

Skälen för regeringens förslag: I den forskningspolitiska propositionen (prop. 2000/01:3) behandlar regeringen frågor om det konstnärliga utvecklingsarbetet och forskning på det konstnärliga området. En viktig bedömning som regeringen gör är att forskning inom det konstnärliga området och forskning inom andra områden med konstnärliga inslag bör utvecklas. Samarbetet mellan de konstnärliga högskolorna och andra universitet och högskolor som utför forskning och anordnar forskarutbildning bör förstärkas. För att främja möjligheterna att utveckla ett sådant samarbete föreslår regeringen att en förstärkning skall göras av medel för konstnärligt utvecklingsarbete till Danshögskolan, Dramatiska institutet, Konstfack, Kungl. Konsthögskolan, Kungl. Musikhögskolan i Stockholm, Operahögskolan i Stockholm och Teaterhögskolan i Stockholm (fördelningen framgår av respektive högskolas anslag).

Forskarskolor

Det finns i dag ett stort behov av fler forskarutbildade, ett behov som förväntas växa ytterligare framöver. Med anledning av detta har regeringen målmedvetet satsat på att förbättra och effektivisera forskarutbildningen. Nationella såväl som internationella exempel har visat att forskarutbildningens organisation i form av särskilda forskarskolor kan ha positiva effekter. Inte minst ser regeringen det som angeläget att forskarskolor kan erbjuda en modell som kan leda fram till ökat samarbete mellan olika lärosäten.

Regeringen avser att inom ramen för de medel som riksdagen beslutade om i 1999 års ekonomiska vårproposition (prop. 1998/99:100 s. 150) och 2000 års ekonomiska vårproposition (prop. 1999/2000:100 s. 183-184) avsätta medel till 16 forskarskolor. I regeringens forskningspolitiska proposition (prop. 2000/01:3) presenteras denna satsning närmare.

Regeringen är angelägen om att samarbetet mellan olika lärosäten och forskningsmiljöer stärks. Inte minst är det viktigt att lärosäten utan vetenskapsområden i ökad utsträckning deltar i forskningssamarbete och forskningsutbyte. Varje forskarskola placeras vid ett universitet som fungerar som världhögskola med övergripande ansvar för verksamhet och administration. Till varje forskarskola knyts en till tre högskolor utan vetenskapsområde samt ytterligare intresserade lärosäten. Forskarskolorna är tänkta att erbjuda en plattform för nationell samverkan inom respektive område.

Samtliga forskarskolor tilldelas vardera 5 miljoner kronor under 2001. Dessa medel skall användas för att planera och organisera forskarskolan och anställa de första doktoranderna. För 2001 finns dessa medel anvisade under en särskild anslagspost på respektive världhögskolas anslag för forskning och forskarutbildning.

Under 2002 tilldelas samtliga forskarskolor ytterligare vardera 5 miljoner kronor. Som en planeringsförutsättning för 2003 bör de forskarskolor som bedriver den huvudsakliga verksamheten inom det naturvetenskapliga, tekniska eller medicinska vetenskapsområdet, med undantag av Forskarskolan i rymdteknik, tilldelas ytterligare 5 miljoner kronor var, medan de forskarskolor som bedriver den huvudsakliga verksamheten inom det humanistisk- samhällsvetenskapliga vetenskapsområdet tilldelas 2 miljoner kronor var. Dessa medel bör tilldelas via anslaget för respektive vetenskapsområde. Samt-

liga medelstilledningar är permanenta förstärkningar. Samtliga forskarskolor, med undantag av Forskarskolan i rymdteknik, bör få ett examinationsmål om 25 doktorer. Forskarskolan i rymdteknik bör få ett examinationsmål om 17 doktorer.

Regeringen föreslår att det avsätts medel för följande 16 forskarskolor (med angiven världhögskola):

- Forskarskola i mångvetenskaplig naturvetenskap
Världhögskola: Lunds universitet
- Forskarskola i genomik och bioinformatik
Världhögskola: Stockholms universitet
- Forskarskola i genomik och bioinformatik
Världhögskola: Göteborgs universitet
- Forskarskola i materialvetenskap
Världhögskola: Chalmers tekniska högskola AB
- Forskarskola i matematik och beräkningsvetenskap
Världhögskola: Uppsala universitet
- Forskarskola i telekommunikation
Världhögskola: Kungl. Tekniska högskolan
- Forskarskola i grundläggande datavetenskap
Världhögskola: Linköpings universitet
- Forskarskola i språkvetenskap
Världhögskola: Stockholms universitet
- Forskarskola i språkvetenskap
Världhögskola: Göteborgs universitet
- Forskarskola i ekonomi
Världhögskola: Uppsala universitet
- Forskarskola i teknisk och naturvetenskaplig didaktik
Världhögskola: Linköpings universitet
- Forskarskola i pedagogiskt arbete
Världhögskola: Umeå universitet
- Forskarskola i vård och omsorg
Världhögskola: Karolinska institutet
- Forskarskola i historia
Världhögskola: Lunds universitet
- Forskarskola i genusvetenskap
Världhögskola: Umeå universitet
- Forskarskola i rymdteknik
Världhögskola: Luleå tekniska universitet

Pedagogiskt utvecklingsarbete inom forskarutbildningen

Genom 1998 års reform av forskarutbildningen ställdes bl.a. ökade krav på handledning (prop. 1997/98:1 utg.omr. 16, bet. 1997/98:UbU7, rskr. 1997/98: 109). Handledarinsatsen är av stor vikt för att en forskarutbildning skall kunna genomföras på avsedd tid. I undersökningar har det framkommit att mer än en tredjedel av doktoranderna uppger att brister i handledningen gör att de inte kan avsluta sin utbildning i tid (Doktoranders syn på handledning, Lilla SULF, 1998, Sveriges universitetslärarförbund, En genomlysning av svensk forskarutbildning, rapport januari 1999, Sveriges universitets- och högskoleförbund).

I uppgifterna för Rådet för högskoleutbildning vid Högskoleverket ingår sedan 1999 även att stödja forskarutbildningen. I enlighet med 2000 års forskningspolitiska proposition (prop. 2000/01:3) föreslår regeringen att rådet skall tilldelas medel för pedagogiskt utvecklingsarbete inom forskarutbildning för att därigenom stärka handledningen inom forskarutbildningen. Regeringen föreslår att inom ramen för de medel som riksdagen beslutade om i 1999 och 2000 års ekonomiska vårpropositioner (prop. 1998/99:100 och 1999/2000:100) skall Högskoleverkets anslag höjas med 2 miljoner kronor 2001 och som planeringsförutsättning för 2003 bör gälla att Högskoleverket skall erhålla ytterligare 3 miljoner kronor.

Internationella frågor

En stor del av det internationella samarbetet inom utbildning och forskning sker genom svenskt deltagande i följande organisationer: Nordiska ministerrådet, EU, Europarådet, OECD och Unesco. Utbildnings- och forskningssektorn medverkar därutöver i ett antal andra internationella organisationer, samarbetsorgan, m.m.

Nordiska ministerrådet

Med växande internationalisering ökar vikten av regionalt samarbete mellan länder med gemensamma intressen och värderingar. Nordiska ministerrådet har nyligen för utbildnings- och forskningssektorn fastställt en femårig strate-

giplan (2000-2004) med målsättningen att göra Norden till en föregångsregion för utveckling av mänskliga resurser. I strategin har den av ministerrådet tidigare antagna forskningspolitiska strategin samt riktlinjerna för nordisk språkpolitik inarbetats.

För att förverkliga strategiplanen kommer ministerrådet att under perioden fokusera samarbetet och resurserna på främst följande områden: kompetensutveckling och livslångt lärande, evalueringsfrågor, informations- och kommunikationsteknologi, språksamarbete, mobilitet och ömsesidigt erkännande av studieresultat, arbetsdelning samt utbildning och forskning i ett internationellt perspektiv. Vikt läggs även vid att skapa en öppen dialog med bl.a. näringslivet.

För samarbetet gäller vidare att det nordiska och det nationella skall stödja varandra. I det sammanhanget är de nordiska mobilitetsprogrammen, dvs. utbytesprogrammen för elever, studenter och lärare, av stor betydelse. Ministerrådet förbereder för närvarande tillkomsten av ett mobilitetsprogram för grundskoleområdet. Vidare har inom det nordiska samarbetet en fördjupningsstudie om vuxnas lärande satts i gång och åtgärder för att motverka social snedrekrytering till högre utbildning diskuterats. Samråd har även ägt rum på nordisk nivå om EU:s nya utbildningsprogram. Betydande samsyn beträffande programmets utformning har konstaterats.

EU

Den europeiska gemenskapen skall bidra till att utveckla en utbildning av god kvalitet genom att främja samarbetet mellan medlemsländerna samt genomföra en yrkesutbildningspolitik som stödjer och kompletterar medlemsländernas egna insatser.

Det löpande utbildningssamarbetet inom EU domineras av de båda utbildningsprogrammen *Sokrates* och *Leonardo da Vinci*. Sokrates avser samarbete inom hela utbildningssystemet, från förskola till vuxenutbildning och högskola, medan Leonardo da Vinci avser samarbete inom yrkesutbildningen på olika nivåer. Första etappen av de båda programmen avslutades i och med utgången av 1999 och den andra etappen, som avser perioden 2000–2006, har nu inletts. I de nya programmen har hänsyn tagits till den kritik som har förts fram under perioden 1995-1999. Förenkade och mer decentraliserade ansöknings- och beslutsprocedurer har eftersträvat. Särskilt

när det gäller genomförandet av Leonardo da Vinci har en omfattande decentralisering skett till de nationella kontoren. Viktiga förändringar är också att vuxenutbildningen har getts ökad tyngd i Sokrates och att behovet av samordning av insatserna i de båda programmen har betonats. Budgeten för de två programmen har också stärkts. Den totala budgeten för Sokrates uppgår för sjuårsperioden till drygt 15,5 miljarder kronor och för Leonardo da Vinci till drygt 9,5 miljarder kronor. Till detta kommer den nationella medfinansieringen.

Programmen från perioden 1995–1999 har genomgått omfattande utvärderingar. Med bl.a. dessa som grund kommer EU-kommissionen senare under hösten 2000 att till EU-parlamentet, rådet m.fl. lägga fram slutrapporter om genomförandet av den första etappen av programmen.

För svensk del är erfarenheterna av programmen i huvudsak positiva även om mer systematiserade utvärderingar ännu är ganska få. Regeringskansliet har i samråd med berörda myndigheter och parterna på arbetsmarknaden genomfört en egen utvärdering av den första etappen av Leonardoprogrammet. Resultaten visade i huvudsak att de som medverkat i programmet var positiva trots krångliga procedurer och ansökningsrutiner m.m. hos EU-kommissionen. Utvärderingen pekade också på önskvärdheten av ökat deltagande av högskolor och företag.

En TEMO-undersökning (Effekter av EU-finansierad skolutveckling) har visat att svenska skolor har värderat sitt deltagande i programmen positivt. Ungefär var tionde svensk skola har under åren 1995–1999 medverkat i programmen.

Inom ramen för Erasmus (högskoledelen av Sokrates), bedriver årligen drygt 3 000 svenska studenter studier vid europeiska universitet och ungefär lika många studenter från andra europeiska länder bedriver högskolestudier i Sverige.

Tempus är EU:s program för samarbete inom högre utbildning med länderna i Central- och Östeuropa, f.d. Sovjetunionen och Mongoliet. Syftet med programmet är att stödja övergången till demokrati och marknadsekonomi. *Tempus* är nu inne på sin tredje programperiod (2000–2006). Flertalet länder i Central- och Östeuropa lämnade *Tempus* inför den tredje programperioden i samband med att de kom med i Sokrates och Leonardo da Vinci.

Eurydice är ett nätverk för information om utbildning i Europa. *Eurydice* är en del av utbildningsprogrammet Sokrates. Det svenska

*Eurydice*kontoret är förlagt till Utbildningsdepartementet och de huvudsakliga uppgifterna är att informera om medlemsländernas utbildningssystem.

Europarådet

Europarådets uppgift är att genom arbete för demokrati och respekt för mänskliga rättigheter främja europeisk säkerhet. På utbildningsområdet bedrivs projektet "Utbildning för demokratiskt medborgarskap", som syftar till att stärka den europeiska dimensionen. Tyngdpunkten ligger på probleminventering samt spridning av material och exempel på god praxis för undervisning.

Europarådet har även under många år bedrivit språkprojekt som handlar om metoder och undervisning i främmande språk. För Sveriges del har detta påverkat utformningen av kursplanerna i främmande språk.

Inom området för högre utbildning arbetar Europarådet med t.ex. den s.k. Lissabonkonventionen om erkännande av examina. Vidare kan ett projekt om lärarnas ändrade roll i informationssamhället nämnas.

Det *europeiska året för språk* äger rum år 2001. Initiativet kommer från Europarådet och syftet med språkåret är att öka medvetenheten om den språkliga mångfalden i Europa, att främja flerspråkighet bland invånarna och att uppmuntra till livslång inlärning av språk. Syftet är också att fästa uppmärksamheten vid den nyckelroll som språk och interkulturell kompetens har för att underlätta yrkesliv och rörlighet i Europa. EU har anslutit sig till Europarådets initiativ.

En nationalkommitté har tillsatts med uppgift att ansvara för samordning och genomförande av språkåret i Sverige. En öppningskonferens anordnas i början av år 2001 i Lund.

OECD

Utbildningssamarbetet inom OECD främjar ett internationellt perspektiv på det svenska utbildningsväsendet. Organisationen publicerar i samarbete med medlemsländerna ett stort antal rapporter som berör viktiga aspekter av den nationella utvecklingen. Dessutom genomför OECD ett stort antal konferenser och seminarier vid vilka ledande experter och beslutsfattare från medlemsländerna medverkar. Utbildnings-

samarbetet inom OECD grundas på femåriga mandat som fastställs av utbildningsministrarna. Det nuvarande mandatet går ut år 2001 och ministrarna förutsätts fastställa ett nytt mandat för perioden 2002-2006 vid ett möte våren 2001.

Sverige inbjöd tillsammans med OECD ett antal utbildningsministrar till ett informellt ministermöte i Uppsala i november 1999. Temat för ministermötet var globaliseringen av den högre utbildningen. Vidare inbjöd de nordiska utbildningsministrarna gemensamt till ett informellt ministermöte i Köpenhamn i mars 2000. Temat för det mötet var utvärdering och uppföljning av utbildningssystemen.

OECD bedriver sedan tio år tillbaka ett mycket uppmärksammat indikatorprojekt (INES) på utbildningsområdet där samtliga medlemsländer medverkar. Projektet "Early Childhood Education and Care" (ECEC) startade våren 1998 och beräknas bli avslutat med en större konferens under första halvåret 2001. Projektet "Transition from Initial Education to Working Life" avslutades med en konferens i Budapest i slutet av maj 2000. OECD har också påbörjat ett projekt som syftar till att undersöka i vilken grad utbildningsmöjligheterna för vuxna uppfyller de krav på kvalitet och tillgänglighet som ställts för att göra principen om det livslånga lärandet för alla till en realitet.

Unesco

Unescos generalkonferens år 1999 valde Koichiro Matsuura till ny generaldirektör för Unesco. Han har inlett sitt arbete med att tillsätta arbetsgrupper för att se över organisationens program, administration och decentraliserade verksamheter. Unescos styrelse har också tillsatt en arbetsgrupp för att bättre definiera Unescos arbetsuppgifter. Sverige ingår i en arbetsgrupp för Unescos utåtriktade informationsverksamhet.

Vid generalkonferensen år 2001 kommer medlemsländerna att fatta beslut om en ny långsiktig strategi som till stor del kommer att baseras på resultaten av organisationens och styrelsens reformarbete.

Konferensen "Education for All" i Senegal våren 2000 bekräftade Unescos samordnande roll inom FN-systemet för läskunnighetsarbete och grundutbildning.

Svenska unescorådet har beslutat att koncentrera sitt arbete i Sverige på utbildning om mänskliga rättigheter. Rådet har också beslutat

förstärka sina insatser för att sprida kännedom om beslut av Unescos generalkonferens och att i Sverige sprida information om Unescos program och arbete, genom att utarbeta en bok om mänskliga rättigheter. Boken, som presenteras på Bok- och biblioteksmässan hösten 2000, kommer senare att följas av en lärarhandledning. Unescorådet har vidare låtit översätta en bok utgiven av Unesco med frågor och svar om mänskliga rättigheter. Båda böckerna vänder sig till elever i högstadiet och gymnasiet.

Annat internationellt samarbete

Sverige deltar genom Statens institut för handikappfrågor i skolan (SIH) i samarbetet inom *European Agency for Development in Special Needs Education (EA)*, som arbetar för att stärka och utveckla samarbetsländernas insatser för elever i behov av särskilda stödinsatser. EA har publicerat ett antal tematiska studier i rapporter som "Early Intervention", "Teacher Support" och "Financing of Special Needs Education".

Utbildningsministrarna i Baltic 21-regionen, dvs. ministrarna i länderna kring Östersjön, beslöt vid ett möte i mars 2000, genom att anta den s.k. *Hagadeklarationen*, att upprätta ett sektorsnätverk för att utveckla en Agenda 21 för utbildning för hållbar utveckling i regionen. Litauen och Sverige har utsetts att leda arbetet, som inletts med ett första möte i nätverket i Vilnius i september 2000. Förslag till Agendan samt förslag till en handlingsplan väntas föreligga vid möte hösten 2001.

Deklarationen om Ett europeiskt rum för högre utbildning undertecknades år 1999 i Bologna av 29 europeiska länder. Den s.k. *Bolognadeklarationen* syftar till en fortsatt utveckling av det europeiska samarbetet inom högre utbildning, framför allt för att främja studenternas rörlighet mellan de europeiska utbildningssystemen och på arbetsmarknaden. Samtidigt skall mångfalden inom den högre utbildningen i Europa värnas. Våren 2001 kommer genomförandet av intentionerna i Bolognadeklarationen att följas upp vid ett möte i Prag.

Regeringen har vidtagit åtgärder för att ytterligare underlätta studenters rörlighet i enlighet med målen i Bolognadeklarationen. Högskoleverket har givits i uppdrag att i samråd med universitet och högskolor utarbeta ett förslag till en gemensam svensk mall för ett tillägg till examensbeviset (Diploma Supplement) som beskri-

ver utbildningens uppläggning, innehåll och nivå samt informerar om det nationella system för högre utbildning inom vilket utbildningen ägt rum. Vidare skall Högskoleverket, efter samråd med Internationella programkontoret för utbildningsområdet, kartlägga användningen av samtliga delar av det europeiska systemet för överföring av studiemeriter (ECTS - European Credit Transfer System) vid svenska universitet och högskolor samt föreslå åtgärder för att främja användningen av dessa båda verktyg i Sverige. Uppdraget skall redovisas senast den 2 april 2001.

Regeringen har under våren 2000 uppdragit åt Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete (Sida) att inrätta utbytesprogrammet *Linnaeus-Palme* (U2000/773/UH, UD2000/532/IC). Det övergripande syftet med Linnaeus-Palmeprogrammet är att stärka samarbetet på student- och lärarnivå mellan svenska universitet och högskolor samt lärosäten i länder utanför Europa och Nordamerika. Verksamheten inleds under hösten 2000.

4.5.2 Insatser utanför politikområdet

Politikområdet Utbildningspolitik har ett nära samband med andra politikområden:

Den största delen av verksamheten inom politikområdet utbildningspolitik bedrivs av kommunerna. Det gäller förskoleverksamhet, skola och kommunal vuxenutbildning. Verksamheten finansieras främst med generella statsbidrag från utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommunerna och med kommunernas skatteintäkter.

Verksamheten inom universitet och högskolor finansieras inte bara från detta politikområde utan också med anslag från politikområdet Forskningspolitik och från andra forskningsfinansierare. Sambandet mellan grundutbildning och forskning blir allt viktigare och grundutbildningens kvalitet beror också av den forskning som bedrivs vid universitetet och högskolor.

Lärande pågår inte bara inom ramen för politikområdet Utbildningspolitik utan också i arbetslivet i form av personalutbildning eller kompetensutveckling, som arbetsmarknadsutbildning inom politikområdet Arbetsmarknad och i andra miljöer.

Studiestödet är genom förmånsnivåer på olika sätt kopplat till andra politikområden som Ekonomisk familjepolitik och Arbetsmarknad.

4.6 Resultatbedömning för politikområdet utbildning

4.6.1 Övergripande resultatbedömning

Svensk utbildning i ett internationellt perspektiv

Internationella jämförelser är allt viktigare inslag i både resultatbedömning och kvalitetsarbete. De är vanskliga men möjliga att göra tack vare ett tålmodigt och långvarigt arbete inom olika internationella organisationer. Sveriges medverkan i internationella organisationer redovisas separat.

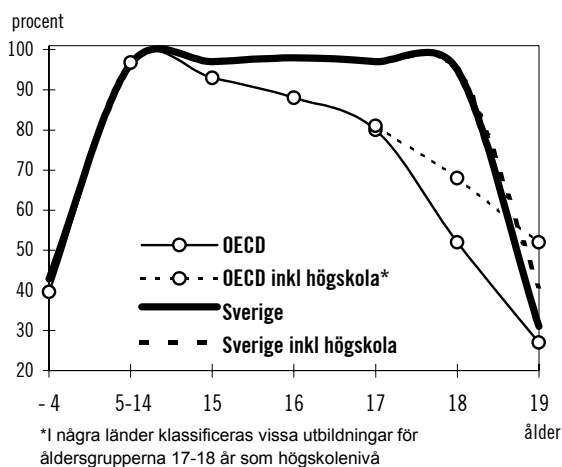
Utbildningarnas omfattning

I ett internationellt perspektiv utmärks den svenska utbildningspolitiken av att den inriktar sig mot ett ovanligt brett åldersspann.

Förskoleverksamheten, som i Sverige till skillnad från många andra länder, ingår i utbildningspolitiken, når en internationellt sett hög andel, 75 procent, av årskullarna 1 - 5 år och är jämfört med många andra länder, för det enskilda barnet oftare på heltid. Skolbarnsomsorgen omfattar 65 procent av 6 - 9 åringarna.

Andelen som påbörjar och slutför en gymnasieskoleutbildning är internationellt sett hög i Sverige. Andelen av årskullarna 15 - 18 år som deltar i utbildning är 10-20 procentenheter högre än OECD-genomsnittet. Andelen som fullföljt gymnasieskola vid 20 års ålder har dock sjunkit sedan några år tillbaka i samband med gymnasieskolans reformering.

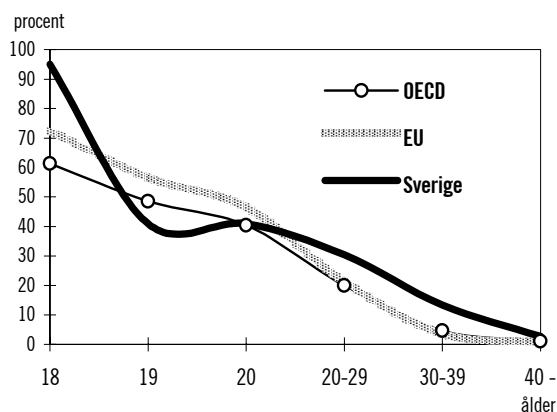
Diagram 4.1 Andel deltagare i förskoleverksamhet samt på grund- och gymnasieskolenivå per åldersgrupp, år 1998 (Källa: OECD)

Andelen 19 - 20-åringar i högskolan har ökat markant under 1990-talet men är fortfarande alltför låg i jämförelse med andra länder.

I åldrarna 30 år och äldre deltar fler personer i Sverige i utbildning än i de flesta andra länder. Ett av skälen till detta är det omfattande utbudet av vuxenutbildning och folkbildning i vårt land. Bland 30 - 39-åringar är det, enligt OECD:s senaste mätningar avseende år 1998, bara i Australien som denna åldersgrupp har ett högre studie-deltagande.

Diagram 4.2 Andel deltagare i all reguljär utbildning per åldersgrupp 18 år och äldre, år 1998 (Källa: OECD)

Kostnader och resursinsatser

I internationella jämförelser framstår Sverige som ett av de länder som satsar mest på utbildning, beräknat som andel av bruttonationalprodukten.

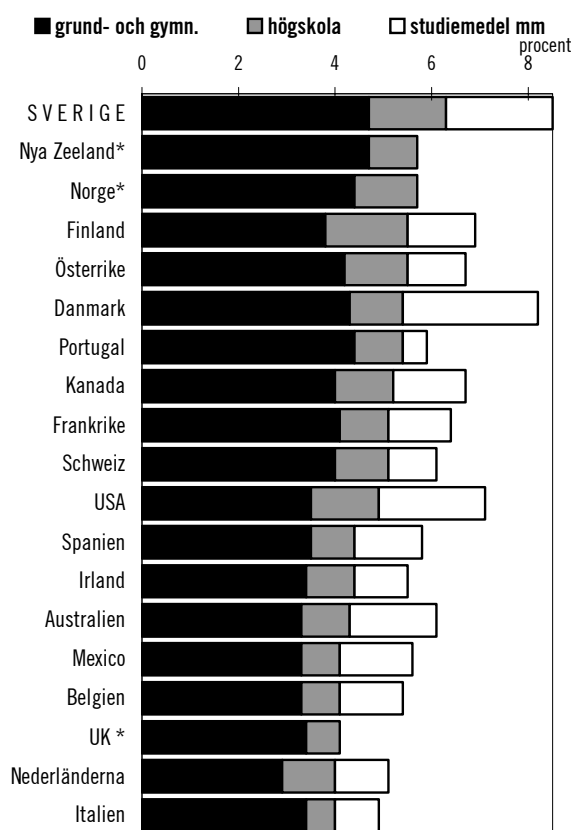
Minskade resurser under början av 1990-talet medförde att avståndet mellan Sverige och andra länder krympte inom skolområdet. Sverige satsade år 1997 emellertid mer offentliga medel på såväl skola, vuxenutbildning som högskola än flertalet OECD-länder.

Det finns flera skäl till att Sverige hamnar högt vid dessa jämförelser. Offentlig utbildning i Sverige är avgiftsfri och finansieras i princip uteslutande av stat och kommun. I andra länder är inslaget av privata medel större. Utbildningen av funktionshindrade ingår i Sverige helt och hållet i utbildningspolitiken men kan tillhöra de social- eller vårdpolitiska områdena i andra länder.

Det svenska studiestödet är internationellt sett generöst och räknas in i utbildningskostnaderna. Den offentligt finansierade forskningen bedrivs i ovanligt stor utsträckning vid universitet och högskolor vilket ger en något överdriven bild av kostnadsnivån för den högre utbildningen. I andra länder sker en stor del av motsvarande forskning vid särskilda institut. Bilden att Sverige sat-

sar mycket på utbildning skulle emellertid ytterligare förstärkas om också barnomsorgen räknades in.

Diagram 4.3 Utbildningskostnad i procent av BNP, år 1997 (Källa: OECD)

* Uppgift om studiemedel mm saknas

Lärartätheten (antalet elever per lärare) är i Sverige normal för EU-kretsen av länder vad gäller gymnasieskola och år 7-9 i grundskolan, men hög (få elever per lärare) i år 1-6. Samtidigt är undervisningstiden per elev mer omfattande i många andra jämförbara länder. Inom grundskolan har lärartätheten minskat under 1990-talet. Detta gäller även förskoleverksamheten och i synnerhet skolbarnsomsorgen där antalet barn per årsarbetare har ökat med nästan 50 procent mellan år 1994 och 1998.

I grundskolans senare del, gymnasieskolan och i högskolan sammanfaller stora pensionsavgångar bland lärare med en expansion av studerande, vilket medför risker för lärarbrist. Beroende på rekryterings svårigheter till lärarutbildningen är riskerna störst i de naturvetenskapliga ämnena i grundskola och gymnasieskola. Enligt OECD var dock lärarsituationen i matematik i årskurs 8 sämre i många andra länder i mitten av 1990-talet.

OECD:s mätningar har pekat på att personalkostnadens andel av totalkostnaden inom grundskolan är relativt låg i Sverige.

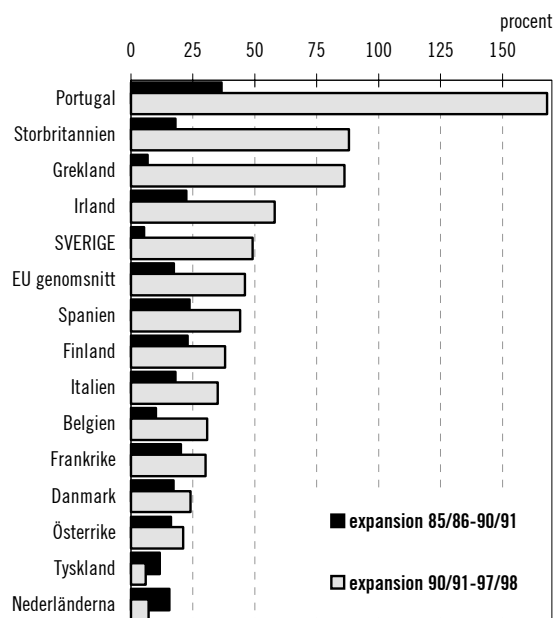
Tillgång och efterfrågan på högskoleutbildade

Den svenska befolkningen är vid en internationell jämförelse välutbildad. I åldern 25 - 64 år har 28 procent en högskoleutbildning vilket tillhör de högre värdena bland OECD-länderna. Endast fem länder hade en högre andel. Samtidigt saknade 24 procent en högre utbildning än grundskola eller motsvarande. En tredjedel av OECD-länderna hade en lägre andel.

Skillnader i utbildningsnivå mellan olika åldersgrupper speglar variationer i ländernas utbildningsstrukturer. När det gäller högskoleutbildade i åldersgruppen 45 - 54 år hävdar sig Sverige bättre än i åldersgruppen 25 - 34 år. Detta sammanhänger med den extremt snabba universitets- och högskoleexpansionen i Sverige under 1960-talet som sedan åtföljdes av en närmast konstant volym i nästan 20 år och i sin tur avlöstes av en snabb expansion under 1990-talet.

Under 1970- och 1980-talen skedde en snabb expansion i många länder. Högskolans expansion var således blygsam under 1980-talet men relativt omfattande under 1990-talet jämfört med övriga OECD-länder.

Diagram 4.4 Förändring av antal deltagare i högskoleutbildning inom EU-länder 1985/86-1997/98
(Källa: OECD och EU-Keydata)

Åldersgruppen 45 - 54 år är fortfarande den mest välutbildade i vårt land och även internationellt sett. Den pågående expansionen inom högskoleområdet innebär att 25 - 34-åringarna kan

förväntas bli de mest välutbildade inom de närmaste åren i vårt land och i nivå med de främsta OECD-länderna.

Det framtida behovet av högskoleutbildade på arbetsmarknaden väntas öka mer än tillgången, trots den expansion som hittills genomförts inom högskoleområdet.

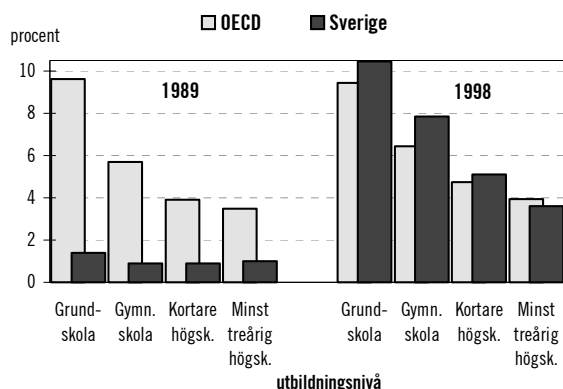
Intresset för högre utbildning i vårt land är fortfarande betydligt större än tillgången på utbildningsplatser. Det förekommer visserligen flera utbildningsvägar med lågt sökandetryck och bristande antal sökande med framför allt naturvetenskaplig och teknisk bakgrund, men samtidigt kännetecknas högskolans antagning av en kraftig obalans mellan sökande och tillgång på platser inom många områden.

Ett särdrag för den svenska arbetsmarknaden har varit en hög utbildningsnivå i offentliga och privata tjänster men relativt låg utbildningsnivå inom industrin. Det är en viktig orsak till den starka satsningen på naturvetenskap och teknik som sker i den svenska högskolan. Sverige har också ett lägre utflöde av examinerade från minst treåriga naturvetenskapliga och tekniska högskoleutbildningar än många OECD-länder. Antalet examinerade förväntas öka så att den svenska positionen förbättras, men det finns uppenbara rekryteringsproblem vid högskolan vad gäller naturvetenskaplig grundutbildning, högskoleingenjörsutbildning och naturvetenskapligt inriktad lärarutbildning.

Internationellt sett har Sverige fortfarande alltför få högskoleutbildade inom industrin. Arbetsmarknaden riskerar också att få brist på utbildade inom bland annat vård- och undervisningssektorn. I 2000 års ekonomiska vårproposition har regeringen därför föreslagit att ytterligare medel skall tillföras högskolans grundutbildning år 2003 utöver den expansion som riksdagen redan har beslutat om för år 2001 och 2002.

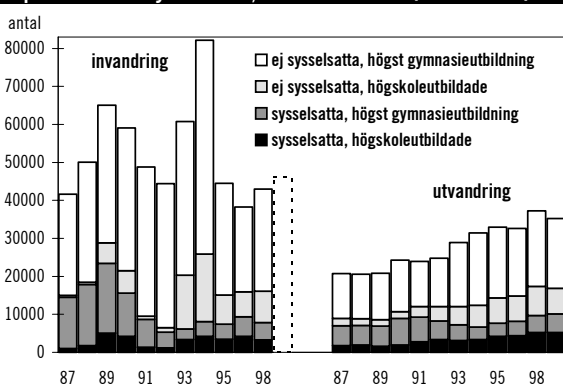
Arbetslösheten i Sverige, liksom i OECD, har ett starkt samband med utbildningsnivå. Högkonjunkturen visar sig i en snabbt minskande arbetslöshet och en ökad efterfrågan på arbetskraft. I slutet av 1980-talet hade Sverige en unikt låg arbetslöshet i alla utbildningsgrupper. Inräknat studerande som också är arbetssökande hade Sverige 10 år senare en högre arbetslöshet än ett genomsnitt av OECD-länder med undantag för högskoleutbildade. Det är också bland högskoleutbildade som arbetslösheten minskar snabbast just nu i vårt land.

Diagram 4.5 Arbetslöshet per utbildningsgrupp i Sverige och OECD, 1989 och 1998, åldersgruppen 25-64 år (Källa: OECD)

Globalisering, ökad konkurrens och teknisk utveckling ställer nya krav både på utbildningsväsende och arbetsmarknad över hela världen. Under mitten av 1990-talet hade Sverige en stor invandring, inklusive utflyttade från Sverige som återvände hem. Många var högskoleutbildade, men jämfört med slutet av 1980-talet hade en mycket mindre andel av dem arbete på den svenska arbetsmarknaden. Under åren 1995-1999, har inflödet av högskoleutbildade varit ganska konstant och ungefär av samma omfattning som antalet utvandrare från Sverige. Antalet högskoleutbildade som rekryteras från utlandet till den svenska arbetsmarknaden är ungefär lika många som de som flyttar till utlandet.

Diagram 4.6 Invandring och utvandring bland sysselsatta respektive icke sysselsatta, år 1987-1999 (Källa: SCB)

Det finns emellertid många obalanser i detta flöde. Den svenska ekonomin är stark och efterfrågan på arbetskraft har ökat. Detta har bidragit till att antalet personer, födda i Sverige, som återvänder från utlandet ökar mer än antalet utflyttande. År 1999 minskade exempelvis antalet utvandrare civilingenjörer jämfört med föregå-

ende år och samtidigt ökade antalet återvändande.

Trots stor efterfrågan på arbetskraft finns det fortfarande många utan arbete bland personer som tidigare invandrat till Sverige. Många av dem har en högskoleutbildning, som ofta behöver kompletteras eller har en kortare utbildning än den som arbetsgivarna kräver. Hela det svenska utbildningsväsendet engageras nu i att på olika sätt bidra till en förbättrad sysselsättning bland personer som flyttat till Sverige.

Kunskapsnivån bland studerande och i den vuxna befolkningen

Både när det gäller skolelever och vuxna görs internationellt jämförbara kunskapsmätningar. I de senaste kunskapsmätningarna, år 1995, låg resultaten i matematik på det internationella genomsnittet och i naturvetenskap något bättre än genomsnittet. Detta gäller både grundskole- och gymnasieskolenivå. I en något äldre undersökning (1990/91) var de svenska grundskoleleverna väsentligt bättre än genomsnittet i läsförmåga både vid 9 och 14 års ålder.

I år genomförs en kunskapsmätning när det gäller 15-åringars kunskaper och färdigheter i läsförståelse, matematik och naturvetenskap i OECD:s regi (det sk. PISA-projektet, Programme for International Student Assessment). År 2001 genomförs en studie om 9-åringars läsförståelse.

I OECD:s regi har i tre omgångar med början 1994/95 en stor jämförande studie av vuxnas förmåga att läsa och använda text, tolka diagram, kartor etc. samt att genomföra beräkningar med ett givet underlag genomförts (International Adult Literacy Survey, IALS, slutrapport juni 2000).

Sverige uppvisar de bästa resultaten oavsett om det gäller förmågan att tillgodogöra sig löpande text, att tolka dokument eller att utföra beräkningar. Resultaten visar att ca 75 procent av den vuxna befolkningen i Sverige klarar de flesta vardagskrav som ställs när det gäller att tillgodogöra sig skriven information. De svenska resultaten står sig genomgående utomordentligt bra i internationell jämförelse i samtliga ålders- och utbildningsgrupper.

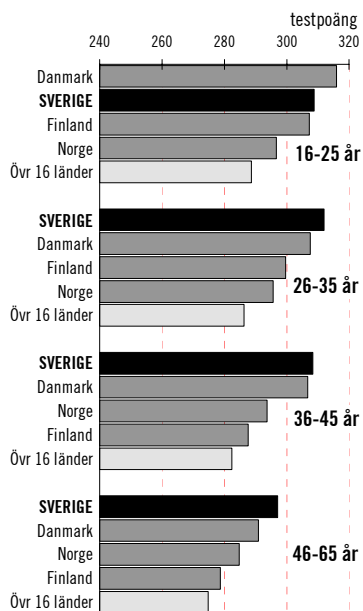
Studien visar att det finns ett mycket tydligt samband mellan formell utbildningsnivå och förmåga att tillgodogöra sig skriven information. Andelen personer som inte har en gymnasieutbildning men som ändå presterar på en godtagbar nivå är högst i Sverige. Det innebär att förut-

sättningarna för lågutbildade att aktivt delta i arbets- och samhällsliv är fördelaktiga i vårt land. Resultaten tyder på att det finns andra faktorer, förutom formell utbildning, som påverkar förmågan att tillgodogöra sig skriftlig information. Den långa och omfattande traditionen av folkbildning i Sverige torde vara en kraftigt bidragande förklaring.

Tillsammans med Danmark, Finland och Norge, uppnådde befolkningen i Sverige höga testresultat i förmåga att lösa kvantitativa uppgifter i alla åldersgrupper. En jämförelse mellan förmågan att tillgodogöra sig skriftlig information och social bakgrund, mätt som föräldrarnas utbildningsnivå, visar att det finns ett samband i många länder. I åldersgruppen 16-25 år avviker de nordiska länderna tydligt från mönstret på så sätt att skillnaderna i resultat i mindre utsträckning kan förklaras av föräldrarnas utbildningsnivå.

Undersökningen understryker att Sveriges långa tradition av satsningar på personalutbildning, folkbildning och vuxenutbildning på olika nivåer har bidragit till att minska de sociala klyftorna i samhället och att stärka individernas situation på arbetsmarknaden.

Diagram 4.7 Förmåga att lösa kvantitativa uppgifter i olika åldersgrupper (Källa: OECD, IALS)

I det *kvalitetsarbete* som pågår på alla nivåer är den internationella dimensionen viktig. Kommuner och skolor skall årligen upprätta kvalitetsredovisningar och Skolverket genomför årliga kvalitetsgranskningar. Det är enligt högskolela-

gen en gemensam angelägenhet för högskolans personal och studenter att de tillgängliga resurserna används effektivt för att hålla en hög kvalitet i verksamheten. Högskoleverket utvärderar och granskar löpande all utbildning och kvalitetssarbete både per utbildningsområde och högskolevis. Det internationella inslaget består i att utländska experter deltar i de grupper som svarar för utvärdering och granskning både på skol- och högskoleområdet. Det ökade student- och elevutbytet ger också möjligheter till en informell utvärdering och bidrar till att höja kvaliteten och identifiera brister i den svenska utbildningen.

Resultat och vidtagna åtgärder redovisas utförligare och områdesvis i efterföljande avsnitt.

Rekryteringsfrågor

Inom grundskolan har antalet elever som når behörighet för intagning till nationella och specialutformade program i gymnasieskolan sjunkit något, men närmare 90 procent når ändå denna behörighet. Andelen 20-åringar som fullföljt gymnasieskolan har minskat. Andelen 20-åringar som nått grundläggande behörighet till högskolestudier var år 1999 strax över 60 procent.

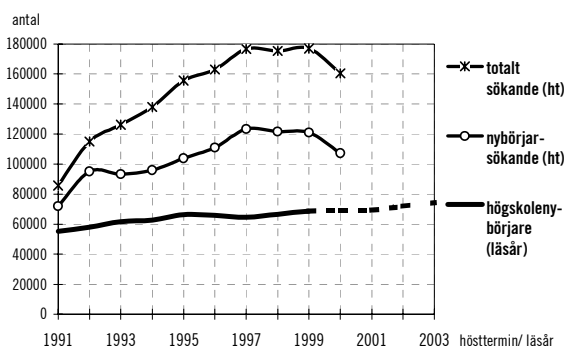
Ur rekryteringssynpunkt är elever med utländsk bakgrund särskilt viktig att uppmärksamma. Det är i stor utsträckning denna grupp som inte når behörighet för intagning till nationellt program i gymnasieskolan, fullföljt gymnasieskola vid 20 års ålder eller når grundläggande behörighet för högskolestudier.

Vuxenutbildningen svarar för en viktig del av högskolans rekrytering. Regeringen kommer senare i höst att samla ta upp vuxenutbildningsfrågorna.

I föregående års budgetproposition lanserade regeringen det långsiktiga målet att hälften av en årskull skall ha börjat läsa på högskolan vid 25 års ålder. Under slutet av 1990-talet blev denna andel knappt 40 procent.

Under hela 1990-talet har efterfrågan på utbildning varit hög, vilket för högskolorna inneburit goda rekryteringsmöjligheter men för de sökande svårigheter att bli antagna. Dessa svårigheter har drabbat inte minst yngre sökande. Under innevarande år förefaller utvecklingen ha svängt på så sätt att det blivit lättare att komma in även för de yngre.

Diagram 4.8 Sökande till högskolan per hösttermin och högskolenyborjare per läsår (Källa: SCB)

Antalet sökande som ej tidigare läst i högskolan, "nybörjarsökande", ökade kraftigt under större delen 1990-talet, men minskade hösten 2000 till omkring 110 000 sökande. Totala antalet sökande till högskolan hösten 2000 minskade till omkring 160 000, exklusive redan registrerade men inklusive omkring 50 000 studerande som önskar återuppta studierna efter kortare eller längre uppehåll.

Av samtliga nybörjarsökande hösten 2000, varav merparten är ungdomar, beräknas således andelen antagna kunna öka jämfört med tidigare år till följd av att antalet sökande blivit något färre, samtidigt som högskolan expanderar. Konkurrensen om platserna är fortsatt hög. Troligen kommer bara omkring hälften av nybörjarsökande under hösten 2000 att kunna antas till en högskoleutbildning. Trots det minskade intresset för högskolestudier och trots den expansion av högskolan som genomförs är således antalet sökande betydligt större än tillgången på utbildningsplatser.

Antalet högskolenyborjare läsåret 1998/99 var 66 700, vilket är den högsta siffran någonsin i vårt land. Den expansion som beslutats fram till år 2002 och de ytterligare medel till grundutbildningen som tillkommer år 2003 möjliggör att inflödet till högskolan nu kan öka ytterligare. Enligt regeringens bedömning kommer antalet högskolenyborjare att kunna bli mer än 70 000 läsåret 2003/04 även om antalet nybörjarsökande skulle fortsätta att minska.

Antagningen vid högskolorna fortsätter att präglas av svårigheter att rekrytera till naturvetenskaplig och teknisk grundutbildning. Det gäller framför allt högskoleingenjörsutbildningar, naturvetenskaplig grundutbildning, några få civilingenjörsinriktningar och naturvetenskapligt inriktade lärarutbildningar. Rekryteringssvårigheterna förefaller främst drabba nyare högskolor

medan de gamla universiteten lyckas bättre i sin rekrytering. Ett ökat utbud av naturvetenskapligt eller tekniskt inriktade utbildningar är ett viktigt mål för högskolepolitiken. Både detta mål och målet att 50 procent av en årskull skall ha påbörjat högskoleutbildning vid 25 års ålder ställer ökade krav på samspelet mellan gymnasieskola, vuxenutbildning och högskola. Regeringen gör samtidigt bedömningen att genomströmningen måste förbättras både inom gymnasieskolan och högskolan.

Jämställdhet

Utbildningsväsendet bidrar till jämställdhet på tre sätt:

- Förskoleverksamheten och skolbarnsomsorgen är tillsammans med föräldraförsäkringen en viktig förutsättning för såväl kvinnor som män att framgångsrikt förena utbildning och arbete med ansvar för barn samt möjliggör den internationellt sett höga förvärvsfrekvensen för kvinnor på alla utbildningsnivåer i Sverige.
- Föreställningar om kön och attityder till jämställdhet formas bl.a. i skola och barnomsorg - i den pedagogiska verksamheten och i umgänget mellan elever.
- I utbildningen skiljer sig val och prestationer mellan könen.

Den första punkten ovan har regeringen behandlat i propositionen (1999/2000:129) Maxtaxa och allmän förskola m.m., som nu behandlas av riksdagen.

I många avseenden presterar flickor nu något bättre än pojkar eller når högre andelar. I grundskolan gäller det betyg och andelen som når godkänt i de flesta ämnen. I gymnasieskolan gäller det betyg, andelen som fullföljer gymnasieskolan och når grundläggande behörighet för högskolestudier. I vuxenutbildningen dominerar kvinnorna inom flertalet utbildningar. I högskolan är kvinnorna fler både när det gäller övergång till grundutbildning i högskolan och andel som slutför utbildningen.

Inom forskarutbildningen däremot är fortfarande männen fler generellt sett när det gäller antagna och examination, men det pågår en successiv utjämning.

Männens försteg är än större när det gäller lärar- och forskartjänster vid högskolan. I förskola,

skola och vuxenutbildning dominerar däremot kvinnor bland lärarna särskilt i förskola och grundskola.

Det finns stora skillnader mellan kvinnor och män i val av utbildning, både i gymnasieskola, vuxenutbildning och högskola på så sätt att kvinnor söker sig till vård- och omsorgsområdet och männen mot teknik och naturvetenskap. Inom högskoleingenjör- och civilingenjörutbildningarna är den långsiktiga trenden att andelen kvinnor ökar, även om männen fortfarande dominerar stort inom flertalet tekniska inriktningar.

Fortfarande är skillnaden stor i val av utbildning och utbildningsinriktning, hur utbildningar uppskattas på arbetsmarknaden, lön m.m. Det är framför allt kvinnorna som ändrat valmönster och börjat etablera sig inom manliga utbildnings- och yrkesområden. Männen har inte ändrat sitt mönster på motsvarande sätt.

Arbetet med jämställdhet genomgår flera faser. I en första fas gällde det att utjämna skolprestationer och andel som når vissa utbildningsnivåer mellan könen. På den punkten har en utjämning skett och vänts till ett visst kvinnligt försteg på gymnasieskolnivå och när det gäller grundutbildningen på högskolan.

Attitydfrågorna framstår som allt viktigare. Skolan och barnomsorgen har ett ansvar för att skapa jämställdhet genom att undervisningen, arbetsformerna och bemötandet av barnen sker på jämställda villkor och utmanar könsstereotypa beteendemönster och värderingar. Inom universitet och högskolor måste inte minst det manliga forskarsamhället på allvar acceptera kvinnor och bidra till att Sverige får fler kvinnliga forskare. Åtgärder på dessa punkter redovisas i andra avsnitt.

Analys och slutsatser

Utbildningspolitiken står inför utmaningar som ställer krav på åtgärder över hela systemet. Dessa redovisas främst i andra avsnitt och sammanfattas därför här endast i korthet.

De internationella jämförelser som redovisas ovan visar att det svenska utbildningssystemet genomgående hävdar sig väl. Det finns dock flera områden som kräver förbättringar såsom en snabbare övergång till högskola, ökad tillgång på högskoleutbildade i 25 - 34 års ålder på arbetsmarknaden och ökat utbud av högskoleutbildade naturvetare och tekniker. Resultat-

bedömningen har särskilt fäst uppmärksamheten på den senare punkten och de balansproblem som råder för närvarande inom utbildningssystemet.

På skolans och förskolans område vidtas en rad åtgärder för att motverka negativa konsekvenser av de minskade resurser som drabbade skolområdet under början av 1990-talet och för att öka måluppfyllelsen och därigenom bredda rekryteringsunderlaget för högskolan.

Det handlar om:

- ökade bidrag till kommunerna,
- satsningar på basfärdigheter från förskola till gymnasieskola,
- användningen av IT i undervisningen för att stimulera och ge nya förutsättningar för lärande,
- storstadssatsning som innebär rejäla insatser inom förskola och skola i invandrartäta storstadsområden,
- nationella resurscentra vid universiteten i Göteborg, Lund, Stockholm och Linköping har inrättas i respektive matematik, fysik, kemi och teknik. Dessa ges en fortsatt viktig roll både för kompetensutveckling och för att stödja och utveckla undervisningen.

Den kommunala vuxenutbildningen är främst inriktad mot dem som har en kortare utbildning. Samtidigt söker sig ett mycket stort antal ungdomar till den kommunala vuxenutbildningen för att komplettera sina gymnasieskolestudier på väg till högskolestudier. Regeringen kommer att lägga fram en särskild proposition om vuxnas lärande och ett samlat förslag om den eftergymnasiala yrkesutbildningen i slutet av år 2000.

Högskolan befinner sig i ett expansionskede och upplever nu, trots ett högt sökandetryck totalt sett, rekryteringssvårigheter på det starkt prioriterade naturvetenskapligt tekniska området. Det fordras en breddad rekrytering samtidigt som åtgärder behöver sättas in för att öka genomströmningen.

Inom *högskoleområdet* kommer bland annat:

- antalet platser att öka,
- åtgärder att vidtas för att bredda rekryteringen. I juli år 2000 remitterades betänkandet Mångfald i högskolan (SOU 2000:47), en inom Utbildningsdepartementet upprättad promemoria med förslag till åtgärder avseende rekrytering samt Högskoleverkets skrivelse, Tillträde till

högre utbildning. Remisstiden går ut den 27 oktober år 2000. Regeringen tar ställning till förslagen senast under år 2001,

- informationen till de sökande och antagningsmyndigheterna utvecklas för att uppnå en bättre överblick över tillgängliga alternativ under antagningsprocessen,
- åtgärder att sättas in för att öka genomströmningen inom bl.a .högskoleingenjörsutbildningar och vissa lärarutbildningar, vilket behandlas i följande avsnitt.

4.6.2 Förskola och skola

Enligt budgetpropositionerna för 1999 och 2000 (prop. 1998/99:1, 1999/2000:1) var målet för förskoleverksamheten och skolbarnsomsorgen under 1999 och 2000 att:

- ge barn stöd och stimulans för utveckling och lärande, underlätta för föräldrar att förena förvärvsarbete och studier med vård och ansvar för barn, samt målen för skolan att:
- ge alla barn och ungdomar oberoende av kön, geografiskt hemvist samt sociala och ekonomiska förhållanden lika tillgång till likvärdig utbildning av hög kvalitet.

Resultat

Resultatredovisning och analys av förskoleverksamheten, skolbarnsomsorgen och skolan finns även redovisade i regeringens skrivelse Utvecklingen inom den kommunala sektorn (skr. 1999/2000:102).

Förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg

Tre av fyra barn i åldern 1–5 år har plats i förskoleverksamheten medan skolbarnsomsorgen omfattar två av tre barn i åldern 6–9 år och sju procent av 10–12-åringarna. De flesta barn i förskoleåldern (68 procent av barn i åldern 1–5 år) går i förskolan, som hösten 1999 tog emot cirka 320 000 barn. En mindre andel av barnen finns i familjedaghem (11 procent). Antalet barn i familjedaghem har minskat varje år sedan slutet av 1980-talet. Hösten 1999 var 332 000 barn inskrivna i skolbarnsomsorg. Det är mer än tre

gångar så många som 1990. Den stora ökningen sammanhänger med att fritidshemmen numera tar emot även sexåringar och att årskullarna har varit ovanligt stora.

Den totala kostnaden för förskolan beräknas 1999 enligt Statens skolverks preliminära bedömning till 26,2 miljarder kronor. Kostnaden per inskrivet barn beräknas till 79 800 kronor. Jämfört med året innan har barnantalet i förskolan minskat medan totalkostnaden i stort sett är oförändrad. Detta innebär en ökning av kostnaden per inskrivet barn med 7 procent.

Den totala kostnaden för familjedaghem har, jämfört med 1998, minskat i fasta priser från 5,1 miljarder kronor till 4,4 miljarder kronor till följd av minskningen av barnantalet.

I fritidshemmet beräknas den totala kostnaden 1999 uppgå till 8,5 miljarder kronor, vilket innebär en ökning från året innan med drygt en halv miljard kronor (fasta priser). Barnantalet har ökat med 11,3 procent. Kostnaden per inskrivet barn har dock minskat med 3,7 procent – från 27 922 till 26 000 kronor.

Enligt Skolverkets föräldraenkät som sammanställdes under våren 2000, *Tillgång och efterfrågan på barnomsorg*, har cirka 25 procent av alla barn i åldern 1–5 år, sammanlagt 110 000 barn, för närvarande inte plats i förskola eller familjedaghem. Den största gruppen av dessa barn, närmare 50 000 barn (11 procent) är hemma med en föräldraledig förälder. För 17 000 barn (4 procent) klarar föräldrarna omsorgen själva genom att t.ex. skiftarbeta. För 3 procent av barnen har föräldrarna valt privata lösningar, t.ex. barnflicka eller släkting. 3 procent av barnen är hemma med en arbetslös förälder. Endast 6 000 barn (1 procent) är hemma med en hemarbetande förälder.

En liknande undersökning gjordes 1996. En jämförelse med denna visar att det blivit vanligare att barn till arbetslösa föräldrar har plats i förskola eller familjedaghem. Enligt 1999 års undersökning fanns 62 procent av de arbetslösas barn i förskoleverksamheten, jämfört med 51 procent år 1996. Bland barn till föräldralediga föräldrar är andelen barn i förskoleverksamheten i stort sett oförändrad (27 procent). Resultaten tyder också på att både arbetslösa och föräldralediga föräldrar efterfrågar plats för sina barn i något mindre utsträckning år 1999 än tidigare. Andelen barn med hemarbetande förälder har minskat från två till en procent.

Av enkäten framgår att flertalet föräldrar är nöjda med den omsorgsform barnet har. Mest

nöjda är de föräldrar vars barn har plats i förskola eller familjedaghem (90 procent).

Skolan

Förskoleklassen

Förskoleklassen är en frivillig skolform som skall stimulera varje barns utveckling och lärande och ligga till grund för fortsatt skolgång. Förskoleklassen har en speciellt viktig roll som en mötesplats för förskola och skola och även med fritidshemmet.

Läsåret 1999/2000 gick drygt 112 200 barn i förskoleklass, vilket är en liten minskning jämfört med föregående år beroende på att årskullen sexåringar är mindre än året innan. Andelen av årskullen som finns i förskoleklass har däremot ökat från 91 till 93 procent. Samtidigt har andelen av sexåringarna som finns i grundskolan minskat från 5,9 till 4,3 procent. Förskoleklassen har därmed stärkt sin ställning som sexåringarnas skolform. Majoriteten, 85 procent av förskoleklasseleverna, har sin verksamhet förlagd till skolans lokaler eller i nära anslutning till skolan.

Andelen elever i förskoleklass som har samma pedagogiska ledning, dvs. samma rektor som en grundskola, är 97 procent. I förskoleklassen har personaltätheten ökat något jämfört med föregående läsår.

Grundskolan

Tre fjärdedelar av eleverna som slutade grundskolan år 9 våren 1999 nådde målen i samtliga ämnen, medan cirka 23 procent då inte hade nått målen i ett eller flera ämnen. Andelen elever som saknade betyg i svenska alternativt svenska som andraspråk, matematik eller engelska var dock betydligt lägre, 9,7 procent. Dessa elever var därmed inte behöriga för studier på gymnasieskolans nationella eller specialutformade program. Av de elever från kommunala skolor som inte var behöriga saknade 41,5 procent betyg i ett ämne, flertalet i matematik. 24,8 procent saknade betyg i två ämnen, majoriteten i kombinationen matematik och engelska, medan 33,7 procent saknade betyg i alla tre ämnena (Skolverket: *Barnomsorg och skola i siffror 2000, del 1*).

Enligt Skolverket återfanns dock 16 procent av de elever som inte var behöriga vid vårterminens slut 1999 på ett nationellt program vid höstterminens start. Förklaringen är att dessa elever efter undervisning under sommaren har genomgått prövning.

Enligt preliminära siffror från Skolverket har andelen elever i grundskolans år 9 som saknar behörighet till ett nationellt program i gymnasieskolan vårterminen 2000 ökat med 0,8 procentenheter från föregående år till 10,5 procent.

Inom den kommunala grundskolan uppgick antalet lärare (omräknat till heltidstjänster) per 100 elever hösten 1999 till 7,6. Lärartätheten är därmed i stort sett oförändrad sedan 1997. I de kommunala grundskolorna har andelen lärare med pedagogisk högskoleutbildning minskat med en procentenhet till 88 procent hösten 1999. I de fristående grundskolorna har andelen däremot ökat till 69 procent från 64 procent föregående år (Skolverket: *Barnomsorg och skola i siffror 2000, del 2*).

De totala kostnaderna för grundskola med kommunal huvudman 1999 beräknas, enligt Skolverkets preliminära bedömning, uppgå till cirka 53,6 miljarder kronor (inklusive kostnader för skolskjutsar). I jämförelse med 1998 beräknas de totala kostnaderna i fasta priser öka med 4 procent. Antalet elever har ökat med 0,2 procent eller drygt 2 000 elever mellan kalenderåren 1998 och 1999. Kostnaden per elev beräknas öka något (1,7 procent) till 54 000 kronor. Själva undervisningskostnaden per elev visar på en ökning med drygt 5 procent, som till största delen förklaras av löneutvecklingen inom lärarkollektivet.

Gymnasieskolan

Skolverkets rapport *Jämförelsetal för huvudmän* visar att 1999 hade 76 procent av eleverna som fanns i år 1 hösten 1995 fullföljt gymnasieutbildning inom fyra år. Av samtliga elever, exklusive dem på individuella program, fullföljde 81 procent utbildningen inom fyra år. Av eleverna i år 1 på det individuella programmet fullföljde endast 17 procent ett program inom fyra år (Skolverket: *Beskrivande data om barnomsorg och skola 99*).

Andelen elever som avbrutit gymnasieskolan eller gjort studieuppehåll mellan år 1 och år 2 mellan läsåren 1998/99 och 1999/2000 uppgick liksom föregående år till 5 procent.

De totala kostnaderna för gymnasieskolan med kommunal huvudman (kostnad för skolkommun samt kostnader för skolskjuts) beräknas för 1999, enligt Skolverkets preliminära bedömning, uppgå till 20,1 miljarder kronor. Det motsvarar en ökning med drygt 5 procent i fasta priser jämfört med föregående år. Antalet elever ökar också något (0,8 procent) och kostnaden per elev inklusive skolskjuts beräknas därför öka med 4,4 procent, till 69 800 kronor, mellan 1998

och 1999. Kostnaderna per elev för undervisning visar på en ökning med drygt 8 procent.

Antalet gymnasielärare per 100 elever i den kommunala gymnasieskolan (omräknat till heltidstjänster) uppgick 1999 till 7,7, vilket är en ökning med 0,3 procentenheter jämfört med föregående år och en ökning med 0,6 på två år. I de kommunala gymnasieskolorna har andelen lärare med pedagogisk utbildning ökat med en procentenhet till 85 procent hösten 1999, vilket dock fortfarande är lägre än 1996 då andelen var 89 procent. I de fristående gymnasieskolorna har endast 58 procent av lärarna pedagogisk utbildning.

Analys och slutsatser

Förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg

I dagsläget är tillgången till förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg god. Kommunerna uppfyller sina skyldigheter att tillhandahålla barnomsorg för barn till förvärvsarbetande eller studerande föräldrar utan oskäligt dröjsmål. Nu börjar i stället de sjunkande födelsetalen slå igenom. Under de senaste tre åren har antalet barn inom förskoleverksamheten minskat. Skolbarnsomsorgen har dock fortsatt att ta emot fler barn.

Barn i tjänstemannafamiljer, särskilt i familjer som tillhör gruppen högre tjänstemän, har länge varit överrepresenterade i barnomsorgen. I takt med utbyggnaden har denna överrepresentation minskat. Den ökade tillgängligheten har främst kommit barn vars föräldrar är arbetare eller lägre tjänstemän till del. De som står utanför är framför allt barn i familjer där någon av föräldrarna är hemma med föräldraförsäkring för vård av ett yngre syskon eller där någon i familjen är arbetslös. I takt med de hårdnande ekonomiska villkoren för kommunerna under 1990-talet har flertalet kommuner infört begränsningar för dessa barns rätt till platser i förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg. Högst andel inskrivna barn finns i dag i storstadsområden och förortskommuner, dvs. regioner där den kvinnliga förvärvsfrekvensen är hög. Barn till utrikes födda föräldrar finns i barnomsorgen i mindre utsträckning än andra, något som i stort sett förklaras av föräldrarnas lägre förvärvsfrekvens.

Förskolans pedagogiska roll gör att frågan om vilka barn som inte nås av förskolan får ökad betydelse. Förutsättningarna inför skolstarten ser olika ut för de barn som har flera år av vistelse

i förskola bakom sig när de kommer till skolan, jämfört med dem som inte har det. I dag är det ofta de barn som mer än andra skulle ha behov av förskola, som inte får del av den – barn i socialt utsatta bostadsområden, barn med utländsk bakgrund och barn till arbetslösa föräldrar.

Den stora utbyggnaden av förskolan och fritidshemmet under 1990-talet har skett inom oförändrade ekonomiska ramar. Trots att 30 procent fler barn har skrivits in har bruttokostnaderna, räknat i fasta priser, inte ökat. Resultatet har blivit större barngrupper och minskad personaltäthet. Det senaste året har utvecklingen vänt inom förskolan, medan antalet barn per årsarbetare i fritidshemmen fortsatt att öka mellan 1998 och 1999. Variationen mellan kommuner är betydande. Såväl Socialstyrelsen som Skolverket har i rapporter uppmärksammat att neddragningarna i vissa kommuner gjort det svårt för verksamheterna att bedriva ett arbete som svarar mot de nationella målen för förskoleverksamheten och skolbarnsomsorgen.

Under 1990-talet har allt fler kommuner sett över sina avgiftssystem. Både nivåer och konstruktioner har förändrats i syfte att minska nettokostnaderna. En tendens har varit att avgifterna allt oftare används som ett medel att styra efterfrågan. Nivåerna har höjts och den andel av kommunernas kostnad som finansieras genom föräldraavgifter har ökat. Det har samtidigt blivit mycket vanligt att avgifterna kopplas såväl till barnens närvarotider som till föräldrarnas inkomster.

Mot bakgrund av denna utveckling har regeringen föreslagit ett införande av allmän förskola och maxtaxa i förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg. Regeringen har även givit Skolverket i uppdrag att utvärdera fritidshemmen, verksamheten för de yngsta barnen, mångkulturella grupper och barn i behov av särskilt stöd. I Skolverkets utvärdering av fritidshem (*Finns fritids? – En utvärdering av kvalitet i fritidshem*) som redovisades våren 2000 framgår att de förändrade förutsättningarna har påverkat kvaliteten så att målen för verksamheten inte längre kan anses uppfyllas. Personalen kan inte utveckla fritidshemmets pedagogiska möjligheter och inte heller tillgodose det individuella barnets behov i den utsträckning som förutsätts. Skolverket anser att det är nödvändigt att resurser tillförs fritidshemmen så att barnantalet i förhållande till personaltätheten kan sänkas. Regeringen anser att det är viktigt att detta uppmärksammas i kommunerna och att en översyn görs av barngrup-

pernas storlek i fritidshemmen i förhållande till personaltätheten.

Skolan

Förskoleklassen

Förskoleklassen är oftast förlagd till grundskolans och har helt eller delvis gemensamma lokaler med skolan för de integrerade verksamheterna. Det traditionella klassrummet håller på att ta över. I många fall saknas utrymme för lek, skapande verksamhet och rekreation.

Skolverket har lämnat en andra delrapport om *Integration mellan förskoleklassen, grundskolan och fritidshemmet*. Verket har regeringens uppdrag att följa utvecklingen i kommunerna fram till 2001. Projektet inriktar sig både på beskrivning och förståelse av integrationen förskoleklass–grundskola–fritidshem som en viktig del i den pågående utbildningsreformen.

Av Skolverkets undersökning framgår att det snarare sker en "skolifiering" av den integrerade verksamheten än en utveckling i reformens anda mot nya synsätt och arbetsformer med inriktning mot lek och skapande. Skolverket anser dock att förskoleklasserna trots vissa brister är en bra lösning för sexåringarna, förutsatt att verksamheten börjar fungera enligt läroplanens och reformens intentioner. Det finns en utvecklingspotential i förskoleklassen genom mångfalden av perspektiv och idéer. Både på lednings- och verksamhetsnivå ser de flesta positivt på reformens möjligheter.

De problemområden som uppmärksammas är bristande kunskap och samsyn, brist på förutsättningar för lagarbete och "lärande i arbetet" samt variation i strukturella förutsättningar som gruppstorlek, personaltäthet och ändamålsenliga lokaler.

I de reflexioner och slutsatser som framkommer i rapporten konstateras att variationen i organisation, i graden av samsyn liksom i fråga om yttre och inre ramar och utvecklingsinsatser är mycket stor. Det framhålls, redan innan den slutliga rapporten presenteras 2001, att olika informations- och implementeringsinsatser bör vidtas.

Regeringen vill understryka vikten av att dessa insatser kommer till stånd och att de i huvudsak inriktas på att främja integrationen förskola, förskoleklass, grundskola och fritidshem. Det är därvid enligt regeringen väsentligt att uppmärksamma de förändringar som gjorts i den gemen-

samma läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet i avsikt att stödja det pågående reformarbetet.

Grundskolan

De ungdomar som nu får slutbetyg från grundskolan har funnits i skolan under 1990-talet, under en tid då kraftiga besparingar gjorts inom den offentliga verksamheten. Det nyligen publicerade delbetänkandet *Välfärd vid vägskil* (SOU 2000:3) beskriver hur de ekonomiska resurserna drogs ned samtidigt som Sverige hade stora barnkullar och dessutom under första delen av 1990-talet en stor flyktinginvandring.

Under 1990-talet har, som en följd av invandringen, antalet elever med annat modersmål än svenska ökat kraftigt. Av rapporten framgår att det under läsåret 1989/90 fanns lite mer än 98 000 elever i grundskolan som hade annat modersmål än svenska. Till läsåret 1997/98 ökade antalet med 18 procent och uppgick då till närmare 116 000.

Även om konsekvenserna, enligt rapporten, inte är tillräckligt utforskade har utvecklingen under 1990-talet påverkat skolans möjligheter att nå goda resultat. Nu har den ekonomiska utvecklingen vänt. Regeringen har under flera år tillfört kommuner och landsting ökade statsbidrag för vård, omsorg och skola. Effekterna av detta syns inte genast och överallt, men de ökade statsbidragen, liksom kommunernas förbättrade ekonomi, medför att skolan kan få en bättre resurstilldelning de närmaste åren än vad som annars varit fallet.

Kvalitetskraven på grundskolan har ökat bl.a. genom ett utvidgat språkprogram och att den tidigare uppdelningen av ämnena engelska och matematik i allmän respektive särskild kurs slopats. De nya kursplanerna har en högre ambitionsnivå än de tidigare allmänna kurserna. Våren 1998 lämnade den första årskullen elever grundskolans år 9 med mål- och kunskapsrelaterade betyg. En elev som inte uppnått godkändnivån i grundskolans år 9 får inget betyg i ämnet.

Våren 1992 var det 4,6 procent av eleverna i år 9 som saknade ett eller flera betyg. Andelen elever med betyget 1 eller 2 i slutbetyget var i allmän kurs i engelska cirka 27 procent, i särskild kurs i engelska cirka 16 procent, i allmän kurs i matematik cirka 29 procent, i särskild kurs i matematik knappt 20 procent och i svenska knappt 22 procent. Knappt 30 procent av eleverna gick ut med slutbetyg i allmän kurs i engelska och drygt 40 procent med slutbetyg i allmän kurs i

matematik (SCB: *Statistiska meddelanden, grundskolan 1990/91 och 1991/92*).

Andelen elever som saknade betyg eller hade 1 eller 2 i betyg i ämnena svenska, engelska eller matematik var således betydligt större än den andel elever som inte når godkända betyg i det nuvarande systemet. Detta antyder, trots svårigheter att jämföra två olika betygssystem, att skolan lyckas bättre nu jämfört med tidigare år och att den bild av "krisen" i skolan som målas upp i viss utsträckning kan ifrågasättas. Dock måste man konstatera att skolan ännu inte svarat upp mot den ambitionshöjning som lades fast i de nya kursplanerna. Dessutom varierar resultaten mellan skolor och kommuner, varför en genomsnittssiffra för riket inte speglar verkligheten i alla kommuner.

Skolverket kommer den 1 maj 2001 att slutredovisa ett uppdrag, där man "går bakom siffrorna" och analyserar orsakerna till utebliven måluppfyllelse.

Regeringen anser att måluppfyllelsen i grundskolan bör öka och att kommunerna har ett ansvar för att analysera resultaten och sätta in åtgärder. Genom tidig upptäckt av elever i behov av särskilt stöd, kompetensutveckling av lärare och ett utökat antal vuxna runt barnen ges bättre förutsättningar för detta.

Gymnasieskolan

Nya behörighetsregler tillämpades för första gången vid gymnasieintagningen till hösten 1998. Dessa innebär att en elev är behörig att tas in på ett nationellt eller ett specialutformat program i gymnasieskolan, om denne har avslutat år 9 i grundskolan med minst betyget godkänd i svenska/svenska som andraspråk, engelska och matematik. Elever som inte är behöriga skall erbjudas undervisning på ett individuellt program. De skärpta kraven som gällt från 1998 motiveras med att elever som inte har godkända betyg i svenska, engelska och matematik bedömts sakna förutsättningar för att följa undervisningen på ett nationellt program.

Andelen elever på individuella program har ökat de tre senaste åren och var 7 procent av alla elever i gymnasieskolan läsåret 1999/2000. Av drygt 9 000 elever som inte var behöriga att tas in på gymnasieskolans nationella och specialutformade program 1999 hade en tredjedel utländsk bakgrund.

En jämförelse över tid visar, trots ökade krav, att andelen ungdomar som börjar gymnasieskolan direkt efter grundskolan har ökat från 83,4

procent höstterminen 1990 till 98 procent 1999. Om det individuella programmet räknas bort var övergångsfrekvensen 89 procent.

Bland de elever som gått på ett nationellt eller specialutformat program fick 81 procent av nybörjarna 1995 slutbetyg inom fyra år. Spridningen mellan kommunerna är liksom tidigare stor.

Slutbetyg ges till elever som har gått igenom ett nationellt eller specialutformat program och får betyg på alla kurser som ingår i elevens studieväg och på specialarbete. Om en elev saknar betyg i kurser, som krävs för ett fullständigt program, kan eleven få ett s.k. samlat betygsdokument, som utgör en dokumentation av de kurser eleven fått betyg i.

Beroende på vilket mått som väljs blir resultaten mycket olika. SCB:s rapport *Vad händer efter grundskolan?*, en enkätundersökning våren 1999 bland ungdomar födda år 1978, visar att 95 procent av ungdomarna hade börjat studera i gymnasieskolan direkt efter grundskolans slut och ytterligare 3 procent började senare. Närmare 90 procent av ungdomarna, födda år 1978, hade avslutat gymnasieskolan när undersökningen gjordes våren 1999. 72 procent uppgav att de hade ett slutbetyg och 16 procent att de hade ett samlat betygsdokument.

Det faktum att en relativt stor andel lämnar gymnasieskolan utan att ha fått slutbetyg skall ses i perspektivet av införandet av en treårig gymnasieskola med bl.a. för alla gemensamma kärnämneskurser. Detta innebär att gymnasieskolan genomgått en påtaglig ambitionshöjning. Regeringens bedömning är att andelen elever med slutbetyg måste öka. Det förslag om en ökning av undervisningstiden som regeringen föreslår under avsnitt 4.5.1 Statliga insatser inom politikområdet i denna proposition bör på sikt medverka till ett förbättrat resultat i gymnasieskolan.

Andelen elever som uppnår grundläggande behörighet för högskolestudier har emellertid fortsatt att öka och uppgick våren 1999 till 84 procent av samtliga elever som fått slutbetyg.

4.6.3 Vuxenutbildningen

Enligt budgetpropositionen för 2000 (1999/2000:1) var målet för vuxenutbildningen under 2000 att:

- ge vuxna tillfälle att utifrån individuella önskemål komplettera sin utbildning,

- stärka individen för arbetslivet, det kulturella och politiska livet.

Målet för kunskapslyftet (prop. 1995/96:222) är att höja utbildningsnivån och därigenom bidra till ökad sysselsättning, tillväxt och minskad arbetslöshet.

Resultat

I inledningsavsnittet redovisas en aktuell rapport från OECD Literacy in the Information Age, som är slutrapporten från IALS (International Adult Literacy Survey). Resultaten visar att Sveriges långsiktiga satsningar på vuxenutbildning har haft avsedda effekter.

Kommunal vuxenutbildning

Den gymnasiala vuxenutbildningen omfattar dels den kommunalt finansierade vuxenutbildningen, basorganisationen, dels den statliga satsningen – kunskapslyftet. I Skolverkets delrapport nr 6 som kom våren 2000 redovisas verksamheten i den totala gymnasiala vuxenutbildningen.

Enligt Skolverkets uppföljningar var det totala antalet studerande inom komvux 350 870 under läsåret 1998/99, vilket motsvarar 227 681 heltidsplatser. Detta är en ökning med 9 procent jämfört med föregående läsår. Av det totala antalet deltagare studerade 13 procent inom grundläggande vuxenutbildning, 85 procent inom gymnasial vuxenutbildning och 2 procent deltog i påbyggnadsutbildning.

Andelen deltagare över 30 år i den kommunala vuxenutbildningen har ökat från 49 till 56 procent från hösten 1997 till hösten 1999.

För landsbygds-, glesbygds- och övriga mindre kommuner ligger andelen deltagare över 30 år över 60 procent, vilket indikerar att målmedvetna rekryteringsinsatser har skett i dessa kommuntyper. Andel årsstudieplatser som genomfördes av elever med högst tvåårig gymnasieutbildning var för riket 69 procent. Högst ligger landsbygds-, glesbygds- och övriga mindre kommuner där motsvarande andel är 75 procent.

Andelen män som studerar på gymnasial nivå är oförändrad sedan hösten 1998 (33 procent). I storstäder och större städer deltar en högre andel män. Speciella insatser har gjorts i många kommuner för att rekrytera fler män till utbildningarna och vissa tecken tyder på att det har varit lyckosamt. Av de nyinskrivna deltagarna var 35,6

procent män. Att den totala andelen män ligger lägre beror bl.a. på att kvinnorna studerar längre tid, ofta mer än 2 år.

Den grundläggande vuxenutbildningen uppvisar en minskning av deltagarantalet med 6 procent jämfört med föregående år. De redovisningar som idag finns tillgängliga ger inte några entydiga förklaringar till denna minskning. Skillnaderna mellan kommunerna är stora. Höga volymer av grundläggande vuxenutbildning förekommer i invandratäta kommuner som t.ex. Malmö.

Elever som studerar på både gymnasial och grundläggande nivå, vilket i och med kunskapslyftets införande har ökat, redovisas på den nivå där merparten av studierna äger rum.

Nuvarande statistikunderlag ger inte en fullständig bild över deltagarna i grundläggande vuxenutbildning. Det saknas även uppgifter som på ett tillfredsställande sätt beskriver utbildningsbehovet.

Kunskapslyftet

Kommunerna tilldelades 1999 medel motsvarande totalt 100 927 heltidsplatser via det särskilda statsbidraget. Kommunerna har totalt genomfört 106 884 heltidsplatser enligt Skolverkets uppföljning. Till detta kommer den kommunalt finansierade basorganisationen som omfattar 36 100 platser.

Andelen orienteringskurser som genomförts inom ramen för kunskapslyftet under 1999 var sju procent, andelen kurser i yrkesämnen 32 procent och andelen kurser i allmänna ämnen 61 procent.

Folkhögskolorna är en viktig del av kunskapslyftet. Inom ramen för kunskapslyftet har Folkbildningsrådet fördelat 384 miljoner kronor till folkhögskolorna. Detta har resulterat i 331 000 genomförda deltagarveckor, vilket motsvarar ca 9 300 årsstudieplatser. Andelen kvinnor var 64 procent, andelen invandrare 21 procent, andelen deltagare med funktionshinder 13 procent samt andelen med språkliga handikapp 21 procent. Huvuddelen (86 procent) av deltagarna studerade inom allmänna kompetenshöjande utbildningar på grundskole- och gymnasienivå med tyngdpunkt på basämnen, språk samt datakunskap. Resterande studerade på ämnesprofilerade kurser. Över 80 procent av deltagarna hade en utbildning motsvarande högst tvåårig gymnasieskola.

Utöver de riktade kunskapslyftplatserna har kommunerna upphandlat utbildning från folkhögskolor och studieförbund motsvarande drygt 6 000 årsstudieplatser.

Arbetet med uppsökande verksamhet, vägledning och rekrytering sker ofta i samverkan med arbetsförmedling och fackliga organisationer. Gemensamma vägledningsinsatser med arbetsförmedlingen sker i dag i ca 130 kommuner och aktiv uppsökande verksamhet bedrivs i över 200 kommuner.

Regeringen fördelade medel för 1999 till Landsorganisationen i Sverige, Tjänstemännens Centralorganisation, Sveriges Akademikers Centralorganisation, Lantbrukarnas Riksförbund, Sveriges Fiskares Riksförbund samt LE-DARNA. Medlen avser utbildnings- och fortbildningsinsatser i organisationerna för att stimulera och utveckla uppsökande verksamhet så att intresset för studier och utbildning breddas. Det är angeläget att utveckla formerna för denna uppsökande verksamhet så att det blir möjligt att nå de prioriterade grupperna, i kunskapslyftet bl.a. korttidsutbildade män.

Samtliga berörda organisationer har redovisat en utbildningsplan för verksamheten 1999 och lämnat rapporter över genomförd verksamhet under året. Mot bakgrund av resultatet av den utvärdering av verksamheten åren 1997 och 1998, som utfördes på riksdagens begäran, aviserade regeringen i budgetpropositionen för 2000 att ökad hänsyn till kvalitet och måluppfyllelse skulle tas vid kommande fördelning av medlen.

Regeringens satsning på vuxenutbildningen innebär också en målsättning att kommunerna skall erbjuda utbildningar med olika pedagogiska upplägg liksom ett bredare utbud av kurser. Idag bedrivs en fjärdedel av den gymnasiala vuxenutbildningen vid folkhögskolor eller hos privata bildningsanordnare med varierande pedagogiska metoder. Andelen andra anordnare har ökat med 10 procent sedan 1997. Kursernas inriktning, som i allt högre grad bygger på de studerandes efterfrågan, visar på att andelen yrkesinriktade kurser har ökat kraftigt. Definitionen på vad som klassificeras som en yrkeskurs har ändrats sedan starten 1997 varför direkta jämförelse över tid inte kan göras.

Målet att höja utbildningsnivån har följts upp av Skolverket och redovisas i rapporten "LYFT eller BREDD?" Rapporten bygger på en enkätundersökning av de elever som deltog i komvux läsåret 1997/98. Under detta läsår, hade en tredjedel av de studerande som saknade tre-

årig gymnasieutbildning, vid studiernas början, höjt sin utbildningsnivå enligt SCB:s s.k. SUN-klassificering. För att en nivåhöjning skall registreras innebär det att den studerande skall göra ett lyft från exempelvis en ett-årig till två-årig gymnasienivå eller från en två-årig till en tre-årig gymnasienivå.

Rapporten omfattar 186 135 personer, av dessa hade 61 536 personer gjort ett lyft enligt SUN-klassificeringen. En treårig gymnasienivå hade uppnåtts av 38 906 personer, 15 345 personer hade från en lägre nivå nått en nivå som motsvarar två år på gymnasiet och 5 748 personer hade uppnått en nivå som motsvarar ett år på gymnasiet. Övriga hade gjort ett lyft från en lägre nivå än grundskolan till grundskolenivån. Fler än 11 000 personer hade studerat i en sådan omfattning att nivålyftet blev två steg eller mer.

Enligt SUN-klassificeringen måste en studerande fullfölja kurser motsvarande 500 gymnasiepoäng samt ha godkända resultat på gymnasiekurserna i engelska, svenska och matematik för att tillgodogöra sig ett steg. Många fler personer har genomfört gymnasiepoäng som motsvarar ett lyft men har inte flyttats upp på grund av att man inte deltagit i matematik, svenska och engelska enligt de uppställda kraven.

Av alla som studerade vid komvux hösten 1999 hade tre fjärdedelar någon gång varit aktuella vid arbetsförmedlingen. Hälften av samtliga studerande var inskrivna vid arbetsförmedlingen i samband med kursstarter. Av de studerande som finansierade sina studier med särskilt utbildningsbidrag (UBS) och särskilt studiestöd för arbetslösa (SVUXA) var 79 procent respektive 84 procent aktuella vid arbetsförmedlingen vid studiestarten.

Vuxenutbildning för utvecklingsstörda (särvox)

Vuxenutbildning för utvecklingsstörda (särvox) har under de senaste fyra åren ökat med 14 procent och uppgick läsåret 1998/99 till 4 137 elever. Denna ökning kan troligen förklaras med att särvox övergått till kommunalt huvudmannaskap och därigenom på många håll integrerats i den kommunala vuxenutbildningen. Hälften av deltagarna studerade på grundskolenivån medan en dryg tredjedel återfanns på träningskolenivån och återstoden på gymnasiesärskolenivån. Kön fördelningen mellan deltagarna var jämn.

Svenskundervisning för invandrare (sfi)

Under läsåret 1998/99 deltog 34 701 studerande i svenskundervisning för invandrare (sfi). Antalet deltagare inom sfi har minskat med drygt 41 procent sedan läsåret 1994/95 då ett stort antal flyktingar från det forna Jugoslavien blev kommunplacerade. Andelen kvinnor läsåret 1998/99 var 60 procent. Drygt 36 procent av sfi-eleverna var flyktingar.

Under de senaste åren har andelen deltagare som uppnår sfi-nivå minskat och andelen avbrott bland deltagarna har ökat. Av de deltagare som påbörjade sina sfi-studier läsåret 1996/97 hade knappt 35 procent uppnått sfi-nivån läsåret 1998/99, alltså efter ca 2,5 år, medan 7 procent avslutat utan godkänd sfi-nivå, 47 procent hade avbrutit studierna och 11 procent fortsatte att studera även under läsåret 1999/2000.

Skäl till avbrotten är bl.a. arbete, andra studier, sjukdom eller barnledighet. I drygt hälften av avbrotten är orsaken inte känd eller registrerad.

Invandrare med den kortaste tidigare utbildningen måste i allmänhet delta i läs- och skrivinlärning inom grundläggande vuxenutbildning innan eller parallellt med sfi-studierna (17 procent av nybörjarna 1995/96 hade enbart 6 års tidigare skolutbildning).

År 1998 var kommunernas totala kostnader för sfi 529 miljoner kronor, vilket var 81 miljoner kronor, eller 13 procent, lägre än 1997 i löpande priser. Flertalet kommuner anordnar sfi i egen regi, oftast i anslutning till den kommunala vuxenutbildningen. Andelen kommuner som lägger ut verksamheten på annan anordnare t.ex. folkhögskola, studieförbund eller privata utbildningsanordnare har minskat från ca 14 procent läsåret 1994/95 till ca 9 procent läsåret 1998/99.

Påbyggnadsutbildningar

Vid påbyggnadsutbildningarna inom komvux deltog 7 539 personer läsåret 1998/99. Mellan åren 1997/98 och 1998/99 har det skett en liten minskning av deltagarantalet.

Kvalificerad yrkesutbildning

Försöksverksamheten med kvalificerad yrkesutbildning har som mål att pröva nya eftergymnasiala yrkesutbildningar, nya pedagogiska former och nya utbildningsanordnare. En tredjedel av

utbildningstiden genomförs som lärande i arbete, dvs. arbetsplatsförlagd utbildning som finansieras av arbetslivet.

Totalt omfattade försöksverksamheten 12 000 årstudieplatser 1999. Antalet utbildningar uppgår till 266. Utbildningarna fördelar sig inom tolv olika utbildningsområden. IT, inklusive multimedia och grafisk industri (70 utbildningar) samt tillverkning, inklusive produktutveckling (67) utgör de största utbildningsområdena. Andra stora utbildningsområden är ekonomi, inklusive försäkring, handel och ledning (27) samt turism, inklusive restaurang (24). Av de nya platserna som beviljats under 1999 har 59 procent en kommun som ansvarig utbildningsanordnare. En tredjedel har ett företag som ansvarig anordnare. I denna grupp ingår också kommunala bolag och studieförbund. Högskolan svarar för 8 procent av platserna.

Försöksverksamheten med kvalificerad yrkesutbildning har sedan starten 1996 varit framgångsrik. Utbildningsformen är eftertraktad såväl hos arbetslivet som hos de studerande. Det slutbetänkande som kommittén för kvalificerad yrkesutbildning lämnade under 1999 visar dels att de studerande är nöjda med utbildningen och dels att de har en god anställbarhet efter genomgången utbildning. 70 procent av de studerande får arbete tre månader efter utbildningen och 10 procent fortsätter att studera, flertalet på högskolan.

Kompletterande utbildningar

80 utbildningar vid 39 skolor erhåller statsbidrag och berättigar till studiestöd som kompletterande utbildningar medan ytterligare 64 utbildningar vid 26 skolor endast berättigar till studiestöd. Totalt omfattar utbildningarna drygt 10 000 deltagare. Utbildningarna har tidigare kompletterat gymnasieskolan. Allt fler utbildningar förutsätter emellertid att de sökande har avslutad gymnasieutbildning.

Från och med den 1 juli 2000 fattar Statens skolverk beslut om statlig tillsyn, studiestöd och statsbidrag för utbildningarna. Syftet med denna ordning är att förbättra uppföljningen av de kompletterande utbildningarnas verksamhet.

Folkbildningen

Folkbildningen erhåller statsbidrag utifrån att staten har angett vissa övergripande syften för verksamheten. Detta innebär att folkbildningen styrs av sina egna mål och regler. Studieförbunden och folkhögskolorna präglas därför i hög grad av huvudmannens ideologiska profil. Under 1999 redovisade studieförbunden en verksamhet som omfattade drygt 2,8 miljoner deltagare i studiecirkelverksamheten, ca 17,9 miljoner deltagare i kulturprogrammen samt 540 000 deltagare i den övriga folkbildningsverksamheten. Studieförbundens riktade insatser för funktionshindrade och invandrare utgjorde 10 procent av den totala verksamheten. Folkhögskolornas verksamhet samlade ca 110 000 deltagare (inkl. kunskapslyftet). Av dessa deltagare deltog drygt 30 000 i de långa kurserna (inkl. kunskapslyftet). Andelen kvinnor i de långa kurserna var ca 64 procent och andelen invandrare var 13 procent.

I statsbidraget till Folkbildningsrådet ingår även ett specialdestinerat bidrag för utvecklings- och försöksverksamhet på 10 miljoner kr. Medlen skall användas till försök med nya verksamhetsformer inom studieförbund och folkhögskolor.

Medlen har använts till bl.a. utveckling av pedagogik kring IT, demokratiprojekt, storstadsprojekt och projekt som riktar sig till etniska minoriteter. Även projekt som riktat sig till funktionshindrade har beviljats medel.

För 1999 fick Folkbildningsrådet i uppdrag att redovisa vilka utvärderingar, som rådet både genomför och avser att genomföra, och som visar hur rådets bidragsgivning bidrar till att uppnå syftet med statsbidraget. Rådet redovisade de utvärderingsprojekt som avslutas 2000 samt en utvärderingsplan för åren 2000–2002. Utvärderingarna kommer enligt planen att bl.a. belysa tillgängligheten till folkbildningens aktiviteter i ett integrationsperspektiv, effekter av samhällsstödets utveckling och ändrade fördelningsmodeller samt folkbildningen och de demokratiska värderingarna.

Teckenspråk, tolkutbildning och kontakttolkutbildning

Av Tolk- och översättarinstitutets (TÖI) årsredovisning framgår att tio folkhögskolor bedrev utbildningar inom området, huvudsakligen i form av tvåårig utbildning i teckenspråk, tvåårig

utbildning till dövblindtolk/teckenspråkstolk, treårig utbildning till vuxendövtolk och ettårig teckenspråkläro-utbildning. Det totala antalet deltagare ökade 1999 jämfört med 1998. Drygt 50 tolkar slutförde utbildningar 1998, samtliga dövblindtolkar och teckenspråkstolkar. Sedan föregående år är detta en fördubbling. Under året utbildades tio teckenspråklärare och 100 deltagare slutförde den tvååriga teckenspråkslinjen som förbereder till tolkutbildning. TÖI redovisar återigen svårigheter när det gäller att överbrygga de hinder som föreligger för att utbilda fler tolkar. Hindret är bl.a. att det saknas lärare. Lärarna är få och dessutom spridda över landet. Detta är ett av skälen till att drygt 6 miljoner kronor av utbildningspengarna inte kunnat utnyttjas under året.

Kontakttolkutbildning har under budgetåret 1999 anordnats av 9 folkhögskolor och 14 studieförbundsavdelningar vilket är ungefär detsamma som budgetåret 1998. Antalet kurser har varit 85 på folkhögskolor och 95 på studieförbund. Utbildningarna har under budgetåret 1999 samlat 2 780 deltagare, varav 1 744 på folkhögskolor. Utbildning sker inom ämnesområdena social- och försäkringstolkning, sjukvårdstolkning, arbetsmarknadstolkning, vardagsjuridik och rättstolkning.

Statens skolor för vuxna (SSV)

Vid statens skolor för vuxna i Härnösand (SSVH) och Norrköping (SSVN) var antalet kursdeltagare under 1999 drygt 30 000, vilket innebär en oförändrad nivå jämfört med 1998. Antalet kursdeltagare vid SSVH var 12 833 vilket är en viss minskning jämfört med 1998. Antalet kursdeltagare vid SSVN var 17 778 vilket är en ökning jämfört med 1998.

Andelen kvinnliga kursdeltagare var 65 procent vid de båda skolorna. Vid SSVH motsvarar detta en ökning av andelen kvinnor med 17 procent jämfört med tidigare år medan det för SSVN:s del är en ökning med 2 procent. Cirka 48 procent av deltagarna i de naturvetenskapliga kurserna, som i huvudsak tidigare dominerats av män, utgörs av kvinnor.

Skolorna har under året arbetat med att utveckla nya metoder för internetbaserade kurser. De har även arbetat för att stödja kommunerna i deras utveckling. Skolorna spelar därvid en roll i kommunernas strävan efter att öka tillgängligheten av vuxenutbildning.

I utvecklingsarbetet har skolorna, förutom eget utvecklingsarbete även arbetat inom det s.k. SSV-projektet med olika delprojekt i samarbete med kommunerna. Syftet med detta utvecklingsarbete är att öka tillgängligheten av vuxenutbildning och att erbjuda och utveckla läromedel, pedagogik och metoder för distansutbildning motsvarande kommunal vuxenutbildning för att därigenom stimulera kommunerna att även använda sig av denna form av undervisning. Medel för denna projektverksamhet har disponerats från anslaget 25:16 Särskilda utbildningsinsatser för vuxna (tidigare utg.omr.16, A15).

Resultaten från projektverksamheten kommer att rapporteras till regeringen under 2000.

Analys och slutsatser

Regeringen avser att i slutet av året återkomma till riksdagen med en förslag om vuxnas lärande. Regeringens utgångspunkt blir att möta individernas behov och önskemål i ett perspektiv av livslångt lärande.

4.6.4 Universitet och högskolor

Grundläggande högskoleutbildning

Resultat

Bakgrund

Antalet studenter har fortsatt att öka under de senaste åren. Ökningen har dock inte skett i samma takt som tilldelningen av nya platser. En förklaring till detta är att en del av de nya platserna har använts för att minska antalet studieplatser som inte kunnat rymmas inom ramen för

de s.k. takbelopp som varje universitet och högskola erhållit för den grundläggande högskoleutbildningen. En bidragande orsak är också svårigheten att rekrytera tillräckligt många studenter till den snabba utbyggnaden inom de naturvetenskapliga och tekniska utbildningsområdena.

I tabell 4.6.1 redovisas data om den grundläggande högskoleutbildningen. En viktig förändring mellan 1998 och 1999 är den kraftiga ökningen av universitetens andel av den grundläggande högskoleutbildningen. Detta förklaras av att antalet universitet ökades med Karlstads universitet, Växjö universitet och Örebro universitet. Ser man endast till de tidigare universiteten minskade antalet helårsstudenter vid dessa med 2,5 procent. Förklaringen till detta är återigen en strävan efter att minska den "överproduktion" som inte täckts av det s.k. takbeloppet.

En annan förändring är minskningen av vårdhögskolornas andel av utbildningen genom att landstingens vårdutbildningar, genom utbildningsuppdrag, under flera år successivt integrerats i statliga universitet och högskolor. Undantaget är endast en vårdhögskola som fortfarande drivs i landstingsregi. Vidare finns det tre enskilda utbildningsanordnare som anordnar vårdutbildningar och som har tillstånd att utfärda sjuksköterskeexamen. Vidare har en strävan i utbyggnaden av den grundläggande högskoleutbildningen varit att möta arbetsmarknadens behov av naturvetare och tekniker. Det är därför glädjande att kunna konstatera att andelen helårsstudenter inom dessa områden (enligt Högskoleverkets årsrapporter) ökat under senare år, från 28 procent läsåret 1995/96 till 34 procent 1999.

Tabell 4.6.1 Fakta om grundläggande högskoleutbildning 1997–1999

	1997	FÖRÄN- DRING	1998	FÖRÄN- DRING	1999	ANDEL KVINNOR 1997	ANDEL KVINNOR 1998	ANDEL KVINNOR 1999
Antal helårsstudenter totalt (exkl. uppdragsut- bildning)	244 200	+0,5 %	245 500	+2 %	250 600	56 %	56 %	57 %
• universitet (inkl. Sveriges lantbruksuniversitet)	145 100	±0 %	145 300	+13 %	163 500	53 %	55 %	56 %
• högskolor	67 900	+13 %	76 700	-11 %	68 300	57 %	59 %	61 %
• vårdhögskolor ¹	15 900	-51 %	7 800	-61 %	3 100	88 %	88 %	88 %
• konstnärliga högskolor	1 800	±0 %	1 790	-2 %	1 760	60 %	60 %	61 %
• enskilda utbildningsanordnare ²	13 500	+2 %	13 800	+1 %	13 900	35 %	37 %	38 %
Antal registrerade studenter i grundutbildning	301 100*	+1,5 %	305 600*	+1,5 %	310 100*	58 %	58 %	59 %
Antal högskolenybörjare	65 800	-2 %	64 500*	+3 %	66 700*	57 %	57 %	57 %
Antal examina i grundutbildningen	35 300*	-0,5 %	35 200*	+4 %	36 500*	60 %	60 %	60 %
• magisterexamina	4 000*	+23 %	4 900*	+18 %	5 800*	54 %	55 %	55 %
• kandidatexamina	6 400*	+9 %	6 900*	+7 %	7 500*	56 %	57 %	58 %

Källa: Högskoleverkets årsrapport 1998 och NU-databasen samt SCB. Avrundade värden.

* Uppgifter under 1997, 1998 och 1999 som markerats med * avser läsåren 1996/97, 1997/98 respektive 1998/99.

¹ Inklusive enskilda vårdhögskolor.

² Här ingår bl.a. Chalmers tekniska högskola AB, Handelshögskolan i Stockholm, Stiftelsen Högskolan i Jönköping.

Examinationsmål

För de examina för vilka regeringen fastställt mål för perioden 1997–1999 har tidigare mål fastställts även för perioden 2000–2002 och planeringsförutsättningar givits för antalet examina under perioden 2003–2005. I enlighet med vad regeringen framhöll i budgetpropositionen för 2000 (prop. 1999/2000:1 utg.omr. 16 avsnitt 5.6.1) har målen och planeringsförutsättningarna

för antalet examina setts över. Dessa anges nu för fyraårsperioder som är i fas med de forskningspolitiska propositionerna dvs. 2001–2004 och för vissa examina även för 2005–2008. Som angavs i budgetpropositionen för 2000 gäller under 2000 de mål som fastställts för perioden 2000–2002.

Uppdraget och utfallet av examinationsmål för den grundläggande högskoleutbildningen framgår av tabell 4.6.2.

Tabell 4.6.2 Examinationsmål i grundläggande högskoleutbildning

EXAMEN	UTFALL 1994/95–1996/97	MÅL 1997–1999	UTFALL 1997	UTFALL 1998	UTFALL 1999	UTFALL 1997–1999 %	MÅL 2000
Magisterexamen	8 317 (8 629)	14 155	4 479 (4 704)	4 915 (5 167)	5 806 (6 152)	107 % (113 %)	5 973
Apotekarexamen	191	280	52	83	95	82 %	117
Civilingenjörsexamen	9 729	10 700	3 481	3 594	4 001	104 %	3 890
Grundskollärarexamen 4–9	2 780	4 440	960	1 019	1 094	69 %	2 087
Gymnasielärarexamen	2 858	3 720	933	997	1 120	82 %	1 495

Källa för utfall: Högskoleverkets NU-databas samt lärosätenas årsredovisningar

Anm.: I utfallsiffrorna för magisterexamen anges inom parentes det totala antalet examina inklusive examina vid lärosäten för vilka regeringen inte satt upp mål för antalet magisterexamina. Som mål för 2000 anges en tredjedel av det för perioden 2000–2002 i budgetpropositionen för 2000 angivna medel.

Målet för antalet *magisterexamina* under åren 1997–1999 var 14 155. Utfallet vid de lärosäten för vilka mål satts upp var 15 200 eller 107 procent av målet. Härutöver har drygt 800 magisterexamina genomförts vid lärosäten som inte har haft examinationsmål för magisterexamen. Hit hör Handelshögskolan i Stockholm (574 magisterexamina), Karolinska institutet (108), Kungl. Konsthögskolan (90) och Sveriges lantbruksuniversitet (50). Variationen i måluppfyllelse är

mycket stor mellan olika universitet och högskolor. Under läsåret 1998/99 avlades den största andelen magisterexamina inom de samhällsvetenskapliga och juridiska områdena (56 procent), medan humaniora och teologi svarade för 15 procent, naturvetenskap för 21 procent, teknik för 3 procent och medicin, vård och konst för de återstående 5 procenten. Inom det samhällsvetenskapliga området utgjorde examina inriktade mot informationsteknik 5 procent.

Det höga antalet magisterexamina i förhållande till målet är glädjande. Det är viktigt att examinationen bibehålls på en hög nivå och att studenterna har möjlighet att fördjupa sina studier i något huvudämne samt att de i ett examensarbete ges tillfälle att tillämpa sina kunskaper. Detta gäller såväl de studenter som har för avsikt att gå vidare till forskarutbildningen som dem som väljer att söka sig ut på arbetsmarknaden utanför högskolan efter avslutad examen.

I tabell 4.6.3 lämnas förslag till mål för antalet magisterexamina. Målet innebär en ökning med

drygt 11 procent 2004 i förhållande till utfallet 1999. För enskilda lärosäten har tidigare mål för den kommande perioden anpassats efter utfallet 1999, vilket för vissa lärosäten inneburit lägre mål och för andra högre mål. Målet grundar sig på nuvarande bestämmelser för magisterexamen. En eventuell breddning av magisterexamensbegreppet innebär att examinationen bör ligga högre (se avsnittet Statliga insatser, Ny inriktning på magisterexamen). Planeringsförutsättningen för perioden 2005–2008 är att examinationsnivån skall ligga på minst samma nivå som 2004.

Tabell 4.6.3 Förslag till mål för antalet magisterexamina

LÄROSÄTE	MÅL	BERÄKNINGSUNDERLAG				MÅL
	2000	2001	2002	2003	2004	2001–04
Uppsala universitet	733	830	830	840	840	3 340
Lunds universitet	700	930	930	940	940	3 740
Göteborgs universitet	800	860	860	870	870	3 460
Stockholms universitet	867	850	850	860	860	3 420
Umeå universitet	767	570	590	610	620	2 390
Linköpings universitet	367	440	440	450	450	1 780
Luleå tekniska universitet	112	100	100	100	110	410
Karlstads universitet	87	150	150	160	160	620
Växjö universitet	150	190	190	200	200	780
Örebro universitet	180	90	110	130	150	480
Mitthögskolan	367	140	150	150	160	600
Högskolan i Karlskrona/Ronneby	50	100	110	110	110	430
Malmö högskola	-	20	30	40	50	140
Högskolan i Kalmar	50	50	50	60	60	220
Mälardalens högskola	100	90	100	110	110	410
Högskolan i Borås	92	180	180	190	190	740
Högskolan Dalarna	50	30	40	50	50	170
Högskolan i Gävle	60	20	30	40	50	140
Högskolan i Halmstad	100	90	100	100	100	390
Högskolan Kristianstad	33	30	50	70	90	240
Högskolan i Skövde	27	30	30	30	40	130
Lärarhögskolan i Stockholm	100	40	40	50	50	180
Södertörns högskola	-	30	40	60	80	210
Stiftelsen Högskolan i Jönköping*	183	150	160	170	180	660
Summa	5 975	6 010	6 160	6 400	6 520	25 090

Anm. Som mål för 2000 anges en tredjedel av det för perioden 2000–2002 i budgetpropositionen för 2000 angivna målet.

* Preliminära examinationsmål att fastställas genom avtal mellan staten och Stiftelsen Högskolan i Jönköping.

Behovet av högskoleutbildade inom områdena teknik, naturvetenskap och informationsteknik är stort och kommer att så förbli under de närmaste åren. Sammantaget utfärdades 29 procent av magisterexamina inom dessa områden. Enligt regeringens bedömning bör denna andel öka un-

der perioden 2001–2004 för att åtminstone utgöra en tredjedel av magisterexamina före periodens utgång och sedan öka ytterligare under den kommande fyraårsperioden.

Målet för antalet *apotekarexamina* under perioden 1997–1999 var 280. Utfallet var 230 eller 82

procent av målet, vilket måste betraktas som en låg måluppfyllelse. Apotekarexamen har hittills givits endast vid Uppsala universitet. Förklaringar till den låga måluppfyllelsen är dels en tillfällig nedgång på grund av tidigare förlängning av utbildningen, dels att en grupp studenter har valt att inte fullgöra praktiken för apotekarexamen och i stället tagit ut farmacie magisterexamen. Antalet programnybörjare har ökat med 30 procent mellan läsåren 1993/94 och 1998/99, från 140 nybörjare läsåret 1993/94 till 182 läsåret 1998/99. Söktrycket till utbildningen har varit relativt högt. Hösten 1999 var antalet första-handssökande per antagen 3,2.

För perioden 2000–2002 har tidigare 350 apotekarexamina satts som mål och för perioden 2003–2005 har 370 examina angivits som planeringsförutsättning. Genom den ökning av antalet platser som skett vid Uppsala universitet samt genom att Göteborgs universitet startar apotekarutbildning från och med hösten 2000 med drygt 30 nybörjarplatser bör behovet av apotekare på sikt komma att tillgodoses. De två universiteterna har ansvaret att anpassa utbildningens dimensionering till arbetsmarknadens behov.

För *receptarieutbildningen* har regeringen tidigare inte fastställt mål för antalet examina. För närvarande råder brist på utbildade receptarier och behovet av att öka examinationen är stort. Receptarieutbildning har hittills endast funnits vid Uppsala universitet. Målet för utbildningen har nyligen setts över och i samband härmed har utbildningen förlängts från två till tre år (från 80 poäng till 120 poäng). Flera universitet och högskolor har ansökt om examenstillstånd och utbildningen har startat vid Högskolan i Kalmar och Göteborgs universitet samt planeras även vid Umeå universitet och Linköpings universitet. Regeringen förutsätter att de lärosäten som ger utbildningen samverkar inför beslut om dimensionering av utbildningen med hänsyn till arbetsmarknadens behov.

Målet för antalet *civilingenjörsexamina* (inklusive *arkitektexamina*) under perioden 1997–1999 var 10 700. Utfallet var 11 076 eller 104 procent av målet. Fyra av de sju lärosäten som har examenstillstånd för civilingenjörsexamen klarade målen, två låg mycket nära och ett lärosäte låg klart under. Totalt sett kan man konstatera att utvecklingen varit glädjande med hänsyn till behovet av civilingenjörer på arbetsmarknaden. Antalet civilingenjörsexamina (inklusive arkitektexamina) har ökat med 40 procent mellan 1989/90 och 1998/99, från cirka 2 600 till

3 700 examina. Antalet programnybörjare inom dessa utbildningar har ökat kontinuerligt mellan 1993/94 och 1998/99 från cirka 5 680 till 6 490.

Enligt tidigare fastställda mål och givna planeringsförutsättningar bör antalet examinerade civilingenjörer och arkitekter öka från i genomsnitt 3 890 per år under perioden 2000–2002 till i genomsnitt 4 290 under perioden 2003–2005.

Antalet examinerade civilingenjörer bör fortsätta att öka kontinuerligt fram till 2008, vilket utgör slutåret för denna bedömning. En sådan utveckling bör kunna vara möjlig genom den ökade dimensioneringen inom de naturvetenskapliga och tekniska områdena. Högskolorna bör samtidigt eftersträva en förbättrad examensfrekvens inom civilingenjör- och arkitektutbildningarna utan att göra avkall på kvaliteten i utbildningarna. Enligt Statistiska centralbyråns uppföljning våren 1998 av icke-examinerade åtta år efter nybörjarterminen (U 30 SM 9901) hade 7 procent slutfört hela civilingenjörsutbildningen utan att ta ut examensbevis; 12 procent hade examensarbetet kvar att slutföra och hela 45 procent saknade högst 20 poäng för att få ut examen. En utgångspunkt vid beräkningarna av målet för antalet examinerade bör vara att examensfrekvensen långsiktigt skall öka från tidigare i genomsnitt mellan 60 och 65 procent inom sju år räknat från och med nybörjarterminen, till minst 70 procent för samtliga civilingenjörsutbildningar.

Enligt regeringens mening bör universitet och högskolor sträva efter att fler studenter slutför sin utbildning. Eftersom man i Sverige kan utöva ingenjörskapet utan ett formellt examensbevis, finns det inte några egentliga problem på den svenska arbetsmarknaden för dessa personer att arbeta som ingenjörer. Det kan däremot uppstå problem när de söker sig till en arbetsmarknad inom Europa. I flertalet länder utanför Norden är yrket reglerat, i vissa fall genom att yrkestiteln är skyddad genom lag. Genom att Sverige nu är med i EU garanteras den fria rörligheten för personer. Men rätten, som medlemskapet innebär, att få sitt examensbevis erkänt i andra EU-länder bygger på att man genom ett examensbevis kan verifiera sin yrkeskompetens.

Enligt regeringens bedömning är den ökningstakt av antalet civilingenjörsexamina (inklusive arkitektexamina) som gällde enligt tidigare angivna planeringsförutsättningar rimlig även för perioden fram till 2008. Enligt regeringen bör examinationen öka från 3 935 examina 2001 till 4 910 examina 2008. I följande tabell an-

ges mål för antalet civilingenjörsexamina (inklusive arkitektexamina) med fördelning på de universitet och högskolor som i dag har examenstillstånd för denna utbildning. Hänsyn har tagits till tidigare mål och examensutfall samt till

antalet programnybörjare under senare år. För några lärosäten innebär detta en höjning av målen och för andra en sänkning.

Tabell 4.6.4 Mål och planeringsförutsättning för antal civilingenjörsexamina

LÄROSÄTE	MÅL	BERÄKNINGSUNDERLAG				MÅL	BERÄKNINGSUNDERLAG				PLAN
	2000	2001	2002	2003	2004	2001-04	2005	2006	2007	2008	2005-08
Uppsala universitet	183	165	190	210	235	800	260	285	320	355	1 220
Lunds universitet	647	595	615	640	660	2 510	680	705	730	750	2 865
Umeå universitet	60	80	90	110	120	400	140	155	180	205	680
Linköpings universitet	567	530	565	600	645	2 340	685	725	770	815	2 995
Kungl. Tekniska högskolan	1 200	1 300	1 305	1 310	1 315	5 230	1 320	1 325	1 330	1 335	5 310
Luleå tekniska universitet	367	385	400	420	440	1 645	455	475	490	510	1 930
Chalmers tekniska högskola*	867	880	890	895	905	3 570	910	920	930	940	3 700
Totalt	3 891	3 935	4 055	4 185	4 320	16 495	4 450	4 590	4 750	4 910	18 700

Anm. Som mål för 2000 anges en tredjedel av det för perioden 2000–2002 i budgetpropositionen för 2000 angivna målet.

* Preliminära examinationsmål att fastställas genom avtal mellan staten och Chalmers tekniska högskola AB.

På uppdrag av regeringen har Högskoleverket sammanfattat och analyserat tillgängligt underlag avseende tillgång och efterfrågan på högskoleutbildade. Resultatet redovisades i rapporten Högskoleutbildade – tillgång och efterfrågan (Arbetsrapport 1999:9 AR). I rapporten framhålls risken att efterfrågan i alltför stor utsträckning inriktas på traditionella utbildningar. Utbildningar som byggs upp av de studerande själva med kurser utanför program och som avslutas med en kandidat- eller magisterexamen kan i många fall vara lika värdefulla för näringslivet. En del av det behov som anses avhjälp med fler civilingenjörer kan i många fall täckas av studenter med andra examina. Här ingår exempelvis högskoleingenjörsexamina och magisterexamina med lämpligt val av fördjupningsämne.

Även antalet examinerade *högskoleingenjörer* bör fortsätta att kontinuerligt öka fram till 2008. Läsåret 1998/99 examinerades knappt 1 800 högskoleingenjörer. Antalet nybörjare var 1998/99 drygt 8 000. Examinationsgraden är i dag mycket låg på högskoleingenjörutbildningen. Enligt Statistiska centralbyråns rapport om genomströmning (U 20 SM 9902) var det endast 29 procent av dem som påbörjade utbildningen 1993/94 som examinerats inom fem år. Härutöver var 5 procent fortfarande registrerade på utbildningen. En ökad examination borde därför i första hand lösas genom en höjning av examinationsgraden av redan antagna studenter och i andra hand genom ökad antagning. Ett rimligt mål är att antalet examinerade skall öka till 5 100

fram till 2008. Detta skulle innebära 65 procent examinerade, om dagens antal nybörjare är oförändrat.

Målet för antalet *grundskolläraryrkesexamina* med inriktning mot årskurserna 4–9 och för *gymnasieläraryrkesexamina* under perioden 1997–1999 var 4 440 respektive 3 720. Utfallet blev 68 procent av målet för grundskolläraryrkesexamen med inriktning mot årskurserna 4–9 och 82 procent av målet för gymnasieläraryrkesexamen. Inget lärosäte lyckades nå målen för båda dessa utbildningar och för var och en av utbildningarna var det bara ett lärosäte som uppnådde målet.

För lärare med inriktning mot de yngre åldrarna är nuvarande dimensionering tillräckligt hög totalt för riket, medan dimensioneringen av utbildningen för lärare med inriktning mot årskurserna 4–9 och för gymnasielärare är för låg med hänsyn till högskolans hittillsvarande examinationsgrad. De mål som tidigare angivits för dessa utbildningar för perioden 2000–2002 ger en bild av behovet. Särskilt angelägen är en ökad dimensionering av lärarutbildningar med inriktning mot matematik, naturvetenskap och teknik samt vissa moderna språk. Dessa utbildningar har ett lägre antal sökande per plats än andra lärarutbildningar. Det krävs kraftfulla åtgärder på alla nivåer inom utbildningssystemet för att öka intresset för lärarutbildningen inom dessa områden.

En svårighet med att nå målet för lärarutbildningen är den svaga genomströmningen, framför allt på grundskolläraryrkesutbildningen med inrikt-

ning mot årskurserna 4-9. Enligt Statistiska centralbyråns rapport om genomströmning och resultat (U 20 SM 9902) var det endast 34 procent av dem som påbörjade utbildningen läsåret 1993/94 som avlagt examen inom fem år. En lika stor andel var fortfarande registrerade på utbildningen.

En jämförelse mellan läsåren 1996/97 och 1998/99 visar på en minskning av andelen examinerade lärare med matematik eller naturvetenskapliga ämnen i sin examen. För grundskollärare med inriktning mot årskurserna 4-9 sjönk denna andel från 34 procent till 28 procent och för gymnasielärare från 15 till 14 procent. Den låga andelen examinerade lärare med matematisk eller naturvetenskaplig inriktning utgör ett allvarligt problem, framför allt på grund av arbetsmarknadens behov av många välutbildade inom dessa ämnesområden. Enligt regeringens bedömning bör minst en tredjedel av de examinerade lärarna med inriktning mot grundskolans senare år och gymnasieskolan ha en matematisk-naturvetenskaplig inriktning. Kraftfulla åtgärder måste sättas in för att tillgodose lärarbehovet på alla nivåer.

Regeringen har våren 2000 lämnat en proposition med förslag till en förnyad lärarutbildning från hösten 2001 (prop. 1999/2000:135). Med detta förslag förväntas rekryteringen att underlättas. Genom att valet av inriktning görs först senare under utbildningen finns det möjligheter att under utbildningens gång skapa ett ökat intresse för de inriktningar där behovet av lärare är störst.

Det finns behov av att snabbt öka antalet lärare med inriktning mot grundskolans senare år och gymnasieskolan. Regeringen har gett uttryck för detta i de mål som tidigare fastställts för dessa lärarkategorier för treårsperioden 2000-2002. Regeringen förutsätter att de lärosäten som har dessa utbildningar kommer att vidta åtgärder för att i möjligaste mån tillgodose behovet. De åtgärder som står till buds är främst stimulansåtgärder för att öka genomströmningen i lärarutbildningen, kompletterande praktisk-pedagogisk utbildning, vilken ger behörighet som lärare, samt rekryteringsåtgärder som ökar inflödet av studerande.

Enligt regeringen bör examinationen av lärare med inriktning mot grundskolans senare år och gymnasieskolan så snart som möjligt ökas från under 2 000 examinerade 1998/99 till preliminärt omkring 3 350 examinerade senast 2004 för att sedan ligga kvar på den nivån tills vidare. För lä-

rare med karaktärsämne för gymnasieskolans program med yrkesinriktning (yrkeslärare) finns ett stort och akut behov av ökad examination inom ramen för det angivna målet för lärare med inriktning mot grundskolans senare år och gymnasieskolan.

Regeringen förutsätter att lärosätena verkar för en ökning enligt angivna mål och avser att i regleringsbrevet återkomma med ytterligare preciseringar av utbildningsuppdraget till lärosätena. I detta arbete medverkar Högskoleverket, Statens skolverk och Statistiska centralbyrån.

Antalet examinerade *psykologer* bör öka. För närvarande ges psykologexamen vid sex universitet och mellan läsåren 1993/94 och 1998/99 antogs i genomsnitt 340 studenter om året till dessa utbildningar. Antalet studenter som varje år examinerats efter genomgången psykologutbildning har under samma period ökat och uppgick läsåret 1998/99 till 240 personer. Trots ökningen kommer det enligt Statistiska centralbyrån (Trender och prognoser '98) att med nuvarande dimensionering av psykologutbildningen att finnas en psykologbrist som 2010 beräknas uppgå till mellan 700 och 1 400 personer. Mot denna bakgrund är det rimligt att höja antalet examinerade psykologer med minst 120 psykologer per år. De universitet som ger psykologutbildning förutsätts beakta arbetsmarknadens behov av psykologer och anpassa utbildningens dimensionering efter detta behov. Regeringen kommer att följa utvecklingen.

Utöver de befintliga psykologutbildningarna har lärosätena möjlighet att anordna kompletterande utbildning eller anta studerande till en s.k. senare del av utbildningen för dem som har en äldre psykologutbildning och som har erfarenhet från yrkesområdet. Denna möjlighet gäller särskilt psykologer som genomgått psykologutbildningen före 1982, men som inte uppfyller kraven för gällande psykologexamen och därmed inte heller har möjlighet att erhålla legitimation som psykolog. För dessa har det fram till den 30 september 2000 funnits möjligheter att komplettera psykologutbildningen med hjälp av påbyggnad efter grundutbildning (PEG). Att dessa möjligheter upphör får dock inte hindra lärosätena från att anordna antagning av studerande med äldre psykologexamen till en s.k. senare del av utbildningen.

Utbildningsuppdraget

Utfallet av antalet helårsstudenter i förhållande till lärosätenas uppdrag enligt regleringsbrev re-

dovisas i tabell 4.6.5, såväl totalt för alla utbildningsområden som för de naturvetenskapliga och tekniska utbildningsområdena. Redovisningen avser både treårsperioden 1997–1999 och 1999 separat. I regleringsbrevet för 2000 avseende anslagen till universitet och högskolor anges för flertalet lärosäten som mål ett minsta antal helårsstudenter totalt samt ett minsta antal helårsstudenter inom de naturvetenskapliga och tekniska utbildningsområdena. I nästa års budgetproposition kommer målen för 2000 att följas upp.

Beträffande det totala antalet helårsstudenter har lärosätena väl fullgjort sina uppdrag. Redovisade helårsstudenter uppgår till 642 000 för perioden 1997–1999 mot uppdragets 609 000, vilket innebär att uppdraget har fullgjorts till 105 procent. För 1997 fullgjordes uppdraget till 111 procent, för 1998 till 100 procent och för 1999 till 103 procent. Det summerade uppdraget för hela perioden 1997–1999 har fullgjorts av nära nog samtliga lärosäten. Endast två har ej fullgjort uppdraget.

Lärosätena har även sammantaget fullgjort sina uppdrag vad avser antalet helårsstudenter inom de naturvetenskapliga och tekniska utbildningsområdena. Antalet redovisade helårsstudenter inom de naturvetenskapliga och tekniska utbildningsområdena uppgick till 167 614 för perioden 1997–1999 mot uppdragets 164 135, vilket innebär att uppdraget har fullgjorts till 102 procent. Måluppfyllelsen har sjunkit under den senaste treårsperioden från 107 procent 1997 till 98 procent 1999. Måluppfyllelsen varierar mellan lärosätena. Under perioden 1997–1999 har endast 16 av de 26 lärosätena som har erhållit mål för antalet helårsstudenter inom de naturvetenskapliga och tekniska utbildningsområdena lyckats uppnå dem. Det sista året i perioden lyckades endast 7 lärosäten inom dessa utbildningsområden uppnå målen för antalet helårsstudenter.

Tabell 4.6.5 Antal helårsstudenter per lärosäte 1997–1999 – uppdrag och utfall

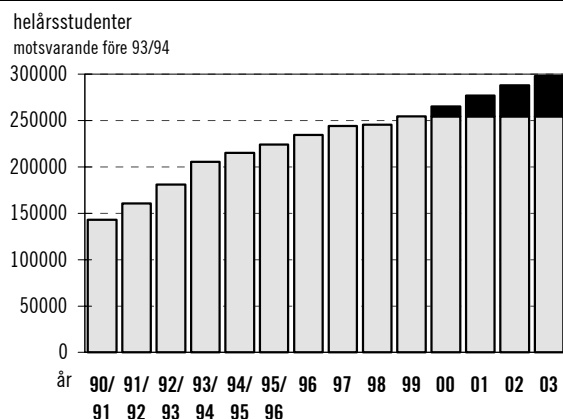
UNIVERSITET/HÖGSKOLA EXKLUSIVE UPPDRAGSUTBILDNING	ANTAL HELÅRSSTUDENTER TOTALT					VARAV NATURVETENSKAP OCH TEKNIK				
	UPPDRAG 1997–99	UTFALL 1997–99	UPPDRAG 1999	UTFALL 1999	%	UPPDRAG 1997–99	UTFALL 1997–99	UPPDRAG 1999	UTFALL 1999	%
Uppsala universitet	49 565	54 181	16 455	17 372	106	14 055	14 441	4 835	4 782	99
Lunds universitet	71 910	75 287	21 740	21 392	98	19 045	20 050	5 815	6 179	106
Göteborgs universitet	57 730	63 879	19 010	20 211	106	10 405	10 951	3 615	3 768	104
Stockholms universitet	57 530	59 702	19 240	19 538	102	8 775	8 589	3 075	3 017	98
Umeå universitet	41 505	42 453	14 285	14 051	98	11 130	11 324	3 980	3 937	99
Linköpings universitet	36 360	39 742	12 840	13 561	106	17 895	18 975	6 515	6 817	105
Karolinska institutet	7 970	8 983	2 600	2 976	114	–	(616)	–	(237)	
Kungl. Tekniska högskolan	29 715	30 031	10 125	10 041	99	–	(28 321)	–	(9 500)	
Luleå tekniska universitet	19 215	19 998	6 715	6 902	103	9 970	10 058	3 520	3 506	100
Karlstads universitet	18 670	19 505	6 600	6 553	99	5 490	5 184	2 080	1 867	90
Växjö universitet	16 390	17 612	5 870	6 215	106	4 020	3 806	1 610	1 357	84
Örebro universitet	18 365	18 356	6 625	6 321	95	3 370	4 231	1 460	1 667	114
Mitthögskolan	23 460	24 339	9 030	8 198	91	8 325	8 959	3 285	3 077	94
Högskolan i Karlskrona/ Ronneby	6 220	6 733	2 470	2 556	103	3 545	4 014	1 425	1 657	116
Malmö högskola	10 100	9 521	6 800	6 434	95	2 590	2 733	1 955	1 869	96
Högskolan i Kalmar	11 085	11 246	4 125	3 985	97	5 350	5 119	2 060	1 823	88
Mälardalens högskola	15 340	16 312	5 860	6 017	103	7 830	7 787	3 050	2 932	96
Danshögskolan	–	(330)	–	(111)		–	–	–	–	
Dramatiska institutet	–	(425)	–	(152)		–	–	–	–	
Högskolan i Borås	8 100	8 782	3 030	3 177	105	3 315	3 355	1 285	1 181	92
Högskolan Dalarna	10 690	10 774	3 980	3 879	97	4 900	4 365	1 860	1 631	88
Högskolan på Gotland	2 370	2 499	1 070	946	88	980	981	460	388	84
Högskolan i Gävle	10 115	10 959	3 745	4 205	112	4 680	4 283	1 800	1 625	90
Högskolan i Halmstad	8 135	9 324	2 965	3 673	124	3 070	2 988	1 270	1 149	90
Högskolan Kristianstad	9 195	9 347	3 285	3 630	111	2 465	2 383	1 025	945	92
Högskolan i Skövde	6 565	6 829	2 575	2 333	91	3 555	3 635	1 425	1 339	94
Högskolan i Trollhättan/ Uddevalla	5 865	6 555	2 345	2 563	109	2 275	2 148	995	855	86
Idrottshögskolan i Stockholm	–	(1 107)	–	(369)		–	–	–	–	
Konstfack	–	(1 784)	–	(594)		–	–	–	–	
Kungl. Konsthögskolan	–	(641)	–	(212)		–	–	–	–	
Kungl. Musikhögskolan i Stockholm	–	(1 729)	–	(592)		–	–	–	–	
Lärarhögskolan i Stockholm	15 120	16 658	5 020	4 861	97	2 840	2 618	960	712	74
Operahögskolan i Stockholm	–	(114)	–	(38)		–	–	–	–	
Södertörns högskola	9 015	9 606	4 145	4 929	119	1 170	1 407	500	602	120
Teaterhögskolan i Stockholm	–	206	–	(69)		–	–	–	–	
Chalmers tekniska högskola AB	21 960	21 387	3 945	7 213	95	–	(20 635)	–	(6 956)	
Stiftelsen Högskolan i Jönköping	10 895	11 669		4 083	103	3 090	3 230	1 195	1 209	101
Summa, högskolor med uppdrag	609 155	642 269	214 075	217 815	103	164 135	167 614	61 055	59 891	98

Källor: Utfallsiffrorna är hämtade från universitetens och högskolornas årsredovisningar.

Anm.: Antalet helårsstudenter som redovisas gentemot uppdraget är inte högskolornas totala antal helårsstudenter. Härtill kommer helårsstudenter inom åtaganden för vilka särskilda resurser anvisats och antalet helårsstudenter inom ramen för uppdrag av annan högskola eller inom annan uppdragsutbildning. För att få jämförbarhet har endast utfall och prognos som svarar mot ett av regeringen givet uppdrag tagits med i summeringen. Uppgifter som inte summerats har satts inom parentes.

I 2000 års ekonomiska vårpropositionen (prop. 1999/2000:100) har regeringen föreslagit att ytterligare medel skall tillföras högskolans grundutbildning fr.o.m. 2003 utöver den expansion som riksdagen redan har beslutat om för 2001 och 2002. Detta innebär att grundutbildningen totalt sett i riket beräknas öka till omkring 300 000 helårsstudenter 2003.

Diagram 4.9 Högskolans expansion, prognos 2000-2003

Ett långsiktigt mål för den grundläggande högskoleutbildningen som regeringen tidigare fastställt är att hälften av en årskull skall ha påbörjat högskoleutbildning före 25 års ålder (prop. 1999/2000:1 utg. omr. 16 avsnitt 5.1). Grunden för detta mål och för den hittillsvarande expansionen av den högre utbildningen är övertygelsen att en väl utbildad arbetskraft är en förutsättning för ett modernt kunskapssamhälle. Det ämnesdjup och den analysförmåga som tränas i den högre utbildningen bör vara en drivande kraft i kunskapssamhället. Till detta kommer behovet av specialkunskaper inom många olika områden – inte minst inom de tekniska och naturvetenskapliga utbildningsområdena eller inom dessa områden i kombination med andra utbildningsområden.

Svårigheter att rekrytera studenter till vissa naturvetenskapliga och tekniska yrken har kunnat noteras redan under 1999 och kommer enligt lärosätenas prognoser att öka om utbyggnaden i naturvetenskapliga och tekniska utbildningar fortsätter i den takt som regeringen tidigare angivit (prop. 1998/99:1 och 1999/2000:1 utg. omr. 16 avsnitt 5.3.1–2). Dessa svårigheter får enligt regeringens bedömning inte leda till att studieplatser står outnyttjade. Alla platser som ryms inom lärosätenas s.k. takbelopp bör utnyttjas. Mot den bakgrunden medgav regeringen i ett särskilt beslut (U2000/983/UH) lärosätena rätt att omfördela platser i uppdraget för 2000 från

naturvetenskap och teknik till humaniora, samhällsvetenskap och juridik, om högskolan eller universitetet bedömer att utbildningsuppdraget inte kan uppnås.

Enligt regeringens bedömning bör denna rätt för lärosätena att omfördela platser i uppdraget gälla även under 2001. En utgångspunkt för fastställandet av målen för antalet helårsstudenter inom naturvetenskapliga och tekniska utbildningsområden för 2001 bör vara de mål som ansetts för 2000. Genom denna rätt till omfördelning ökar möjligheterna att tillgodose arbetsmarknadens behov av utbildade inom olika områden samtidigt som också fler studenter kan ges möjlighet att studera inom högskolan. Det är angeläget att öka den andel av en årskurs som går vidare till högre utbildning efter avslutad gymnasieutbildning.

Design och media är exempel på områden där efterfrågan är stor såväl på arbetsmarknaden som bland de ungdomar som söker sig till högskolan. Regeringen finner det därför angeläget att öka antalet studieplatser inom dessa utbildningsområden och andra konstnärliga utbildningsområden enligt avsnittet Statliga insatser på universitets- och högskoleområdet, Konstnärlig högskoleutbildning. Enligt regeringen bör det därför för några lärosäten finnas en möjlighet att omfördela platser från andra utbildningsområden till dessa. Ersättningsbeloppen för de konstnärliga utbildningsområdena är väsentligen högre än för andra. En alltför stor satsning på ett sådant område medför därför negativa konsekvenser för dimensioneringen av utbildningen inom andra utbildningsområden. Mot denna bakgrund avser regeringen att i regleringsbrev ange det maximala antal helårsstudenter för respektive konstnärligt utbildningsområde, för vilket berörda lärosäten har rätt att tillämpa ersättningsbeloppet. Detta gäller inte för de konstnärliga högskolorna i Stockholm. Dessa har inom takbeloppet rätt att tillämpa ersättningsbeloppet för enbart ett eller ett fåtal utbildningsområden.

Det planerade maximiantalet helårsstudenter för vilka lärosätena 2001 har rätt till ersättning framgår av tabell 4.6.6. Förslaget innebär en ökad rätt för några lärosätena att tillämpa ersättningsbeloppen för dessa områden genom att denna rätt inom utbildningsområdet design utvidgas till att omfatta även Luleå tekniska universitet, Högskolan i Kalmar och Högskolan i Skövde, inom utbildningsområdet media även Göteborgs universitet, Högskolan i Kalmar och Högskolan

Dalarna och inom utbildningsområdena konst och musik även Högskolan på Gotland.

Tabell 4.6.6 Högsta antal helårsstudenter som kan avräknas inom konstnärliga utbildningsområden 2001

LÄROSÄTE	DESIGN	KONST	MUSIK	OPERA	TEATER	MEDIA
Lunds universitet	42	72	399		51	
Göteborgs universitet	408 ¹⁾	66	318	18	31	11 ²⁾
Umeå universitet	165	60				
Linköpings universitet	40					
Luleå tekniska universitet	20		171		12	
Växjö universitet	45					
Örebro universitet			122			
Malmö högskola	20					19
Högskolan i Kalmar	20					10
Högskolan i Borås	71					
Högskolan Dalarna						20
Högskolan på Gotland		5	5			
Högskolan i Skövde	20					
Lärarhögskolan i Stockholm	50		30			
Mälardalens högskola	15					
Södertörns högskola	10					
Totalt	926	203	1 045	18	94	60

1) Inklusivt Stenebyskolan.

2) Härutöver 5 helårsstudenter 2002

Analys och slutsatser

För perioderna 1997–1999 och 2000–2002 har regeringen fastställt kvantitativa mål för magisterexamen, apotekarexamen, civilingenjörsexamen, grundskolläraryxamen med inriktning mot årskurserna 4–9 samt gymnasieläraryxamen. För dessa utbildningar gäller att närmare en tredjedel av antalet examina som givits som examinationsmål för treårsperioden 2000–2002 bör uppnås under 2000. För att perioderna med målangivelse för grundutbildning skall bli de samma som för forskning och forskarutbildning anger regeringen i denna proposition mål för perioden 2001–2004 per berört lärosäte för magisterexamen och civilingenjörsexamen. För civilingenjörsexamen ges härutöver planeringsföresättning för den följande fyraårsperioden 2005–2008. För lärarexamen med inriktning mot grundskolans senare år och gymnasieskolan och examen för lärare med karaktärsämne för gymnasieskolans program med yrkesinriktade ämnen (yrkeslärare) avser regeringen att i regleringsbrevet för universitet och högskolor för 2001 återkomma med precisering av utbildningsuppdraget per lärosäte.

Apotekarexamen har endast givits av Uppsala universitet, men från och med hösten 2000 ges utbildningen även vid Göteborgs universitet. Med hänsyn till att utbildningen endast ges vid två lärosäten förutsätter regeringen att dessa tar ansvaret för att utbildningens dimensionering anpassas till arbetsmarknadens behov.

En ökad examination inom högskoleingenjörsutbildningen är angelägen i enlighet med vad som angivits i avsnittet Resultat. Vidare bör varje lärosäte som ger psykologutbildning öka antalet examinerade inom denna utbildning. För att tillgodose arbetsmarknadens behov är det dessutom viktigt att ge möjlighet till antagning av studenter till en s.k. senare del av utbildningen.

Som ett led i att uppnå regeringens övergripande mål att andelen sysselsatta mellan 20 och 64 år 2004 skall vara minst 80 procent föreslogs i 2000 års ekonomiska vårproposition (prop. 1999/2000:100) en rad åtgärder. En viktig åtgärd är att motverka s.k. flaskhalsar på arbetsmarknaden och i ökad utsträckning beakta arbetsmarknadens framtida behov i den högre utbildningen. Regeringen avser därför att ge Högskoleverket i uppdrag att analysera hur högskolesektorns utbildningsutbud i ökad utsträckning kan svara mot arbetsmarknadens framtida behov. Särskilt det naturvetenskapliga och tekniska området be-

höver lyftas fram. Direktiven till uppdraget är under beredning inom Regeringskansliet.

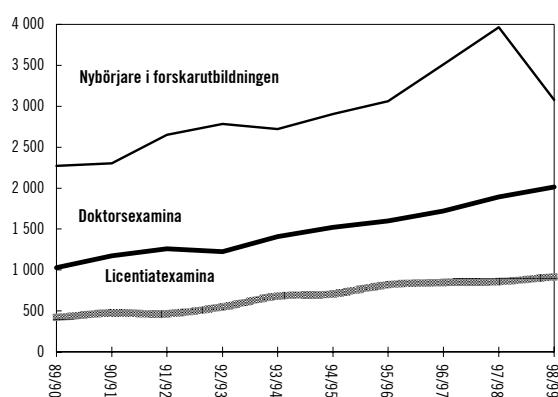
I flertalet uppdrag till lärosätena har regeringen för vart och ett av åren 1997–2000 angivit mål för antalet helårsstudenter totalt samt för antalet helårsstudenter inom utbildningsområdena naturvetenskap och teknik. Inför hösten 2000 har regeringen beslutat om en ökad frihet för lärosätena att omfördela utbildningsplatser från naturvetenskap och teknik till humaniora, samhällsvetenskap och juridik, om ett universitet eller en högskola bedömer att de inte kan utföra utbildningsuppdraget för naturvetenskap och teknik. Denna rätt för lärosätena att omfördela platser bör gälla även under 2001. Härigenom ökas lärosätenas möjligheter att tillgodose såväl de sökandes som arbetsmarknadens behov av utbildning inom olika utbildningsområden. För vissa konstnärliga utbildningsområden är efterfrågan stor från såväl arbetsmarknad som studenter. Rätten att omfördela utbildningsplatser utvidgas därför för några lärosäten till främst design- och mediaområdena. På grund av de relativt dyra ersättningsbelopp som gäller för helårsstudenter och helårsprestationer inom dessa områden införs samtidigt en maximering av det antal helårsstudenter för vilka lärosätena har rätt att tillämpa de ersättningsbelopp som avser dessa områden.

Forskning och forskarutbildning

Resultat

Bakgrund

Forskarutbildningen har ökat kraftigt under de senaste 10 åren. Av diagram 4.10 framgår att det rör sig om en fördubbling både av antalet doktorexamina och av antalet licentiatexamina. Även antalet nybörjare i forskarutbildningen ökade kraftigt fram till läsåret 1997/98 för att därefter minska läsåret 1998/99. Minskningen kan hänföras till de nya villkor för antagning till forskarutbildning som gäller från april 1998 och som innebär skärpta krav på studentens försörjning och förbättrad handledning under utbildningen. Minskningen avser framför allt humanistisk-samhällsvetenskapligt vetenskapsområde.

Diagram 4.10 Antal nybörjare och examina i forskarutbildningen läsåren 1989/90–1998/99

Universitetens och högskolornas anslag för forskning och forskarutbildning framgår av tabell 4.6.7.

Tabell 4.6.7 Anslagsutveckling avseende forskning och forskarutbildning vid universitet och högskolor

Miljoner kronor

ÅR	
1997	5 999
1998	6 448
1999	6 613
2000	6 773
2001 Förslag	7 184
2002 Beräknat	7 355 ¹
2003 Beräknat	7 537 ²

Anm. I uppgifterna ingår anslaget för forskning och konstnärligt utvecklingsarbete vid vissa högskolor. Vidare ingår Chalmers tekniska högskola AB och Stiftelsen Högskolan i Jönköping, men inte Sveriges lantbruksuniversitet.

1 Redovisat i 2001 års prisionivå.

2 Redovisat i 2001 års prisionivå.

Tabell 4.6.8 Examinationsmål i forskarutbildningen

Preliminära värden

VETENSKAPSOMRÅDE	UTFALL		MÅL		UTFALL		UTFALL		MÅL	
	1993/94 –1995/96	1997–1999	1997	1998	1999	1997–1999, %	2000			
HUMANISTISK-SAMHÄLLSVETENSKAPLIGT	1 108	1 154	419,5	492,5	520,5	1 432,5 124 %	482			
MEDICINSKT	1 574	1 692	590,0	559,5	721,0	1 870,5 111 %	660			
NATURVETENSKAPLIGT	981	1 172	353,5	387,5	377,5	1 118,5 95 %	492			
TEKNISKT	1 238	1 640	503,0	511,5	565,5	1 580,0 96 %	679			
TOTALT *	4 901	5 658	1 866,0	1 951,0	2 184,5	6 001,5 106 %	2 313			

Källa: Högskoleverkets NU-databas

Anm. Licentiatexamen räknas som en halv examen i forskarutbildningen liksom doktorsexamen som föregåtts av licentiatexamen. Som mål för 2000 anges en tredjedel av det för perioden 2000–2002 i budgetpropositionen för 2000 angivna målet

*) Exklusive Sveriges lantbruksuniversitet och Handelshögskolan i Stockholm

I löpande priser innebär anslagsutvecklingen en ökning med cirka 13 procent mellan 1997 och 2000. Detta motsvarar en ökning med cirka 7 procent i fasta priser. Med de förslag som lämnas i denna proposition kommer anslagen för forskning och forskarutbildning att öka med ytterligare 9 procent mellan 2000 och 2003.

Mål för forskning och forskarutbildning

Regeringen avser att presentera en övergripande forskningspolitisk proposition per mandatperiod. Innevarande mandatperiods forskningspolitiska proposition presenteras i september 2000 (prop. 2000/01:3). Inför denna proposition har universitet, högskolor, forskningsråd, myndigheter och organisationer inkommit med kunskaps- och forskningsstrategier om den vetenskapliga utvecklingen och behov inför framtiden. Mot bakgrund av att perioderna med målangivelser för såväl grundutbildning som forskning och forskarutbildning bör överensstämma och vara i fas med de forskningspolitiska propositionerna har tidigare angivna mål räknats om och anpassats till nya tidsperioder (beträffande examinationsmål för grundutbildningen, se avsnittet Grundläggande högskoleutbildning, Resultat). Mål för antalet examina i forskarutbildningen har bl.a. bestämts för perioden 1997–1999. Utfallet redovisas i tabell 4.6.8.

Totalt sett är utfallet av antalet examina i forskarutbildningen under perioden 1997–1999 tillfredsställande såväl i förhållande till målen som till resultat för treårsperioden 1993/94–1995/96. Resultatet ligger 6 procent över målet för perioden. I förhållande till perioden 1993/94–1995/96 innebär resultatet en ökning med 22 procent. Den största ökningen avser humanistisk-samhällsvetenskapligt vetenskapsområde där ökningen i examinationen var 29 procent, tätt följt av tekniskt vetenskapsområde med 28 procents ökning.

Utfallet innebär att 45 procent av antalet forskarexamina avlades inom de naturvetenskapliga och tekniska vetenskapsområdena under perioden 1997–1999. Flera universitet har framhållit svårigheter att öka antalet examina i forskarutbildningen i den utsträckning som tidigare mål förutsatt. En viktig orsak är det minskade antalet nyantagna till forskarutbildningarna till följd av ökade krav på studiefinansiering vid antagnings-tillfället. Förändringen innebär samtidigt att de som antas till forskarutbildningen kan erbjudas tillräckliga resurser i form av handledning och stöd i utbildningen, vilket på sikt bör leda till en betydligt högre examinationsfrekvens än tidigare och därmed också till en ökning av antalet examina.

De mål som ges i denna budgetproposition för 2001–2004 är något lägre än tidigare årliga mål för perioden 2000–2002. Målen för humanistisk-samhällsvetenskapligt och medicinskt vetenskapsområde är dock lite högre. Till grund för denna bedömning ligger utfallet av antalet examina i forskarutbildningen samt den hittillsvarande anslagsutvecklingen.

Behovet av forskarutbildade är stort såväl inom högskolan som på arbetsmarknaden utanför högskolan. I forskningspropositionen (prop. 2000/01:3) framhålls forskarutbildningen som en av de viktigaste förutsättningarna för att Sverige skall befästa och utveckla sin ställning som framgångsrik kunskapsnation. För perioden 2001–2004 fastställer regeringen mål enligt tabellerna 4.6.9 och 4.6.10. Som långsiktigt mål gäller att det årliga antalet examina i forskarutbildningen bör fortsätta att öka efter 2004.

Tabell 4.6.9 Mål för antal examina i forskarutbildningen 2001-2004

VETENSKAPSOMRÅDE	BERÄKNINGSUNDERLAG				MÅL
	2001	2002	2003	2004	2001-2004
Humanistisk- samhällsvetenskapligt	498	504	512	518	2 032
Medicinskt	667	678	691	707	2 743
Naturvetenskapligt	385	390	390	393	1 558
Tekniskt	591	600	613	640	2 444
Sveriges lantbruksuniversitet	100	100	100	100	400
Totalt	2 241	2 272	2 306	2 358	9 177

* Doktorsexamen räknas som 1 examen om den inte föregåtts av licentiatexamen, medan licentiatexamen och doktorsexamen som föregåtts av licentiatexamen räknas som ½ doktorsexamen.

För de lärosäten som bedriver forskarutbildning innebär detta följande mål och planeringsförutsättningar.

Tabell 4.6.10 Mål för antal examina i forskarutbildningen 2001-2004

LÄROSÄTE	HUM-SAM	MED	NAT-VET	TEKN	SUMMA
Uppsala universitet	438	448	445		1 331
Lunds universitet	371	414	294	440	1 519
Göteborgs univ.	372	450	220		1 042
Stockholms univ.	447		453		900
Umeå universitet	160	225	140		525
Linköpings univ.	108	175		297	580
Karolinska institutet		1 006			1 006
KTH				828	828
Luleå tekniska univ.	14			250	264
Karlstads univ.	30			20	50
Växjö universitet	30				30
Örebro universitet	40				40
Högsk. i Karlskrona/Ronneby				19	19
Malmö högskola		25			25
Högskolan i Kalmar			6		6
Chalmers tekniska högskola**				590	590
Högskolan i Jönköping**	22				22
Sveriges lantbruksuniversitet	-	-	-	-	400
Totalt*	2 032	2 743	1 558	2 444	9 177

* Doktorsexamen räknas som 1 examen om den inte föregåtts av licentiatexamen, medan licentiatexamen och doktorsexamen som föregåtts av licentiatexamen räknas som ½.

** Preliminärt. Målen fastställs genom avtal.

Trots utvecklingen mot en mer jämställd högre utbildning råder det fortfarande en stor obalans mellan könen inom högskolan. För att påskynda utvecklingen har regeringen vidtagit en rad åtgärder och satsningar, bl.a. har rekryteringsmål för andelen nyanställda kvinnliga professorer fastställts för samtliga universitet samt Mitthögskolan för perioden 1997–1999. Rekryteringsmålen är av stor betydelse för lärosätenas arbete med jämställdhet.

Högskoleverket har på uppdrag av regeringen (U1999/3733/UH) utvärderat föregående periods måluppfyllelse. Högskoleverket konstaterar att de flesta lärosäten med rekryteringsmål uppfyllde dessa, dock inte Lunds universitet, Karolinska institutet, Växjö universitet, Örebro universitet, Stiftelsen Högskolan i Jönköping eller Mitthögskolan. Högskoleverket föreslår att ytterligare lärosäten bör erhålla rekryteringsmål för andelen kvinnliga professorer under nästa period 2001–2004.

Regeringen delar Högskoleverkets bedömning att ytterligare lärosäten bör omfattas av rekryteringsmål för perioden 2001–2004. Preliminära mål avseende könsfördelningen bland nyrekryterade professorer för perioden 2001–2004 anges i tabell 4.6.11. En vägledande princip i arbetet med rekryteringsmål är att målen bör höjas för att fungera som en sporre i jämställdhetsarbetet. Utgångspunkten i regeringens bedömning har varit Högskoleverkets beräkningar. Definitiva mål kommer att anges i regleringsbrev.

Tabell 4.6.11 Preliminära mål avseende könsfördelningen bland nyrekryterade professorer (andelen kvinnor)

UNIVERSITET/HÖGSKOLA	FÖRSLAG
Uppsala universitet	24 %
Lunds universitet	20 %
Göteborgs universitet	28 %
Stockholms universitet	30 %
Umeå universitet	28 %
Linköpings universitet	26 %
Karolinska institutet	27 %
Kungl Tekniska högskolan	13 %
Luleå tekniska universitet	15 %
Karlstads universitet	24 %
Växjö universitet	27 %
Örebro universitet	24 %
Mitthögskolan	18 %
Högskolan i Karlskrona/Ronneby	18 %
Malmö högskola	34 %
Högskolan i Kalmar	21 %
Mälardalens högskola	15 %
Högskolan i Borås	45 %
Högskolan i Halmstad	24 %
Högskolan i Skövde	9 %
Lärarhögskolan i Stockholm	25 %
Södertörns högskola	26 %
Sveriges lantbruksuniversitet	34 %
Chalmers tekniska högskola AB	15 %
Stiftelsen Högskolan i Jönköping	18 %

Analys och slutsatser

För perioden 2001–2004 anger regeringen mål för antalet examina i forskarutbildningen per lärosäte och vetenskapsområde. Antalet examineerade i forskarutbildningen bör öka även efter denna period.

För perioden 1997–1999 har regeringen fastställt rekryteringsmål för andelen kvinnliga professorer. Dessa har i två tredjedelar av fallen uppfyllts. En fortsatt ökning av andelen kvinnliga professorer är angelägen och regeringen kommer därför att fastställa nya rekryteringsmål.

Särskilda frågor

Avräkning av anslag och anslagsberäkningar

Regeringens förslag: Avräkning av de konstnärliga högskolornas särskilda hyresersättningar under grundutbildningsanslagen får göras i samband med att medlen tillförs respektive lärosätes räntekonto.

Skälen för regeringens förslag: Anslagen för grundutbildning till respektive konstnärlig högskola består av ett s.k. takbelopp, dvs. högsta möjliga ersättning för helårsstudenter och helårsprestationer som kan erhållas och i vissa fall dessutom ersättning för särskilda åtaganden. Vidare har för innevarande år under anslagen beräknats en särskild hyresersättning. Modellen att lägga dessa medel utanför takbeloppen föreslås gälla under en femårsperiod. Efter denna period förutsätts dessa medel ingå i respektive konstnärlig högskolas ordinarie takbelopp.

Anslagsberäkningar

Anslagen till universitet och högskolor redovisas per lärosäte i det följande. Resurser för de nya platserna från hösten 2000 avseende de 15 000 nya platserna samt "halvårseffekten" av de cirka 10 500 nya platserna från hösten 2001 har beräknats under respektive universitets och högskolas anslag och ingår i takbeloppen 2001 (prop. 1998/99:1 utg.omr. 16 avsnitt 5.3.1; prop. 1999/2000:1 utg.omr. 16 avsnitt 5.3). Motsvarande halvårseffekt och förskjutning i resurstilldelning mellan budgetåren gäller för de platser som tillkommer hösten 2002.

Anslagen till forskning och forskarutbildning beräknas fr.o.m. budgetåret 1999 utifrån de vetenskapsområden som riksdagen har beslutat om (prop. 1998/99:1 utg.omr. 16 avsnitt 5.6.3, bet. 1998/99:UbU1, rskr. 1998/99:98). Högskolor som erhållit vetenskapsområden får egna anslag för forskning och forskarutbildning. För budgetåret 2001 föreslås därför ett nytt anslag, nämligen 25:50 Mälardalens högskola: Forskning och forskarutbildning (se avsnittet Statliga insatser, Tekniskt vetenskapsområde till Mälardalens högskola). Högskolor med vetenskapsområden erhåller huvudsakligen medel för forskning och forskarutbildning via sitt vetenskapsområde. Dessa lärosäten skall prioritera sin forskning och

forskarutbildning inom respektive vetenskapsområde.

Resurser för forskning vid högskolor som inte har vetenskapsområden, samt för konstnärligt utvecklingsarbete vid de konstnärliga högskolorna i Stockholm beräknas som tidigare under ett gemensamt anslag 25:71 Forskning och konstnärligt utvecklingsarbete vid vissa högskolor, där respektive högskola disponerar en egen anslagspost (jämför avsnittet Statliga insatser, Konstnärligt utvecklingsarbete). Högskolan i Borås, Högskolan Dalarna, Högskolan på Gotland, Högskolan i Gävle, Högskolan i Halmstad, Högskolan Kristianstad, Högskolan i Skövde, Högskolan i Trollhättan/Uddevalla, Lärarhögskolan i Stockholm samt Södertörn högskola har för 2001 tilldelats en förstärkning av forskningsmedel direkt till sina respektive anslag för grundutbildning. Mälardalens högskola har som förstärkning av forskningsmedel erhållit medel på sitt anslag för forskning och forskarutbildning samtidigt som de medel som tidigare har anvisats fortfarande ligger kvar på anslaget 25:71 Forskning och konstnärligt utvecklingsarbete vid vissa högskolor m.m.

Grundutbildnings- och forskningsanslagen har för budgetåret 2001 pris- och löneomräknats med 1,93 procent. För budgetåren 2002 och 2003 har samma pris- och löneomräkningsprocent använts för att samma per capitaersättning skall erhållas för alla lärosäten. För Högskoleverket har för budgetåret 2001 en pris- och löneomräkning skett med 5,96 procent.

Med anledning av förändringen för de statliga avtalsförsäkringarna finns anslaget 25:73 Universitets och högskolors premier för de statliga ålderspensionsavgifterna under verksamhetsområdet.

För samtliga universitet och högskolor anges under respektive anslag ett beräknat anslagsbelopp i löpande priser (i not även angivet i fasta priser) för 2002 och 2003.

Omfördelning av platser

Regeringens förslag: Resurser motsvarande 200 utbildningsplatser skall engångsvis föras från anslaget 25:41 Mitthögskolan: Grundutbildning.

Skälen för regeringens förslag: Mitthögskolan har anvisats i budgetpropositionen för 2000

(prop. 1999/2000:1 utg.omr. 16 avsnitt 5.3.2 bet. 1999/2000:UbU1, rskr. 1999/2000:94) fler utbildningsplatser än vad högskolan bedöms kunna utnyttja inför budgetåret 2001. Regeringens förslag är att resurser motsvarande 7 138 000 kronor frigörs.

Resurstilldelningssystemet

För andra året i rad har en omfattande dialog mellan Utbildningsdepartementet och ledningen för respektive lärosäte genomförts som ett led i planeringen och uppföljningen av universitet och högskolors verksamhet. Syftet var att ge underlag för bedömning av hur högskolorna klarar de mål som regeringen har satt upp samt att inleda en diskussion om högskolornas framtida profilering. I samband med årets dialog hade lärosätena dessutom inkommit med forskningsstrategier som utgjorde ett komplement till profileringsdiskussionen. Dialog har även genomförts mellan Jordbruksdepartementet och ledningen för Sveriges lantbruksinstitut (SLU).

Regeringen har tillkallat en särskild utredare för att utreda vissa frågor om högskolans styrning (dir. 1999:70, U 1999:04). Utgångspunkten för uppdraget är att nuvarande mål- och resultatstyrning för grundutbildningen i sina grunddrag skall ligga fast. Utredaren bör göra en genomgång av erfarenheterna av hur målstyrningen inom grundutbildningen har fungerat sett från såväl statsmakternas som lärosätenas perspektiv samt utreda hur systemet kan vidareutvecklas. För forskning och forskarutbildning skall en utvärdering göras om lämpligheten med att införa någon form av mål- och resultatstyrd resursfördelning. En översyn av kompletterande högskoleutbildningar för invandrare med utländsk akademisk utbildning har redovisats. En av orsakerna till den begränsade omfattningen av dessa utbildningar finns enligt utredningen i resurstilldelningssystemet.

Ersättningsbelopp

Regeringens förslag: Ersättningsbeloppen för helårsstudenter och helårsprestationer skall för budgetåret 2001 vara:

Tabell 4.6.12 Ersättningsbelopp för helårsstudenter och helårsprestationer

Kronor

UTBILDNINGSMOMRÅDE	ERSÄTTNING FÖR EN HEL-ÅRSSTUDENT	ERSÄTTNING FÖR EN HEL-ÅRSPRESTATION
Humanistiskt, teologiskt, juridiskt, samhällsvetenskapligt	13 805	14 453
Naturvetenskapligt, tekniskt, farmaceutiskt, vård	37 286	34 096
Odontologiskt	33 858	42 340
Medicinskt	45 551	59 742
Undervisning ¹	26 675	33 790
Övrigt ²	31 323	26 971
Design	11 076	71 381
Konst	158 395	71 403
Musik	95 647	63 904
Opera	228 341	144 076
Teater	221 297	116 002
Media	223 824	190 401
Dans	155 213	90 503
Iddrott	81 287	39 502

1) Avser den praktisk pedagogiska delen av lärarutbildningen.

2) Avser journalist- och bibliotekarieutbildningar samt praktisk-estetiska kurser inom bl.a. barn- och ungdomspedagogisk utbildning samt grundskollärautbildning med inriktning mot undervisning i årskurserna 1-7. Grafiska institutet/Instituttet för högre reklamutbildning vid Stockholms universitet skall redovisas mot övrigt.

Skälen för regeringens förslag: De ovan redovisade förändringarna avseende grundutbildningsanslagen innebär att ersättningsbeloppen för helårsstudenter och helårsprestationer har räknats upp med 1,93 procent avseende pris- och löneomräkning.

Lokalfrågor

Statskontoret fick under våren 1998 i uppdrag att utreda hur regeringens styrning och kontroll av den statliga lokalförsörjningen skulle kunna förbättras. Uppdraget redovisades i rapporten Regeringens styrning och kontroll av den statliga lokalförsörjningen (Statskontorets rapport 1998:31). Här föreslår Statskontoret bl.a. att myndigheterna skall redovisa sina lokalkostnader och lokalareor i budgetunderlaget och att myn-

digheter med s.k. ändamålslokaler skall redovisa lokalkostnadernas andel av verksamhetens totala kostnader.

Inför redovisningen av budgetunderlaget för 1999 utökade regeringen högskolornas rapporteringsskyldighet för att bättre kunna följa utvecklingen på lokalområdet. Rapporteringen avsåg total lokalyta, årshyra, genomsnittlig hyra per kvadratmeter, genomsnittlig lokalkostnad per kvadratmeter och lokalkostnadernas andel av verksamhetens totala kostnader.

För budgetåret 1999 redovisade universiteten och högskolorna sammanlagt lokalkostnader motsvarande 4 032 miljoner kronor. Av redovisat material framgår att lokalkostnadernas andel av universitetens och högskolornas totala kostnader uppgår till 14 procent 1999 och beräknas öka med knappt en procentenhet till 2004. Ökningen i kronor beräknas uppgå till 975 miljoner kronor. Av högskolornas årsredovisningar framgår att denna andel varit i stort sett konstant de senaste åren, strax under 15 procent av de totala kostnaderna har utgjorts av lokalkostnader.

Lokalkostnadernas andel av verksamhetens totala kostnader är generellt sett lägre för äldre universitet än för nyare universitet och högskolor. Konstnärliga högskolor har de högsta lokalkostnaderna sett i förhållande till de totala utgifterna. Inom de redovisade grupperna är dock spridningen stor och sträcker sig från 10 till 35 procent. De konstnärliga högskolornas i Stockholm lokalförsörjning behandlas i avsnittet Statliga insatser, Konstnärlig högskoleutbildning.

Utbyggnaden av högskolans lokaler följer den totala expansionen av högskolan under 1990-talet. Lokalytan förväntas öka med 350 000 kvadratmeter, eller 10 procent, under treårsperioden fram till årsskiftet 2001/2002. Av redovisat material för åren efter 2002 framgår att ökningen av lokalytan beräknas avta. Den stora expansionen av högskolornas lokalyta genomfördes under budgetåren 1993/94 fram till 1997 med en ökning om totalt 27 procent.

Genom ett tilläggsdirektiv till utredningen om högskolans styrning fick den särskilde utredaren i tilläggsuppdrag att utreda och föreslå förändringar av lokalförsörjningen inom högskolan (dir. 2000:6). Utredaren skall analysera lokalkostnadernas andel av högskoleanslagen och hur lärosätenas beräknade totala omsättning förutses utvecklas mot bakgrund av beslutade och planerade lokalförändringar. Vidare skall utredaren analysera på vilket sätt högskoleexpansionen under 1990-talet har påverkat eller kommer att på-

verka lärosätenas lokalbehov. Slutligen skall utredaren studera hur beställnings- och förhyrningstakten kommer att utvecklas efter 2000 under förutsättning att ingen ytterligare expansion beslutas. Uppdraget skall redovisas senast den 1 oktober 2000 (U2000/1630/UH).

Regeringen beslutade i juli 1998 att högskolorna i Karlstad, Växjö och Örebro skulle erhålla universitetsstatus fr.o.m. den 1 januari 1999 (U1997/3733, 3734, 3735/UH). Beslutet innebar att de nya universiteten förändrade och byggde ut delar av sin verksamhet, vilket kraftigt har påverkat deras lokalbehov. Mellan 1999 och 2001 beräknas lokalytan öka med över 30 procent vid dessa lärosäten. I redovisat budgetunderlag gällande åren 2002 till 2004 framgår att de nya universitetens kostnader för lokaler i förhållande till övriga utgifter beräknas öka beroende på denna kraftiga lokalutbyggnad.

4.6.5 Studiestöd

Enligt budgetpropositionerna för 1999 och 2000 (prop. 1998/1999:1, 1999/2000:1) var målet för studiestödet under 1999 och 2000 att:

- Studiestödet är en viktig del av utbildningspolitiken och skall bidra till att de övergripande målen för detta område uppnås. Studiestödet skall verka rekryterande och därmed bidra till högt deltagande i utbildningen samt ha en utjämnande verkan mellan individer och grupper inom befolkningen och därmed bidra till ökad social rättvisa.

Resultat

Under budgetåret 1999 fick nästan en miljon personer någon form av studiestöd. Jämfört med budgetåret 1998 är det ungefär lika många personer som har fått stöd.

Tabell 4.6.13 Antal studiestödstagare totalt och per kön 1999

Studiestöd	Antal studie- stödstagare	Varav kvinnor	Varav män
Studiehjälp	390 000	190 000	200 000
Studiemedel	417 000	240 000	177 000
Vuxenstudiestöd	181 000	129 000	52 000
-Särskilt utbildningsbidrag	109 000	80 000	29 000
-Särskilt vuxenstudiestöd för arbetslösa	41 000	29 000	12 000
-Särskilt vuxenstudiestöd	26 000	20 000	6 000
-NT-svux ¹	7 500	3 500	4 000
-Svux till studerande vid vissa lärarutbildningar	1 500	1 400	100

Källa: Centrala studiestödsnämnden (CSN)

¹ Särskilt vuxenstudiestöd till studerande vid vissa naturvetenskapliga och tekniska utbildningar

Möjligheten till studielån i de olika systemen har utnyttjats av omkring 381 000 personer. Antalet låntagare uppgick den 1 januari 2000 till nästan 1,4 miljoner personer, en ökning med 100 000 personer jämfört med tidigare budgetår. Den pågående satsningen inom både den gymnasiala vuxenutbildningens område och inom högskoleområdet har inte medfört att efterfrågan på studiestöd ökat under 1999. Den främsta orsaken till detta är att arbetslösa ansökt om studiestöd i mindre omfattning än beräknat, vilket har medfört att anslagna medel inte förbrukats. Prognoser för innevarande budgetår tyder på att utvecklingen kommer att vara densamma 2000.

Tabell 4.6.14 Antal studerande och utbetalade belopp 1999

Anslagsnamn/anslagspost	Antal studerande	Utbetalda belopp (mkr) bidrag	Utbetalda belopp (mkr) lån
Studiehjälp m.m.	390 000	2 122	0
Studiemedel m.m.	417 000	4 978	11 003
- gymnasial nivå	110 000	1 300	2 078
-högskolenivå	274 000	3 597	7 596
-utlandsstudier	33 000	351	1 329
Vuxenstudiestöd m.m.	181 000	8 459	403
-Korttidsstudiestöd och internatbidrag	4 000	25	0
-Svux ¹	26 000 ²	935	191
-Svuxa ³	41 000	1 037	212
-Särskilt utbildningsbidrag	109 000	5 894	0
-Timersättning vid sårsvux	263	2	0
-Stipendier för basår till ungdomar under 20 år	223	2	0
Svux till studerande vid vissa lärarutbildningar	1 500	54	5
NT-svux ⁴	7 500	506	123
Totalt U015	996 139	19 676	11 534

Källa: Centrala studiestödsnämnden (CSN)

¹ Särskilt vuxenstudiestöd² Varav 616 erhöll svux för högskolestudier (YTH)³ Särskilt vuxenstudiestöd för arbetslösa⁴ Särskilt vuxenstudiestöd till studerande vid vissa naturvetenskapliga och tekniska utbildningar

Studiehjälp

Antalet studerande som fått studiehjälp under 1999 är i stort sett oförändrat jämfört med tidigare år. Antalet studerande som fick det behovsprövade extra tillägget minskade i förhållande till föregående år.

Studiemedel

De senaste årets utbildningssatsningar på gymnasieskole- och högskolenivå har inte inneburit att antalet studiemedelstagare ökat under 1999. Antalet studiemedelstagare på gymnasial nivå minskade med 4 procent och antalet stödtagare på eftergymnasial nivå ökade med 3 procent. Antalet studiestödstagare som läser en kortare eller längre tid utomlands har ökat med 3 procent under 1999. 57 procent av studiemedelstagarna är kvinnor. Nära 47 procent av studiemedelstagarna är under 25 år. Cirka 66 pro-

cent av de studerande registrerade i grundläggande svensk högskoleutbildning utnyttjade studiemedlens bidragsdel under läsåret 1998/99.

Vuxenstudiestöd

Efterfrågan på det särskilda utbildningsbidraget har under budgetåret 1999 minskat med nästan 14 200 personer jämfört med förra budgetåret. Däremot har antalet studerande med särskilt vuxenstudiestöd för arbetslösa (svuxa) ökat med ca 44 procent och antalet studiestödstagare med särskilt vuxenstudiestöd (svux) med 18 procent, vilket inneburit en ökning med ca 16 400 personer under 1999. Utvecklingen bör ses i ljuset av att det särskilda utbildningsbidraget från den 1 juli 1999 inte längre betalas ut under mer än 12 månader.

För studier vid vissa naturvetenskapliga och tekniska utbildningar fick 7 500 studerande särskilt vuxenstudiestöd (NT-svux) under 1999, vilket är en minskning med ca 15 procent. Anledningen till minskningen är att inga nya studerande kunde ansöka om detta stöd under 1999. Stödet upphör helt den 31 december 2002.

Återbetalning

Nästan 1,4 miljoner personer har för närvarande studielån. Läntagarnas skuld till CSN hade den 1 januari 2000 ett sammanlagt värde av ca 127 miljarder kronor. CSN:s upplåning hos Riksgäldskontoret (RGK) för lån beviljade fr.o.m. 1989 utgjorde 79,8 miljarder kronor. Skillnaden mellan låntagarnas skuld till CSN och CSN:s skuld till RGK beror på att CSN betalar låntagarnas obetalda räntor under studietiden till RGK med anslagsmedel. Vid utgången av 2001 beräknas skuldstocken för lån tagna fr.o.m. 1989 hos RGK vara 101,6 miljarder kronor, varav 11 miljarder kronor är nyupplåning för kommande budgetår. År 1999 fick ca 262 000 låntagare anstånd med sin återbetalning, vilket är en minskning med 10 procent jämfört med föregående budgetår. Av de 90 452 anstånd som beviljades för lån tagna efter 1989 beviljades 61 procent till studenter som fortsatt att studera.

Analys och slutsatser

Studiestödssystemen har fungerat relativt väl som rekryteringsinstrument till de utbildningsplatser som utbildningsväsendet erbjuder. Det finns inga tecken på att utbildningsanordnarna hindras från att fylla utbildningsplatserna på grund av studiestödssystemet. Efterfrågan på studiestöd står i stort i relation till tillgängliga medel. Den minskande arbetslösheten kan antas ha påverkat efterfrågeutvecklingen, vilket medfört att medelsförbrukningen understiger tillgängliga medel. Efterfrågan på stöd är större än tillgängliga medel för särskilt vuxenstudiestöd och särskilt utbildningsbidrag för arbetstagare. Regeringen föreslår inga åtgärder med hänsyn till detta p.g.a. att svux upphör den 30 juni 2001 och regeringen anser, i likhet med riksdagen, att den begränsning på 15 procent av tillgängliga medel för särskilt utbildningsbidrag till arbetstagare som finns skall kvarstå.

Det nya reformerade studiestödssystemet träder i kraft den 1 juli 2001. Med anledning av detta föreslår regeringen inga övriga åtgärder inom området.

Särskilda frågor inom studiestödet

Under budgetåret 2001 införs ett nytt reformerat studiestödssystem som riksdagen fattat beslut om i december 1999 (prop. 1999/2000:10, bet. 1999/2000:UbU7, rskr. 1999/2000:96). Reformen innebär bl.a. att bidragsdelen i studiemedlen ökar från nuvarande 27,8 procent till 34,5 procent. Studerande som är 25 år eller äldre kan få ett tilläggs lån på ca 1 600 kronor per månad under vissa förutsättningar. Återbetalningsreglerna skärps genom ett s.k. modifierat annuitetssystem. En garantiregel finns som kan begränsa återbetalningen till 5 eller 7 procent av inkomsten. Studiestöden särskilt vuxenstudiestöd (svux) och särskilt vuxenstudiestöd för arbetslösa (svuxa) kommer fr.o.m. den 1 juli 2001 inte längre att beviljas till nya sökande. För studerande som påbörjat sina studier med svux eller svuxa finns det möjlighet att fullfölja studierna med samma stöd längst t.o.m. den 30 juni 2003. För vuxenstuderande finns i det nya studiemedelsystemet en särskild resursram för ett prioriterat bidrag för dem som är minst 25 år och studerar på grundskole- eller gymnasienivå. Totalbeloppet är detsamma som för studiemedel, men bidragsdelen är högre, 82 procent. Resursramen för

detta högre bidrag beräknas räcka till 71 000 studerande, dvs. till ungefär lika många studerande som haft svux eller svuxa under 1999. Både den generella och prioriterade bidragsdelen blir pensionsgrundande.

Under utgiftsområde 12 föreslår regeringen en höjning av det allmänna barnbidraget med 100 kronor per barn och månad fr.o.m. januari 2001. Som en följd av det föreslår regeringen även en höjning av studiebidraget med motsvarande belopp.

Stödet till studier av kortare omfattning (korttidsstudiestöd och internatbidrag) ges en ny utformning. Medel beräknas för en Överklagandemyndighet.

4.7 Revisionens iakttagelser

Riksrevisionsverket (RRV) har – med undantag för Södertörns högskola – inte haft några invändningar i revisionsberättelsen för år 1999 avseende myndigheter inom politikområdet Utbildningspolitik. Regeringen ser allvarligt på de brister som Södertörn högskola uppvisar. Regeringen följer den fortsatta utvecklingen noga vid högskolan. En närmare redogörelse för Regeringens vidtagna åtgärder lämnas under anslaget för Södertörns högskola.

4.8 Budgetförslag

4.8.1 25:1 Statens skolverk

Tabell 4.25:1 Anslagsutvecklingen för Statens skolverk

Tusental kronor

År	Slagslag	Belopp	Slagslag	Belopp
1999	Utfall	273 391	Anslags-sparande	22 271
2000	Anslag	301 568	Utgifts-prognos	316 864
2001	Förslag	305 737		
2002	Beräknat	311 983 ¹		
2003	Beräknat	318 733 ¹		

¹ Motsvarar 305 737 tkr i 2001 års prisnivå.

Statens skolverk är statlig sektorsmyndighet för det offentliga skolväsendet och för den av det allmänna anordnade förskoleverksamheten och skolbarnsomsorgen (barnomsorgen). Skolverket skall bidra till att effektmålen nås genom att sti-

mulera huvudmännen att öka måluppfyllelsen och säkra kvalitet och likvärdighet i alla skolformer samt i förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg. Skolverket skall aktivt verka för att de mål och riktlinjer som riksdag och regering har fastställt förverkligas.

Skolverket har under de senaste åren fått ett vidgat ansvarsområde genom att förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg tillförts verket samt att ansvaret för kunskapslyftet flyttats dit. Den andel av Skolverkets resursåtgång som är att hänföra till förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg har ökat från 2 procent 1997 till 12 procent 1999. En jämförelse mellan budget och utfall för 1999 visar ett överskott på 22 271 000 kronor. Härav har regeringen beslutat om indragning av 6 975 000 kronor. Resterande överskott beräknas vara förbrukat vid utgången av 2000.

Regeringens överväganden

Skolverket har under 1999–2000 samlat sitt arbete i ett antal s.k. strategiska handlingsprogram: Mål- och resultat, Särskilt stöd i barnomsorg och skola, Livslångt lärande och Skola – arbetsliv. Inom dessa program skall verket utveckla strategier och skapa en grund för ett långsiktigt agerande. Skolverket samordnar arbetet inom de strategiska handlingsprogrammen med arbetet i linjeorganisationen. Den 1 juli 1999 inrättades efter regeringens beslut en kvalitetsgranskningsnämnd inom Skolverket med uppgift att utföra nationella kvalitetsgranskningar på återkommande uppdrag av regeringen.

Skolverket redovisar i sin årsredovisning resultatinformation och behov av åtgärder inom olika områden. I huvudsak rör det sig om åtgärder inom verksamhetsområden för vilka kommunerna eller övriga huvudmän har ansvaret. Enligt regeringens bedömning är det angeläget att verkets insatser för att stimulera huvudmännen att öka måluppfyllelsen och säkra kvalitet och likvärdighet ständigt utvecklas. Regeringen bedömer det emellertid också angeläget att verket analyserar effekterna av dessa insatser och då särskilt insatserna för att stödja lokal skolutveckling.

Regeringen avser att inom kort ge Skolverket i uppdrag att utveckla formerna för stöd till utvecklingen av barnomsorg, skola och vuxenutbildning i syfte att mer aktivt stödja måluppfyllelsen och att trygga en nationell likvärdighet.

Olika modeller bör prövas där verkets insatser i högre grad samordnas och riktas mot kommuner och skolor som uppvisar bristande resultat och har behov av stöd för att förbättra målpuppfyllelsen. I uppdraget bör ingå att Skolverket under hösten skall återkomma till regeringen med förslag till en strategi för hur uppdraget skall genomföras.

Regeringen har under flera år begärt att tillsynen inom Skolverket skall öka, något som inte har infriats. Under 1999 har i stället tillsynen minskat i omfattning (från ca 35 miljoner kronor 1998 till ca 23 miljoner kronor 1999). Regeringen kommer uppmärksam att följa den fortsatta utvecklingen.

Regeringen föreslår att 486 000 kronor förs över till detta anslag från anslaget 25:2 *Utveckling av skolväsende och barnomsorg* avseende en tjänst för utveckling av lexikon för invandrare. Dessutom föreslås att 1 018 000 kronor förs över från detta anslag till anslaget 25:78 *Internationella programkontoret för utbildningsområdet* för finansiering av administration av stipendieverksamhet.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att riksdagen anvisar ett ramanslag om 305 737 000 kronor för budgetåret 2001. För budgetåren 2002 och 2003 beräknas utgifterna under anslaget till oförändrad nivå i förhållande till 2001.

Tabell 4.25:1 Beräkning av anslaget för 2001

Tusental kronor

Anslag 2000	301 568
Pris- och löneomräkning	4 701
Överföring från anslaget 25:2	486
Överföring till anslaget 25:78	- 1 018
Förslag 2001	305 737

4.8.2 25:2 Utveckling av skolväsende och barnomsorg

Tabell 4.25:2 Anslagsutvecklingen för Utveckling av skolväsende och barnomsorg

Tusental kronor

År	Slagslag	Beräknat	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
1999	Utfall	197 675		169 411
2000	Anslag	313 799		317 576
2001	Förslag	449 206		
2002	Beräknat	476 488 ¹		
2003	Beräknat	201 321 ²		

¹ Motsvarar 466 391 tkr i 2001 års prisnivå.

² Motsvarar 192 764 tkr i 2001 års prisnivå.

Det övergripande syftet med verksamheterna under anslaget är att utveckla de nationella mål- och styrdokumenterna och att ge stöd och stimulans till barnomsorgens och skolväsendets utveckling mot de nationella målen. Från anslaget bekostas centrala skolutvecklingsinsatser som Skolverket utför i enlighet med sin instruktion. Hit hör exempelvis att utveckla de nationella styrdokumenterna och nationella prov.

Anslaget bekostar också generella skolutvecklingsinsatser som riktas mot hela skolväsendet, oftast på regeringens uppdrag och med krav på åiterrapportering. Exempel på sådana insatser är rektorsutbildning och kompetensutveckling för skolans personal, övergripande projekt inom naturvetenskap och teknik, t.ex. NOT-projektet, inom IT-området, jämställdhet och miljöområdet. Anslaget bekostar också insatser för skolutveckling på det internationella området. Vissa uppgifter att främja internationella kontakter inom skolans område har flyttats över till Internationella programkontoret för utbildningsområdet fr.o.m. den 1 juli 2000.

Utöver dessa insatser ges genom anslaget stöd till lokal skolutveckling på viktiga områden. Medlen delas ut efter ansökningsförfarande från enskilda kommuner och skolor.

Skolverket har rätt att disponera medel under anslaget för administration, uppföljning och utvärdering av vissa uppdrag.

Vid utgången av 1999 fanns ett anslagssparande. Härav har regeringen beslutat om indragning av 29 515 000 kronor. Även för 2000 beräknas ett visst anslagssparande.

Regeringens överväganden

Efter förslag i 1999 års ekonomiska vårproposition (prop. 1998/99:100) har regeringen beslutat att sammanlagt 500 miljoner kronor skall avsättas för företrädesvis kompetensutveckling av lärare under perioden 2000–2002. Av dessa beräknas 80 miljoner kronor för 2001, dvs. en ökning med 50 miljoner kronor i förhållande till föregående års resurser. Dessutom har i 2000 års ekonomiska vårproposition (prop. 1999/2000:100) 100 miljoner kronor avsatts under vardera 2001 och 2002 för särskilda utvecklingsinsatser.

Skolverket förfogar över en betydande del av anslaget och stödjer lokal skolutveckling genom att bevilja projektmedel efter ansökningar från kommuner och enskilda skolor. Effekterna av att bedriva skolutveckling i projektform är svåra att

bedöma. En vanlig kritik mot projektmodellen generellt är att formen är arbetskrävande för dem som söker utan att arbetsinsatsen alltid leder till att projektmedel beviljas. Detta kan leda till besvikelse och att positiva processer avstannar.

Spridningseffekterna från skolutvecklingsprojekt kan vara alltför begränsade och risk finns för att resursstarka skolor som redan är inne i en positiv skolutveckling får medel medan skolor som skulle behöva stöd i sin utveckling inte ens söker. Detta kan bidra till att skillnaderna mellan skolor ökar och att likvärdigheten i den nationella skolan inte stimuleras utan på sikt undermineras.

Utöver dessa generella faktorer kan konstateras att projektens planering och genomförande har tagit lång tid och Skolverket har därför inte kunnat betala ut medlen i avsedd takt, vilket lett till ett visst anslagssparande.

Skolutveckling är, enligt regeringens mening, ett politiskt strategiskt område där det är nödvändigt att fortsatt ta initiativ på viktiga områden. Regeringen avser att ånyo anvisa medel till angelägna områden. I årets vårproposition har särskilda medel anvisats för att stimulera en ökad målpuppfyllelse. Regeringen avser därvid att göra särskilda insatser för att stärka elevernas basfärdigheter i att läsa, skriva och räkna. Kompetensutveckling av lärare inom det specialpedagogiska området är ett prioriterat område. Behovet av kunskap i dyslexi och teckenspråk bör därvid beaktas, liksom specials skolans och särskolans behov av kompetens. Regeringen avser vidare att anvisa medel för kompetensutveckling av skollära, bl.a. avseende läroplanens övergripande mål. Senare i höst återkommer också regeringen med en särskild satsning på matematik.

Formerna för hur skolutveckling bäst främjas behöver nu noga analyseras. Regeringen bedömer det som angeläget att medlen för skolutveckling i högre utsträckning än hittills riktas mot de kommuner och skolor som bäst behöver stöd. Regeringens bedömning är att Skolverkets roll när det gäller skolutveckling behöver utvecklas och nya former prövas. Projektansökningsmodellen bör tonas ner till förmån för mer riktade insatser av främjande karaktär som skall vara inriktade på att förbättra resultaten. Initiativ till insatserna kan ta sin utgångspunkt från det material som verket förfogar över genom sin omfattande uppföljnings- och utvärderingsverksamhet samt från kvalitetsgranskningsnämndens rapporter. Genom en ändrad inriktning av medlens användning kan fler skolor nås och härige-

nom ökas förutsättningarna för att fler elever skall kunna nå målen. Regeringen ser det också som naturligt att den samverkan med parterna som kommer till uttryck i den s.k. Avsiktsförklaringen fortsätter och stärks också på skolutvecklingsområdet.

Skolverket kommer inom kort att få ett uppdrag av regeringen att utveckla en strategi för hur verkets medel för lokal skolutveckling på detta anslag samt en huvudpart av de tidsbegränsade särskilda medlen för en ökning av basfärdigheterna kan användas för genomförande i kommuner och skolor och bidra till en ökad målpuppfyllelse. Skolverket skall inkomma med sin bedömning i november. Regeringen kommer därefter att besluta i frågan.

Regeringen har beviljat medel för två värdegrundscentra vid Umeå universitet i samarbete med Ersta Sköndal högskola respektive vid Göteborgs universitet för tiden den 1 juli – 31 december 2000. Regeringen avser ge fortsatt stöd till dessa verksamheter under 2001.

Regeringen har den 25 november 1999 beslutat att stipendier och bidrag för främjande av internationella kontakter skall föras över från Skolverket till Internationella programkontoret för utbildningsområdet från och med den 1 juli 2000. Även medlen för CEDEFOP:s verksamhet samt för utbytesprogrammet Ett år i Frankrike (Education Européene) bör överföras till Programkontoret. Med anledning härav bör 15 600 000 kronor föras över från detta anslag till anslaget 25:78 *Internationella programkontoret för utbildningsområdet*. Beloppet avser även viss resursförstärkning vid Programkontoret.

Regeringen föreslår att 486 000 kronor för en tjänst med uppgifter att utveckla lexikon för invandrarare överförs från detta anslag till anslaget 25:1 *Statens skolverk*.

För att stimulera skolforskning och varaktigt öka anslaget för Skolverkets forskningsverksamhet förlås att 9 728 000 kronor överförs från detta anslag till anslaget 25:3 *Forskning inom skolväsendet*.

Regeringen föreslår vidare att 4 200 000 kronor förs över till detta anslag från anslaget 25:81 *Utvecklingsarbete inom Utbildningsdepartementets område m.m.* Medlen avser statistikuppgifter inom barnomsorgsområdet m.m.

Tabell 4.25:2 Beräkning av anslaget för 2001

Tusental kronor	
Anslag 2000	313 799
Pris- och löneomräkning	7 021
Utökade resurser	150 000
Överföring till anslaget 25:1	- 486
Överföring till anslaget 25:3	- 9 728
Överföring till anslaget 25:78	- 15 600
Överföring från anslaget 25:81	4 200
Förslag 2001	449 206

För 2002 beräknas anslaget uppgå till 476 488 000 kronor. Härvid har 170 miljoner kronor överförts till anslaget 25:4 *Program för IT i skolan* av de medel som enligt föregående års budgetproposition beräknats för kompetensutveckling. Vidare har 2002 en minskning gjorts av anslaget med 50 miljoner kronor för att bidra till finansiering av förslaget om ett riktat bidrag till skolektorn. För 2003 beräknas anslaget till 201 321 000 kronor.

4.8.3 25:3 Forskning inom skolväsendet

Tabell 4.25:3 Anslagsutvecklingen för Forskning inom skolväsendet

Tusental kronor				
1999	Utfall	8 069	Anslags-sparande	148
2000	Anslag	8 115	Utgifts-prognos	8 124
2001	Förslag	30 000		
2002	Beräknat	30 538 ¹		
2003	Beräknat	31 150 ¹		

¹ Motsvarar 30 000 tkr i 2001 års prisnivå.

Inom områden av särskild betydelse för skolan, där det finns angelägna behov och där kunskap saknas eller är bristfällig, skall Skolverket stödja kunskapsbildning. Skolforskningen skall ta sin utgångspunkt i skolväsendets kärnverksamheter och bidra till att utveckla skolan i överensstämmelse med samhällets behov. Forskningen skall sätta skolans och barnomsorgens verksamhet in i ett större samhälleligt sammanhang. Den skall bidra till att utveckla skolektorn som en professionell organisation med en kritiskt reflekterande kunskapsbas. En ny strategi för Skolverkets forskningsprogram skall utarbetas i syfte att ge översikt och öka tillgängligheten till relevant forskning och kunskap. Genom ett program

byggt på vetenskaplig grund skall kunskapen öka inom och utom skolväsendet om dess förutsättningar och resultat.

Genom att initiera och understödja forskning om skolans och vuxenutbildningens kärnverksamheter skall Skolverket bidra till att gemensamma begrepp skapas som kan underlätta kommunikation och tänkande inom skolväsendet. Skolverket skall ha som en av sina uppgifter att bedöma var satsningar skall göras för att skapa ny kunskap eller ställa samman befintlig forskning och se till att den kommer till nytta inom skolväsendet. Skolverket skall som sektorsorgan ta ansvar för att forskning kommer till stånd och samtidigt bidra till spridning i form av att understödja lärares forskningsverksamhet, höja verksamhetens vetenskapliga bas och stärka den vetenskapliga kompetensen.

Regeringens överväganden

Förändringarna av och inom skolsystemet och förändringarna i samhället har medfört ökade och högre krav på skolan. Decentraliseringen och den målstyrda skolan ställer krav på en hög professionell nivå.

I regeringens s.k. avsiktsförklaring från våren 1999 klargörs behovet av att fler lärare genomgår forskarutbildning och på sikt deltar i utforskandet av utbildningsväsendet. Regeringen anser att det också är en jämlikhetsfråga att stärka redan verksamma lärares och pedagogers vetenskapliga kunskap och kompetens. Det är för få forskare och brist på kunskap inom det utbildningsvetenskapliga forskningsfältet.

I redovisningen av regeringsuppdraget att inventera forskningsbehov för förskola, skola och skolbarnomsorg lyfter Skolverket bl.a. fram behov av tvärvetenskaplig kunskap och mångdisciplinär samverkan, behov av fördjupning och utveckling av tidigare teman samt nya kunskapsområden som OECD har identifierat och som har relevans för Sverige. Behovet av skolforskning, forskningsanknytning och kunskap är stort. Den vetenskapliga grunden för skolans verksamhet är svag och måste såväl stärkas som höjas. I enlighet med propositionen En förnyad lärarutbildning (prop. 1999/2000:135) lägger regeringen nu förslag om att anslagen till det utbildningsvetenskapliga området ökas med 90 miljoner kronor. Dessutom inrättas två nya forskarskolor inom detta område. Samtliga universitet och högskolor med lärarutbildning skall stär-

ka den vetenskapliga grunden för lärarutbildningen.

Utbildningsområdet har fått vidkännas nedskärningar under 1990-talet. Detta gäller bl.a. Skolverkets forskningsanslag som är mindre än hälften av vad det var 1991. Till detta kommer att Skolverket har fått ett kraftigt vidgat ansvarsområde under de senaste åren. Dessutom kommer, enligt regeringens bedömning, sektorsforskningen inom skola och vuxenutbildning och myndighetens roll och ansvar genom bl.a. en ny lärarutbildning och forskningsorganisation att bli än viktigare än tidigare.

Regeringen har tidigare framhållit betydelsen av forskningsinsatser inom skolväsendet och framhåller också detta i den forskningspolitiska propositionen.

Regeringens förslår därför en betydande uppräkning av anslaget till 30 miljoner kronor.

Tabell 4.25.3 Beräkning av anslaget för 2001

Tusental kronor

Anslag 2000	8 115
Pris- och löneomräkning	157
Överföring från anslaget 25:2	9 728
Överföring från anslaget 25:8	2 000
Överföring från anslaget 25:12	10 000
Förslag 2001	30 000

Regeringen beräknar medelsbehovet för 2002–2003 till en oförändrad nivå i förhållande till 2001.

4.8.4 25:4 Program för IT i skolan

Tabell 4.25.4 Anslagsutvecklingen för Program för IT i skolan

Tusental kronor

År	Slagslag	Belopp	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
1999	Utfall	315 291		24 709
2000	Anslag	501 254		522 426
2001	Förslag	652 856		
2002	Beräknat	170 000		
2003	Beräknat	0		

Under ramanslaget anvisas medel för IT i skolan. Under anslaget beräknas medel för

- delegationens kansli
- kompetensutveckling av lärare
- inköp av datorer

- stöd till infrastruktursatsningar
- övriga utgifter.

Anslagssparandet på 24 709 000 kronor beror huvudsakligen på att antalet deltagare i kompetensutvecklingen inte kom att bli det antal som planerats. Anslagssparandet beräknas förbrukas under innevarande budgetår.

Regeringens överväganden

Delegationen för IT i skolan (ITiS) tillkallades i maj 1998 för att förbereda och genomföra satsningen på IT i skolan under en treårsperiod 1999–2001 och omfattar medel om totalt 1 490 miljoner kronor. Från och med halvårsskiftet 2000 finns ca 20 000 lärare i arbetslag (inklusive förskollärare och fritidspedagoger samt andra med pedagogisk uppgift i arbetslaget) som har genomfört sin kompetensutveckling. Var och en av dessa disponerar en dator. Cirka 700 handledare har utbildats för att kunna handleda kollegor. Därutöver har knappt 1 500 skolledare deltagit i den särskilda utbildningen för skolledare som erbjuds inom ramen för ITiS. Under 1999 fördelades 180 miljoner kronor i statsbidrag till kommunerna för att ansluta skolor till Internet eller förbättra uppkopplingarna samt för att ge alla lärare och elever en egen e-postadress. Totalt förbrukades 321 miljoner kronor under 1999 för genomförandet av ITiS.

Enligt regeringens beslut den 28 maj 1998 ingår, som en av delegationens uppgifter, att följa och utvärdera verksamheten. Delegationen har därför beslutat om en utvärdering av satsningen, som skall ske med början den 1 januari 2000 och vara slutförd och slutredovisad före utgången av 2003. Arbetet med utvärderingen, som utförs av högskolorna i Halmstad och Jönköping, redovisas därutöver två gånger årligen vid seminarier med företrädare för uppdragsgivaren och de kommuner som berörs av uppdraget.

Den pågående satsningen berör knappt hälften av antalet hösten 1997 verksamma lärare i förskoleklassen, grundskolan, särskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och de svenska utlandsskolorna. Det är angeläget att utvidga satsningen till att omfatta fler lärare i de berörda skolformerna liksom till lärarna inom den kommunala vuxenutbildningen. Därigenom stärks förutsättningen att barn, ungdomar och vuxenstuderande får möjlighet att tidigt lära sig att använda IT som ett verktyg för sitt eget kunskapsökande och lärande.

Tabell 4.25:4 Beräkning av anslaget för 2001

Tusentals kronor

Anslag 2000	501 254
Pris- och löneomräkning	1 602
Utökade resurser enligt tidigare beslut	150 000
Förslag 2001	652 856

Regeringen anser som tidigare redovisats under avsnitt 3.4 att IT-satsningen bör fortsätta även 2002. Regeringen överför därför 170 miljoner kronor som tidigare beräknats för 2002 under anslaget 25:2 *Utveckling av skolväsende och barnomsorg* till detta anslag.

4.8.5 25:5 Statens institut för handikappfrågor i skolan

Tabell 4.25:5 Anslagsutvecklingen för Statens institut för handikappfrågor i skolan

Tusental kronor

1999	Utfall	119 724	Anslags-sparande	7 871
2000	Anslag	123 098	Utgifts-prognos	129 019
2001	Förslag	125 292		
2002	Beräknat	127 991 ¹		
2003	Beräknat	130 852 ¹		

¹ Motsvarar 125 292 tkr i 2001 års prisnivå.

Statens institut för handikappfrågor i skolan (SIH) skall ge specialpedagogisk rådgivning och stöd till kommunerna och sådana fristående skolor som står under statlig tillsyn. SIH skall också utveckla, framställa och distribuera läromedel för synskadade, rörelsehindrade, hörsel-skadade/döva och utvecklingsstörda elever. SIH skall genom sina insatser verka för att minimera de svårigheter som kan uppstå för elever med funktionshinder.

I kommittédirektiven (dir. 2000:9) för Statens stöd i specialpedagogiska frågor har regeringen preciserat uppdraget för den organisationskommitté som skall förbereda ombildandet av SIH till en ny myndighet för statens stöd i specialpedagogiska frågor.

Ekeskolans, Åsbackaskolans, Hällsboskolans och Tomtebodaskolans resurscenter skall inordnas i den nya myndigheten. Till myndigheten skall också föras de statliga bidragen för landstingens hörselvårdskonsulenter, vissa kunskaps-

center och datapedagogerna vid de regionala dataresurscentren, de s.k. REDAH-centren.

Myndigheten, som skall ha en styrelse, skall svara för såväl stöd som utvecklingsverksamhet. Syftet med denna förändring är bl.a. att bidra till ökad måluppfyllelse och flexibilitet i statens organisation för stöd i specialpedagogiska frågor samt förbättra samverkan mellan stat, kommun och landsting i frågor som rör barn och ungdom med funktionshinder.

Den nya myndigheten skall inrättas den 1 juli 2001.

För 1999 redovisas ett anslagssparande på 7 871 000 kronor. Härav har regeringen beslutat om indragning av 950 000 kronor.

Regeringens överväganden

Tabell 4.25:5 Beräkning av anslaget för 2001

Tusental kronor

Anslag 2000	123 098
Pris- och löneomräkning	2 194
Förslag 2001	125 292

Anslaget har beräknats, med förbehåll för resultatet av organisationskommitténs arbete, för 2002–2003 till oförändrad nivå i förhållande till 2001.

4.8.6 25:6 Skolutveckling och produktion av läromedel för elever med handikapp

Tabell 4.25:6 Anslagsutvecklingen för Skolutveckling och produktion av läromedel för elever med handikapp

Tusental kronor

1999	Utfall	25 743	Anslags-sparande	918
2000	Anslag	21 470	Utgifts-prognos	22 111
2001	Förslag	21 788		
2002	Beräknat	22 228 ¹		
2003	Beräknat	22 705 ¹		

¹ Motsvarar 21 788 tkr i 2001 års prisnivå.

Ur anslaget bekostas dels bidrag enligt förordningen (1991:978) om statsbidrag till produktion av vissa läromedel, dels kostnader för utveckling och produktion av, samt information om läro-

medel för elever med funktionshinder. Från anslaget finansieras även kostnader för arvoden till externa läromedelsproducenter och annan expertis samt köpta tjänster för denna verksamhet. Vidare bekostas av anslaget olika utvecklingsinsatser enligt bedömning av Statens institut för handikappfrågor i skolan (SIH). Målet är att framställa läromedel och hjälpmedel i nödvändigt antal och av god kvalitet för att tillgodose målgruppens behov och att elever med funktionshinder skall kunna delta i utbildningar på samma villkor som andra.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 4.25:6 Offentligrättslig verksamhet

Tusental kronor

Offentlig- rättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (Som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras ¹	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 1999	0	13 464	39 208	- 25 744
Prognos 2000	0	13 800	39 188	- 22 388
Budget 2001	0	13 500	34 970	- 21 470

¹ SIH får intäkter från främst läromedelsförsäljning.

Regeringens överväganden

Enligt regeringens proposition Elever med funktionshinder – ansvar för utbildning och stöd (prop. 1998/99:105) skall statens engagemang för produktion av läromedel och studiematerial för barn, ungdomar och vuxna med funktionshinder i förskola, skola och vuxenutbildning utredas ytterligare. Utgångspunkten skall vara Funkiskommitténs (dir. 1995:134) respektive Kunskapslyftskommitténs (dir. 1995:67) överväganden och slutsatser. Direktiv bereds för närvarande.

Ansvar för det statliga engagemanget inom läromedelsområdet ingår i den nya myndigheten för statens stöd i specialpedagogiska frågor, liksom det hittills gjort inom nuvarande SIH.

Tabell 4.25:6 Beräkning av anslaget för 2001

Tusental kronor

Anslag 2000	21 470
Pris- och löneomräkning	318
Förslag 2001	21 788

4.8.7 25:7 Specialskolemyndigheten och resurscenter¹

Tabell 4.25:7 Anslagsutvecklingen för Specialskolemyndigheten och resurscenter

Tusental kronor

1999	Utfall	436 069 ²	Anslags- sparande	52 129 ²
2000	Anslag	453 129 ²	Utgifts- prognos	463 061 ²
2001	Förslag	411 774		
2002	Beräknat	371 510 ³		
2003	Beräknat	379 749 ³		

¹ Från och med den 1 juli 2000 inrättades en ny myndighet, Specialskolemyndigheten, varvid specialskolorna upphörde att vara egna myndigheter.

² Avser ramanslaget Specialskolor och resurscenter.

³ Motsvarar 363 774 tkr i 2001 års prisnivå.

Utbildningen i specialskolan har som mål att ge barn och ungdomar med dövhet eller hörselskada en till varje elevs förutsättningar anpassad utbildning som så långt det är möjligt motsvarar den utbildning som ges i grundskolan. Resurscentren skall genom utredning och träning främja den allsidiga utvecklingen hos elever i det offentliga skolväsendet för barn och ungdom samt informera och kompetensutveckla lärare och övrig personal.

För 1999 redovisas ett anslagssparande på 52 129 000 kronor. Anslagssparandet varierar liksom föregående år kraftigt mellan skolorna och beror delvis på långsiktiga kompetensutvecklingsstrategier för lärare vid skolorna. En viss del av beloppet utgör medel som står till regeringens disposition.

Regeringen räknar med att använda en del av anslagssparandet i samband med omorganiseringen av verksamheten.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 4.25:7 Offentligrättslig verksamhet

Tusental kronor

Offentlig- rättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (Som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 1999	52 601	2 400 ¹	438 469	- 436 069
Prognos 2000	53 241	2 400 ¹	465 461	- 463 061
Budget 2001 ²	26 200	50 400	475 342	- 424 942

¹ Till största delen avser intäkterna hyreskostnader från Härnösands kommun.

² För 2001 har hänsyn tagits till att skolorna får disponera elevavgifterna.

Regeringens överväganden

Det totala antalet elever uppgick under 1999/2000 till 813, vilket är en ökning med fyra elever jämfört med föregående år. Skolorna framhåller i årsredovisningarna återigen den allt större bristen på utbildade specialpedagoger. Denna brist leder i sin tur till att skolorna är tvungna att anställa lärare utan adekvat utbildning och själva svara för utbildningen bl.a. genom att köpa uppdragsutbildningar från olika högskolor.

Specialskolemyndigheten, som inrättades den 1 juli 2000, skall samordna resurser, utvecklingsarbete m.m. i syfte att stärka utvecklingen av skolornas inre arbete för att bidra till en ökad måloppfyllelse.

Som tidigare nämnts skall Statens institut för handikappfrågor i skolan (SIH) enligt kommittédirektiven (dir. 2000:09) ombildas till en myndighet för Statens stöd i specialpedagogiska frågor.

Myndigheten skall inrättas den 1 juli 2001.

Ett viktigt utvecklingsområde för de nya myndigheterna bör vara att utreda orsakerna till att en hög andel elever i specialskolan inte uppnår målen samt vilka åtgärder som måste vidtas.

Regeringen gjorde i propositionen Elever med funktionshinder – ansvar för utbildning och stöd (prop. 1998/99:105, bet. 1999/2000:UbU4) bedömningen att hemkommunens ersättning till staten för den som är elev i specialskolan skall höjas fr.o.m. hösten 2001 till 175 000 kronor per elev och läsår. För närvarande tillförs ersättningen inkomsttiteln 2811 *Övriga inkomster av statens verksamhet*. Regeringen föreslår att medlen i stället från den 1 juli 2001 tillförs anslaget och att anslaget räknas ned med belopp motsvarande de beräknade avgiftsinkomsterna. Regeringen har beräknat inkomsterna till 96 miljoner kronor för läsåret 2001/02. Hänsyn har därvid tagits till att värdkommunerna bör betala en lägre avgift för elever i specialskolan. År 2001 uppstår således halvårseffekt, vilket innebär att anslaget har minskats med 48 miljoner kronor.

År 2002 har anslaget minskats med ytterligare 48 miljoner kronor.

Regeringen föreslår under utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner, att medel motsvarande den ökade avgiften från hemkommunerna tillförs det generella statsbidraget till kommuner och landsting.

Tabell 4.25:7 Beräkning av anslaget för 2001

Tusental kronor

Anslag 2000	453 129
Pris- och löneomräkning	6 645
Minskat resursbehov	- 48 000
Förslag 2001	411 774

I avvaktan på förslag från kommittén för statens stöd i specialpedagogiska frågor beräknas anslaget i övrigt för 2002–2003 till oförändrad nivå i förhållande till 2001.

4.8.8 25:8 Särskilda insatser på skolområdet

Tabell 4.25:8 Anslagsutvecklingen för Särskilda insatser på skolområdet

Tusental kronor

1999	Utfall	266 497	Anslags-sparande	10 071
2000	Anslag	276 353	Utgifts-prognos	272 033
2001	Förslag	278 526		
2002	Beräknat	288 140 ¹		
2003	Beräknat	296 670 ¹		

¹ Motsvarar 278 526 tkr i 2001 års prisnivå.

Under detta anslag beräknar regeringen medel för

- bidrag enligt förordningen (1991:931) om statsbidrag till särskilda insatser på skolområdet till kommuner för samordnade utbildningsinsatser avseende särskild undervisning på sjukhus m.m. och samordnade regionala utbildningsinsatser för elever med funktionshinder
- ett elevbaserat tilläggsbidrag till Göteborgs, Kristianstads, Stockholms och Umeå kommuner för speciellt anpassad gymnasieutbildning för svårt rörelsehindrade elever (Rh) från hela landet
- bidrag till Örebro kommun enligt avtal mellan staten och kommunen om viss statlig ersättning avseende gymnasial utbildning i Örebro för döva och hörselskadade elever
- särskilda statsbidrag enligt avtal mellan staten och Sörmlands respektive Västmanlands landsting samt Örebro kommun om bidrag till kostnader för viss riksrekryterande utbildning för elever med utvecklingsstörning.

Den huvudsakliga faktorn som styr utgifterna på området är antalet elever.

För 1999 redovisas ett anslagssparande på 10 071 000 kronor. Härav har regeringen beslutat om indragning av 5 397 000 kronor. Regeringen räknar med ett visst anslagssparande även 2000.

Regeringens överväganden

Regeringens förslag i propositionen Elever med funktionshinder — ansvar för utbildning och stöd (prop. 1998/99:105) berör bl.a. riksrekryterande gymnasial utbildning för vissa elever med funktionshinder. Förslagen innebär dock i princip oförändrad ansvarsfördelning mellan hemkommunen och staten när det gäller kostnader för utbildning. De nya avtal som skall slutas mellan staten och de kommuner som anordnar riksrekryterande gymnasial utbildning för vissa elever med funktionshinder beräknas bli klara under hösten 2000. Effekterna av avtalen beräknas rymmas inom nuvarande medelsram.

Elevantalet vid riksgymnasierna beräknas i stort sett till oförändrad nivå. Det innebär att den i tidigare budgetproposition beräknade elevökningen av svårt rörelsehindrade elever till läsåret 2000/01 inte blir så stor som beräknats.

Mot bakgrund av vad som anförts beräknar regeringen att medelsbehovet för 2001–2003 kan minskas med 2 miljoner kronor i förhållande till 2000.

Tabell 4.25.8 Beräkning av anslaget för 2001

Tusental kronor

Anslag 2000	276 353
Pris- och löneomräkning	4 173
Överföring till anslaget 25:3	- 2 000
Förslag 2001	278 526

4.8.9 25:9 Sameskolstyrelsen

Tabell 4.25.9 Anslagsutvecklingen för Sameskolstyrelsen

Tusental kronor

1999	Utfall	35 061	Anslags-sparande	653
2000	Anslag	34 990	Utgifts-prognos	35 500
2001	Förslag	29 666		
2002	Beräknat	30 272 ¹		
2003	Beräknat	30 927 ¹		

¹ Motsvarar 29 666 tkr i 2001 års prisnivå.

Utbildningen vid sameskolorna och den integrerade samiska undervisningen i den kommunala grundskolan har som mål att bevara och utveckla det samiska språket och den samiska kulturen genom att ge samiska barn en utbildning med samisk inriktning. Utbildningen skall i övrigt för sameskolan motsvara utbildningen t.o.m. årskurs 6 i grundskolan och för den integrerade samiska undervisningen t.o.m. årskurs 9 i grundskolan.

Sameskolstyrelsen, som är styrelse för sameskolorna och integrerad samisk undervisning i den kommunala grundskolan, får även efter avtal med en kommun fullgöra kommunens uppgifter inom förskoleklassen och förskole- och fritidshemsverksamheten för samiska barn. Sameskolstyrelsen skall som särskild uppgift utveckla, framställa och distribuera läromedel för samisk undervisning.

Från detta anslag utbetalas även bidrag till Samiskt utbildningscentrum i Jokkmokk (tidigare Samernas folkhögskola).

Det finns sex sameskolor och den integrerade samiska undervisningen bedrivs inom kommunal grundskola i nio kommuner. Lsåret 1999/2000 gick 187 elever i sameskolan, jämfört med 189 elever läsåret 1998/99. Den integrerade verksamheten omfattade 168 elever, jämfört med 150 elever läsåret dessförinnan.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 4.25.9 Offentligrättslig verksamhet

Tusental kronor

Offentlig-rättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (Som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras ¹	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 1999	8 221	3 050	38 111	- 35 061
Prognos 2000	8 361	3 509	39 009	- 35 500
Budget 2001	8 889	4 900	34 566	- 29 666

¹ Avser till största delen avgifter från kommuner.

Regeringens överväganden

Av anslaget skall Sameskolstyrelsen enligt regleringsbrevet för 2000 utbetala 5 630 000 kronor till Samernas utbildningscentrum i Jokkmokk som bidrag till deras verksamhet. Samernas utbildningscentrums verksamhet är inriktad på vuxenutbildning inom områdena sameslöjd, det samiska språket samt samisk kultur med inslag av natur/ekologi. Regeringen beräknar därför ett belopp 5 709 000 kronor under anslaget 25:15 *Bidrag till viss verksamhet inom vuxenutbildning*.

Den tekniska justering av kompensationen för premierna för avtalsförsäkringarna som gjordes under anslaget i föregående års budgetproposition var för högt beräknad. Anslaget bör därför justeras ner med 30 000 kronor.

Regeringen ser positivt på den förskole- och fritidshemsverksamhet som Sameskolstyrelsen bedriver efter avtal med en kommun. Denna verksamhet gynnar rekryteringen av samiska barn till sameskolan och barnens språkliga utveckling främjas. Regeringen avser att närmare överväga de framtida formerna för denna verksamhet.

Tabell 4.25:9 Beräkning av anslaget för 2001

Tusental kronor

Anslag 2000	34 990
Pris- och löneomräkning	415
Överföring till anslaget 25:14	- 5 709
Teknisk justering	- 30
Förslag 2001	29 666

4.8.10 25:10 Maxtaxa i barnomsorgen m.m.¹

Tabell 4.25:10 Anslagsutvecklingen för Maxtaxa i barnomsorgen m.m.

Tusental kronor

1999	Utfall	0	Anslags-sparande	0
2000	Anslag	0	Utgifts-prognos	0
2001	Förslag ¹	150 000		
2002	Beräknat	4 400 000		
2003	Beräknat	5 600 000		

¹ Nytt anslag.

Regeringens överväganden

I budgetpropositionen för 2000 beräknades av anslagstekniska skäl medel för maxtaxa och allmän förskola under anslaget A5 *Förstärkning av utbildning i storstadsregionerna*. Medlen uppgick till 1 700 miljoner kronor för 2001 och 3 400 miljoner kronor för 2002. Regeringen föreslår nu att medlen för maxtaxa och allmän förskola förs upp under ett särskilt anslag med 150 miljoner kronor 2001, 4 400 miljoner kronor 2002 och 5 600 miljoner kronor 2003. Anslagsberäkningen förutsätter att regeringens förslag i proposition Maxtaxa och allmän förskola m.m. (prop. 1999/2000:129) antas av riksdagen.

Ur anslaget skall bekostas ersättning till kommunerna för de lagreglerade reformerna allmän förskola och förskoleverksamhet för arbetslösa eller föräldraledigas barn. Ur anslaget bekostas även statsbidrag till de kommuner som inför ett system med maxtaxa i förskoleverksamheten och skolbarnsomsorgen samt det statsbidrag för kvalitetssäkrande åtgärder som skall lämnas till de kommuner som inför maxtaxa. Vidare bekostas från anslaget Skolverkets kostnader för arbete med administration av rekvisitioner från kommunerna samt för den uppföljning av reformens olika delar för vilken Skolverket föreslås ansvara.

Reformen innehåller ett antal olika delar som kommer att genomföras vid skilda tidpunkter. Kommunernas skyldighet att erbjuda förskoleverksamhet för barn vars föräldrar är arbetslösa eller föräldralediga för annat barn träder, enligt regeringens förslag, i kraft den 1 juli 2001 vad avser barn till arbetslösa och den 1 januari 2002 för barn till föräldralediga. Maxtaxan införs den 1 januari 2002 samtidigt med det specialdestinerade bidraget om 500 miljoner kronor per år till kvalitetsstärkande åtgärder inom förskoleverksamheten och skolbarnsomsorgen. Allmän förskola, som innebär att alla barn i åldern 4 till 5 år skall erbjudas avgiftsfri förskola med en omfattning av minst 525 timmar om året, införs enligt förslaget, den 1 januari 2003.

Regeringen avser att återkomma i den ekonomiska vårpropositionen för 2001 vad avser överföring av medel från detta anslag till utgiftsområde 25 för de lagreglerade delarna av reformen.

Tabell 4.25:10 Beräkning av anslaget för 2001

Tusental kronor

Anslag 2000	0
Förslag 2001	150 000

4.8.11 25:11 Bidrag till personalförstärkningar i skola och fritidshem¹

Tabell 4.25:11 Anslagsutvecklingen för Bidrag till personalförstärkningar i skola och fritidshem

Tusental kronor

1999	Utfall	0	Anslags sparande	0
2000	Anslag	0	Utgifts- prognos	0
2001	Förslag ¹	500 000		
2002	Beräknat	1 500 000		
2003	Beräknat	2 500 000		

¹ Nytt anslag.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att det införs ett särskilt statsbidrag riktat till skolsektorn för att öka personaltätheten. Bidraget avser att förbättra förutsättningarna för att höja skolans resultat i förhållande till mål uttryckta i läroplan och kursplaner genom att tillföra mer personal till skolan och fritidshemmen. Dessa förstärkningar kommer att ha stor betydelse för de elever som behöver stöd för att nå målen. Alla insatser som görs tidigt i skolsystemet är av stor betydelse – särskilt när det gäller att erövra grundläggande basfärdigheter.

Bidraget skall främst vara avsett för förskoleklassen, grundskolan, särskolan och fritidshemmen, men får också användas till gymnasieskolan. Enligt regeringens mening skall statsbidraget ses som en tidsbegränsad kraftsamling. Efter fem år skall bidraget infogas i det generella statsbidraget och blir då nivåhöjande.

Avsikten är att statsbidraget stegvis skall tillföra kommunerna utökade resurser med en miljard kronor per läsår i fem år, med start höstterminen 2001. För 2001 avsätts totalt 500 miljoner kronor, för 2002 1,5 miljarder kronor osv. tills nivån 5 miljarder kronor är nådd. Statsbidraget förs under femårsperioden upp på ett särskilt anslag under utgiftsområde 16.

Det bör ankomma på regeringen att meddela föreskrifter om de närmare villkoren för bidraget och om dess administration. För riksdagens information vill regeringen dock nämna följande.

För de kommuner som önskar erhålla bidraget gäller särskilda villkor. Bidraget blir därmed ett ömsesidigt åtagande mellan staten och respektive kommun. Avsikten är att medlen skall användas för personalförstärkningar som är strategiska för att nå en ökad måluppfyllelse. Kommunen bestämmer själv vilka personalkategorier som pengarna skall användas för. På så sätt utnyttjas fördelarna med lokala beslut och den flexibilitet det ger.

Modellen för utbetalning avses göras administrativt enkel. Alla kommuner skall kunna få bidrag och beloppets storlek skall beräknas på antalet elever i åldersgruppen 6–16 år. Vid rekvisition av bidraget skall kommunen ange vilka personalförstärkningar som planeras. Om kommunen rekvirerar medel så gäller villkoren i förordningen för användningen av medlen.

Skolverket ges i uppdrag att utbetala och följa upp statsbidraget. Därmed bör en samordning ske med annan uppföljning för att få kunskap om hur undervisningskostnaderna och personaltätheten utvecklas. För att därutöver möjliggöra en mer direkt uppföljning bör Skolverket kommunvis publicera samtliga kommuners åtaganden på Internet. Därmed kan såväl föräldrar, elever som personal lätt informera sig om vad den egna kommunen åtagit sig.

Kostnader i samband med Skolverkets administration och uppföljning av statsbidraget skall inrymmas i de beräknade medlen.

Tabell 4.25:11 Beräkning av anslaget för 2001

Tusental kronor

Anslag 2000	0
Förslag 2001	500 000

4.8.12 25:12 Bidrag till viss verksamhet motsvarande grundskola och gymnasieskola

Tabell 4.25:12 Anslagsutvecklingen för Bidrag till viss verksamhet motsvarande grundskola och gymnasieskola

Tusental kronor

1999	Utfall	99 124	Anslags-sparande	29 118
2000	Anslag	123 793	Utgifts-prognos	109 977
2001	Förslag	114 540		
2002	Beräknat	117 759 ¹		
2003	Beräknat	120 510 ¹		

¹ Motsvarar 115 040 tkr i 2001 års prisnivå.

Under detta anslag beräknar regeringen medel för

- särskilt verksamhetsstöd till bl.a. vissa rikskryterande gymnasiala utbildningar och förberedande dansutbildningar i Stockholm, Göteborg och Malmö
- bidrag till kostnader för Sveriges anslutning till examensorganisationen International Baccalaureate Organisation (IBO) i Genève, särskilt statsbidrag till Göteborgs och Stockholms kommuner för IB-utbildning samt för IB-utbildning vid Sigtunaskolan Humanistiska Läroverket
- ersättning till kommun och landsting för kostnader för nordiska elever på gymnasial nivå
- ersättning för personskada till elev i viss gymnasieutbildning
- bidrag till riksinternatskolor enligt avtal mellan staten och respektive riksinternatskola samt statsbidrag till internationella grund- och gymnasieskolor
- statsbidrag enligt förordningen (1996:565) om statsbidrag till kostnader för utlands-svenska elevers skolgång i Sverige.

Under innevarande budgetår lämnas statsbidrag till de tre riksinternatskolorna (Gränna-skolan, Lundsbergs skola och Sigtunaskolan Humanistiska Läroverket), åtta internationella grundskolor, vilket är en ökning med en skola från föregående år (i Göteborg: internationella skolan i Göteborgsregionen, i Malmö: Bladins skola, i Stockholm: Tyska skolan, Lycée Français Saint Louis, British Primary School, The Tanto School och International School of Stockholm samt i Trollhättan: International School of Trollhättan), två internationella gymnasieskolor båda i Stockholm (Tyska skolan och Lycée Français Saint Louis) samt till IB-utbildning i Göteborg,

Sigtuna och Stockholm. Elevutvecklingen vid de internationella skolorna visar på en viss ökning.

Från anslaget utbetalas också bidrag till en kommun för elever från annat nordiskt land enligt överenskommelsen om nordisk utbildnings-gemenskap på gymnasial nivå. Bidraget har för budgetåret 1999 omfattat 317 elever, fördelat med ett större antal på höstterminen 1999.

Den huvudsakliga faktorn som styr utgifterna på området är antalet elever. För 1999 redovisas ett anslagssparande på 29 118 000 kronor. Härav har regeringen beslutat om indragning av 19 170 000 kronor. Ett visst anslagssparande beräknas även 2000 till följd av elevutvecklingen.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att 10 miljoner kronor förs till anslaget 25:3 *Forskning inom skolväsendet* för att öka utrymmet för forskningsinsatser. Vidare föreslås att fr.o.m. 2001 överförs till utgiftsområde 4 Rättsväsendet, anslaget 4:1 *Polisorganisationen* 2 225 000 kronor för kostnader för Rikspolisstyrelsens ökade arbete med anledning av förslagen om lämplighetsprövning genom registerkontroll av personal inom förskoleverksamhet, skola och skolbarnsomsorg (prop. 1999/2000:123). Därtill kommer en engångsansvisning på 500 000 kronor för systemutveckling för 2001.

Vid anslagsberäkningen har en teknisk justering gjorts av anslaget. Justeringen har genomförts för att kompensera för ändring i sättet att beräkna premier för de statliga avtalsförsäkringarna.

Mot bakgrund av ovanstående beräknar regeringen anslaget till 114 540 000 kronor för 2001, 117 759 000 kronor för 2002 och 120 510 000 kronor för 2003.

Tabell 4.25:12 Beräkning av anslaget för 2001

Tusental kronor

Anslag 2000	123 793
Pris- och löneomräkning	1 869
Överföring till anslaget 25:3	- 10 000
Överföring till U04: anslaget 4:1	- 2 750
Teknisk justering för pensionspremier	1 628
Förslag 2001	114 540

4.8.13 25:13 Bidrag till svensk undervisning i utlandet

Tabell 4.25:13 Anslagsutvecklingen för Bidrag till svensk undervisning i utlandet

Tusental kronor

År	Utfall		Anslags-sparande	
1999	Utfall	70 232		7 963
2000	Anslag	73 091	Utgifts-prognos	77 001
2001	Förslag	74 195		
2002	Beräknat	75 570 ¹		
2003	Beräknat	77 112 ¹		

¹ Motsvarar 74 195 tkr i 2001 års prisnivå.

Bidragsbestämmelserna finns i förordningen (1994:519) om statsbidrag till utbildning av utlandssvenska barn och ungdomar. Bestämmelserna innebär i korthet att statsbidrag lämnas till huvudmannen för en svensk utlandsskola, distansundervisning, kompletterande svensk undervisning och undervisning vid utländsk skola (internationell skola).

Från anslaget bekostas även löneförmåner m.m. som tillkommer nationellt anställda lärare m.fl. vid Europaskolorna.

Bidrag lämnas även till Riksföreningen Sverigekontakt.

Läsåret 1999/2000 fanns det 31 svenska utlandsskolor. Antalet elever i reguljär utbildning uppgick samma läsår till 1 197. Antalet elever som deltog i distansundervisning med handledning var 65 och i kompletterande svensk undervisning 3 748. Antalet elever i svenska sektioner vid internationella skolor utgjorde 159.

Det totala antalet elever vid Europaskolorna var 358 (inklusive förskolan) läsåret 1999/2000, varvid vid den svenska sektionen i Bryssel 141 elever och i Luxemburg 118 elever.

Anslaget är beroende av elevutvecklingen.

För budgetåret 1999 redovisas ett anslagssparande på 7 963 000 kronor. Detta hänför sig till beräknade medel för ersättning till distansinstitut och för Europaskolorna. Prognosen för innevarande budgetår visar att medlen för svensk utlandsundervisning i stort sett kommer att förbrukas, men att ett visst anslagssparande uppstår av tilldelade medel för Europaskolorna.

Regeringens överväganden

Tabell 4.25:13 Beräkning av anslaget för 2001

Tusental kronor

Anslag 2000	73 091
Pris- och löneomräkning	1 104
Förslag 2001	74 195

Regeringen beräknar medelsbehovet för 2002–2003 till oförändrad nivå i förhållande till 2001.

4.8.14 25:14 Statens skolor för vuxna

Tabell 4.25:14 Anslagsutveckling Statens skolor för vuxna

Tusental kronor

År	Utfall		Anslags-sparande	
1999	Utfall	36 304		4 922 ⁴
2000	Anslag	41 834 ¹	Utgifts-prognos	43 617
2001	Förslag	40 427		
2002	Beräknat	41 265 ²		
2003	Beräknat	42 167 ³		

¹ Anslaget år 2000 minskades till 39 861 för att korrigera felaktig kompensation för premierna för avtalsförsäkringar

² Motsvarar 40 427 tkr i 2001 års prisnivå.

³ Motsvarar 40 427 tkr i 2001 års prisnivå.

⁴ Av anslagssparandet har 1 166 tkr dragits in.

Statens skolor för vuxna (SSV) i Norrköping (SSVN) och Härnösand (SSVH) skall

- öka tillgängligheten av vuxenutbildning genom att erbjuda och utveckla distansutbildning motsvarande den kommunala vuxenutbildningen
- stimulera kommunernas användning av distansutbildning
- utveckla läromedel, pedagogik och metoder för distansutbildning
- sträva efter att minimera antalet studieavbrott samt
- främja för män och kvinnor otraditionella studieval.

Under budgetåret 1999 redovisade skolorna en omslutning på 42,7 miljoner kronor (SSVN) respektive 43,5 miljoner kronor (SSVH), vilket är en ökning jämfört med föregående år.

Av anslagssparandet har 1 166 000 kronor dragits in enligt särskilt regeringsbeslut.

Budget för uppdragsverksamhet**Tabell 4.25:14 Budget för uppdragsverksamhet i Norrköping***Tusental kronor*

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (Intäkt - kostnad)
Utfall 1999	20 934	20 637	297
Prognos 2000	21 203	21 935	-732
Budget 2001	20 600	20 550	50

Tabell 4.25:14 Budget för uppdragsverksamhet i Härnösand*Tusental kronor*

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (Intäkt - kostnad)
Utfall 1999	23 475	23 679	-204
Prognos 2000	23 000	23 500	-500
Budget 2001	26 500	26 500	0

Den uppdragsfinansierade verksamheten hade 1999 en omslutning av drygt 44 miljoner kronor. Till följd av att uppdragsverksamheten vid SSVN har ett ackumulerat underskott bör avgiftsintäkterna under de kommande åren överstiga de beräknade kostnaderna för att verksamheten på sikt skall kunna uppnå det ekonomiska målet, dvs. full kostnadstäckning.

Merparten av den verksamhet som redovisas som uppdrag är knuten till kunskapslyftet. Endast en femtedel utgörs av uppdrag från företag med flera.

Regeringens överväganden

I avvaktan på propositionen om vuxnas lärande i slutet av året, i vilken bl.a. SSV:s framtid och utvecklingen av det flexibla lärandet i den gymnasiala vuxenutbildningen kommer att behandlas, föreslås ett oförändrat anslag.

Tabell 4.25:14 Beräkning av anslaget för 2001*Tusental kronor*

Anslag 2000	41 834
Korrigerig av felaktig kompen- sation av avtalspremien	-1 973
Pris- och löneomräkning	566
Förslag 2001	40 427

4.8.15 25:15 Bidrag till viss verksamhet inom vuxenutbildning**Tabell 4.25:15 Anslagsutveckling Bidrag till viss verksamhet inom vuxenutbildning***Tusental kronor*

År	Utfall	Anslags- sparande	Utgifts- prognos
1999	147 555	41 344	
2000	Anslag	140 701	162 184
2001	Förslag	163 535	
2002	Beräknat	166 802 ¹	
2003	Beräknat	170 342 ²	

¹ Motsvarar 163 535 tkr i 2001 års prisnivå.² Motsvarar 163 535 tkr i 2001 års prisnivå.

Från anslaget bekostas statsbidrag till

- kompletterande utbildningar enligt förordningen (2000:521) om statligt stöd till kompletterande utbildningar
- Katrineholms Tekniska skola enligt förordningen (SKOLFS 1991:52) om statsbidrag för riksrekryterande teknisk vuxenutbildning vid Katrineholms Tekniska skola
- Nordiska scenografiskolan i Skellefteå
- Svenska hemslöjdsföreningarnas riksomfattande kursverksamhet anordnad länsvis i samverkan med de regionala hemslöjdsföreningarna
- försöksverksamhet och utvecklingsarbete inom vuxenutbildningsområdet enligt särskilda regeringsbeslut
- Samernas Utbildningscentrum.

Anslagssparandet på 41 344 000 kronor från budgetåret 1999 hänförs bl.a. till att flera av de kompletterande utbildningarna inte har helt utnyttjat sin ram av årselevplatser. Några utbildningar genomförs inte heller varje år. Katrineholms Tekniska skola får statsbidrag för riksrekryterande teknisk vuxenutbildning. De senaste åren har elevantalet understigit det beräknade varför avsatta medel inte förbrukats. Av anslaget beräknas ca 1 miljon kronor för extra statsbidrag till kompletterande utbildningar enligt beslut av regeringen i varje enskilt fall. Dessa medel används för oförutsedda stora utgifter och har därför fördelats med stor oregelbundenhet under de senaste budgetåren.

Regeringens överväganden

Skolverket har den 14 augusti 2000 överlämnat en utvärdering av verksamheten vid Nationellt centrum för sfi och svenska som andraspråk.

Verket har pekat på vissa brister i verksamheten och lämnat förslag på förbättringar. Verket föreslår att centrumet skall få fortsatt statsbidrag. Regeringen avser att dels återkomma angående centrumets verksamhet efter 2001, dels att uppdraga till Skolverket att även fortsättningsvis följa och utvärdera verksamheten.

För budgetåret 2000 avsattes 5 miljoner kronor för utvecklingsinsatser i syfte att stimulera rekrytering av lågutbildade vuxna invandrare i storstäderna. Regeringen har därför uppdragit till Skolverket att initiera en arbetsgrupp som skall fördela medlen.

Från anslaget har till försöks- och utvecklingsarbete inom vuxenutbildningsområdet avsatts 4 miljoner kronor för en särskild satsning på pilotprojekt inom Särvox, i syfte att stärka kvaliteten och utveckla verksamheten. Totalt inkom 26 projektansökningar av vilka nio beviljades. Dessa är spridda över landet och har varierande inriktning.

En satsning på ett kompetenscentrum för vuxnas lärande inleddes under 2000. Lärarutbildningar har inbjudits att söka planeringsbidrag för att utveckla ett koncept för hur ett regionalt utvecklingscentrum skall kunna byggas upp.

15 miljoner kronor av de medel som i vårpropositionen beräknats under utg.omr. 8 för att öka sysselsättningen bland invandrare har förts till anslaget. 7,5 miljoner kronor skall användas till förbättringar av svenskundervisningen för invandrare och 7,5 miljoner kronor för utveckling av den försöksverksamhet med validering av utländska yrkeskompetens som nu genomförs av valideringsutredningen (U1999:06).

Riksdagen har under anslaget A10 *Sameskolstyrelsen* för 2000 anvisat medel till Samernas utbildningscentrum. Eftersom medlen till centrumet i första hand avser att stödja utbildning för vuxna samer beräknas dessa medel fr.o.m. 2001 under detta anslag.

Samernas utbildningscentrum bedriver utbildning i Jokkmokks kommun. Utbildningarna har stark samisk anknytning, bl.a. bedrivs utbildning i sameslöjd, ekologi och samisk skinnkonfektion. Utbildning i de samiska språken förekommer också.

Under 1999 erhöll Samernas utbildningscentrum medel motsvarande 5 630 000 kronor från anslaget till Sameskolstyrelsen. Skolan har under 1999 genomfört sammanlagt 2 693 elevveckor.

Tabell 4.25:15 Beräkning av anslaget för 2001

Tusental kronor	
Anslag 2000	140 701
Pris- och löneomräkning	2 125
Överföring från 25:9	5 709
Överföring från utg.omr. 8	15 000
Förslag 2001	163 535

4.8.16 25:16 Särskilda utbildningsinsatser för vuxna

Tabell 4.25:16 Anslagsutveckling Särskilda utbildningsinsatser

Tusental kronor				
1999	Utfall	4 153 738	Anslags-sparande	288 552 ³
2000	Anslag	4 307 844	Utgifts-prognos	4 210 500
2001	Förslag	4 156 379		
2002	Beräknat	3 808 713 ¹		
2003	Beräknat	2 655 285 ²		

¹ Motsvarar 3 683 962 tkr i 2001 års prisnivå.

² Motsvarar 2 495 329 tkr i 2001 års prisnivå.

³ Av anslagssparandet har 235 255 tkr dragits in

Från anslaget bekostas statsbidrag enligt förordningen (1998:276) om statligt stöd till särskilda satsningar på utbildning av vuxna, bidrag till fackliga organisationer m.fl. för uppsökande verksamhet och utbildning i samhällsfrågor, till försöksverksamheten med kvalificerad yrkesutbildning (KY) samt medel för särskilda utvecklingsinsatser och stimulansåtgärder. Under anslaget redovisas också medel för administration, information och utvärdering av försöksverksamheten med kvalificerad yrkesutbildning.

Statens skolverk disponerar för 2000 ytterligare 1 500 platser inom ramen för kunskapslyftet för kommuner med särskilda omställningsproblem på grund av strukturomvandlingar inom försvarsmakten. Dessa platser finansierades med en höjd anslagskredit.

Anslagssparandet, som huvudsakligen beror på att kostnaden för försöksverksamheten med kvalificerad yrkesutbildning blivit lägre än beräknat, uppgick för 1999 till 288 552 000 kronor. Av anslagssparandet har 235 255 000 kronor dragits in.

Bemyndigande om ekonomiska förpliktelser

Regeringen föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2001, i fråga om ramanslaget 25:16 *Särskilda utbildningsinsatser för vuxna*, besluta om bidrag till viss kvalificerad yrkesutbildning som inklusive tidigare åtaganden uppgår till högst 1 652 000 000 kronor under åren 2002–2005.

Tabell 4 25:16 Ekonomiskt bemyndigande för kvalificerad yrkesutbildning

Tusental kronor

	1999 utfall	2000 prognos	20001 beräknat	2002-2005 beräknat
Utestående förpliktelser vid årets början	835 600	1 394 700	1 263 000	
Nya förpliktelser	1 237 600	517 000	1 089 000	
Infriade förpliktelser ¹	-466 700	-648 700	-700 000	1 652 000
Utestående förpliktelser vid årets slut	1 606 500	1 263 000	1 652 000	
Erhållen föreslagen bemyndigandera²⁾	-	-	1 652 000	

¹ Utgiftsutfall till följd av ingångna förpliktelser.

²⁾ Bemyndigandera har ej erhållits för 1999 och 2000

Regeringens överväganden

Kunskapslyftet

I 2000 års ekonomiska vårproposition gjorde regeringen bedömningen att satsningen på kunskapslyftet skulle vidmakthållas på en i huvudsak oförändrad nivå till utgången av 2002. För 2003 beräknades medel för sammanlagt 56 000 årsstudieplatser inom kommunal vuxenutbildning och i folkhögskolan. Neddragningen redovisades under utg.omr. 15 och under utg.omr. 16.

En rad skäl talar mot att en så kraftig minskning av volymen sker från ett budgetår till nästa. Inte minst de praktiska möjligheterna att anpassa utbildningsorganisationen till en lägre nivå motiverar att minskningen sker successivt under några år. Föreliggande information tyder på ett lägre sökandetryck under våren 2000 såväl på utbildningsplatser som på det särskilda utbildningsbi-

draget. En sådan utveckling är naturlig med hänsyn till det kraftigt förbättrade sysselsättningsläget.

Regeringen gör därför bedömningen, att en successiv minskning bör inledas under andra halvåret 2001. En sådan åtgärd bör också bidra till att något begränsa bristen på lärare i främst gymnasieskolan. Regeringen avser att i den aviserade propositionen om vuxnas lärande senare i år återkomma till frågan om hur minskningen skall kunna genomföras utan att den pågående förnyelsen av vuxenutbildningen avstannar.

Minskningen av antalet platser beräknas till ca 15 000 fr.o.m. det andra halvåret 2001.

Regeringen gör bedömningen att anpassningen till en ny, lägre nivå bör ske parallellt inom folkhögskolan och den kommunala vuxenutbildningen men att folkbildningens andel av kunskapslyftet bör öka något.

Den parlamentariska Kunskapslyftskommittén, som haft i uppdrag att följa verksamheten i kunskapslyftet och ta fram underlag för en reformering av vuxenutbildningen, överlämnade sitt slutbetänkande till regeringen, Kunskapsbygget 2000 – det livslånga lärandet (SOU 2000:28), den 4 april 2000. Mot bakgrund av de förslag som kommittén presenterar i sitt betänkande och de synpunkter som kommer in, avser regeringen att i en särskild proposition i slutet av året lämna förslag om vuxnas lärande.

Uppsökande verksamhet och utbildning i samhällsfrågor.

Regeringen beräknar för 2001 40 miljoner kronor för uppsökande verksamhet och utbildning i samhällsfrågor. Verksamheten förutsätts ske i nära kontakt med anordnarna av kunskapslyftet. Under nästa budgetår bör högst 5 miljoner kronor av ramen kunna användas för motsvarande aktiviteter inom handikapporganisationerna.

Kvalificerad yrkesutbildning

Regeringens utgångspunkt är att försöksverksamheten med kvalificerad yrkesutbildning skall övergå i reguljär verksamhet och återkommer därför i frågan till riksdagen i en proposition i slutet av 2000.

Tabell 4.25:16 Beräkning av anslaget för 2001

Tusental kronor	
Anslag 2000	4 404 975
Pris- och löneomräkning	66 515
Överföring till 25:78	- 1 000
Föreslagen volymminskning av kunskapslyftet	- 314 111
Förslag 2001	4 156 379

4.8.17 25:17 Uppsala universitet: Grundutbildning

Tabell 4.25:17 Anslagsutvecklingen för grundutbildning vid Uppsala universitet

Tusental kronor				
1999	Utfall	762 942	Anslags-sparande	28 567
2000	Anslag	802 766	Utgifts-prognos	799 153
2001	Förslag	860 073		
2002	Beräknat	909 892 ¹		
2003	Beräknat	946 179 ²		

¹ Motsvarar 890 984 tkr i 2001 års prisnivå.

² Motsvarar 906 440 tkr i 2001 års prisnivå.

Under anslaget beräknas all ersättning som är förenad med det utbildningsuppdrag och de särskilda åtaganden som skall gälla för universitetet.

Regeringens överväganden

Resultatinformation

Uppsala universitet har för budgetåret 1999 redovisat helårsprestationer motsvarande 11,3 miljoner kronor mer än vad som kan ersättas inom beslutat s.k. takbelopp.

För treårsperioden 1997–1999 har mål fastställts för antalet examina vid Uppsala universitet. Examinationsmål och utfall framgår av tabellen nedan. Examinationsmålen för 2000 finns angivna i tabeller i avsnittet Grundläggande högskoleutbildning, Examinationsmål.

Tabell 4.25:17 Examinationsmål för grundutbildningen

EXAMEN	MÅL	UTFALL	MÅL	PLANERAT
	1997 -1999	1997 -1999	2001 -2004	2005 -2008
Magisterexamen	1 900	2 338	3 340	-
Civilingenjörsexamen	550	459	800	1 220
Grundskollärare 4-9*	530	295	-	-
Gymnasielärare*	470	355	-	-
Apotekare	250	230	-	-

* Regeringen avser att ange framtida mål i regleringsbrevet för 2001.

Avseende helårsstudenter har universitetets utbildningsuppdrag för 1999 fullgjorts till 106 procent. Beträffande antalet helårsstudenter inom de naturvetenskapliga och tekniska utbildningsområdena har 99 procent av uppdraget fullgjorts. Uppdraget och utfallet per lärosäte framgår av tabell i avsnittet Grundläggande högskoleutbildning, Utbildningsuppdraget.

I enlighet med de av regeringen angivna målen har antalet helårsstudenter under åren 1997–1999 ökat i förhållande till perioden 1993/94–1995/96 inom det farmaceutiska utbildningsområdet, gymnasielärarytbildningen, de naturvetenskapliga och tekniska utbildningsområdena, den biomedicinska utbildningen samt grundskollärarytbildningen med inriktning mot undervisning i årskurserna 4–9.

Målet att öka andelen studerande kvinnor inom de tekniska och naturvetenskapliga utbildningar där kvinnor är underrepresenterade har uppnåtts, men inte målet att öka andelen studerande män inom de lärar-, vård- och farmaciutbildningar där män är underrepresenterade.

Målet att minska antalet helårsstudenter under åren 1997–1999 i förhållande till perioden 1993/94–1995/96 har uppnåtts inom såväl den barn- och ungdomspedagogiska utbildningen som grundskollärarytbildningen med inriktning mot undervisning i årskurserna 1–7.

Det särskilda åtagandet att anordna naturvetenskaplig och teknisk utbildning för studerande med särskilt vuxenstudiestöd (NT-svux) har fullgjorts till 64 procent. Övriga särskilda åtaganden har fullgjorts.

Uppsala universitetet har vidare fullgjort vårdhögskoleutbildning omfattande 978 helårsstudenter på uppdrag av Landstinget i Uppsala län.

Uppsala universitet har redovisat vidtagna åtgärder och satsningar med anledning av universitetets handlingsprogram avseende samverkan med det omgivande samhället. Universitetet har

vidare redovisat åtgärder som vidtagits med anledning av kvalitetsutvecklingsprogrammet.

Antalet lärarårsverken vid universitetet var 1 419 stycken 1999. Andelen lärare med doktorsexamen (exklusive gäst- och timlärare) var 70 procent 1999 mot 67 procent 1998. Av universitetets lärare var 29 procent kvinnor och av universitetslärare med doktorsexamen var 22 procent kvinnor. Antalet professorer var 308 stycken 1999 mot 293 stycken 1998 (årsverken).

Resursfördelning 2001

Tabell 4.25:17 Resursfördelning för grundutbildningen

Tusental kronor

Takbelopp	842 376
<i>Särskilda åtaganden</i>	
- NT-svux	11 052
- internationell lärarfortbildning och språkasistentverksamhet samt viss fortbildning för modersmålslärare	6 645
Summa	860 073

Planeringsförutsättningar

Som underlag för universitetets fortsatta planering redovisas i tabellen över examinationsmål under rubriken Resultatinformation antalet avlagda examina under treårsperioden 1997–1999. Vidare redovisas examinationsmål för fyraårsperioden 2001–2004 samt regeringens beräkning av vissa examinationsmål för fyraårsperioden 2005–2008.

Tabell 4.25:17 Beräkning av anslaget för 2001

Tusental kronor

Anslag 2000	802 766
Pris- och löneomräkning	16 519
Ökat resursbehov	40 788
Förslag 2001	860 073

4.8.18 25:18 Uppsala universitet: Forskning och forskarutbildning

Tabell 4.25:18 Anslagsutvecklingen för forskning och forskarutbildning vid Uppsala universitet

Tusental kronor

1999	Utfall	971 152	Anslags-sparande	0
2000	Anslag	976 369	Utgifts-prognos	976 369
2001	Förslag	1 011 513		
2002	Beräknat	1 042 379 ¹		
2003	Beräknat	1 075 387 ²		

¹ Motsvarar 1 020 713 tkr i 2001 års prisnivå.

² Motsvarar 1 030 213 tkr i 2001 års prisnivå.

Under anslaget beräknas ersättning för forskning och forskarutbildning.

Regeringens överväganden

De mål och resurser för verksamheten som föreslås i denna proposition och riktlinjerna i 2000 års forskningspolitiska proposition (prop. 2000/01:3) bör gälla.

Resultatinformation

För treårsperioden 1997–1999 har mål fastställts för antalet examina inom forskarutbildningen vid Uppsala universitet enligt tabellen nedan. Uppsala universitet har uppnått examinationsmålen för forskarutbildningen inom humanistisk-samhällsvetenskapligt och medicinskt vetenskapsområde, men inte inom naturvetenskapligt vetenskapsområde. Examinationsmålen för 2000 finns angivna i tabell i avsnittet Forskning och forskarutbildning, Mål för forskning och forskarutbildning.

Tabell 4.25:18 Examinationsmål för forskarutbildningen

VETENSKAPSORMÅDE	MÅL	UTFALL	MÅL
	1997-1999	1997-1999	2001-2004
Humanistisk-samhällsvetenskapligt	274	322	438
Medicinskt	283	288	448
Naturvetenskapligt	367	329	445

Uppsala universitet hade enligt regleringsbrev som rekryteringsmål att minst 22 procent av de professorer som anställdes under treårsperioden 1997–1999 skulle vara kvinnor. Andelen kvinnor

bland professorerna som anställdes under treårsperioden 1997–1999 var 22 procent.

Några resultat om forskningen och forskarutbildningen vid Uppsala universitet redovisas i nedanstående tabell.

Tabell 4.25:18 Resultat, forskning och forskarutbildning

	ANTAL 1998	ANTAL 1999	ANDEL KVINNOR	
			1998	1999
Nyantagna forskarstuderande	426	407	44 %	42 %
Aktiva (ht) ¹	2 552	2 466	44 %	45 %
Doktorsexamina	278	335	36 %	38 %
Licentiatexamina	72	100	31 %	35 %
Professorer ²	293	308	9 %	11 %

¹ Som aktiva räknas de forskarstuderande som har en aktivitetsgrad på minst 10 %.

² Heltidsekvivalenter.

Uppsala universitet har tillsammans med Sveriges lantbruksuniversitet inrättat Linné-Centrum för bioinformatik under 1999. Ångströmlaboratoriet och Swedish Learning Lab, ett samarbetsprojekt med Karolinska institutet, Kungl. Tekniska högskolan och Stanford University, har under året beviljats externa bidrag.

Omfattningen av forskningsmedel har ökat vid universitetet från 2 073 miljoner kronor 1998 till 2 183 miljoner kronor 1999, varav 52 procent avser universitetets anslag.

Resursfördelning 2001

Regeringen har vid beräkningen av anslaget utgått från följande belopp. Inom posterna för de olika vetenskapsområdena bör minst de belopp som framgår av tabellen disponeras för studiefinansiering inom forskarutbildningen.

Tabell 4.25:18 Resursfördelning för forskning och forskarutbildning

Tusental kronor

VETENSKAPSOMRÅDE M.M.	2001 ANSLAG	2001 STUDIEFINANSIERING
Humanistisk-samhällsvetenskapligt	291 106	77 748
Medicinskt	178 904	33 478
Naturvetenskapligt ¹	302 183	86 966
Tekniskt ¹		
Kollegiet för samhällsforskning (SCASSS)	12 926	
Forskarskolor	10 000	
Ersättning för lokalhyror m.m.	216 394	
Summa	1 011 513	198 192

¹ I anslagsposten naturvetenskapligt vetenskapsområde ingår medel för teknisk forskning och forskarutbildning.

I anslagsposten *Humanistisk-samhällsvetenskapligt* vetenskapsområde ingår engångsvis 800 000 kronor för en allmän förstärkning av forskning och forskarutbildning samt 2 500 000 kronor som en förstärkning av humaniora. Vidare i anslagsposten *Kollegiet för samhällsforskning (SCASSS)* ingår 3 000 000 kronor som en förstärkning av det humanistisk-samhällsvetenskapliga forskningsområdet. I anslagsposten *Forskarskolor* ingår 5 000 000 kronor för Forskarskola i matematik och beräkningsvetenskap och 5 000 000 kronor för Forskarskola i ekonomi.

Planeringsförutsättningar

Som underlag för universitetets fortsatta planering redovisas i tabellen över examinationsmål under rubriken Resultatinformation antalet avlagda examina inom forskarutbildningen vid universitetet under treårsperioden 1997–1999. Vidare redovisas examinationsmål för forskarutbildningen för fyraårsperioden 2001–2004. Som planeringsförutsättning bör gälla att Uppsala universitet skall erhålla ytterligare 10 000 000 kronor 2002 för två forskarskolor. För 2003 erhåller universitetet ytterligare 7 000 000 kronor för forskarskolor samt 2 500 000 kronor som en förstärkning av humaniora.

Tabell 4.25:18 Beräkning av anslaget för 2001

Tusental kronor

Anslag 2000	976 369
Pris- och löneomräkning	18 844
Överföring från anslaget 25:70	16 300
Förslag 2001	1 011 513

4.8.19 25:19 Lunds universitet: Grundutbildning

Tabell 4.25:19 Anslagsutvecklingen för grundutbildning vid Lunds universitet

Tusental kronor

1999	Utfall	992 064	Anslags- sparande	48 135
2000	Anslag	1 029 776	Utgifts- prognos	1 025 520
2001	Förslag	1 086 137		
2002	Beräknat	1 145 556 ¹		
2003	Beräknat	1 189 714 ²		

¹ Motsvarar 1 120 618 tkr i 2001 års prisnivå.² Motsvarar 1 137 858 tkr i 2001 års prisnivå.

Under anslaget beräknas all ersättning som är förenad med det utbildningsuppdrag och de särskilda åtaganden som skall gälla för universitetet.

Regeringens överväganden

Resultatinformation

Lunds universitet har för budgetåret 1999 redovisat helårsprestationer motsvarande 0,9 miljoner kronor mer än vad som kan ersättas inom beslutat s.k. takbelopp.

För treårsperioden 1997–1999 har mål fastställts för antalet examina vid Lunds universitet. Examinationsmål och utfall framgår av tabellen nedan. Examinationsmålen för 2000 finns angivna i tabeller i avsnittet Grundläggande högskoleutbildning, Examinationsmål.

Tabell 4.25:19 Examinationsmål för grundutbildning

EXAMEN	MÅL	UTFALL	MÅL	PLANERAT
	1997 -1999	1997 -1999	2001 -2004	2005 -2008
Magisterexamen	1 800	2 450	3 740	-
Civilingenjörsexamen	1 700	1 671	2 510	2 865
Grundskollärare 4-9*	440	219	-	-
Gymnasielärare*	770	371	-	-

* Regeringen avser att ange framtida mål i regleringsbrevet för 2001.

Avseende helårsstudenter har universitetets utbildningsuppdrag för 1999 fullgjorts till 98 procent. Beträffande antalet helårsstudenter inom de naturvetenskapliga och tekniska utbildningsområdena har 109 procent av uppdraget fullgjorts. Uppdraget och utfallet per lärosäte framgår av tabell i avsnittet Grundläggande högskoleutbildning, Utbildningsuppdraget.

I enlighet med de av regeringen angivna målen har antalet helårsstudenter under åren 1997–1999 ökat i förhållande till perioden 1993/94–1995/96 inom den biomedicinska utbildningen samt logopedutbildningen, men inte inom de naturvetenskapliga och tekniska utbildningsområdena. Skälet till detta är att delar av de naturvetenskapliga och tekniska utbildningsområdena överförts till Malmö högskola. Detsamma gäller lärarutbildningar för vilka examinationsmål fastställts för treårsperioden 1997–1999.

Målet att öka andelen studerande kvinnor inom naturvetenskapliga och tekniska utbildningar där kvinnor är underrepresenterade har uppnåtts liksom delvis målet att öka andelen studerande män inom de vårdutbildningar där män är underrepresenterade.

Det särskilda åtagandet att anordna naturvetenskaplig och teknisk utbildning för studerande med särskilt vuxenstudiestöd (NT-svux) har fullgjorts till 54 procent. Övriga särskilda åtaganden har fullgjorts.

Lunds universitetet har vidare fullgjort vårdhögskoleutbildning omfattande 1 000 helårsstudenter på uppdrag av Region Skåne.

Högskoleverket har nyligen granskat och bedömt lärosätenas arbete med jämställdhet, studentinflytande samt social och etnisk mångfald (Högskoleverkets rapportserie 2000:8 R). Lunds universitetet hör till de två lärosäten som av Högskoleverket bedömts ha den mest genomgripande och välorganiserade verksamheten vad gäller studentinflytande.

Lunds universitet har i enlighet med regeringens uppdrag redovisat en strategi för samverkan med det omgivande samhället tillsammans med ett tydligare handlingsprogram. Universitetet har vidare redovisat åtgärder som vidtagits med anledning av kvalitetsutvecklingsprogrammet.

Antalet lärarårsverken vid universitetet var 2 076 stycken 1999. Andelen lärare med doktorsexamen (exklusive gäst- och timplärare) var 76 procent 1999 mot 71 procent 1998. Av universitetets lärare var 28 procent kvinnor och av universitetets lärare med doktorsexamen var 22 procent

cent kvinnor. Antalet professorer var 342 stycken 1999 mot 344 styckena 1998 (årsverken).

Resursfördelning 2001

Tabell 4.25:19 Resursfördelning för grundutbildningen

Tusental kronor

Takbelopp	1 049 718
<i>Särskilda åtaganden</i>	
- NT-svux	12 352
- nationellt resurscentrum i fysik	1 022
- trafikflygarutbildning	23 045
Summa	1 086 137

Planeringsförutsättningar

Som underlag för universitetets fortsatta planering redovisas i tabellen över examinationsmål under rubriken Resultatinformation antalet avlagda examina under treårsperioden 1997–1999. Vidare redovisas examinationsmål för fyraårsperioden 2001–2004 samt regeringens beräkning av vissa examinationsmål för fyraårsperioden 2005–2008.

Tabell 4.25:19 Beräkning av anslaget för 2001

Tusental kronor

Anslag 2000	1 029 776
Pris- och löneomräkning	20 740
Ökat resursbehov	35 621
Förslag 2001	1 086 137

4.8.20 25:20 Lunds universitet: Forskning och forskarutbildning

Tabell 4.25:20 Anslagsutvecklingen för forskning och forskarutbildning vid Lunds universitet

Tusental kronor

1999	Utfall	977 719	Anslags-sparande	0
2000	Anslag	983 709	Utgifts-prognos	983 709
2001	Förslag	1 018 384		
2002	Beräknat	1 051 052 ¹		
2003	Beräknat	1 084 812 ²		

¹ Motsvarar 1 028 384 tkr i 2001 års prisenivå.

² Motsvarar 1 037 884 tkr i 2001 års prisenivå.

Under anslaget beräknas ersättning för forskning och forskarutbildning.

Regeringens överväganden

De mål och resurser för verksamheten som föreslås i denna proposition och riktlinjerna i 2000 års forskningspolitiska proposition (prop. 2000/01:3) bör gälla.

Resultatinformation

För treårsperioden 1997–1999 har mål fastställts för antalet examina inom forskarutbildningen vid Lunds universitet enligt tabellen nedan. Lunds universitet har uppnått examinationsmålen för forskarutbildningen inom humanistisk-samhällsvetenskapligt, medicinskt, naturvetenskapligt och tekniskt vetenskapsområde. Examinationsmålen för 2000 finns angivna i tabell i avsnittet Forskning och forskarutbildning, Mål för forskning och forskarutbildning.

Tabell 4.25:20 Examinationsmål för forskarutbildningen

VETENSKAPSORMÅDE	MÅL	UTFALL	MÅL
	1997-1999	1997-1999	2001-2004
Humanistisk-samhällsvetenskapligt	247	305,5	371
Medicinskt	278	335,5	414
Naturvetenskapligt	209	209	294
Tekniskt	282	302	440

Lunds universitet hade enligt regleringsbrev som rekryteringsmål att minst 19 procent av de professorer som anställdes under treårsperioden 1997–1999 skulle vara kvinnor. Andelen kvinnor bland professorerna som anställdes under treårsperioden 1997–1999 var 16 procent.

Några resultat om forskningen och forskarutbildningen vid Lunds universitet redovisas i nedanstående tabell.

Tabell 4.25:20 Resultat, forskning och forskarutbildning

	ANTAL	ANTAL	ANDEL KVINNOR	
	1998	1999	1998	1999
Nyantagna forskar-studerande	472	470	40 %	39 %
Aktiva (ht) ¹	3 133	3 089	41 %	41 %
Doktorsexamina	355	380	32 %	40 %
Licentiatexamen	116	131	30 %	33 %
Professorer ²	344	342	10 %	9 %

¹ Som aktiva räknas de forskarstuderande som har en aktivitetsgrad på minst 10 %.

² Heltidsekvivalenter.

Under 1999 har konstnärligt utvecklingsarbete bland annat omfattat ett planerat konstnärligt

utvecklingscentrum där experimentella publika former och avancerad digital teknik skall ges möjlighet att samverka.

Omfattningen av forskningsmedel har ökat vid universitetet från 2 454 miljoner kronor 1998 till 2 496 miljoner kronor 1999, varav 52 procent avser universitetets anslag.

Resursfördelning 2001

Regeringen har vid beräkningen av anslaget utgått från följande belopp. Inom posterna för de olika vetenskapsområdena bör minst de belopp som framgår av tabellen disponeras för studiefinansiering inom forskarutbildningen.

Tabell 4.25:20 Resursfördelning för forskning och forskarutbildning

Tusental kronor		
VETENSKAPSORMÅDE M.M.	2001 ANSLAG	2001 STUDIEFINANSIERING
Humanistisk-samhällsvetenskapligt	241 879	69 884
Medicinskt	159 004	22 883
Naturvetenskapligt	199 057	59 988
Tekniskt	178 058	54 620
Konstnärligt utvecklingsarbete	4 390	
Forskarskolor	10 000	
Ersättning för lokalhyror m.m.	225 996	
Summa	1 018 384	207 375

I anslagsposten *Humanistisk-samhällsvetenskapligt* vetenskapsområde ingår 2 500 000 kronor som en förstärkning av humaniora. I anslagsposten *Forskarskolor* ingår 5 000 000 kronor för Forskarskola i mångvetenskaplig naturvetenskap och 5 000 000 kronor för Forskarskola i historia. I anslagsposten *Ersättning för lokalhyror m.m.* ingår 3 189 000 kronor för lokalkostnader för ökade hyreskostnader för nya och ombyggda lokaler för Biomedicinskt centrum.

Planeringsförutsättningar

Som underlag för universitetets fortsatta planering redovisas i tabellen över examinationsmål under rubriken Resultatinformation antalet avlagda examina inom forskarutbildningen vid universitetet under treårsperioden 1997–1999. Vidare redovisas examinationsmål för forskarutbildningen för fyraårsperioden 2001–2004. Som planeringsförutsättning bör gälla att Lunds universitet skall erhålla ytterligare 10 000 000 kronor 2002 för två forskarskolor. För 2003 erhåller universitetet ytterligare 7 000 000 kronor för

forskarskolor samt 2 500 000 kronor som en förstärkning av humaniora.

Tabell 4.25:20 Beräkning av anslaget för 2001

Tusental kronor	
Anslag 2000	983 709
Pris- och löneomräkning	19 046
Ökat resursbehov	3 129
Överföring från anslaget 25:70	12 500
Förslag 2001	1 018 384

4.8.21 25:21 Göteborgs universitet: Grundutbildning

Tabell 4.25:21 Anslagsutvecklingen för grundutbildningen vid Göteborgs universitet

Tusental kronor				
1999	Utfall	931 726	Anslags-sparande	22 498
2000	Anslag	984 972	Utgifts-prognos	975 390
2001	Förslag	1 059 240		
2002	Beräknat	1 116 192 ¹		
2003	Beräknat	1 158 517 ²		

¹ Motsvarar 1 093 112 tkr i 2001 års prisnivå.

² Motsvarar 1 110 048 tkr i 2001 års prisnivå.

Under anslaget beräknas all ersättning som är förenad med det utbildningsuppdrag och de särskilda åtaganden som skall gälla för universitetet. Av anslagssparandet har 19 323 000 kronor dragits in genom regeringsbeslut den 21 juni 2000.

Regeringens överväganden

Resultatinformation

Göteborgs universitet har för budgetåret 1999 redovisat helårsprestationer motsvarande 17,6 miljoner kronor mer än vad som kan ersättas inom beslutat s.k. takbelopp.

För treårsperioden 1997–1999 har mål fastställts för antalet examina vid Göteborgs universitet. Examinationsmål och utfall framgår av tabellen nedan. Examinationsmålen för 2000 finns angivna i tabeller i avsnittet Grundläggande högskoleutbildning, Examinationsmål.

Tabell 4.25:21 Examinationsmål för grundutbildningen

EXAMEN	MÅL 1997 -1999	UTFALL 1997 -1999	MÅL 2001 -2004	PLANERAT 2005 -2008
Magisterexamen	2 000	2 154	3 460	-
Grundskollärare 4-9*	840	649	-	-
Gymnasielärare*	670	553	-	-

* Regeringen avser att ange framtida mål i regleringsbrevet för 2001.

Avseende helårsstudenter har universitetets utbildningsuppdrag för 1999 fullgjorts till 106 procent. Beträffande antalet helårsstudenter inom de naturvetenskapliga och tekniska utbildningsområdena har 104 procent av uppdraget fullgjorts. Uppdraget och utfallet per lärosäte framgår av tabell i avsnittet Grundläggande högskoleutbildning, Utbildningsuppdraget.

I enlighet med de av regeringen angivna målen har antalet helårsstudenter under åren 1997-1999 ökat i förhållande till perioden 1993/94-1995/96 inom de naturvetenskapliga och tekniska utbildningsområdena, den biomedicinska utbildningen, gymnasieläro- samt logopedutbildningen.

Målet att öka andelen studerande kvinnor inom de naturvetenskapliga och tekniska utbildningar där kvinnor är underrepresenterade har uppnåtts, men inte målet att öka andelen studerande män inom de lärarutbildningar där män är underrepresenterade. Beträffande andelen studerande män inom de vårdutbildningar där män är underrepresenterade är resultatredovisningen inte fullständig, förutom på logopedutbildningen där målet att öka andelen studerande män har uppnåtts.

Målet att minska antalet helårsstudenter under åren 1997-1999 i förhållande till perioden 1993/94-1995/96 har uppnåtts inom såväl tandläkarutbildningen som den barn- och ungdomspedagogiska utbildningen samt grundskolläro- utbildningen med inriktning mot undervisning i årskurserna 1-7. Beträffande grundskolläro- utbildningen med inriktning mot undervisning i årskurserna 4-9 är resultatredovisningen inte fullständig.

Det särskilda åtagandet att anordna naturvetenskaplig och teknisk utbildning för studerande med särskilt vuxenstudiestöd (NT-svux) har fullgjorts till 86 procent. Övriga särskilda åtaganden har fullgjorts.

Högskoleverket har nyligen granskat och bedömt lärosätenas arbete med jämställdhet, studentinflytande samt social och etnisk mångfald (Högskoleverkets rapportserie 2000:8 R). Göte-

borgs universitetet hör till de fem lärosäten som av Högskoleverket bedömts ha den mest genomgripande och välorganiserade verksamheten vad gäller social och etnisk mångfald.

Göteborgs universitet har i enlighet med regeringens uppdrag redovisat en strategi för samverkan med det omgivande samhället tillsammans med ett tydligare handlingsprogram. Universitetet har vidare redovisat åtgärder som vidtagits med anledning av kvalitetsutvecklingsprogrammet.

Antalet lärarårsverken vid universitetet var 1 514 stycken 1999. Andelen lärare med doktorexamen (exklusive gäst- och timlärare) var 58 procent 1999 mot 57 procent 1998. Av universitetets lärare var 39 procent kvinnor och av universitetets lärare med doktorexamen var 25 procent kvinnor. Antalet professorer var 293 stycken 1999 mot 256 stycken 1998 (årsverken).

Resursfördelning 2001

Tabell 4.25:21 Resursfördelning för grundutbildningen

Tusental kronor

Takbelopp	1 030 392
<i>Särskilda åtaganden</i>	
- NT-svux	27 305
- nationellt resurscentrum i matematik	1 543
Summa	1 059 240

Från och med 2001 tilldelas Göteborgs universitet medel för 5 helårsstudenter och helårsprestationer inom utbildningsområdet media utöver universitetets nuvarande uppdrag.

Planeringsförutsättningar

Som underlag för universitetets fortsatta planering redovisas i tabellen över examinationsmål under rubriken Resultatinformation antalet avlagda examina under treårsperioden 1997-1999. Vidare redovisas examinationsmål för fyraårsperioden 2001-2004.

Tabell 4.25:21 Beräkning av anslaget för 2001

Tusental kronor

Anslag 2000	984 972
Pris- och löneomräkning	20 394
Överföring från anslaget 25:70	1 036
Ökat resursbehov	52 838
Förslag 2001	1 059 240

4.8.22 25:22 Göteborgs universitet: Forskning och forskarutbildning

Tabell 4.25:22 Anslagsutvecklingen för forskning och forskarutbildning vid Göteborgs universitet

Tusental kronor

År	Utfall	795 590	Anslags- sparande	0
1999	Utfall	795 590	Anslags- sparande	0
2000	Anslag	799 136	Utgifts- prognos	799 136
2001	Förslag	827 059		
2002	Beräknat	854 724 ¹		
2003	Beräknat	883 509 ²		

¹ Motsvarar 837 059 tkr i 2001 års prisnivå.

² Motsvarar 846 559 tkr i 2001 års prisnivå.

Under anslaget beräknas ersättning för forskning och forskarutbildning.

Regeringens överväganden

De mål och resurser för verksamheten som föreslås i denna proposition och riktlinjerna i 2000 års forskningspolitiska proposition (prop. 2000/01:3) bör gälla.

Resultatinformation

För treårsperioden 1997–1999 har mål fastställts för antalet examina inom forskarutbildningen vid Göteborgs universitet enligt tabellen nedan. Göteborgs universitet har uppnått examinationsmålen för forskarutbildningen inom humanistisk-samhällsvetenskapligt, medicinskt och naturvetenskapligt vetenskapsområde. Examinationsmålen för 2000 finns angivna i tabell i avsnittet Forskning och forskarutbildning, Mål för forskning och forskarutbildning.

Tabell 4.25:22 Examinationsmål för forskarutbildningen

VETENSKAPSORMÅDE	MÅL 1997-1999	UTFALL 1997-1999	MÅL 2001-2004
Humanistisk-samhällsvetenskapligt	207	323	372
Medicinskt	282	284	450
Naturvetenskapligt	184	196	220

Göteborgs universitet hade enligt regleringsbrev som rekryteringsmål att minst 22 procent av de professorer som anställdes under treårsperioden 1997–1999 skulle vara kvinnor. Andelen kvinnor bland professorerna som anställdes under treårsperioden 1997–1999 var 26 procent.

Några resultat om forskningen och forskarutbildningen vid Göteborgs universitet redovisas i nedanstående tabell.

Tabell 4.25:22 Resultat, forskning och forskarutbildning

	ANTAL 1998	ANTAL 1999	ANDEL KVINNOR 1998	1999
Nyantagna forskar-studerande	382	312	52 %	52 %
Aktiva (ht) ¹	2 308	2 243	49 %	50 %
Doktorsexamina	247	256	33 %	40 %
Licentiatexamina	68	82	43 %	45 %
Professorer ²	256	294	14 %	16 %

¹ Som aktiva räknas de forskarstuderande som har en aktivitetsgrad på minst 10 %.

² Heltidsekvivalenter.

Under 1999 har en teknikpark börjat etableras, vilken kommer att bli en del av ett universitetsdrivet teknikparksnätverk i Göteborgsregionen. Samma år inrättades en utbildningsvetenskaplig och en konstnärlig fakultetsnämnd vid Göteborgs universitet.

Omfattningen av forskningsmedel har ökat vid universitetet från 1 819 miljoner kronor 1998 till 1 830 miljoner kronor 1999, varav 56 procent avser universitetets anslag.

Resursfördelning 2001

Regeringen har vid beräkningen av anslaget utgått från följande belopp. Inom posterna för de olika vetenskapsområdena bör minst de belopp som framgår av tabellen disponeras för studiefinansiering inom forskarutbildningen.

Tabell 4.25:22 Resursfördelning för forskning och forskarutbildning

Tusental kronor

VETENSKAPSORMÅDE M.M.	2001 ANSLAG	2001 STUDIEFINANSIERING
Humanistisk-samhällsvetenskapligt	245 868	66 774
Medicinskt	180 193	26 391
Naturvetenskapligt	134 372	40 403
Sekretariatet för genusforskning	5 511	
Konstnärligt utvecklingsarbete	7 143	
Botaniska trädgården	5 022	
Forskarskolor	10 000	
Ersättning för lokalhyror m.m.	238 950	
Summa	827 059	133 568

I anslagsposten *Humanistisk-samhällsvetenskapligt* vetenskapsområde ingår 2 500 000 kronor som en förstärkning av humaniora. I anslagsposten *Forskarskolor* ingår 5 000 000 kronor för Forskarskola i genomik och bioinformatik och 5 000 000 kronor för Forskarskola i språkvetenskap.

Planeringsförutsättningar

Som underlag för universitetets fortsatta planering redovisas i tabellen över examinationsmål under rubriken Resultatinformation antalet avlagda examina inom forskarutbildningen vid universitetet under treårsperioden 1997–1999. Vidare redovisas regeringens förslag till examinationsmål för forskarutbildningen för fyraårsperioden 2001–2004. Som planeringsförutsättning bör gälla att Göteborgs universitet skall erhålla ytterligare 10 000 000 kronor 2002 för två forskarskolor. För 2003 erhåller universitetet ytterligare 7 000 000 kronor för forskarskolor samt 2 500 000 kronor som en förstärkning av humaniora.

Tabell 4.25:22 Beräkning av anslaget för 2001

Tusental kronor

Anslag 2000	799 136
Pris- och löneomräkning	15 423
Överföring från anslaget 25:70	12 500
Förslag 2001	827 059

4.8.23 25:23 Stockholms universitet: Grundutbildning

Tabell 4.25:23 Anslagsutvecklingen för grundutbildning vid Stockholms universitet

Tusental kronor

1999	Utfall	658 626	Anslags-sparande	11 347
2000	Anslag	685 183	Utgifts-prognos	685 181
2001	Förslag	724 666		
2002	Beräknat	758 417 ¹		
2003	Beräknat	784 590 ²		

¹ Motsvarar 742 743 tkr i 2001 års prisnivå.

² Motsvarar 751 781 tkr i 2001 års prisnivå.

Under anslaget beräknas all ersättning som är förenad med det utbildningsuppdrag och de särskilda åtaganden som skall gälla för universitetet.

Regeringens överväganden

Resultatinformation

Stockholms universitet har för budgetåret 1999 redovisat helårsprestationer motsvarande 7,7 miljoner kronor utöver vad som kan ersättas inom beslutat s.k. takbelopp.

För treårsperioden 1997–1999 har mål fastställts för antalet examina vid Stockholms universitet. Examinationsmål och utfall framgår av tabellen nedan. Examinationsmålen för 2000 finns angivna i tabeller i avsnittet Grundläggande högskoleutbildning, Examinationsmål.

Tabell 4.25:23 Examinationsmål för grundutbildningen

EXAMEN	MÅL	UTFALL	MÅL	PLANERAT
	1997 -1999	1997 -1999	2001 -2004	2005 -2008
Magisterexamen	2 200	2 196	3 420	-

Avseende helårsstudenter har universitetets utbildningsuppdrag för 1999 fullgjorts till 102 procent. Beträffande antalet helårsstudenter inom de naturvetenskapliga och tekniska utbildningsområdena har 98 procent av uppdraget fullgjorts. Uppdraget och utfallet per lärosäte framgår av tabell i avsnittet Grundläggande högskoleutbildning, Utbildningsuppdraget.

I enlighet med de av regeringen angivna målen har antalet helårsstudenter under åren 1997–1999 ökat i förhållande till perioden 1993/94–1995/96 inom de naturvetenskapliga och tekniska utbildningsområdena.

Målet att öka andelen studerande kvinnor inom de naturvetenskapliga och tekniska utbildningar där kvinnor är underrepresenterade har uppnåtts.

Det särskilda åtagandet att anordna naturvetenskaplig och teknisk utbildning för studerande med särskilt vuxenstudiestöd (NT-svux) har fullgjorts till 68 procent. Övriga särskilda åtaganden har fullgjorts.

Högskoleverket har nyligen granskat och bedömt lärosätenas arbete med jämställdhet, studentinflytande samt social och etnisk mångfald (Högskoleverkets rapportserie 2000:8 R). Stockholms universitetet hör till de fem lärosäten som av Högskoleverket bedömts ha den mest genomgripande och välorganiserade verksamheten vad gäller jämställdhet.

Stockholms universitet har i enlighet med regeringens uppdrag redovisat en strategi för samverkan med det omgivande samhället tillsam-

mans med ett handlingsprogram innehållande mindre justeringar i förhållande till föregående års handlingsprogram. Universitetet har vidare redovisat åtgärder som vidtagits med anledning av kvalitetsutvecklingsprogrammet.

Antalet lärarårsverken vid universitetet var 1 104 stycken 1999. Andelen lärare med doktorsexamen (exklusive gäst- och timplärare) var 75 procent 1999 liksom 1998. Av universitetets lärare var 33 procent kvinnor och av universitetets lärare med doktorsexamen var 30 procent kvinnor. Antalet professorer var 233 stycken 1999 mot 208 stycken 1998 (årsverken).

Resursfördelning 2001

Tabell 4.25:23 Resursfördelning för grundutbildningen

Tusental kronor

Takbelopp	683 350
<i>Särskilda åtaganden</i>	
- NT-svux	11 052
- Tolk- och översättarinstitutet	9 608
- teckentolkning	2 352
- nationellt resurscentrum i kemi	1 020
- stöd till studenter med funktionshinder	16 909
- studenters kostnader för deltagande i kurser i Nordens språk och litteratur	375
Summa	724 666

Universitetet har tillförts 375 000 kronor som bidrag för studenters kostnader i samband med deltagande i Nordiska ministerrådets kurser i Nordens språk och litteratur. Vidare har stödet till studenter med funktionshinder tillförts 1 900 000 kronor.

Planeringsförutsättningar

Som underlag för universitetets fortsatta planering redovisas i tabellen över examinationsmål under rubriken Resultatinformation antalet avlagda examina under treårsperioden 1997–1999. Vidare redovisas examinationsmål för fyraårsperioden 2001–2004.

Tabell 4.25:23 Beräkning av anslaget för 2001

Tusental kronor

Anslag 2000	685 183
Pris- och löneomräkning	13 813
Ökat resursbehov	23 395
Överföring från anslaget 25:70	2 275
Förslag 2001	724 666

4.8.24 25:24 Stockholms universitet: Forskning och forskarutbildning

Tabell 4.25:24 Anslagsutvecklingen för forskning och forskarutbildning vid Stockholms universitet

Tusental kronor

1999	Utfall	787 066	Anslags-sparande	0
2000	Anslag	798 090	Utgifts-prognos	798 090
2001	Förslag	842 831		
2002	Beräknat	870 828 ¹		
2003	Beräknat	899 965 ²		

¹ Motsvarar 852 831 tkr i 2001 års prisnivå.

² Motsvarar 862 331 tkr i 2001 års prisnivå.

Under anslaget beräknas ersättning för forskning och forskarutbildning.

Regeringens överväganden

De mål och resurser för verksamheten som föreslås i denna proposition och riktlinjerna i 2000 års forskningspolitiska proposition (prop. 2000/01:3) bör gälla.

Resultatinformation

För treårsperioden 1997–1999 har mål fastställts för antalet examina inom forskarutbildningen vid Stockholms universitet enligt tabellen nedan. Stockholms universitet har uppnått examinationsmålen för forskarutbildningen inom humanistisk-samhällsvetenskapligt och naturvetenskapligt vetenskapsområde. Examinationsmålen för 2000 finns angivna i tabell i avsnittet Forskning och forskarutbildning, Mål för forskning och forskarutbildning.

Tabell 4.25:24 Examinationsmål för forskarutbildningen

VETENSKAPSOMRÅDE	MÅL 1997-1999	UTFALL 1997-1999	MÅL 2001-2004
Humanistisk-samhällsvetenskapligt	267	298	447
Naturvetenskapligt	289	302,5	453

Stockholms universitet hade enligt regleringsbrev som rekryteringsmål att minst 21 procent av de professorer som anställdes under treårsperioden 1997–1999 skulle vara kvinnor. Andelen kvinnor bland professorerna som anställdes under treårsperioden 1997–1999 var 33 procent.

Några resultat om forskningen och forskarutbildningen vid Stockholms universitet redovisas i nedanstående tabell.

Tabell 4.25:24 Resultat, forskning och forskarutbildning

	ANTAL 1998	ANTAL 1999	ANDEL KVINNOR 1998	1999
Nyantagna forskarstuderande	337	257	52 %	53 %
Aktiva (ht) ¹	1 985	1 810	49 %	49 %
Doktorsexamina	196	173	36 %	47 %
Licentiatexamen	107	82	43 %	36 %
Professorer ²	208	249	18 %	17 %

¹ Som aktiva räknas de forskarstuderande som har en aktivitetsgrad på minst 10 %.

² Heltidsekvivalenter.

Omfattningen av forskningsmedel har minskat vid universitetet från 1 302 miljoner kronor 1998 till 1 286 miljoner kronor 1999, varav 59 procent avser universitetets anslag.

Resursfördelning 2001

Regeringen har vid beräkningen av anslaget utgått från följande belopp. Inom posterna för de olika vetenskapsområdena bör minst de belopp som framgår av tabellen disponeras för studiefinansiering inom forskarutbildningen.

Tabell 4.25:24 Resursfördelning för forskning och forskarutbildning

Tusental kronor

VETENSKAPSORMÅDE M.M.	2001 ANSLAG	2001 STUDIEFINANSIERING
Humanistisk-samhällsvetenskapligt	299 798	76 511
Naturvetenskapligt	307 087	68 877
Internationella meteorologiska institutet	1 726	
Forskarskolor	10 000	
Ersättning för lokalhyror m.m.	224 220	
Summa	842 831	145 388

I anslagsposten *Humanistisk-samhällsvetenskapligt* vetenskapsområde ingår 2 500 000 kronor som en förstärkning av humaniora. I anslagsposten *Forskarskolor* ingår 5 000 000 kronor för Forskarskola i genomik och bioinformatik och 5 000 000 kronor för Forskarskola i språkvetenskap. I anslagsposten *Ersättning för lokalhyror m.m.* ingår 16 838 000 kronor för investeringskostnader för det s.k. Fysikcentrum.

Planeringsförutsättningar

Som underlag för universitetets fortsatta planering redovisas i tabellen över examinationsmål under rubriken Resultatinformation antalet avlagda examina inom forskarutbildningen vid universitetet under treårsperioden 1997–1999. Vidare redovisas regeringens förslag till examinationsmål för forskarutbildningen för fyraårsperioden 2001–2004. Som planeringsförutsättning bör gälla att Stockholms universitet skall erhålla ytterligare 10 000 000 kronor 2002 för två forskarskolor. För 2003 erhåller universitetet ytterligare 7 000 000 kronor för forskarskolor samt 2 500 000 kronor som en förstärkning av humaniora.

Tabell 4.25:24 Beräkning av anslaget för 2001

Tusental kronor

Anslag 2000	798 090
Pris- och löneomräkning	15 722
Ökat resursbehov	16 519
Överföring från anslaget 25:70	12 500
Förslag 2001	842 831

4.8.25 25:25 Umeå universitet: Grundutbildning

Tabell 4.25:25 Anslagsutvecklingen för grundutbildning vid Umeå universitet

Tusental kronor

1999	Utfall	696 244	Anslags-sparande	11 221
2000	Anslag	742 064	Utgifts-prognos	738 083
2001	Förslag	795 773		
2002	Beräknat	841 484 ¹		
2003	Beräknat	874 824 ²		

¹ Motsvarar 824 249 tkr i 2001 års prisnivå.

² Motsvarar 838 486 tkr i 2001 års prisnivå.

Under anslaget beräknas all ersättning som är förenad med det utbildningsuppdrag och de särskilda åtaganden som skall gälla för universitetet.

Regeringens överväganden

Resultatinformation

Umeå universitet har för budgetåret 1999 redovisat färre helårsstudenter och helårsprestationer än vad som kan ersättas inom beslutat s.k. takbelopp och avräknade vid utgången av budget-

året 2,6 miljoner kronor av tidigare sparade helårsprestationer för att nå takbeloppet.

För treårsperioden 1997–1999 har mål fastställts för antalet examina vid Umeå universitet. Examinationsmål och utfall framgår av tabellen nedan. Examinationsmålen för 2000 finns angivna i tabeller i avsnittet Grundläggande högskoleutbildning, Examinationsmål.

Tabell 4.25:25 Examinationsmål för grundutbildningen

EXAMEN	MÅL 1997 -1999	UTFALL 1997 -1999	MÅL 2001 -2004	PLANERAT 2005 -2008
Magisterexamen	2 000	1 538	2 390	-
Civilingenjörsexamen	150	193	400	680
Grundskollärare 4-9*	500	527	-	-
Gymnasielärare*	350	301	-	-

* Regeringen avser att ange framtida mål i regleringsbrevet för 2001.

Avseende helårsstudenter har universitetets utbildningsuppdrag för 1999 fullgjorts till 98 procent. Beträffande antalet helårsstudenter inom de naturvetenskapliga och tekniska utbildningsområdena har 99 procent av uppdraget fullgjorts. Uppdraget och utfallet per lärosäte framgår av tabell i avsnittet Grundläggande högskoleutbildning, Utbildningsuppdraget.

I enlighet med de av regeringen angivna målen har antalet helårsstudenter under åren 1997–1999 ökat i förhållande till perioden 1993/94–1995/96 inom de naturvetenskapliga och tekniska utbildningsområdena, den biomedicinska utbildningen samt gymnasielärarytbildningen, men inte inom grundskollärarytbildningen med inriktning mot undervisning i årskurserna 4-9.

Målet att öka andelen studerande kvinnor inom de naturvetenskapliga och tekniska utbildningar där kvinnor är underrepresenterade har uppnåtts, men inte målet att öka andelen studerande män inom de lärar- och vårdutbildningar där män är underrepresenterade.

Målet att minska antalet helårsstudenter under åren 1997–1999 i förhållande till perioden 1993/94–1995/96 har uppnåtts inom såväl tandläkarutbildningen som den barn- och ungdomspedagogiska utbildningen samt grundskollärarytbildningen med inriktning mot undervisning i årskurserna 1-7.

Det särskilda åtagandet att anordna naturvetenskaplig och teknisk utbildning för studerande med särskilt vuxenstudiestöd (NT-svux) har fullgjorts till 98 procent. Övriga särskilda åtaganden har fullgjorts.

Umeå universitetet har vidare fullgjort vårdhögskoleutbildning omfattande 1 252 helårsstudenter på uppdrag av Västerbottens läns landsting.

Högskoleverket har nyligen granskat och bedömt lärosätenas arbete med jämställdhet, studentinflytande samt social och etnisk mångfald (Högskoleverkets rapportserie 2000:8 R). Umeå universitetet hör till de två lärosäten som av Högskoleverket bedömts ha den mest genomgripande och välorganiserade verksamheten vad det gäller jämställdhetsarbete samt till de fem lärosäten som bedömts ha den mest genomgripande och välorganiserade verksamheten vad gäller social och etnisk mångfald.

Umeå universitetet har i enlighet med regeringens uppdrag redovisat en strategi för samverkan med det omgivande samhället tillsammans med ett tydligare handlingsprogram. Universitetet har vidare redovisat åtgärder som vidtagits med anledning av kvalitetsutvecklingsprogrammet.

Antalet lärarårsverken vid universitetet var 1 267 stycken 1999. Andelen lärare med doktorsexamen (exklusive gäst- och timlärare) var 61 procent 1999 mot 60 procent 1998. Av universitetets lärare var 36 procent kvinnor och av universitetets lärare med doktorsexamen var 27 procent kvinnor. Antalet professorer var 195 stycken 1999 mot 170 stycken 1998 (årsverken).

Resursfördelning 2001

Tabell 4.25:25 Resursfördelning för grundutbildningen

Tusental kronor

Takbelopp	771 181
<i>Särskilda åtaganden</i>	
- NT-svux	13 205
- lektorat i samiska och Bildmuseet	1 861
- decentraliserad utbildning	6 849
- utbildning i rymd- och miljövetenskap förlagd till Kiruna	2 677
Summa	795 773

I samband med att Regeringen i den forskningspolitiska propositionen (prop. 2000/01:3) presenterar sin avsikt att uppdraga åt Umeå universitet och Luleå tekniska universitet att inom ramen för ett samarbete benämnt Kiruna rymd- och miljöcampus bedriva rymd- och miljövetenskapligt anknutna utbildningar, ges ett uppdrag att bygga upp sådan utbildning i Kiruna till Umeå universitet som ett särskilt åtagande.

Planeringsförutsättningar

Som underlag för universitetets fortsatta planering redovisas i tabellen över examinationsmål under rubriken Resultatinformation antalet avlagda examina under treårsperioden 1997–1999. Vidare redovisas examinationsmål för fyraårsperioden 2001–2004 samt regeringens beräkning av vissa examinationsmål för fyraårsperioden 2005–2008.

Tabell 4.25:25 Beräkning av anslaget för 2001*Tusental kronor*

Anslag 2000	742 064
Pris- och löneomräkning	15 182
Ökat resursbehov	35 850
Överföring från anslaget 25:70	2 677
Förslag 2001	795 773

4.8.26 25:26 Umeå universitet: Forskning och forskarutbildning**Tabell 4.25:26 Anslagsutvecklingen för forskning och forskarutbildning vid Umeå universitet***Tusental kronor*

1999	Utfall	551 157	Anslags-sparande	0
2000	Anslag	553 758	Utgifts-prognos	553 758
2001	Förslag	576 946		
2002	Beräknat	599 222 ¹		
2003	Beräknat	624 387 ²		

¹ Motsvarar 586 946 tkr i 2001 års prisnivå.² Motsvarar 598 446 tkr i 2001 års prisnivå.

Under anslaget beräknas ersättning för forskning och forskarutbildning.

Regeringens överväganden

De mål och resurser för verksamheten som föreslås i denna proposition och riktlinjerna i 2000 års forskningspolitiska proposition (prop. 2000/01:3) bör gälla.

Resultatinformation

För treårsperioden 1997–1999 har mål fastställts för antalet examina inom forskarutbildningen vid Umeå universitet enligt tabellen nedan. Umeå universitet har uppnått examinationsmålen för forskarutbildningen inom humanistisk-samhällsvetenskapligt och tekniskt vetenskap-

sområde, men inte inom naturvetenskapligt vetenskapsområde. Examinationsmålen för 2000 finns angivna i tabell i avsnittet Forskning och forskarutbildning, Mål för forskning och forskarutbildning.

Tabell 4.25:26 Examinationsmål för forskarutbildningen

VETENSKAPSORMÅDE	MÅL	UTFALL	MÅL
	1997-1999	1997-1999	2001-2004
Humanistisk-samhällsvetenskapligt	84	110	160
Medicinskt	142	146,5	225
Naturvetenskapligt	123	104,5	140

Umeå universitet hade enligt regleringsbrev som rekryteringsmål att minst 22 procent av de professorer som anställdes under treårsperioden 1997–1999 skulle vara kvinnor. Andelen kvinnor bland professorerna som anställdes under treårsperioden 1997–1999 var 23 procent.

Några resultat om forskningen och forskarutbildningen vid Umeå universitet redovisas i nedanstående tabell.

Tabell 4.25:26 Resultat, forskning och forskarutbildning

	ANTAL	ANTAL	ANDEL KVINNOR	
	1998	1999	1998	1999
Nyantagna forskar-studerande	165	135	47 %	51 %
Aktiva (ht) ¹	1 123	1 107	43 %	44 %
Doktorsexamina	104	113	34 %	34 %
Licentiatexamen	31	32	68 %	37 %
Professorer ²	170	195	11 %	14 %

¹ Som aktiva räknas de forskarstuderande som har en aktivitetsgrad på minst 10 %.² Heltidsekvivalenter.

Under 1999 har konstnärligt utvecklingsarbete bl.a. omfattat projektet Interaction Design: Philosophy, Course Content & Practice samt landskapsprojektet Tarfala.

Omfattningen av forskningsmedel har ökat vid universitetet från 1 071 miljoner kronor 1998 till 1 119 miljoner kronor 1999, varav 59 procent avser universitetets anslag.

Resursfördelning 2001

Regeringen har vid beräkningen av anslaget utgått från följande belopp. Inom posterna för de olika vetenskapsområdena bör minst de belopp som framgår av tabellen disponeras för studiefinansiering inom forskarutbildningen.

Tabell 4.25:26 Resursfördelning för forskning och forskarutbildning

Tusental kronor

VETENSKAPSORMÅDE M.M.	2001 ANSLAG	2001 STUDIEFINANSIERING
Humanistisk-samhällsvetenskapligt	155 668	36 770
Medicinskt	162 208	18 286
Naturvetenskapligt	151 528	31 877
Konstnärligt utvecklingsarbete	849	
Forskarskolor	10 000	
Ersättning för lokalhyror m.m.	96 693	
Summa	576 946	86 933

I anslagsposten *Humanistisk-samhällsvetenskapligt* vetenskapsområde ingår 2 500 000 kronor som en förstärkning av humaniora. I anslagsposten *Forskarskolor* ingår 5 000 000 kronor för Forskarskola i pedagogiskt arbete och 5 000 000 kronor för Forskarskola i genusvetenskap.

Planeringsförutsättningar

Som underlag för universitetets fortsatta planering redovisas i tabellen över examinationsmål under rubriken Resultatinformation antalet avlagda examina inom forskarutbildningen vid universitetet under treårsperioden 1997–1999. Vidare redovisas examinationsmål för forskarutbildningen för fyraårsperioden 2001–2004. Som planeringsförutsättning bör gälla att Umeå universitet skall erhålla ytterligare 10 000 000 kronor 2002 för två forskarskolor. För 2003 erhåller universitetet ytterligare 4 000 000 kronor för forskarskolor, 2 500 000 kronor som en förstärkning av humaniora samt 5 000 000 kronor till forskning inom ramen för samarbetet Kiruna rymd- och miljöcampus.

Tabell 4.25:26 Beräkning av anslaget för 2001

Tusental kronor

Anslag 2000	553 758
Pris- och löneomräkning	10 688
Överföring från anslaget 25:70	12 500
Förslag 2001	576 946

4.8.27 25:27 Linköpings universitet: Grundutbildning

Tabell 4.25:27 Anslagsutvecklingen för grundutbildning vid Linköpings universitet

Tusental kronor

1999	Utfall	669 449	Anslags-sparande	16 804
2000	Anslag	729 320	Utgifts-prognos	722 560
2001	Förslag	788 230		
2002	Beräknat	854 149 ¹		
2003	Beräknat	898 134 ²		

¹ Motsvarar 836 857 tkr i 2001 års prisnivå.² Motsvarar 861 171 tkr i 2001 års prisnivå.

Under anslaget beräknas all ersättning som är förenad med det utbildningsuppdrag och de särskilda åtaganden som skall gälla för universitetet.

Regeringens överväganden

Resultatinformation

Linköpings universitet har för budgetåret 1999 redovisat helårsprestationer motsvarande 22,6 miljoner kronor mer än vad som kan ersättas inom beslutat s.k. takbelopp.

För treårsperioden 1997–1999 har mål fastställts för antalet examina vid Linköpings universitet. Examinationsmål och utfall framgår av tabellen nedan. Examinationsmålen för 2000 finns angivna i tabeller i avsnittet Grundläggande högskoleutbildning, Examinationsmål.

Tabell 4.25:27 Examinationsmål för grundutbildningen

EXAMEN	MÅL 1997 -1999	UTFALL 1997 -1999	MÅL 2001 -2004	PLANERAT 2005 -2008
Magisterexamen	900	1 162	1 780	-
Civilingenjörsexamen	1 500	1 466	2 340	2 995
Grundskollärare 4–9*	315	270	-	-
Gymnasielärare*	250	229	-	-

* Regeringen avser att ange framtida mål i regleringsbrevet för 2001.

Avseende helårsstudenter har universitetets utbildningsuppdrag för 1999 fullgjorts till 106 procent. Beträffande antalet helårsstudenter inom de naturvetenskapliga och tekniska utbildningsområdena har 105 procent av uppdraget fullgjorts. Uppdraget och utfallet per lärosäte framgår av tabell i avsnittet Grundläggande högskoleutbildning, Utbildningsuppdraget.

I enlighet med de av regeringen angivna målen har antalet helårsstudenter under åren 1997–1999 ökat i förhållande till perioden 1993/94–1995/96 inom de naturvetenskapliga och tekniska utbildningsområdena, grundskolläroverutbildningen med inriktning mot undervisning i årskurserna 4-9 samt gymnasieläroverutbildningen.

Målet att öka andelen studerande kvinnor på de naturvetenskapliga och tekniska utbildningarna där kvinnor är underrepresenterade har uppnåtts, men inte målet att öka andelen studerande män inom de lärar- och vårdutbildningar där män är underrepresenterade.

Målet att Linköpings universitet skall bedriva slöjdläroverutbildning i minst samma omfattning under perioden 1997–1999 som under perioden 1993/94–1995/96 har uppnåtts.

Målet att minska antalet helårsstudenter under åren 1997–1999 i förhållande till perioden 1993/94–1995/96 har uppnåtts inom såväl grundskolläroverutbildningen med inriktning mot undervisning i årskurserna 1-7 som den barn- och ungdomspedagogiska utbildningen.

Det särskilda åtagandet att anordna naturvetenskaplig och teknisk utbildning för studerande med särskilt vuxenstudiestöd (NT-svux) har fullgjorts till 78 procent. Övriga särskilda åtaganden har fullgjorts.

Linköpings universitet har vidare fullgjort vårdhögskoleutbildning omfattande 1 188 helårsstudenter på uppdrag av Landstinget i Östergötland.

Högskoleverket har nyligen granskat och bedömt lärosätenas arbete med jämställdhet, studentinflytande samt social och etnisk mångfald (Högskoleverkets rapportserie 2000:8 R). Linköpings universitet hör till de två lärosäten som av Högskoleverket bedömts ha den mest genomgripande och välorganiserade verksamheten vad gäller jämställdhet och studentinflytande.

Linköpings universitet har redovisat vidtagna åtgärder och satsningar med anledning av universitetets handlingsprogram avseende samverkan med det omgivande samhället. Universitetet har vidare redovisat väsentliga förändringar i kvalitetsutvecklingsprogrammet.

Antalet lärarårsverken vid universitetet var 1 247 stycken 1999. Uppgifter om andelen lärare med doktorsexamen saknas. Av universitetets lärare var 34 procent kvinnor. Antalet professorer var 177 stycken 1999 mot 157 stycken 1998 (årsverken).

Resursfördelning 2001

Tabell 4.25:27 Resursfördelning för grundutbildningen

Tusental kronor	
Takbelopp	771 327
<i>Särskilda åtaganden</i>	
- NT-svux	16 903
Summa	788 230

Planeringsförutsättningar

Som underlag för universitetets fortsatta planering redovisas i tabellen över examinationsmål under rubriken Resultatinformation antalet avlagda examina under treårsperioden 1997–1999. Vidare redovisas examinationsmål för fyraårsperioden 2001–2004 samt regeringens beräkning av vissa examinationsmål för fyraårsperioden 2005–2008.

Tabell 4.25:27 Beräkning av anslaget för 2001

Tusental kronor	
Anslag 2000	729 320
<i>Pris- och löneomräkning</i>	<i>15 111</i>
<i>Ökat resursbehov</i>	<i>43 799</i>
Förslag 2001	788 230

4.8.28 25:28 Linköpings universitet: Forskning och forskarutbildning

Tabell 4.25:28 Anslagsutvecklingen för forskning och forskarutbildning vid Linköpings universitet

Tusental kronor				
1999	Utfall	359 011	Anslags-sparande	0
2000	Anslag	360 441	Utgifts-prognos	360 441
2001	Förslag	391 052		
2002	Beräknat	409 350 ¹		
2003	Beräknat	430 277 ²		

¹ Motsvarar 401 052 tkr i 2001 års prisnivå.

² Motsvarar 412 552 tkr i 2001 års prisnivå.

Under anslaget beräknas ersättning för forskning och forskarutbildning.

Regeringens överväganden

De mål och resurser för verksamheten som föreslås i denna proposition och riktlinjerna i 2000

års forskningspolitiska proposition (prop. 2000/01:3) bör gälla.

Resultatinformation

För treårsperioden 1997–1999 har mål fastställts för antalet examina inom forskarutbildningen vid Linköpings universitet enligt tabellen nedan. Universitetet har uppnått examinationsmålen för forskarutbildningen inom humanistisk-samhällsvetenskapligt och medicinskt vetenskapsområde, men inte inom tekniskt vetenskapsområde. Examinationsmålen för 2000 finns angivna i tabell i avsnittet Forskning och forskarutbildning, Mål för forskning och forskarutbildning.

Tabell 4.25:28 Examinationsmål för forskarutbildningen

VETENSKAPSORMÅDE	MÅL 1997-1999	UTFALL 1997-1999	MÅL 2001-2004
Humanistisk-samhällsvetenskapligt	71	82	108
Medicinskt	112	111,5	175
Tekniskt	218	207,5	297

Linköpings universitet hade enligt regleringsbrevet som rekryteringsmål att minst 17 procent av de professorer som anställdes under treårsperioden 1997–1999 skulle vara kvinnor. Andelen kvinnor bland professorerna som anställdes under treårsperioden 1997–1999 var 23 procent.

Några resultat om forskningen och forskarutbildningen vid Linköpings universitet redovisas i nedanstående tabell.

Tabell 4.25:28 Resultat, forskning och forskarutbildning

	ANTAL 1998	ANTAL 1999	ANDEL KVINNOR 1998	ANDEL KVINNOR 1999
Nyantagna forskarstuderande	260	232	39 %	37 %
Aktiva (ht) ¹	1 191	1 227	37 %	37 %
Doktorsexamina	104	139	32 %	29 %
Licentiatexamen	95	86	19 %	21 %
Professorer ²	157	177	11 %	12 %

¹ Som aktiva räknas de forskarstuderande som har en aktivitetsgrad på minst 10 %.

² Heltidsekvivalenter.

Omfattningen av forskningsmedel har ökat vid universitetet från 946 miljoner kronor 1998 till 1 042 miljoner kronor 1999, varav 43 procent avser universitetets anslag.

Resursfördelning 2001

Regeringen har vid beräkningen av anslaget utgått från följande belopp. Inom posterna för de olika vetenskapsområdena bör minst de belopp som framgår av tabellen disponeras för studiefinansiering inom forskarutbildningen.

Tabell 4.25:28 Resursfördelning för forskning och forskarutbildning

VETENSKAPSORMÅDE M.M.	2001 ANSLAG	2001 STUDIEFINANSIERING
Humanistisk-samhällsvetenskapligt	74 742	20 116
Medicinskt	78 017	7 778
Tekniskt	132 194	38 187
Forskarskolor	10 000	
Ersättning för lokalhyror m.m.	96 099	
Summa	391 052	66 081

I anslagsposten *Humanistisk-samhällsvetenskapligt* vetenskapsområde ingår 2 500 000 kronor som en förstärkning av humaniora. I anslagsposten *Tekniskt* vetenskapsområde ingår 11 154 000 kronor som en förstärkning av forskningen vid Campus Norrköping. I anslagsposten *Forskarskolor* ingår 5 000 000 kronor för Forskarskola i grundläggande datavetenskap och 5 000 000 kronor för Forskarskola i teknisk och naturvetenskaplig didaktik.

Planeringsförutsättningar

Som underlag för universitetets fortsatta planering redovisas i tabellen över examinationsmål under rubriken Resultatinformation antalet avlagda examina inom forskarutbildningen vid universitetet under treårsperioden 1997–1999. Vidare redovisas regeringens förslag till examinationsmål för forskarutbildningen för fyraårsperioden 2001–2004. Som planeringsförutsättning bör gälla att Linköpings universitet skall erhålla ytterligare 10 000 000 kronor 2002 för två forskarskolor. För 2003 erhåller universitetet ytterligare 7 000 000 kronor för forskarskolor, 2 500 000 kronor som en förstärkning av humaniora samt 2 000 000 kronor till teknisk forskning vid Campus Norrköping.

Tabell 4.25:28 Beräkning av anslaget för 2001

Tusental kronor

Anslag 2000	360 441
Pris- och löneomräkning	7 111
Ökat resursbehov	8 000
Överföring från anslaget 25:70	15 500
Förslag 2001	391 052

4.8.29 25:29 Karolinska institutet: Grundutbildning

Tabell 4.25:29 Anslagsutvecklingen för grundutbildning vid Karolinska institutet

Tusental kronor

1999	Utfall	259 895	Anslags- sparande	24 156
2000	Anslag	259 942	Utgifts- prognos	259 942
2001	Förslag	276 092		
2002	Beräknat	291 956 ¹		
2003	Beräknat	303 519 ²		

¹ Motsvarar 285 989 tkr i 2001 års prisnivå.² Motsvarar 290 938 tkr i 2001 års prisnivå.

Under anslaget beräknas all ersättning som är förenad med det utbildningsuppdrag och de särskilda åtaganden som skall gälla för Karolinska institutet.

Regeringens överväganden

Resultatinformation

Karolinska institutet har för budgetåret 1999 redovisat helårsprestationer motsvarande 17,3 miljoner kronor mer än vad som kan ersättas inom beslutat s.k. takbelopp.

För treårsperioden 1997–1999 har regeringen inte fastställt några mål för antalet examina vid Karolinska institutet. Examinationsmål för 2000 har inte heller fastställts.

Avseende helårsstudenter har Karolinska institutets utbildningsuppdrag för 1999 fullgjorts till 114 procent. Uppdraget och utfallet per lärosäte framgår av tabell i avsnittet Grundläggande högskoleutbildning. Grundutbildningsuppdraget.

I enlighet med de av regeringen angivna målen har antalet helårsstudenter under åren 1997–1999 ökat i förhållande till perioden 1993/94–1995/96 inom den biomedicinska utbildningen samt logopedutbildningen.

Målet att öka andelen studerande män inom de vårdutbildningar där män är underrepresenterade har inte uppnåtts.

Målet att minska antalet helårsstudenter under åren 1997–1999 i förhållande till perioden 1993/94–1995/96 har uppnåtts inom tandläkarutbildningen.

Samtliga särskilda åtaganden har fullgjorts.

Karolinska institutet har vidare fullgjort vårdhögskoleutbildning omfattande 3 188 helårsstudenter på uppdrag av Stockholms läns landsting.

Karolinska institutet har redovisat vidtagna åtgärder och satsningar med anledning av Karolinska institutets handlingsprogram avseende samverkan med det omgivande samhället. Karolinska institutet har vidare redovisat åtgärder som vidtagits med anledning av kvalitetsutvecklingsprogrammet.

Antalet lärarårsverken vid Karolinska institutet var 727 stycken 1999. Andelen lärare med doktorexamen (exklusive gäst- och timlärare) var 70 procent 1999 mot 71 procent 1998. Av Karolinska institutets lärare var 48 procent kvinnor och av Karolinska institutets lärare med doktorexamen var 32 procent kvinnor. Antalet professorer var 220 stycken 1999 mot 166 stycken 1998 (årsverken).

Resursfördelning 2001

Tabell 4.25:29 Resursfördelning för grundutbildningen

Tusental kronor

Takbelopp	221 230
Särskilda åtaganden	
- tandvårdscentral	53 020
- prov efter läkares allmäntjänstgöring	1 842
Summa	276 092

Tabell 4.25:29 Beräkning av anslaget för 2001

Tusental kronor

Anslag 2000	259 942
Pris- och löneomräkning	5 284
Ökat resursbehov	10 866
Förslag 2001	276 092

4.8.30 25:30 Karolinska institutet: Forskning och forskarutbildning

Tabell 4.25:30 Anslagsutvecklingen för forskning och forskarutbildning vid Karolinska institutet

Tusental kronor

År	Utfall	Belopp	Anslags- sparande	Utfall
1999	Utfall	612 081	Anslags- sparande	0
2000	Anslag	624 371	Utgifts- prognos	624 371
2001	Förslag	641 421		
2002	Beräknat	660 067 ¹		
2003	Beräknat	679 856 ²		

¹ Motsvarar 646 421 tkr i 2001 års prisnivå.

² Motsvarar 651 421 tkr i 2001 års prisnivå.

Under anslaget beräknas ersättning för forskning och forskarutbildning.

Regeringens överväganden

De mål och resurser för verksamheten som föreslås i denna proposition och riktlinjerna i 2000 års forskningspolitiska proposition (prop. 2000/01:3) bör gälla.

Resultatinformation

För treårsperioden 1997–1999 har mål fastställts för antalet examina inom forskarutbildningen vid Karolinska institutet enligt tabellen nedan. Karolinska institutet har uppnått examinationsmålen för forskarutbildningen inom medicinskt vetenskapsområde. Examinationsmålen för 2000 finns angivna i tabell i avsnittet Forskning och forskarutbildning, Mål för forskning och forskarutbildning.

Tabell 4.25:30 Examinationsmål för forskarutbildningen

VETENSKAPSORMÅDE	MÅL	UTFALL	MÅL
	1997-1999	1997-1999	2001-2004
Medicinskt	595	737	1006

Karolinska institutet hade enligt regleringsbrev som rekryteringsmål att minst 23 procent av de professorer som anställdes under treårsperioden 1997-1999 skulle vara kvinnor. Andelen kvinnor bland professorerna som anställdes under treårsperioden 1997–1999 var 21 procent.

Några resultat om forskningen och forskarutbildningen vid Karolinska institutet redovisas i nedanstående tabell.

Tabell 4.25:30 Resultat, forskning och forskarutbildning

	ANTAL 1998	ANTAL 1999	ANDEL KVINNOR 1998	ANDEL KVINNOR 1999
Nyantagna forskarstuderande	605	262	57 %	66 %
Aktiva (ht) ¹	2 167	1 769	56 %	59 %
Doktorsexamina	206	256	41 %	47 %
Licentiatexamina	36	51	56 %	71 %
Professorer ²	166	220	10 %	12 %

¹ Som aktiva räknas de forskarstuderande som har en aktivitetsgrad på minst 10 %.

² Heltidsekvivalenter.

Omfattningen av forskningsmedel har ökat vid Karolinska institutet från 1 892 miljoner kronor 1998 till 2 062 miljoner kronor 1999, varav 30 procent avser Karolinska institutets anslag.

Resursfördelning 2001

Regeringen har vid beräkningen av anslaget utgått från följande belopp. Inom posten för vetenskapsområdet bör minst det belopp som framgår av tabellen disponeras för studiefinansiering inom forskarutbildningen.

Tabell 4.25:30 Resursfördelning för forskning och forskarutbildning

Tusental kronor

VETENSKAPSORMÅDE M.M.	2001 ANSLAG	2001 STUDIEFINANSIERING
Medicinskt	392 808	49 742
Forskarskola	5 000	
Ersättning för lokalhyror m.m.	243 613	
Summa	641 421	49 742

I anslagsposten *Medicinskt* vetenskapsområde ingår 9 311 000 kronor för studiefinansiering i forskarutbildningen för doktorander som undervisar och handleder vid Södertörns högskola och medel till Centrum för idrottsforskning med 5 614 000 kronor. I anslagsposten Forskarskola ingår 5 000 000 kronor för Forskarskola i vård och omsorg.

Planeringsförutsättningar

Som underlag för Karolinska institutets fortsatta planering redovisas i tabellen över examinationsmål under rubriken Resultatinformation antalet avlagda examina inom forskarutbildningen vid Karolinska institutet under treårsperioden 1997–1999. Vidare redovisas examinationsmål för forskarutbildningen för fyraårsperioden 2001–2004. Som planeringsförutsättning bör gälla att Karolinska institutet skall erhålla ytterli-

gare 5 000 000 kronor 2002 och 5 000 000 kronor 2003 för forskarskolan.

Tabell 4.25:30 Beräkning av anslaget för 2001

Tusental kronor

Anslag 2000	624 371
Pris- och löneomräkning	12 050
Överföring från anslaget 25:70	5 000
Förslag 2001	641 421

4.8.31 25:31 Kungl. Tekniska högskolan: Grundutbildning

Tabell 4.25:31 Anslagsutvecklingen för grundutbildning vid Kungl. Tekniska högskolan

Tusental kronor

1999	Utfall	688 532	Anslags-sparande	24 794
2000	Anslag	735 243	Utgifts-prognos	741 781
2001	Förslag	804 754		
2002	Beräknat	876 547 ¹		
2003	Beräknat	923 933 ²		

¹ Motsvarar 858 290 tkr i 2001 års prisnivå.² Motsvarar 885 058 tkr i 2001 års prisnivå.

Under anslaget beräknas all ersättning som är förenad med det utbildningsuppdrag och de särskilda åtaganden som skall gälla för Kungl. Tekniska högskolan.

Regeringens överväganden

Resultatinformation

Kungl. Tekniska högskolan har för budgetåret 1999 redovisat färre helårsstudenter och helårsprestationer än vad som kan ersättas inom beslutat s.k. takbelopp och avräknade vid utgången av budgetåret 15 miljoner kronor av tidigare sparade helårsprestationer för att nå takbeloppet.

För treårsperioden 1997–1999 har mål fastställts för antalet examina vid Kungl. Tekniska högskolan. Examinationsmål och utfall framgår av tabellen nedan. Examinationsmålen för 2000 finns angivna i tabeller i avsnittet Grundläggande högskoleutbildning, Examinationsmål.

Tabell 4.25:31 Examinationsmål för grundutbildningen

EXAMEN	MÅL	UTFALL	MÅL	PLANERAT
	1997 -1999	1997 -1999	2001 -2004	2005 -2008
Civilingenjörsexamen	3 300	3 624	5 230	5 310

Avseende helårsstudenter har Kungl. Tekniska högskolans utbildningsuppdrag för 1999 fullgjorts till 99 procent. Uppdraget och utfallet per lärosäte framgår av tabell i avsnittet Grundläggande högskoleutbildning, Utbildningsuppdraget.

Målet att öka andelen kvinnliga studenter har uppnåtts.

Det särskilda åtagandet att anordna naturvetenskaplig och teknisk utbildning för studerande med särskilt vuxenstudiestöd (NT-svux) har fullgjorts till 86 procent. Övriga särskilda åtaganden har fullgjorts.

Kungl. Tekniska högskolan har redovisat vidtagna åtgärder och satsningar med anledning av Kungl. Tekniska högskolans handlingsprogram avseende samverkan med det omgivande samhället. Kungl. Tekniska högskolan har vidare redovisat åtgärder som vidtagits med anledning av kvalitetsutvecklingsprogrammet.

Antalet lärarårsverken vid Kungl. Tekniska högskolan var 820 stycken 1999. Andelen lärare med doktorsexamen (exklusive gäst- och timplärare) var 65 procent 1999 mot 66 procent 1998. Av Kungl. Tekniska högskolans lärare var 13 procent kvinnor och av Kungl. Tekniska högskolans lärare med doktorsexamen var 10 procent kvinnor. Antalet professorer var 196 stycken 1999 mot 168 stycken 1998 (årsverken).

Resursfördelning 2001

Tabell 4.25:31 Resursfördelning för grundutbildningen

Tusental kronor

Takbelopp	765 096
<i>Särskilda åtaganden</i>	
- NT-svux	39 658
Summa	804 754

Planeringsförutsättningar

Som underlag för Kungl. Tekniska högskolans fortsatta planering redovisas i tabellen över examinationsmål under rubriken Resultatinformation antalet avlagda examina under treårsperioden 1997–1999. Vidare redovisas examinationsmål för fyraårsperioden 2001–2004 samt rege-

ringens beräkning av examinationsmål för fyra-årsperioden 2005–2008.

Tabell 4.25:31 Beräkning av anslaget för 2001*Tusental kronor*

Anslag 2000	735 243
Pris- och löneomräkning	15 495
Ökat resursbehov	54 016
Förslag 2001	804 754

4.8.32 25:32 Kungl. Tekniska högskolan: Forskning och forskarutbildning

Tabell 4.25:32 Anslagsutvecklingen för forskning och forskarutbildning vid Kungl. Tekniska högskolan*Tusental kronor*

1999	Utfall	524 621	Anslags-sparande	0
2000	Anslag	527 383	Utgifts-prognos	527 383
2001	Förslag	559 400		
2002	Beräknat	576 303 ¹		
2003	Beräknat	594 236 ²		

¹ Motsvarar 564 400 tkr i 2001 års prisnivå.² Motsvarar 569 400 tkr i 2001 års prisnivå.

Under anslaget beräknas ersättning för forskning och forskarutbildning.

Regeringens överväganden

De mål och resurser för verksamheten som föreslås i denna proposition och riktlinjerna i 2000 års forskningspolitiska proposition (prop. 2000/01:3) bör gälla.

Resultatinformation

För treårsperioden 1997–1999 har mål fastställts för antalet examina inom forskarutbildningen vid Kungl. Tekniska högskolan enligt tabellen nedan. Kungl. Tekniska högskolan har uppnått examinationsmålen för forskarutbildningen inom tekniskt vetenskapsområde till 99 procent. Examinationsmålen för 2000 finns angivna i tabell i avsnittet Forskning och forskarutbildning, Mål för forskning och forskarutbildning.

Tabell 4.25:32 Examinationsmål för forskarutbildningen

VETENSKAPSOMRÅDE	MÅL	UTFALL	MÅL
	1997-1999	1997-1999	2001-2004
Tekniskt	578	571	828

Kungl. Tekniska högskolan hade enligt regleringsbrev som rekryteringsmål att minst 6 procent av de professorer som anställdes under treårsperioden 1997–1999 skulle vara kvinnor. Andelen kvinnor bland professorerna som anställdes under treårsperioden 1997–1999 var 12 procent.

Några resultat om forskningen och forskarutbildningen vid Kungl. Tekniska högskolan redovisas i nedanstående tabell.

Tabell 4.25:32 Resultat, forskning och forskarutbildning

	ANTAL	ANTAL	ANDEL KVINNOR	
	1998	1999	1998	1999
Nyantagna forskar-studerande	336	331	25 %	24 %
Aktiva (ht) ¹	1 667	1 707	24 %	24 %
Doktorsexamina	139	163	18 %	19 %
Licentiatexamina	145	165	23 %	22 %
Professorer ²	168	196	4 %	5 %

¹ Som aktiva räknas de forskarstuderande som har en aktivitetsgrad på minst 10 %.² Heltidsekvivalenter.

Under året inledde Kungl. Tekniska högskolan en satsning på nya utbildningar och forskning inom informationsteknikområdet i Kista.

Omfattningen av forskningsmedel har ökat vid Kungl. Tekniska högskolan från 1 433 miljoner kronor 1998 till 1 501 miljoner kronor 1999, varav 35 procent avser Kungl. Tekniska högskolans anslag.

Resursfördelning 2001

Regeringen har vid beräkningen av anslaget utgått från följande belopp. Inom posten för vetenskapsområdet bör minst det belopp som framgår av tabellen disponeras för studiefinansiering inom forskarutbildningen.

Tabell 4.25:32 Resursfördelning för forskning och forskarutbildning*Tusental kronor*

VETENSKAPSOMRÅDE M.M.	2001	2001
	ANSLAG	STUDIEFINANSIERING
Tekniskt	341 641	73 368
Forskarskola	5 000	
Ersättning för lokalhyror m.m.	212 759	
Summa	559 400	73 368

I anslagsposten *Forskarskola* ingår 5 000 000 kronor för Forskarskola i telekommunikation. I anslagsposten *Ersättning för lokalhyror m.m.* ingår 16 838 000 kronor för investeringskostnader för det s.k. Fysikcentrum.

Planeringsförutsättningar

Som underlag för Kungl. Tekniska högskolans fortsatta planering redovisas i tabellen över examinationsmål under rubriken Resultatinformation antalet avlagda examina inom forskarutbildningen vid Kungl. Tekniska högskolan under treårsperioden 1997–1999. Vidare redovisas regeringens förslag till examinationsmål för forskarutbildningen för fyraårsperioden 2001–2004. Som planeringsförutsättning bör gälla att Kungl. Tekniska högskolan skall erhålla ytterligare 5 000 000 kronor 2002 och 5 000 000 kronor 2003 för forskarskolan.

Tabell 4.25:32 Beräkning av anslaget för 2001

Tusental kronor

Anslag 2000	527 383
Pris- och löneomräkning	10 498
Ökat resursbehov	16 519
Överföring från anslaget 25:70	5 000
Förslag 2001	559 400

4.8.33 25:33 Luleå tekniska universitet: Grundutbildning

Tabell 4.25:33 Anslagsutvecklingen för grundutbildning vid Luleå tekniska universitet

Tusental kronor

1999	Utfall	365 143	Anslags-sparande	4 001
2000	Anslag	398 973	Utgifts-prognos	398 973
2001	Förslag	437 315		
2002	Beräknat	473 490 ¹		
2003	Beräknat	497 680 ²		

¹ Motsvarar 463 895 tkr i 2001 års prisnivå.

² Motsvarar 477 185 tkr i 2001 års prisnivå.

Under anslaget beräknas all ersättning som är förenad med det utbildningsuppdrag och de särskilda åtaganden som skall gälla för universitetet. Av anslagssparandet har 2 979 000 kronor dragits in genom regeringsbeslut den 21 juni 2000.

Regeringens överväganden

Resultatinformation

Luleå tekniska universitet har för budgetåret 1999 redovisat helårsprestationer motsvarande 11,2 miljoner kronor mer än vad som kan ersättas inom beslutat s.k. takbelopp.

För treårsperioden 1997–1999 har mål fastställts för antalet examina vid Luleå tekniska universitet. Examinationsmål och utfall framgår av tabellen nedan. Examinationsmålen för 2000 finns angivna i tabeller i avsnittet Grundläggande högskoleutbildning, Examinationsmål.

Tabell 4.25:33 Examinationsmål för grundutbildningen

EXAMEN	MÅL	UTFALL	MÅL	PLANERAT
	1997 -1999	1997 -1999	2001 -2004	2005 -2008
Magisterexamen	325	191	410	-
Civilingenjörsexamen	1 100	1 102	1 645	1 930
Grundskollärare 4-9*	40	22	-	-

* Regeringen avser att ange framtida mål i regleringsbrevet för 2001.

Avseende helårsstudenter har universitetets utbildningsuppdrag för 1999 fullgjorts till 106 procent. Beträffande antalet helårsstudenter inom de naturvetenskapliga och tekniska utbildningsområdena har 99,8 procent av uppdraget fullgjorts. Uppdraget och utfallet per lärosäte framgår av tabell i avsnittet Grundläggande högskoleutbildning, Utbildningsuppdraget.

I enlighet med de av regeringen fastställda målen har antalet helårsstudenter under åren 1997–1999 ökat i förhållande till perioden 1993/94–1995/96 inom de naturvetenskapliga och tekniska utbildningsområdena samt grundskollärarytutbildningen med inriktning mot undervisning i årskurserna 4-9.

Målet att öka andelen studerande kvinnor inom de naturvetenskapliga och tekniska utbildningar där kvinnor är underrepresenterade har uppnåtts, men inte målet att öka andelen studerande män inom de lärar- och vårdutbildningar där män är underrepresenterade.

Målet att minska antalet helårsstudenter under åren 1997–1999 i förhållande till perioden 1993/94–1995/96 har uppnåtts inom den barn- och ungdomspedagogiska utbildningen samt grundskollärarytutbildningen med inriktning mot undervisning i årskurserna 1-7.

Det särskilda åtagandet att anordna naturvetenskaplig och teknisk utbildning för studerande med särskilt vuxenstudiestöd (NT-svux) har

fullgjorts till 109 procent. Övriga särskilda åtaganden har fullgjorts.

Luleå tekniska universitetet har vidare fullgjort vårdhögskoleutbildning omfattande 316 helårsstudenter på uppdrag av Norrbottens läns landsting.

Luleå tekniska universitet har redovisat vidtagna åtgärder och satsningar med anledning av universitetets handlingsprogram avseende samverkan med det omgivande samhället. Universitetet har vidare redovisat åtgärder som vidtagits med anledning av kvalitetsutvecklingsprogrammet.

Antalet lärarårsverken vid universitetet var 552 stycken 1999. Andelen lärare med doktorexamen (exklusive gäst- och timlärare) var 44 procent 1999 mot 49 procent 1998. Av universitetets lärare var 35 procent kvinnor och av universitetets lärare med doktorexamen var 19 procent kvinnor. Antalet professorer var 49 stycken 1999 mot 51 stycken 1998 (årsverken).

Resursfördelning 2001

Tabell 4.25:33 Resursfördelning för grundutbildningen

Tusental kronor	
Takbelopp	414 010
<i>Särskilda åtaganden</i>	
- NT-svux	12 393
- decentraliserad utbildning	8 235
- utbildning i rymd- och miljövetenskap förlagd till Kiruna	2 677
Summa	437 315

I samband med att Regeringen i den forskningspolitiska propositionen (prop. 2000/01:3) presenterar sin avsikt att uppdra åt Umeå universitet och Luleå tekniska universitet att inom ramen för ett samarbete benämnt Kiruna rymd- och miljöcampus bedriva rymd- och miljövetenskapligt anknutna utbildningar, ges ett uppdrag att bygga upp sådan utbildning i Kiruna till Luleå tekniska universitet som ett särskilt åtagande.

Planeringsförutsättningar

Som underlag för universitetets fortsatta planering redovisas i tabellen över examinationsmål under rubriken Resultatinformation antalet avlagda examina under treårsperioden 1997–1999. Vidare redovisas examinationsmål för fyraårsperioden 2001–2004 samt regeringens beräkning av vissa examinationsmål för fyraårsperioden 2005–2008.

Tabell 4.25:33 Beräkning av anslaget för 2001

Tusental kronor	
Anslag 2000	398 973
Pris- och löneomräkning	8 406
Ökat resursbehov	27 259
Överföring från anslaget 25:70	2 677
Förslag 2001	437 315

4.8.34 25:34 Luleå tekniska universitet: Forskning och forskarutbildning

Tabell 4.25:34 Anslagsutvecklingen för forskning och forskarutbildning vid Luleå tekniska universitet

Tusental kronor				
1999	Utfall	182 953	Anslags- sparande	0
2000	Anslag	184 019	Utgifts- prognos	184 019
2001	Förslag	199 590		
2002	Beräknat	208 806 ¹		
2003	Beräknat	223 779 ²		

¹ Motsvarar 204 590 tkr i 2001 års prisnivå.

² Motsvarar 214 590 tkr i 2001 års prisnivå.

Under anslaget beräknas ersättning för forskning och forskarutbildning.

Regeringens överväganden

De mål och resurser för verksamheten som föreslås i denna proposition och riktlinjerna i 2000 års forskningspolitiska proposition (prop. 2000/01:3) bör gälla.

Resultatinformation

För treårsperioden 1997–1999 har mål fastställts för antalet examina inom forskarutbildningen vid Luleå tekniska universitet enligt tabellen nedan. Luleå tekniska universitet har uppnått examinationsmålen för forskarutbildningen inom humanistisk-samhällsvetenskapligt vetenskapsområde och inom tekniskt vetenskapsområde till 99 procent. Examinationsmålen för 2000 finns angivna i tabell i avsnittet Forskning och forskarutbildning, Mål för forskning och forskarutbildning.

Tabell 4.25:34 Examinationsmål för forskarutbildningen

VETENSKAPSOMRÅDE	MÅL 1997-1999	UTFALL 1997-1999	MÅL 2001-2004
Humanistisk-samhällsvetenskapligt	4	18,5	14
Tekniskt	140	139	250

Luleå tekniska universitet hade enligt regleringsbrev som rekryteringsmål att minst 8 procent av de professorer som anställdes under treårsperioden 1997–1999 skulle vara kvinnor. Andelen kvinnor bland professorerna som anställdes under treårsperioden 1997–1999 var 13 procent.

Några resultat om forskningen och forskarutbildningen vid Luleå tekniska universitet redovisas i nedanstående tabell.

Tabell 4.25:34 Resultat, forskning och forskarutbildning

	ANTAL 1998	ANTAL 1999	ANDEL KVINNOR 1998	ANDEL KVINNOR 1999
Nyantagna forskar-studerande	107	88	32 %	28 %
Aktiva (ht) ¹	390	410	30 %	30 %
Doktorsexamina	50	42	20 %	31 %
Licentiatexamina	45	65	16 %	23 %
Professorer ²	51	49	3 %	4 %

¹ Som aktiva räknas de forskarstuderande som har en aktivitetsgrad på minst 10 %.

² Heltidsekvivalenter.

Under 1999 har konstnärligt utvecklingsarbete bedrivits inom komposition, solistiskt orgelspel, kör och körledning samt inom teaterområdet.

Omfattningen av forskningsmedel har ökat vid universitetet från 411 miljoner kronor 1998 till 420 miljoner kronor 1999, varav 44 procent avser universitetets anslag.

Resursfördelning 2001

Regeringen har vid beräkningen av anslaget utgått från följande belopp. Inom posterna för de olika vetenskapsområdena bör minst de belopp som framgår av tabellen disponeras för studiefinansiering inom forskarutbildningen.

Tabell 4.25:34 Resursfördelning för forskning och forskarutbildning

VETENSKAPSOMRÅDE M.M.	2001 ANSLAG	2001 STUDIEFINANSIERING
Humanistisk-samhällsvetenskapligt	16 898	2 475
Tekniskt	133 125	19 429
Konstnärligt utvecklingsarbete	874	

Forskarskola	5 000	
Ersättning för lokalhyror m.m.	43 693	
Summa	199 590	21 904

I anslagsposten *Humanistisk-samhällsvetenskapligt* vetenskapsområde ingår 5 000 000 kronor som en förstärkning av humaniora. I anslagsposten *Tekniskt* vetenskapsområde ingår 2 019 000 kronor för distansöverbyggande medicinsk teknik. I anslagsposten *Forskarskola* ingår 5 000 000 kronor för Forskarskola i rymdteknik.

Planeringsförutsättningar

Som underlag för universitetets fortsatta planering redovisas i tabellen över examinationsmål under rubriken Resultatinformation antalet avlagda examina inom forskarutbildningen vid universitetet under treårsperioden 1997–1999. Vidare redovisas examinationsmål för forskarutbildningen för fyraårsperioden 2001–2004. Som planeringsförutsättning bör gälla att Luleå tekniska universitet skall erhålla ytterligare 5 000 000 kronor 2002 för forskarskolan. För 2003 erhåller universitetet 2 000 000 kronor som en förstärkning av humaniora, 3 000 000 kronor för gruvteknisk forskning samt 5 000 000 kronor till forskning inom ramen för samarbetet Kiruna rymd- och miljöcampus.

Tabell 4.25:34 Beräkning av anslaget för 2001

Tusental kronor	
Anslag 2000	184 019
Pris- och löneomräkning	3 552
Ökat resursbehov	2 019
Överföring från anslaget 25:70	10 000
Förslag 2001	199 590

4.8.35 25:35 Karlstads universitet: Grundutbildning

Tabell 4.25:35 Anslagsutvecklingen för grundutbildning vid Karlstads universitet

Tusental kronor

1999	Utfall	276 653	Anslags- sparande	20 829
2000	Anslag	314 527	Utgifts- prognos	293 328
2001	Förslag	340 190		
2002	Beräknat	362 060 ¹		
2003	Beräknat	377 578 ²		

¹ Motsvarar 354 467 tkr i 2001 års prisnivå.

² Motsvarar 361 605 tkr i 2001 års prisnivå.

Under anslaget beräknas all ersättning som är förenad med det utbildningsuppdrag och de särskilda åtaganden som skall gälla för universitetet. Av anslagssparandet har 439 000 kronor dragits in genom regeringsbeslut den 21 juni 2000.

Regeringens överväganden

Resultatinformation

Karlstads universitet har för budgetåret 1999 redovisat färre helårsstudenter och helårsprestationer än vad som kan ersättas inom beslutat s.k. takbelopp. För budgetåret avräknade universitetet 6,3 miljoner kronor av tidigare sparade helårsprestationer och redovisade ett anslagssparande om 10,5 miljoner kronor.

För treårsperioden 1997–1999 har mål fastställts för antalet examina vid Karlstads universitet. Examinationsmål och utfall framgår av tabellen nedan. Examinationsmålen för 2000 finns angivna i tabeller i avsnittet Grundläggande högskoleutbildning, Examinationsmål.

Tabell 4.25:35 Examinationsmål för grundutbildningen

EXAMEN	MÅL	UTFALL	MÅL	PLANERAT
	1997 -1999	1997 -1999	2001 -2004	2005 -2008
Magisterexamen	200	426	620	-
Grundskollärare 4–9*	370	196	-	-
Gymnasielärare*	250	177	-	-

* Regeringen avser att ange framtida mål i regleringsbrevet för 2001.

Avseende helårsstudenter har universitetets utbildningsuppdrag för 1999 fullgjorts till 99 procent. Beträffande antalet helårsstudenter inom de naturvetenskapliga och tekniska utbildningsområdena har 90 procent av uppdraget fullgjorts.

Uppdraget och utfallet per lärosäte framgår av tabell i avsnittet Grundläggande högskoleutbildning, Utbildningsuppdraget.

I enlighet med de av regeringen angivna målen har antalet helårsstudenter under åren 1997–1999 ökat i förhållande till perioden 1993/94–1995/96 inom de naturvetenskapliga och tekniska utbildningsområdena, grundskollärarytutbildningen med inriktning mot undervisning i årskurserna 4–9 samt gymnasielärarytutbildningen.

Målet att öka andelen studerande kvinnor inom de naturvetenskapliga och tekniska utbildningar där kvinnor är underrepresenterade har uppnåtts, men inte målet att öka andelen män inom de lärarutbildningar där män är underrepresenterade.

Målet att minska antalet helårsstudenter under åren 1997–1999 i förhållande till perioden 1993/94–1995/96 har uppnåtts inom såväl den barn- och ungdomspedagogiska utbildningen som inom grundskollärarytutbildningen med inriktning mot undervisning i årskurserna 1–7.

Det särskilda åtagandet att anordna naturvetenskaplig och teknisk utbildning för studerande med särskilt vuxenstudiestöd (NT-svux) har fullgjorts till 95 procent. Övriga särskilda åtaganden har fullgjorts.

Karlstads universitetet har vidare fullgjort vårdhögskoleutbildning omfattande 531 helårsstudenter på uppdrag av Landstinget i Värmland.

Karlstads universitet har redovisat vidtagna åtgärder och satsningar med anledning av universitetets handlingsprogram avseende samverkan med det omgivande samhället. Universitetet har vidare redovisat åtgärder som vidtagits med anledning av kvalitetsutvecklingsprogrammet.

Antalet lärarårsverken vid universitetet var 447 stycken 1999. Andelen lärare med doktorsexamen (exklusive gäst- och timlärare) var 38 procent 1999 mot 37 procent 1998. Av universitetets lärare var 40 procent kvinnor och av universitetets lärare med doktorsexamen var 23 procent kvinnor. Antalet professorer var 18 stycken 1999 mot 8 stycken 1998 (årsverken).

Resursfördelning 2001

Tabell 4.25:35 Resursfördelning för grundutbildningen

Tusental kronor

Takbelopp	325 237
<i>Särskilda åtaganden</i>	
- NT-svux	14 953
Summa	340 190

Planeringsförutsättningar

Som underlag för universitetets fortsatta planering redovisas i tabellen över examinationsmål under rubriken Resultatinformation antalet avlagda examina under treårsperioden 1997–1999. Vidare redovisas examinationsmål för fyraårsperioden 2001–2004.

Tabell 4.25:35 Beräkning av anslaget för 2001

Tusental kronor

Anslag 2000	314 527
Pris- och löneomräkning	6 554
Ökat resursbehov	19 109
Förslag 2001	340 190

4.8.36 25:36 Karlstads universitet: Forskning och forskarutbildning

Tabell 4.25:36 Anslagsutvecklingen för forskning och forskarutbildning vid Karlstads universitet

Tusental kronor

1999	Utfall	52 913	Anslags-sparande	0
2000	Anslag	75 405	Utgifts-prognos	75 405
2001	Förslag	97 246		
2002	Beräknat	120 170 ¹		
2003	Beräknat	133 303 ²		

¹ Motsvarar 117 632 tkr i 2001 års prisnivå.² Motsvarar 127 632 tkr i 2001 års prisnivå.

Under anslaget beräknas ersättning för forskning och forskarutbildning.

Regeringens överväganden

De mål och resurser för verksamheten som föreslås i denna proposition och riktlinjerna i 2000 års forskningspolitiska proposition (prop. 2000/01:3) bör gälla.

Resultatinformation

Karlstads universitet har rätt att benämnas universitet fr.o.m. den 1 januari 1999. För treårsperioden 1997–1999 har därför inga mål fastställts för antalet examina inom forskarutbildningen vid Karlstads universitet.

Tabell 4.25:36 Examinationsmål för forskarutbildningen

VETENSKAPSRÅDE	MÅL	UTFALL	MÅL
	1997-1999	1997-1999	2001-2004
Humanistisk-samhällsvetenskapligt	-	-	30
Tekniskt	-	-	20

Karlstads universitet hade enligt regleringsbrev som rekryteringsmål att minst 18 procent av de professorer som anställdes under treårsperioden 1997–1999 skulle vara kvinnor. Andelen kvinnor bland professorerna som anställdes under treårsperioden 1997–1999 var 20 procent.

Några resultat om forskningen och forskarutbildningen vid Karlstads universitet redovisas i nedanstående tabell.

Tabell 4.25:36 Resultat, forskning och forskarutbildning

	ANTAL	ANTAL	ANDEL KVINNOR	
	1998	1999	1998	1999
Nyantagna forskar-studerande	-	84	-	58 %
Aktiva (ht) ¹	-	66	-	56 %
Doktorsexamina	-	2	-	0 %
Licentiatexamen	-	-	-	-
Professorer ²	8	18	16 %	16 %

¹ Som aktiva räknas de forskarstuderande som har en aktivitetsgrad på minst 10 %.² Heltidsekvivalenter.

Universitetet startade våren 1999 forskarutbildning i tolv ämnen. Forskarutbildningen organiseras i två forskarskolor.

Omfattningen av forskningsmedel har ökat vid universitetet från 96 miljoner kronor 1998 till 119 miljoner kronor 1999, varav 45 procent avser universitetets anslag.

Resursfördelning 2001

Regeringen har vid beräkningen av anslaget utgått från följande belopp.

Tabell 4.25:36 Resursfördelning för forskning och forskarutbildning

Tusental kronor

VETENSKAPSRÅDE M.M.	2001 ANSLAG
Humanistisk-samhällsvetenskapligt	47 301
Tekniskt	39 753
Övriga forskningsmedel	10 192
Summa	97 246

I anslagsposten *Humanistisk-samhällsvetenskapligt* vetenskapsområde ingår 10 193 000 kronor som en förstärkning av forskning och forskarutbildning. I anslagsposten *Tekniskt* vetenskapsområde ingår 10 193 000 kronor för förstärkning av forskning och forskarutbildning.

Planeringsförutsättningar

Som underlag för universitetets fortsatta planering redovisas i tabellen över examinationsmål under rubriken Resultatinformation examinationsmål för forskarutbildningen för fyraårsperioden 2001–2004. Som planeringsförutsättning bör gälla att Karlstads universitet skall erhålla ytterligare 20 000 000 kronor 2002 och 10 000 000 kronor 2003 för forskning och forskarutbildning.

Tabell 4.25:36 Beräkning av anslaget för 2001

Tusental kronor

Anslag 2000	75 405
Pris- och löneomräkning	1 841
Ökat resursbehov	20 000
Förslag 2001	97 246

4.8.37 25:37 Växjö universitet: Grundutbildning

Tabell 4.25:37 Anslagsutvecklingen för grundutbildning vid Växjö universitet

Tusental kronor

1999	Utfall	236 421	Anslags-sparande	17 266
2000	Anslag	270 279	Utgifts-prognos	254 351
2001	Förslag	295 088		
2002	Beräknat	315 695 ¹		
2003	Beräknat	329 982 ²		

¹ Motsvarar 309 365 tkr i 2001 års prisnivå.

² Motsvarar 316 503 tkr i 2001 års prisnivå.

Under anslaget beräknas all ersättning som är förenad med det utbildningsuppdrag och det särskilda åtagande som skall gälla för universitetet.

Regeringens överväganden

Resultatinformation

Växjö universitet har för budgetåret 1999 redovisat färre helårsstudenter och helårsprestationer än vad som kan ersättas inom beslutat s.k. tak-

belopp. För budgetåret avräknade universitetet 4,9 miljoner kronor av tidigare sparade helårsprestationer och redovisade ett anslagssparande om 2,5 miljoner kronor.

För treårsperioden 1997–1999 har mål fastställts för antalet examina vid Växjö universitet. Examinationsmål och utfall framgår av tabellen nedan. Examinationsmålen för 2000 finns angivna i tabeller i avsnittet Grundläggande högskoleutbildning, Examinationsmål.

Tabell 4.25:37 Examinationsmål för grundutbildningen

EXAMEN	MÅL 1997 -1999	UTFALL 1997 -1999	MÅL 2001 -2004	PLANERAT 2005 -2008
Magisterexamen	300	428	780	-
Grundskollärare 4-9*	290	149	-	-
Gymnasielärare*	120	116	-	-

* Regeringen avser att ange framtida mål i regleringsbrevet för 2001.

Avseende helårsstudenter har universitetets utbildningsuppdrag för 1999 fullgjorts till 109 procent. Beträffande antalet helårsstudenter inom de naturvetenskapliga och tekniska utbildningsområdena har 84 procent av uppdraget fullgjorts. Uppdraget och utfallet per lärosäte framgår av tabell i avsnittet Grundläggande högskoleutbildning, Utbildningsuppdraget.

I enlighet med de av regeringen angivna målen har antalet helårsstudenter under åren 1997–1999 ökat i förhållande till perioden 1993/94–1995/96 inom de naturvetenskapliga och tekniska utbildningsområdena, grundskollärarytbildningen med inriktning mot undervisning i årskurserna 4-9 samt gymnasielärarytbildningen.

Målet att öka andelen studerande män inom de lärarutbildningar där män är underrepresenterade har uppnåtts, men inte målet att öka andelen studerande kvinnor inom de naturvetenskapliga och tekniska utbildningar där kvinnor är underrepresenterade.

Målet att minska antalet helårsstudenter under åren 1997–1999 i förhållande till perioden 1993/94–1995/96 har uppnåtts inom såväl den barn- och ungdomspedagogiska utbildningen som inom grundskollärarytbildningen med inriktning mot undervisning i årskurserna 1-7.

Det särskilda åtagandet att anordna naturvetenskaplig och teknisk utbildning för studerande med särskilt vuxenstudiestöd (NT-svux) har fullgjorts till 92 procent.

Växjö universitetet har vidare fullgjort vårdhögskoleutbildning omfattande 650 helårsstudenter på uppdrag av Landstinget Kronoberg.

Högskoleverket har nyligen granskat och bedömt lärosätenas arbete med jämställdhet, studentinflytande samt social och etnisk mångfald (Högskoleverkets rapportserie 2000:8 R). Växjö universitetet hör till de fem lärosäten som av Högskoleverket bedömts ha den mest genomgripande och välorganiserade verksamheten vad gäller jämställdhet.

Växjö universitet har redovisat vidtagna åtgärder och satsningar med anledning av universitetets handlingsprogram avseende samverkan med det omgivande samhället. Universitetet har även redovisat ett uppdaterat handlingsprogram. Universitetet har vidare upprättat ett kvalitetsprogram som är avsett att gälla för 2000.

Antalet lärarårsverken vid universitetet var 281 stycken 1999. Andelen lärare med doktorexamen (exklusive gäst- och timplärare) var 35 procent 1999 mot 30 procent 1998. Av universitetets lärare var 33 procent kvinnor och av universitetets lärare med doktorexamen var 27 procent kvinnor. Antalet professorer var 18 stycken 1999 mot 10 stycken 1998 (årsverken).

Resursfördelning 2001

Tabell 4.25:37 Resursfördelning för grundutbildningen

Tusental kronor

Takbelopp	282 085
<i>Särskilda åtaganden</i>	
- NT-svux	13 003
Summa	295 088

Planeringsförutsättningar

Som underlag för universitetets fortsatta planering redovisas i tabellen över examinationsmål under rubriken Resultatinformation antalet avlagda examina under treårsperioden 1997–1999. Vidare redovisas examinationsmål för fyraårsperioden 2001–2004.

Tabell 4.25:37 Beräkning av anslaget för 2001

Tusental kronor

Anslag 2000	270 279
Pris- och löneomräkning	5 700
Ökat resursbehov	19 109
Förslag 2001	295 088

4.8.38 25:38 Växjö universitet: Forskning och forskarutbildning

Tabell 4.25:38 Anslagsutvecklingen för forskning och forskarutbildning vid Växjö universitet

Tusental kronor

1999	Utfall	53 025	Anslags-sparande	0
2000	Anslag	75 518	Utgifts-prognos	75 518
2001	Förslag	97 361		
2002	Beräknat	120 309 ¹		
2003	Beräknat	133 463 ²		

¹ Motsvarar 117 748 tkr i 2001 års prisnivå.

² Motsvarar 127 748 tkr i 2001 års prisnivå.

Under anslaget beräknas ersättning för forskning och forskarutbildning.

Regeringens överväganden

De mål och resurser för verksamheten som föreslås i denna proposition och riktlinjerna i 2000 års forskningspolitiska proposition (prop. 2000/01:3) bör gälla.

Resultatinformation

Växjö universitet har rätt att benämnas universitet fr.o.m. den 1 januari 1999. För treårsperioden 1997–1999 har därför inga mål fastställts för antalet examina inom forskarutbildningen vid Växjö universitet.

Tabell 4.25:38 Examinationsmål för forskarutbildningen

UTENSKAPSRÅDE	MÅL 1997-1999	UTFALL 1997-1999	MÅL 2001-2004
Humanistisk-samhällsvetenskapligt	-	-	30

Växjö universitet hade enligt regleringsbrev som rekryteringsmål att minst 21 procent av de professorer som anställdes under treårsperioden 1997–1999 skulle vara kvinnor. Andelen kvinnor bland professorerna som anställdes under treårsperioden 1997–1999 var 18 procent.

Några resultat om forskningen och forskarutbildningen vid Växjö universitet redovisas i nedanstående tabell.

Tabell 4.25:38 Resultat, forskning och forskarutbildning

	ANTAL 1998	ANTAL 1999	ANDEL KVINNOR 1998	1999
Nyantagna forskar- studerande	-	74	-	42 %
Aktiva (ht) ¹	-	74	-	42 %
Doktorsexamina	-	-	-	-
Licentiatexamina	-	1	-	0 %
Professorer ²	7	18	10 %	16 %

¹ Som aktiva räknas de forskarstuderande som har en aktivitetsgrad på minst 10 %.

² Heltidsekvivalenter.

Universitetet startade under 1999 forskarutbildning i 15 ämnen.

Omfattningen av forskningsmedel har minskat vid universitetet från 65 miljoner kronor 1998 till 61 miljoner kronor 1999, varav 87 procent avser universitetets anslag.

Resursfördelning 2001

Regeringen har vid beräkningen av anslaget utgått från följande belopp.

Tabell 4.25:38 Resursfördelning för forskning och forskarutbildning

VETENSKAPSOMRÅDE M.M.	2001 ANSLAG
Humanistisk- sambällsvetenskapligt	65 348
Övriga forskningsmedel	32 013
Summa	97 361

I anslagsposten *Humanistisk-sambällsvetenskapligt* vetenskapsområde ingår 20 386 000 kronor som en förstärkning av forskning och forskarutbildning.

Planeringsförutsättningar

Som underlag för universitetets fortsatta planering redovisas i tabellen över examinationsmål under rubriken Resultatinformation examinationsmål för forskarutbildningen för fyraårsperioden 2001–2004. Som planeringsförutsättning bör gälla att Växjö universitet skall erhålla ytterligare 20 000 000 kronor 2002 och 10 000 000 kronor 2003 för forskning och forskarutbildning.

Tabell 4.25:38 Beräkning av anslaget för 2001

Tusental kronor

Anslag 2000	75 518
Pris- och löneomräkning	1 843
Ökat resursbehov	20 000
Förslag 2001	97 361

4.8.39 25:39 Örebro universitet: Grundutbildning

Tabell 4.25:39 Anslagsutvecklingen för grundutbildning vid Örebro universitet

Tusental kronor

1999	Utfall	289 597	Anslags- sparande	11 233
2000	Anslag	323 509	Utgifts- prognos	323 509
2001	Förslag	349 346		
2002	Beräknat	370 980 ¹		
2003	Beräknat	386 407 ²		

¹ Motsvarar 363 623 tkr i 2001 års prisnivå.

² Motsvarar 370 761 tkr i 2001 års prisnivå.

Under anslaget beräknas all ersättning som är förenad med det utbildningsuppdrag och de särskilda åtaganden som skall gälla för universitetet.

Regeringens överväganden

Resultatinformation

Örebro universitet har för budgetåret 1999 redovisat helårsprestationer motsvarande 4,4 miljoner kronor mer än vad som kan ersättas inom beslutat s.k. takbelopp.

För treårsperioden 1997–1999 har mål fastställts för antalet examina vid Örebro universitet. Examinationsmål och utfall framgår av tabellen nedan. Examinationsmålen för 2000 finns angivna i tabeller i avsnittet Grundläggande högskoleutbildning, Examinationsmål.

Tabell 4.25:39 Examinationsmål för grundutbildningen

EXAMEN	MÅL 1997 -1999	UTFALL 1997 -1999	MÅL 2001 -2004	PLANERAT 2005 -2008
Magisterexamen	300	186	480	-
Grundskollärare 4-9*	130	78	-	-
Gymnasielärare*	50	114	-	-

* Regeringen avser att ange framtida mål i regleringsbrevet för 2001.

Avseende helårsstudenter har universitetets utbildningsuppdrag för 1999 fullgjorts till 95 procent. Beträffande antalet helårsstudenter inom de naturvetenskapliga och tekniska utbildningsområdena har 114 procent av uppdraget fullgjorts. Uppdraget och utfallet per lärosäte framgår av tabell i avsnittet Grundläggande högskoleutbildning, Utbildningsuppdraget.

I enlighet med de av regeringen angivna målen har antalet helårsstudenter under åren 1997–1999 ökat i förhållande till perioden 1993/94–1995/96 inom de naturvetenskapliga och tekniska utbildningsområdena, grundskolläroverutbildningen med inriktning mot undervisning i årskurserna 4-9 samt gymnasieläroverutbildningen.

Målet att öka andelen studerande kvinnor inom de naturvetenskapliga och tekniska utbildningar där kvinnor är underrepresenterade har uppnåtts liksom delvis målet att öka andelen studerande män inom de lärar- och vårdutbildningar där män är underrepresenterade.

Målet att minska antalet helårsstudenter under åren 1997–1999 i förhållande till perioden 1993/94–1995/96 har uppnåtts inom den barn- och ungdomspedagogiska utbildningen, men inte inom grundskolläroverutbildningen med inriktning mot undervisning i årskurserna 1-7.

Det särskilda åtagandet att anordna naturvetenskaplig och teknisk utbildning för studerande med särskilt vuxenstudiestöd (NT-svux) har fullgjorts till 80 procent. Övriga särskilda åtaganden har fullgjorts.

Örebro universitet har vidare fullgjort vårdhögskoleutbildning omfattande 1 164 helårsstudenter på uppdrag av Örebro läns landsting.

Högskoleverket har nyligen granskat och bedömt lärosätenas arbete med jämställdhet, studentinflytande samt social och etnisk mångfald (Högskoleverkets rapportserie 2000:8 R). Örebro universitet hör till de fem lärosäten som av Högskoleverket bedömts ha den mest genomgripande och välorganiserade verksamheten vad gäller social och etnisk mångfald.

Örebro universitet har redovisat vidtagna åtgärder och satsningar med anledning av universitetets handlingsprogram avseende samverkan med det omgivande samhället. Universitetet har vidare upprättat ett kvalitetsutvecklingsprogram som är avsett att gälla för 2000.

Antalet lärarårsverken vid universitetet var 335 stycken 1999. Andelen lärare med doktorexamen (exklusive gäst- och timplärare) var 39 procent 1999 mot 25 procent 1998. Av universitetets lärare var 40 procent kvinnor och av uni-

versitetets lärare med doktorexamen var 25 procent kvinnor. Antalet professorer var 21 stycken 1999 mot 11 stycken 1998 (årsverken).

Resursfördelning 2001

Tabell 4.25:39 Resursfördelning för grundutbildningen

Tusental kronor	
Takbelopp	335 373
<i>Särskilda åtaganden</i>	
- NT-svux	10 728
- lokaliserings- och verksamhet till Grythyttan	2 983
- nätverksadministration och utveckling av skolläroverutbildning	262
Summa	349 346

Planeringsförutsättningar

Som underlag för universitetets fortsatta planering redovisas i tabellen över examinationsmål under rubriken Resultatinformation antalet avlagda examina under treårsperioden 1997–1999. Vidare redovisas examinationsmål för fyraårsperioden 2001–2004. Regeringen ser positivt på Örebro universitets ambitioner att ge tecken- språkiga studenter goda studieförutsättningar.

Tabell 4.25:39 Beräkning av anslaget för 2001

Tusental kronor	
Anslag 2000	323 509
Pris- och löneomräkning	6 728
Ökat resursbehov	19 109
Förslag 2001	349 346

4.8.40 25:40 Örebro universitet: Forskning och forskarutbildning

Tabell 4.25:40 Anslagsutvecklingen för forskning och forskarutbildning vid Örebro universitet

Tusental kronor				
1999	Utfall	53 136	Anslags- sparande	0
2000	Anslag	75 630	Utgifts- prognos	75 630
2001	Förslag	97 476		
2002	Beräknat	120 439 ¹		
2003	Beräknat	133 605 ²		

¹ Motsvarar 117 862 tkr i 2001 års prisnivå.

² Motsvarar 127 862 tkr i 2001 års prisnivå.

Under anslaget beräknas ersättning för forskning och forskarutbildning.

Regeringens överväganden

De mål och resurser för verksamheten som föreslås i denna proposition och riktlinjerna i 2000 års forskningspolitiska proposition (prop. 2000/01:3) bör gälla.

Resultatinformation

Örebro universitet har rätt att benämnas universitet fr.o.m. den 1 januari 1999. För treårsperioden 1997–1999 har därför inga mål fastställts för antalet examina inom forskarutbildningen vid Örebro universitet.

Tabell 4.25:40 Examinationsmål för forskarutbildningen

VETENSKAPSOMRÅDE	MÅL 1997-1999	UTFALL 1997-1999	MÅL 2001-2004
Humanistisk-samhällsvetenskapligt	-	-	40

Örebro universitet hade enligt regleringsbrev som rekryteringsmål att minst 21 procent av de professorer som anställdes under treårsperioden 1997–1999 skulle vara kvinnor. Andelen kvinnor bland professorerna som anställdes under treårsperioden 1997–1999 var 8 procent. Avvikelsen från rekryteringsmålet hänför Örebro universitet till en utdragen rekryteringsprocess för professorer.

Några resultat om forskningen och forskarutbildningen vid Örebro universitet redovisas i nedanstående tabell.

Tabell 4.25:40 Resultat, forskning och forskarutbildning

	ANTAL 1998	ANTAL 1999	ANDEL KVINNOR 1998	ANDEL KVINNOR 1999
Nyantagna forskarstuderande	-	75	-	43 %
Aktiva (ht) ¹	-	75	-	43 %
Doktorsexamina	-	-	-	-
Licentiatexamen	-	-	-	-
Professorer ²	11	21	21 %	12 %

¹ Som aktiva räknas de forskarstuderande som har en aktivitetsgrad på minst 10 %.

² Heltidsekvivalenter.

Omfattningen av forskningsmedel har ökat vid universitetet från 92 miljoner kronor 1998 till 105 miljoner kronor 1999, varav 50 procent avser universitetets anslag.

Resursfördelning 2001

Regeringen har vid beräkningen av anslaget utgått från följande belopp.

Tabell 4.25:40 Resursfördelning för forskning och forskarutbildning

Tusental kronor	
VETENSKAPSOMRÅDE M.M.	2001 ANSLAG
Humanistisk-samhällsvetenskapligt	63 378
Övriga forskningsmedel	34 098
Summa	97 476

I anslagsposten *Humanistisk-samhällsvetenskapligt* vetenskapsområde ingår 20 386 000 kronor som en förstärkning av forskning och forskarutbildning.

Planeringsförutsättningar

Som underlag för universitetets fortsatta planering redovisas i tabellen över examinationsmål under rubriken Resultatinformation examinationsmål för forskarutbildningen för fyraårsperioden 2001–2004. Som planeringsförutsättning bör gälla att Örebro universitet skall erhålla ytterligare 20 000 000 kronor 2002 och 10 000 000 kronor 2003 för forskning och forskarutbildning.

Tabell 4.25:40 Beräkning av anslaget för 2001

Tusental kronor	
Anslag 2000	75 630
Pris- och löneomräkning	1 846
Ökat resursbehov	20 000
Förslag 2001	97 476

4.8.41 25:41 Mitthögskolan: Grundutbildning

Tabell 4.25:41 Anslagsutvecklingen för grundutbildningen vid Mitthögskolan

Tusental kronor				
1999	Utfall	401 016	Anslags-sparande	10 826
2000	Anslag	453 409	Utgifts-prognos	394 292
2001	Förslag	477 412		
2002	Beräknat	509 092 ¹		
2003	Beräknat	527 696 ²		

¹ Motsvarar 498 696 tkr i 2001 års prisnivå.

² Motsvarar 505 834 tkr i 2001 års prisnivå.

Under anslaget beräknas all ersättning som är förenad med det utbildningsuppdrag och de särskilda åtaganden som skall gälla för högskolan. Mitthögskolans anslag har för 2001 engångsvis minskats med en halvårseffekt motsvarande 200 helårsstudenter, d.v.s. 7 138 000 kronor. Av anslagssparandet har 8 867 000 kronor dragits in genom regeringsbeslut den 21 juni 2000.

Regeringens överväganden

Resultatinformation

Mitthögskolan har för budgetåret 1999 redovisat färre helårsstudenter och helårsprestationer än vad som kan ersättas inom beslutat s.k. takbelopp. För budgetåret avräknade högskolan 32,8 miljoner kronor av tidigare sparade helårsprestationer och redovisade ett anslagssparande om 2 miljoner kronor.

För treårsperioden 1997–1999 har mål fastställts för antalet examina vid Mitthögskolan. Examinationsmål och utfall framgår av tabellen nedan. Examinationsmålen för 2000 finns angivna i tabeller i avsnittet Grundläggande högskoleutbildning, Examinationsmål.

Tabell 4.25:41 Examinationsmål för grundutbildningen

EXAMEN	MÅL	UTFALL	MÅL	PLANERAT
	1997 -1999	1997 -1999	2001 -2004	2005 -2008
Magistorexamen	600	382	600	-
Grundskollärare 4-9*	10	1	-	-

* Regeringen avser att ange framtida mål i regleringsbrevet för 2001.

Avseende helårsstudenter har högskolans utbildningsuppdrag för 1999 fullgjorts till 91 procent. Beträffande antalet helårsstudenter inom de naturvetenskapliga och tekniska utbildningsområdena har 94 procent av uppdraget fullgjorts. Uppdraget och utfallet per lärosäte framgår av tabell i avsnittet Grundläggande högskoleutbildning, Utbildningsuppdraget.

I enlighet med de av regeringen angivna målen har antalet helårsstudenter under åren 1997–1999 ökat i förhållande till perioden 1993/94–1995/96 inom de naturvetenskapliga och tekniska utbildningsområdena samt grundskollärarytbildningen med inriktning mot undervisning i årskurserna 4-9.

Målet att öka andelen studerande kvinnor inom de naturvetenskapliga och tekniska utbildningar där kvinnor är underrepresenterade har

uppnåtts liksom delvis målet att öka andelen studerande män inom de lärar- och vårdutbildningar där män är underrepresenterade.

Målet att minska antalet helårsstudenter under åren 1997–1999 i förhållande till perioden 1993/94–1995/96 har uppnåtts inom såväl den barn- och ungdomspedagogiska utbildningen som grundskollärarytbildningen med inriktning mot undervisning i årskurserna 1-7.

Det särskilda åtagandet att anordna naturvetenskaplig och teknisk utbildning för studerande med särskilt vuxenstudiestöd (NT-svux) har fullgjorts till 76 procent. Övriga särskilda åtaganden har fullgjorts.

Mitthögskolan har vidare fullgjort vårdhögskoleutbildning omfattande 889 helårsstudenter på uppdrag av Jämtlands läns landsting och Landstinget i Västernorrland.

Högskoleverket har nyligen granskat och bedömt lärosätenas arbete med jämställdhet, studentinflytande samt social och etnisk mångfald (Högskoleverkets rapportserie 2000:8 R). Mitthögskolan hör till de fem lärosäten som av Högskoleverket bedömts ha den mest genomgripande och välorganiserade verksamheten vad gäller studentinflytande.

Mitthögskolan har i enlighet med regeringens uppdrag redovisat en strategi för samverkan med det omgivande samhället tillsammans med ett tydligare handlingsprogram. Högskolan har vidare redovisat åtgärder som vidtagits med anledning av kvalitetsutvecklingsprogrammet.

Antalet lärarårsverken vid högskolan var 461 stycken 1999. Andelen lärare med doktorsexamen (exklusive gäst- och timplärare) var 24 procent 1999 mot 21 procent 1998. Av högskolans lärare var 35 procent kvinnor och av högskolans lärare med doktorsexamen var 20 procent kvinnor. Antalet professorer var 7 stycken 1999 mot 5 stycken 1998 (årsverken).

Resursfördelning 2001

Tabell 4.25:41 Resursfördelning för grundutbildningen

Tusental kronor	
Takbelopp	451 342
<i>Särskilda åtaganden</i>	
- NT-svux	23 405
- decentraliserad utbildning	2 665
Summa	477 412

Planeringsförutsättningar

Som underlag för högskolans fortsatta planering redovisas i tabellen över examinationsmål under rubriken Resultatinformation antalet avlagda examina under treårsperioden 1997–1999. Vidare redovisas examinationsmål för fyraårsperioden 2001–2004.

Tabell 4.25:41 Beräkning av anslaget för 2001*Tusental kronor*

Anslag 2000	453 409
Pris- och löneomräkning	9 150
Ökat resursbehov	21 991
Överföring till anslaget 16.25:79	- 7 138
Förslag 2001	477 412

4.8.42 25:42 Mitthögskolan: Forskning**Tabell 4.25:42 Anslagsutvecklingen för forskning vid Mitthögskolan***Tusental kronor*

1999	Utfall	52 628	Anslags-sparande	0
2000	Anslag	75 118	Utgifts-prognos	75 118
2001	Förslag	86 761		
2002	Beräknat	98 975 ¹		
2003	Beräknat	106 361 ²		

¹ Motsvarar 96 954 tkr i 2001 års prisnivå.² Motsvarar 101 954 tkr i 2001 års prisnivå.

Under anslaget beräknas ersättning för forskning.

Regeringens överväganden

De mål och resurser för verksamheten som föreslås i denna proposition och riktlinjerna i 2000 års forskningspolitiska proposition (prop. 2000/01:3) bör gälla.

Resultatinformation

Mitthögskolan hade enligt regleringsbrev som rekryteringsmål att minst 18 procent av de professorer som anställdes under treårsperioden 1997–1999 skulle vara kvinnor. Andelen kvinnor bland professorerna som anställdes under treårsperioden 1997–1999 var 14 procent. Avvikelsen från rekryteringsmålet hänförs Mitthögskolan till svårigheter att finna kompetenta kvinnliga sökanden inom tekniska ämnesområden.

Omfattningen av forskningsmedel har ökat vid högskolan från 110 miljoner kronor 1998 till 144 miljoner kronor 1999, varav 62 procent avser högskolans anslag.

Resursfördelning 2001

Regeringen har vid beräkningen av anslaget utgått från följande belopp.

Tabell 4.25:42 Resursfördelning för forskning*Tusental kronor*

VETENSKAPSOMRÅDE M.M.	ANSLAG 2001
Forskning	86 761
Summa	86 761

Planeringsförutsättningar

Som planeringsförutsättning bör gälla att Mitthögskolan skall erhålla ytterligare 10 000 000 kronor 2002 och 5 000 000 kronor 2003 för forskning.

Tabell 4.25:42 Beräkning av anslaget för 2001*Tusental kronor*

Anslag 2000	75 118
Pris- och löneomräkning	1 643
Ökat resursbehov	10 000
Förslag 2001	86 761

4.8.43 25:43 Högskolan i Karlskrona/Ronneby: Grundutbildning**Tabell 4.25:43 Anslagsutvecklingen för grundutbildning vid Högskolan i Karlskrona/Ronneby***Tusental kronor*

1999	Utfall	134 605	Anslags-sparande	21 588
2000	Anslag	161 113	Utgifts-prognos	161 113
2001	Förslag	187 386		
2002	Beräknat	213 128 ¹		
2003	Beräknat	228 951 ²		

¹ Motsvarar 208 802 tkr i 2001 års prisnivå.² Motsvarar 219 509 tkr i 2001 års prisnivå.

Under anslaget beräknas all ersättning som är förenad med det utbildningsuppdrag och det särskilda åtagande som skall gälla för högskolan. Av

anslagssparandet har 13 674 000 kronor dragits in genom regeringsbeslut den 21 juni 2000.

Regeringens överväganden

Resultatinformation

Högskolan i Karlskrona/Ronneby har för budgetåret 1999 redovisat helårsprestationer motsvarande 1,8 miljoner kronor mer än vad som kan ersättas inom beslutat s.k. takbelopp.

För treårsperioden 1997–1999 har mål fastställts för antalet examina vid Högskolan i Karlskrona/Ronneby. Examinationsmål och utfall framgår av tabellen nedan. Examinationsmålen för 2000 finns angivna i tabeller i avsnittet Grundläggande högskoleutbildning, Examinationsmål.

Tabell 4.25:43 Examinationsmål för grundutbildningen

EXAMEN	MÅL 1997 -1999	UTFALL 1997 -1999	MÅL 2001 -2004	PLANERAT 2005 -2008
Magisterexamen	100	206	430	-

Avseende helårsstudenter har högskolans utbildningsuppdrag för 1999 fullgjorts till 103 procent. Beträffande antalet helårsstudenter inom de naturvetenskapliga och tekniska utbildningsområdena har 116 procent av uppdraget fullgjorts. Uppdraget och utfallet per lärosäte framgår av tabell i avsnittet Grundläggande högskoleutbildning, Utbildningsuppdraget.

I enlighet med de av regeringen angivna målen har antalet helårsstudenter under åren 1997–1999 ökat i förhållande till perioden 1993/94–1995/96 inom de naturvetenskapliga och tekniska utbildningsområdena.

Målet att öka andelen studerande kvinnor inom de naturvetenskapliga och tekniska utbildningar där kvinnor är underrepresenterade har uppnåtts. Högskolan saknar lärarutbildningar där män är underrepresenterade.

Det särskilda åtagandet att anordna naturvetenskaplig och teknisk utbildning för studerande med särskilt vuxenstudiestöd (NT-svux) har fullgjorts till 96 procent.

Högskolan i Karlskrona/Ronneby har vidare fullgjort vårdhögskoleutbildning omfattande 461 helårsstudenter på uppdrag av Landstinget i Blekinge.

Högskolan i Karlskrona/Ronneby har redovisat vidtagna åtgärder och satsningar med anled-

ning av högskolans handlingsprogram avseende samverkan med det omgivande samhället. Högskolan har vidare redovisat väsentliga förändringar i kvalitetsutvecklingsprogrammet.

Antalet lärarårsverken vid högskolan var 157 stycken 1999. Andelen lärare med doktorsexamen (exklusive gäst- och timplärare) var 37 procent 1999 mot 44 procent 1998. Av högskolans lärare var 32 procent kvinnor och av högskolans lärare med doktorsexamen var 20 procent kvinnor. Antalet professorer var 17 stycken 1999 mot 6 stycken 1998 (årsverken).

Resursfördelning 2001

Tabell 4.25:43 Resursfördelning för grundutbildningen

Tusental kronor	
Takbelopp	172 758
<i>Särskilda åtaganden</i>	
- NT-svux	14 628
Summa	187 386

Planeringsförutsättningar

Som underlag för högskolans fortsatta planering redovisas i tabellen över examinationsmål under rubriken Resultatinformation antalet avlagda examina under treårsperioden 1997–1999. Vidare redovisas examinationsmål för fyraårsperioden 2001–2004.

Tabell 4.25:43 Beräkning av anslaget för 2001

Tusental kronor	
Anslag 2000	161 113
Pris- och löneomräkning	3 661
Ökat resursbehov	22 612
Förslag 2001	187 386

4.8.44 25:44 Högskolan i Karlskrona/Ronneby: Forskning och forskarutbildning

Tabell 4.25:44 Anslagsutvecklingen för forskning och forskarutbildning vid Högskolan i Karlskrona/Ronneby

Tusental kronor

År	Utfall	21 381	Anslags-sparande	0
1999	Utfall	21 381	Anslags-sparande	0
2000	Anslag	23 580	Utgifts-prognos	23 580
2001	Förslag	34 228		
2002	Beräknat	45 309 ¹		
2003	Beräknat	51 487 ²		

¹ Motsvarar 44 421 tkr i 2001 års prisnivå.

² Motsvarar 49 421 tkr i 2001 års prisnivå.

Under anslaget beräknas ersättning för forskning och forskarutbildning.

Regeringens överväganden

De mål och resurser för verksamheten som föreslås i denna proposition och riktlinjerna i 2000 års forskningspolitiska proposition (prop. 2000/01:3) bör gälla.

Resultatinformation

Högskolan i Karlskrona/Ronneby tilldelades vetenskapsområdet teknik fr.o.m. den 1 januari 1999. För treårsperioden 1997–1999 har därför inga mål fastställts för antalet examina inom forskarutbildningen vid Högskolan i Karlskrona/Ronneby.

Tabell 4.25:44 Examinationsmål för forskarutbildningen

VETENSKAPSOMRÅDE	MÅL 1997-1999	UTFALL 1997-1999	MÅL 2001-2004
Tekniskt	-	-	19

Några resultat om forskningen och forskarutbildningen vid Högskolan i Karlskrona/Ronneby redovisas i nedanstående tabell.

Tabell 4.25:44 Resultat, forskning och forskarutbildning

	ANTAL 1998	ANTAL 1999	ANDEL KVINNOR 1998	1999
Nyantagna forskar-studerande	-	16	-	0 %
Aktiva (ht) ¹	-	15	-	0 %
Doktorsexamina	-	-	-	-
Licentiatexamina	-	5	-	0 %
Professorer ²	6	17	28 %	25 %

¹ Som aktiva räknas de forskarstuderande som har en aktivitetsgrad på minst 10 %.

² Heltidsekvivalenter.

Omfattningen av forskningsmedel har ökat vid högskolan från 54 miljoner kronor 1998 till 68 miljoner kronor 1999, varav 42 procent avser högskolans anslag.

Resursfördelning 2001

Regeringen har vid beräkningen av anslaget utgått från följande belopp.

Tabell 4.25:44 Resursfördelning för forskning och forskarutbildning

Tusental kronor

VETENSKAPSOMRÅDE M.M.	2001 ANSLAG
Tekniskt	26 529
Övriga forskningsmedel	7 699
Summa	34 228

I anslagsposten *Tekniskt* vetenskapsområde ingår 10 193 000 kronor som en förstärkning av forskning och forskarutbildning.

Planeringsförutsättningar

Som underlag för högskolans fortsatta planering redovisas i tabellen över examinationsmål under rubriken Resultatinformation examinationsmål för forskarutbildningen för fyraårsperioden 2001–2004. Som planeringsförutsättning bör gälla att Högskolan i Karlskrona/Ronneby skall erhålla ytterligare 10 000 000 kronor 2002 och 5 000 000 kronor 2003 för forskning och forskarutbildning.

Tabell 4.25:44 Beräkning av anslaget för 2001

Tusental kronor

Anslag 2000	23 580
Pris- och löneomräkning	648
Ökat resursbehov	10 000
Förslag 2001	34 228

4.8.45 25:45 Malmö högskola: Grundutbildning

Tabell 4.25:45 Anslagsutvecklingen för grundutbildning vid Malmö högskola

Tusental kronor

1999	Utfall	359 160	Anslags- sparande	14 966
2000	Anslag	429 665	Utgifts- prognos	429 665
2001	Förslag	479 430		
2002	Beräknat	528 130 ¹		
2003	Beräknat	559 442 ²		

¹ Motsvarar 517 538 tkr i 2001 års prisnivå.

² Motsvarar 536 591 tkr i 2001 års prisnivå.

Under anslaget beräknas all ersättning som är förenad med det utbildningsuppdrag och de särskilda åtaganden som skall gälla för högskolan. Av anslagssparandet har 4 647 000 kronor dragits in genom regeringsbeslut den 21 juni 2000.

Regeringens överväganden

Resultatinformation

Malmö högskola har för budgetåret 1999 redovisat färre helårsstudenter och helårsprestationer än vad som kan ersättas inom beslutat s.k. takbelopp och redovisade vid utgången av budgetåret ett anslagssparande om 10,3 miljoner kronor.

För treårsperioden 1997–1999 har regeringen inte fastställt några mål för antalet examina vid Malmö högskola. Examinationsmålen för 2000 finns angivna i tabeller i avsnittet Grundläggande högskoleutbildning, Examinationsmål.

Tabell 4.25:45 Examinationsmål för grundutbildningen

EXAMEN	MÅL 1997 -1999	UTFALL 1997 -1999	MÅL 2001 -2004	PLANERAT 2005 -2008
Magisterexamen	-	-	140	-
Grundskollärare 4-9*	-	-	-	-

* Regeringen avser att ange framtida mål i regleringsbrevet för 2001.

Avseende helårsstudenter har högskolans utbildningsuppdrag för 1999 fullgjorts till 97 procent. Beträffande antalet helårsstudenter inom de naturvetenskapliga och tekniska utbildningsområdena har 96 procent av uppdraget fullgjorts. Uppdraget och utfallet per lärosäte framgår av tabell i avsnittet Grundläggande högskoleutbildning, Utbildningsuppdraget.

Det särskilda åtagandet att anordna naturvetenskaplig och teknisk utbildning för studerande med särskilt vuxenstudiestöd (NT-svux) har fullgjorts till 54 procent. Övriga särskilda åtaganden har fullgjorts.

Malmö högskola har vidare fullgjort vårdhögskoleutbildning omfattande 608 helårsstudenter på uppdrag av Region Skåne.

Högskoleverket har nyligen granskat och bedömt lärosätenas arbete med jämställdhet, studentinflytande samt social och etnisk mångfald (Högskoleverkets rapportserie 2000:8 R). Malmö högskola hör till de två lärosäten som av Högskoleverket bedömts ha den mest genomgripande och välorganiserade verksamheten vad gäller social och etnisk mångfald.

Malmö högskola har i enlighet med regeringens uppdrag redovisat en strategi för samverkan med det omgivande samhället tillsammans med ett handlingsprogram innehållande mindre justeringar i förhållande till föregående års handlingsprogram. Högskolan har vidare redovisat åtgärder som vidtagits i syfte att utveckla kvaliteten.

Antalet lärarårsverken vid högskolan var 381 stycken 1999. Andelen lärare med doktorsexamen (exklusive gäst- och timplärare) var 32 procent 1999 mot 29 procent 1998. Av högskolans lärare var 50 procent kvinnor och av högskolans lärare med doktorsexamen var 43 procent kvinnor. Antalet professorer var 21 stycken 1999 mot 2,5 stycken 1998 (årsverken).

Resurser 2001

Tabell 4.25:45 Resursfördelning för grundutbildningen

Tusental kronor

Takbelopp	434 795
<i>Särskilda åtaganden</i>	
- NT-svux	6 501
- tandvårdscentralen	38 134
Summa	479 430

Planeringsförutsättningar

Som underlag för högskolans fortsatta planering redovisas i tabellen över examinationsmål under rubriken Resultatinformation antalet avlagda examina under treårsperioden 1997–1999. Vidare redovisas examinationsmål för fyraårsperioden 2001–2004.

Tabell 4.25:45 Beräkning av anslaget för 2001

Tusental kronor

Anslag 2000	429 665
Pris- och löneomräkning	9 281
Ökat resursbehov	40 484
Förslag 2001	479 430

4.8.46 25:46 Malmö högskola: Forskning och forskarutbildning

Tabell 4.25:46 Anslagsutvecklingen för forskning och forskarutbildning vid Malmö högskola

Tusental kronor

1999	Utfall	50 915	Anslags-sparande	0
2000	Anslag	51 388	Utgifts-prognos	51 388
2001	Förslag	54 380		
2002	Beräknat	55 493 ¹		
2003	Beräknat	59 824 ²		

¹ Motsvarar 54 380 tkr i 2001 års prismetod.² Motsvarar 57 380 tkr i 2001 års prismetod.

Under anslaget beräknas ersättning för forskning och forskarutbildning.

Regeringens överväganden

De mål och resurser för verksamheten som föreslås i denna proposition och riktlinjerna i 2000 års forskningspolitiska proposition (prop. 2000/01:3) bör gälla.

Resultatinformation

Malmö högskola tilldelades vetenskapsområdet medicin fr.o.m. den 1 januari 1999. För treårsperioden 1997–1999 har därför inga mål fastställts för antalet examina inom forskarutbildningen vid Malmö högskola.

Tabell 4.25:46 Examinationsmål för forskarutbildningen

VETENSKAPSOMRÅDE	MÅL 1997-1999	UTFALL 1997-1999	MÅL 2001-2004
Medicinskt	-	-	25

Några resultat om forskningen och forskarutbildningen vid Malmö högskola redovisas i nedanstående tabell.

Tabell 4.25:46 Resultat, forskning och forskarutbildning

	ANTAL 1998	ANTAL 1999	ANDEL KVINNOR 1998	1999
Nyantagna forskar-studerande	-	9	-	56 %
Aktiva (ht) ¹	-	30	-	67 %
Doktorsexamina	-	3	-	0 %
Licentiatexamen	-	1	-	0 %
Professorer ²	2,5	21	40 %	19 %

¹ Som aktiva räknas de forskarstuderande som har en aktivitetsgrad på minst 10 %.² Heltidsekvivalenter.

Omfattningen av forskningsmedel har ökat vid högskolan från 25 miljoner kronor 1998 till 88 miljoner kronor 1999, varav 64 procent avser högskolans anslag.

Resursfördelning 2001

Regeringen har vid beräkningen av anslaget utgått från följande belopp.

Tabell 4.25:46 Resursfördelning för forskning och forskarutbildning

Tusental kronor

VETENSKAPSOMRÅDE M.M.	2001 ANSLAG
Medicinskt	32 379
Övriga forskningsmedel	22 001
Summa	54 380

I anslagsposten *Övriga forskningsmedel* ingår 2 000 000 kronor som en förstärkning av forskning.

Planeringsförutsättningar

Som underlag för högskolans fortsatta planering redovisas i tabellen över examinationsmål under rubriken Resultatinformation examinationsmål för forskarutbildningen för fyraårsperioden 2001–2004. Som planeringsförutsättning bör gälla att Malmö högskola skall erhålla ytterligare 3 000 000 kronor 2003 för forskning.

Tabell 4.25:46 Beräkning av anslaget för 2001

Tusental kronor

Anslag 2000	51 388
Pris- och löneomräkning	992
Överföring från anslaget 25:70	2 000
Förslag 2001	54 380

4.8.47 25:47 Högskolan i Kalmar: Grundutbildning

Tabell 4.25:47 Anslagsutvecklingen för grundutbildning vid Högskolan i Kalmar

Tusental kronor

1999	Utfall	205 064	Anslags- sparande	21 393
2000	Anslag	246 915	Utgifts- prognos	249 517
2001	Förslag	274 773		
2002	Beräknat	295 029 ¹		
2003	Beräknat	308 909 ²		

¹ Motsvarar 289 050 tkr i 2001 års prisnivå.

² Motsvarar 296 188 tkr i 2001 års prisnivå.

Under anslaget beräknas all ersättning som är förenad med det utbildningsuppdrag och de särskilda åtaganden som skall gälla för högskolan. Av anslagssparandet har 9 577 000 kronor dragits in genom regeringsbeslut den 21 juni 2000.

Regeringens överväganden

Resultatinformation

Högskolan i Kalmar har för budgetåret 1999 redovisat färre helårsstudenter och helårsprestationer än vad som kan ersättas inom beslutat s.k. takbelopp. För budgetåret avräknade högskolan 1,7 miljoner kronor av tidigare sparade helårsprestationer och redovisade ett anslagssparande om 11,8 miljoner kronor.

För treårsperioden 1997–1999 har mål fastställts för antalet examina vid Högskolan i Kalmar. Examinationsmål och utfall framgår av tabellen nedan. Examinationsmålen för 2000 finns angivna i tabeller i avsnittet Grundläggande högskoleutbildning, Examinationsmål.

Tabell 4.25:47 Examinationsmål för grundutbildningen

EXAMEN	MÅL	UTFALL	MÅL	PLANERAT
	1997 -1999	1997 -1999	2001 -2004	2005 -2008
Magisterexamen	100	121	220	-
Grundskollärare 4–9*	30	5	-	-
Gymnasielärare*	10	1	-	-

* Regeringen avser att ange framtida mål i regleringsbrevet för 2001.

Avseende helårsstudenter har högskolans utbildningsuppdrag för 1999 fullgjorts till 97 procent. Beträffande antalet helårsstudenter inom de naturvetenskapliga och tekniska utbildningsområdena har 88 procent av uppdraget fullgjorts.

Uppdraget och utfallet per lärosäte framgår av tabell i avsnittet Grundläggande högskoleutbildning, Utbildningsuppdraget.

I enlighet med de av regeringen angivna målen har antalet helårsstudenter under åren 1997–1999 ökat i förhållande till perioden 1993/94–1995/96 inom de naturvetenskapliga och tekniska utbildningsområdena, grundskollärarytutbildningen med inriktning mot undervisning i årskurserna 4–9 samt gymnasielärarytutbildningen.

Målet att öka andelen studerande kvinnor inom de naturvetenskapliga och tekniska utbildningar där kvinnor är underrepresenterade har uppnåtts, men inte målet att öka andelen män inom de lärarutbildningar där män är underrepresenterade med undantag för gymnasielärarytutbildningen.

Målet att minska antalet helårsstudenter under åren 1997–1999 i förhållande till perioden 1993/94–1995/96 har uppnåtts inom såväl den barn- och ungdomspedagogiska utbildningen som inom grundskollärarytutbildningen med inriktning mot undervisning i årskurserna 1–7.

Det särskilda åtagandet att anordna naturvetenskaplig och teknisk utbildning för studerande med särskilt vuxenstudiestöd (NT-svux) har fullgjorts till 76 procent. Övriga särskilda åtaganden har i stort fullgjorts.

Högskolan i Kalmar har vidare fullgjort vårdhögskoleutbildning omfattande 378 helårsstudenter på uppdrag av Landstinget i Kalmar län samt anordnat utbildning i biomedicinsk laboratorievetenskap omfattande 44 helårsstudenter på uppdrag av Landstinget i Blekinge.

Högskolan i Kalmar har redovisat vidtagna åtgärder och satsningar med anledning av lärosätets handlingsprogram avseende samverkan med det omgivande samhället. Högskolan har inte redovisat några väsentliga förändringar av kvalitetsutvecklingsprogrammet.

Antalet lärarårsverken vid högskolan var 245 år 1999. Andelen lärare med doktorsexamen (exklusive gäst- och timlärare) var 33 procent 1999 mot 29 procent 1998. Av högskolans lärare var 35 procent kvinnor och av högskolans lärare med doktorsexamen var 26 procent kvinnor. Antalet professorer var 8 stycken 1999 mot 6 stycken 1998 (årsverken), 2 av dessa var kvinnor.

*Resursfördelning 2001***Tabell 4.25:47 Resursfördelning för grundutbildningen***Tusental kronor*

Takbelopp	256 743
<i>Särskilda åtaganden</i>	
- NT-svux	7 151
- fortbildning av journalister	7 379
- utrustning till sjöbefälsutbildningen	3 500
Summa	274 773

Medel för utrustning till sjöbefälsutbildningen ges som ett särskilt åtagande.

Planeringsförutsättningar

Som underlag för högskolans fortsatta planering redovisas i tabellen över examinationsmål under rubriken Resultatinformation antalet avlagda examina under treårsperioden 1997–1999. Vidare redovisas examinationsmål för fyraårsperioden 2001–2004.

Tabell 4.25:47 Beräkning av anslaget för 2001*Tusental kronor*

Anslag 2000	246 915
<i>Pris- och löneomräkning</i>	<i>7 116</i>
<i>Ökat resursbehov</i>	<i>17 242</i>
<i>Överföring från anslaget 25:70</i>	<i>3 500</i>
Förslag 2001	274 773

4.8.48 25:48 Högskolan i Kalmar: Forskning och forskarutbildning

Tabell 4.25:48 Anslagsutvecklingen för forskning och forskarutbildning vid Högskolan i Kalmar*Tusental kronor*

1999	Utfall	0	Anslags- sparande	0
2000	Anslag	23 509	Utgifts- prognos	23 509
2001	Förslag	34 156		
2002	Beräknat	45 280 ¹		
2003	Beräknat	51 494 ²		

¹ Motsvarar 44 349 tkr i 2001 års prisnivå.² Motsvarar 49 349 tkr i 2001 års prisnivå.

Under anslaget beräknas ersättning för forskning och forskarutbildning.

Regeringens överväganden

De mål och resurser för verksamheten som föreslås i denna proposition och riktlinjerna i 2000 års forskningspolitiska proposition (prop. 2000/01:3) bör gälla.

Resultatinformation

Högskolan i Kalmar tilldelades vetenskapsområdet naturvetenskap fr.o.m. den 1 januari 1999. För treårsperioden 1997–1999 har därför inga mål fastställts för antalet examina inom forskarutbildningen vid Högskolan i Kalmar.

Tabell 4.25:48 Examinationsmål för forskarutbildningen

VETENSKAPSOMRÅDE	MÅL 1997-1999	UTFALL 1997-1999	MÅL 2001-2004
Naturvetenskapligt	-	-	6

Några resultat om forskningen och forskarutbildningen vid Högskolan i Kalmar redovisas i nedanstående tabell.

Tabell 4.25:48 Resultat, forskning och forskarutbildning

	ANTAL 1998	ANTAL 1999	ANDEL KVINNOR 1998	ANDEL KVINNOR 1999
Nyantagna forskar- studerande	-	6	-	50 %
Aktiva (ht) ¹	-	6	-	50 %
Doktorsexamina	-	-	-	-
Licentiatexamen	-	-	-	-
Professorer ²	6	8	17 %	25 %

¹ Som aktiva räknas de forskarstuderande som har en aktivitetsgrad på minst 10 %.² Heltidsekvivalenter.

Omfattningen av forskningsmedel har ökat vid högskolan från 41 miljoner kronor 1998 till 52 miljoner kronor 1999, varav 41 procent avser högskolans anslag.

Resursfördelning 2001

Regeringen har vid beräkningen av anslaget utgått från följande belopp.

Tabell 4.25:48 Resursfördelning för forskning och forskarutbildning*Tusental kronor*

VETENSKAPSOMRÅDE M.M.	2001 ANSLAG
Naturvetenskapligt	27 578
Övriga forskningsmedel	6 678
Summa	34 156

I anslagsposten *Naturvetenskapligt* vetenskapsområde ingår 10 193 000 kronor som en förstärkning av forskning och forskarutbildning.

Planeringsförutsättningar

Som underlag för högskolans fortsatta planering redovisas i tabellen över examinationsmål under rubriken Resultatinformation examinationsmål för forskarutbildningen för fyraårsperioden 2001–2004. Som planeringsförutsättning bör gälla att Högskolan i Kalmar skall erhålla ytterligare 10 000 000 kronor 2002 och 5 000 000 kronor 2003 för forskning och forskarutbildning.

Tabell 4.25:48 Beräkning av anslaget för 2001

Tusental kronor

Anslag 2000	23 509
Pris- och löneomräkning	647
Ökat resursbehov	10 000
Förslag 2001	34 156

4.8.49 25:49 Mälardalens högskola: Grundutbildning

Tabell 4.25:49 Anslagsutvecklingen för grundutbildning vid Mälardalens högskola

Tusental kronor

1999	Utfall	295 865	Anslags-sparande	5 334
2000	Anslag	314 951	Utgifts-prognos	314 951
2001	Förslag	347 694		
2002	Beräknat	380 129 ¹		
2003	Beräknat	401 273 ²		

¹ Motsvarar 372 677 tkr i 2001 års prisnivå.

² Motsvarar 385 169 tkr i 2001 års prisnivå.

Under anslaget beräknas all ersättning som är förenad med det utbildningsuppdrag och de särskilda åtaganden som skall gälla för högskolan.

Regeringens överväganden

Resultatinformation

Mälardalens högskola har för budgetåret 1999 redovisat färre helårsstudenter och helårsprestationer än vad som kan ersättas inom beslutat s.k. takbelopp och avräknade vid utgången av budgetåret 2,6 miljoner kronor av tidigare sparade helårsprestationer för att nå takbeloppet.

För treårsperioden 1997–1999 har mål fastställts för antalet examina vid Mälardalens högskola. Examinationsmål och utfall framgår av tabellen nedan. Examinationsmålen för 2000 finns angivna i tabeller i avsnittet Grundläggande högskoleutbildning, Examinationsmål.

Tabell 4.25:49 Examinationsmål för grundutbildningen

EXAMEN	MÅL	UTFALL	MÅL	PLANERAT
	1997-1999	1997-1999	2001-2004	2005-2008
Magisterexamen	150	139	410	-

Avseende helårsstudenter har högskolans utbildningsuppdrag för 1999 fullgjorts till 103 procent. Beträffande antalet helårsstudenter inom de naturvetenskapliga och tekniska utbildningsområdena har 96 procent av uppdraget fullgjorts. Uppdraget och utfallet per lärosäte framgår av tabell i avsnittet Grundläggande högskoleutbildning, Utbildningsuppdraget.

I enlighet med de av regeringen angivna målen har antalet helårsstudenter under åren 1997–1999 ökat i förhållande till perioden 1993/94–1995/96 inom de naturvetenskapliga och tekniska utbildningsområdena.

Målet att öka andelen studerande kvinnor på naturvetenskapliga och tekniska utbildningar där kvinnor är underrepresenterade har uppnåtts, men inte målet att öka andelen studerande män inom de vårdutbildningar där män är underrepresenterade.

Det särskilda åtagandet att anordna naturvetenskaplig och teknisk utbildning för studerande med särskilt vuxenstudiestöd (NT-svux) har fullgjorts till 104 procent. Övriga särskilda åtaganden har fullgjorts.

Mälardalens högskola har vidare fullgjort vårdhögskoleutbildning omfattande 1 050 helårsstudenter på uppdrag av Landstinget Sörmland samt Landstinget Västmanland.

Mälardalens högskola har i enlighet med regeringens uppdrag redovisat en strategi för samverkan med det omgivande samhället tillsammans med ett handlingsprogram. Högskolan har vidare redovisat åtgärder som vidtagits med anledning av kvalitetsutvecklingsprogrammet.

Antalet lärarårsverken vid högskolan var 399 stycken 1999. Andelen lärare med doktorsexamen (exklusive gäst- och timplärare) var 29 procent 1999 mot 30 procent 1998. Av högskolans lärare var 39 procent kvinnor och av högskolans lärare med doktorsexamen var 26 procent kvin-

nor. Antalet professorer var 10 stycken 1999 mot en 1998, 2 av dessa är kvinnor.

Resursfördelning 2001

Tabell 4.25:49 Resursfördelning för grundutbildningen

Tusental kronor

Takbelopp	323 479
<i>Särskilda åtaganden</i>	
- NT-svux	21 129
- Idélab	3 086
Summa	347 694

Planeringsförutsättningar

Som underlag för högskolans fortsatta planering redovisas i tabellen över examinationsmål under rubriken Resultatinformation antalet avlagda examina under treårsperioden 1997–1999. Vidare redovisas examinationsmål för fyraårsperioden 2001–2004.

Tabell 4.25:49 Beräkning av anslaget för 2001

Tusental kronor

Anslag 2000	314 951
Pris- och löneomräkning	6 741
Ökat resursbehov	26 002
Förslag 2001	347 694

4.8.50 25:50 Mälardalens högskola: Forskning och forskarutbildning¹

Tabell 4.25:50 Anslagsutvecklingen för forskning och forskarutbildning vid Mälardalens högskola

Tusental kronor

2001	Förslag, nytt ²	2 000
2002	Beräknat	2 000 ³
2003	Beräknat	14 500 ⁴

¹ Nytt anslag

² Resterande medel för forskning vid Mälardalens högskola beräknas budgetåret 2001, 2002 och 2003 under anslaget 25:71 Forskning och konstnärligt utvecklingsarbete vid vissa högskolor.

³ Motsvarar 2 000 tkr i 2001 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 14 500 tkr i 2001 års prisnivå.

Under anslaget beräknas ersättning för forskning och forskarutbildning.

Regeringens överväganden

De mål och resurser för verksamheten som föreslås i denna proposition och riktlinjerna i 2000 års forskningspolitiska proposition (prop. 2000/01:3) bör gälla.

Resultatinformation

Regeringen har tilldelat Mälardalens högskola vetenskapsområdet teknik fr.o.m. den 1 januari 2001. Av den anledningen saknas ännu mål för antalet examina inom forskarutbildningen vid Mälardalens högskola.

Omfattningen av forskningsmedel har ökat vid högskolan från 37 miljoner kronor år 1998 till 53 miljoner kronor år 1999, varav 40 procent avser högskolans anslag. Ökningen har möjliggjort satsningar för att etablera starka forskningsmiljöer som Mälardalen Real-Time Research Center.

Resursfördelning 2001

Regeringen har vid beräkningen av anslaget utgått från följande belopp.

Tabell 4.25:50 Resursfördelning för forskning och forskarutbildning

Tusental kronor

VETENSKAPSOMRÅDE M.M.	2001 ANSLAG
Tekniskt	17 363
Övriga forskningsmedel	6 583
Summa	23 946

I anslagsposten *Tekniskt* vetenskapsområde ingår 2 000 000 kronor som en förstärkning av forskning och forskarutbildning.

Planeringsförutsättningar

Som planeringsförutsättning bör gälla att Mälardalens högskola skall erhålla ytterligare 12 500 000 kronor 2003 för forskning och forskarutbildning.

Tabell 4.25:50 Beräkning av anslaget för 2001

Tusental kronor

Anslag 2000 (Nytt anslag)	0
Pris- och löneomräkning	0
Överföring från anslaget 25:70	2 000
Förslag 2001	2 000

4.8.51 25:51 Danshögskolan: Grundutbildning

Tabell 4.25:51 Anslagsutvecklingen för Danshögskolan

Tusental kronor

1999	Utfall	22 730	Anslags- sparande	0
2000	Anslag	22 942	Utgifts- prognos	22 942
2001	Förslag	24 404		
2002	Beräknat	24 920 ¹		
2003	Beräknat	25 471 ²		

¹ Motsvarar 24 404 tkr i 2001 års prisnivå.

² Motsvarar 24 404 tkr i 2001 års prisnivå.

Under anslaget beräknas all ersättning som är förenad med det utbildningsuppdrag som skall gälla för högskolan.

Regeringens överväganden

Resultatinformation

Danshögskolan har för budgetåret 1999 redovisat helårsprestationer motsvarande 2,4 miljoner kronor utöver vad som kan ersättas inom beslutat s.k. takbelopp.

Högskoleverket har nyligen granskat och bedömt lärosätenas arbete med jämställdhet, studentinflytande samt social och etnisk mångfald (Högskoleverkets rapportserie 2000:8 R). Enligt rapporten framstår Danshögskolan som den främsta när det gäller aspekterna jämställdhet och studentinflytande.

Danshögskolan har redovisat vidtagna åtgärder och satsningar med anledning av högskolans handlingsprogram avseende samverkan med det omgivande samhället. Högskolan har vidare redovisat åtgärder som vidtagits med anledning av kvalitetsutvecklingsprogrammet.

Antalet lärarårsverken vid högskolan var 25 stycken 1999, varav 20 utfördes av kvinnor. Antalet professorer var 2 stycken 1999 liksom 1998 (årsverken).

Under 1999 har merparten av medel för konstnärligt utvecklingsarbete använts till att bekosta professorer i koreografi och danspedagogik. Medel har även fördelats till olika projekt i syfte att stärka dansens ställning som konst i samhället.

Resursfördelning 2001

Tabell 4.25:51 Resursfördelning

Tusental kronor

Takbelopp	23 256
Lokalkostnader	1 019
Bidrag till styrelsearvodet	129
Summa	24 404

Från och med 2001 tilldelas högskolan 1 019 000 kronor för ökade lokalkostnader.

Planeringsförutsättningar

Resurser för konstnärligt utvecklingsarbete har beräknats under anslaget 25:71 Forskning och konstnärligt utvecklingsarbete vid vissa högskolor och uppgår till 2 972 800 kronor.

Tabell 4.25:51 Beräkning av anslaget för 2001

Tusental kronor

Anslag 2000	22 942
Pris- och löneomräkning	443
Överföring från anslaget 25:70	1 019
Förslag 2001	24 404

4.8.52 25:52 Dramatiska institutet: Grundutbildning

Tabell 4.25:52 Anslagsutvecklingen för Dramatiska institutet

Tusental kronor

1999	Utfall	54 675	Anslags- sparande	0
2000	Anslag	56 200	Utgifts- prognos	56 200
2001	Förslag	61 784		
2002	Beräknat	67 253 ¹		
2003	Beräknat	70 855 ²		

¹ Motsvarar 65 926 tkr i 2001 års prisnivå.

² Motsvarar 67 997 tkr i 2001 års prisnivå.

Under anslaget beräknas all ersättning som är förenad med det utbildningsuppdrag och det särskilda åtagande som skall gälla för Dramatiska institutet.

Regeringens överväganden

Resultatinformation

Dramatiska institutet har för budgetåret 1999 redovisat helårsprestationer motsvarande 6,6 miljoner kronor mer än vad som kan ersättas inom beslutat s.k. takbelopp.

Det särskilda åtagandet har fullgjorts.

Antalet lärarårsverken vid Dramatiska institutet var 22 stycken 1999, varav 7 utfördes av kvinnor. Antalet professorer var 4 stycken 1999 jämfört med 2 stycken 1998 (årsverken).

Dramatiska institutet har redovisat vidtagna åtgärder och satsningar med anledning av Dramatiska institutets handlingsprogram avseende samverkan med det omgivande samhället. Dramatiska institutet har vidare redovisat åtgärder som vidtagits med anledning av kvalitetsutvecklingsprogrammet.

Under 1999 har medlen för konstnärligt utvecklingsarbete framför allt använts för löner till Dramatiska institutets två ordinarie professorer.

Resursfördelning 2001

Tabell 4.25:52 Resursfördelning

Tusental kronor

Takbelopp	60 262
Lokalkostnader	1 393
Bidrag till styrelsearvodet	129
Summa	61 784

Från och med 2001 tilldelas Dramatiska institutet 1 393 000 kronor för ökade lokalkostnader samt medel för 10 helårsstudenter och helårsprestationer inom utbildningsområdet media.

Planeringsförutsättningar

Resurser för konstnärligt utvecklingsarbete har beräknats under anslaget 25:71 Forskning och konstnärligt utvecklingsarbete vid vissa högskolor och uppgår till 2 905 500 kronor.

Tabell 4.25:52 Beräkning av anslaget för 2001

Tusental kronor

Anslag 2000	56 200
Pris- och löneomräkning	2 120
Överföring från anslaget 25:70	3 464
Förslag 2001	61 784

4.8.53 25:53 Högskolan i Borås: Grundutbildning

Tabell 4.25:53 Anslagsutvecklingen för Högskolan i Borås

Tusental kronor

1999	Utfall	167 212	Anslags-sparande	7 836
2000	Anslag	192 351	Utgifts-prognos	192 351
2001	Förslag	224 312		
2002	Beräknat	243 505 ¹		
2003	Beräknat	260 417 ²		

¹ Motsvarar 238 588 tkr i 2001 års prisnivå.

² Motsvarar 249 726 tkr i 2001 års prisnivå.

Under anslaget beräknas all ersättning som är förenad med det utbildningsuppdrag och det särskilda åtagande som skall gälla för högskolan. Av anslagssparandet har 7 836 000 kronor dragits in genom regeringsbeslut den 21 juni 2000.

Regeringens överväganden

Resultatinformation

Högskolan i Borås har för budgetåret 1999 redovisat helårsprestationer motsvarande 9,1 miljoner kronor mer än vad som kan ersättas inom beslutat s.k. takbelopp.

För treårsperioden 1997–1999 har mål fastställts för antalet examina vid Högskolan i Borås. Examinationsmål och utfall framgår av tabellen nedan. Examinationsmålen för 2000 finns angivna i tabeller i avsnittet Grundläggande högskoleutbildning, Examinationsmål.

Tabell 4.25:53 Examinationsmål

EXAMEN	MÅL	UTFALL	MÅL	PLANERAT
	1997-1999	1997-1999	2001-2004	2005-2008
Magisterexamen	200	522	740	-

Avseende helårsstudenter har högskolans utbildningsuppdrag för 1999 fullgjorts till 105 procent. Beträffande antalet helårsstudenter inom de naturvetenskapliga och tekniska utbildningsområdena har 92 procent av uppdraget fullgjorts. Uppdraget och utfallet per lärosäte framgår av tabell i avsnittet Grundläggande högskoleutbildning, Utbildningsuppdraget.

I enlighet med de av regeringen angivna målen har antalet helårsstudenter under åren 1997–1999 ökat i förhållande till perioden 1993/94–1995/96

inom de naturvetenskapliga och tekniska utbildningarna.

Målet att öka andelen studerande kvinnor inom de naturvetenskapliga och tekniska utbildningarna där kvinnor är underrepresenterade har uppnåtts, men inte målet att öka andelen studerande män inom de lärarutbildningar där män är underrepresenterade.

Målet att minska antalet helårsstudenter under åren 1997–1999 i förhållande till perioden 1993/94–1995/96 har uppnåtts inom den barn- och ungdomspedagogiska utbildningen.

Det särskilda åtagandet att anordna naturvetenskaplig och teknisk utbildning för studerande med särskilt vuxenstudiestöd (NT-svux) har fullgjorts till 93 procent.

Högskolan i Borås har vidare fullgjort vårdhögskoleutbildning omfattande 610 helårsstudenter på uppdrag av Västra Götalands läns landsting.

Högskolan i Borås har i enlighet med regeringens uppdrag redovisat en strategi för samverkan med det omgivande samhället tillsammans med ett tydligare handlingsprogram. Högskolan har vidare redovisat åtgärder som vidtagits med anledning av kvalitetsutvecklingsprogrammet.

Antalet lärarårsverken vid högskolan var 244 stycken 1999. Andelen lärare med doktorsexamen (exklusive gäst- och timlärare) var 22 procent 1999 mot 26 procent 1998. Av högskolans lärare var 54 procent kvinnor och av högskolans lärare med doktorsexamen var 34 procent kvinnor.

Antalet professorer var 3 stycken 1999 liksom 1998 (årsverken). Omfattningen av forskningsmedel har ökat vid högskolan från 15 miljoner kronor 1998 till 25 miljoner kronor 1999, varav 37 procent avser högskolans anslag.

Resursfördelning 2001

Tabell 4.25:53 Resursfördelning

Tusental kronor

Takbelopp	201 134
Forskning	3 674
<i>Särskilda åtaganden</i>	
- NT-svux	19 504
Summa	224 312

För 2001 har tillfälligt 3 674 000 kronor avseende forskningsmedel till högskolan placerats på anslaget för grundutbildning.

Planeringsförutsättningar

Som underlag för högskolans fortsatta planering redovisas i tabellen över examinationsmål under rubriken Resultatinformation antalet avlagda examina under treårsperioden 1997–1999. Vidare redovisas examinationsmål för fyraårsperioden 2001–2004. Resterande resurser för forskning har beräknats under anslaget 25:71 Forskning och konstnärligt utvecklingsarbete vid vissa högskolor och uppgår till 9 531 000 kronor. Som planeringsförutsättning bör gälla att Högskolan i Borås skall erhålla ytterligare 4 000 000 kronor 2003 för forskning.

Tabell 4.25:53 Beräkning av anslaget för 2001

Tusental kronor

Anslag 2000	192 351
Pris- och löneomräkning	4 336
Ökat resursbehov	23 952
Överföring från anslaget 25:70	3 379
Överföring från anslaget 26:9	294
Förslag 2001	224 312

4.8.54 25:54 Högskolan Dalarna: Grundutbildning

Tabell 4.25:54 Anslagsutvecklingen för Högskolan Dalarna

Tusental kronor

1999	Utfall	186 722	Anslags-sparande	27 619
2000	Anslag	229 635	Utgifts-prognos	223 478
2001	Förslag	255 661		
2002	Beräknat	275 520 ¹		
2003	Beräknat	292 102 ²		

¹ Motsvarar 269 937 tkr i 2001 års prisnivå.

² Motsvarar 280 078 tkr i 2001 års prisnivå.

Under anslaget beräknas all ersättning som är förenad med det utbildningsuppdrag och de särskilda åtaganden som skall gälla för högskolan. Av anslagssparandet har 9 940 000 kronor dragits in genom regeringsbeslut den 21 juni 2000.

Regeringens överväganden

Resultatinformation

Högskolan Dalarna har för budgetåret 1999 redovisat färre helårsstudenter och helårsprestationer än vad som kan ersättas inom beslutat s.k. takbelopp och redovisade vid utgången av bud-

getåret ett anslagssparande om 15,4 miljoner kronor.

För treårsperioden 1997–1999 har mål fastställts för antalet examina vid Högskolan Dalarna. Examinationsmål och utfall framgår av tabellen nedan. Examinationsmålen för 2000 finns angivna i tabeller i avsnittet Grundläggande högskoleutbildning, Examinationsmål.

Tabell 4.25:54 Examinationsmål

EXAMEN	MÅL 1997 -1999	UTFALL 1997- 1999	MÅL 2001 -2004	PLANERAT 2005 -2008
Magisterexamen	60	18	170	-
Grundskollärare 4–9*	90	19	-	-

* Regeringen avser att ange framtida mål i regleringsbrevet för 2001.

Avseende helårsstudenter har högskolans utbildningsuppdrag för 1999 fullgjorts till 97 procent. Beträffande antalet helårsstudenter inom de naturvetenskapliga och tekniska utbildningsområdena har 88 procent av uppdraget fullgjorts. Uppdraget och utfallet per lärosäte framgår av tabell i avsnittet Grundläggande högskoleutbildning, Utbildningsuppdraget.

I enlighet med de av regeringen angivna målen har antalet helårsstudenter under åren 1997–1999 ökat i förhållande till perioden 1993/94–1995/96 inom de naturvetenskapliga och tekniska utbildningsområdena samt grundskolläraryxamen med inriktning mot undervisning i årskurserna 4–9.

Målet att öka andelen studerande kvinnor inom de naturvetenskapliga och tekniska utbildningar där kvinnor är underrepresenterade har uppnåtts, liksom målet att öka andelen studerande män inom de lärarutbildningar där män är underrepresenterade.

Målet att minska antalet helårsstudenter under åren 1997–1999 i förhållande till perioden 1993/94–1995/96 har uppnåtts inom grundskolläraryxamen med inriktning mot undervisning i årskurserna 1–7.

Det särskilda åtagandet att anordna naturvetenskaplig och teknisk utbildning för studerande med särskilt vuxenstudiestöd (NT-svux) har fullgjorts till 113 procent.

Högskolan Dalarna har vidare fullgjort vårdhögskoleutbildning omfattande 517 helårsstudenter på uppdrag av Landstinget Dalarna.

Högskolan Dalarna har redovisat vidtagna åtgärder och satsningar med anledning av högskolans handlingsprogram avseende samverkan med det omgivande samhället. Högskolan har vidare

redovisat åtgärder som vidtagits med anledning av kvalitetsutvecklingsprogrammet.

Antalet lärarårsverken vid högskolan var 263 stycken 1999. Andelen lärare med doktorsexamen (exklusive gäst- och timlärare) var 24 procent 1999 mot 22 procent 1998. Av högskolans lärare var 44 procent kvinnor och av högskolans lärare med doktorsexamen var 25 procent kvinnor. Antalet professorer var 8 stycken 1999 liksom 1998 (årsverken). Omfattningen av forskningsmedel har ökat vid högskolan från 60 miljoner kronor 1998 till 64 miljoner kronor 1999, varav 39 procent avser högskolans anslag. Ökningen har möjliggjort satsningar på forskning om materialförädling, intelligenta transport-system, lärande, bärkraftigt samhälle samt vårdvetenskap.

Resursfördelning 2001

Tabell 4.25:54 Resursfördelning

Tusental kronor	
Takbelopp	240 083
Forskning	2 000
<i>Särskilda åtaganden</i>	
- NT-svux	13 578
Summa	255 661

För 2001 har tillfälligt 2 000 000 kronor avseende forskningsmedel till högskolan placerats på anslaget för grundutbildning.

Planeringsförutsättningar

Som underlag för högskolans fortsatta planering redovisas i tabellen över examinationsmål under rubriken Resultatinformation antalet avlagda examina under treårsperioden 1997–1999. Vidare redovisas examinationsmål för fyraårsperioden 2001–2004. Resterande resurser för forskning har beräknats under anslaget 25:71 Forskning och konstnärligt utvecklingsarbete vid vissa högskolor och uppgår till 26 041 000 kronor. Som planeringsförutsättning bör gälla att Högskolan Dalarna skall erhålla ytterligare 3 000 000 kronor 2003 för forskning.

Tabell 4.25.54 Beräkning av anslaget för 2001

Tusental kronor

Anslag 2000	229 635
Pris- och löneomräkning	4 916
Ökat resursbehov	19 110
Överföring från anslaget 25:70	2 000
Förslag 2001	255 661

4.8.55 25:55 Högskolan på Gotland: Grundutbildning

Tabell 4.25.55 Anslagsutvecklingen för Högskolan på Gotland

Tusental kronor

1999	Utfall	48 990	Anslags- sparande	12 422
2000	Anslag	69 957	Utgifts- prognos	66 321
2001	Förslag	86 301		
2002	Beräknat	99 260 ¹		
2003	Beräknat	110 234 ²		

¹ Motsvarar 97 342 tkr i 2001 års prisnivå.² Motsvarar 105 863 tkr i 2001 års prisnivå.

Under anslaget beräknas all ersättning som är förenad med det utbildningsuppdrag och de särskilda åtaganden som skall gälla för högskolan. Av anslagssparandet har 10 194 000 kronor dragits in genom regeringsbeslut den 21 juni 2000.

Regeringens överväganden

Resultatinformation

Högskolan på Gotland har för budgetåret 1999 redovisat färre helårsstudenter och helårsprestationer än vad som kan ersättas inom beslutat s.k. takbelopp. För budgetåret avräknade högskolan 3,1 miljoner kronor av tidigare sparade helårsprestationer och redovisade ett anslagssparande om 4,6 miljoner kronor.

För treårsperioden 1997–1999 har regeringen inte fastställt några mål för antalet examina vid Högskolan på Gotland. Examinationsmål för 2000 har inte heller fastställts.

Avseende helårsstudenter har högskolans utbildningsuppdrag för 1999 fullgjorts till 88 procent. Beträffande antalet helårsstudenter inom de naturvetenskapliga och tekniska utbildningsområdena har 84 procent av uppdraget fullgjorts. Uppdraget och utfallet per lärosäte framgår av

tabell i avsnittet Grundläggande högskoleutbildning, Utbildningsuppdraget.

I enlighet med de av regeringen angivna målen har antalet helårsstudenter under åren 1997–1999 ökat i förhållande till perioden 1993/94–1995/96 inom de naturvetenskapliga och tekniska utbildningsområdena.

Målet att öka andelen studerande kvinnor på de naturvetenskapliga och tekniska utbildningar där kvinnor är underrepresenterade har uppnåtts.

Det särskilda åtagandet att anordna naturvetenskaplig och teknisk utbildning för studerande med särskilt vuxenstudiestöd (NT-svux) har fullgjorts till 36 procent. Övriga särskilda åtaganden har fullgjorts.

Högskoleverket har nyligen granskat och bedömt lärosätenas arbete med jämställdhet, studentinflytande samt social och etnisk mångfald (Högskoleverkets rapportserie 2000:8 R). Högskolan på Gotland hör till de fem lärosäten som av Högskoleverket bedömts ha den mest genomgripande och välorganiserade verksamheten vad gäller studentinflytande.

Högskolan på Gotland har redovisat vidtagna åtgärder och satsningar med anledning av högskolans handlingsprogram avseende samverkan med det omgivande samhället. Högskolan har inte redovisat några väsentliga åtgärder som vidtagits med anledning av kvalitetsutvecklingsprogrammet.

Antalet lärarårsverken vid högskolan var 18 stycken 1999. Andelen lärare med doktorsexamen (exklusive gäst- och timplärare) var 86 procent 1999 mot 90 procent 1998. Av högskolans lärare var 22 procent kvinnor och av högskolans lärare med doktorsexamen var 14 procent kvinnor.

Professorer saknas vid Högskolan på Gotland. Omfattningen av forskningsmedel har ökat vid högskolan från 6,4 miljoner kronor 1998 till 11,5 miljoner kronor 1999, varav 17 procent avser högskolans anslag.

*Resursfördelning 2001***Tabell 4.25:55 Resursfördelning***Tusental kronor*

Takbelopp	67 315
Forskning	2 000
<i>Särskilda åtaganden</i>	
- NT-svux	4 551
-uppbyggnadskostnader samt kompensation för merkostnader med anledning av att verksamheten är inrättad som en beställarorganisation	12 435
Summa	86 301

För 2001 har tillfälligt 2 000 000 kronor avseende forskningsmedel till högskolan placerats på anslaget för grundutbildning.

Planeringsförutsättningar

Resterande resurser för forskning har beräknats under anslaget 25:71 Forskning och konstnärligt utvecklingsarbete vid vissa högskolor och uppgår till 2 061 100 kronor. Som planeringsförutsättning bör gälla att Högskolan på Gotland skall erhålla ytterligare 3 000 000 kronor 2003 för forskning.

Tabell 4.25:55 Beräkning av anslaget för 2001*Tusental kronor*

Anslag 2000	69 957
Pris- och löneomräkning	1 664
Ökat resursbehov	12 680
Överföring från anslaget 25:70	2 000
Förslag 2001	86 301

4.8.56 25:56 Högskolan i Gävle: Grundutbildning**Tabell 4.25:56 Anslagsutvecklingen för Högskolan i Gävle***Tusental kronor*

1999	Utfall	192 828	Anslags-sparande	38 300
2000	Anslag	220 567	Utgifts-prognos	224 713
2001	Förslag	246 202		
2002	Beräknat	265 927 ¹		
2003	Beräknat	282 342 ²		

¹ Motsvarar 260 478 tkr i 2001 års prisnivå.² Motsvarar 270 616 tkr i 2001 års prisnivå.

Under anslaget beräknas all ersättning som är förenad med det utbildningsuppdrag och de sär-

skilda åtaganden som skall gälla för högskolan. Av anslagssparandet har 19 765 000 kronor dragits in genom regeringsbeslut den 21 juni 2000.

Regeringens överväganden*Resultatinformation*

Högskolan i Gävle har för budgetåret 1999 redovisat färre helårsstudenter och helårsprestationer än vad som kan ersättas inom beslutat s.k. takbelopp och redovisade vid utgången av budgetåret ett anslagssparande om 7,9 miljoner kronor.

För treårsperioden 1997–1999 har mål fastställts för antalet examina vid Högskolan i Gävle. Examinationsmål och utfall framgår av tabellen nedan. Examinationsmålen för 2000 finns angivna i tabeller i avsnittet Grundläggande högskoleutbildning, Examinationsmål.

Tabell 4.25:56 Examinationsmål

EXAMEN	MÅL	UTFALL	MÅL	PLANERAT
	1997	1997	2001	2005
	-1999	-1999	-2004	-2008
Magisterexamen	120	43	140	-
Grundskollärare 4-9*	15	0	-	-

* Regeringen avser att ange framtida mål i regleringsbrevet för 2001.

Avseende helårsstudenter har högskolans utbildningsuppdrag för 1999 fullgjorts till 112 procent. Beträffande antalet helårsstudenter inom de naturvetenskapliga och tekniska utbildningsområdena har 90 procent av uppdraget fullgjorts. Uppdraget och utfallet per lärosäte framgår av tabell i avsnittet Grundläggande högskoleutbildning, Utbildningsuppdraget.

I enlighet med de av regeringen angivna målen har antalet helårsstudenter under åren 1997–1999 ökat i förhållande till perioden 1993/94–1995/96 inom de naturvetenskapliga och tekniska utbildningsområdena samt grundskolläro-utbildning med inriktning mot undervisning i årskurserna 4-9.

Målet att öka andelen studerande kvinnor inom de naturvetenskapliga och tekniska utbildningar där kvinnor är underrepresenterade har uppnåtts liksom målet att öka andelen studerande män inom de lärarutbildningar där män är underrepresenterade.

Målet att minska antalet helårsstudenter under åren 1997–1999 i förhållande till perioden 1993/94–1995/96 har uppnåtts inom såväl den barn- och ungdomspedagogiska utbildningen

som grundskollärautbildning med inriktning mot undervisning i årskurserna 1-7.

Det särskilda åtagandet att anordna naturvetenskaplig och teknisk utbildning för studerande med särskilt vuxenstudiestöd (NT-svux) har fullgjorts till 106 procent. Övriga särskilda åtaganden har också fullgjorts.

Högskolan i Gävle har vidare fullgjort vårdhögskoleutbildning omfattande 645 helårsstudenter på uppdrag av Landstinget Gävleborg.

Högskolan i Gävle har redovisat vidtagna åtgärder och satsningar med anledning av högskolans handlingsprogram avseende samverkan med det omgivande samhället. Högskolan har vidare redovisat åtgärder som vidtagits med anledning av kvalitetsutvecklingsprogrammet.

Antalet lärarårsverken vid högskolan var 246 stycken 1999. Andelen lärare med doktorsexamen (exklusive gäst- och timplärare) var 34 procent 1999 mot 29 procent 1998. Av högskolans lärare var 49 procent kvinnor och av högskolans lärare med doktorsexamen var 37 procent kvinnor.

Vid Högskolan i Gävle fanns under 1999 en adjungerad professor. Omfattningen av forskningsmedel har ökat vid högskolan från 25 miljoner kronor 1998 till 34 miljoner kronor 1999, varav 44 procent avser högskolans anslag.

Resursfördelning 2001

Tabell 4.25:56 Resursfördelning

Tusental kronor

Takbelopp	221 335
Forskning	2 000
<i>Särskilda åtaganden</i>	
- NT-svux	22 867
Summa	246 202

För 2001 har tillfälligt 2 000 000 kronor avseende forskningsmedel till högskolan placerats på anslaget för grundutbildning.

Planeringsförutsättningar

Som underlag för högskolans fortsatta planering redovisas i tabellen över examinationsmål under rubriken Resultatinformation antalet avlagda examina under treårsperioden 1997-1999. Vidare redovisas examinationsmål för fyraårsperioden 2001-2004. Resterande resurser för forskning har beräknats under anslaget 25:71 Forskning och konstnärligt utvecklingsarbete vid vissa högskolor och uppgår till 28 643 900 kronor. Som

planeringsförutsättning bör gälla att Högskolan i Gävle skall erhålla ytterligare 3 000 000 kronor 2003 för forskning.

Tabell 4.25:56 Beräkning av anslaget för 2001

Tusental kronor

Anslag 2000	220 567
Pris- och löneomräkning	4 735
Ökat resursbehov	18 900
Överföring från anslaget 25:70	2 000
Förslag 2001	246 202

4.8.57 25:57 Högskolan i Halmstad: Grundutbildning

Tabell 4.25:57 Anslagsutvecklingen för Högskolan i Halmstad

Tusental kronor

1999	Utfall	136 227	Anslags-sparande	7 302
2000	Anslag	156 075	Utgifts-prognos	156 075
2001	Förslag	180 680		
2002	Beräknat	199 049 ¹		
2003	Beräknat	214 007 ²		

¹ Motsvarar 194 957 tkr i 2001 års prisnivå.

² Motsvarar 205 095 tkr i 2001 års prisnivå.

Under anslaget beräknas all ersättning som är förenad med det utbildningsuppdrag och det särskilda åtagande som skall gälla för högskolan. Av anslagssparandet har 7 302 000 kronor dragits in genom regeringsbeslut den 21 juni 2000.

Regeringens överväganden

Resultatinformation

Högskolan i Halmstad har för budgetåret 1999 redovisat helårsprestationer motsvarande 11,2 miljoner kronor mer än vad som kan ersättas inom beslutat s.k. takbelopp.

För treårsperioden 1997-1999 har mål fastställts för antalet examina vid Högskolan i Halmstad. Examinationsmål och utfall framgår av tabellen nedan. Examinationsmålen för 2000 finns angivna i tabeller i avsnittet Grundläggande högskoleutbildning, Examinationsmål.

Tabell 4.25:57 Examinationsmål

EXAMEN	MÅL 1997 -1999	UTFALL 1997 -1999	MÅL 2001 -2004	PLANERAT 2005 -2008
Magisterexamen	200	210	390	-
Grundskollärare 4-9*	-	-	-	-

* Regeringen avser att ange framtida mål i regleringsbrevet för 2001.

Avseende helårsstudenter har högskolans utbildningsuppdrag för 1999 fullgjorts till 124 procent. Beträffande antalet helårsstudenter inom de naturvetenskapliga och tekniska utbildningsområdena har 90 procent av uppdraget fullgjorts. Uppdraget och utfallet per lärosäte framgår av tabell i avsnittet Grundläggande högskoleutbildning, Utbildningsuppdraget.

I enlighet med de av regeringen angivna målen har antalet helårsstudenter under åren 1997–1999 ökat i förhållande till perioden 1993/94–1995/96 inom de naturvetenskapliga- och tekniska utbildningsområdena.

Målet att öka andelen studerande kvinnor på de naturvetenskapliga och tekniska utbildningar där kvinnor är underrepresenterade har uppnåtts, liksom målet att öka andelen studerande män inom de lärar- och vårdutbildningar där män är underrepresenterade.

Det särskilda åtagandet att anordna naturvetenskaplig och teknisk utbildning för studerande med särskilt vuxenstudiestöd (NT-svux) har fullgjorts till 87 procent.

Högskolan i Halmstad har vidare fullgjort vårdhögskoleutbildning omfattande 383 helårsstudenter på uppdrag av Landstinget Halland.

Högskolan i Halmstad har i enlighet med regeringens uppdrag redovisat en strategi för samverkan med det omgivande samhället tillsammans med ett handlingsprogram innehållande mindre justeringar i förhållande till föregående års handlingsprogram. Högskolan har vidare redovisat väsentliga förändringar i kvalitetsutvecklingsprogrammet.

Antalet lärarårsverken vid högskolan var 218 stycken 1999. Andelen lärare med doktorsexamen (exklusive gäst- och timplärare) var 37 procent 1999 mot 36 procent 1998. Av högskolans lärare var 36 procent kvinnor och av högskolans lärare med doktorsexamen var 33 procent kvinnor.

Antalet professorer var 6 stycken 1999 mot 2 stycken 1998 (årsverken). Omfattningen av forskningsmedel har ökat vid högskolan från 45

miljoner kronor 1998 till 50 miljoner kronor 1999, varav 43 procent avser högskolans anslag.

Resursfördelning 2001

Tabell 4.25:57 Resursfördelning

Tusental kronor	
Takbelopp	168 928
Forskning	2 000
<i>Särskilda åtaganden</i>	
- NT-svux	9 752
Summa	180 680

För 2001 har tillfälligt 2 000 000 kronor avseende forskningsmedel till högskolan placerats på anslaget för grundutbildning.

Planeringsförutsättningar

Som underlag för högskolans fortsatta planering redovisas i tabellen över examensmål under rubriken Resultatinformation antalet avlagda examina under treårsperioden 1997–1999. Vidare redovisas examinationsmål för fyraårsperioden 2001–2004. Resterande resurser för forskning har beräknats under anslaget 25:71 Forskning och konstnärligt utvecklingsarbete vid vissa högskolor och uppgår till 21 924 900 kronor. Som planeringsförutsättning bör gälla att Högskolan i Halmstad skall erhålla ytterligare 3 000 000 kronor 2003 för forskning.

Tabell 4.25:57 Beräkning av anslaget för 2001

Tusental kronor	
Anslag 2000	156 075
Pris- och löneomräkning	3 496
Ökat resursbehov	19 109
Övertöring från anslaget 25:70	2 000
Förslag 2001	180 680

4.8.58 25:58 Högskolan Kristianstad: Grundutbildning

Tabell 4.25:58 Anslagsutvecklingen för Högskolan Kristianstad

Tusental kronor

1999	Utfall	155 330	Anslags- sparande	21 910
2000	Anslag	171 620	Utgifts- prognos	174 670
2001	Förslag	198 585		
2002	Beräknat	217 320 ¹		
2003	Beräknat	232 673 ²		

¹ Motsvarar 212 862 tkr i 2001 års prisnivå.

² Motsvarar 223 000 tkr i 2001 års prisnivå.

Under anslaget beräknas all ersättning som är förenad med det utbildningsuppdrag och det särskilda åtagande som skall gälla för högskolan. Av anslagssparandet har 16 558 000 kronor dragits in genom regeringsbeslut den 21 juni 2000.

Regeringens överväganden

Resultatinformation

Högskolan Kristianstad har för budgetåret 1999 redovisat fler helårsstudenter och helårsprestationer än vad som kan ersättas inom beslutat s.k. takbelopp. Beroende på tidigare års resultat redovisade högskolan vid utgången av budgetåret ändå ett anslagssparande om 5,3 miljoner kronor.

För treårsperioden 1997–1999 har mål fastställts för antalet examina vid Högskolan Kristianstad. Examinationsmål och utfall framgår av tabellen nedan. Examinationsmålen för 2000 finns angivna i tabeller i avsnittet Grundläggande högskoleutbildning, Examinationsmål.

Tabell 4.25:58 Examinationsmål

EXAMEN	MÅL 1997 -1999	UTFALL 1997 -1999	MÅL 2001 -2004	PLANERAT 2005 -2008
Magisterexamen	50	15	240	-
Grundskollärare 4-9*	-	-	-	-

* Regeringen avser att ange framtida mål i regleringsbrevet för 2001.

Avseende helårsstudenter har högskolans utbildningsuppdrag för 1999 fullgjorts till 110 procent. Beträffande antalet helårsstudenter inom de naturvetenskapliga och tekniska utbildningsområdena har 92 procent av uppdraget fullgjorts. Uppdraget och utfallet per lärosäte framgår av

tabell i avsnittet Grundläggande högskoleutbildning, Utbildningsuppdraget.

I enlighet med de av regeringen angivna målen har antalet helårsstudenter under åren 1997–1999 ökat i förhållande till perioden 1993/94–1995/96 inom de naturvetenskapliga och tekniska utbildningsområdena samt grundskollärarytbildningen med inriktning mot undervisning i årskurserna 4–9.

Målet att öka andelen studerande kvinnor inom de naturvetenskapliga och tekniska utbildningar där kvinnor är underrepresenterade har uppnåtts, men inte målet att öka andelen studerande män inom de lärarutbildningar där män är underrepresenterade.

Målet att minska antalet helårsstudenter under åren 1997–1999 i förhållande till perioden 1993/94–1995/96 har uppnåtts inom såväl den barn- och ungdomspedagogiska utbildningen som grundskollärarytbildningen med inriktning mot undervisning i årskurserna 1-7.

Det särskilda åtagandet att anordna naturvetenskaplig och teknisk utbildning för studerande med särskilt vuxenstudiestöd (NT-svux) har fullgjorts till 60 procent.

Högskolan Kristianstad har vidare fullgjort vårdhögskoleutbildning omfattande 600 helårsstudenter på uppdrag av Region Skåne.

Högskolan Kristianstad har redovisat vidtagna åtgärder och satsningar med anledning av högskolans handlingsprogram avseende samverkan med det omgivande samhället. Högskolan har inte fastställt något övergripande kvalitetsutvecklingsprogram under år 1999. En nyinrättad utbildnings- och forskningsnämnd har dock ansvar för riktlinjer och kvalitetsuppföljning inom grundutbildning och forskning.

Antalet lärarårsverken vid högskolan var 234 stycken 1999. Andelen lärare med doktorsexamen (exklusive gäst- och timplärare) var 30 procent 1999 mot 28 procent 1998. Av högskolans lärare var 51 procent kvinnor och av högskolans lärare med doktorsexamen var 31 procent kvinnor.

Antalet professorer var 3 stycken 1999 mot ingen 1998 (årsverken). Omfattningen av forskningsmedel har ökat något vid högskolan från 18,6 miljoner kronor 1998 till 18,8 miljoner kronor 1999, varav 73 procent avser högskolans anslag.

*Resursfördelning 2001***Tabell 4.25:58 Resursfördelning***Tusental kronor*

Takbelopp	188 459
Forskning	2 000
<i>Särskilda åtaganden</i>	
- NT-svux	8 126
Summa	198 585

För 2001 har tillfälligt 2 000 000 kronor avseende forskningsmedel till högskolan placerats på anslaget för grundutbildning.

Planeringsförutsättningar

Som underlag för högskolans fortsatta planering redovisas i tabellen över examinationsmål under rubriken Resultatinformation antalet avlagda examina under treårsperioden 1997–1999. Vidare redovisas examinationsmål för fyraårsperioden 2001–2004. Resterande resurser för forskning har beräknats under anslaget 25:71 Forskning och konstnärligt utvecklingsarbete vid vissa högskolor och uppgår till 14 163 500 kronor. Som planeringsförutsättning bör gälla att Högskolan i Kristianstad skall erhålla ytterligare 3 000 000 kronor 2003 för forskning.

Tabell 4.25:58 Beräkning av anslaget för 2001*Tusental kronor*

Anslag 2000	171 620
Pris- och löneomräkning	3 853
Ökat resursbehov	21 112
Överföring från anslaget 25:70	2 000
Förslag 2001	198 585

4.8.59 25:59 Högskolan i Skövde: Grundutbildning**Tabell 4.25:59 Anslagsutvecklingen för Högskolan i Skövde***Tusental kronor*

1999	Utfall	126 093	Anslags-sparande	22 781
2000	Anslag	158 076	Utgifts-prognos	140 135
2001	Förslag	183 721		
2002	Beräknat	202 226 ¹		
2003	Beräknat	218 352 ²		

¹ Motsvarar 197 997 tkr i 2001 års prisnivå.² Motsvarar 209 135 tkr i 2001 års prisnivå.

Under anslaget beräknas all ersättning som är förenad med det utbildningsuppdrag och det särskilda åtagande som skall gälla för högskolan. Av anslagssparandet har 13 814 000 kronor dragits in genom regeringsbeslut den 21 juni 2000.

Regeringens överväganden*Resultatinformation*

Högskolan i Skövde har för budgetåret 1999 redovisat färre helårsstudenter och helårsprestationer än vad som kan ersättas inom beslutat s.k. takbelopp. För budgetåret avräknade högskolan 4,8 miljoner kronor av tidigare sparade helårsprestationer och redovisade ett anslagssparande om 9,1 miljoner kronor.

För treårsperioden 1997–1999 har mål fastställts för antalet examina vid Högskolan i Skövde. Examinationsmål och utfall framgår av tabellen nedan. Examinationsmålen för 2000 finns angivna i tabeller i avsnittet Grundläggande högskoleutbildning, Examinationsmål.

Tabell 4.25:59 Examinationsmål

EXAMEN	MÅL	UTFALL	MÅL	PLANERAT 2005-2008
	1997 -1999	1997 -1999	2001 -2004	
Magisterexamen	50	60	130	-

Avseende helårsstudenter har högskolans utbildningsuppdrag för 1999 fullgjorts till 91 procent. Beträffande antalet helårsstudenter inom de naturvetenskapliga och tekniska utbildningsområdena har 94 procent av uppdraget fullgjorts. Uppdraget och utfallet per lärosäte framgår av tabell i avsnittet Grundläggande högskoleutbildning, Utbildningsuppdraget.

I enlighet med de av regeringen angivna målen har antalet helårsstudenter under åren 1997–1999 ökat i förhållande till perioden 1993/94–1995/96 inom de naturvetenskapliga och tekniska utbildningsområdena.

Målet att öka andelen studerande kvinnor inom de naturvetenskapliga och tekniska utbildningar där kvinnor är underrepresenterade har uppnåtts.

Det särskilda åtagandet att anordna naturvetenskaplig och teknisk utbildning för studerande med särskilt vuxenstudiestöd (NT-svux) har fullgjorts till 79 procent.

Högskolan i Skövde har vidare fullgjort vårdhögskoleutbildning omfattande 603 helårsstu-

denter på uppdrag av Västra Götalands läns landsting.

Högskolan i Skövde har i enlighet med regeringens uppdrag redovisat en strategi för samverkan med det omgivande samhället tillsammans med ett tydligare handlingsprogram. Högskolan har vidare redovisat åtgärder som vidtagits med anledning av kvalitetsutvecklingsprogrammet.

Antalet lärarårsverken vid högskolan var 161 stycken 1999. Andelen lärare med doktorsexamen (exklusive gäst- och timlärare) var 37 procent 1999 mot 55 procent 1998. Den drastiska minskningen berodde på att vård- och omsorgsutbildning med låg andel lärare med doktorsexamen inleddes i högskolans verksamhet under 1999. Av högskolans lärare var 37 procent kvinnor och av högskolans lärare med doktorsexamen var 14 procent kvinnor.

Antalet professorer var 5 stycken 1999 liksom 1998 (årsverken). Omfattningen av forskningsmedel har minskat vid högskolan från 23 miljoner kronor 1998 till 18 miljoner kronor 1999, varav 71 procent avser högskolans anslag. Minskningen bedöms av högskolan som tillfällig. Högskolan i Skövde har identifierat tre profi-
lområden: datavetenskap, mekatronik och data-
biologi.

Resursfördelning 2001

Tabell 4.25:59 Resursfördelning

Tusental kronor	
Takbelopp	167 068
Forskning	3 000
<i>Särskilda åtaganden</i>	
- NT-svux	13 653
Summa	183 721

För 2001 har tillfälligt 3 000 000 kronor avseende forskningsmedel till högskolan placerats på anslaget för grundutbildning.

Planeringsförutsättningar

Som underlag för högskolans fortsatta planering redovisas i tabellen över examinationsmål under rubriken Resultatinformation antalet avlagda examina under treårsperioden 1997–1999. Vidare redovisas examinationsmål för fyraårsperioden 2001–2004. Resterande resurser för forskning har beräknats under anslaget 25:71 Forskning och konstnärligt utvecklingsarbete vid vissa högskolor och uppgår till 13 447 400 kronor. Som

planeringsförutsättning bör gälla att Högskolan i Skövde skall erhålla ytterligare 4 000 000 kronor 2003 för forskning.

Tabell 4.25:59 Beräkning av anslaget för 2001

Tusental kronor	
Anslag 2000	158 076
Pris- och löneomräkning	3 535
Ökat resursbehov	19 110
Överföring från anslaget 25:70	3 000
Förslag 2001	183 721

4.8.60 25:60 Högskolan i Trollhättan/Uddevalla: Grundutbildning

Tabell 4.25:60 Anslagsutvecklingen för Högskolan i Trollhättan/Uddevalla

Tusental kronor				
1999	Utfall	113 502	Anslags- sparande	7 625
2000	Anslag	139 532	Utgifts- prognos	129 347
2001	Förslag	163 603		
2002	Beräknat	181 665 ¹		
2003	Beräknat	196 279 ²		

¹ Motsvarar 177 879 tkr i 2001 års prisnivå.

² Motsvarar 188 017 tkr i 2001 års prisnivå.

Under anslaget beräknas all ersättning som är förenad med det utbildningsuppdrag och det särskilda åtagande som skall gälla för högskolan. Av anslagssparandet har 7 625 000 kronor dragits in genom regeringsbeslut den 21 juni 2000.

Regeringens överväganden

Resultatinformation

Högskolan i Trollhättan/Uddevalla har för budgetåret 1999 redovisat färre helårsstudenter och helårsprestationer än vad som kan ersättas inom beslutat s.k. takbelopp och avräknade vid utgången av budgetåret 2,5 miljoner kronor av tidigare sparade helårsprestationer för att nå takbeloppet.

För treårsperioden 1997–1999 har regeringen inte fastställt några mål för antalet examina vid Högskolan i Trollhättan/Uddevalla. Examinationsmål för 2000 har inte heller fastställts.

Avseende helårsstudenter har högskolans utbildningsuppdrag för 1999 fullgjorts till 109 pro-

cent. Beträffande antalet helårsstudenter inom de naturvetenskapliga och tekniska utbildningsområdena har 86 procent av uppdraget fullgjorts. Uppdraget och utfallet per lärosäte framgår av tabell i avsnittet Grundläggande högskoleutbildning, Utbildningsuppdraget.

I enlighet med de av regeringen angivna målen har antalet helårsstudenter under åren 1997–1999 ökat i förhållande till perioden 1993/94–1995/96 inom de naturvetenskapliga och tekniska utbildningsområdena.

Målet att öka andelen studerande kvinnor inom de naturvetenskapliga och tekniska utbildningar där kvinnor är underrepresenterade har uppnåtts, men inte målet att öka andelen studerande män inom lärarutbildningen där män är underrepresenterade.

Det särskilda åtagandet att anordna naturvetenskaplig och teknisk utbildning för studerande med särskilt vuxenstudiestöd (NT-svux) har fullgjorts till 70 procent.

Högskolan i Trollhättan/Uddevalla har i enlighet med regeringens uppdrag redovisat en strategi för samverkan med det omgivande samhället tillsammans med ett handlingsprogram innehållande mindre justeringar i förhållande till föregående års handlingsprogram. Högskolan har vidare redovisat åtgärder som vidtagits med anledning av kvalitetsutvecklingsprogrammet.

Antalet lärarårsverken vid högskolan var 131 stycken 1999. Andelen lärare med doktorsexamen (exklusive gäst- och timplärare) var 21 procent 1999 mot 20 procent 1998. Av högskolans lärare var 33 procent kvinnor och av högskolans lärare med doktorsexamen var 39 procent kvinnor.

Professorer saknas vid Högskolan i Trollhättan/Uddevalla. Omfattningen av forskningsmedel har ökat vid högskolan från 21 miljoner kronor 1998 till 26 miljoner kronor 1999, varav 33 procent avser högskolans anslag.

Resursfördelning 2001

Tabell 4.25:60 Resursfördelning

Tusental kronor	
Takbelopp	152 826
Forskning	2 000
<i>Särskilda åtaganden</i>	
- NT-svux	8 777
Summa	163 603

För 2001 har tillfälligt 2 000 000 kronor avseende forskningsmedel till högskolan placerats på anslaget för grundutbildning.

Planeringsförutsättningar

Resterande resurser för forskning har beräknats under anslaget 25:71 Forskning och konstnärligt utvecklingsarbete vid vissa högskolor och uppgår till 8 760 300 kronor. Som planeringsförutsättning bör gälla att Högskolan i Trollhättan/Uddevalla skall erhålla ytterligare 3 000 000 kronor 2003 för forskning.

Tabell 4.25:60 Beräkning av anslaget för 2001

Tusental kronor	
Anslag 2000	139 532
Pris- och löneomräkning	3 171
Ökat resursbehov	18 900
Överföring från anslaget 25:70	2 000
Förslag 2001	163 603

4.8.61 25:61 Idrottshögskolan i Stockholm: Grundutbildning

Tabell 4.25:61 Anslagsutvecklingen för Idrottshögskolan i Stockholm

Tusental kronor				
1999	Utfall	34 884	Anslags-sparande	0
2000	Anslag	35 208	Utgifts-prognos	35 208
2001	Förslag	35 888		
2002	Beräknat	36 646 ¹		
2003	Beräknat	37 978 ²		

¹ Motsvarar 35 888 tkr i 2001 års prisnivå.

² Motsvarar 36 388 tkr i 2001 års prisnivå.

Under anslaget beräknas all ersättning som är förenad med det utbildningsuppdrag som skall gälla för högskolan.

Regeringens överväganden

Resultatinformation

Idrottshögskolan i Stockholm har för budgetåret 1999 redovisat helårsprestationer motsvarande 0,5 miljoner kronor mer än vad som kan ersättas inom beslutat s.k. takbelopp.

För treårsperioden 1997–1999 har regeringen inte fastställt några mål för antalet examina vid

Idrottshögskolan i Stockholm. Examinationsmål för 2000 har inte heller fastställts.

Idrottshögskolan i Stockholm har i enlighet med regeringens uppdrag redovisat en strategi för samverkan med det omgivande samhället tillsammans med ett preliminärt handlingsprogram. Högskolan har vidare redovisat väsentliga förändringar av kvalitetsutvecklingsprogrammet och åtgärder som vidtagits för att utveckla kvalitetsarbetet.

Antalet lärarårsverken vid högskolan var 40 stycken 1999. Andelen lärare med doktorsexamen (exklusive gäst- och timlärare) var 36 procent 1999 liksom 1998. Av högskolans lärare var 35 procent kvinnor och av högskolans lärare med doktorsexamen var 19 procent kvinnor.

Antalet professorer var en 1999 liksom 1998 (årsverken). Omfattningen av forskningsmedel har ökat vid Idrottshögskolan från 4,9 miljoner kronor 1998 till 7,4 miljoner kronor 1999, varav 73 procent avser högskolans anslag. Ökningen har möjliggjort satsningar på profilmrådena humanbiologi och beteendevetenskap samt finansiering av en professur i rörelselära. Dessutom har nätverkssamarbetet med andra universitet och högskolor i Stockholm stärkts.

Resursfördelning 2001

Tabell 4.25:61 Resursfördelning

Tusental kronor

Takbelopp	35 759
Bidrag till styrelsearvoden	129
Summa	35 888

Planeringsförutsättningar

Resurser för forskning har beräknats under anslaget 25:71 Forskning och konstnärligt utvecklingsarbete vid vissa högskolor och uppgår till 5 549 300 kronor. Som planeringsförutsättning bör gälla att Idrottshögskolan i Stockholm skall erhålla ytterligare 500 000 kronor 2003 för forskning.

Tabell 4.25:61 Beräkning av anslaget för 2001

Tusental kronor

Anslag 2000	35 208
Pris- och löneomräkning	680
Förslag 2001	35 888

4.8.62 25:62 Konstfack: Grundutbildning

Tabell 4.25:62 Anslagsutvecklingen för Konstfack

Tusental kronor

1999	Utfall	98 599	Anslags-sparande	0
2000	Anslag	99 516	Utgifts-prognos	99 516
2001	Förslag	102 912		
2002	Beräknat	105 906 ¹		
2003	Beräknat	108 652 ²		

¹ Motsvarar 103 824 tkr i 2001 års prisnivå.

² Motsvarar 104 280 tkr i 2001 års prisnivå.

Under anslaget beräknas all ersättning som är förenad med det utbildningsuppdrag som skall gälla för Konstfack.

Regeringens överväganden

Resultatinformation

Konstfack har för budgetåret 1999 redovisat helårsprestationer motsvarande 1,3 miljoner kronor mer än vad som kan ersättas inom beslutat s.k. takbelopp.

Konstfack har under 1999 fortsatt med en satsning från 1997 under rubriken Designsatsning som särskilt åtagande. Medlen har under 1999 huvudsakligen använts för projekten Belysning i staden och Karlbergs station.

Konstfack har i enlighet med regeringens uppdrag redovisat en strategi för samverkan med det omgivande samhället tillsammans med ett tydligare handlingsprogram. Konstfack har vidare redovisat åtgärder som vidtagits med anledning av kvalitetsutvecklingsprogrammet.

Antalet lärarårsverken vid högskolan var 85 stycken 1999, av dessa utgjordes 41 procent av kvinnor. Antalet professorer var 10 stycken 1999 liksom år 1998 (årsverken).

Under 1999 har medel för konstnärligt utvecklingsarbete bland annat använts till projektet Möte med ett annat öga: designidentitet med exempel ur svensk designhistoria samt Att arbeta estetiskt.

*Resursfördelning 2001***Tabell 4.25:62 Resursfördelning***Tusental kronor*

Takbelopp	101 764
Lokalkostnader	1 019
Bidrag till styrelsearvoden	129
Summa	102 912

Från och med 2001 tilldelas Konstfack 1 019 000 kronor för ökade lokalkostnader.

Planeringsförutsättningar

Resurser för konstnärligt utvecklingsarbete har beräknats under anslaget 25:71 Forskning och konstnärligt utvecklingsarbete vid vissa högskolor och uppgår till 3 732 200 kronor.

Tabell 4.25:62 Beräkning av anslaget för 2001*Tusental kronor*

Anslag 2000	99 516
Pris- och löneomräkning	1 921
Överföring från anslaget 25:70	1 475
Förslag 2001	102 912

4.8.63 25:63 Kungl. Konsthögskolan: Grundutbildning**Tabell 4.25:63 Anslagsutvecklingen för Kungl. Konsthögskolan***Tusental kronor*

1999	Utall	46 461	Anslags-sparande	0
2000	Anslag	46 893	Utgifts-prognos	46 893
2001	Förslag	48 817		
2002	Beräknat	49 782 ¹		
2003	Beräknat	50 839 ²		

¹ Motsvarar 48 817 tkr i 2001 års prisnivå.

² Motsvarar 48 817 tkr i 2001 års prisnivå.

Under anslaget beräknas all ersättning som är förenad med det utbildningsuppdrag och det särskilda åtagande som skall gälla för högskolan.

Regeringens överväganden*Resultatinformation*

Kungl. Konsthögskolan har för budgetåret 1999 redovisat helårsprestationer motsvarande 0,8

miljoner kronor mer än vad som kan ersättas in-om beslutat s.k. takbelopp.

Det särskilda åtagandet har fullgjorts.

Kungl. Konsthögskolan har redovisat vidtagna åtgärder och satsningar med anledning av högskolans handlingsprogram avseende samverkan med det omgivande samhället. Högskolan har vidare redovisat åtgärder som vidtagits för att utveckla kvalitetsarbetet.

Antalet lärarårsverken vid högskolan var 30 stycken 1999, av dessa utgjordes 40 procent av kvinnor. Antalet professorer var 10 stycken 1999 mot 9 stycken 1998 (årsverken), av dessa utgjordes 2 av kvinnor.

Under år 1999 har medlen för konstnärligt utvecklingsarbete använts till bland annat åtta projekt.

*Resursfördelning 2001***Tabell 4.25:63 Resursfördelning***Tusental kronor*

Takbelopp	47 634
Lokalkostnader	1 019
Bidrag till styrelsearvoden	129
<i>Särskilda åtaganden</i>	
- tre stipendier till studenter vid arkitektur-skolan	35
Summa	48 817

Från och med 2001 tilldelas högskolan 1 019 000 kronor för ökade lokalkostnader.

Planeringsförutsättningar

Resurser för konstnärligt utvecklingsarbete har beräknats under anslaget 25:71 Forskning och konstnärligt utvecklingsarbete vid vissa högskolor och uppgår till 1 996 900 kronor.

Tabell 4.25:63 Beräkning av anslaget för 2001*Tusental kronor*

Anslag 2000	46 893
Pris- och löneomräkning	905
Överföring från anslaget 25:70	1 019
Förslag 2001	48 817

4.8.64 25:64 Kungl. Musikhögskolan i Stockholm: Grundutbildning

Tabell 4.25:64 Anslagsutvecklingen för Kungl. Musikhögskolan i Stockholm

Tusental kronor

1999	Utfall	87 506	Anslags-sparande	2
2000	Anslag	88 319	Utgifts-prognos	88 319
2001	Förslag	93 235		
2002	Beräknat	96 863 ¹		
2003	Beräknat	99 855 ²		

¹ Motsvarar 94 831 tkr i 2001 års prisnivå.

² Motsvarar 95 629 tkr i 2001 års prisnivå.

Under anslaget beräknas all ersättning som är förenad med det utbildningsuppdrag och de särskilda åtaganden som skall gälla för högskolan.

Regeringens överväganden

Resultatinformation

Kungl. Musikhögskolan i Stockholm har för budgetåret 1999 redovisat färre helårsstudenter och helårsprestationer än vad som kan ersättas inom beslutat s.k. takbelopp och avräknade vid utgången av budgetåret 0,5 miljoner kronor av tidigare sparade helårsprestationer för att nå takbeloppet.

Samtliga särskilda åtaganden har fullgjorts.

Kungl. Musikhögskolan har i enlighet med regeringens uppdrag redovisat en strategi för samverkan med det omgivande samhället tillsammans med ett tydligare handlingsprogram. Högskolan har inte redovisat några åtgärder som vidtagits med anledning av kvalitetsutvecklingsprogrammet.

Under 1999 har medlen för konstnärligt utvecklingsarbete bland annat använts till verksamheten vid Centrum för musikpedagogisk forskning som bedriver forskning och utvecklingsarbete kring relationen mellan musik och lärande.

Antalet lärarårsverken vid högskolan var 119 år 1999, av dessa utgjordes 26 procent av kvinnor. Antalet professorer var 14 stycken 1999 mot 15 stycken 1998 (årsverken). En av professorerna var kvinna.

Resursfördelning 2001

Tabell 4.25:64 Resursfördelning

Tusental kronor

Takbelopp	87 691
Lokalkostnader	2 413
Bidrag till styrelsearvoden	129
<i>Särskilda åtaganden</i>	
- dirigentutbildning och elektronmusikdirigentutbildning samt medel för ombesörjandet av utbetalning av bidrag till Svenska Artisters och Musikers Intresseorganisation (SAMI)	3 002
Summa	93 235

Från och med 2001 tilldelas högskolan 2 413 000 kronor för ökade lokalkostnader.

Planeringsförutsättningar

Resurser för konstnärligt utvecklingsarbete har beräknats under anslaget 25:71 Forskning och konstnärligt utvecklingsarbete vid vissa högskolor och uppgår till 3 790 900 kronor.

Tabell 4.25:64 Beräkning av anslaget för 2001

Tusental kronor

Anslag 2000	88 319
Pris- och löneomräkning	1 720
Ökat resursbehov	783
Överföring från anslaget 25:70	2 413
Förslag 2001	93 235

4.8.65 25:65 Lärarhögskolan i Stockholm: Grundutbildning

Tabell 4.25:65 Anslagsutvecklingen för Lärarhögskolan i Stockholm

Tusental kronor

1999	Utfall	283 396	Anslags-sparande	1 331
2000	Anslag	305 055	Utgifts-prognos	263 145
2001	Förslag	337 852		
2002	Beräknat	354 941 ¹		
2003	Beräknat	370 961 ²		

¹ Motsvarar 347 817 tkr i 2001 års prisnivå.

² Motsvarar 355 800 tkr i 2001 års prisnivå.

Under anslaget beräknas all ersättning som är förenad med det utbildningsuppdrag och de särskilda åtaganden som skall gälla för högskolan. Av anslagssparandet har 1 331 000 kronor dragits in genom regeringsbeslut den 21 juni 2000.

Regeringens överväganden

Resultatinformation

Lärarhögskolan i Stockholm har för budgetåret 1999 redovisat färre helårsstudenter och helårsprestationer än vad som kan ersättas inom beslutat s.k. takbelopp och avräknade vid utgången av budgetåret 15,9 miljoner kronor av tidigare sparade helårsprestationer för att nå takbeloppet.

För treårsperioden 1997–1999 har mål fastställts för antalet examina vid Lärarhögskolan i Stockholm. Examinationsmål och utfall framgår av tabellen nedan. Examinationsmålen för 2000 finns angivna i tabeller i avsnittet Grundläggande högskoleutbildning, Examinationsmål.

Tabell 4.25:65 Examinationsmål

EXAMEN	MÅL	UTFALL	MÅL	PLANERAT
	1997 -1999	1997 -1999	2001 -2004	2005 -2008
Magisterexamen	200	129	180	-
Grundskollärare 4-9*	810	547	-	-
Gymnasielärare*	780	598	-	-

* Regeringen avser att ange framtida mål i regleringsbrevet för 2001.

Avseende helårsstudenter har högskolans utbildningsuppdrag för 1999 fullgjorts till 96 procent. Beträffande antalet helårsstudenter inom de naturvetenskapliga och tekniska utbildningsområdena har 74 procent av uppdraget fullgjorts. Uppdraget och utfallet per lärosäte framgår av tabell i avsnittet Grundläggande högskoleutbildning, Utbildningsuppdraget.

De av regeringen angivna målen att öka antalet helårsstudenter under åren 1997–1999 i förhållande till perioden 1993/94–1995/96 har varken uppnåtts inom grundskolläraryrket utbildningen med inriktning mot undervisning i årskurserna 4-9 eller gymnasialäraryrket utbildningen.

Målet att öka andelen studerande män inom de läraryrken där män är underrepresenterade har uppnåtts.

Målet att minska antalet helårsstudenter under åren 1997–1999 i förhållande till perioden 1993/94–1995/96 har uppnåtts inom såväl den barn- och ungdomspedagogiska utbildningen som grundskolläraryrket utbildningen med inriktning mot undervisning i årskurserna 1-7.

Det särskilda åtagandet att anordna naturvetenskaplig och teknisk utbildning för studerande med särskilt vuxenstudiestöd (NT-svux) har fullgjorts till 83 procent. Övriga särskilda åtaganden har fullgjorts.

Lärarhögskolan i Stockholm har redovisat vidtagna åtgärder och satsningar med anledning av högskolans handlingsprogram avseende samverkan med det omgivande samhället. Högskolan har inte redovisat några åtgärder som vidtagits med anledning av kvalitetsutvecklingsprogrammet.

Antalet lärarårsverken vid högskolan var 255 stycken 1999. Andelen lärare med doktorsexamen (exklusive gäst- och timplärare) var 23 procent 1999 mot 21 procent 1998. Av högskolans lärare var 67 procent kvinnor och av högskolans lärare med doktorsexamen var 55 procent kvinnor.

Antalet professorer var 17 stycken 1999 mot 16 stycken 1998 (årsverken). Omfattningen av forskningsmedel har minskat vid Lärarhögskolan i Stockholm från 46 miljoner kronor 1998 till 40 miljoner kronor 1999, varav 36 procent avser högskolans anslag.

Resursfördelning 2001

Tabell 4.25:65 Resursfördelning

Tusental kronor	
Takbelopp	313 805
Forskning	2 000
<i>Särskilda åtaganden</i>	
- NT-svux	6 826
- utveckling av läraryrket utbildning för döva och hörselskadade	1 811
- rekryteringsinsatser för läraryrket studenter med utländsk bakgrund och annat modersmål än svenska	620
- medel inför en samlad lokalisering	12 790
Summa	337 852

För 2001 har tillfälligt 2 000 000 kronor avseende forskningsmedel till högskolan placerats på anslaget för grundutbildning.

Planeringsförutsättningar

Som underlag för högskolans fortsatta planering redovisas i tabellen över examinationsmål under rubriken Resultatinformation antalet avlagda examina under treårsperioden 1997–1999. Vidare redovisas examinationsmål för fyraårsperioden 2001–2004. Resterande resurser för forskning har beräknats under anslaget 25:71 Forskning och konstnärligt utvecklingsarbete vid vissa högskolor och uppgår till 14 887 600 kronor. Som planeringsförutsättning bör gälla att Lärarhög-

skolan i Stockholm skall erhålla ytterligare 3 000 000 kronor 2003 för forskning.

Tabell 4.25:65 Beräkning av anslaget för 2001

Tusental kronor

Anslag 2000	305 055
Pris- och löneomräkning	6 639
Ökat resursbehov	24 158
Överföring från anslaget 25:70	2 000
Förslag 2001	337 852

4.8.66 25:66 Operahögskolan i Stockholm: Grundutbildning

Tabell 4.25:66 Anslagsutvecklingen för Operahögskolan i Stockholm

Tusental kronor

1999	Utfall	13 477	Anslags-sparande	251
2000	Anslag	13 856	Utgifts-prognos	14 107
2001	Förslag	15 142		
2002	Beräknat	15 464 ¹		
2003	Beräknat	15 806 ²		

¹ Motsvarar 15 142 tkr i 2001 års prisnivå.

² Motsvarar 15 142 tkr i 2001 års prisnivå.

Under anslaget beräknas all ersättning som är förenad med det utbildningsuppdrag som skall gälla för högskolan.

Regeringens överväganden

Resultatinformation

Operahögskolan i Stockholm har för budgetåret 1999 redovisat färre helårsstudenter och helårsprestationer än vad som kan ersättas inom beslutat s.k. takbelopp. För budgetåret avräknade högskolan 0,2 miljoner kronor av tidigare sparade helårsprestationer och redovisade ett anslags-sparande om 0,3 miljoner kronor.

Antalet lärarårsverken vid Operahögskolan var 19 stycken 1999. Av dessa utfördes 11 av kvinnor. Antalet professorer var 2 stycken 1999 liksom för 1998 (årsverken).

Operahögskolan i Stockholm har redovisat vidtagna åtgärder och satsningar med anledning av högskolans handlingsprogram avseende samverkan med det omgivande samhället. Högskolan har vidare redovisat åtgärder som vidtagits

med anledning av kvalitetsutvecklingsprogrammet.

Under 1999 har medlen för konstnärligt utvecklingsarbete bl.a. använts till de båda kammaroperorna Trassel på tråden och Solitario samt operan Christina.

Resursfördelning 2001

Tabell 4.25:66 Resursfördelning

Tusental kronor

Takbelopp	13 994
Lokalkostnader	1 019
Bidag till styrelsearvoden	129
Summa	15 142

Från och med 2001 tilldelas högskolan 1 019 000 kronor för ökade lokalkostnader.

Planeringsförutsättningar

Resurser för konstnärligt utvecklingsarbete har beräknats under anslaget 25:71 Forskning och konstnärligt utvecklingsarbete vid vissa högskolor och uppgår till 2 399 600 kronor.

Tabell 4.25:66 Beräkning av anslaget för 2001

Tusental kronor

Anslag 2000	13 856
Pris- och löneomräkning	267
Överföring från anslaget 25:70	1 019
Förslag 2001	15 142

4.8.67 25:67 Södertörns högskola: Grundutbildning

Tabell 4.25:67 Anslagsutvecklingen för Södertörns högskola

Tusental kronor

1999	Utfall	158 231	Anslags-sparande	1 688
2000	Anslag	172 114	Utgifts-prognos	173 802
2001	Förslag	211 604		
2002	Beräknat	239 926 ¹		
2003	Beräknat	260 509 ²		

¹ Motsvarar 235 101 tkr i 2001 års prisnivå.

² Motsvarar 249 849 tkr i 2001 års prisnivå.

Under anslaget beräknas all ersättning som är förenad med det utbildningsuppdrag som skall gälla för högskolan.

Regeringens överväganden

Resultatinformation

Södertörns högskola har för budgetåret 1999 redovisat färre helårsstudenter och helårsprestationer än vad som kan ersättas inom beslutat s.k. takbelopp och redovisade vid utgången av budgetåret ett anslagssparande om 1,7 miljoner kronor.

För treårsperioden 1997–1999 har regeringen inte fastställt några mål för antalet examina vid Södertörns högskola. Examinationsmål för 2000 har inte heller fastställts.

Tabell 4.25:67 Examinationsmål för grundutbildningen

EXAMEN	MÅL	UTFALL	MÅL	PLANERAT
	1997 -1999	1997 -1999	2001 -2004	2005 -2008
Magisterexamen	-	-	210	-

Avseende helårsstudenter har högskolans utbildningsuppdrag för 1999 fullgjorts till 119 procent. Beträffande antalet helårsstudenter inom de naturvetenskapliga och tekniska utbildningsområdena har 120 procent av uppdraget fullgjorts. Uppdraget och utfallet per lärosäte framgår av tabell i avsnittet Grundläggande högskoleutbildning, Utbildningsuppdraget.

Målet att öka andelen studerande kvinnor inom de naturvetenskapliga och tekniska utbildningar där kvinnor är underrepresenterade har uppnåtts, men inte målet att öka andelen studerande män på de utbildningar där män är underrepresenterade.

Högskoleverket har nyligen granskat och bedömt lärosätenas arbete med jämställdhet, studentinflytande samt social och etnisk mångfald (Högskoleverkets rapportserie 2000:8 R). Södertörns högskola hör till de två lärosäten som av Högskoleverket bedömts ha den mest genomgripande och välorganiserade verksamheten vad gäller social och etnisk mångfald.

Södertörns högskola har redovisat en preliminär strategi för samverkan med det omgivande samhället tillsammans med ett preliminärt handlingsprogram. Högskolan har vidare redovisat väsentliga förändringar i kvalitetsutvecklingsprogrammet.

Antalet lärarårsverken vid högskolan var 144 stycken 1999. Andelen lärare med doktorsexamen (exklusive gäst- och timplärare) var 78 procent 1999 liksom 1998. Av högskolans lärare var 40 procent kvinnor och av högskolans lärare med

doktorsexamen var 40 procent kvinnor. Antalet professorer var 11 stycken 1999, ingen av dessa var kvinnor (årsverken). Omfattningen av forskningsmedel har ökat vid högskolan från 118 miljoner kronor 1998 till 133 miljoner kronor 1999, varav 9 procent avser högskolans anslag.

Revisionens iakttagelser

Södertörns högskola fick för budgetåret 1999 en revisionsberättelse med invändning på grund av att väsentlig information för förståelsen av högskolans ekonomiska resultat saknas i årsredovisningen samt övrig redovisning uppvisar brister. Med anledning av dessa iakttagelser bedömer Riksrevisionsverket (RRV) att högskolans årsredovisning inte till väsentliga delar uppfyller kravet på att fungera som ett tillförlitligt underlag för uppföljning och beslut enligt 7 § förordningen (1996:882) om myndigheters årsredovisning m.m. Av revisionsrapporten framgår att högskolans interna styrning och kontroll inte bedöms vara tillfredsställande. Enligt RRV:s mening behöver högskolan vidta ytterligare åtgärder för att förbättra ekonomistyrningen. Med tanke på att Södertörns högskola även tidigare år fått kritik för den ekonomiska hanteringen och återrapporteringen av densamma har regeringen uppmanat högskolan att inkomma med budgetprognoser för de kommande åren. Av denna framgår att verksamheten planerats med ett ackumulerat underskott motsvarande 154 000 000 kronor fram t.o.m. budgetåret 2002. Regeringen kommer att under hösten 2000 engångsvis utbetala medel motsvarande 100 000 000 kronor för att ge högskolan planeringsförutsättningar för att hantera det beräknade underskottet. Regeringen betonar Södertörns högskolas ansvar att för framtiden hålla ekonomin i balans. Regeringen förutsätter också att Södertörns högskola, med anledning av RRV:s revisionsberättelse, vidtar sådana åtgärder att den interna styrningen och kontrollen, enligt vedertagna kriterier, kan bedömas vara tillfredsställande så att liknande fel och brister inte uppkommer i framtiden.

Resursfördelning 2001

Tabell 4.25:67 Resursfördelning

Tusental kronor	
Takbelopp	206 518
Forskning	2 000
Uppbyggnadskostnader	3 086
Summa	211 604

För 2001 har tillfälligt 2 000 000 kronor avseende forskningsmedel till högskolan placerats på anslaget för grundutbildning.

Planeringsförutsättningar

Som underlag för högskolans fortsatta planering redovisas i tabellen över examinationsmål under rubriken Resultatinformation examinationsmål för fyraårsperioden 2001–2004. Resterande resurser för forskning har beräknats under anslaget 25:71 Forskning och konstnärligt utvecklingsarbete vid vissa högskolor och uppgår till 12 559 200 kronor. Som planeringsförutsättning bör gälla att Södertörns högskola skall erhålla ytterligare 3 000 000 kronor 2003 för forskning.

Tabell 4.25:67 Beräkning av anslaget för 2001

Tusental kronor

Anslag 2000	172 114
Pris- och löneomräkning	4 172
Ökat resursbehov	33 318
Överföring från anslaget 25:70	2 000
Förslag 2001	211 604

4.8.68 25:68 Teaterhögskolan i Stockholm: Grundutbildning

Tabell 4.25:68 Anslagsutvecklingen för Teaterhögskolan i Stockholm

Tusental kronor

1999	Utfall	22 332	Anslags-sparande	0
2000	Anslag	22 540	Utgifts-prognos	22 540
2001	Förslag	23 994		
2002	Beräknat	24 492 ¹		
2003	Beräknat	25 027 ²		

¹ Motsvarar 23 994 tkr i 2001 års prisnivå.

² Motsvarar 23 994 tkr i 2001 års prisnivå.

Under anslaget beräknas all ersättning som är förenad med det utbildningsuppdrag som skall gälla för högskolan.

Regeringens överväganden

Resultatinformation

Teaterhögskolan i Stockholm har för budgetåret 1999 redovisat helårsprestationer motsvarande 0,45 miljoner kronor mer än vad som kan ersättas inom beslutat s.k. takbelopp.

Högskoleverket har nyligen granskat och bedömt lärosätenas arbete med jämställdhet, studentinflytande samt social och etnisk mångfald (Högskoleverkets rapportserie 2000:8 R). Teaterhögskolan i Stockholm hör till de konstnärliga högskolor som av Högskoleverket bedömts ha den mest genomgripande och välorganiserade verksamheten vad gäller social och etnisk mångfald.

Teaterhögskolan i Stockholm har redovisat riktlinjer för fortsatt ökad samverkan med det omgivande samhället. Högskolan har vidare redovisat åtgärder som vidtagits för att utveckla kvalitetsarbetet.

Antalet lärarårsverken vid högskolan var 20 stycken 1999. Av dessa utfördes 9 av kvinnor. En professor var verksam vid Teaterhögskolan 1999 liksom för 1998 (årsverken).

Under 1999 har medlen för det konstnärliga utvecklingsarbetet bl.a. använts till ett treårigt projekt, Skådespelarens vägar. Nästan hälften av anslaget för konstnärligt utvecklingsarbete har liksom tidigare år använts för att finansiera en professur i konstnärlig gestaltning.

Resursfördelning 2001

Tabell 4.25:68 Resursfördelning

Tusental kronor

Takbelopp	22 846
Lokalkostnader	1 019
Bidrag till styrelsearvoden	129
Summa	23 994

Från och med 2001 tilldelas högskolan 1 019 000 kronor för ökade lokalkostnader.

Planeringsförutsättningar

Resurser för konstnärligt utvecklingsarbete har beräknats under anslaget 25:71 Forskning och konstnärligt utvecklingsarbete vid vissa högskolor och uppgår till 2 573 400 kronor.

Tabell 4.25:68 Beräkning av anslaget för 2001

Tusental kronor

Anslag 2000	22 540
Pris- och löneomräkning	435
Överföring från anslaget 25:70	1 019
Förslag 2001	23 994

4.8.69 25:69 Enskilda och kommunala högskoleutbildningar m.m.

Tabell 4.25:69 Anslagsutveckling för anslaget Enskilda och kommunala högskoleutbildningar m.m.

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
1999	1 473 850		30 690
2000	1 544 146 ¹		1 570 989
2001	Förslag	1 845 764	
2002	Beräknat	1 944 362 ²	
2003	Beräknat	2 023 509 ³	

¹ Varav 487 tkr på tilläggsbudget i samband med den ekonomiska vårpropositionen 2000.

² Motsvarar 1 900 809 tkr i 2001 års prisnivå.

³ Motsvarar 1 933 832 tkr i 2001 års prisnivå.

Av anslagssparandet har 847 000 kronor dragits in genom regeringsbeslut den 21 juni 2000.

Under detta anslag beräknas medel bl.a. med anledning av avtal som staten ingått med enskilda utbildningsanordnare samt statsbidrag till kommuner och landsting.

Regeringens överväganden

Regeringen har vid beräkningen av anslaget utgått från följande belopp.

Tabell 4.25:69 Fördelning på anslagsposter för enskilda och kommunala högskoleutbildningar

Tusental kronor

ANSLAGSPOST	BELOPP
1. Chalmers tekniska högskola AB - Grundutbildning - Forskning och forskarutbildning	578 572 362 881
2. Handelshögskolan i Stockholm	48 506
3. Stiftelsen Högskolan i Jönköping - Grundutbildning - Forskning och forskarutbildning	234 910 26 736
4. Teologiska Högskolan, Stockholm	3 553
5. Nybygget – kristen samverkan för Örebro Missionsskola	1 388
6. Evangeliska Fosterlands-Stiftelsen för Johannelunds teologiska högskola	1 128
7. Stiftelsen Stockholms Musikpedagogiska Institut	9 176
8. Ericastiftelsen	5 643
9. Stiftelsen Stora Sköndal	10 309
10. Stiftelsen Rudolf Steinerhögskolan	1 512
11. Momsmerkostnader för Chalmers tekniska högskola AB och Stiftelsen Högskolan i Jön-	284 066

köping		
12.	Kommunala högskoleutbildningar	
	- Utbildning för vårdyrken	250 748
	- Ingesundsk Musikhögskola	22 079
13.	För regeringens fördelning	4 556
Summa		1 845 764

Anslagsposterna beräknas i de flesta fall som det högsta belopp som kan betalas ut motsvarande takbeloppet för statliga universitet och högskolor. Ersättning utgår för helårsstudenter och helårsprestationer samt i vissa fall för forskning och forskarutbildning.

Enskilda utbildningsanordnare

1. Chalmers tekniska högskola AB

Ersättningen till Chalmers tekniska högskola AB regleras i ett särskilt ramavtal, som bolaget och Stiftelsen Chalmers tekniska högskola har träffat med staten från den 1 juli 1994. Närmare uppgifter om ersättning regleras för ett eller flera år i ett särskilt avtal mellan staten och bolaget om utbildnings- och forskningsuppdrag.

De examina som Stiftelsen Chalmers tekniska högskola har fått tillstånd att utfärda för bolaget anges i förordningen (1993:956) om tillstånd att utfärda vissa examina.

Grundutbildning

Chalmers tekniska högskola AB har för budgetåret 1999 redovisat färre helårsstudenter och helårsprestationer än vad som kan ersättas inom beslutat s.k. takbelopp och redovisade vid utgången av budgetåret ett anslagssparande om 47,5 miljoner kronor.

I avtalet om utbildnings- och forskningsuppdrag har för treårsperioden 1997–1999 mål fastställts för antalet examina vid Chalmers tekniska högskola AB. Examinationsmål och utfall framgår av tabellen nedan. Examinationsmålen för 2000 finns angivna i tabeller i avsnittet Grundläggande högskoleutbildning, Examinationsmål.

Tabell 4.25:69 Examinationsmål för grundutbildning vid Chalmers tekniska högskola AB

EXAMEN	MÅL ¹	UTFALL	MÅL ²	PLANERAT ²
	1997	1997	2001	2005
	-1999	-1999	-2004	-2008
Civilingenjörsexamen	2 400	2 561	3 570	3 700

¹ Enligt avtal mellan staten och Chalmers tekniska högskola AB.

² Preliminärt enligt avtal mellan staten och Chalmers tekniska högskola AB.

Avseende helårsstudenter har högskolans åtagande för 1999 fullgjorts till 95 procent. Uppdrag respektive åtaganden och utfall per lärosäte framgår av tabell i avsnittet Grundläggande högskoleutbildning, Utbildningsuppdraget.

Det särskilda åtagandet att anordna naturvetenskaplig och teknisk utbildning för studerande med särskilt vuxenstudiestöd (NT-svux) har fullgjorts till 71 procent.

Antalet lärarårsverken vid högskolan var 606 stycken 1999. Andelen lärare med doktorsexamen (exklusive gäst- och timlärare) var 81 procent 1999. Av högskolans lärare var 13 procent kvinnor och av högskolans lärare med doktorsexamen var 13 procent kvinnor.

Forskning och forskarutbildning

I avtalet om utbildnings- och forskningsuppdrag har för treårsperioden 1997–1999 mål fastställts för antalet examina i forskarutbildningen enligt tabellen nedan. Chalmers tekniska högskola AB har inte uppnått examinationsmålen för forskarutbildningen inom tekniskt vetenskapsområde.

Tabell 4.25:69 Examinationsmål för forskarutbildningen

VETENSKAPSOMRÅDE	MÅL*	UTFALL	MÅL*
	1997 -1999		1997 -1999
Tekniskt	418	378	590

* Enligt avtal mellan staten och Chalmers tekniska högskola AB.

Chalmers tekniska högskola AB har i avtalet om utbildnings- och forskningsuppdrag åtagit sig att under treårsperioden 1997–1999 utöka andelen kvinnor bland nyrekryterade professorer till minst 6 procent. Andelen kvinnor bland professorerna som anställdes under treårsperioden 1997–1999 var 14 procent.

Några resultat om forskningen och forskarutbildningen vid Chalmers tekniska högskola AB redovisas i nedanstående tabell.

Tabell 4.25:69 Resultat, forskning och forskarutbildning

	ANTAL	ANTAL	ANDEL KVINNOR	
	1998	1999	1998	1999
Nyantagna forskarstuderande	235	260	29 %	23 %
Aktiva (ht) ¹	916	1 015	24 %	23 %
Doktorsexamina	98	104	21 %	15 %
Licentiatexamina	111	133	23 %	23 %
Professorer ²	165	179	5 %	7 %

1 Som aktiva räknas de forskarstuderande som har en aktivitetsgrad på minst 10 procent.

2 Heltidsekvivalenter.

Resurser för 2001

Det högsta belopp som bör kunna utgå till Chalmers tekniska högskola AB för budgetåret 2001 beräknas för

- grundutbildning till 578 572 000 kronor, varav 551 392 000 kronor utgörs av takbeloppet och 25 680 000 kronor avser naturvetenskaplig och teknisk utbildning för studerande med särskilt vuxenstudiestöd och 1 500 000 kronor avser medel för utrustning till sjöbefälsutbildningen som ges som särskilt åtagande,
- forskning och forskarutbildning till 362 881 000 kronor. För 2001 har högskolan erhållit 1 051 000 kronor avseende en överflyttad s.k. jämställdhetsprofessur samt 5 000 000 kronor för Forskarskola i materialvetenskap.

Planeringsföresättningar

Som underlag för högskolebolagets fortsatta planering redovisas i tabellerna över examinationsmål under rubrikerna Grundutbildning samt Forskning och forskarutbildning antalet avlagda examina inom grundutbildningen respektive forskarutbildningen under treårsperioden 1997–1999 samt examinationsmål för fyraårsperioden 2001–2004. För examinationsmål för grundutbildningen anges även regeringens beräkning av examinationsmål för fyraårsperioden 2005–2008 enligt avtal mellan staten och Chalmers tekniska högskola AB. Som planeringsföresättning bör gälla att Chalmers tekniska högskola AB skall erhålla ersättning med 5 000 000 kronor 2002 och 5 000 000 kronor 2003 till forskarskolan.

2. Handelshögskolan i Stockholm

De examina som Handelshögskolan i Stockholm har rätt att utfärda regleras i förordningen (1993:956) om tillstånd att utfärda vissa examina. Avtalet mellan staten och Handelshögskolan i Stockholm, som godkändes av regeringen i juni 1993 och som gäller fr.o.m. den 1 juli 1994 t.o.m. den 30 juni 2009, innebär att det högsta belopp som kan utgå är 50 miljoner kronor per år (inkl. bibliotek, studiestöd i forskarutbildningen och ersättning per avlagd doktorsexamen).

Enligt avtalet skall årlig korrigerings av bidraget ske med hänsyn till förändringar i basbeloppet sedan föregående år.

Med hänsyn till förändringarna i basbeloppet beräknar regeringen det maximala bidrag som kan utgå till Handelshögskolan i Stockholm budgetåret 2001 till 48 506 000 kronor.

3. Stiftelsen Högskolan i Jönköping

Ersättningen till Stiftelsen Högskolan i Jönköping regleras i ett särskilt ramavtal, som stiftelsen har träffat med staten från den 1 juli 1994. Närmare uppgifter om ersättning regleras för ett eller flera år i ett särskilt avtal mellan staten och bolaget om utbildnings- och forskningsuppdrag. De examina som Stiftelsen Högskolan i Jönköping har fått tillstånd att utfärda för Internationella Handelshögskolan i Jönköping AB, Högskolan för lärarutbildning och kommunikation i Jönköping AB och Ingenjörshögskolan i Jönköping AB anges i förordningen (1993:956) om tillstånd att utfärda vissa examina.

Grundutbildning

Stiftelsen Högskolan i Jönköping har för budgetåret 1999 redovisat helårsprestationer motsvarande 2 miljoner kronor mer än vad som kan ersättas inom beslutat s.k. takbelopp.

I avtalet om utbildnings- och forskningsuppdrag har för treårsperioden 1997–1999 mål fastställts för antalet examina vid Stiftelsen Högskolan i Jönköping. Examinationsmål och utfall framgår av tabellen nedan. Examinationsmålen för 2000 finns angivna i tabeller i avsnittet Grundläggande högskoleutbildning, Examinationsmål.

Tabell 4.25:69 Examinationsmål för grundutbildningen vid Stiftelsen Högskolan i Jönköping

EXAMEN	MÅL ¹ 1997 -1999	UTFALL 1997 -1999	MÅL ² 2001 -2004	PLANERAT ² 2005 -2008
Magisterexamen	400	286	660	-
Grundskollärare 4–9 ³	30	14	-	-

¹ Enligt avtal mellan staten och Stiftelsen Högskolan i Jönköping.

² Preliminärt enligt avtal mellan staten och Högskolan i Jönköping.

³ Regeringen avser att ange framtida mål i regleringsbrevet för 2001.

Avseende helårsstudenter har högskolans åtagande för 1999 fullgjorts till 103 procent. Beträffande antalet helårsstudenter inom de naturvetenskapliga och tekniska utbildningsområdena har 101 procent av åtagandet fullgjorts. Uppdrag respektive åtaganden och utfall per lärosäte framgår av tabell i avsnittet Grundläggande högskoleutbildning, Utbildningsuppdraget.

Det särskilda åtagandet att anordna naturvetenskaplig och teknisk utbildning för studerande

med särskilt vuxenstudiestöd (NT-svux) har fullgjorts till 95 procent.

Antalet lärarårsverken vid Stiftelsen Högskolan i Jönköping var 156 stycken 1999. Andelen lärare med doktorsexamen (exklusive gäst- och timlärare) var 35 procent 1999. Av högskolans lärare var 30 procent kvinnor och av högskolans lärare med doktorsexamen var 15 procent kvinnor.

Forskning och forskarutbildning

I avtalet om utbildnings- och forskningsuppdrag har för treårsperioden 1997–1999 mål fastställts för antalet examina i forskarutbildningen enligt tabellen nedan. Stiftelsen Högskolan i Jönköping har uppnått examinationsmålen för forskarutbildningen inom delar av humanistisk-samhällsvetenskapligt vetenskapsområde.

Tabell 4.25:69 Examinationsmål för forskarutbildningen

VETENSKAPSOMRÅDE	MÅL* 1997-1999	UTFALL 1997-1999	MÅL* 2001-2004
vissa ämnen inom humanistisk-samhällsvetenskapligt vetenskapsområde	4	5	22

* Enligt avtal mellan staten och Stiftelsen Högskolan i Jönköping.

Stiftelsen Högskolan i Jönköping har i avtalet om utbildnings- och forskningsuppdrag åtagit sig att under treårsperioden 1997–1999 utöka andelen kvinnor bland nyrekryterade professorer till minst 20 procent. Andelen kvinnor bland professorerna som anställdes under treårsperioden 1997–1999 var 12 procent.

Några resultat om forskningen och forskarutbildningen vid Stiftelsen Högskolan i Jönköping redovisas i nedanstående tabell.

Tabell 4.25:69 Resultat, forskning och forskarutbildning

	ANTAL 1998	ANTAL 1999	ANDEL KVINNOR 1998 1999	
Nyantagna forskarstuderande	12	10	42%	50%
Aktiva (ht) ¹	38	39	29%	38%
Doktorsexamina	1	4	0%	0%
Licentiatexamen	-	1	-	100%
Professorer ²	11	15	0%	0%

¹ Som aktiva räknas de forskarstuderande som har en aktivitetsgrad på minst 10 procent.

² Heltidsekvivalenter.

Resurser för 2001

Det högsta belopp som bör kunna utgå till Stiftelsen Högskolan i Jönköping för budgetåret 2001 beräknas för

- grundutbildning till 234 910 000 kronor, varav 224 627 000 kronor utgörs av takbeloppet och 10 283 000 kronor avser naturvetenskaplig och teknisk utbildning för studerande med särskilt vuxenstudiestöd,
- forskning och forskarutbildning till 26 736 000 kronor. För 2001 har högskolan erhållit 2 000 000 kronor som en förstärkning av forskningen.

Planeringsförutsättningar

Som underlag för stiftelsens fortsatta planering redovisas i tabellerna över examinationsmål under rubrikerna Grundutbildning samt Forskning och forskarutbildning antalet avlagda examina inom grundutbildningen respektive forskarutbildningen under treårsperioden 1997–1999 samt examinationsmål för fyraårsperioden 2001–2004. För vissa examinationsmål för grundutbildningen anges även regeringens beräkning av examinationsmål för fyraårsperioden 2005–2008 enligt avtal mellan staten och Stiftelsen Högskolan i Jönköping. Som planeringsförutsättning bör gälla att Stiftelsen Högskolan i Jönköping skall erhålla ersättning med 3 000 000 kronor 2003 för forskning.

4. Teologiska Högskolan, Stockholm

Teologiska Högskolan, Stockholm har enligt förordningen (1993:956) om tillstånd att utfärda vissa examina fått tillstånd att utfärda högskoleexamen med inriktning på teologisk utbildning och teologie kandidatexamen, 140 poäng.

Det avtal mellan staten och Teologiska Högskolan, Stockholm som godkändes av regeringen i oktober 1993 och som började att gälla den 1 juli 1993, innebär att det högsta belopp som kan utgå per år till Teologiska Högskolan, Stockholm är 1 720 000 kronor i 1993 års prisnivå. Enligt avtalet skall omräkning av bidraget ske enligt samma principer som gäller för statliga lärosäten.

Utöver detta erhåller Teologiska Högskolan, Stockholm fr.o.m. den 1 juli 2000 medel motsvarande 50 helårsstudenter och helårsprestationer för utbildning i mänskliga rättigheter och demokratifrågor samt medel motsvarande 10 helårsstudenter och helårsprestationer för utbildning i teologi.

Det högsta belopp som kan utgå till Teologiska Högskolan, Stockholm budgetåret 2001 beräknas till 3 553 000 kronor.

5. Nybygget – kristen samverkan för Örebro Missionsskola

Nybygget – kristen samverkan har för Örebro Missionsskola enligt förordningen (1993:956) om tillstånd att utfärda vissa examina fått tillstånd att utfärda högskoleexamen, teologisk utbildning.

Det avtal mellan staten och dåvarande huvudmannen för Örebro Missionsskola, Örebromissionen som godkändes av regeringen i oktober 1993 och som började att gälla den 1 juli 1993 innebär att det högsta belopp som kan utgå till huvudmannen är 1 075 000 kronor per år i 1993 års prisnivå. Enligt avtalet skall omräkning av bidraget ske enligt samma principer som gäller för statliga lärosäten.

Utöver detta erhåller Nybygget – kristen samverkan för Örebro Missionsskola fr.o.m. den 1 juli 2000 medel för utbildning i teologi motsvarande 8 helårsstudenter och helårsprestationer.

Det högsta belopp som kan utgå till Nybygget – kristen samverkan för Örebro Missionsskola budgetåret 2001 beräknas till 1 388 000 kronor.

6. Evangeliska Fosterlands-Stiftelsen för Johannelunds teologiska högskola

Evangeliska Fosterlands-Stiftelsen har för Johannelunds teologiska högskola enligt förordningen (1993:956) om tillstånd att utfärda vissa examina fått tillstånd att utfärda högskoleexamen, teologisk utbildning.

Det avtal mellan staten och Evangeliska Fosterlands-Stiftelsen, som godkändes av regeringen i oktober 1993 och som började att gälla den 1 juli 1993, innebär att det högsta belopp som kan utgå per år till Evangeliska Fosterlands-Stiftelsen för Johannelunds teologiska högskola är 860 000 kronor i 1993 års prisnivå. Enligt avtalet skall omräkning av bidraget ske enligt samma principer som gäller för statliga lärosäten.

Utöver detta erhåller Evangeliska Fosterlands-Stiftelsen för Johannelunds teologiska högskola fr.o.m. den 1 juli 2000 medel för utbildning i teologi motsvarande 7 helårsstudenter och helårsprestationer.

Det högsta belopp som kan utgå till Evangeliska Fosterlands-Stiftelsen för Johannelunds teologiska högskola beräknas budgetåret 2001 till 1 128 000 kronor.

7. Stiftelsen Stockholms Musikpedagogiska Institut

Stiftelsen Stockholms Musikpedagogiska Institut har enligt förordningen (1993:956) om tillstånd att utfärda vissa examina fått tillstånd att utfärda

högskoleexamen, musikpedagogisk utbildning, 80 och 120 poäng.

Från och med den 1 juli 2001 förstärks statsbidraget till Stiftelsen Stockholms Musikpedagogiska Institut med 1 500 000 kronor.

Det högsta belopp som kan utgå till Stiftelsen Stockholms Musikpedagogiska Institut beräknas budgetåret 2001 till 9 176 000 kronor. Bidraget motsvarar en ersättning för cirka 85 helårsstudenter och helårsprestationer. Utbildningen skall vara avgiftsfri för studenterna.

8. *Ericastiftelsen*

Ericastiftelsen har enligt förordningen (1993:956) om tillstånd att utfärda vissa examina rätt att utfärda psykoterapeutexamen.

Det högsta belopp som kan utgå till Ericastiftelsen beräknas budgetåret 2001 till 5 643 000 kronor. Vid anslagsberäkningen har en teknisk justering gjorts av anslaget. Justeringen har genomförts för att kompensera för ändring i sättet att beräkna premier för de statliga avtalsförsäkringarna.

9. *Stiftelsen Stora Sköndal*

Stiftelsen Stora Sköndal och Ersta Diakoniskällskap sammanförde den 1 januari 1998 sina utbildningsanstalter Sköndalsinstitutet och Ersta högskola till en läroanstalt benämnd Ersta Sköndal högskola och samarbetar i en gemensam organisation. Huvudmannskapet är emellertid oförändrat. Stiftelsen Stora Sköndal och Ersta Diakoniskällskap är huvudmän för sina respektive utbildningar.

Stiftelsen Stora Sköndal har för Ersta Sköndal högskola fått tillstånd att utfärda socionomexamen, magisterexamen i socialt arbete och högskoleexamen, kyrkomusikalisk utbildning enligt förordningen (1993:956) om tillstånd att utfärda vissa examina.

Ersta Diakoniskällskap har för Ersta Sköndal högskola enligt samma förordning fått tillstånd att utfärda sjuksköterskeexamen, kandidatexamen i omvårdnadsvetenskap och högskoleexamen, teologisk utbildning 80 poäng.

Ersta Diakoniskällskap erhåller för Ersta Sköndal högskola statsbidrag för utbildning till sjuksköterskeexamen via statsbidrag till Stockholms läns landsting under anslagsposten 12. Kommunala högskoleutbildningar, se nedan.

I anslaget beräknas medel motsvarande 22 helårsstudenter och helårsprestationer i kyrkomusikalisk utbildning. Dessa medel står till Stiftelsen Stora Sköndals förfogande förutsatt att utbild-

ningen bedrivs och att övriga finansörer bidrar med sina delar av utbildningens finansiering.

Vidare beräknas medel för samordnad sjuksköterske- och socionomutbildning på äldreområdet motsvarande 50 helårsstudenter och helårsprestationer, för socionomutbildning motsvarande 180 helårsstudenter och helårsprestationer samt fr.o.m. 1 juli 2001 för magisterutbildning i socialt arbete motsvarande 30 helårsstudenter och helårsprestationer. Utbildningarna skall vara avgiftsfria för studenterna.

Det högsta belopp som kan utgå till Stiftelsen Stora Sköndal för Ersta Sköndal högskola beräknas budgetåret 2001 till 10 309 000 kronor.

10. *Stiftelsen Rudolf Steinerhögskolan*

Enligt propositionen En förnyad lärarutbildning (prop. 1999/2000:135) bedömer regeringen att pedagogisk profilering i lärarutbildningen kan ske inom ramen för den föreslagna strukturen för utbildningen. I avvaktan på riksdagens ställningstagande till regeringens förslag anvisas Stiftelsen Rudolf Steinerhögskolan engångsvis 1,5 miljoner kronor för en påbyggnadsutbildning i waldorfpedagogik. Det högsta belopp som kan utgå till Stiftelsen Rudolf Steinerhögskolan är 1 512 000 kronor under budgetåret 2001. för högst 50 heltidsstudenter under hösten 2001.

11. *Momsmerkostnader för Chalmers tekniska högskola AB och Stiftelsen Högskolan i Jönköping*

Under anslaget har beräknats mervärdesskatteskostnader för Chalmers tekniska högskola AB och Stiftelsen Högskolan i Jönköping i enlighet med de ramavtal som ingåtts mellan staten och respektive högskola.

Enligt avtalen skall staten ersätta högskolorna för de mervärdesskatteskostnader, som uppkommer i den grundläggande högskoleutbildningen och forskningen vid Chalmers tekniska högskola AB och Stiftelsen Högskolan i Jönköping. Syftet är att garantera konkurrensneutralitet gentemot statliga högskolor och universitet.

Budgetåret 1999 anvisade staten 78 miljoner kronor avseende ersättning för mervärdesskatteskostnader. Det sammanlagda belopp som skall utbetalas för budgetåret 1999 uppgår till cirka 215,7 miljoner kronor. Budgetåret 2000 anvisades 78,7 miljoner kronor. Enligt prognoser kommer de samlade utgifterna för mervärdesskatteskostnader för 2000 att uppgå till cirka 265,3 miljoner kronor. För att finansiera kostnaderna avseende budgetåret 2000 kommer regeringen att lägga fram förslag i en tilläggsbudget

om finansiering av mervärdesskattekostnaderna för budgetåret 2000.

I den ekonomiska vårpropositionen (prop. 1998/99:100, bet. 1998/99:FiU27, rskr. 1998/99:249) aviserades att utgiftsområde 16 tillförs ytterligare 200 miljoner kronor fr.o.m. budgetåret 2001 för att finansiera mervärdesskattekostnaderna. För budgetåret 2001 prognostiseras sammanlagt minst 284 miljoner kronor som ersättning för mervärdesskattekostnader för Chalmers tekniska högskola AB och Stiftelsen Högskolan i Jönköping. Med anledning av utvecklingen av mervärdesskattekostnaderna kommer regeringen att återkomma med förslag på finansiering av kostnaderna avseende budgetåret 2000 i en tilläggsbudget.

12. Kommunala högskoleutbildningar

12.1. Utbildning för vårdyrken

Anslagsposten avser statsbidrag för grundläggande vårdhögskoleutbildning för vilka landsting eller kommuner är huvudmän. Vilka examina som får utfärdas av universitet och högskolor respektive landsting fastställs av Högskoleverket.

Från och med den 1 januari 2000 har alla landsting, förutom Landstinget i Jönköpings län, genom avtal uppdragit åt statlig högskola att bedriva utbildningen (se vidare avsnittet Vårdutbildningar). Regeringen föreslår att beräkningen av respektive landstings bidrag baseras på helårsstudenter, dvs. det begrepp som används för den statliga högskolan och på vilket gällande avtal om vårdhögskoleutbildning baseras. Därmed underlättas redovisningen, samtidigt som tillförlitligheten i återrapporteringen förbättras. Beräkningen kan då göras på tidigare års uppnådda prestation. Bidrag per landsting eller kommun kan därmed presenteras i budgetpropositionen. Högskoleverket gör på regeringens uppdrag en årlig sammanställning av antalet helårsstudenter inom vårdområdet, på vilken nedanstående belopp är beräknat. För beräkning av kommande års bidrag, föreslår regeringen såväl bidrag per landsting som högsta antal bidragsberättigade helårsstudenter.

För budgetåret 2001 bör följande bidrag fastställas per landsting eller kommun, samt följande högsta antal bidragsberättigade helårsstudenter.

Tabell 4.25:69 Bidrag per landsting/kommun budgetåret 2001

LANDSTING/KOMMUN	Kr
Stockholms läns landsting	39 271 590
Landstinget i Uppsala län	13 475 146
Landstinget Sörmland	5 570 475
Landstinget i Östergötland	13 419 085
Landstinget i Jönköpings län	14 363 976
Landstinget Kronoberg	6 293 158
Landstinget i Kalmar län	4 167 918
Landstinget i Blekinge	4 639 854
Region Skåne	28 909 387
Landstinget Halland	4 237 230
Västra Götalands läns landsting	41 758 682
Landstinget i Värmland	6 001 638
Örebro läns landsting	12 988 940
Landstinget Västmanland	4 654 124
Landstinget Dalarna	6 320 679
Landstinget Gävleborg	6 890 468
Landstinget Västernorrland	7 668 194
Jämtlands läns landsting	3 945 710
Västerbottens läns landsting	16 656 381
Norrbottnens läns landsting	8 973 917
Gotlands kommun	542 268

12.2. Ingesunds Musikhögskola

Enligt Högskoleverkets författningssamling, HSVFS 2000:2, har Värmlands läns landsting för Ingesunds Musikhögskola rätt att utfärda musikhögskoleexamen.

Det högsta belopp som kan utgå till Ingesunds Musikhögskola beräknas budgetåret 2001 till 22 079 000 kronor.

Tabell 4.25:69 Beräkning av anslaget för 2001

Tusental kronor	
Anslag 2000	1 543 659
Pris- och löneomräkning	12 251
Ökat resursbehov	281 803
Överföring från anslaget 25:70	7 595
Överföring från anslaget 26:9	456
Förslag 2001	1 845 764

4.8.70 25:70 Särskilda utgifter inom universitet och högskolor m.m.

Tabell 4.25:70 Anslagsutveckling för anslaget Särskilda utgifter inom universitet och högskolor m.m.

Tusental kronor

År	Utfall	Belopp	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
1999		440 964		455 389
2000	Anslag	451 293 ¹		573 000
2001	Förslag	362 066		
2002	Beräknat	403 955 ²		
2003	Beräknat	961 432 ³		

¹ Varav anslaget minskats med 60 000 tkr på tilläggsbudget i samband med den ekonomiska vårpropositionen 2000.

² Motsvarar 394 966 tkr i 2001 års prisnivå.

³ Motsvarar 918 932 tkr i 2001 års prisnivå.

Av anslagssparandet har 221 305 000 kronor dragits in genom regeringsbeslut den 21 juni 2000.

Detta anslag avser verksamhet inom högskoleområdet för vilken medel inte har ställts till förfogande under annat anslag. Anslaget avser även bidrag till Svenska studenthemmet i Paris samt bidrag till Sveriges Förenade Studentkårer.

Regeringens överväganden

Regeringen har vid beräkning av anslaget utgått från följande belopp. Jämfört med föregående budgetår är den största förändringen för 2001 att 28 miljoner kronor har förts till 25:79 Distansutbildningsmyndigheten samt att ytterligare 310 miljoner kronor fördelats mot bakgrund av den forskningspolitiska propositionen (2000/01:3).

Tabell 4.25:70 Fördelning på anslagsposter för anslaget Särskilda utgifter inom universitet och högskolor m.m.

Tusental kronor

ANSLAGSPOST	BELÖPP
1. Svenska studenthemmet i Paris	1 296
2. Bidrag till Sveriges Förenade Studentkårer	195
3. Utveckling av lärarutbildning	32 192
4. Teknik- och naturvetenskapscentrum	12 500
5. Insatser inom naturvetenskap och teknik m.m.	5 000
6. Jämställdhet	12 180
7. Bidrag till svenskundervisning m.m.	6 975
8. Övrig forskning	3 058
9. Statliga ålderspensionsavgifter	52 281
10. Tempus	2 000
11. Rekryteringsinsatser m.m.	70 000
12. Forskarskola i teleinformatik	15 000
13. Forskningsförstärkning vid Högskolan i Trollhättan/Uddevalla	2 000
14. För regeringens fördelning	147 389
Summa	362 066

3. Utveckling av lärarutbildning

För forskningsanknytning av lärarutbildningen har beräknats 32 192 000 kronor. Medlen skall under 2001 fördelas av Högskoleverket för att avsluta den satsning på forskningsanknytning som tidigare hanterats av verket i avvaktan på att den framtida fördelningen av medel till forskningsprogram bör skötas av Vetenskapsrådet, se avsnittet Förstärkt forskning på lärarutbildningsområdet.

4. Teknik- och naturvetenskapscentrum

För teknik- och naturvetenskapscentrum har beräknats 12 500 000 kronor (prop. 1996/97:1, bet. 1996/97:UbU1, rskr. 1996/97:100).

Sedan 1997 har regeringen satsat på ett statligt stöd till teknik- och naturvetenskapscentrum. Stödet utgör en del i regeringens satsning för att stimulera intresset för studier i naturvetenskap och teknik. Högskoleverket har av regeringen fått uppdraget att efter ett ansökningsförfarande besluta om fördelning av statsbidraget efter samråd med Statens skolverk och Statens kulturråd.

Verksamheten vid dessa centrum syftar till att på ett stimulerande sätt behandla naturvetenskapliga fenomen och teknik och på så sätt öka intresset för naturvetenskap och teknik hos främst barn och ungdomar. Genom interaktiva metoder kompletterar och berikar centrumen den ordinarie undervisningen i teknik och naturvetenskap och fyller ett tomrum mellan skolsal,

museiutställning och autentiska natur- och kulturmiljöer. Verksamheten har emellertid ingen direkt koppling till högskolesektorn. Mot bakgrund av detta och att allt fler centrum uppfyller kriterierna för medelstulldelning så att statsbidraget för varje enskilt centrum minskar, har regeringen för avsikt att göra en översyn av statsbidraget till teknik- och naturvetenskapscentrum för att under våren 2001 återkomma med förslag på den framtida utformningen av statsbidrag till dessa centrum.

6. Jämställdhet

För insatser som följer av propositionen Jämställdhet mellan kvinnor och män inom utbildningsområdet (prop. 1994/95:164, bet. 1994/95:UbU18, rskr. 1994/95:405) ingår medel för nya professurer och för doktorandtjänster.

7. Bidrag till svenskundervisning

Regeringen beräknar fortsatt finansiering för att främja undervisningen om Sverige och svenska förhållanden i utlandet. Medlen avser främst att stödja yngre disputerade forskares vistelse vid ett utländskt lärosäte under minst ett år. Medlen disponeras av Svenska Institutet.

8. Övrig forskning

Medel för forskning inom IT-området m.m. har förts till denna anslagspost (prop. 1997/98:1, utg. omr. 16, avsnitt 5.2.7).

9. Statliga ålderspensionsavgifter

Resurser för ökade utgifter för utbildningsbidrag för forskarstuderande med anledning av ålderspensionsreformen finns beräknade under anslagsposten.

10. Tempus

Regeringen har t.o.m. 1999 finansierat verksamheten inom Tempusprogrammet genom särskilda medel till Högskoleverket. Svensk medfinansiering inom Tempusprogrammet är en viktig del för att programverksamheten skall kunna genomföras på ett kvalitets- och kostnadseffektivt sätt. Från och med 2000 får ansökarländerna till EU inte längre del av EU-medel för programmet, varför åtaganden för medfinansiering, information m.m. gradvis minskar under perioden 2000–2002. Regeringen bedömer att det svenska Tempuskontoret under 2001 måste fullfölja åtaganden gjorda under det tidigare programmet motsvarande 2 000 000 kronor, medan plane-

ringsförutsättningen för 2002 är att anslaget sänks till 1 000 000 kronor.

12. Forskarskola i teleinformatik

Högskolan i Karlskrona/Ronneby, Kungl. Tekniska högskolan och Mitthögskolan föreslås sammantaget disponera 15 miljoner för finansiering av en forskarskola i teleinformatik.

14. För regeringens fördelning

Från anslagsposten förs medel motsvarande 7 007 000 kronor engångsvis till Distansutbildningsmyndigheten att användas i enlighet med de ändamål som anges under anslaget 25:79 Distansutbildningsmyndigheten. I anslagsposten ingår 5 000 000 kronor avseende Science Center.

Tabell 4.25:70 Beräkning av anslaget för 2001

Tusental kronor	
Anslag 2000	451 293
Pris- och löneomräkning	22 092
Överföring av forskningsmedel till anslaget	400 000
Överföring till anslaget 25:71	-4 379
Överföring till anslaget 25:74	-27 000
Överföring till anslaget 25:77	-5 000
Överföring till anslaget 25:78	-1 000
Överföring till anslaget 25:79	-28 836
Överföring till lärosäten	-276 104
Överföring till politikområde 26	-174 000
Övrigt	5 000
Förslag 2001	362 066

4.8.71 25:71 Forskning och konstnärligt utvecklingsarbete vid vissa högskolor m.m.

Tabell 4.25:71 Anslagsutveckling för anslaget Forskning och konstnärligt utvecklingsarbete vid vissa högskolor m.m.

Tusental kronor				
1999	Utfall	198 838	Anslags-sparande	0
2000	Anslag	192 178	Utgifts-prognos	176 834
2001	Förslag	199 887		
2002	Beräknat	204 356 ¹		
2003	Beräknat	209 029 ²		

¹ Motsvarar 199 887 tkr i 2001 års prisnivå.

² Motsvarar 199 887 tkr i 2001 års prisnivå.

Under detta anslag beräknas all ersättning – inklusive ersättning för lokalhyror och kostnader för inredning och utrustning – som är förenad med forskning vid högskolor som inte har vetenskapsområden samt konstnärligt utvecklingsarbete vid de konstnärliga högskolorna i Stockholm.

Regeringens överväganden

De mål och resurser för verksamheten som föreslås i denna proposition och riktlinjerna i 2000 års forskningspolitiska proposition (prop. 2000/01:3) bör gälla.

Regeringen har vid beräkningen av anslaget utgått från följande belopp.

Tabell 4.25:71 Fördelning på anslagposter för anslaget Forskning och konstnärligt utvecklingsarbete vid vissa högskolor m.m.

Tusental kronor

ANSLAGSPOST	BELOPP
Mälardalens högskola	21 946
Danshögskolan	2 973
Dramatiska institutet	2 906
Högskolan i Borås	9 531
Högskolan Dalarna	26 041
Högskolan på Gotland	2 061
Högskolan i Gävle	28 644
Högskolan i Halmstad	21 925
Högskolan Kristianstad	14 164
Högskolan i Skövde	13 447
Högskolan i Trollhättan/Uddevalla	8 760
Idrottshögskolan i Stockholm	5 549
Konstfack	3 732
Kungl. Konsthögskolan	1 997
Kungl. Musikhögskolan i Stockholm	3 791
Lärarhögskolan i Stockholm	14 888
Operahögskolan i Stockholm	2 400
Södertörns högskola	12 559
Teaterhögskolan i Stockholm	2 573
Summa	199 887

Medel för konstnärligt utvecklingsarbete beräknas även under anslagen till Lunds universitet, Göteborgs universitet, Umeå universitet och Luleå tekniska universitet. Medel för forskning vid vissa högskolor finns även under respektive anslag för grundutbildning.

Resultatbedömning

Högskolornas betydande externa forskningsresurser vittnar om en hög vetenskaplig kvalitet. I de forskningsstrategier som högskolorna framställt framkommer även deras vikt för regional utveckling. Beträffande det konstnärliga utvecklingsarbetet kan det konstateras att detta är en mycket väsentlig del av de konstnärliga högskolornas verksamhet och höjer grundutbildningens kvalitet.

Resursfördelning för 2001

Resurserna för forskning vid högskolorna uppgår budgetåret 2001 till 199 887 000 kronor.

Tabell 4.25:71 Beräkning av anslaget för 2001

Tusental kronor

Anslag 2000	192 178
Pris- och löneomräkning	3 330
Överföring från anslaget 25:70	4 379
Förslag 2001	199 887

4.8.72 25:72 Ersättningar för klinisk utbildning och forskning

Tabell 4.25:72 Anslagsutveckling för anslaget Ersättning för klinisk utbildning och forskning

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
1999	1 056 161		0
2000	Anslag 1 600 913		1 600 913
2001	Förslag 1 631 811		
2002	Beräknat 1 689 323 ¹		
2003	Beräknat 1 740 029 ²		

¹ Motsvarar 1 631 811 tkr i 2001 års prisnivå.

² Motsvarar 1 631 811 tkr i 2001 års prisnivå.

Från anslaget utgår ersättning till vissa landsting enligt avtal om samarbete om läkarutbildning och forskning m.m. samt om samarbete om tandläkarutbildning och forskning m.m. Sedan avtalen ingicks har mål- och resultatstyrning samt ett nytt resurstilldelningssystem införts för den statliga högskolan vilket gör väsentliga delar av avtalen obsoleta. Regeringen tillkallade i juni 1997 en utredare med uppdrag att biträda Utbildningsdepartementet med att genomföra en översyn och omförhandling av avtalen. Vid diskussioner med en förhandlingsdelegation utsedd av berörda landsting framkom att landstingen inte var beredda att sluta nya avtal, om detta inte

samtidigt skulle innebära att statens anslag till landstingen höjdes. Då regeringen inte såg någon anledning eller möjlighet att tillföra pengar beslutade regeringen i december 1998 att säga upp avtalen. Avtalen har en uppsägningstid om fem år.

Regeringens överväganden

Regeringen har vid beräkning av anslaget utgått från följande belopp.

Tabell 4.25:72 Medicinsk utbildning och forskning

Tusental kronor

Uppsala universitet	192 237
Lunds universitet	309 208
Göteborgs universitet	320 204
Umeå universitet	156 504
Linköpings universitet	120 772
Karolinska institutet	446 240

Tabell 4.25:72 Odontologisk utbildning och forskning

Tusental kronor

Göteborgs universitet	49 248
Umeå universitet	37 399

Tabell 4.25:72 Beräkning av anslaget för 2001

Tusental kronor

Anslag 2000	1 600 913
Pris- och löneomräkning	30 898
Förslag 2001	1 631 811

4.8.73 25:73 Universitets och högskolors premier för de statliga avtalsförsäkringarna

Tabell 4.25:73 Anslagsutveckling för anslaget Universitets och högskolors premier för de statliga avtalsförsäkringarna

Tusental kronor

2000	Anslag	1 557 530	Utgifts- prognos	870 000
2001	Förslag	1 164 969		
2002	Beräknat	1 191 959 ¹		
2003	Beräknat	1 219 846 ²		

¹ Motsvarar 1 164 969 tkr i 2001 års prisnivå.

² Motsvarar 1 164 969 tkr i 2001 års prisnivå.

Under detta anslag beräknas ersättning för premier för statliga avtalsförsäkringar. Av anslags-

sparandet har 408 985 000 kronor dragits in genom regeringsbeslut den 16 december 1999.

Regeringens överväganden

Regeringen har beräknat ramanslaget till 1 164 969 000 kronor.

Tabell 4.25:73 Beräkning av anslaget för 2001

Tusental kronor

Anslag 2000	1 557 530
Pris- och löneomräkning	16 424
Minskat resursbehov	-408 985
Förslag 2001	1 164 969

4.8.74 25:74 Högskoleverket

Tabell 4.25:74 Anslagsutvecklingen för Högskoleverket

Tusental kronor

1999	Utfall	132 824	Anslags- sparande	38 260
2000	Anslag	131 775	Utgifts- prognos	137 500
2001	Förslag	168 899		
2002	Beräknat	172 278 ¹		
2003	Beräknat	179 086 ²		

¹ Motsvarar 168 899 tkr i 2001 års prisnivå.

² Motsvarar 171 899 tkr i 2001 års prisnivå.

Högskoleverkets uppgift är att genom uppföljning och utvärdering bidra till att förbättra och förnya den högre utbildningen och forskningen vid universitet och högskolor. Högskoleverket svarar också för tillsynen över högskolans verksamhet i syfte att öka rättssäkerheten i högskolan. Verket har också som uppgift att på uppdrag av regeringen genomföra utredningar och utvärderingar som grund för regeringens ställningstagande i olika frågor. Verket har dessutom ansvar för statistik om verksamheten vid universitet och högskolor.

Av anslagssparandet har 32 386 000 kronor dragits in genom regeringsbeslut den 21 juni 2000.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 4.25:74 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

	INTÄKTER	KOSTNADER	RESULTAT
Utfall 1999	16 245	16 377	- 132
Prognos 2000	14 900	17 300	-2 400
Budget 2001	14 900	17 300	-2 400

Högskoleverket har rätt att ta ut avgift för att tillhandahålla högskoleprovet. Avgiftens storlek regleras av regeringen i högskoleförordningen (1993:100).

Regeringens överväganden

I propositionen Ett högskoleverk (prop. 1994/95:165, bet. 1994/95:UbU17, rskr. 1994/95:386) klargjorde regeringen sina avsikter med myndigheten. En viktig uppgift bedömdes vara att tillgodose behovet av utvärderingar, uppföljningar och analyser som underlag för statsmakternas beslut. Vidare framhölls betydelsen av att på nationell nivå bevaka och främja allmänhetens och enskilda individers intressen och rättssäkerhet. En särskild uppgift blev att i det decentraliserade utbildningssystemet granska och utvärdera kvaliteten i högskolornas verksamhet.

Riksdagens revisorer har som en del av granskningen av högskolan skrivit rapporten Högskoleverkets granskande och främjande roll (Rapport 1999/2000:3). Revisorernas slutsats är att det finns behov av ett klargörande från regeringens sida på förväntningarna på Högskoleverket och att verket behöver en tydligare profil.

Genom propositionen Studentinflytande och kvalitetsutveckling i högskolan (prop. 1999/2000:28, bet. 1999/2000:UbU12, rskr. 1999/2000:1434) får Högskoleverket en tydligare roll som den myndighet som ansvarar för att granska och främja kvaliteten vid den svenska högskolan. I propositionen framhåller regeringen att kvalitetsarbetet behöver förnyas, fördjupas och intensifieras i betydande grad på alla nivåer och utifrån olika perspektiv för att möta nya krav. Högskolorna skall själva ha huvudansvaret för att kvaliteten stärks, bl.a. genom självvärdering av kvalitetsarbetet, men Högskoleverkets uppgift som den myndighet som skall granska och främja kvaliteten i högskolornas verksamhet lyfts särskilt fram i denna proposition.

Högskoleverket kommer att få en nyckelroll i arbetet med att granska och stärka kvaliteten i det svenska högskolesystemet. Därmed införs ett av de mest ambitiösa kvalitetsutvärderingssystemen i Europa. Det är enligt regeringens mening viktigt att Högskoleverket får en resursförstärkning för att uppgiften skall få hög trovärdighet hos de självständiga högskolorna och i en internationell omvärld.

För att Högskoleverket skall kunna fullgöra sina nya uppgifter föreslår regeringen att ytterligare 32 000 000 kronor skall tillföras anslaget. Av dessa medel avser 2 000 000 kronor en förstärkning av de medel som fördelas av Rådet för högskoleutbildning för förnyelse av forskarutbildningen.

För att verksamheten skall kunna få det fulla genomslag som riksdagen har fattat beslut om blir det nödvändigt att vissa andra av verkets nuvarande arbetsuppgifter begränsas i omfattning. Detta gäller bl.a. vissa verksamheter under verksamhetsgrenarna Nationella utvärderingar och Beskrivning och analys av högskolan. Här måste dock beaktas att Högskoleverket har ett nationellt ansvar för statistiken för högskoleväsendet. Det är viktigt att denna verksamhet kan bedrivas så att det finns en kontinuitet i de statistiska uppgifterna om högskolan. Regeringen vill också peka på möjligheten till ökad avgiftsfinansiering av bl.a. konferenser och kurser.

Flera av verkets övriga uppgifter styrs av särskilda lagar eller bestämmelser och regeringen bedömer inte att några besparingar är möjliga inom dessa verksamheter. Detta gäller också verksamhetsgrenen Rättssäkerheten inom högskolan. Från och med 2001 övergår ansvaret för det svenska universitetsdatornätet Sunet samt databasen om forskning, Safari, från Högskoleverket till den nya myndigheten Vetenskapsrådet. Anslaget för Sunet redovisas fr.o.m. budgetåret 2001 under anslaget 26:08 Sunet.

Tabell 4.25:74 Beräkning av anslaget för 2001

Tusental kronor

Anslag 2000	131 775
Pris- och löneomräkning	7 858
Överföring till anslaget 25:9	-500
Överföring från anslaget 25:69	5 000
Överföring från anslaget 25:70	27 000
Överföring till anslaget 25:78	-2 234
Förslag 2001	168 899

4.8.75 25:75 Verket för högskoleservice

Tabell 4.25:75 Anslagsutvecklingen Verket för högskoleservice

Tusental kronor

År	Slagslag	Belopp	Slagslag	Belopp
1999	Utfall	13 067	Anslags-sparande	- 305
2000	Anslag	12 171	Utgifts-prognos	12 321
2001	Förslag	12 790		
2002	Beräknat	13 033 ¹		
2003	Beräknat	13 304 ²		

¹ Motsvarar 12 790 tkr i 2001 års prisnivå.

² Motsvarar 12 790 tkr i 2001 års prisnivå.

Verket för högskoleservice (VHS) ansvarar för den samordnade antagningen till grundläggande högskoleutbildning. Utöver detta biträder VHS universitet, högskolor och andra myndigheter vid upphandling.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Under 1999 har VHS genomfört upphandlingar motsvarande 187 miljoner kronor. VHS har under 1999 genomfört 20 upphandlingar över EU:s tröskelvärde, vilket är 29 upphandlingar färre än under 1998. Omsättningen för dessa upphandlingar är 90 miljoner kronor. Upphandling som VHS utfört på uppdrag av universitet och högskolor uppgår till 163 miljoner kronor, vilket är 8 miljoner kronor mer än 1998. Upphandling åt övriga myndigheter uppgår till 24 miljoner kronor 1999. För 1998 var motsvarande belopp 83 miljoner kronor.

Minskningen av upphandlingsomsättningen mellan 1998 och 1999 är en följd av att VHS haft personalbrist och tvingats tacka nej till uppdrag. En stor del av VHS kunder vill säkerställa att de själva genomför korrekta upphandlingar. Därför köper de utbildning i upphandling av VHS. Uppdrag från universitet och högskolor i anslutning till nybyggnation är en viktig plattform för VHS. VHS har börjat bredda verksamheten genom att söka nya kunder utanför den traditionella marknaden och under första halvåret 2000 har detta gett resultat. Verksamheten utvecklas positivt.

Tabell 4.25:75 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (Intäkt - kostnad)
Utfall 1999			
Antagning	41 953	48 649	- 6 696
Upphandling	10 156	11 039	- 883
Prognos 2000			
Antagning	44 500	51 200	- 6 700
Upphandling	11 000	10 500	500
Budget 2001			
Antagning	45 000	52 700	- 7 700
Upphandling	12 000	11 500	500

Regeringens överväganden

Antalet sökande till högskolan via VHS under 1999 var 170 500 personer, vilket är en liten nedgång från 1998 då 172 000 sökte. Däremot har antalet antagna ökat med 4 500 till totalt 62 400 mellan 1998 och 1999. Hanteringskostnaden per ansökan har ökat med 6,5 procent per sökande till 311 kronor, medan kostnaden per antagen minskat med 2,2 procent till 849 kronor. Det förstnämnda är en följd av att myndigheten är dimensionerad för 175 000 sökande +-10 procent per år och till övervägande del har fasta kostnader.

Antalet överklagade antagningsbeslut har minskat från 460 till 222 mellan 1997 och 1999. Detta förklaras av en bättre kontroll av produktionsflödet och en snabbare kommunikation med de sökande.

Grunden för VHS antagningstjänster regleras i avtalen med universiteten och högskolorna. Regeringen bedömer att uppdragen har utförts i enlighet med avtalen.

Av den årliga kvalitetsmätningen på de tjänster VHS tillhandahåller inom samordnad antagning framgår att de tre kundgrupperna (studenter, universitet och högskolor samt SYO-konsulenter) är mer nöjda med kvaliteten under 1999 än 1998. I första hand har åtgärder på telefonisidan, Internet och ökad snabbhet i handläggningen bidragit till den positiva utvecklingen.

Regeringen har den 21 juni 2000 uppdragit åt VHS att i samarbete med universiteten och högskolorna utveckla ett nytt flexibelt antagnings-system för såväl central som lokal antagning (U1999/4153/ST). Det nya systemet skall ersätta nuvarande centrala och lokala system och avses

träda i kraft inför antagningen till hösten 2004. Utvecklingskostnaderna skall rymmas inom VHS och universitetens och högskolornas befintliga medel.

Tabell 4.25.75 Beräkning av anslaget för 2001

Tusental kronor	
Anslag 2000	12 171
Pris- och löneomräkning	619
Förslag 2001	12 790

4.8.76 25:76 Centrala studiestödsnämnden

Tabell 4.25.76 Anslagsutvecklingen Centrala studiestödsnämnden

Tusental kronor				
1999	Utfall	341 226	Anslags-sparande	31 959
2000	Anslag	363 250 ¹	Utgifts-prognos	374 493
2001	Förslag	351 995		
2002	Beräknat	359 115 ²		
2003	Beräknat	366 839 ³		

¹ Varav 20 tkr på tilläggsbudget i samband med den ekonomiska vårpropositionen 2000.

² Motsvarar 351 995 tkr i 2001 års prisnivå.

³ Motsvarar 351 995 tkr i 2001 års prisnivå.

Anslaget belastas av utgifter för beviljning av studiestöd, och beviljning av lån för hemutrustning för flyktingar. Anslaget finansierar också delvis Centrala studiestödsnämndens (CSN:s) studiesociala insatser som t.ex. det s.k. CSN-kortet.

En jämförelse mellan anvisade medel och utfall för budgetår 1999 visar att anslaget har underskridits med nästan 32 miljoner kronor. Anledningen till detta är att den resursförstärkning som riksdagen beslutade på tilläggsbudget i december 1999 (prop 1999/2000:1, bet. 1999/2000:FiU11, rskr. 1999/2000:35) utbetalades först i januari 2000 och på grund av bokföringstekniska omständigheter inte kunde minska myndighetens resultat för 1999. Av anslagssparandet från 1999 får CSN behålla 11,2 miljoner kronor. Återstående 20,7 miljoner kronor har dragits in enligt regeringens beslut.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 4.25.76 Offentligrättslig verksamhet

Tusental kronor				
Offentlig-rättslig verksamhet	Intäkter till inkomstitel (Som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 1999	83 049	208 100	212 300	-4 700
Prognos 2000	0	263 000	233 000	30 000
Budget 2001	0	267 000	237 000	30 000

Återbetalningsverksamheten skall täckas av intäkter från avgifter. Kostnaderna för budgetåret 2001 beräknas till 233 miljoner kronor och intäkterna till 263 miljoner kronor. Av intäkterna förväntas 233 miljoner kronor att inflyta kassamässigt. Detta beror på att en del låntagare inte erlägger sina avgifter. Det bokföringsmässiga överskottet i den avgiftsbelagda verksamheten, som uppstår genom dessa obetalda avgifter, ligger som en utestående fordran. Kostnadsökningen beror i huvudsak på att ett nytt återbetalningssystem tagits i drift samt att ett tredje återbetalningssystem planeras i samband med att det nya studiemedelssystemet införs den 1 juli 2001.

Justitieombudsmannen (JO) har under perioden februari-maj 2000 genomfört en inspektion av CSN:s huvudkontor och Stockholmskontor.

Regeringens överväganden

CSN:s årsredovisning för 1999 visar att myndigheten har lyckats uppfylla de för myndigheten fastställda målen bättre än under 1998 med avseende på beviljningsverksamheten. Däremot har telefontillgängligheten varit sämre i jämförelse med föregående budgetår. Satsningen på nya platser inom högskolan och vuxenutbildningen medförde ingen ökad belastning på beviljningsverksamheten under 1999. Trots att antalet återbetalningsskyldiga personer ökar har antalet anståndsärenden minskat med 12 000 jämfört med föregående budgetår.

Servicenivån, som redovisas enligt vissa nyckeltal, kan för 1999 anges som följer:

Tabell 4.25.76 Nyckeltal för CSN:s verksamhet

Verksamhet	1997	1998	1999
Ärendeutveckling	1 147 014	1 186 454	1 199 916
Behandlingstid högst 3 veckor - studiemedel	66,0%	70,8%	73,4%
Behandlingstid 3 veckor - utlandsstudier	42,2%	50,5%	53,0%
Behandlingstid 3 veckor - särskilt utbildningsbidrag	44,3%	47%	64,2%
Behandlingstid 3 veckor - SVUX	95,6%	96,1%	98,0%
Behandlingstid 3 veckor - SVUXA	43,5%	45,0%	52,2%
Antal besvarade telefonsamtal	68,8%	85,9%	77,5%

Myndigheten har under budgetåret slutfört 2000-anpassningen av datorsystemen och i samband med detta utvecklat ett nytt återbetalningssystem. Under nuvarande och nästa budgetår kommer CSN att behöva utveckla ett nytt data-system för handläggning av det nya studiemedelssystemet som träder i kraft den 1 juli 2001. Detta arbete beräknas vara mycket omfattande och kräver stora insatser av handläggande personal. Det finns därför risk för att servicenivån inte förbättras under innevarande år. Med anledning av bl.a. detta har CSN:s anslag förstärkts med 20 miljoner kronor på tilläggsbudget i samband med 2000 års ekonomiska vårproposition. Riksdagen beslöt samtidigt att de avgiftsintäkter som tas ut för uppläggning av lån och som tidigare redovisats mot inkomsttitel 2552 får disponeras av CSN.

Myndigheten har under flera år fått budgetförstärkning genom tilläggsanslag. En arbetsgrupp har tillsatts av Utbildningsdepartementet för att se över principerna för resurstilldelningen till CSN.

Ca 1,4 miljoner kronor avdelas till administrationskostnader i anslutning till nya former för hantering av stöd till studier av kortare omfattning (Se anslag 25:7 *Bidrag till vissa organisationer m.m.* under Uo 15 *Studiestöd*).

Tabell 4.25.76 Beräkning av anslaget för 2001

Tusental kronor

Anslag 2000	363 250
Minskad resursbehov (engångsvis förstärkning 2000)	-16 000
Pris- och löneomräkning	4 745
Förslag 2001	351 995

4.8.77 25:77 Överklagandemyndighet⁷

Tabell 4.25.77 Anslagsutvecklingen Överklagandemyndighet

Tusental kronor

1999	Utfall	0	Anslags-sparande
2000	Anslag	0	Utgifts-prognos
2001	Förslag	5 000	
2002	Beräknat	5 116 ¹	
2003	Beräknat	5 236 ²	

¹ Motsvarar 5 000 tkr i 2001 års prisnivå.² Motsvarar 5 000 tkr i 2001 års prisnivå.

Enligt studiestödslagen (1999:1395), som träder i kraft den 1 juli 2001, skall beslut om tilldelning och återkrav av studiemedel kunna överklagas hos en särskild överklagandenämnd. Nämnden skall bestå av en ordförande, som är eller har varit ordinarie domare, och i övrigt av jurister och personer med insikt i studerandes förhållanden samt sakkunskap om utbildningsväsendet. Samtliga ledamöter utses av regeringen.

Regeringens överväganden

Överklagandenämnden avses inrättas i början av 2001 så att verksamheten kan byggas upp successivt under första halvåret. Det gäller bl.a. administrativa rutiner, kontaktvägar med berörda myndigheter och organisationer, utbildningsinsatser m.m. Vid tiden för det nya studiestödets ikraftträdande måste en erforderlig kunskapsbas och effektiva handlägningsrutiner finnas vid myndigheten. Uppdraget att förbereda inrättandet av myndigheten och att lägga fram förslag till instruktion har givits till en särskild sakkunnig.

För 2001 beräknas medelsbehovet för kansliets verksamhet och för arvoden och ersättningar

⁷ Nytt anslag uppförs

till nämndens ledamöter uppgå till 5 miljoner kronor.

Tabell 4.25:77 Beräkning av anslaget för 2001

Tusental kronor

Anslag 2000	0
Ökat resursbehov	5 000
Förslag 2001	5 000

4.8.78 25:78 Internationella programkontoret för utbildningsområdet ¹

Tabell 4.25:78 Anslagsutvecklingen för Internationella programkontoret för utbildningsområdet

Tusental kronor

1999	Utfall	10 236	Anslags-sparande	1 541
2000	Anslag	18 663 ²	Utgifts-prognos	17 609
2001	Förslag	39 711		
2002	Beräknat	40 516 ³		
2003	Beräknat	41 389 ³		

¹ Svenska EU-programkontoret för utbildning och kompetensutveckling ändrade namn till Internationella programkontoret för utbildningsområdet den 1 januari 2000, se förordning (1999:1222) med instruktion för Internationella programkontoret för utbildningsområdet. Anslagsrubriken ändras.

² Varav 1 500 tkr på tilläggsbudget i samband med ekonomiska värpropositionen 2000.

³ Motsvarar 39 711 tkr i 2001 års prisnivå.

Internationella programkontoret för utbildningsområdet (programkontoret) ansvarar för;

- Sokrates, EU:s program för utbildning,
- Leonardo da Vinci, EU:s program för yrkesutbildning,
- Tempus, EU:s samarbetsprogram med Central- och Östeuropa för högre utbildning,
- Linnaeus-Palme, utbytesprogram för samarbete mellan utvecklingsländer och svenska universitet och högskolor,
- Interpraktik, stipendier för praktik i utlandet för arbetslösa ungdomar,
- IAESTE, internationell praktikplatsförmedling för blivande civilingenjörer och naturvetare,
- EU:s utbytesprogram inom högre utbildning med Latinamerika, Alfa och medelhavsområdet, Med-Campus samt med Nordamerika, EG/USA och EG/Kanada,

- Ett år i Frankrike/Spanien/Tyskland, utbytesprogram för gymnasieutbildande,
- Resurs Centrum för vägledning,
- Cedefop, studiebesök och dokumentation inom yrkesutbildning i EU,
- Nordplus-Junior, Nordiska ministerrådets utbytesprogram för gymnasieutbildning,
- samt för internationella stipendier och bidrag för internationalisering av skolan.

En jämförelse mellan budget och utfall för 1999 visar ett överskott på 1 541 000 kronor. Härav har regeringen beslutat om indragning av 184 000 kronor.

Revisionens iakttagelser

Riksrevisionsverket har lämnat en revisionspromemoria där programkontoret kritiseras för att inte ha skilt på anslag från Utbildningsdepartementet och Näringsdepartementet i årsredovisningen. Regeringen uppmärksammar kritiken från Riksrevisionsverket och förutsätter att programkontoret ser till att de olika anslagen går att särskilja i kommande redovisningar.

Regeringens överväganden

Verksamheten vid programkontoret har genomgått stora förändringar då Mål 4 och EU-programmen Adapt och Employment flyttades till Arbetsmarknadsverket från den 1 januari 2000 och med dem närmare hälften av programkontorets personal.

Programkontoret har dessutom från den 1 januari 2000 tillförts internationella program från Högskoleverket, varav de största är Sokrates-Erasmus och Tempus. Detta innebär att programkontoret ansvarar för nästan hela Sokratesprogrammet och har en verksamhet som spänner från grundskola till högskola och vuxenutbildning. Vidare ansvarar programkontoret från den 1 juli 2000 för vissa internationella stipendier som tidigare Statens skolverk ansvarat för.

De två största EU-programmen som programkontoret ansvarar för, är Sokrates och Leonardo da Vinci, vilka nu går in i en andra fas, som kommer att sträcka sig från 2000 till 2006. I den andra programfasen har flera aktiviteter, som tidigare hanterades av Europeiska kommissionen och de centrala europeiska tekniska kontoren,

decentraliserats till de nationella programkontoren. En förstärkning av programkontorets budget krävs för att kunna hantera denna ökade belastning.

Regeringens bedömning är att den samlade programadministrationen med inriktning mot transnationellt samarbete inom hela utbildningsområdet fungerar bra. Anslaget föreslås öka med 17 852 000 kronor, vilket är överföringar från Statens skolverk och Högskoleverket, och med 5 miljoner kronor för att täcka administrationen av den andra programfasen. Tidigare års tillfälliga anslagsförstärkning upphör fr.o.m. 2001.

Tabell 4.25:78 Beräkning av anslaget för 2001

Tusental kronor

Anslag 2000	18 663
Pris- och löneomräkning	196
Minskat resursbehov	-2 000
Överföring från anslaget 25:1	1 018
Överföring från anslaget 25:2	15 600
Överföring från anslaget 25:15	1 000
Överföring från anslaget 25:70	1 000
Överföring från anslaget 25:74	2 234
Överföring från anslaget 25:80	500
Överföring från anslaget 25:81	500
Överföring från anslaget 26:9	1 000
Förslag 2001	39 711

4.8.79 25:79 Distansutbildningsmyndigheten⁸

Tabell 4.25:79 Anslagsutvecklingen

Tusental kronor

År	Utfall	0	Anslags-sparande
1999	Utfall	0	Anslags-sparande
2000	Anslag	0	Utgifts-prognos
2001	Förslag	60 843	
2002	Beräknat	29 354	¹
2003	Beräknat	29 942	²

¹ Motsvarar 28 836 tkr i 2001 års prisnivå.

² Motsvarar 28 836 tkr i 2001 års prisnivå.

Distansutbildningsmyndigheten (Distum) har som uppgift att främja utökningen av antalet utbildningsplatser för IT-stödd distansutbildning

inom högskoleområdet och inom folkbildningen samt utveckla verksamheten.

Medel för distansutbildning som i budgetpropositionen för 2000 (1999/2000:1 utgiftsområde 16) fanns anvisade under anslaget B53 redovisas nu under detta anslag.

Regeringens överväganden

Distum inrättades den 1 juli 1999. Distum genomför i samverkan med Sveriges riksorganisation för distansutbildning (SVERD) en kartläggning av pågående forskning inom IT-stödd distansutbildning. Avsikten är att identifiera var i landet, av vilka och med vilken inriktning kunskapsutveckling bedrivs.

Under våren 1999 tog organisationskommittén för Distum beslut om fördelning av projektbidrag för utveckling av IT-bunden distansutbildning inom högskolor och folkbildningsorganisationer för åren 1999 och 2000. Vid urvalet av projekt lades särskild vikt vid regionalpolitisk utveckling. Under hösten 1999 ingicks avtal med projektansvarig högskola eller universitet, folkhögskola eller studieförbund avseende samtliga projekt.

Under budgetåret 2000 har flera nya projekt startats på initiativ av Distum. Det största av dessa projekt är det s.k. SAMS-projektet i vilket sex olika universitet och högskolor medverkar. Dessa är Umeå Universitet, Luleå Tekniska Universitet, Mitthögskolan, Karlstads Universitet, Linköpings Universitet och Sveriges Lantbruksuniversitet. Vidare medverkar flera Norrlands-kommuner och län. SAMS-projektet är framtaget för att erbjuda Norrlands inland ett bra utbud av kurser som anses strategiskt viktiga för främst stödområde 1. Drygt hälften av kurserna har samhällsvetenskaplig/humanistisk inriktning och knappt hälften har naturvetenskaplig och IT-inriktning. Antalet sökande var 2 400 till 280 platser.

På uppdrag av regeringen skall 200 platser avse utbildning med anledning av förändringarna inom försvarsmakten såvitt gäller Sollefteå.

En av de centrala uppgifterna för myndigheten är att skapa en nationell informationscentral, en portal, för IT-stödd distansutbildning. Genom denna portal, som nu finns, kan Distum i samverkan med andra organisationer erbjuda olika tjänster.

På folkbildningsområdet har Distum tillsammans med Folkbildningsrådet satsat på utveck-

⁸ Nytt anslag uppförs

ling av lärcentra i folkbildningen, forskning kring lärande med IT-stöd, pedagogisk vidareutveckling av Folkbildningsnätet och internationellt erfarenhetsutbyte.

För budgetåren 1999 och 2000 har Distum tilldelats 50 miljoner kronor under utgiftsområde 19 Regional utjämning och utveckling, A1 Regionalpolitiska åtgärder, anslagsposten 24 Program för regional näringspolitik och särskilda regionalpolitiska åtgärder för att genomföra utvecklingsprojekt med IT-stödd distansutbildning inom högskolan. 15 miljoner kronor av anslaget var avsedda för 1999.

Distum erhöll också 50 miljoner kronor för budgetåren 1999 och 2000 från Stiftelsen för kunskaps- och kompetensutveckling avseende IT-stödd distansutbildning inom folkbildningen.

Under utgiftsområde 16, anslaget B53 Särskilda utgifter inom universitet och högskolor m.m., fick myndigheten för 2000 disponera 14,1 miljoner kronor motsvarande sammanlagt 700 högskoleplatser där distansutbildning tillämpas fr.o.m. höstterminen 2000.

Högskoleutbildningen måste göras ännu mer tillgänglig i hela landet. För närvarande finns alldeles för få högskoleplatser på distans. För att få till stånd en väsentlig volymökning för distansutbildning inom högskolan och göra denna utbildningsform till ett realistiskt utbildningsalternativ anser regeringen att ett åtgärdsprogram skall inledas enligt följande riktlinjer.

Distansutbildning är dyr i början, då metoder ska utvecklas och lärare utbildas. En förändrad organisation och omfattande planering behövs. De utvecklingsresurser som kan ställas till förfogande är avgörande för utvecklingen. Det ännu relativt lilla antalet experter som finns inom området måste kunna utnyttjas så rationellt som möjligt. Tillgången på lärare som hittills har skaffat sig kunskaper att undervisa med IT-stödd distanspedagogik är begränsad. En särskild resurstilldelning för utvecklingsinsatser behövs för att inom rimlig tid nå resultat.

En nationell prioritering och samordning av utvecklingsresurser är nödvändig. Detta bör vara huvuduppgiften för myndighetens verksamhet i framtiden.

Myndighetens uppgift att fördela platser bör däremot upphöra fr.o.m. budgetåret 2002. Istället bör en bredare bas skapas för utbildningen inom högskolan som helhet med utgångspunkt i de mål regeringen beslutar om.

För att kunna vara ett utbildningsalternativ för ett större antal studerande behövs en viss sam-

ordning och planering även av utbildningsutbudet. Regeringen avser att senare ge Distum en sådan funktion.

Detta innebär att Distum tillsammans med högskolorna skall utröna vilka högskolor som kan delta i utvecklingen och genomförandet av olika utbildningar. I vissa fall kan det krävas att Distum tar initiativ till att utbildningar ska komma till stånd. Regeringen ger sedan på grundval av förslag från myndigheterna direktiv om att platser och medel skall avsättas från platsresurserna för högskolan.

För budgetåret 2001 bör Distum disponera 67,8 miljoner kronor för utvecklingsarbete och distansutbildning inom högskolan och folkbildningen.

Av beloppet anvisas för högskolan 35,9 miljoner kronor under förevarande anslag och 7 miljoner kronor under anslaget 25:70 *Särskilda utgifter inom universitet och högskolor, m.m.* 14,1 miljoner kronor av medlen för högskolan avses vara en engångsanvisning. Det är även möjligt för Distum att samverka med högskolor när det gäller finansieringen. Volymen på den IT-baserade distansutbildningen skall vara oförändrad, dvs. motsvarande 700 platser.

För utveckling av distansmetoder inom folkbildningen anvisas under förevarande anslag 25 miljoner kronor för budgetåret 2001.

Tabell 4.25:79 Beräkning av anslaget för 2001

Tusental kronor

Anslag 2000	0
Ökat resursbehov	60 843
Förslag 2001	60 843

4.8.80 25:80 Kostnader för Sveriges medlemskap i Unesco m.m.

4.25:80 Anslagsutvecklingen för Kostnader för Sveriges medlemskap i Unesco m.m.

Tusental kronor

1999	Utfall	33 078	Anslags-sparande	6 927
2000	Anslag	37 629	Utgifts-prognos	38 646
2001	Förslag	37 129		
2002	Beräknat	37 129		
2003	Beräknat	37 129		

Den stora delen av anslaget avser medlemsavgiften till Unesco. En mindre del avser medlemsavgifter till Konventionen om världens natur- och kulturarv och det Internationella centret för konservering i Rom (ICCROM). Sveriges avgift till Unesco som utgör närmare 90 procent av anslaget betalas, dels i euro, dels i dollar. Det innebär att anslaget påverkas av valutakursförändringar. Vidare har avgiften till Unesco kunnat reduceras om inbetalning skett tidigt på året. Förutom avgifterna till Unesco, konventionerna och centret ingår även medel för kostnader för Svenska unescorådet.

En jämförelse mellan budget och utfall för 1999 visar ett överskott på 6 927 000 kronor. Härrav har regeringen beslutat om indragning av 5 910 000 kronor.

Regeringens överväganden

För budgetåret 2001 beräknas anslaget till 37 629 000 kronor. Anslaget har inte pris- och löneomräknats. Årsavgiften till Unesco för år 2000 och 2001 fastställdes vid Unescos generalkonferens hösten 1999. För år 2002 beslutas årsavgiften först vid generalkonferensen år 2001. Av anslaget föreslås 500 000 kronor överföras till anslag 25:78 Internationella programkontoret för utbildningsområdet.

Tabell 4.25:80 Beräkning av anslaget för 2001

Tusental kronor

Anslag 2000	37 629
Pris- och löneomräkning	0
Överföring till anslaget 25:78	- 500
Förslag 2001	37 129

4.8.81 25:81 Utvecklingsarbete inom Utbildningsdepartementets verksamhetsområde

Tabell 4.25:81 Anslagsutvecklingen för Utvecklingsarbete inom Utbildningsdepartementets verksamhetsområde

Tusental kronor

1999	Utfall	22 561	Anslags-sparande	15 508
2000	Anslag	22 805	Utgifts-prognos	21 868
2001	Förslag	17 432		
2002	Beräknat	10 846 ¹		
2003	Beräknat	17 955 ²		

¹ Motsvarar 10 632 tkr i 2001 års prisnivå.

² Motsvarar 17 232 tkr i 2001 års prisnivå.

De utgifter som belastar anslaget avser utveckling av system som skall leda till effektiviseringar och kostnadsminskningar i myndigheternas verksamhet eller av system som ger ökad tillgång till information nationellt och internationellt samt viss övergripande statistik inom utbildningsområdet. Anslaget kan även tas i anspråk för vissa andra myndighetsövergripande verksamheter av tillfällig art. I nu gällande ansvarsfördelning för officiell statistik inom Utbildningsdepartementets område finansieras den officiella skolstatistiken via anslag till Skolverket och högskolestatistiken via anslag till Högskoleverket. Den statistik som gäller utbildningsväsendet som helhet finansieras via anslag till Statistiska Centralbyrån (SCB). Från detta anslag finansieras särskilda översiktspublikationer och gemensam utbildningsstatistik samt annan internationell jämförande statistik. Fr o m 1998 delfinansieras SCB:s verksamhet med långsiktiga prognoser och analyser vad gäller utbildning och arbetsmarknad från detta anslag. SCB gjorde under 1999 en undersökning av invandrades utbildning, vilken finansierats från detta anslag.

Under budgetåret 1999 har bland annat 10 miljoner kronor avsatts för vidareutveckling av antagningssystemet som Verket för högskoleservice ansvarar för. Vidare har medel avsatts för ett gemensamt nordiskt projekt som gäller fortsatt utveckling av det nordiska universitetsdatanätet.

En jämförelse mellan budget och utfall 1999 visar ett anslagssparande om 15,5 miljoner kronor. Av detta anslagssparande har 10,93 miljoner kronor dragits in. Prognosen för anslagsbelastningen innevarande budgetår har beräknats till knappt 22 miljoner kronor. Huvuddelen av anslaget är anvisat till verksamheter av tillfällig art och där behoven uppstår löpande under året. Det

innebär att anslagsbelastningen varierar kraftigt från ett budgetår till ett annat.

Regeringens övervägande

Från detta anslag kommer också under 2001 tillfälliga insatser, såsom svenska insatser under det europeiska språkåret, att finansieras. För budgetåret 2001 beräknas medel för årliga undersökningar om invandrades utbildning och för internationella jämförelser på utbildningsområdet. Vidare beräknas medel för fortsatt utveckling av det nordiska universitetsdatanätet samt för utveckling av antagningssystemet vid Verket för högskoleservice. Förslaget innebär att medel för barnomsorgsundersökningar överförs till anslaget 25:2 Utveckling av skolväsende och barnomsorg från och med 2001. Som ett led i finansieringen av övergång till registerbaserad folk- och bostadsräkning räknas anslaget ned med 1 miljoner kronor för år 2001.

Tabell 4.25:81 Beräkning av anslaget för 2001

Tusental kronor

Anslag 2000	22 805
Pris- och löneomräkning	327
Överföring till anslag 25:2	- 4 200
Överföring till anslag 25:78	- 500
Överföring till anslag 1:7	- 1 000
Förslag 2001	17 432

Anslag under utg.omr.16

Politikområde 11 Storstadspolitik

11:1 Förstärkning av utbildning i storstadsregionerna

Tabell 4.11:1 Anslagsutvecklingen för Förstärkning av utbildning i storstadsregionen

Tusental kronor

1999	Utfall	35 500	Anslags-sparande	74 500
2000	Anslag	265 000	Utgifts-prognos	70 000
2001	Förslag	220 000		
2002	Beräknat	185 000		
2003	Beräknat	0		

Från och med budgetåret 1999 har medel anvisats under ett nytt ramanslag för särskilda utbildningsinsatser i storstadsregionerna.

Under anslaget beräknas medel för

- förskola i socialt utsatta bostadsområden
- språkutveckling i skolan
- praktikanskaffning för vuxna invandrare.

Anslagssparandet uppgår till 74,5 miljoner kronor från 1999. Lokala utvecklingsavtal tas fram i en process som bygger på lokal samverkan. De lokala processerna har tagit längre tid än vad som tidigare beräknades. Även för 2000 bedöms ett överskott uppstå av samma anledning.

Regeringens överväganden

150 miljoner kronor om året har avsatts under tre år (1 juli 1999 – 1 juli 2002) för utbyggd förskoleverksamhet. Ytterligare 75 miljoner kronor har anvisats för andra halvåret år 2002. För att kommunerna skall få del av dessa medel skall 3–5-åringar i de berörda bostadsområdena erbjudas avgiftsfri förskola under minst tre timmar om dagen med en särskild inriktning på barns språkutveckling.

Vidare har medel fördelats för språkutveckling i skolan. 50 miljoner kronor per år har avsatts under en treårsperiod (1 juli 1999 – 1 juli 2002). Medlen skall användas för åtgärder som syftar till att främja språkutvecklingen i svenska hos invandrarelever.

Dessutom har 45 miljoner kronor avsatts för år 2000 för insatser där vuxna stödjer elever med t.ex. läxläsning och till projekt inom förskola och skola som syftar till att bryta segregationen mellan svenska ungdomar och ungdomar med utländsk bakgrund.

Slutligen har medel fördelats för att underlätta varvning mellan praktik och studier för arbetslösa invandrare och sfi-studerande. 20 miljoner kronor per helår under en treårsperiod har avsatts för ändamålet (1 juli 1999 – 1 juli 2002).

Regeringen beräknar medelsbehovet för år 2001 till 220 miljoner kronor, för år 2002 till 185 miljoner. Anslaget har inte pris- och löneomräknats.

Medel för ett stegvis införande av en maxtaxa inom barnomsorgen och allmän förskola, som för åren 2001 och 2002 som en budgetteknisk åtgärd tidigare beräknats under detta anslag, föreslås nu beräknas under ett nytt anslag, 25:10

*Maxtaxa i barnomsorgen m.m.***Tabell 4.11.1 Beräkning av anslaget för 2001***Tusental kronor*

Anslag 2000	265 000
Avgår engångsanvisning	- 45 000
Förslag 2001	220 000

5 Forskningspolitik

5.1 Omfattning

Politikområdet omfattar anslag till nationell och internationell forskning, till nationella forskningsbibliotek och arkiv samt till nationell kontaktverksamhet i förhållande till EU:s forskningssamarbete. Inom området finns de tre forskningsråden Vetenskapsrådet, Forskningsrådet för arbetsliv och socialvetenskap

samt Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande. Även Verket för innovationssystem hör till forskningspolitikområdet. Andra myndigheter inom området är Kungl. biblioteket, Polarforskningssekreteriatet och Rådet för forsknings- och utvecklingssamarbete inom EU, samt Statens ljud- och bildarkiv.

5.2 Utgiftsutveckling

Tabell 5.2 Utgiftsutvecklingen inom politikområdet

Tusental kronor

	Utfall 1999	Anslag 2000 ¹	Utgifts- prognos 2000	Förslag anslag 2001	Beräknat anslag 2002	Beräknat anslag 2003
<i>Anslag inom Uo 16</i>						
26:1 Vetenskapsrådet: Forskning och forskningsinformation	Nytt anslag			1 777 101	1 996 428	2 301 706
26:2 Vetenskapsrådet: Förvaltning	Nytt anslag			100 722	90 591	92 589
26:3 Rymdforskning	128 086	142 075	142 435	144 817	147 468	150 482
26:4 Institutet för rymdfysik	41 607	41 145	43 521	41 710	42 575	43 505
26:5 Kungl. biblioteket	227 784	200 811	220 750	228 004	232 515	237 457
26:6 Polarforskningssekreteriatet	32 910	22 836	23 181	23 170	23 607	24 094
26:7 Rådet för forsknings- och utvecklingssamarbete inom EU	10 918	11 994	12 340	12 154	12 398	12 664
26:8 Sunet	36 995	75 692	86 000	128 592	37 555	38 320
26:9 Särskilda utgifter för forskningsändamål	151 455	123 904	127 000	116 931	118 618	129 364

Äldreanlag	Utfall 1999	Anslag 2000 ¹	Utgifts- prognos 2000	Förslag anslag 2001	Beräknat anslag 2002	Beräknat anslag 2003
16 D1 Forskningsrådsnämnden: Forskning och forskningsinformation	87 736	81 353	93 645			
16 D2 Forskningsrådsnämnden: Förvaltning	21 828	25 008	26 175			
16 D3 Humanistisk-samhällsvetenskapliga forskningsrådet: Forskning	212 294	208 467	211 866			
16 D4 Humanistisk-samhällsvetenskapliga forskningsrådet: Förvaltning	12 099	14 655	15 400			
16 D5 Medicinska forskningsrådet: Forskning	358 586	339 342	349 589			
16 D6 Medicinska forskningsrådet: Förvaltning	12 397	11 822	12 089			
16 D7 Naturvetenskapliga forskningsrådet: Forskning	746 563	747 544	754 800			
16 D8 Naturvetenskapliga forskningsrådet: Förvaltning	21 408	21 891	22 700			
16 D9 Teknikvetenskapliga forskningsrådet: Forskning	243 506	243 647	253 641			
16 D10 Teknikvetenskapliga forskningsrådet: Förvaltning	10 211	8 784	11 855			
16 D17 Medel för dyrbar vetenskaplig utrustning	39 807	64 726	77 432			
1999 16 D13 Statens psykologisk-pedagogiska bibliotek	8 690	0	0			
1995/96 08 D20 Vissa särskilda utgifter för forskningsändamål	2 802	0	0			
1995/96 08 D21 Vissa bidrag till forskningsverksamhet	49 000	0	0			
Totalt Utgiftsområde 16	2 456 682	2 385 696	2 484 419	2 573 201	2 701 755	3 030 181
<i>Anslag inom andra utgiftsområden¹</i>						
Utgiftsområde 9						
26:1 Forskningsrådet för arbetsliv och socialvetenskap: Administration	Nytt anslag			24 212	21 661	22 140
26:2 Forskningsrådet för arbetsliv och socialvetenskap: Forskning	Nytt anslag			237 443	259 037	274 694
Utgiftsområde 17						
26:1 Statens ljud- och bildarkiv				35 092	35 821	36 604
Utgiftsområde 20						
26:1 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Förvaltningskostnader	Nytt anslag			43 744	39 551	40 416
26:2 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning	Nytt anslag			165 585	173 718	187 673
Utgiftsområde 23						
26:1 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning och kollektiv forskning				240 263	244 593	245 453
26:2 Bidrag till Skogs- och lantbruksakademien				1 149	1 170	1 194
Utgiftsområde 24						
26:1 Verket för innovationssystem: Förvaltning	Nytt anslag			111 927	104 046	106 321
26: 2 Verket för innovationssystem: Forskning och utveckling	Nytt anslag			1 005 949	969 197	974 864
Politikområde 26	-	-	-	4 438 565	4 550 549	4 919 540

¹ M.a.a. ny organisationsstruktur av myndigheter inom politikområde Forskningspolitik redovisas i denna tabell endast förslag avseende år 2001 samt beräknat anslag för åren 2002-2003.

5.3 Mål

5.3.1 Mål för 2001

Regeringens förslag. Målet för forskningspolitiken är att Sverige skall vara en ledande forskningsnation, där forskning bedrivs med hög vetenskaplig kvalitet.

Regeringen forskningspolitik presenteras i den forskningspolitiska propositionen Forskning och förnyelse (prop. 2000/2001:3) för perioden 2001 - 2003. Forskningen skall hålla hög vetenskaplig kvalitet och forskningsinsatserna skall rymma både bredd och specialisering. Forskning är en viktig tillväxtfaktor av strategisk betydelse för näringslivet, samtidigt som betydelsefulla forskningsresultat och nya kunskaper bidrar till samhällets sociala, kulturella och demokratiska utveckling.

5.3.2 Tidigare mål

Riksdagen beslutade efter förslag från regeringen i den förra forskningspolitiska propositionen (prop. 1996/97:5, bet. 1996/97:UbU3, rskr. 99) om övergripande mål för forskningen. I budgetpropositionen för år 2000 (prop. 1999/2000:1) uttrycktes dessa mål i samlad form som att forskningen skall bidra med ny väsentlig kunskap till förmån för hälsa, kultur, välfärd, miljö, ekonomisk utveckling, sysselsättning och omställning mot en hållbar utveckling.

De övergripande målen ligger till grund för de effektmål och verksamhetsmål som formulerats i myndigheternas regleringsbrev för budgetåren 1999 och 2000. Dessa mål redovisas i avsnitt 5.6.

5.4 Politikens inriktning

Forskningen bidrar med nya kunskaper

Forskningen utgör själva grunden för kunskapsutvecklingen i samhället. Forskning är en förnyande kraft genom att den bidrar till ökade insikter om den värld vi lever i, ger nya kunskaper att använda inom olika samhällsområden och utgör grunden för en utbildning av

hög kvalitet. Forskningens betydelse ökar dessutom till följd av såväl samhällets som vetenskapens egen snabba utveckling och globalisering. Genom att såväl nya forskningsresultat som dess tillämpningar väcker nya frågor, leder kunskapsutvecklingen i sig till behov av ytterligare forskning och ger upphov till nya forskningsfält.

Forskning utgör i dag, tillsammans med utbildning en viktig tillväxtfaktor. Det är de kunskapsintensiva verksamheterna som växer snabbast. Men även traditionella industribranscher och den offentliga sektorn genomgår dramatiska förändringar och blir alltmer beroende av nya kunskaper och välutbildad arbetskraft för att utvecklas. Ett viktigt inslag i politiken är också främjandet av olika former av samverkan mellan universitet, högskolor, forskningsinstitut, näringsliv och samhälle. Näringslivet, som verkar i ett utpräglat internationellt sammanhang, behöver ofta tillgång till hög kompetens, goda forskningsmiljöer och nya resultat från forskningsfronten för att kunna öka sin konkurrenskraft och utveckla nya produkter. Det innebär att företag inom de expansiva och kunskapsintensiva framtidsbranscherna ofta söker sig till länder med högkvalitativ forskning och välutbildad arbetskraft.

Sverige skall vara en ledande forskningsnation

Regeringens politik syftar till att förnya Sverige och bryta väg för kunskapsamhället. Det innebär bl. a. att regeringens politik omfattar betydande satsningar på forskning. Sverige avsätter, inklusive näringslivets omfattande insatser, närmare fyra procent av BNP till forskning och utvecklingsarbete (FoU), vilket är mer än vad något annat land i världen gör. Svensk forskning håller i dag generellt sett en hög kvalitet och är världsledande inom flera viktiga områden. Genom att ny kunskap är grunden för en god och hållbar samhällsutveckling och en viktig konkurrensfördel, måste strävan vara att upprätthålla och förstärka Sveriges ställning som ledande kunskaps- och forskningsnation.

Staten har särskilt ansvar för grundforskningen

Staten har ett övergripande ansvar för att det svenska samhället utvecklar och tar tillvara ny kunskap. Staten har ett särskilt ansvar för att garantera forskningens frihet och att stödja vital grundforskning och forskarutbildning. Genom att grundforskning och forskarutbildning är grunden för annan kunskapsutveckling och kunskapsförmedling är de av största betydelse för samhällets, inklusive näringslivets, behov av kunskap och kompetens. Den nyfikenhetsstyrda grundforskningen har genom åren bidragit med många banbrytande vetenskapliga upptäckter. Det höga ekonomiska risktagandet gör att modern grundforskning knappast kan bedrivas i rimlig omfattning utan offentlig finansiering. Under perioden 2000-2003 ökar de statliga anslagen till grundforskning och forskarutbildning med närmare 1,3 miljarder kronor.

Svensk forskning måste prioritera och kraftsamla

För att Sverige skall befästa sin ställning som ledande forskningsnation krävs det mer av kraftsamling inom svensk forskning. Svensk forskning måste bli bättre på att prioritera och profilera sig inom angelägna forskningsområden, satsa på unga forskartalanger, fortsätta öka andelen kvinnor på alla nivåer inom forskarvärlden och bygga upp konkurrenskraftiga och dynamiska forskningsmiljöer. För att utveckla kvaliteten i svensk forskning är det också angeläget att uppmuntra såväl nationell som internationell rörlighet i forskarvärlden.

För att stärka svensk forskning måste det internationella samarbetet utvecklas, samtidigt som de svenska universiteten och högskolorna också måste bli bättre på att samarbeta med varandra. Lärosätena måste även samverka med det omgivande samhället och informera om sin verksamhet. Denna samverkan är viktig för alla parter, eftersom den gör det möjligt för universiteten och högskolorna att veta vilka idéer och frågeställningar som finns i det omgivande samhället, samtidigt som det omgivande samhället kan ta del av forskningsresultaten.

Nya forskningsområden utvecklas med ny myndighetsorganisation

Den riktigt banbrytande vetenskapliga utvecklingen sker ofta på helt nya vetenskapliga områden, i gränslandet mellan olika vetenskapliga discipliner. Svensk forskning står nu inför ett stort generationsskifte vilket under några år ger lärosätena och forskningsråden osedvanligt stora möjligheter att ompröva användningen av de befintliga forskningsresurserna. Men för att ytterligare främja kraftsamling och ökat gränsöverskridande mellan olika vetenskapliga discipliner, och för att underlätta för forskarna att själva prioritera, fattade riksdagen i juni 2000 vid behandlingen av proposition Forskning för framtiden – en ny organisation för forskningsfinansiering (1999/2000:81) beslut om en ny myndighetsorganisation för forskningsfinansiering som träder i kraft den 1 januari 2001. Det nya systemet kan på ett bättre sätt än tidigare stödja utvecklingen av kreativa forskningsmiljöer och ge utrymme för nya frågeställningar och nya kunskapsbehov.

Vetenskapsrådet får ansvar för att stödja grundläggande forskning inom alla vetenskapsområden. Inom Vetenskapsrådet inrättas tre ämnesråd – ett för humaniora och samhällsvetenskap, ett för natur- och teknikvetenskap och ett för medicin. Till Vetenskapsrådet knyts också Forskningsforum med uppgift att verka för ökad dialog och samverkan mellan forskare, forskningsfinansiärer, allmänheten och andra som direkt eller indirekt berörs av forskningen. Dessutom inrättas ett särskilt forskningsråd för arbetsliv och socialvetenskap och ett forskningsråd för miljö, areella näringar och samhällsbyggande. Dessutom skapas en mer effektiv och slagkraftig organisation för den behovsstyrda forskningen till stöd för det svenska innovationssystemet och för en hållbar utveckling och tillväxt genom att Verket för innovationssystem inrättas. Regeringen föreslår i denna proposition att de nya myndigheterna tillförs 91 miljoner kronor för 2001 av de medel som riksdagen tidigare beslutat om, utöver de anslag som följer med vid omorganisationen.

Satsning görs på unga forskare

För att klara det förestående generationsskiftet inom svensk forskning och den ökande efter-

frågan på forskarutbildad personal, behövs satsningar på forskarutbildning men också särskilda satsningar på unga forskare. Regeringen föreslår därför att 110 miljoner kronor fördelas av tidigare beslutade nya medel till en satsning på unga forskare under perioden. Det är också angeläget att en ökad forskarrörlighet mellan olika lärosäten/forskningsutförare uppmuntras och att andelen kvinnor i forskarkåren ökar.

Satsning görs på prioriterade områden

Det är angeläget att svensk forskning utvecklar spetskompetens inom viktiga forskningsfält. Av de, av riksdagen redan anvisade resurserna, för perioden 2001-2003 föreslår regeringen medel till forskning och forskarutbildning (inkl. forskarskolor) inom bioteknik och biovetenskap om 120 miljoner kronor, informationsteknik och IT-forskning om 120 miljoner kronor, materialvetenskap och materialteknik om 35 miljoner kronor, vård- och omsorgsforskning om 35 miljoner kronor samt forskning om miljö och hållbar utveckling om 20 miljoner kronor.

De vetenskapliga landvinningarna inom naturvetenskap, teknik och medicin, samt de snabba samhällsförändringarna och den ökande globaliseringen, ökar behovet av humanistisk och samhällsvetenskaplig forskning. På en lång rad områden är också humanisternas och samhällsvetarnas kunskaper oundgängliga i tvär- och mångvetenskapliga forskningsprojekt som kretsar kring exempelvis mötet mellan människan och tekniken. Regeringen bedömer att det framför allt är den humanistiska forskningen som behöver förstärkas. Regeringen fördelar av riksdagen anvisade resurser för perioden 2001-2003, nya medel till forskning och forskarutbildning (inkl. forskarskolor) inom humaniora och samhällsvetenskap om 128 miljoner kronor, samt forskning och utvecklingsarbete inom det konstnärliga området om 20 miljoner kronor.

Ett annat angeläget forskningsområde är utbildningsvetenskaplig forskning. I propositionen En förnyad lärarutbildning (prop. 1999/2000:135) som lades i maj 2000 har regeringen föreslagit omfattande satsningar på forskning kring kunskapsutveckling, utbildning och lärande. Anslagen till denna forskning föreslås höjas med sammanlagt 114 mil-

joner kronor (inkl. forskarskolor) under perioden 2001-2003.

Av ovan nämnda medel för forskningsinsatser inom prioriterade områden under perioden 2001-2003 anvisas Vetenskapsrådet 70 miljoner kronor för biovetenskap och bioteknik, 50 miljoner kronor för informationsteknik och IT-forskning, 20 miljoner kronor för materialvetenskap och materialteknik, 10 miljoner kronor som särskild småämnnesresurs inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning, 20 miljoner kronor för konst, 90 miljoner kronor för utbildningsvetenskap, samt 20 miljoner kronor till vård och omsorgsforskning. Forskningsrådet för arbetsliv och socialvetenskap anvisas 15 miljoner kronor för framför allt samhällsvetenskaplig forskning. Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsplanering anvisas 20 miljoner kronor för forskning inom miljö och hållbar utveckling. Verket för innovationssystem anvisas 20 miljoner kronor för tillämpade projekt inom biovetenskap och bioteknik och 20 miljoner kronor för tillämpade projekt inom IT.

För att utveckla forskningens infrastruktur höjs anslagen till vetenskaplig utrustning, högpresterande datorsystem, bibliotek och arkiv med sammanlagt 90 miljoner kronor under perioden.

Forskningsfrågorna viktiga under Sveriges ordförandeskap i EU våren 2001

Under det svenska ordförandeskapet i Europeiska Unionen våren 2001 kommer utbildnings- och forskningsfrågorna att spela en viktig roll. Vid Europeiska rådets extra möte i Lissabon i mars 2000 om sysselsättningen formulerades det strategiska målet för EU:s arbete under den närmaste tioårsperioden "att bli världens mest konkurrenskraftiga och dynamiska, kunskapsbaserade ekonomi med möjlighet till hållbar ekonomisk tillväxt, med fler och bättre arbetstillfällen och en högre grad av social sammanhållning". Forskning är, liksom utbildning, ett centralt område för insatser som syftar till att nå detta mål. Uppföljningen av slutsatserna från Lissabon, och förberedelserna inför Europeiska rådets mötet om sysselsättningen i Stockholm i mars 2001, blir därför en viktig uppgift inom forskningsområdet under ordförandeskapet.

Under våren 2001 får Sverige förhoppningsvis även möjlighet att som ordförandeland inleda det ansvarsfulla arbetet med att lotsa EU:s sjätte ramprogram för forskning och utveckling i hamn. Detta är avhängigt att kommissionen presenterar ett förslag till nytt ramprogram under vintern.

För att markera att satsningar på både utbildning och forskning är väsentliga för utvecklingen av ett kunskapens Europa kommer EU:s utbildnings- och forskningsministrar för första gången sedan 1994 att ha ett gemensamt informellt möte, vilket äger rum i Uppsala den 1-3 mars 2001. Under det svenska ordförandeskapet kommer även uppmärksamhet att ägnas åt etiska aspekter i bioteknisk och biomedicinsk forskning samt samverkan mellan högskolor och näringsliv.

5.5 Insatser

5.5.1 Statliga insatser inom politikområdet

Regeringen har i den forskningspolitiska propositionen *Forskning och förnyelse* (prop. 2000/2001:3) redovisat sina framtida insatser inom forskningspolitiken.

Merparten av anslagen inom politikområdet utnyttjas för att stödja grundläggande forskning vid främst högskolor och universitet. Denna forskning utgör en bas för mer tillämpad forskning och senare utvecklingsarbete.

De forskningsprojekt och forskartjänster som finansieras av forskningsråden, FRN och Rymdstyrelsen har en nyckelroll i det svenska forskningssystemet så till vida att projekt och forskare har valts ut i nationell konkurrens och genomgått en vetenskaplig prövning där den internationella forskningsfronten utgör referenspunkten. De forskningsfinansierande myndigheterna gör också särskilda insatser avsedda att främja t.ex. förnyelse och jämställdhet inom forskningen och stödjer forskarnas tillgång till dyrbar vetenskaplig utrustning genom särskilda bidrag.

De statliga forskningsfinansiärer som har ett sektorsansvar för forskning som stödjer kunskapsbehoven inom en viss sektor, Socialvetenskapliga forskningsrådet, Skogs- och jordbrukets forskningsråd, Kommunikationsforskningsberedningen, Bygghälsningsrådet

och Rådet för arbetslivsforskning samt delar av NUTEK. Dessa myndigheter kommer, som tidigare redovisats, att upphöra vid årsskiftet 2000/2001 och ersättas av Forskningsrådet för arbetsliv och socialvetenskap, Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggnad och Verket för innovationssystem, och ingå i politikområdet Forskningspolitik.

Statens insatser inom politikområdet ger svenska forskare tillträde till främst europeiskt forskningssamarbete och europeiska forskningsanläggningar genom att finansiera Sveriges medlemsavgifter för detta forskningssamarbete.

Svenska forskares deltagande i forskningssamarbetet inom EU främjas genom den rådgivning och information som tillhandahålls via EU/FoU-Rådet.

Via Polarforskningssekreteriatet finansieras vetenskapliga expeditioner till polartrakterna, ofta i internationell samverkan.

De statliga insatserna inom politikområdet via Kungl. biblioteket (KB) och Arkivet för ljud och bild (fr.o.m. 1 januari 2001 Statens ljud- och bildarkiv) gör det möjligt att samla in, bevara och för forskning tillhandahålla det svenska kulturarvet i form av tryckt material, ljud och bild. Kungl. biblioteket främjar också informationsförsörjningen till svensk forskning genom att förvalta och utveckla dels den nationella elektroniska samkatalogen LIBRIS, dels det s.k. ansvarsbibliotekssystemet där utvalda universitetsbibliotek har ett särskilt ansvar för informationsförsörjningen inom ett visst ämnesområde. KB i sig fungerar dessutom som ett humanistiskt forskningsbibliotek.

5.5.2 Insatser utanför politikområdet

Anslagen inom politikområdet Forskningspolitik svarade budgetåret 2000 för drygt 10 procent av de totala statliga anslagen till FoU och knappt 3 procent av den totala offentliga och privata forskningsfinansieringen i Sverige. Möjligheterna att uppfylla målet om att Sverige skall vara en ledande forskningsnation är därmed i hög grad avhängigt insatser inom andra politikområden och insatser av andra än statliga aktörer.

Huvuddelen av de statliga anslagen till grundforskning fördelas direkt till högskolor och universitet via anslag inom politikområdet

utbildning. Anslagen inom politikområde Utbildningspolitik utnyttjas dock i högre utsträckning för forskarutbildning och är inte underkastade den vetenskapliga prövning och prioritering ur ett nationellt och internationellt perspektiv som gäller för de medel som fördelas via politikområde Forskningspolitik.

Mer tillämpad och probleminriktad forskning och utveckling finansieras av vissa statliga myndigheter inom sina respektive ansvarsområden, t.ex. Försvarsmakten, Vägverket och Naturvårdsverket.

Sedan mitten av 1990-talet finansieras svensk forskning även av de s.k. forskningsstiftelserna, vilka totalt fördelar drygt 2 miljarder kronor per år till både grundläggande och tillämpad forskning som bedömts vara av strategisk betydelse för Sveriges konkurrenskraft.

Slutligen finansieras och utförs FoU av betydande omfattning vid forskningsinstitut och privata företag. Den privata forskningsfinansieringen är stor. Även kommuner och landsting finansierar viss FoU.

Måluppfyllelsen inom politikområde Forskningspolitik är i hög grad beroende av utvecklingen inom högskolor och universitet, vilka har en nyckelroll i det svenska forskningssystemet genom att vara utförare både av den grundläggande forskning som finansieras via de statliga forskningsråden och av den mer tillämpade forskning som är direkt relevant för t.ex. företag.

5.6 Resultatbedömning

I kapitlet redovisas forskningsråd och myndigheter från utgiftsområde 16, men även en kort redovisning från andra utgiftsområden som har myndigheter eller verksamhet som fr.o.m. år 2001 ingår i politikområdet Forskningspolitik. Närings- och teknikutvecklingsverkets (NUTEK) resultatbedömning för 1999 redovisas under politikområde Näringspolitik.

5.6.1 Resultat

Forskningsråden, Forskningsrådsnämnden och Rymdstyrelsen

I regleringsbrevet för budgetåret 2000 har angivits gemensamma effektmål för Humanistisk-samhällsvetenskapliga forskningsrådet (HSFR), Medicinska forskningsrådet (MFR), Naturvetenskapliga forskningsrådet (NFR), Teknikvetenskapliga forskningsrådet (TFR) och Forskningsrådsnämnden (FRN) samt den del av verksamheten vid Rymdstyrelsen som finansieras av anslag inom politikområdet.

De effektmål som angivits är att forskningen skall vara av högsta vetenskapliga kvalitet. Forskningen skall också utgöra en bas för kompetensuppbyggnad, kunskapsöverföring och tillämpningar i samhället och därigenom främja kulturell, social och ekonomisk utveckling. Vidare skall forskningen bidra till samhällets omställning mot en hållbar utveckling, en hög utbildningsnivå, ett vetenskapligt förhållningssätt och kritiskt tänkande. Slutligen skall forskningen stödja det internationella samarbetet och bidra till lösningar av globala problem.

Mot bakgrund av ovanstående effektmål har i regleringsbrevet för budgetåret 2000 som verksamhetsmål angivits att myndigheterna skall:

- upprätthålla omfattning och kvalitet i genomförande av internationella utvärderingar av svensk forskning
- prioritera förnyelse av forskningen
- ägna hög uppmärksamhet åt forskningens samhällsrelevans
- främja tvärvetenskaplig forskning
- ägna hög uppmärksamhet åt jämställdhetsfrågor och främja ett genusperspektiv i forskningen
- bidra till att sprida information om forskning och forskningsresultat
- ägna hög uppmärksamhet åt det internationella forskningssamarbetet och se till att de medel Sverige ställer till förfogande utnyttjas maximalt.

Nedan följer en resultatbedömning som strukturerats i förhållande till ovan angivna verksamhetsmål.

Vetenskaplig kvalitet och utvärdering av forskning

Rådens huvudsakliga uppgifter är att granska och prioritera forskningsansökningar samt att identifiera nya forskningsområden. Granskningen sker i prioriteringskommittéer sammansatta av väl meriterade forskare. Det är ofta i detta arbete som råden identifierar nya och växande forskningsinriktningar. Enstaka ansökningar granskas dessutom av externa bedömare som väljs inom det internationella forskarsamhället. Prioriteringskommittéernas arbete med granskning av forskningsansökningar utvärderas regelbundet av råden och arbetet anpassas till utvecklingen inom forskningen. Rådens bedömningar kvalitetssäkras dessutom genom regelbundna externa utvärderingar där internationellt sammansatta expertgrupper inbjuds för att granska olika forskningsområden.

Utvärderingar genomförs regelbundet så att varje delområde granskas med intervall på ca 10 år. Utvärderingarna är ett viktigt hjälpmedel såväl för de forskare vars projekt utvärderas som för råden i deras arbete med att prioritera framtida forskningsinsatser. Genom att utvärderingarna i regel utförs av utländska forskare är de också viktiga för att jämföra den svenska forskningens inriktning och kvalitet med den internationella forskningsfronten. Rådets forskartjänster tillsätts alltid efter samråd med externa bedömare.

HSFR har sedan mitten av 1980-talet efter NFR:s modell genomfört regelbundna utvärderingar av olika forskningsinriktningar inom rådets ansvarsområde. Under 1999 genomfördes utvärderingar av litteraturvetenskap och av nordiska språk. Samma år påbörjades en utvärdering av statsvetenskap som slutförs under år 2000.

För att stimulera internationaliseringen av humanistisk och samhällsvetenskaplig forskning publiceras dessa rapporter på engelska på samma sätt som sker med utvärderingar från MFR, NFR eller TFR. MFR slutförde under år 1999 en utvärdering av odontologisk forskning som under årtionden varit bland de ledande i världen. Denna bedömning kvarstår men expertgruppen såg även vissa svårigheter i samband med neddragningar av forskningen som skett då grundutbildningen minskat. Expertpanelen rekommenderade bland annat att karriärmöjligheterna för yngre forskare för-

bättras och såg detta som det viktigaste instrumentet för förnyelse av odontologin. Under år 1999 påbörjade MFR en utvärdering av psykiatrisk forskning som slutförs under år 2000. NFR genomförde under 1999 två utvärderingar, en inom neurobiologi och en inom strukturbologi. Båda utvärderingarna fick vetenskapligt goda omdömen. Expertgruppen för neurobiologin pekade på att andelen forskare på mellannivå är jämförelsevis få i Sverige. Inom strukturbologin pekade expertgruppen på behovet av ytterligare utrustning i samband med att mer avancerade tekniker möjliggör strukturstudier på allt högre detaljnivå. Denna utrustning kräver stora investeringar och det blir en uppgift för Vetenskapsrådet att väga behov mot kostnad avseende speciellt dyrbara anläggningar. Rymdstyrelsen genomförde 1997 i samarbete med NFR en utvärdering av svensk rymdfysik. Detta samarbete är en naturlig följd av att båda myndigheterna finansierar grundläggande rymdforskning och att Rymdstyrelsen tillsammans med NFR utför år 2000 en utvärdering av astronomisk forskning. Rymdforskningen inom NFR och Rymdstyrelsen har många beröringspunkter och gemensamma utvärderingar är ett utmärkt sätt att koordinera forskningstödet från de två myndigheterna. TFR genomförde under 1999 en utvärdering av den datavetenskapliga forskning som stöds via TFR. Expertgruppen pekade på det höga söktrycket och behovet av att ytterligare medel tillförs detta expanderande område.

I bedömningarna inom MFR och NFR ingår citeringsanalyser och publiceringsstatistik som några av flera faktorer för att korrelera projekten i internationell jämförelse. TFR har varit mera återhållsamma med detta eftersom teknikvetenskaperna genom sitt tvärvetenskapliga arbetssätt och avsaknaden av publiceringstradition avseende speciella tidskrifter ger en större osäkerhet i analysen än inom medicin och naturvetenskaperna. Rymdstyrelsen har sett publiceringsanalys som svårtolkade underlag och föredrar granskningar via forskningskommittén tillsammans med utlåtanden av externa bedömare. Under granskningen 1999 har Rymdstyrelsen även använt utlåtanden från experter utsedda av forskningsråden vilket avspeglar beröringspunkterna med natur- och teknikvetenskaperna. Härmed underlättas samarbete mellan forskningsfinansierare-

na som är till gagn även för Rymdstyrelsens mera tillämpade projekt.

Citeringsanalyser gjorda av MFR och NFR har visat att Sverige i förhållande till folkmängden ligger väl framme inom medicin, biologi, kemi och fysik. Mätt på antalet citeringar per artikel ligger forskningen inom fysik och kemi ca 20 procent över ett internationellt genomsnitt. MFR har dock visat att flera medicinska områden relativt sett gått tillbaka under 90-talet.

Rådsforskningen har genomgående en hög kvalitet och Sverige ligger inom flera områden vid den internationella forskningsfronten. Flera utvärderingar har pekat på behoven av stöd för yngre forskare och regeringen vill understryka att detta är ett viktigt instrument för förnyelse inom forskningen. Även om forskningen inom speciellt medicin och naturvetenskap redan har en stark internationell anknytning bör råden arbeta för att denna ska stärkas ytterligare inom alla vetenskaperna. Detta inkluderar även användningen av utländska forskare som sakkunniga vid prioriteringen av rådets projektstöd. Regeringen vill också understryka att rådets arbete vad gäller tvärvetenskap och jämställdhet är angelägna delar av kvalitetsarbetet.

Förnyelse inom forskningen

Myndigheterna har under flera år drivit ett förändringsarbete med ambitionen att prioritera förnyelse av forskningen. Råden har här haft olika metoder men alla har kunnat visa på en ökande andel yngre forskare och nya forskningsprojekt. HSFR har sett projektgranskningen som sitt främsta instrument för förnyelse inom forskningen. Beviljningsgraden för nya sökande har stadigt ökat under 1990-talet men faktiskt sjunkit sedan 1998. Men siffrorna är osäkra p.g.a. ett litet material. Fler insatser för förnyelsen av forskningen behöver sannolikt göras om tydliga resultat ska åstadkommas. Andelen kvinnliga forskare med stöd från forskningsråd har normalt varit hög speciellt inom humaniora men en viss minskning har märkts under år 2000. MFR har under flera år särskilt prioriterat stödet till unga forskare och andelen forskare under 40 år med stöd från MFR har ökat. Andelen kvinnor bland forskarna under 40 år har ökat från 30 procent 1997 till drygt 35 procent. NFR:s insatser för

förnyelse har skett genom anslag till forskarkrytering och stödet till tjänster för unga forskare motsvarar ca 10 procent av ansökningsomgången. NFR har under 1998-1999 även inrättat tre professurer inom områden som i rådets analyser identifierats som viktiga för naturvetenskaplig förnyelse. Genom tillsättning av rådsprofessurer åstadkoms en snabb utbyggnad av ett forskningsområde medan tjänster till unga forskare ger en långsiktig kompetensuppbyggnad. Rymdstyrelsen stöder få men stora projekt som ofta är långsiktiga. TFR:s stöd till förnyelse har främst givits genom rådets program för ramanslag till strategiska forskningsområden. TFR har också identifierat områden som i internationell jämförelse varit små i jämförelse med områdets betydelse för utbildningen. Rekryteringsstödet till unga forskare har i sådana fall varit ett viktigt instrument.

Tvärvetenskaplig forskning

Det blir allt tydligare att många komplexa samhälls- och forskningsproblem bara kan lösas genom samverkan mellan kunskaper och metoder som utvecklats inom olika vetenskapliga discipliner. Det är ofta vetenskapligt arbete i gränsländerna och skärningspunkterna mellan olika discipliner som öppnar nya perspektiv och möjliggör oanade tillämpningar. Tvär- och mångvetenskaplig forskning bidrar också till att förnya forskningen och ge den en nödvändig dynamik. Det finns många etablerade forskningsfält som utvecklats i kontaktyrorna mellan olika vetenskapsområden. Viktiga exempel är bioteknik, socialmedicin, språkteknologi och medicinsk etik; områden som i dag får omfattande finansiering via forskningsråden och andra forskningsfinansierare.

FRN har haft ett särskilt ansvar för tvärvetenskaplig forskning genom sitt uppdrag att främja forskning inom samhällsrelevanta områden och därvid beakta behovet av tvär- och mångvetenskap. FRN:s forskningsfinansiering är koncentrerad till ett antal temaområden som ofta kretsar kring aktuella och framtida samhällsproblem och förutsätter ett tvär- eller mångvetenskapligt arbetssätt. Ofta kräver de frågeställningar som uppstår att vetenskaplig kompetens byggs upp inom forskningsområden som ännu inte hunnit konsolidera sig organisatoriskt och vetenskapligt.

En viktig förutsättning för att främja tvärvetenskap via forskningsråden är att rådets beredningsorganisation är uppbyggd så att forskningsprojekt med en tvärvetenskaplig inriktning kan ges en rättvisande bedömning. Härvidlag är situationen tillfredsställande så till vida att alla forskningsråden på olika sätt har anpassat sina beredningsorganisationer för att hantera tvärvetenskapliga projekt. Detta har skett genom att anpassa sammansättning och ansvarsfördelning på beredningskommittéerna, genom att skapa särskilda kommittéer för beredning av tvärvetenskapliga projekt eller genom att låta tvärvetenskapliga projekt behandlas i särskild ordning inom den ordinarie beredningsorganisationen.

Myndigheterna främjar också tvärvetenskap genom att initiera särskilda tvärvetenskapliga forskningsprogram eller insatsområden, ibland i samverkan med andra forskningsfinansierare. Ett exempel på sådana insatser är det program för att öka samverkan mellan matematiken och natur-/teknikvetenskaperna som drivs i samverkan mellan NFR, TFR och Knut och Alice Wallenbergs stiftelse.

Den av regeringen tillsatta samverkansgrupp som skall främja samverkan mellan forskningsråden vad gäller bl.a. tvärvetenskap har under 1999 fortsatt sitt arbete. En av samverkansgruppen särskilt utsedd arbetsgrupp har under år 1999 färdigställt den rapport om förutsättningar och problem kring tvärvetenskaplig forskning som påbörjades under 1998. Rapporten har behandlats vid ett nationellt seminarium och har också diskuterats vid möten med landets universitetsledningar.

Jämställdhet och genusforskning

Jämställdheten har beaktats vid bedömning av projektansökningar, och yngre kvinnliga sökandes projekt har särskilt uppmärksammats. Vid likvärdighet i vetenskaplig kvalitet eftersträvas företräde för kvinnliga sökanden. Utöver denna ordning tillämpar FRN riktade medelsanvisningar för att stimulera ansökningar från underrepresenterat kön inom vissa programområden. Detta till trots har andelen kvinnliga sökande och bidragsmottagare sjunkit sedan 1998, från 41 procent till 34 procent kvinnliga bidragsmottagare.

I MFR:s nya styrelse är nästan 50 procent av ledamöterna och suppleanterna kvinnor, och i

rådets prioriteringskommittéer ingår 34 kvinnor av de 84 ledamöterna. Antalet kvinnliga bedömare har ökat avsevärt de senaste fem åren, från omkring 10 procent 1994/1995. Även antalet kvinnliga bidragssökanden och mottagare har ökat under de senaste tre åren, även om den faktiska andelen kvinnliga bidragsmottagare ökar långsamt på grund av den låga andelen nya bidrag (10 procent). Andelen kvinnliga bidragsmottagare var 23 procent 1999. Andelen kvinnliga sökande till rådsfinansierade tjänster är lågt, med undantag av forskarasistenttjänsterna där 50 procent av de nytillsatta tjänsterna gick till kvinnor.

Under de senaste åren har HSFR medvetet sökt öka andelen kvinnor som får bidrag, och att ge sådant stöd som underlättar för kvinnor att inleda och fortsätta en forskarkarriär. Vid lika meriter ges företräde för kvinnliga forskare. 1999 var 31,5 procent av de beviljade forskningsanslagen utbetalda till kvinnor, vilket är en ökning från 1998 då andelen var 27,5 procent.

En viktig faktor i jämställdhetsarbetet är att det finns en jämn fördelning av kvinnor och män i rådets egen organisation, och alla råden har ökat andelen kvinnor i sina beredningsgrupper. Andelen kvinnor i HSFR:s organisation har ökat kraftigt under de senaste åren, till 38 procent 1999, från 21 procent 1994/95.

Andelen kvinnor som söker projektanslag från TFR är mycket låg, men har ökat från 3 procent 1993 till 10 procent 1999. Tendensen visar att beviljandegraden för kvinnor har stigit under den tiden för att nu ligga på samma nivå som männens. TFR har under året finansierat fem postdoktorala stipendier för kvinnor och två repatrieringsbidrag.

Rymdstyrelsen är uppmärksam på att det kvinnliga antalet forskare är relativt litet och bör öka och har beaktat detta vid sin programplanering för 1999.

FRN är sedan 1990 ålagd att stödja kvinno- och jämställdhetsforskning inom ramen för och nämndens temaområde för genusforskning fördelade 10 mkr 1999. Särskild tonvikt har lagts vid att stödja yngre forskare som bedriver forskning utifrån ett genusperspektiv. På grund av det stora antalet sökanden har projektutlysningarna koncentrerats på två inriktningar varav den ena, "genus, religion och moral" har lockat till sig ett antal ansökningar från forskare med invandrarbakgrund.

FRN:s kommitté för genusforskning har under 1999 genomfört en konferens kring

könsperspektiv i medicinsk forskning i samarbete med MFR och Nationella sekretariatet för genusforskning i Göteborg. FRN har också genomfört ett arbetssymposium för genusforskare kring frågan ”vad är genusforskningens kärna?”. FRN, NFR och TFR stödjer tillsammans projektet Genus, teknik och naturvetenskap - en forskningsöversikt.

FRN har förstärkt genusaspekterna i de utlysta programtexterna inom flera av sina temaområden.

Forskningsrådets samverkansgrupp bidrar till ett vidgat intresse för könsperspektiv inom olika vetenskapliga fält.

MFR har under 1999 skärpt kravet på sammansättning av studiepopulationer vad gäller köns- och ålderssammansättning. Forskningsrådets samverkansgrupp för genusforskningens integrering har gett i uppdrag åt forskningsråden att identifiera genusforskningsaspekter i sitt forskningsstöd. För MFR:s del visar det sig att projekten lika ofta fokuserar sig på sjukdomar som drabbar kvinnor som på sjukdomar som drabbar män. NFR gör inom ramen för samverkanskommittén en genomgång av ansökningarna inom biologi, där könsperspektivet främst är aktuellt för att klarlägga genusaspekter på forskningsobjekt eller forskningens genomförande.

Genusforskningen har stor relevans för många av de discipliner som ligger inom HSR:s ansvarsområde. Inom samhällsvetenskapen bidrar till exempel genusforskningen till demokrati- och samhällsutvecklingen. En särskild satsning utgör de forskartjänster som HSR har haft sedan mitten på 1980-talet. I slutet av 1999 hade rådet fyra tjänster tillsatta i jämställdhetsforskning, och ytterligare en tjänst är under tillsättande.

Forskningens samhällsrelevans och nyttiggörande

Flera av de forskningsfinansierande myndigheterna inom politikområdet finansierar huvudsakligen grundläggande forskning. Denna bidrar med nya kunskaper om människan och hennes omvärld, samtidigt som den också utgör en nödvändig kunskapsbas för mer tillämpningsnära forskning och utvecklingsarbete. Nya - och ofta oanade - tekniker och metoder har många gånger sitt ursprung i genombrott som gjorts inom den grundläggande

forskningen. Steget mellan forskning och tillämpningar är dock olika långt inom olika vetenskapsområden. Rymdforskningen, bioteknikområdet och forskningen inom materialteknik är exempel på områden där steget mellan forskning och tillämpningar kan vara förhållandevis kort. Den grundläggande forskningen utgör även en viktig bas för högre utbildning inom olika yrkeskategorier. Oavsett i vilken bemärkelse forskningen kan vara nyttig bör det inte råda någon motsättning mellan samhällsrelevans och vetenskaplig kvalitet; forskning kan bara bli nyttig om den också håller god vetenskaplig kvalitet.

FRN skall enligt sin instruktion främst stödja forskning som är angelägen från samhällets synpunkt. De forskningsområden som får stöd via FRN är vanligen problemdrivna och rör frågor av central betydelse för samhällsutvecklingen, som t.ex. genusforskning, forskning för en hållbar utveckling, folkhälsofrågor, forskning om globaliseringsprocesser m.m. Samhällsrelevansen är en viktig aspekt som vid FRN vägs in vid alla beslut om nya forskningsområden och vid alla bedömningar av forskningsansökningar. Rymdstyrelsens ansvarsområde omfattar både grundläggande rymdforskning och utvecklingsarbete, vilket tydliggör den grundläggande forskningens betydelse för det tekniska utvecklingsarbetet och ger ett bättre underlag för bedömningar av olika forskningsprojekts relevans. Vid de övriga forskningsråden sker insatser för att främja forskningens samhällsrelevans och nyttiggörande främst genom att särskilda riktlinjer för relevansbedömning av forskningsprojekt tillämpas vid prioriteringen av forskningsansökningar. MFR ställer också krav på att forskningsansökningar på ett tydligt sätt skall redovisa forskningens nytta och stimulerar överföring av resultat från grundforskningen till klinisk verksamhet. TFR har en särskild beredningsgrupp för samhällsrelevans som skall ge vägledning till rådet vid prioritering av forskningsstöd och använder sig av särskilda anslagsformer - ett program för industridoktorander och stöd till adjungerade industriforskare - som syftar till att förbättra kontakterna mellan högskoleforskare och näringslivet. Dessutom gör samtliga myndigheter insatser för att på olika sätt sprida information om forskning och forskningsresultat, vilket ökar möjligheterna för forskningen att komma till nytta i samhället.

Forskningsinformation

Populärvetenskap har stor betydelse för att sprida vetenskapens frågeställningar, metoder och resultat utanför kretsen av forskare. Att popularisera forskning är ett viktigt uppdrag för forskningsråden och samtliga forskningsråd bedriver sådan verksamhet. Forskningsråden samarbetar i flera populärvetenskapliga arrangemang, såsom Vetenskapsfestivaler, Vetenskapens vecka samt Bok- och biblioteksmässan.

FRN har som en särskild uppgift att på nationell nivå främja kontakter mellan forskare och allmänhet, bl.a. genom att stimulera forskares medverkan i samhällsdebatten. FRN:s informationsverksamhet är bred både när det gäller målgrupper och former för informationsöverföring. Under 1999 bildade FRN en särskild kommitté för utveckling av forskningskommunikation, med uppgift att utveckla området, bistå med expertkunskaper samt bedöma ansökningar och delta i uppföljning och resultatspridning. En särskild kommitté för utveckling av forskningskommunikation till barn och ungdom inrättades också. FRN delar årligen ut projektmedel, under 1999 satsades ca 1 miljon kronor på projektet "Miljön har en historia", riktad till högstadiet och gymnasiet. Uppbyggnaden av nyhetsbrevet Vetskap avslutades 1998 och under 1999 har FRN fortsatt arbetet med att utveckla nyhetsbrevet med dess kringtjänster. En läsvärdesundersökning av Vetskap, som genomfördes 1999, visade bl.a. att nyhetsbrevet är uppskattat och fyller sin funktion som informationskälla, medan webbplatsen och dess tjänster behöver utvecklas och marknadsföras ytterligare.

HSFR har sedan 1996 successivt utvidgat informationsverksamheten. 1997 fastställdes en övergripande informationsstrategi. Som en del av denna har HSFR inrättat ett särskilt utskott för informationsfrågor. Sedan 1998 finns en projektanställd informatör. Informationsaktiviteterna är populärvetenskapliga, riktade till den breda allmänheten samt riktade till vetenskapssamhället. Tidskriften Tvärsnitt har under 1999 marknadsförts i en kampanj, för att nå nya målgrupper och öka antalet prenumeranter. I rådets monografiserie Brytpunkt utgavs fyra skrifter under 1999. Under hösten 1999 förbereddes utlysningen av ett journaliststipendium, med syfte att ge en journalist

möjlighet att fördjupa sig inom ett valfritt ämne inom humaniora/samhällsvetenskap. Sedan 1997 har HSFR en hemsida, vars besökarantal ökar. Sedan en omläggning under våren 1999 har hemsidan ca 600 besökare per vecka.

MFR har en informationsplan med policy, strategi och verksamhetsplan, som uppdateras årligen. MFR har även en rådgivande kommitté för informationsfrågor som består av forskare och aktiva inom sjukvården samt mediarepresentanter. Fortbildning av journalister anser rådet vara angeläget. I slutet av 1999 arrangerades ett journalistseminarium om smärta. Journalistikstudenter ges möjlighet att söka stipendier för examensarbete inom MFR:s verksamhetsområde och under 1999 beviljades fyra sådana stipendier. 1998 undersöktes hur olika målgrupper tar emot och använder information från MFR. Undersökningen visade bl.a. att arbetet med att marknadsföra MFR:s material bör öka, vilket har inletts under 1999. Under 1999 har antalet prenumeranter av rådets tidning, MFR informerar, ökat. MFR:s webbtjänst på Internet startades 1996 och har sedan dess ständigt utvecklats. MFR:s hemsida har i snitt haft 7 000 besökare per månad under 1999. Webbtjänsten för skolan har utvecklats under året och har i snitt haft 700 besökare per månad under 1999. Sedan 1995 arbetar tre informatörer vid MFR:s informationsenhet.

NFR inledde 1997 i samarbete med KK-stiftelsen ett treårigt projekt med s.k. forskningsattachéer, som arbetar med att skapa varaktiga kontakter mellan forskargrupper och olika avnämare. I slutet av 1999 hade rådet fyra forskningsattachéer. NFR ger fr.o.m. 1998 ut en tidskrift, Carpe Scientiam, som 1999 utkom med fyra nummer. Informationsbladet NFR meddelar kom ut med sju nummer under 1999. Hösten 1996 startade NFR:s budkavle, som uppmanar innehavaren att popularisera och uppmärksamma naturvetenskaplig forskning. 1999 fanns budkavlen vid Lunds universitet, för att 2000 vandra vidare till Uppsala.

TFR kräver en populärvetenskaplig sammanfattning i samband med ansökningar om forskningsstöd. De bästa av dessa sammanfattningar används sedan i TFR:s informations-spridning. Under 1999 startade nyhetsbrevet Tekniksidan, som kom ut med tre nummer under det första året. Målgrupper är främst journalister och skolor. Forskare har kunnat söka stöd för populärvetenskaplig information

och under 1999 beviljades tre ansökningar. Sedan 1998 finns en informationssekreterare anställd vid TFR:s kansli. Rådet har en hemsida som är under ständig utveckling.

Rymdstyrelsen förnyade sina webbsidor under 1998 då sidorna utökades bl.a. med länkar till forskares hemsidor, där projekt som Rymdstyrelsen stödjer presenteras. Webbplatsens målgrupper är allmänhet, ungdomar, media och forskare och informationen finns på svenska och engelska. Antalet besökare på hemsidan har fördubblats från början av 1999 till slutet av året. Antalet besökare är ca 500 per månad. Rymdstyrelsen medverkar med nyhetsartiklar på rymdområdet i tidskriften *Teknik och Vetenskap* samt ger ekonomiskt stöd till *Forskning och Framsteg*. Rymdstyrelsen deltog under Populärvetenskapens vecka 1999 med två föreläsningar. Myndigheten beslutade under 1999 att rekrytera en person som skall ansvara för myndighetsinformationen.

Internationellt forskningssamarbete

De svenska resurserna för FoU motsvarar någon procent av världens totala FoU-resurser och svenska forskares produktion av vetenskapliga artiklar motsvarar strax under 2 procent av världens totala artikelproduktion. Detta innebär att svensk forskning bara kan svara för en liten del av de stora genombrotten inom forskningen och att den svenska forskningen för att bevara sin internationella position måste vara i ständig kontakt med den internationella vetenskapliga utvecklingen.

Inom framför allt rymdområdet, men även inom medicin, naturvetenskap och teknik, är den svenska forskningen redan i hög grad internationell. Forskarna har informella internationella nätverk och deltar i internationella konferenser, publicering sker vanligen i internationella tidskrifter och konkret forskningssamarbete vid internationella forskningsanläggningar eller inom ramen för gemensamma forskningsprojekt, t.ex. inom EU:s ramprogram, förekommer i stor utsträckning. Det blir också allt vanligare att svenska forskare tjänstgör utomlands under kortare eller längre perioder.

De forskningsfinansierande myndigheterna skall i sitt arbete ägna stor uppmärksamhet åt det internationella samarbetet och alla forskningsråden stödjer också på olika sätt interna-

tionellt samarbete. De vanligaste stödformerna är bidrag till anordnande av internationella konferenser och seminarier, bidrag till resor och ökade levnadsomkostnader vid utlandsvistelse samt stipendier för doktorandstudier utomlands. Forskningsråden fördelar också på regeringens uppdrag särskilda medel till gästprofessurer för kvinnor och postdoktorstipendier för kvinnliga forskare. Dessa stipendier används för att stimulera nydisputerade kvinnliga forskare att vistas vid en utländsk institution och för att möjliggöra för svenska institutioner att bjuda in framstående kvinnliga forskare från utlandet. Genom HSFR:s medlemskap i European University Institute i Florens, kan också svenska forskarstuderande förlägga delar av sin utbildning till detta institut. Under år 1999 har rådets olika stödformer inneburit att drygt 400 forskare och doktorander beviljats bidrag för vistelse utomlands, inklusive utländska forskare som kommit till Sverige.

Huvuddelen av myndigheternas resurser för internationellt forskningssamarbete utnyttjas för att finansiera Sveriges medverkan i formaliserat samarbete inom internationella forskningsorganisationer. Dessa organisationers verksamhet avser till största delen naturvetenskap och teknik och motiveras av forskningens komplexitet och av behovet av mycket dyrbar vetenskaplig utrustning. Genom deltagandet i dessa organisationer får svenska forskare möjlighet att delta i avancerad forskning inom främst fysik och astronomi, men även inom biologi, kemi och teknik. Sverige är för närvarande medlem i bl.a. följande organisationer:

- Europeiska kärnforskningsorganisationen (CERN) som bedriver grundforskning inom högenergifysik.
- Europeiska sydobservatoriet (ESO) som driver astronomiska observatorier i Chile.
- Europeiska synkrotronljuskällan (ESRF) som ger fysiker, kemister och biologer möjlighet till grundläggande materialforskning.
- Europeiska molekylärbiologiska forskningslaboratoriet (EMBL) som ger möjlighet till deltagande i främst molekylärbiologisk forskning.
- Det europeiska rymdorganet (ESA) som bl.a. driver vetenskapliga program inom rymdområdet.

- Internationella institutet för tillämpad systemanalys (IIASA), där FRN är svensk medlemsorganisation.

Medlemskapen i ovanstående och andra internationella forskningsorganisationer tar i anspråk betydande delar av anslagen till Naturvetenskapliga forskningsrådet och Rymdstyrelsen. Under 1999 var NFR:s kostnader för deltagande i de europeiska forskningsanläggningarna 163 miljoner kronor och nästan 80 miljoner kronor av Rymdstyrelsens anslag utnyttjades för forskning inom ESA. Det svenska utnyttjandet av anläggningarna räknat som andelen svenskar av de personer som vistats vid anläggningarna under året motsvarar i de flesta fall minst Sveriges andel av kostnaderna.

Forskningsråden har själva ansvaret för att väga det vetenskapliga värdet av medlemskapet i internationella organisationer mot alternativet att satsa mer resurser på nationellt forskningsstöd. Myndigheterna lämnar förslag till regeringen beträffande medlemskapen och mot bakgrund av bl.a. dessa bedömningar har regeringen beslutat att Sverige tills vidare fortsätter sitt medlemskap i samtliga internationella forskningsorganisationer som landet var medlem i år 1998.

Nationella forskningsbibliotek och arkiv

Utbildningsdepartementet ansvarar för de två myndigheter som ombesörjer tillvaratagandet av pliktexemplar i enlighet med lagen (1993:1992) om pliktexemplar av dokument, nämligen Kungl. biblioteket (KB) och Arkivet för ljud och bild - ALB (fr.o.m. 1 januari 2001 Statens ljud- och bildarkiv. Anslag till ALB återfinns inom utgiftsområde 17.

I Bibliotekslagen (1996:1596) anges målen för biblioteksverksamheten. Lagen syftar till att garantera avgiftsfria boklån samt ett väl fungerande nätverk som binder ihop forskningsbibliotek, högskolebibliotek, länsbibliotek, lånecentraler samt folk- och skolbibliotek. Vid varje högskola finns ett bibliotek

Inom biblioteks- och arkivsektorn pågår en snabb utveckling till följd att den nya tekniken, framför allt IT och Internetanvändningen.

Den nya tekniken ställer höga krav på personal. Den traditionella bibliotekarien har fått en ny roll som pedagog. Forskningsbiblioteken erbjuder både traditionell vägledning till det tryckta materialet men också kompetent vägledning och tillgång till den digitala informationen. Forskningsbiblioteken måste arbeta parallellt med olika rutiner för olika och varierande leverans- och distributionssystem både av tryckt material och digitalt.

Universiteten och högskolorna har särskilt återrapporterat vilka åtgärder och satsningar de har vidtagit för sitt bibliotek. Utbildningsdepartementet avser att fortsatt följa lärosätenas arbete med sina bibliotek.

Den enskilt största och viktigaste satsningen kollektivt för de svenska universiteten och högskolorna har varit att nationellt avtala om prenumeration av digitala tidskrifter. Kungl. biblioteket har under två år delfinansierat lärosätenas kostnader för digitala tidskrifter i ett inledande skede. Avtalen innebär att högskolorna får tillgång till såväl digitaliserad som pappersbaserad information. Den digitaliserade versionen ger bättre tillgång till olika vetenskapliga publikationer samt minskar förvärvs- och hanteringskostnader inom högskolan. Lärare, forskare och studenter vid de yngre lärosätena får tillgång till samma information som kollegorna vid de etablerade universiteten. Informationen administreras av biblioteken och blir tillgänglig via de interna nätverken.

KB fyller en viktig roll i den nationella bibliotekspolitik och i svenskt biblioteksväsende. LIBRIS är ett nationellt biblioteksdatasystem som avgiftsfritt tillhandahåller information, skulle ha uppgraderats 1999. Denna uppgradering har dock blivit försenad. Under året har KB fortsatt uppdraget att skapa en nationell samkatalog för hela biblioteksväsendet och tillsammans med Bibliotekstjänst AB (BTJ) arbetat fram användargränssnitt för sökningar i både LIBRIS och BTJ:s katalog BURK. Den virtuella katalogen skall omfatta så många bibliotek som möjligt och ta hänsyn till olika biblioteks förutsättningar och behov.

Efterfrågan på KB:s tjänster ökar och antalet besökare uppgår till ca 800 personer per dag. KB har helt återtagit besöksfrekvensen sedan återinvigningen år 1997. Antalet hemlån och fjärrutlån har ökat med 40 respektive 20 procent sedan föregående år. KB har vuxit i sin nya kostym.

Det ökade utbudet av ljud och rörliga bilder i Sverige under de senaste två decennierna avspeglar sig i omfattningen av Arkivet för ljud och bilds verksamhet. Under de senaste fem åren har levererade pliktexemplar ökat med 36 procent. Detta beror bl.a. på att en rad nya satellitkanaler har etablerats, och att video- och fonogramutbudet ökar. ALB ägnar och kommer fortsättningsvis ägna stor uppmärksamhet åt att erbjuda tillfredsställande sökmöjligheter för de nya programkanalerna. Radio- och TV-bolagens utökade användning av elektronisk dokumentation och programinformation innebär att även ALB måste etablera nya system och rutiner för insamlande, lagring och åter sökning av information.

ALB:s huvuduppgift, att säkra det långsiktiga bevarandet av ljud och rörliga bilder, blir alltmer problematisk. I allt större utsträckning uppträder åldringssymptom på ALB:s tidiga pliktexemplar, vilket kräver tidskrävande specialistarbete för omkopiering till nya digitala bärare.

ALB:s samlingar är enligt lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk normalt endast tillgängliga för forskningssändamål. De flesta användarna är verksamma vid universitet och högskolor. Myndigheten firade sitt tjugoförårsjubileum i oktober 1999 och byter den 1 januari 2001 namn till Statens ljud- och bildarkiv. Anslaget redovisas under utgiftsområde 17.

Polarforskningssekretariatet

Polarforskningssekretariatet har till uppgift att samordna polarforskning och expeditioner till polarregionerna. Samtidigt skall sekretariatet koordinera de svenska verksamheterna med utländska expeditioner. Sekretariatet är också svensk tillståndsmyndighet för vistelser vid Antarktis. Polarforskning kräver långsiktig planering och sekretariatet planerar stora expeditioner parallellt med utförandet av årliga program.

Sekretariatet har under år 2000 genomfört flera program. Inom ramen för det svenska arktisforskningsprogrammet fortsätter samarbetet med National Science Foundation i projektet AMANDA. Projektet som bygger på ett antal neutrinodetektorer nedsänkts i inlandsisen, har pågått i sju år. Under säsongen 1999/2000 genomfördes en svensk expedition

till Dronning Maudes land i Antarktis inriktad mot glaciologi och meteorologi för studier av massbalansen i isen samt studier av mängden aerosoler i luften över ismassorna. Vid Antarktis och på Grönland finns inlandsisar som fungerar som arkiv om tidigare klimat och atmosfärssammansättning. I ett annat geologiskt projekt i Antarktis mättes rörelser såväl i som av den Antarktiska kontinenten.

Under 1994 genomfördes en Arktisexpedition österut till den ryska kusten vid Norra Ishavet som 1999 följdes av en expedition västerut till den arktiska kusten och övärlden i norra Kanada. Under sommaren 2000 genomfördes en geologisk expedition till norra Sibirien. Denna var inriktad mot geologiska undersökningar av berggrunden vid Kaninhalvön. Under sommaren genomfördes även en kulturvetenskaplig expedition till Svalbard där Andréé-expeditionens sista läger 1897 på Vitön undersöktes. En annan grupp studerade Svalbards gruvhistoria.

Sekretariatet planerar nu tre stora Arktiska expeditioner med isbrytaren Oden för åren 2001-2003. Den första inriktas mot atmosfärstudier längs iskanten norr om Svalbard och österut mot den ryska delen av Norra Ishavet. Planering pågår även för en Antarktisexpedition för sydsommaren 2001/2002 då Sverige har det logistiska ansvaret för nordiska expeditioner till Antarktis.

EU/FoU-rådet

Myndighetens instruktion reviderades i början av år 2000 eftersom tidigare instruktion delvis utgick från förhållanden som gällde före Sveriges medlemskap i EU. I samband med detta ändrades även myndighetens benämning till Rådet för forsknings- och utvecklingssamarbete inom EU. Rådet skall genom nätverksbyggande, informations- och rådgivningsverksamhet främja svenskt deltagande i EU:s ramprogram för forskning och utveckling samt bistå regeringen med statistik och analys av svenskt deltagande i ramprogrammen. Rådets verksamhet har svarat väl mot de uppsatta målen.

Rådets arbete följer ramprogrammets olika faser, där efterfrågan på information och rådgivning dominerar i början av ett nytt ramprogram. Eftersom det femte ramprogrammet inleddes under 1999 har dessa insatser präglat

rådets arbete under året. Rådets funktion som National Contact Point (NCP) och övertagandet av forskningskontoret i Bryssel har givit utökade möjligheter till kontakter med bl.a. kommissionen och andra medlemsländer, vilket har underlättat tillgången till informationsutbyte och förbättrat rådgivningsverksamheten. Rådets hemsida har varit välbesökt och antalet enskilda konsultationer ökade under 1999. Rådets kursverksamhet fördubblades jämfört med 1998 och en ny kurs har tagits fram till stöd för sökanden till delprogrammet som främjar småföretagens deltagande i EU-forskningen. Riktade insatser har även gjorts mot kommuner och universitet och högskolor. Bland industriforskningsinstituterna har en särskild EU-grupp bildats som rådet deltar i.

Under 1999 genomfördes en slutlig sammanställning av det svenska deltagandet i det fjärde ramprogrammet. En analys av tillgängligheten av forskningsresultat från EU:s ramprogram har även genomförts tillsammans med fem andra svenska forskningsfinansiärer. En studie som syftar till att utvärdera orsakerna till svenska småföretags låga deltagande i ramprogrammet har påbörjats och kommer att presenteras under år 2000. Det svenska ordförandeskapet och förhandlingarna om det sjätte ramprogrammet, som förväntas inledas under hösten 2000, kommer att öka regeringens efterfrågan på underlag i strategiska frågor. Rådets arbete med analys och utvärdering kommer successivt att behöva öka under det kommande budgetåret.

Forskningsfinansierande myndigheter under andra utgiftsområden

Socialvetenskapliga forskningsrådet

Socialvetenskapliga forskningsrådets (SFR) forskningsanslag har successivt förstärkts under hela 1990-talet. Under 1999 påbörjades en treårig successiv nivåhöjning med 10 miljoner kronor per år för äldreforskningen. De tillämpningsområden som tidigare under flera år fått mest forskningsstöd är folkhälsoområdet och allmän socialpolitik och socialförsäkring. När det gäller den successiva utbyggnaden av äldreforskningen blev det under 1999 en viss eftersläpning p.g.a. större behov av förberedelser, utvärderingar än vad som förutsågs när medel anslogs. Detta innebar dock inte

några negativa effekter i de forskningsutförande organen i samhället. Förstärkning av den demografiska forskningen skedde under året genom tillsättande av en professur på området. SFR konstaterade vid en utvärdering 1998 av programstöd som stödform att dessa fungerade mycket bra. Under 1999 igångsattes tio olika etc programstöd inom allmän socialpolitik, epidemiologi samt alkohol- och drogforskning.

Många projekt som erhållit stöd från SFR bygger på samarbete mellan forskare från olika discipliner och från olika fakulteter. De forskarnätverk som rådet stött innefattar forskare från olika discipliner. SFR har lagt stor vikt vid att ge framstående och lovande forskare goda villkor för att bedriva forskning inom SFR:s ansvarsområden.

SFR vidtog flera åtgärder för att utveckla fler kanaler, t ex massmedia (pressfrukost, journaliststipendier), för att sprida information om forskning och forskningsresultat till verksamhetsföreträdare och andra.

SFR:s satsning på yngre forskare innebar bl.a. finansiering av forskarassistenttjänster och projektstöd avsedda att finansiera forskarstuderandes avhandlingsarbete. Bland dem som arbetade i de projekt som beviljades stöd rådde bra balans såväl mellan yngre och äldre forskare som mellan kvinnor och män.

Något fler män än kvinnor söker och får forskningsstöd genom SFR, så även 1999. Genom rådets sammansättning och förfarande vid bedömningen av ansökningar säkras, så långt det är möjligt, att de projekt som beviljas forskningsstöd från SFR bidrar till bättre kunskap om både kvinnors och mäns situation.

Rådet för arbetslivsforskning

Rådet för arbetslivsforskning (RALF) rapportering avseende målet att uppnå hög relevans och kvalitet i den forskning och utveckling som finansieras av myndigheten visar att RALF väl har uppnått detta mål.

Ett allt komplexare arbetsliv ställer ökade krav på att de forskningsinsatser som sker inom arbetslivsområdet bedrivs i projekt där mer än ett ämne eller en forskningsdisciplin är företrädda. Rådet redovisar en fortsatt ökning av den totala andelen mångvetenskapliga projekt från 42 procent år 1998 till 44,4 procent år 1999.

Under år 1999 har bidrag beviljats till 291 FoU-projekt inom områdena arbetsmiljö, arbetsorganisation, arbetsmarknad och programövergripande projekt. Av dessa var 114 projekt inom arbetsorganisationsområdet. I allt större utsträckning har medel beviljats till områdena arbetsorganisation och arbetsmarknad. Största antalet beviljade projekt finns nu inom området arbetsorganisation.

Rådet har också beslutat om stöd till forskningsmiljöer runt programmet Genus, teknik och arbete på tema T vid Linköpings universitet. Satsningen kommer att leda till att forskning som lägger ett genusperspektiv på teknik, vilket hittills varit ett underförsörjt område för rådet, får ett finansiellt tillskott.

I regleringsbrevet för år 1997 fick RALF i uppdrag att senast den 1 december 2000 redovisa en forskningsöversikt och utvärdering av såväl svenska som internationella forskningsresultat inom området elkänslighet och hälsorisker av elektriska och magnetiska fält. Under 1999 har rådet lämnat in den tredje delrapporten. Samtliga tre delrapporter är därmed inlämnade till regeringen. Uppdraget skall slutrapporteras senast den 1 december år 2000.

Skogs- och jordbrukets forskningsråd

Skogs- och jordbrukets forskningsråds (SJFR) huvuduppgift har varit att främja och stödja i första hand grundläggande och långsiktig forskning som gagnar ett hållbart nyttjande av biologiska naturresurser med särskild inriktning på de areella näringarna. Rådet har haft i uppdrag att bl.a. verka för ett vidgat internationellt samarbete och att sprida information om forskning och forskningsresultat till samhället och berörda näringar.

Regeringen uppdrog under år 1998 åt SJFR att utvärdera den svenska jordbruksforskningen samt att utveckla en forskningsstrategi för denna. En delrapport har inkommit till regeringen och uppdraget skall slutredovisas i september 2000.

När det gäller andelen kvinnor som har erhållit forskningsmedel är utfallet tillfredsställande då beviljningsandelen för kvinnor var 33 procent medan den för männen utgjorde 37 procent. Totalt sett är andelen kvinnor som söker forskningsmedel fortfarande mindre än andelen män även om en ökning har skett. Representationen av kvinnor är dock olika för

olika forskningsområden där t.ex. skogsforskning har få kvinnliga sökande. Andelen kvinnor i beredningsutskotten ökar kontinuerligt

Den internationella verksamheten vid SJFR har under senare år blivit alltmer omfattande och fördjupat. Framför allt har EU-samarbetet och det nordiska samarbetet ökat.

Under året har bl.a. forskningsprogrammet ekologisk jordbruks- och trädgårdsproduktion utvärderats och har därvid fått relativt goda omdömen. En del av den kritik som riktats mot programmet har varit att tre år är för kort tid för ett forskningsprogram av detta slag.

Kommunikationsforskningsberedningen

Kommunikationsforskningsberedningen (KFB) har uppnått sitt mål att den kunskapsuppbyggande forskningen bör utgöra 40 procent av anslaget. Andelen kvinnliga doktorander har ökat betydligt liksom andelen kvinnliga projektledare. Målet att sprida forskningsresultat och se till att dessa kommer till användning har uppfyllts genom en mycket bred informationsverksamhet. Ett verktyg som utvecklats för detta är hemsidan på internet. För att stödja den svenska forskningens internationella anknytning har KFB engagerat sig starkt i EU:s 5:e ramprogram.

Forskningssamarbete inom EU

Det svenska deltagande i EU:s ramprogram för forskning och teknisk utveckling har vuxit sig starkt över åren. I det fjärde ramprogrammet (1994-1998) återfanns svenskt deltagande i ca en fjärdedel av projekten. EU:s finansiering till dessa projekt uppgick till ca 22 procent av det fjärde ramprogrammets budget om totalt 113 miljarder kronor.

En bred diskussion om frågor som rör det europeiska forskningssamarbetet har inletts under år 2000. Den ansvarige kommissionären Philippe Busquin presenterade förslaget "Mot ett europeiskt område för forskningsverksamhet". Syftet är att få till stånd en debatt om det europeiska forskningssamarbetet som sträcker sig utöver ramprogrammet och som eftersträvar en helhetssyn på Europas samlade forskningsresurser. Målet är att ge europeisk forskning större genomslagskraft. Detta skall uppnås genom utökad samverkan och synergi

inom ramprogrammet, mellan ramprogrammet och övriga europeiska forskningsinsatser och mellan nationella forskningsinsatser. Tanken på en bredare europeisk forskningsamverkan och de konkreta förslag om hur detta skall uppnås fick stort stöd av stats- och regeringscheferna vid toppmötet i mars år 2000 där forskningens viktiga roll för att skapa ekonomisk tillväxt och sysselsättning poängterades i mötets slutsatser. En första avrapportering kring dessa frågor kommer att äga rum under det svenska ordförandeskapet. Regeringen avser därför att ägna stor uppmärksamhet åt dessa frågor framöver. I höst väntas Kommissionens första idépapper om det sjätte ramprogrammets innehåll och uppläggning. Kommissionens fullständiga förslag väntas under våren 2001 och blir därmed en huvudfråga på forskningens dagordning under det svenska ordförandeskapet. I avvaktan på Kommissionens förslag till ett sjätte ramprogram anser regeringen att det är viktigt att ramprogrammet ges en struktur som möjliggör kraftsamling av olika forskningsinsatser. Regeringen vill gärna se en förstärkning av grundforskningens ställning i ramprogrammet. Särskild uppmärksamhet bör även riktas åt åtgärder för innovation och samt forskares och forskarstuderandes rörlighet även riktas åt åtgärder för och småföretag samt forskares och forskarstuderandes rörlighet.

Stiftelsen för internationalisering av högre utbildning och forskning (STINT) har avsatt totalt 74 miljoner kronor för medfinansiering av svenska universitet och högskolors och instituts deltagande i det femte ramprogrammet. Medlen avses täcka organisationernas behov av medfinansiering under två år men kan nyttjas utöver två-årsperioden. Förutom STINT:s stöd har ett tiotal myndigheter avsatt egna medel för att underlätta för forskare inom deras respektive verksamhetsområde att delta i EU:s ramprogram. Sverige framstår som relativt unikt vad gäller att i så stor utsträckning avsätta särskilda nationella medel för medfinansiering. Eftersom det svenska deltagandet i ramprogrammen väl följer svenska profilområden bör det finnas fortsatt utrymme och intresse från nationella forskningsfinansiärer att bevilja medfinansiering av svenska forskares deltagande i ramprogrammen. Regeringen har också i tidigare propositioner (prop 1996/97:5 och prop 1998/99:94) ansett att EU-forskningen bör integreras i den nationella

hanteringen av forskningsfrågor. Det bör finnas goda förutsättningar för de nya myndigheterna för forskningsfinansiering att finna såväl överensstämmelse mellan den egna verksamheten och EU:s ramprogram som möjligheter till samfinansiering.

Nordiskt samarbete

Under år 2000 startar två nya tidsbegränsade forskningsprogram, ett om språkteknologi och ett om kön och våld. Samtidigt avslutas i och med utgången av år 2000 forskningsprogrammet Norden och Europa ger därmed utrymme för två mindre forskningsprogram från år 2001. Sammanlagt beräknas fem forskningsprogram och ett nätverk vara i gång under år 2001.

Nordiskt Forskningspolitiskt Råd (FPR) har ett överordnat tvärsektorielt ansvar för att ge råd till Nordiska ministerrådet i långsiktiga och övergripande forskningspolitiska frågor.

Vid sidan av det normaliserade nordiska samarbetet har Det nordiska samarbetet sker främst genom de nordiska forskningsrådets samarbetsnämnder, inom teknik och naturvetenskap, medicin, humaniora och samhällsvetenskap. TFR upptogs under 1999 som fullvärdig medlem av den nordiska samarbetsnämnden för de naturvetenskapliga forskningsråden, Nos-N. Syftet med samarbetsnämnderna är dels att förstärka kontakten mellan de nordiska forskningsråden, dels att bidra till en ökad visibilitet och attraktionskraft för nordisk forskning. Sverige deltar också i Nordic Optical Telescope, som är ett optiskt teleskop på Kanarieöarna, finansierat av de naturvetenskapliga forskningsråden i Danmark, Finland, Island, Norge och Sverige. Den svenska andelen av observationstiden har svarat väl mot bidragsdelen, som är ungefär 30 procent. Teleskopet har blivit internationellt uppmärksammat för sin höga bildkvalitet.

OECD

Arbetet som initierades vid ministermötet inom OECD:s kommitté för forsknings- och teknikpolitik i juni 1999 fortsätter. Vid mötet konstaterades att särskild uppmärksamhet bör ägnas åt kunskapsförsörjning som bidrar till en hållbar utveckling och till att hantera livsme-

delsproduktion och energiförsörjning. Nationella regelverk måste följas upp och utvecklas så att utnyttjandet av forskningsresultat underlättas.

I oktober, 2000 planeras en ny OECD-konferens, denna gång gemensamt med Tyskland som värdland. Mötets tema handlar om Benchmarkning Industry-Science relationships.

5.6.2 Analys och slutsatser

Arbetet inom de forskningsråd och myndigheter som redovisats har fungerat väl under 1999 och måluppfyllelsen har i stort sett varit god. RRV:s revisionsberättelser visar att forskningsrådets och myndigheternas årsredovisningar i allt väsentligt bedömdes vara rättvisande.

Inga problem har noterats när det gäller myndigheternas arbetsgivarpolitik eller kompetensförsörjning. Deras organisationer och arbetsformer har fungerat väl.

När det gäller förnyelsen inom forskningen har regeringen tidigare betonat angelägenheten av ett kraftfullt förnyelsearbete. FRN och råden enades om att successivt öka andelen eget projektstöd till unga forskare. Detta har i stor utsträckning också förverkligats och andelen nya projekt har ökat. Arbetet måste dock intensifieras ytterligare och Vetenskapsrådet kommer genom sin ämnesövergripande funktion få möjligheten att skapa tydliga strategier för alla vetenskapsområden.

Regeringens bedömning är att myndigheterna har ägnat hög uppmärksamhet åt behovet av att främja tvärvetenskaplig forskning. Forskningsrådets beredningsorganisationer har anpassats till behovet av tvärvetenskap och konkreta insatser i form av särskilda forskningsprogram har genomförts, i flera fall genom samverkan mellan olika forskningsfinansiärer. Samtidigt står det klart att om svensk forskning skall kunna hantera de ökade behov av tvärvetenskaplig forskning som såväl samhällsutvecklingen som den vetenskapliga utvecklingen i allt snabbare takt driver fram, krävs förändringsvilja och medvetna insatser inom hela forskningssystemet och inte bara hos forskningsfinansiärerna. Framför allt blir det viktigt att forskningsråden kan samverka med lärosätena i arbetet med att ge tvärvetenskapen goda villkor. I takt med att behovet av

tvär- och mångvetenskaplig forskning ökar blir det också allt viktigare att uppmärksamma och diskutera vilka särskilda villkor och förutsättningar som kan behöva skapas för att frambringa tvärvetenskaplig forskning av högsta vetenskapliga kvalitet.

Regeringen gör bedömningen att råden arbetat långsiktigt med att uppnå jämställdhetsmålen. Samtliga råd har arbetat aktivt för att uppnå en jämn könsfördelning i sin organisation inklusive arbets- och beredningsgrupper. Samtliga råd har vid lika projektansökningar gett företräde för underrepresenterat kön, och fullföljt rådets samverkansgrupp för genusforskningsfrågors uppdrag om genusaspekter i projektansökningar. Regeringen anser det mycket angeläget att Vetenskapsrådet fortsätter det långsiktiga arbetet med jämställdhet och genusforskning.

Regeringen bedömer att de forskningsfinansierande myndigheterna inom politikområdet nu har integrerat kriterier för att bedöma samhällsrelevansen i sina beredningsorganisationer och har förmågan att väga in relevanskriterier vid prioriteringen av forskningsprojekt. Därmed blir det möjligt att på ett systematiskt sätt pröva och väga samhällsrelevansen i olika forskningsansökningar och vid en likvärdig vetenskaplig kvalitet hos två olika projekt prioritera det projekt som bedöms ha den största potentialen för samhällsnyttiga resultat. Samtidigt är det angeläget att statens stöd till grundläggande forskning först och främst fördelas utifrån kvalitetskriterier och med respekt för det faktum att de framtida tillämpningarna av forskningens resultat ofta kan vara både oanade och avlägsna i tiden.

Regeringen bedömer att informationsverksamheten vid myndigheterna fungerar väl. Medvetenheten om informationsinsatsernas betydelse har ökat och råden har utvecklat organisatoriska former för att hantera informationsverksamheten. En ökad samverkan mellan forskningsråden är dock önskvärd, särskild på det populärvetenskapliga området. Den nya organisationen för forskningsfinansiering som träder i kraft vid årsskiftet bör öka möjligheterna till samverkan och på så sätt nå fler och nya målgrupper. Internet är en viktig informationskanal för såväl myndighetsinformation som mer populära presentationer. Forskningsråden bör sträva efter att ständigt utveckla och uppdatera sina webbplatser, samt undersöka möjligheter till samverkan. Det är också ange-

läget att råden utvärderar genomförda informationsinsatser samt gör en mer övergripande översyn av informationsverksamheten inför genomförandet av den nya myndighetsorganisationen.

5.7 Revisionens iakttagelser

Riksrevisionsverket har inte haft några invändningar i revisionsberättelsen för år 1999 avseende myndigheterna inom politikområdet.

5.8 Budgetförslag

5.8.1 26:1 Vetenskapsrådet: Forskning och forskningsinformation¹

Tabell 5.26:1 Anslagsutvecklingen för Vetenskapsrådet: Forskning och forskningsinformation

Tusental kronor

1999	Utfall	Nytt anslag	Anslags-sparande
2000	Anslag	Nytt anslag	Utgifts-prognos
2001	Förslag	1 777 101	²
2002	Beräknat	1 996 428	³
2003	Beräknat	2 301 706	⁴

¹ Nytt anslag

² Se Tabell 5.26:1 Beräkning av anslaget för 2001

³ Motsvarar 1 957 346 tkr i 2001 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 2 209 346 tkr i 2001 års prisnivå.

Vetenskapsrådet är ett forskningsråd med uppgift att stödja grundläggande forskning av högsta vetenskapliga kvalitet inom samtliga vetenskapsområden. Vetenskapsrådet inleder sin verksamhet den 1 januari 2001 och övertar då de ansvarsområden som idag handhas av Forskningsrådsnämnen, Humanistisk-samhällsvetenskapliga forskningsrådet, Medicinska forskningsrådet, Naturvetenskapliga forskningsrådet samt Teknikvetenskapliga forskningsrådet, vilka avvecklas.

Anslaget avser stöd till forskning, bidrag till dyrbar vetenskaplig utrustning, kostnader för Sveriges medlemskap i internationellt forskningssamarbetet samt kostnader för forskningsinformation.

Vetenskapsrådet har tillförts nya medel om sammanlagt 76 miljoner kronor för lärande och utbildning 20 miljoner kronor, och medel för biträdande lektorer 5 miljoner kronor,

högpresterande datorer 15 miljoner kronor, vetenskaplig utrustning 21 miljoner kronor samt en allmän ökning av anslaget om 5 miljoner kronor, vårdforskning 5 miljoner kronor och forskning och konstnärligt utvecklingsarbete 5 miljoner kronor.

Anslaget har tillförts 4 miljoner kronor från utgiftsområde 9 för longitudinella studier.

Från anslaget har förts 5 miljoner kronor till Forskningsrådet för arbetsliv och socialvetenskap under utgiftsområde 9, för ungdomsforskning. Dessutom har 5 miljoner kronor förts till Vetenskapsrådets förvaltningsanslag för utökade förvalningskostnader för den nya organisationen.

I enlighet med riksdagens beslut med anledning av prop 1994/95:164, Jämställdhet mellan kvinnor och män inom utbildningsområdet överförs medel för två professorer till Chalmers tekniska högskola samt högskolan i Borås.

Vetenskapsrådet har i forskningspropositionen Forskning och förnyelse (prop. 2000/2001:3) givits ansvar för administration, drift och redovisning av universitetsdatanätet Sunet. Medel till Sunet redovisas under anslaget 26:8.

Tabell 5.26:1 Beräkning av anslaget för 2001

Tusental kronor

	Anslag 2000	
		0
2000 års forskningsanslag för FRN, HSFR, MFR, NFR, TFR inkl. PLO		1 651 625
2000 år anslag för dyrbar vetenskaplig utrustning inkl PLO		87 726
Nya forskningsresurser i enlighet med forskningspropositionen överfört från anslaget 25:70 Särskilda utgifter inom universitet och högskolor m.m.		76 000
Medel överfört från Uo 09 26:2 Forskningsrådet för arbetsliv och socialvetenskap: Forskning, för longitudinella studier		4 000
Medel överfört till Uo 09 26:2 Forskningsrådet för arbetsliv och socialvetenskap: Forskning, för ungdomsforskning		-5 000
Medel överfört till Uo 20 26:2 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning, för miljöforskning		-10 5000
Omfört till 26:2 Vetenskapsrådet: Förvaltning		-5 000
Medel för professorer till 25:53 Högskolan i Borås och 25:69 Chalmers tekniska högskola AB		-750
Medel överfört till anslaget 26:9 Särskilda utgifter för forskningsändamål		-21 000
Förslag 2001		1 777 101

Tabell 5.26:1 Bemyndiganden om ekonomiska förpliktelser för Vetenskapsrådet

Tusental kronor

	1999 utfall	2000 prognos	2001 beräknat	2002 beräknat	2003 –2006 beräknat
26:1 Vetenskapsrådet¹					
Utestående förpliktelser vid årets början	1 374 920	1 892 006	2 150 000	2 428 000	
Nya förpliktelser	1 335 856	1 149 267	1 422 000		
Infriade förpliktelser ²	818 770	891 273	1 144 000	1 700 000	728 000
Utestående förpliktelser vid årets slut	1 892 006	2 150 000	2 428 000		
Erhållen/föreslagen bemyndiganderam	3 075 000	2 049 000	2 810 000		

¹ Anslaget är nytt. Uppgifterna för 1999 och 2000 bygger på förpliktelser knutna till de gamla anslagen D1 Forskningsrådsnämnden: forskning och forskningsinformation, D3 Humanistisk-samhällsvetenskapliga forskningsrådet: Forskning, D5 Medicinska forskningsrådet: Forskning, D7 Naturvetenskapliga forskningsrådet: Forskning, D9 Teknikvetenskapliga forskningsrådet: Forskning samt D17 Dyrbar vetenskaplig utrustning.

² Utgiftsutfall till följd av ingångna förpliktelse

Grundläggande forskning bedrivs vanligen i projektform, där projekten har en varaktighet på minst tre år. Även stödet till dyrbar vetenskaplig utrustning är långsiktigt, genom att staten åtar sig att under ett antal år betala ansvarigt lärosätes kostnader för räntor och amorteringar för den aktuella utrustningen.

Vetenskapsrådet bör därför i likhet med dagens forskningsråd ges möjlighet att fatta beslut om stöd till forskning och vetenskaplig utrustning som innebär åtaganden under kommande budgetår. Regeringen föreslår att riksdagen skall bemyndiga regeringen att låta Vetenskapsrådet fatta beslut om forskning som, inklusive tidigare åtaganden av nuvarande forskningsråd, innebär utgifter på högst 2 810 miljoner kronor efter år 2001.

5.8.2 26:2 Vetenskapsrådet: Förvaltning¹

Tabell 5.26:2 Anslagsutvecklingen för Vetenskapsrådet

Tusentals kronor

1999	Utfall	Nytt anslag	Anslags-sparande
2000	Anslag	Nytt anslag	Utgifts-prognos
2001	Förslag	100 722	
2002	Beräknat	90 591 ²	
2003	Beräknat	92 589 ³	

¹ Nytt anslag

² Motsvarar 88 722 tkr i 2001 års prisnivå.

³ Motsvarar 88 722 tkr i 2001 års prisnivå.

Vetenskapsrådet övertar de medel för förvaltning som idag handhas av Forskningsrådsnämnden, Humanistisk-samhällsvetenskapliga forskningsrådet, Medicinska forskningsrådet, Naturvetenskapliga forskningsrådet samt Tek-

nikvetenskapliga forskningsrådet, vilka avvecklas. Det nya anslaget förstärks med 5 miljoner kronor för att möta rådets alla nya uppgifter. 500 000 kronor överförs från Högskoleverket för administrativa kostnader för forskningsinformationssystemet Safari, som övertas av rådet. Dessutom tillförs Vetenskapsrådet för år 2001 engångsvis 12 miljoner kronor för omställningskostnader i samband med övergången till den nya organisationen.

Tabell 5.26:2 Beräkning av anslaget för 2001

Tusental kronor

2000 års förvaltningsanslag för FRN, HSFR, MFR, NFR, TFR:s förvaltning, inkl. PLO	83 222
Förstärkning av anslaget	5 000
Omställningskostnader för år 2001	12 000
Från Högskoleverket 25:74 för Safari	500
Förslag för år 2001	100 722

5.8.3 26:3 Rymdforskning

Tabell 5.26:3 Anslagsutvecklingen för Rymdforskning

Tusental kronor

1999	Utfall	128 086	Anslags-sparande	360
2000	Anslag	142 075	Utgifts-prognos	142 435
2001	Förslag	144 817		
2002	Beräknat	147 468 ¹		
2003	Beräknat	150 482 ²		

¹ Motsvarar 144 817 tkr i 2001 års prisnivå.

² Motsvarar 144 817 tkr i 2001 års prisnivå.

Anslaget avser grundforskning inom rymdområdet och disponeras av Rymdstyrelsen. Huvuddelen av anslaget används för internatio-

nellt forskningssamarbete inom ramen för European Space Agency (ESA).

En jämförelse mellan budget och utfall år 1999 visar ett anslagssparande på 360 000 kr. Prognosen för anslagsbelastningen under innevarande budgetår visar inget anslagssparande.

Regeringens överväganden

Regeringens bedömning av verksamhetens resultat framgår av resultatbedömningen i inledningen på kapitlet.

Rymdstyrelsen har i sitt budgetunderlag för åren 2001-2003 föreslagit en uppräknig av anslaget med 3 miljoner kronor att utnyttjas för forskartjänster och för tvärvetenskapliga satsningar inom rymdområdet. De föreslagna insatserna är enligt regeringens mening i och för sig är angelägna och överensstämmer med de övergripande prioriteringarna för forskningspolitiken. Regeringen gör dock bedömningen att satsningar av denna omfattning bör ske inom ramen för det nuvarande anslaget genom omprioriteringar. Regeringens förslag för budgetåret 2001 innebär därför oförändrat anslag med undantag för en pris- och löneomräkning på 2 742 000 kronor.

Tabell 5.26:3 Beräkning av anslaget för 2001

Tusental kronor

Anslag 2000	142 075
Pris- och löneomräkning	2 742
Förslag 2001	144 817

5.8.4 26:4 Institutet för rymdfysik

Tabell 5.26:4 Anslagsutvecklingen för Institutet för rymdfysik

Tusental kronor

1999	Utfall	41 607	Anslags-sparande	4 719 ¹
2000	Anslag	41 145	Utgifts-prognos	43 521
2001	Förslag	41 710		
2002	Beräknat	42 575	²	
2003	Beräknat	43 505	³	

¹ Varav 3 577 tkr dragits in i ett regeringsbeslut 000621

² Motsvarar 41 710 tkr i 2001 års prisnivå.

³ Motsvarar 41 710 tkr i 2001 års prisnivå.

Institutet för rymdfysik (IRF) har i uppgift att bedriva och främja forskning, utbildning, utvecklingsarbete samt mät- och registreringsverksamhet inom framförallt området rymdfysik.

Institutet medverkar vid forskarutbildning som anordnas vid universiteten i Uppsala och Umeå.

En jämförelse mellan budget och utfall år 1999 visar ett anslagssparande på 4 719 000 kronor. Under år 2000 har 3 577 000 kronor av anslagssparandet dragits in. Prognosen för anslagsbelastningen under innevarande budgetår visar ett anslagssparande om 2 900 000 kronor.

Tabell 5.26:4 Beräkning av anslaget för 2001

Tusental kronor

Anslag 2000	41 145
Pris- och löneomräkning	565
Förslag 2001	41 710

Regeringens överväganden

Regeringens bedömning av verksamhetens resultat framgår av inledningen till politikområdet.

Regeringen avser att samla Institutet för rymdfysik, samt institutioner under Luleå tekniska universitet och Umeå universitet inom det nybildade Kiruna rymd- och miljöcampus. Organisationsfrågor med anknytning till detta samarbete beskrivs i forskningspropositionen 2000/2001:3.

Anslaget för Institutet för rymdfysik har pris- och löneomräknats med 565 000 kronor.

5.8.5 26:5 Kungl. biblioteket

Tabell 5.26:5 Anslagsutvecklingen för Kungl. biblioteket

Tusental kronor

1999	Utfall	227 784	Anslags-sparande	- 4 035
2000	Anslag	200 811	Utgifts-prognos	220 750
2001	Förslag	228 004		
2002	Beräknat	232 515	¹	
2003	Beräknat	237 457	²	

¹ Motsvarar 228 004 tkr i 2001 års prisnivå.

² Motsvarar 228 004 tkr i 2001 års prisnivå.

Kungl. biblioteket (KB) är Sveriges nationalbibliotek. KB samlar in, bevarar och tillhandahåller det svenska trycket och förvärvar även viss utländsk litteratur. KB främjar informationsförsörjningen till svensk forskning genom bl.a. det nationella datasystemet LIBRIS och svarar också för utveckling och förvaltning av systemet med ansvarsbibliotek.

En jämförelse mellan budget och utfall år 1999 visar ett utnyttjande av anslagskrediten på 4 miljoner kronor. Prognosen för anslagsutvecklingen under innevarande budgetår visar ett underskott på 23 miljoner kronor. Regeringen kommer därför i tilläggsbudget för innevarande år föreslagit en omfördelning av medel inom utgiftsområdet för att KB skall kunna klara de uppgifter som regeringen ålagt biblioteket.

Regeringens överväganden

KB har efter ombyggnaden av sitt hus i Humlegården återtagit sin drift i full skala. Samtidigt har regeringen påfört en mängd uppgifter av nationell karaktär. Ett av dem är den nationella databasbibliotekssystemet Libris. Libris är nu utan avgift allmänt tillgängligt via Internet och har öppnat sig mot landets samlade bibliotek. Libris är en utomordentligt viktig resurs för all högre utbildning och forskning. Regeringen anser det angeläget att KB får fullfölja de åtaganden och projekt som regeringen pålagt myndigheten i form av både nationell karaktär och drift av verksamhet

Tabell 5.26:5 Beräkning av anslaget för 2001

Tusental kronor

Anslag 2000	200 811
Pris- och löneomräkning	2 193
Överföring till anslaget	25 000
Förslag 2001	228 004

5.8.6 26:6 Polarforskningssekretariatet

Tabell 5.26:6 Anslagsutveckling för Polarforskningssekretariatet

Tusental kronor

1999	Utfall	32 910	Anslags-sparande	9 175 ¹
2000	Anslag	22 836	Utgifts-prognos	23 181
2001	Förslag	23 170		
2002	Beräknat	23 607 ²		
2003	Beräknat	24 094 ³		

¹ Varav 8 495 tkr dragits in i ett särskilt beslut 000621.

² Motsvarar 23 170 tkr i 2001 års prisnivå.

³ Motsvarar 23 170 tkr i 2001 års prisnivå.

Polarforskningssekretariatet främjar svensk polarforskning genom att planera och genomföra vetenskapliga expeditioner till Arktis och Antarktis. Sekretariatet svarar även för prövning av tillstånd för vistelse i Antarktis och utövar tillsyn över svensk verksamhet i Antarktis.

En jämförelse mellan budget och utfall år 1999 visar ett anslagssparande om nästan 9,2 miljoner kronor. Under år 2000 har 8,5 miljoner kronor av anslagssparandet från budgetåret 1999 dragits in. Prognosen för anslagsutvecklingen under innevarande budgetår visar inget anslagssparande.

Regeringens överväganden

Regeringens bedömning av verksamhetens resultat framgår av resultatbedömningen i inledningen på kapitlet.

De polarexpeditioner som Polarforskningssekretariatet genomför utgör ca 90 procent av kostnaderna för verksamheten vid sekretariatet. Regeringens förslag för budgetåret 2001 innebär oförändrat anslag med undantag för en pris- och löneomräkning på 334 000 kronor.

Tabell 5.26:6 Beräkning av anslaget för 2001

Tusental kronor

Anslag 2000	22 836
Pris- och löneomräkning	334
Förslag 2001	23 170

5.8.7 26:7 Rådet för forsknings- och utvecklingsamarbete inom EU

Tabell 5.26:7 Anslagsutvecklingen för Rådet för forsknings- och utvecklingsamarbete inom EU

Tusental kronor

År	Utfall		Anslags-sparande	
1999		10 918		2 450 ¹
2000	Anslag	11 994	Utgifts-prognos	12 340
2001	Förslag	12 154		
2002	Beräknat	12 398 ²		
2003	Beräknat	12 664 ³		

¹ Varav 2 103 tkr dragits in i ett särskilt beslut 000621.

² Motsvarar 12 154 tkr i 2001 års prisnivå.

³ Motsvarar 12 154 tkr i 2001 års prisnivå.

Rådet för forsknings- och utvecklingsamarbete inom EU (EU/FoU-rådet) främjar svenskt deltagande i EU-programmen för forskning och utveckling samt svarar för statistik och utvärderingar av det svenska deltagandet. EU/FoU-rådet är också nationellt kontaktorgan för samarbetet inom EU-programmen för forskning och utveckling.

En jämförelse mellan budget och utfall år 1999 visar ett anslagssparande om nästan 2,5 miljoner kronor. Under år 2000 har 2 103 000 kronor av anslagssparandet från budgetåret 1999 dragits in. Prognosen för anslagsutvecklingen under innevarande budgetår visar inget anslagssparande.

Regeringens överväganden

Regeringens bedömning av verksamhetens resultat framgår av resultatbedömningen i inledningen på kapitlet.

Regeringen utsåg under slutet av år 1998 EU/FoU-Rådet att vara s.k. National Contact Point (NCP) för EU:s femte ramprogram för forskning. Rådet ingår i ett av Europeiska Kommissionen initierat nätverk med NCP:s i alla EU:s medlemsländer. Uppdraget som NCP innebär att rådet har ett övergripande ansvar för informations- och rådgivningsverksamhet vad gäller alla delprogram inom det femte ramprogrammet (ansvaret delas dock med NUTEK vad gäller ett delprogram). NCP-verksamheten har inneburit utvidgad verksamhet för rådet eftersom informationsinsatser som tidigare genomfördes av andra myndigheter nu i ökad utsträckning kommit att falla på rådet. Anslaget har pris- och löne-

omräknats med 160 000 kronor. Regeringen bedömer att de ökade kostnaderna för NCP-verksamheten inte längre ryms inom anslaget och beräknar därför att medel för sådana kostnader under anslaget 26:9 Särskilda utgifter för forskningsändamål.

Tabell 5.26:7 Beräkning av anslaget för 2001

Tusental kronor

Anslag 2000	11 994
Pris- och löneomräkning	160
Förslag 2001	12 154

5.8.8 26:8 Sunet

Tabell 5.26:8 Anslagsutvecklingen för Sunet

Tusental kronor

År	Utfall		Anslags-sparande	
1999		36 995		73 618 ¹
2000	Anslag	75 692	Utgifts-prognos	86 000
2001	Förslag	128 592		
2002	Beräknat	37 555 ¹		
2003	Beräknat	38 320 ²		

¹ Varav 45 618 tkr dragits in i ett särskilt beslut 000621.

² Motsvarar 36 882 tkr i 2001 års prisnivå.

³ Motsvarar 36 882 tkr i 2001 års prisnivå.

Det svenska universitetsdatanätet Swedish University Computer Network (Sunet) har sedan dess tillkomst i början av 1980-talet ständigt expanderats för att främja datakommunikation och informationshantering mellan och inom framförallt universitet och högskolor men även folkbibliotek och läns museer.

Sunet:s måluppfyllelse har varit god när det gäller att förbättra kapaciteten, säkerheten och användbarheten. Även när det gäller att införa bättre kvalitetssäkring har måluppfyllelsen varit god. Det nya 155 Mbit/nätet har kunnat tas i drift.

En jämförelse mellan budget och utfall år 1999 visar ett anslagssparande om ca 73 miljoner kronor. Under år 2000 har 45 618 000 kronor av anslagssparandet från budgetåret 1999 dragits in. Prognosen för anslagsutvecklingen under innevarande budgetår visar ett anslagssparande om ca 17 miljoner kronor.

Tabell 5.26:8 Budget för avgiftsfinansierad verksamhet

Tusental kronor

UPPDRAGSVERKSAMHET	INTÄKTER	KOSTNADER	RESULTAT
Utfall 1999	80 272	117 937	-37 665
Prognos 2000	62 000	156 200	-94 200
Budget 2001	80 200	205 000	-124 800

Regeringens överväganden

Regeringen har i forskningspropositionen 2000/2001:3 föreslagit att administrationen, redovisningen och driften av Sunet skall övergå från Högskoleverket till Vetenskapsrådet. Vetenskapsrådet kommer därför att ges dispositionsrätten till anslaget. Regeringen anser det angeläget att det finns en fortsatt väl fungerande elektronisk informationshantering vid svenska universitet och högskolor. Regeringen gav år 1998 Sunet tillstånd att ta ut en avgift för att finansiera verksamheten. För år 2000 uppgår den till ca 62 miljoner kronor. Regeringen anser att den planerade utveckling som Högskoleverket redovisat för Sunet bör äga rum. En fortsatt årlig avgiftsfinansiering på ca 80 miljoner kronor för perioden bedöms därför som rimlig.

Tabell 5.26:8 Beräkning av anslaget för 2001

Tusental kronor

Anslag 2000	75 692
Pris- och löneomräkning	2 435
Minskat/ökat resursbehov	50 465
Förslag 2001	128 592

5.8.9 26:9 Särskilda utgifter för forskningsändamål

Tabell 5.26:9 Anslagsutvecklingen för Särskilda utgifter för forskningsändamål

Tusental kronor

År	Utfall	151 455	Anslags-sparande	101 430 ¹
1999	Utfall	151 455	Anslags-sparande	101 430 ¹
2000	Anslag	123 904	Utgifts-prognos	127 000
2001	Förslag	116 931		
2002	Beräknat	118 618 ²		
2003	Beräknat	129 364 ³		

¹ Varav 76 178 tkr dragits in i ett särskilt beslut 000621.² Motsvarar 116 449 tkr i 2001 års prinsnivå.³ Motsvarar 124 449 tkr i 2001 års prinsnivå.

Anslaget avser bidrag till forskningsverksamhet och vissa särskilda utgifter inom forskningsområdet.

Regeringen avser att utnyttja anslaget för att finansiera bl.a. följande verksamheter:

1. Bidrag till Kungl. vetenskapsakademien
2. Bidrag till Svenska institutet i Rom
3. Bidrag till Svenska Institutet i Aten
4. Bidrag till Svenska forskningsinstitutet i Istanbul
5. Bidrag till Nämnden för svensk-amerikanskt forskarutbyte (Fulbrightkommissionen)
6. Bidrag till Institutet för framtidsstudier
7. Bidrag till IMEGO AB
8. Bidrag till EISCAT
9. Till regeringens förfogande

Kungl. vetenskapsakademien har till uppgift att främja vetenskaperna, företrädesvis matematik och naturvetenskap.

Medelhavsinstitutet i Rom, Aten och Istanbul är enligt sina stadgar primärt vetenskapliga institutioner med forskning och undervisning som huvuduppgifter. De skall främja svensk forskning inom främst de klassiska vetenskaperna, men även inom andra områden.

Fulbrightkommissionen delar ut stipendier till svenska forskarstuderande, universitetslärare och forskare för studier, föreläsningar eller forskning i USA och till samma grupper av amerikaner som kommer till Sverige.

Institutet för framtidsstudier är en stiftelse med uppgift att bedriva framtidsstudier, långsiktig analys och därmed sammanhängande verksamhet för att stimulera diskussionen om framtida hot och möjligheter i samhällsutvecklingen.

IMEGO AB är ett helägt statligt aktieföretag som inrymmer verksamheten vid ett tekniskt forskningsinstitut i Göteborg med inriktning mot mikroelektronikforskning.

European Incoherent Scatter Facility (EISCAT) är ett stort radarsystem som utnyttjas för bl.a. jonosfärstudier. Huvudkontoret ligger i Kiruna och Sverige finansierar utgifter för tull och mervärdesskatt på varor och tjänster som används för verksamheten i Sverige.

Anslagsposten 9 avser utgifter för särskilda insatser inom forskningsområdet. Från anslagsposten finansieras bl.a. tjänster för forskning med ett genusperspektiv. Medel för dessa tjänster tillförs respektive högskolas anslag allt eftersom tjänsterna tillsätts.

En jämförelse mellan budget och utfall år 1999 visar ett anslagssparande om 98,3 miljoner kronor. Under år 2000 har ca 76 miljoner kronor av anslagssparandet från budgetåret 1999 dragits in. Prognosen för anslagsutvecklingen under innevarande budgetår visar ett anslagssparande om ca 19 miljoner kronor.

Regeringens överväganden

Institutet för framtidsstudier har under år 2000 inlett ett nytt forskningsprogram - Människan i framtiden. Programmet omfattar tre olika forskningsteman som rör teknikutvecklingens påverkan på människa och samhälle, demokrati-frågor och välfärdsstatens utveckling samt demografiska utmaningar i Sverige och övriga västvärlden. Regeringen bedömer att det nystartade forskningsprogrammet har en hög samhällsrelevans och på ett värdefullt sätt kan bidra till att utveckla den samhällsvetenskapliga forskningen om framtidsfrågor. Institutet bör ges ekonomiska förutsättningar att bygga upp en forskningsbas av nödvändig storlek kring det nya forskningsprogrammet. Institutet har trots omfattande rationaliseringar och effektiviseringar av verksamheten under budgetåret 1999 inte tillräckliga resurser för forskning inom ramen för det nuvarande anslaget. Regeringens förslag för budgetåret 2001 innebär att bidraget till institutets verksamhet ökas med 3 miljoner kronor.

Regeringen avser att för budgetåret 2001 pris- och löneomräkna bidragen till de s.k. medelhavsinstituterna - Svenska institutet i Rom, Svenska institutet i Aten och Svenska forskningsinstitutet i Istanbul - samt bidraget till nämnden för svensk-amerikanskt forskarutbyte, Fulbrightkommissionen

Regeringen beräknade för år 2000 ett driftbidrag till IMEGO AB om 15 miljoner kronor. Regeringen beräknar nu ett driftbidrag om sammanlagt 20 miljoner kronor till IMEGO AB. Regeringen avser att under budgetåret 2003 utvärdera verksamheten avseende bolagets forskningsverksamhet och kontakter med näringslivet samt graden av extern finansiering.

EISCAT:s behov av varor och tjänster som är inköpta i Sverige och belastas med svensk moms har minskat och regeringen avser därför att fördela 770 000 kronor mindre för denna anslagspost under budgetåret 2001.

Under anslagsposten 9. Till regeringens disposition finns medel avsatta för bl.a. forsknings- och utvecklingsanalyser, tidigare beslut om särskilda tjänster i genusforskning, forskarskola i telematik, kostnader för NCP-verksamhet för EU-Fou-rådet och kostnader för forskningsändamål under Sveriges ordförandeår i EU år 2001, subvention av databaslicenser. Från anslaget har omfördelats 1 miljon kronor till anslaget 25:78 Internationella programkontoret för utbildningsområdet.

Sedan tidigare finns i de långsiktiga beräkningarna av anslaget en minskning av anslaget.

Regeringen planerar att fördela anslaget enligt följande:

Tabell 5.26:9 Fördelning av anslaget för 2001

Tusental kronor

1. Bidrag till Kungl. Vetenskapsakademien, o	30 468
2. Bidrag till Svenska institutet i Rom, o	8 120
3. Bidrag till Svenska institutet i Aten, o	2 734
4. Bidrag till Svenska forskningsinstitutet i Istanbul, o	1 925
5. Bidrag till Nämnden för svensk-amerikanskt forskarutbyte, Fulbrightkommissionen, o	2 834
6. Bidrag till institutet för framtidsstudier, o	16 875
7. Bidrag till Imego AB, ram	20 000
8. Bidrag till EISCAT, o	700
9. Till regeringens disposition, ram	33 275
Totalt för anslaget	116 931

Tabell 5.26:9 Beräkning av anslaget för 2001

Tusental kronor

Anslag 2000	123 904
<i>Beräknat anslag 2001</i>	<i>80 183</i>
<i>Pris och löneomräkning</i>	<i>1 548</i>
<i>Överfört från anslaget 25:70 Särskilda utgifter inom universitet och högskolor m.m. i enlighet med forskningspropositionen (2000/2001:3)</i>	<i>16 000</i>
<i>Medel från anslaget 26:1 Vetenskapsrådet</i>	<i>21 000</i>
<i>Överföring till anslag 25:78 Internationella programkontoret för utbildningsområdet</i>	<i>-1 000</i>
<i>Överföring till anslag 25:18 Uppsala universitet: Forskning och forskarutbildning för professors-tjänst</i>	<i>-800</i>
Förslag 2001	116 931

Bilaga 1

Nya anslagsbenämningar

Bilaga 1

Nya anslagsbenämningar

Bilaga: Nya anslagsbenämningar

Av tabellen nedan framgår benämningen på anslagen åren 2000 och 2001. Syftet med tabellen är att underlätta övergången till de nya benämningar som följer av att politikområden införts.

Tabell 1.1

Anslags- beäm- ning 2000	Ny an- slags- benäm- ning 2001	
A1	25:1	Statens skolverk
A2	25:2	Utveckling av skolväsende och barnomsorg
A3	25:3	Forskning inom skolväsendet
A4	25:4	Program för IT i skolan
A5	11:1	Förstärkning av utbildning i storstadsregionen
A6	25:5	Statens institut för handikappfrågor i skolan
A7	25:6	Skolutveckling och produktion av läromedel för elever med handikapp
A8	25:7	Specialskolmyndigheten och resurscenter
A9	25:8	Särskilda insatser på skolområdet
A10	25:9	Sameskolstyrelsen
A11	25:12	Bidrag till viss verksamhet motsvarande grundskola och gymnasieskola
A12	25:13	Bidrag till svensk undervisning i utlandet
A13	25:14	Statens skolor för vuxna
A14	25:15	Bidrag till viss verksamhet inom vuxenutbildningen
A15	25:16	Särskilda utbildningsinsatser för vuxna
A16	25:77	Internationella programkontoret för utbildningsområdet
B1	25:17	Uppsala universitet. Grundutbildning
B2	25:18	Uppsala universitet. Forskning och forskarutbildning
B3	25:19	Lunds universitet. Grundutbildning
B4	25:20	Lunds universitet. Forskning och forskarutbildning
B5	25:21	Göteborgs universitet. Grundutbildning
B6	25:22	Göteborgs universitet. Forskning och forskarutbildning
B7	25:23	Stockholms universitet. Grundutbildning
B8	25:24	Stockholms universitet. Forskning och forskarutbildning
B9	25:25	Umeå universitet. Grundutbildning
B10	25:26	Umeå universitet. Forskning och forskarutbildning
B11	25:27	Linköpings universitet. Grundutbildning
B12	25:28	Linköpings universitet. Forskning och forskarutbildning
B13	25:29	Karolinska institutet. Grundutbildning
B14	25:30	Karolinska institutet. Forskning och forskarutbildning
B15	25:31	Kungl. Tekniska högskolan. Grundutbildning
B16	25:32	Kungl. Tekniska högskolan. Forskning och forskarutbildning
B17	25:33	Luleå tekniska universitet. Grundutbildning
B18	25:34	Luleå tekniska universitet. Forskning och forskarutbildning
B19	25:35	Karlstads universitet. Grundutbildning

B20	25:36	Karlstads universitet: Forskning och forskarutbildning
B21	25:37	Växjö universitet. Grundutbildning
B22	25:38	Växjö universitet: Forskning och fors-karutbildning
B23	25:39	Örebro universitet. Grundutbildning
B24	25:40	Överbro universitet. Forskning och forskarutbildning
B25	25:41	Mitthögskolan: Grundutbildning
B26	25:42	Mitthögskolan. Forskning
B27	25:43	Högskolan i Karlskrona/Ronneby: Grundutbildning
B28	25:44	Högskolan i Karlskrona/Ronneby: Forskning och forskarutbildning
B29	25:45	Malmö högskola: Grundutbildning
B30	25:46	Malmö högskola: Forskning och forskarutbildning
B31	25:47	Högskolan i Kalmar. Grundutbildning
B32	25:48	Högskolan i Kalmar. Forskning och forskarutbildning
B33	25:51	Danshögskolan: Grundutbildning
B34	25:52	Dramatiska institutet. Grundutbildning
B35	25:53	Högskolan i Borås. Grundutbildning
B36	25:54	Högskolan Dalarna. Grundutbildning
B37	25:55	Högskolan på Gotland: Grundutbildning
B38	25:56	Högskolan i Gävle. Grundutbildning
B39	25:57	Högskolan i Halmstad. Grundutbildning
B40	25:58	Högskolan i Kristianstad: Grundutbildning
B41	25:59	Högskolan i Skövde. Grundutbildning
B42	25:60	Högskolan i Trollhättan/Uddevalla. Grundutbildning
B43	25:61	Idrottshögskolan i Stockholm
B44	25:62	Konstfack. Grundutbildning
B45	25:63	Kungl. Konsthögskolan: Grundutbildning
B46	25:64	Kungl. Musikhögskolan i Stockholm: Grundutbildning
B47	25:65	Lärarhögskolan i Stockholm: Grundutbildning
B48	25:49	Mälardalens högskola. Grundutbildning
B49	25:66	Operahögskolan i i Stockholm
B50	25:67	Södertörns högskola; Grundutbildning
B51	25:68	Teaterhögskolan i Stockholm: Grundutbildning
B52	25:69	Enskilda och kommunala högskoleutbildningar m.m.
B53	25:70	Särskilda utgifter inom universitet och högskolor m.m.
B54	25:71	Forskning och konstnärligt utvecklingsarbete vid vissa högskolor
B55	26:8	Sunet
B56	25:72	Ersättningar för klinisk utbildning och forskning
B57	25:73	Universitets och högskolor premier för de statliga avtalsförsäkringar
C1	25:74	Högskoleverket
C2	25:75	Verket för högskoleservice
C3	25:76	Centrala studiestödsnämnden
D1	-	Forskningsrådsnämnden: Forskning och forskarinformation
D2	-	Forskningsrådsnämnden: Förvaltning
D3	-	Humanistik-samhällsvetenskapliga: forskningsrådet: Forskning
D4	-	Humanistisk-samhällsvetenskapliga: Förvaltning
D5	-	Medicinska forskningsrådet: Forskning
D6	-	Medicinska forskningsrådet: Förvaltning

D7	-	Naturvetenskapliga forskningsrådet:Forskning
D8	-	Naturvetenskapliga forskningsrådet: Förvaltning
D9	-	Teknikvetenskapliga forskningsrådet: Forskning
D10	-	Teknikvetenskapliga forskningsrådet: Förvaltning
D11	26:3	Rymdforskning
D12	26:5	Kungl. Biblioteket
D13	26:4	Institutet för rymdfysik
D14	26:6	Polarforskningssektariatet
D15	26:7	Rådet för forsknings- och utvecklingsarbete mellan Sverige och EU
D16	26:9	Särskilda utgifter för forskningsändamål
E1	25:80	Kostnader för Sveriges medlemskap i Unesco m.m.
E2	25:81	Utvecklingsarbete inom Utbildningsdepartementets verksamhetsområde
	25:10	Maxtaxa i barnomsorgen m.m.
	25:11	Bidrag till personalförstärkningar i skola och fritidshem
	25:50	Mälardalens högskola: Forskning och forskarutbildning
	25:77	Överklagandemyndigheten
	25:79	Distansutbildningsmyndigheten
	26:1	Vetenskapsrådet: Forskning och forskningsinformation
	26:2	Vetenskapsrådet: Förvaltning